
BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO EBORENSE
36
15 C
22

1

COMPENDIVM TEMPORVM ET HISTORIARVM ECCLESIASTICArum ab ascensione Christi vsque ad nostra tempora, ex sacratis & probatis ecclesiasticis scriptoribus desumptum.

Authore fratre Iohanne Rioche, ordinis Minorum, prouinciæ Britanniæ: aliàs ministro prouinciali, ac gardiano sancti Brioci.

PARISIIS,

Apud Guilielmum Iulianum, sub signo Amicitiæ, propè Collegium Cameracense.

1576.

CVM GRATIA ET PRIVILEGIO.

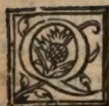
EXTRAIT DV PRIVILEGE.

PAr grace & priuilege du Roy, Il est permis à Guillaume Iuliam, Libraire Iuré en l'vniuersité de Paris, d'imprimer & exposer en vente, Ce present liure intitulé *Compendium seu Collectarium temporum, & Historiarum ecclesiasticarum, ab ascensione Christi vsquè ad nostra tempora, ex sacris & probatis scriptoribus Ecclesiasticis desumptum & coadunatum, sub distinctis & correspondentibus quatuor cathalogis authore. F. I. Rioche ordinis minorum.*
Et est fait deffenses a tous autres libraires & imprimeurs de noz Royaulmes pais terres & seigneuries de nostre obeissance, de n'imprimer ou faire imprimer & mettre en vente cedit present liure, sans le vouloir & consentement dudit Iulliam, sur peine de Mil liures. d'amende & de confiscatiõ desdis liures contre les contreuenans: Et cependant le temps & terme de six ans prochains & consecutifz à commencer du Iour & date de ces presentes. Dõné a Paris le huitiesme Iour de May, Mil cinq cens soixante & quinze, & de nostre regne le deuxiesme. Signè par le Roy en son Conseil.

GASSOT.

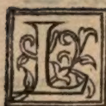

PIO LECTORI.

VANTVM in omni ſcientia vtilis ſit (pie lector) & neceſſaria temporum diſtinctio, ac virorum & actorum nominatorum cõſeruatio, reor nemo ābigit. Eapropter preſens compendium non ſine labore coegimus ex probatis ſcriptoribus eccleſiaſticis, Hieronimo, Auguſtino, & alijs, vt ſuis patebit locis, ac diſtinctis quatuor cathalogis, eiſdem prope folijs correſpondentibus, ne opus ſit longius diſcurrere, qui diſtincté legi poſſunt, aut ſimul concorditer.

Et cùm ſepius vnius materia ſuperet materiã alterius, cõdona ſi non eiſdẽ omnino folijs cõcurrunt, cum nec ab initio intendiſſem vt vnquam prelo darentur. Ita & ſi rudi ſtilo pateat, æquo fer animo ac ſuſcipe, prout dominus quinque rudes & hordeaceos panes ex manu ſimplicis pueri ad conſolabilem omnium refectionẽ ſuſcepit & ampliauit. Simul & viduæ pauperis oblationẽ duorum minutorum commendauit. Condona pariter ſi quæ ſint incorctiones, omiſſiones aut huiuſmodi cum ob ſenectam & debilitatem non potuerim aſſiſtere impreſſioni aut tranſcriptioni, & difficile eſt mentem authoris abſentis in omnibus ſemper referre. Bene vale.

ELENCHVS TOTIVS Operis.

Iber primus, à Christo Iesu & beato Petro, primo Papa & pontifice, atquè à Iuliano Cæsare etiam primo Imperatore, & terminatur in beato Siluestro Papa. 34. ac Constantino 44. Imperatore, circa annum domini. 330. quibus annis ecclesia penè continuè fuit agitata sub tyrannis ydolatris.

Secundus liber est de tempore, quo ecclesia fuit sub imperio Græcorum, à Marco primo Papa 35. & à filijs Constantini Imperatoribus, ac terminatur in Adriano primo Papa 36. & finit in Constantino 60. & Helena matre eiusdem, ad annum domini 800. & circa, quibus annis ecclesia impugnata fuit ab Arrianis & alijs hæreticis per annos penè 480.

Tertius liber à tempore Leonis tertij Papę 98. & Caroli magni imperatoris. 81. à translato imperio à Græcis, ad eũdem & posteros ipsius. Et hic liber tribus partibus est diuisus. Priori pro tempore sui imperij, ac filiorum eius Regũ Franciæ. Secũda, à tempore quo imperium fuit sub filijs dicti Caroli germanici, si quidem per Ludouicum Germanicum filium Ludouici Pii. Tertia qua sub Imperatoribus germanicis ante institutum modum eligendi, qui non fuerunt ex parte præmissi Caroli, & finit hic liber in Ioanne 19. Papa 178. & Othone tertio Imperatore. 95. circa annum domini 1002. per an-

nos ducendos aut circa. Quo tempore ecclesia fuit afflicta a sectatoribus Mahumeti, & multis illusionibus Faunorum, Satyrorũ, Lutinorum & huiusmodi.

Liber quartus incipit à Sergio quarto, papa 149.& Henrico secundo, Imperatore 96. primo per electionem, anno domini. 1003. Ac finit in Celestino quinto, Papa. 198. et in Adulpho imperatore. 112. circa 1292. atquè ita continet tempus penè. 290. annorum quibus annis multæ fuerunt commotiones in ecclesia, schismatum ac huiusmodi, veluti Guelphorum, Gibellinorum, Albigiorum, fuit & conquisitio terræ sanctæ per Godifredum: Et commotio super regnis Apulie & Sicilie.

Quintus liber, à tempore imperatorum domus Austriæ,& incipit a Bonifacio 8. Papa 199. et ab Alberto primo Austriæ duce, Imperatore 113. circa annum domini. 1298.
terminaturquè in Gregorio. 13. Papa 223. ac in Maximiliano secundo Imperatore. 225. et in Henrico tertio ac Christianissimo rege Frãciæ & Poloniæ, quos dominus in sua protectione conseruet.
Fluxit eo tempore vsquè ad hunc annum. 1575. spatium 273. annorum aut circa, quo quidem tempore, nauicula Petri agitata est innumeris flatibus valdensium, Vvicleffistarum, Hussitarum, Lutheranorum, & huiusmodi: aduersus quos fuerunt celebrata concilia, Cõstanciense, Basiliense ac Tridentinum, & alia quædam.

REVERENDO

ATQVE PRECLARISSIMO IN CHRISTO PATRI ET DOMINO, DOMINO NICOLAO LANgelier, vtriusquè iuris Doctori Regenti, & Ecclesiæ ac Diocesis Briocencis Episcopo vigilantissimo, Frater Ioannes Rioche minorita, suæ dictæ ciuitatis pridem Guardianus, & prouinciæ Britaniæ minister prouincialis humilem salutem.

VODDAM (præstantissime presul) Compendium temporum, & historiarum ecclesiasticarum, ex scriptoribus ecclesiasticis selegimus, et quadruplici coegimus catalogo, etsi sermone inculto, spero nihilominus non aspernandam aut inutilem sententiam: Idquè peregi animatus Zelo sanctæ vestræ doctrinæ ac continuò vestro studio vetustissimorum doctorum. Et quod non nisi pro particulari exercitio colligere sperabam, a multis stimulatus. Id opus doctissimæ & Reuerendæ vestræ paternitati offero probandum, & examinandum, an dignum sit, vt sub vestra protectione dedicandum, prodeat in lucem: Exorans altißimum, vt eam Reue-

c V.

rendam paternitatem conſeruet incolumen, ac dirigat, amen. Ex præfato veſtro conuentu Briocenſi duodecima aprilis anno domini. 1574.

Teſtimonium eiuſdem Reuerendi domini epiſcopi.

CRonicon Ioannis Rioche ſodalis Franciſcani, ſimplici ac nudo conſcriptum ſermone, commendat multiplex rerum geſtarum varietas, ſumma fide, magna diligentia, bonoque ordine perſcripta. Itaquè opus magno vſui ſtudioſis omnibus futurum, dignum eſſe, quod in lucem prodeat, meritò cenſemus.

N. Angelius Epiſ. Briocen. 1574.

VI

EX HIERONYMO IN EPIST. AD Dextrum de scriptoribus ecclesiast. Tomo. 1.

CAP. 1.

CHristus Dominus legislator euangelicus. Petrus eiusdem vicarius 37. annis à christo passo verbo dei intétus præfuit in officio quinque népe annis circa Iudęam & in Cilicia, septem in Antiochia deinde pergit Romã expugnaturus Symonem magum & deo inspirante elegit illic suam sedem in qua præfuit 25. annis. Duas epistolas composuit quę dicuntur catholicæ. Iussu Neronis cruci affigitur & obijt martyr anno 14. & vltimo eiusdem Neronis, à natiuitate autem Christi anno. 70. & a passione. 37

CAP.

EX PLATINA DE VITIS pontificum ac ex Hystorijs Ecclesiast.

CAP. 1.

IEsus christus Episcopus animarum nostrarum supremus pontifex secundum ordinem melchisedech. 1. Petri 2. ad hebræos 5.

Petrus apostolus prius Symon dictus à domino vocatus Petrus, dicente ipso Christo, tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam ac pollicente tibi dabo claues regni celorum. Quod & adimpleuit post resurrectionem dicens illi præcæteris. Pasce oues meas Et hinc tractũ est quod summi pontifices in eorum consecratione communius sua mutant nomina.

CAP.

CAP. I.

IEſus Chriſtus, rex regum, & dominus dominantium, ait. Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari. Lucæ. 25.

Ex Euſebio in hyſt. eccleſiaſt. & alijs hiſt. Caius Iulius Cæſar, filius Lucij Iulij Cæſaris, (vt habet ſuis in commẽtariis) primus Romanorum Imperator, poſt multas victorias, & triumphos pro Romanis, primus vſurpauit Imperium, ante chriſti incarnationem, circiter quadraginta ſex annos: & in eo vix quadriennio imperauit: Nam dolo Bruti, & Craſſi fuit occiſus.

CAP. 2.

Octauius auguſtus, Cæſar, ſecundus Imperator, præmiſſo Iulio ex ſorore nepos, & ex patre Caio octauio. Hic fuit princeps pacificus, & iuſtus: vt ſub ipſo locus chriſto pararetur: nam

CAP. I.

Hÿ prodierunt ex nobis, ſed non erant ex nobis nam ſi fuiſſent permãſiſſent nobiſcum primæ iohannis ſecundo, hos deuita cum pugnis verborum ſuorum ad titum tertio.

Hæreſis per beatũ Auguſtinum, (vt patet de conſecratione, distinctione ſecunda) fuit chriſto præſente in Capharnaum, vbi de ſacra eucharistia dixerunt, durus eſt hic ſermo, & abierunt retro: inter quos erat iudas ſed hÿ propriè infideles erant non credentes ex Auguſtino tomo ſexto ad quod vult deum.

CAP. 2.

Simoniani à ſimone mago, docentes deteſtandam turpitudinem vtendi fœminis indifferẽter: vt & eo tempore Nicolaus diaconus, Floriani, ac multo poſt Adamitæ, & Valdenſes. Hic etiam Simon magus

CAP. 2.

Hic & in sequẽtibus notandum quod & si in annorum numeris quędam occurat difficultas inter historiographos nõ multo curandum est cum in rei substantia conueniũt Nam diuersis respectibus numerationes inchoari finiriqúe possunt, vnde oritur diuersitas quę non multum facit ad fidem. Verbi gratia. De petro potest esse quod viam cœperit ex Antiochia ad Romã. 2. Claudij anno secundum Hieronymũ, Eusebium & alios. Esto illuc nõ peruenerit saltem quod fuerit notũ vsque ad. 4. annum eiusdem secundum magistrũ historiarum act. 81. vnde Hieronimus ait quod secundo Claudij anno Romam pergit.

CAP.

CAP. 2.

*Vnde hic fuit primus christi vicarius & totius ecclesiæ caput aiente domino tu vocaberis Cephas sedem tamen Romanã (vt ait sanctus Marcellus) sibi elegit instinctu spiritussancti. Nam & decebat vbi erat caput mundi ibi totius ecclesiæ caput sedem habere. Quod isdem Petrus in Romana sede steterit fuit semper ecclesiæ totius consensus. Id autem testificantur Dionysius, Ignatius, Clemẽs Romanus, Hegesipus, * Athanasius, b Epiphanius Chrisostomus & græci antiqui insuper lex imperialis trium imperatorum vt Iustinianus citat l. 1. Cod. de summa trinitate. Hi vero inter cæteros id poterant scire & impugnare si fuisset impugnandum.*

CAP.

nam quadragesimo secundo sui Imperij anno, in Bethlæem Iudæ nascitur. Regnauit sexaginta sex annis: & ab eo Imperatores dicuntur Augusti: vt Cæsares à suo præcessore Cæsare.

C AP. 3.

Tiberius tertius Imperator, præmissi octauii priuignus, & gener, cœpit regnare anno sexto-decimo à christo nato: & imperauit triginta tribus annis. Cuius anno decimo octauo, Christus pro omniũ salute passus est: Respondit præsidibus, boni pastoris esse pecus tondere, non deglubere.

CAP. 4.

Gayus calligula, quartus imperator imperare cœpit circa annũ à christo nato quadragesimũ. Herodem agripã ex carcere liberans, iudeis regem constituit. Herodẽ verò Antipã apud Lugdunum

magus docuit deum non fecisse mundum, & negabat resurrectionem, & asserebat se esse christum & spiritum sanctum: & Iouem suam imaginem, & suæ meretricis Salenæ, faciebat adorare: & aiebat nec christum venisse, nec quicquam à Iudæis pertulisse hunc vt habet Augustinus, & etiam Hieronimus, petrus in vrbe Roma dei virtute extinxit.

CAP. 3.

Menandriani, à Menandro dicti, Simonis discipulo: qui mundum asserebat, ab angelis, & non à deo: nec ait à quot, aut quibus.

CAP. 4.

Saturniani, à Saturnino: qui eam infamem turpitudinem abusus fœminarum, abundãtius quàm Simoniani prædicauerunt & vltra Menandrum, dicebant mundum à septem angelis factum esse, præter

CAP. 3.

Paulus, dé quo sufficientissimè in actibus apostolorum, à christo promissus beato Petro, quod illic esset venturus in eius consolationẽ, & adiutorium: vigesimo quinto anno à passione christi: qui secũdo Neronis anno (vt ait Hieronymus) post apellationẽ, Romã vinctus mittitur: & biénio in libera custodia aduersus Iudæos, de christi aduẽtu disputauit Scripsit epistolas ad septem ecclesias, quæ leguntur. Hic quartodecimo ac vltimo Neronis anno, Romæ capite trũcatus obijt: eo die & eadem ciuitate qua beatus petr⁹ (vt suo decreto Gelasius testatur) fuit crucifixus. Et cũ secũdo anno Neronis, venerit Romã, ac quartodecimo & vltimo eiusdẽ passus fuit, euidens est ipsũ mansisse duodecĩ annis in Roma.

CAP.

CAP. 3.

Linus primus post Petrum tenuit sedem annis 12. & mensibus tribus martyrio coronatur, fuit autem tempore Neronis, Galbæ, Othonis, Vitellij & Vespasiani.

CAP. 4.

Cletus 3. adhortante Clemente inuitus onus pontificatus suscepit, fertur stetisse tempore Titi & Vespasiani annis vndecim.

Alij habẽt septem, sed in his numeris facilis est error, ex diuersis impressionibus: martyrio coronatur. Hic primus in suis literis præmisit salutem & apostolicam benedictionem. Et instituit peregrinationem ad limina beatorum apostolorum Petri & Pauli.

CAP. 5.

Hic notandum quandam esse dubitatonem inter ecclesiasticos scriptores, ex eo quod Clemens in

epistola

dunum perpetuo dannat exilio. Fuit ſceleratiſſimus, vnde & à ſuis necatur, ſui imperij anno tertio, menſe decimo, hic fuit filius Germanici filij Druſi, qui Druſus erat frater Tiberij.

CAP. 5.

Claudius quintus imperator, patruus Gaij nẽpe frater germanici filij Druſi, anno christi quadrageſimo tertio. Hic primus ſibi ſubiecit Britanniam, quæ nunc Anglia dicitur. Nullius pœnè fuit memoriæ: nam vxorem probri conuictam, & eius iuſſu merito interfectam: paulo poſt acerſiri eam ad ſe iubebat Is claudius vinò deditiſſimus, referunt Euſebius & Martinus ipſum fuiſſe meditatum edictum, & legem ſtatuere, qua veniam daret emittenti flatum, aut ſtrepitum vẽtris, etiam in conuiuio: cum ex continentia præ pudore

præter patris cognitionem.

CAP. 5.

Baſilidiani à Baſilide, ſpurcitiam approbante, præcedentium: & vltra ponebat trecentos ſexaginta quinque cœlos: & eis nomina angelica imponebat: & aiebat, mundum, & hominem, non à deo, ſed ab vltimo cœlorum factum fuiſſe: & negabat christum fuiſſe paſſũ à Iudæis ſed Simon Cyrenenſem pro eo: negabat etiam futuram reſurrectionem, ſecundum Tertulianum, vtebatur in cognitis nominibus, ad terrorem: vt barrabam, & marcob, ſummũ deum vocabat Abraxas.

CAP. 6.

Nicolaitæ, à Nicolao diacono, qui docuit communitatem, & indifferentem vſum fœminarum: & cum idolatris in cibis communicabat: & barbaricis nominibus, nec creaturam

CAP. 3.

Lucas euangelista, comes peregrinatióis Pauli, vt Clemẽs Petri, scripsit euangelium. Item & actus apostolorum vrbe Roma fertur passus in Bithynia: qua morte non legi: fertur obijsse trigesimo à passione christi anno, quod fuit possibile. Nam biennio Romæ cum paulo mãsit, vt hystoria actuum extenditur. Et non dubium quin ab eo recesserit, missus pro ministerio verbi dei: & sic quinquennio post recessum à paulo (qui passus fuit trigesimo septimo) obijsset, & septennio ante paulum, ac Neronis anno septimo, qui fuit trigesimus à passione christi. Nota qui passi sunt priores, hic citantur prius: demptis petro & Paulo dignitate prioribus.

epistola ad Iacobum, ait illi fuisse impositum onus summi pontificatus à beato petro: de mandato domini, & Eusebius id testatur. Item beatus Hieronimus libro illustrium virorum de Cleto nullam facit mentionem Ignatius nec Eusebius historiæ ecclesiasticæ l. 3. Et post Linum ponunt Anacletum: dehinc Clementem. Super his tamen communis est consensus, beatum Clementem vt nomine, ita & natura clementem, & humilem prouidè timuisse si pontifices sibi successores instituissent: eos quandoq; velle quasi hæreditate possidere sanctuarium dei ideo dictæ institutioni cessit, & præmissos Linum & Cletum successiuè ordinari procurauit: & ipse post eosdem, compulsus est officium suscipere.

pudore quēdem periclitatum reperiſſet: tandem tamen eam legem dimiſit: examinandam induciarum tempore.

CAP. 6.

Beatus Petrus tempore huius venit Romam anno ſecundo, hic imperauit annis tredecim mēſibus nouem Agripinam ſui fratris filiam duxit vxorem contra ius & ab ea cum veneno fuit intoxicatus.

Nero ſextus imperator anno chriſti quinquageſimo ſeptimo gener dicti Claudij, hic inter cęteros fuit crudeliſſimus & vita abominabilis interfecit propriam matrē, fratrem, ſororem, vxorem, & magiſtrum Senecam, vrbémque Romanam, pro ſua voluptate, iſdem Nero fecit incendi: & dum ob id, Romanis eſſet odioſus: illud crimen, per falſum teſtimonium, impoſuit chriſtianis. Et ipſe

creaturam deo attribuebat: ſed poteſtatibus quibuſdam. Philaſter ait, hūc fuiſſe authorem Gnoſticorum: qui ab Euſebio appellatur caſtus Hyſtoriæ eccleſiaſticæ.

CAP. 7.

Gnoſtici, qui propter excellentiam ſcientiæ, ſic debere vocari gloriantur: & ab alijs dicebantur barbritæ, id eſt ſcenoſi: qui omnem turpitudinem amplius quàm præcedentes operabantur: multa fabuloſa de deo, & creaturis ponentes, aiebant animas eſſe de natura dei: & [illegible]as in corporibus peccata committi, & tandem reuerti in deum immaculatus: & ponebant deum bonum, & malum Ireneus aſſerit Carpocratem horum authorem. Alphonſus ex Philaſtro ait eos poſuiſſe beſtias intellectiuas.

CAP.

CAP. 5.

Iacobus cognomento iustus, filius Alphei, fratris Ioseph sponsi beatæ marię, ac mariæ cleophæ sororis eiusdē beatæ virginis: & sic cognatus, & agnatus Chisti, vnde etiam vltra quod corpore similis erat christo: dicitur frater domini: sicut & sui fratres puta Simon, Iudas, & Ioseph iustus, statim post passionē christi ordinat⁹ ab apostolis, primus episcopus Hierosolimitanus scripsit vnam epistolam: quæ prima est ex catholicis. Fuit sanctissimæ vitæ etiam teste Iosepho iudæo, triginta annis rexit ecclesiā Hierusalem: iuxta quam à iudeis occiditur martyr: & sepelitur septimo Neronis anno: vnde & trigesimo à passione Christi.

A nonnullis etiam dicti Linus & Cletus dicūtur non fuisse summi pontifices, sed Petri coadiutores: qui dum viueret cupiens orationi & verbo dei instare, eos ordinauerat præsbyteros, & coadiutores: vnum in vrbe, et alterum extra vrbem: & sic Clemens reipsa esset primus post petrum, sed & illi vt coadiutores: & inuicem deferentes etiam nomen Episcoporum habuissent.

Et Iohannes papa tertius in epistola ad Germanos, & Alexander primus in decretali prima ad orthodoxos.

Et is qui summam consiliorum coëgit: huius sunt voti, vnde & nicolaus papa, quintadecima, questione sexta, capite, auctoritate ait Alexandrum fuisse quintum à petro: & inde est discordia ab initio in cōmemoratione pontificum: vt Clemens nu-

ipſe primã, ac generalem perſecutionẽ intulit chriſtianis. Sub eo paſſi ſunt Petrus & Paulus, & alij innumeri. Tandem dum a populo in eum cõcitato inſequeretur: vt vinctus ſub furca flagellis, vſque ad necem cederetur: & in tyberim proijceretur: fugiens ſeipſum interfecit, imperij ſui quartodecimo.

CAP. 7.

Galba ſeptimus Imperator, anno chriſti ſeptuageſimo primo, in Hyſpania creatus, Romam cõfeſtim veniens, auaritia cunctos offẽdebat: vnde inſidiis Ottonis iugulatus, ſeptimo menſe ſui imperij.

Otto

CAP. 8.

Carpocratiani, à quodam Carpocrate, in Aſia qui docebat omnem turpem operationem: & adinuentionem peccati, vt placeret demonibus, & angelis: alioquin non poſſe in cælum a aſcendere: aſſeruit chriſtum ſolum hominem, ex viro & muliere genitum: ſed cum anima ſcienti ſuperna negabat reſurrectionẽ, cum lege & mundum eſſe à deo: ſed à quibuſdam virtutibus, eius ſocia marcellina habebat ymagines Ieſu, pauli, homeri, & Pitagoræ adorando cum incenſo.

CAP.

CAP. 6.

Marcus euangelista, dictus Iohãnes, discipul⁹ & interpres petri, breue scripsit euangelium Romæ, vt audierat à petro: missus in Ægiptum, & primus apud Alexandriam annũciauit Christum: & fundauit ecclæsiam, cum tantæ vitæ & doctrinæ continentia, vt omnes cogeret ad exemplum sui: vt de & Philo multa in eius laude scripsit: ibidem martyrisatus octauo Neronis anno & trigesimo primo à christo passo. Quidam computauit inchoatum annũ pro completo, dicunt quod trigesimo secũdo: & de Iacobo quod trigesimo primo, ita & de alijs: vnde rarum est curandum de tali differentia, sed insequimur Hieronimum.

CAP.

meretur secundus: & de hinc Anacletus, qui quintus, dicatur tertius.

CAP. 6.

Et insuper Irenaus, & Eusebius, ac hieronimus esto ponant Linum: non tamen Cletum sed Anacletum eius loco, & Clementem, Euaristum, sed cum ecclesia omnes istos celebret: sub nomine summorum pontificum: eum ordinem secuti sumus: cum Damaso, Platina & Martino.

Clemens quartus, vel secundus, obijt martir tertio Traiani anno: à christo passo septuagesimo.

CAP. 7.

Anacletus, quintus, papa, circa annum septuagesimum à christo passo: ex Athenis, patre Anthi●ro, sedit annis nouem, mensibus duobus, temporibus Domitiani, Neruæ & Traiani, sub quo obijt martir. De ipso vide notata, ante Clementem,

multa

Otto Imperator octauus, inter tumultus inuasit imperium: sed à Vitellio superatur: vnde desperat⁹ se interemit: tertio mense imperij.

CAP. 11.

Vitellius nouus Imperator, potitus imperio, in omnem sęuitiam & ingluuiem prolabitur: vnde Vespasianis obsidens Ierusalem pro Romanis, creatur Imperator: qui dictum Vitellium occidit: & in Tyberim proiecit, octauo sui imperii mēse.

CAP. 12.

Vespasianus, decimus imperator, cœpit imperare anno domini, circiter septuagesimo quinto: & imperauit annis nouem, humanus fuit & bonus: ac morte iusta te se erexit, aiens, decet Imperatorem ex terris discedere.

CAP. 9.

Cherintiani, à Cherinto, & Merintiani, a Merinto, ex Iudæis, mundum ab angelis factum esse dicentes, & carne incircuncisum circuncidi debere, & legem obseruare Iesum hominem tantum fuisse, nec surrexisse, sed surrecturum, asserentes mille annos post resurrectionem, in terreno regno dicti Cherintiani ponebāt secundum carnales ventris & voluptatis futuros: vnde dicebantur Chiliastæ.

CAP. 10.

Nazaræi, confitentes christum nazaræum, filium dei, & legem veterem literaliter seruandam.

Ebionei, à Ebione, eadem cum Cherintis asserentes: vnde nec ab isidoro citantur: posuerunt Christum ex Ioseph, ex Maria natum: & solum fuisse hominem: Symachus interpres

CAP. 7.

Mathæus, primus scripsit euangelium hebręo sermone: euangelizauit in Iudæa, & Macedonia: deinde ad æthiopiam, & Persidam pergit: vbi & ipse beatus Mathæus regem, & regnum conuertit ad christum & sedem suam tenuit illic triginta tribus annis: patitur martyrium circa trigesimum quartum annum à christo passo. Notandum Hieronimum tantum scriptores ponere: sed quia singuli apostolorum, sua doctrina fidem plantauerunt, hic omnes citabuntur.

CAP. 8.

Andræas, frater Petri primus christi discipulus prędicauit scithis, sogdianis, & saccis, & vsque ad interiores æthiopes: crucifigitur apud Patras ciuitatem Achaiæ, ab Ægea prępfecto edessenorũ vbi prius conuerterat ad fidem

multa probè ordinauit.

CAP. 8.

Euaristus græcus, papa sextus, sedit annis nouem & mensibus decem: vt aiunt quidam, sub vltimo Traiani anno coronatur martyrio: aut melius sub Adriano. Hic ordinauit matrimonium, cum debita solennitate debere fieri, & non clandestinè: & biduo, aut triduo post incõtinentia orationi vacandum, vt fælicius proles succedat.

CAP. 9.

Alexander primus Romanus, septimus à christo, sedit annis decem, mensibus septem, temporibus Traiani, & Adriani: obijt martyr, circa annum à christo, cẽtesimum vndecimum: & cum eo Euentius, & Theodolus. Apposuit in missa, qui pridie, &c. vsque hoc est corpus meum: instituit vsum aquæ benedictæ.

CAP.

CAP. II.

Titus, vndecimus Imperator, filius vespasiani, cœpit imperare circa octogesimum quintum annũ à Christo imperauit vix annis tribus: maxime humanus victoriam potitus est de Iudęis: tantæ fuit libertatis quod nulli quidquam denegabat: aiens, nullũ debere recedere tristem ab imperatore.

CAP. 12.

Domitianus, duodecim⁹ Imperator, filius Vespasiani, & frater Titi, in omnibus illis dissimilis. Hic exercuit secundam persecutionem in christianos post Neroné: Iohanem euãgelistam, iussit mergi in dolium olei feruentis: deinde misit in exilium in Pathmos, fuit circa annum domini octauum: Imperauit auté tredecim, aut quindecim annis, occisus à suis in suo palatio.

Nerua

pres fuit huius erroris.

Censei, & Elcesei, à Damasceno iunguntur: ponentes christum, & spiritum sanctum, in cælo creatos: & christum venientem in Adam, & rursum secundum tempus ipsum exuentem, & quanquam Iudæi, Euangelio vtuntur: abominantur vsum carnium: & fidem sufficere corde, tempore tribulationis.

CAP. 12.

Valentiniani, à Valentino, negantes carnis resurrectionẽ, & vetus testamẽtum, ponũt triginta fabulosas eonas, vel secula omniũ causas, christum aiunt à patre, id est profundo missum: & corpus cæleste attulisse, nihilque assumpsisse de virgine maria: sed per eam, vt per canale, aut fistulam transisse: aiunt de trigesima eonade, diabolum esse genitum: & mundum à diabolo natum, & ideo

malitiam

dem Maximillã vxorem eius: quæ sustulit corpus apostoli: & dedit sepulturę.

CAP. 9.

Iacobus, filius zebedęi, frater Iohannis, prædicauit euangelium tribubus Iudæorum dispersis per Iudęam, & Samariam: & post modum idem Iacobus transit ad Hyspanias, illuc prędicaturus: vbi tantummodo nouẽ discipulos acquisiuit: quorum duos ibidem causa prædicationis dimisit: alios septem secũ ducens, reuersus est in Iudæam vbi incitatione Abiatar pontificis, iussu Herodis Agripæ decolatus est: vt actuum narrat Historia: & præfati discipuli nocte corpus eius sumẽtes, nauisiue regimine imposuerunt: sed ductu angeli in Galliciã Hyspanię ad reginam Luppam peruenerunt: vbi tandẽ cum multis miraculis

Sixtus primus, Romanus pontifex, octauus à christo, circà annum domini centesimum vigesimum primum fuit tempore Adriani imperatoris martyrio coronatur ordinauit, vt sanctus caneretur in missa: & ne sacra vasa tangerentur à laicis.

CAP. 10.

Thelelesphus, nonus à christo, græcus, tempore Antonini pij, sub quo sustinuit martyrium, statuit quod clerici abstineant à carnibus, & delicijs à quinquagesima: vbi seculares à dominica quadragesimæ ieiunabant vt patet distinctione tertia statuimus & capitulo sequenti dicitur hoc nõ habuisse vim: vnde solam eã hebdomadam adiecit quod ad clericos: nam antea (vt refert Martinus capitulo de baptismo christi & antiqui doctores) Petrus instituerat ieiunium quadragesimæ, & aduentus.

CAP.

CAP. 12.

Nerua hyſpanus, decimus tertius Imperator circa annum domini cẽteſimum: imperauit tantum anno vno, menſibus quatuor ex ſentẽtia ſenatus reuocauit omnia quæ Domitianus ordinauerat. Iohannes euangeliſta ſub eo redijt Epheſum. Hic etiam fuit cognominatus pertinax vt Helius: nam Hieronymus habet, quod etiã Iohannes ſub pertinace redijt Epheſum. CAP. 13.

Traianus, quartus decimus Imperator, circa annum domini, centeſimum primum: fuit filius adoptiuus Neruæ, multum humanus, & bonus ad ſubditos. Incitatus tamen à Tarquinio, principe ſacrorum, & Mammertino, tertiam perſecutionem mouit in chriſtianos. Vnde ſub eo paſſi ſunt Ignatius, & Euſtachius, vuariſtus & Simon

Tertia perſecutio.

malitiam naturæ mundi illi attribuendam: de his Irenæus. Item & chriſtum animam tantum ſaluaſſe, ſequentes vero idem cum Valentinianis cenſerunt, paucis ſuper additis videlicet Scecodiani, Ptolomei, Collobarzei, & Heracleomitæ qui ponunt duo principia: redimunt mortuos oleo & balſamo.

CAP. 13.

Orpheitæ, qui ſerpentem colunt, & nutriunt, quo illudũtur, quod lambat oblata: & eum qui decepit Adam arbitrantur eſſe chriſtum.

Fuit & quidam baſſus, negans ſperandum eſſe in chriſto, vt Aballardus diu poſt: & aiens chriſtum non liberaſſe hominem à diabolo.

Diotrephes negauit humanitatem exibẽdam peregrinis catholicis 3. Ioh. cap. 9.

Secodiani. Ptolomei. Collobarzei, Heracleonitæ. Baſſus. Aballardus. Diotrephes

CAP.

raculis fuit sepultus: & solennis ecclesia illic ædificata: vbi vsque nunc mirabilia operantur à domino. Et hic fuit primus martyr ex apostolis, antequã Petrus Romam venisset.

Iacobus primus apostolorum passus est.

CAP. 10.

Philippus, prędicauit euãgelium gentibus per Syriam, deinde in Asia: & extinxit errorem Ebionitarum, vbi isdem Phlipp⁹ cunctis pro fide benè instructis, tent⁹ ab infidelibus, in Gerapali crucifix⁹, & lapidat⁹ fuit, circa trigesimum annum à Christo passo.

Anni Christi 3.

CAP. 11.

Bartholomęus, per Licaoniam, & apud Indos prædicauit euangelium, secundum Mathæum: & transtulit in eorum linguam, ad vltimũ in Albanopoli maioris Armeniæ, viuens à Barbaris est excoriatus, & decolatus.

CAP. 11.

Higinius, decimus post christum, Atheniensis, sub Antonino pio, circa annum centesimum quadragesimum quartum, ordinauit multa de dedicatione templorum, de patrino, & matrina in baptismo, martyrio coronatur.

Pius primus, vndecimus à christo, Italus attigit tempore Antonini, & Commodi: martyrio coronatur, ordinauit pascha celebrari in dominica.

CAP. 12.

Anicetus duodecimus, natione Syrus, tempore etiam Antonini veri, & Commodi: martyrio coronatur, tempore Seueri, circa annum centesimum quinquagesimum nonum.

Soter tertiusdecimus, Campanus, circa annum centesimum sexagesimum sextum, quo tempore hæresis cathaphrigarum insurre-

CAP.

Simon, in Hierusalem: suasione Plinij modestior fuit effectus: & ordinauit christianos nō perquiri, sed oblatos puniri, fuit multū victoriosus, obijt fluxu ventris, imperauerat nouemdedecim annis.

CAP. 17.

Adrianus helius, quintusdecimus, circa annū domini centesimum & vigesimum, fuit nepos Traiani, ex cōsobrina, rebelles iudęos subiugauit expellēs eos extra Hierusalem, quam reędificauit: includēs in ea sepulchrum christi, & tunc teste Supplicio nullus illic erat episcopus ex christianis, sed tantum ex iudæis: vnde eos expellēdo arbitrabatur etiā expellere christianos: quorum lex ortum habet ex lege mosaica, sed deus vertit ad appositum. Nam esto ab initio persecutus sit eos, contemplans tamen pietatem

CAP. 13.

Himenæus, & Philetus dixerunt resurrectionem iam factam 2. Tim. item Himenæus & Alexander.1.tim.1. & 2.4. de Alexandro ærario, Phigell⁹ & Hermogenes auersi à veritate 2.tim.1. Caiani qui ea inhonorant & dicuntur Caldæi à Tertuliano. Item Iudam ditorem Chore, Datham, & Abirō, ac Sodomitas sanctificant, blasphemant legem, & deum eius auctorem: ac resurrectionem negant.

Hymenæus Alexā. Pinægillus Hermogenes Caiani vel Caldei præscriptionib. aduer.

CAP. 14.

Sethiani, qui Seth fabulosa & hæretica vanitate honorant: quasi diuinum semen ex superno patre, & superna matre.

Archontici, asserentes mūdū factū à principatibus archangelis, carnis resurrectionem negant, & nouum testamentum, veteri vtentes ad suum intellectum.

CAP.

CAP. 12.

Tomas Partis, Medis, Persis, Hircanis, & Bragmanis, apud quos Alcxander non potuit trāsire, prædicauit euangelium: & dormiuit in ciuitate Calamina Indiæ sed postmodum corpus eius translatum fuit in Edessem.

CAP. 13.

Simō chananæus, qui & Zelotes, ac iudas thadæus, frater eiusdem apostoli & fratres Iacobi minoris, per reuellationem ingressi sunt Persidē: vbi multi miraculis, Arphaxat & Zaroem magis fugatis, & confusis, rex. Xerses, & vera dach campi ductor ad fidem couuertuntur, cum eorum familijs, & eorum supplicatione: apostoli aliquot ānis mā-serunt in Babilone, instituentes Abdien: qui cum eisdem ex iudæa venerat eius loci episcopū qui dominum viderat & ordinatis

surrexit: martyrio coronatur, sub Commodo, vel Seuero.

CAP. 13.

Eleutherius græcus, quartusdecimus à christo, circa centesimum septuagesimum septimum, sub quo Britania maior, quæ nunc Anglia dicitur, fidem suscepit: habitata tunc à Britonibus: sed postmodum à Saxonibus paganis, qui fidem susceperunt tempore Gregorij. Hic fuit sub Antonino vero & Commodo, martyrio coronatur.

CAP. 14.

Victor Affer, quintusdecimus à christo, circa annum centesimum nonagesimum secūdum, sub hoc fuit difficultas. Nam orientales volebant celebrare cum Iudæis, luna quartadecima, quacunque die venisset: occidentales vero, pro reuerentia resurrectionis die dominico volebant celebrare: prout fuerat

pietatem religionis eo-
rum, fuit eis benignus,
& beneficus: obijt in cá
pania ſui imperij anno.
21.

CAP. 18.

Antoninus pius. 16. Im
perator, gener & filius
adoptiuus Adriani, im-
perauit cum filijs Aure
140 lio & Lucio annis. 22. cir
ca annũ domini 140. oĩ-
bus fuit adeo benignus
& humanus: vt pij cog-
nomen adeptus ſit etiam
apud chriſtianos. Gale-
nus medicus, & Ptolo-
meus, ſuo tempore flo-
ruerunt. Ita fuit pius ad
ſubditos, quod dixit,
malo, exemplo Scipionis
vnum ciuem ſeruare,
quàm mille hoſtes occi-
dere.

CAP. 19.

Marcus Antoninus ve
163. rus. 17. Imperator, circa
163. à Chriſto, impera-
uit cum fratre ſuo Lucio
Aurelio Cõmodo annis
19. qui primi inter ſe di-
uiſerunt

CAP. 16.

Cerdoniani, à Cerdone. Romam veniens, poſuit duo principia aduerſa, Deum legis, & Prophetarum, non patrem chriſti nec bonum, ſed iuſtum: ponit chriſtum ex bono patre deo: non tamen natũ ex fœmina, nec habuiſſe carnem, nec verè mortuũ aut quicquam paſſum: negat reſurrectionem, & vetus teſtamentum. Venit tẽpore Higinij Papæ. Irenæus de eo ſcripſit libro primo. cap. 28. ſimiliter Euſebius Ceſarienſis.

CAP. 17.

Martionitæ, à Martione dicti, oriundo ex pontho. Is teſte Damaſceno fuit filius Epiſcopi: & ob ſtuprum cuiuſdam virginis, fuit à proprio patre expulſus ab eccleſia, dehincque tempore Higinij papæ, & Antonij pij, Romam aſcendens pœnitẽtiam petijt, nec fuit auditus, vt reſtitueretur in integrũ:

ordinatis præsbiteris, & diaconibus, egressi sunt per alias regiones: fugãtes iterum eosdem, qui nihilominus concitarunt Pontifices Idolorũ aduersus apostolos vt cõpellerentur adorare deos solis, & lunæ: & interrogati ab angelo anmallent totam cohortem ipsis saluis interimi: aut soli martyriũ sufferre: elegerunt mori: vt remanentes possent cõuerti. Dúmque ita compellerẽtur demones qui in dolis eorum iussu dola cumminuerant: apparantes in forma duorum Anthiopum, vnde Pontifices & Sacerdotes in iracundia eos trucidarunt: cum Senne eorum hospite. Et statim facta fulguratione, templum triphariè scinditur: & Magi ictu fulguris vertũtur in carbones, rexque Xerses post tres mẽses, misit qui punirent

Idolorũ templum scinditur

Pontifices

fuerat reuelatum beato Hermæ: & ob id fuerunt in occidente multa concilia prouincialia simul: quæ id conformiter ordinarũt: & hic victor in quodam concilio apud Alexandriam Palestinæ (vt quidam aiunt) ordinauit pascha debere celebrari à 14. primi mensis vsque 21. in prima dominica sequẽti, & nunquam in ea vt patet de conse. d. 3. celebritatem, sedit annos. 10. temporibus Commodi, & Thelij pertinacis martyrio coronatur, ordinauit omnes christianos in paschate debere communicare.

CAP. 15.

Zepherinus 16. Romanus sub Antonino Aurelio & Seuero sedit annis 9. mensibus 7. martyrio coronatur. Ordinauit omnes christianos in paschate debere communicare.

Calixtus

uiserunt imperium, & æquo iure administrarunt annis.19. non tamē multo post mortuo Cōmodo, hic solus imperauit laudatúrque in benignitate, & æquitate: sic quod merito veri cognomen habuit. Nec quis mœrore vel gaudio vidit eius vultum mutatum. Propria vasa aurea, & cætera monilia vxoris vendidit, ne pro stipendio militum grauaret prouincias. Sed heu qui in se bon⁹, permisit quartā & crudelissimam persecutionem, à suis in christianos exerceri, in qua passi sunt Policarpus cum multis, & in galijs Iust⁹ & Photinus espiscopi vulnen. & lugdunen. & Epagathus, sanctus Maturus, Attal⁹, & Blandina, qui ibidem sunt passi. Qui scire voluerit legat 4. lib. Hysto. ecclesiasticæ. Et mirum cur ecclesia Romana

integrum quapter aduersusfidē eleuat⁹, tria dogmatizauit principia: bonum, iustum, & prauum: (vt referunt Epiphanius, & Damascenus) aut duo cōtraria principia, vt credo, deum bonum, & deum iustum: vt illi tribuunt, Isidorus & Hieronimus. Nam primo Augustinus non resoluit. Aiebat item nouum testamentum alienum à veteri, & alloquente in ipso: negabat resurrectionem. Duo aut tria baptismata post lapsum, ordinabat, pro mortuis, cathecumenis. Alij apud ipsos baptizabantur: per Damascenū & Chrysostomum 1. cor. 15. super eo. quid facient pro mortuis baptisātur? it a Theophilactus, nec obstat quod Alphonsus Augustino id illi non tribuere dicat. Nam & singuli aliquid eidem tribuunt, quod non alij, Irenæus enim vltra præmissos ait. cap. 29. li. 1. ipsum

Epipha. lib. 1. to. 3. Her. 42.

pontifices, & corpora sanctorũ ad suam transferent ciuitatem, præclaro illis ædificato templ o. Præmissus Abdias hæc ita refert lib. 6. de certamine apostolico: & prosa Cæli solemad dem canit. Thomam Iudi Iudam Persæ: Simonémque &c. Hicque Iudas teste Hieronymo, epistolam canonicā scripsit: quæ ipsius nomine legitur. Iudas qui à beato Thoma missus fuit ad regē, vtile fuerat promissum per epistolā salutaris non, fuit hic Iudas apostolus sed alius ex. 72. discipulis vt clarè patet secun. ecclesiasticæ donec Hieronim⁹ id illi tribuit, Symeon verò de quo. 3. ecclesiasticæ 2. &. 25. filius cleophæ fratris Ioseph fuit vt illic dicitur vnde vt Christi consobrinus. eligitur episcopus Ihierosolimitanus post Iacobum

Abdias l. 6.

Euseb. l. 1. c. 12 Nic. l. 2. cap. 40. Nicep. l. 3. cap. 2. et 25.

Calixtus 17. & primus huius nominis, circa annum 217. tempore Seueri & Alexandri, martyrio vitam finiuit: cum sedisset annis 5. hic determinauit ieiunium 4. temporum secundum 4. partes anni, quod prius per tres erat: fecit ordinationes de gradibus consanguinitatis: de matrimonio suo tempore Origenes & Tertulianus.

CAP. 17.

Vrbanus primus à christo 18. circa annum 222. temporibus Aurelij, Antonini & Alexandri, sub quo patitur: cum sedisset annis. 8. plurimos conuertit ad fidem, vt sponsum sanctæ Ceciliæ. Hic ordinauit quo prædia quæ vendebantur à conuersis ad fidem, & primum dabatur ad pedes apostolorum, vtilius conferētibus matricibus ecclesijs: & prouentus distribuerentur ecclesijs, & pauperibus

Romana hos non celebrat. Eusebius eodem lib. 5. ait cap. 1. quod isdẽ Marcus rescripto mandauit apud lugdunen. christiãos persistẽtes puniri, negantes dimitti: sed insanum vulgus decuplo auget mandatum.

CAP. 17.

Lucius, Antonin⁹, Commodus, filius marci Antonini veri. 18. imperator, circa annum domini
182 182. fuit oĩno patri dissimilis: & in crudelitate Neroni simillimus. Vnde ad oppositum sẽsum vocatus fuit. Cõmodus
Theodation Theodation interpres eius temporibus floruit dum imperasset annis 13. à propria vxore veneno intoxicatur, & tãdem in propria domo vastali strangulatur.

CAP. 51

Helius pertinax. 19. Imperator, sic dictus quia contra eius voluntatem, sententia senatus, fuit creatus

ipsum nullum recepisse euangelium, præterquam Lucæ, idque circuncisum, & mutilatum: nam cùm negaret veram christi carnem, omnia quæ sunt de christo generaliter abstulit. Item & epistolas pauli, vbi illi aduersantur, abscindebat, prout Hieronymus prohæmio ad Titũ asserit: prout & hæretici communiter. Aiebat item solas animas per christum saluari, & non terrena corpora. Item maiori blasphemia asserebat, cum Cayanis, animas Caym, Chore Sodomitarum & similium solas à christo saluatas dum descendit ad inferos, quia & eidem accurerũt Abel vero & Enoch ac Abrahã & qui circa ipsum & Prophetarum, quoniam sciebant deum tentantem ipsos, credentes adhuc tẽtari ab ipso, non crediderunt nec accurerunt & propterea remanserunt apud inferos solas

bum & pro fide sub Traiano ab Attico cruci adiudicatur cũ. 120. esset ãnorum, nec fuit apostolus sed etiam ex. 72. Hic enim fuit filius Cleophę & ali⁹ Alphei vt Marci. 3. Et hic Hierosolimis passus, alius autem in Perside: verisimile tunc quod patres eorum fratres fuerint. Isidorus & Beda in cronicis & Eusebius ita manifestãt, & martyrologium & qui lectiones de festo colegit fuit deceptus ex similitudine nominũ quod iustè fuit correctum in breuiario nouo, Abdias discipulus Symonis & Iudæ apostolorum & ab eisdẽ cõsecrat⁹ episcopus Babilonen. illorum & aliorum apostolorũ certamina conscripsit hebraicè, quæ post modũ ab Eutropio filio eiusdem regis Persarum in græcum & ab Aphricano in latinum sunt transl.ata

Marcus. 3. Symeon Hierosolimitanus passus. Eusebius. lib. 3. cap. Abdias Babilo. episcopus.

pauperibus 12. q. 1. videntes. ... Cyriacus.

C A P. 17.

Pontianus 19. à christo, temporibus Alexandri & Maximini, et sub ista deportatur exul in Sardiniam, & moritur cum sedisset annis 5. Quidam ferũt, quod sub eo presbyteri Romanæ ecclesiæ prius dicti sunt Cardinales. Iussit psalmos decantari in ecclesia noctu & die: & confiteor in missa dici. Ciriacus qui. 19. post Petrum, sed 20. à christo, qui ex Britania erat: relicta sede, cum in ea sedisset anno vno, & mensibus tribus: recessit in societate vndecim millium virginum: & tulit martyriũ cum illis in Colonia Agripina, Clerus tamen ægre tulit: & deleuerunt eum ex cathalogo Pontificum (vt Sigisbertus refert) etiam Martinus, & Platina (cum tamen passæ sint, frendente perse ... cutione

creatus imperator: omnibus fuit æquus nec vindicta vsus est. Aiunt tamen eum fuisse illiberalem, adeo quod dimidias lactucas, & Cardos conuiuijs dictus pertinax apponeret: noluit quod eius vxor Augusta vocaretur, nec filius eius Cæsar, aiens sufficere, quod ipse ad id fuit coactus. Occiditur in proprio Palatio à Didio Saluio Iuliano. 6. sui imperij mense. Didius Iulianus prefatus fuit: 20. Imperator, circa annũ domini. 195. qui & ipse septimo mense sui imperij etiam fuit occisus. Seuerus pertinax. 21. Imperator ac primus & vltimus ex Aphrica primo aduocatus procurator & per gradus ascendit ad Imperium circa annum domini. 196. doctus fuit & victoriosus. Quintam persecutionem exercuit in christianos, passi sunt Irenæus

solus Irenæus quem viderim id illi tribuit at potuit cum dementia proteruire vt & Cayani sui temporis Eusebius 4. *ecclesiasticæ* 13. *citat Policarpum eidem interrogãti an ipsum agnosceret respondisse agnosco primogenitum sathanæ.*

Lucianus fuit quidam discipulus Marcionis & paris doctrinæ.

CAP. 18.

Marcitæ à Marco mago baptizabant in nomine ignoti patris omnium & veritatis omnium matris, item aiebant Christum nõ fuisse passum aut crucifixum nisi putatiuè resurrectionem negabant et ponebant duo principia 4. *ecclesiasticæ. cap.* 10.

CAP. 11.

Appelliani qui ab appelle qui deos duos posuit vnum bonum et alterum malum sed bonum vnum omnium principium & ab eo factum fuisse, alium deum

Abdiacos sepultus anpus corpo. b.p. & Pol.

translata, hic vt citat interfuit paſſioni beati Andreæ quæ & ab eo fuit conſcripta, quieuit in pace apud corpora beatorum apoſtolorum ſepultus.

CAP. 13.

Mathias per Iudæam & Galileam cõſtanter prædicans euangelium tentus & ductus ad annam põtificem qui poſt multa ipſum fecit lapidare & more Romano ſecuri percuti.

Hiero. in catal. ſcri. eccle. Barnabas, dictus Ioſeph cyp. Euſ. Ec.1 & l.5. c.ii.

CAP. 14.

Barnabas qui & Ioſeph ciprus: cũ Paulo ad prædicandum gentibus miſſus & ab eo propter Marcum ſeparatus compoſuit vnam epiſtolam quę non recipitur ſecundum Hieronymum, officium prędicationis exercuit etiam in ciuitate Romana ante Petrum vt Clemẽs ait qui & Clemẽs per eũ fuit conuerſus. Dobotheus etiam aſſerit quod fuit

cutione Attilij: tempore Leonis papæ, circa 444. & Pontianus fuit tempore Alexandri circa 224. Rõ. temporis id non permittit.

CAP. 19.

Anteras græcus 20. à christo efficitur martyr ſub Maximino circa annum domini 139. iuſſit conſcribi hyſtorias martyrum & ne propria vtilitate epiſcopus ex vna ſede tranſeat in aliam: ſed ob neceſſitatem eccleſiæ cum authoritate papæ vt citatur 7. q. 1. Mutationes.

CAP. 19.

Fabianus 21. Romanus circa annum 240. ſub gordiano duobus philippis & Decio imperatoribus ſub quo Decio martyrium patitur & ſimiliter collitur cum ſancto Sebaſtiano huius tempore nouatus præsbiter eccleſiæ Romanæ ſuſcitauit hæreſim Nouatianorũ propter quod congregatum

reneus &c.obijt in Britania in ciuitate Eboraci. 18.anno ſui imperij.

CAP. 21.

Baſſianus Antonin⁹ caracala filius Seueri,natus in Britania & rex eiuſdẽ Antoninus nomine ſũpto caracala à modo veſtis datæ dictus impera-
213. tor.22.ãno à Chriſto.213 patre aſperior & intemperatior capitali pœna affecit eos qui pro tertianis aut quartanis remedia collo geſtarent aut qui contra ſtatuas minxiſſent,& ipſe dum meieret in edeſſa occiditur ab hoſtibus,7. ſui imperij anno. Boetius de conſolatione refert quod à militibus occidi fecerit Papinianum iuriſconſultum.

CAP. 22.

Macrinus.23.cum filio Duademeno & Albinus voraciſſimus tam breui tempore ſteterunt quod nõ cõputantur niſi quod vno, tantum anno imperarunt

deum in malum qui in ſua malitia fecit mundum ferunt quod & poſuerit chriſtum habuiſſe carnem ex elementis & aſcendiſſe in cœlum ſine carne Hieronymus. gal.1. inuebit in ipſum ex Tertuliano quod quandam tranſlationem angelicam in quadam philumena poſuerit. De preſc. aduer. he,

CAP. 20.

Seueriani à Seuero vinum non bibebant fabuloſè aſſerentes vitem ex ſathana & terra germinaſſe, reſurrectionem & vetus teſtamentum negabant mulierem & ipſe rennuit, dicens eam eſſe ſiniſtræ potentiæ, diuinationes fatuas ex quadam philumena puella ad prænuncianda futura dicebat habere.

CAP. 21.

Tatiani à Tatiano qui & Ancratitæ dicuntur fuit circa tempora Antonini veri & ſoteris. Nuptias vt fornicationem damnabant

fuit præsul Mediolanensis & tãdem in Ciprũ reuersus cũ Marco prædicans & miraculis coruscans à iudeis noctu fune ad eius collum ligato extrahitur & dilaceratur, eius corpus extra portam comburentes.

CAP. 16.

Hieronimus. Catal. Eusebius. lib. 3. c. 4. Nicephor. l. 2. c. 34

Thimoteus Pauli discipulus gentilis secundum Hieronimũ fuit ordinatus ab eo Paulo episcopus Ephesiorum Titus condiscipulus & episcopus Cretẽsis illic prædicauit euãgelium & obdormiuit in Domino.

Crescens in galijs prędicauit ibidem sepultus Hermas Pauli discipulus de quo meminit ad Romanos.

CAP. 17.

Seneca paulo familiaris cui reciprocè scripsit Philo Iudæus & Ioseph⁹ hij de Christi & nostrorum laude scripserunt circa hæc tempora & Iustus

gregatum fuit consilium Romæ. 60. episcoporũ & totidẽ præsbiterorum vbi dicta hæresis fuit cõdemnata & acta concilij ad orientales per Cornelium missa fuerunt vniformiter recepta, vide Eusebium. lib. 6. hystoriæ. cap. 32. & eiusdem. cap. 22. quomodo iste fuit electus diuinitus per inditium columbæ.

CAP. 20.

Cornelius 22. Romanus circa annum domini 254. martyrizatur sub Decio & collitur vnà cum beato Cipriano, huius tempore fuit celebrata prima Synodus in Aphrica, in qua Ciprianus cum alijs multis ordinarunt baptizandos in quo errauerunt & reuocatũ fuit à Stephano & Cornelio sed consilium illud potuit errare quia particulare & non vniuersale fuit.

CAP.

imperarunt, occiduntur aũt ab his à quibus fuerant instituti.

CAP. 23.

Aurellius Antonin⁹ Heliogobal⁹.24. Imperator anno christi.221.sumpsit nomẽ Heliogobali à sole, cui⁹ erat sacerdos fuit in omnibus flagitiosus admonitus amicis cauere ne redigerẽtur ad inopiam: respõdit quid melius quam mihi hæres sũ & vxori meæ? faciebat multas insanias, vnde tumultu militari ipse cum matre necatur .4. anno imperij.

CAP. 24.

Alexander.25 .Imperator circa annum domini .224.dignus laude adiutorem habuit Vulpianũ quantum ad iustitiam sic quod de ipso nullus vnquam est cõquestus, mater eius Mammea ad se vocauit Origenem quẽ cum reuerẽtia audiuit fide de suscepta quæ supplicauit

bant & omnẽ esum carnium aiebant Adam dannatum & alia Martionis dogmata insequebantur. Calixtion fuit discipulus eius dictus fatianus concreuit Iustino martiri eius discipulus & fuit sub eo fidelis & multa vtilia composuit sed postmodum tumidus decidit in errores vt post eum Berdasenes, Origenes & Tertulianus, vnde notandum ꝙ nullus debet de se presumere aut suo sensu abundare: sed potius cum dei timore cauere ne cadat.

Nec valet quod quidam de quibusdam doctis aiũt qui pariter ceciderunt non possunt errare cum præfati multo doctiores errauerint.

CAP. 22.

Cataphriges ait Montani quia in Phrigia vixerunt, eorum authores fuerunt Montanus tanquam paracletus & duæ prophetissæ

ſtus Tiberiẽſis hiſtoric⁹ etiam Iudæus ſabbatum non ſuſceperũt.

CAP. 17.

Dioniſi⁹ Ariopagita, certo fuit pauli diſcipul⁹ & fertur miſſ⁹ à beato Clemente ſub Domitiano & paſſus apud Lutetiam pariſeorum circa annum à Chriſto paſſo. 62. compoſuit libros de cœleſti hierarchia & diuinis nominibus, nec mirum ſi Hieronimus & Euſebius de eis non fecerunt mentionem, quia nondum erãt publicati, circa enim annum domini. 855. fuerunt miſſi & preſentati, Ludouico regi filio charoli magni ab Imperatore cõſtãtinopolitano.

Paſſus eſt dio. Apud Lutetiã anno. 62. Opera diony. De eo non faciũt hec mẽtionem Hiero. & Euſeb. & quare.

CAP. 18.

Iohannes apoſtolus & euangeliſta vltimus omnium apoſtolorum obijt poſt deſtructionem Hieruſalem ætatis ſuæ anno. 99. & à Chriſto nato 100 vnde patet quod Chriſtus

CAP. 21.

Lucius 23. Romanus circa annum domini 256. fuit, Stephanus decolatur ſub Valeriano tempore quo beatus Ciprianus 3. annis fuit.

CAP. 22.

Stephanus 24. Romanus circa annum 259. hic inhibuit ne miniſtri veſtibus extra myſterium eccleſiæ vtantur, ne laici ſacra vaſa tangant cùm multos gentiles conuertiſſet ad fidem, iuſſu Galieni obtruncatione martir efficitur, declarauit non rebaptizandos baptizatos ab hereticis vt ante ipſum Cornelius.

CAP. 23.

Sixtus 2. à chriſto 25. circa annum. 262. græcus ſtatuit miſſam tantùm debere ſuper altari celebrari quod antea nõ ſemper obſeruabatur, hic noluit ſacrificare Idolis, capite truncatur ſub Valeriano & Galieno qui galienus

cauit filio vt benignè erga christianos ageret, promisit & qui vocatur beata Martina, sub eo patitur & Calixtus papa, permisit tamen multas persecutiones, voluit ædificare templũ Christo, occiditur. 13. imperij anno tumultu militari.

CAP. 25.

Maximinus. 26. Imperator circa annum domini. 237. fuit sine authoritate senatus, in statura excedebat. 8. pedes & ob magnitudinem pedis sui & tibiarum exijt adagiũ de longis & ineptis hominibus Maximini calligã requirit, amphoram vini in cęna bibebat, sextam mouit persecutionẽ in christianos, presertim in eos qui præerant, vnde Origenes ad Ambrosium scripsit librum de martyrio & 3. anno sui imperij a pupienno Aquileię interfectus cum filio persecutioni & vitæ finem imposuit

phetissæ cresca et maximilla dicebant spiritum sanctũ in se ipsos potius quàm in apostolos desc n lisse. Secundas nuptias condemnabant & asserebant permissas, ex parte perhibentur habere funesta sacrata de infantis anniculi sanguine extorto ex toto corpore minutis punctionibus miscentes farinæ, & panem facientes quasi Eucharistiam: & si puer mor tur dicitur magnus sacerdos insurrexerunt sub Sothere Pontifice et Commodo imperatore sicut Tatianus et Seuerus, is etiam Hieronimus. 2. lib. contra Iouinianum tribuit, quia reis omnem pænitentiam & misericordiam negauerint vt & Nouatiani post modum.

CAP. 23.

Pepuziani à quadam deserta ciuitate intermedia Gallatiæ, Phrigiæ & Capadociæ quã à se ipsis aut Montano qui in ea vixit vocata

ſtus, vno tãtum anno ante ipſum eſt natus nouiſſimus, ſcripſit euangelium rogatus ab epiſcopis Aſiæ aduerſus Cherintũ & Hebionem, tempore Domitiani relegatur exilio in Pathmos & interfecto Domitiano & actis eiuſdem reſciſſis redijt Epheſum, ſub Nerua ſucceſſore, qui fuit cognominatus Pertinax, ſub quo perſeuerans vſque ad Traianum vocatus à domino. 65. poſt paſſionẽ obdormiuit in domino.

CAP. 19.

Iohannes preſbiter à quibuſdam refertur eiuſdem temporibus fuiſſe in Epheſo & ibi ſepultꝰ qui & fuerit auctor duarum epiſtolarum quæ dicuntur Iohannis, hæc citat Hieronimus de Iohanne & Papia tractans.

CAP.

Galienus etiam Decius dicebatur, & poſt triduum etiam beatus Laurentius paſſus eſt, quidam varietatem inducunt ſumentes iſtum pro 1. Sixto qui ordinauit cãtari ſanctus & Gloria in excelſis in miſſa, ſimiliter & hunc Galienum Decium pro priori Decio & hoc etiam clarum eſt ex 6. hyſto. eccleſiaſticæ & tempore eiuſdem ſixti inſurrexit error Nepotianorum à Nepote Epiſcopo in Ægypto, error ſimilis Cherinthianis.

CAP. 24.

Dyoniſius 26. à Chriſto circa 266. fuit 1. ex Monachis, Eccleſias & cimiteria presbiteris in vrbe Roma diuiſit, Parochias & dioceſes foris diſtribuit quod quiſque ſuis limitibus eſſet contentus in c. Eccleſias 13. Quæſt. 1. ſuo tempore paulus Samoſetanus Hæreticus inſurrexit, quam obrem

ſuit beata Barbara ſub eo.

CAP. 26.

Gordianus ſenior. 27. circa annum domini. 240. vno tamen anno. 3. mẽſibus ſex diebus Imperauit.

Pupienus. 28. cum Balbino poſt annum fuerunt occiſi.

Gordianus minor ex filia Gordiani. 29. Imperator circa annum Chriſti 241. rediens de victoria cõtra Perſas à Philippis necatur. 6. anno ſui imperij.

CAP. 27.

Philippus 30. Imperator circa annum domini. 247. primus Imperator Chriſtianus baptizatus à ſancto Fabiano cum filio Phillippo. 5. annis Imperauit, refert Euſebius. 6. lib. cap. 27. Dñ in vigilijs paſchę ſe offerret intereſſe & cõmunicare myſteriis, monitus ab epiſcopo eum debere pri⁹ cõfiteri peccata

vocata Hieruſalem principatum dãt mulieribus & ſacerdotium dicẽtium Chriſtum ibi apparuiſſe in ſpecie fœminæ Quintillæ & Priſcillæ, vnde dicuntur Quintiliani, feruntur facere Euchariam de ſanguine pueri vt Cataphrigæ.

CAP. 24.

Arthateritha panem & caſeum offerebant in ſacrificio more veterum Aquarij ſolam aquam offerebant in calice.

Teſſareſcedecaditæ qui aſſerunt non licite Paſcha celebrari niſi. 14. luna quacunque die ſit & ſi etiam die dominico acciderit aiunt eſſe ieiunandum & vigilandum.

Alogiani ſeu Allogij verbum dei negantes, et ob hoc etiam Euangelium Iohannis & Apocalipſim Elceſei & Sempſei cum Ebionitis ſupra.

CAP.

CAP. 20.

Clemens Petri discipulus vnam scripsit epistolam ad Corinthios & Itineratiũ Petri, obijt. martyr. 3. Traiani ãno circiter 70 à christo passo & à nato. 103. huius corpus Cyrilus Flauorum apostolus reperiens in mari iuxta Cersonam Romam reportauit tempore Nicolaij primi. Ignatius. 3. post Petrum Anthiochensis episcopus discipulus Iohannis multas vtiles scripsit epistolas, patitur circa vltimum Traiani annũ & à Christo passo. 78.

CAP. 22.

Policarpus etiam discipulus Iohannis episcopus smirensis, venit Romam tempore Aniceti, vbi & obuianti martioni & interroganti si eum agnosceret: Respondit agnoscere primogenitum sathanę obiit martyr igni traditus in mirna sub imperatore Cómodo cùm scripsit

Primo genitus sathanas

obrem congregatum fuit concilium Prouinciale in Antiochia, cui propter senium Dyonisius non potuit interesse sed latè rescripsit, in quo fuit dictus Paulus depositus de sede Antiochensi & Dyonisius electus pro eo & ex eo consilio Antiochensi dirigitur Epistola ad Dyonisium Papam & ad cæteros Episcopos contra dictum Paulum Samosetanum, & super dicti Pauli rebellione. Aurelianus Imperator iussit quod is esset pontifex de quo Episcopus Romanus scripsisset. Ex hoc constat quantum ab initio deffebatur pontifici Romano, etiam ab Orientalibus & Græcis, hic Dyonisius efficitur Martyr cùm sedisset 6. aut 9. annis.

CAP.

peccata ſua & ſtare inter pœnitentes id libentiſſimè ſuſcepit & adimpleuit vn⁹ mileſimus annus ab vrbe condita ſub eo eſt completus. Hij occiſi fuerunt ab excercitu Decij vt hoſtes vn⁹ Veronæ & alter Romæ fraude eiuſdem Decij.

CAP. 28.

Decius cāpanus. 31. Imperator circa annū Christi. 253. ſub eo & ab ipſo commota eſt ſeptima & vniuerſalis perſecutio in qua paſſi ſunt Fabianus Cornelius, Appollonia & ſanctus Iulianus de boüente, cui⁹ corpus eſt in Britania minore vt in cronica lib. 1. fol. 21. Et cum biēnio dictus Decius imperaſſet cum filio Cæſare, à Barbaris eſt occiſus & corpus nūquam repertum aut à ſeipſo vt alijs placet, de his. 7. Eccleſiaſticæ. c. 1.

CAP.

CAP. 25.

Adamiani nudi incedebant & orabant nec nubebant, dicentes quod Adam nec nupſit aut nupſiſſet in paradiſo: vnde dicunt ſuam eccleſiam eſſe paradiſum.

Theodotiani à Theodoto Coriario, Biſantio, qui effectus græcus & ſibi ſapiens in perſecutione & examine lapſus à fide, ſolus negauit Chriſtum, ſed ne magnū quid videretur dogmatizauit non niſi purum hominē eſſe.

CAP. 26.

Bardezaniſtæ à bardeſane qui prius inſignis in doctrina Chriſti poſtea in Valentini hæreſim omnino lapſus eſt, addēs de ſuo vt fato aſcriberet conuerſationem hominum. Hieronimus ait quod fuit primò Valentini ſectator, deinde confutator nouam hæreſim condidit vt etiam habet Euſebius.

4. lib.

ſcripſit epiſtolan vnam vtilem.

CAP. 23.

Papias epiſcopus Hieropolitanus etjam Iohānis auditor multa ſcripſit volumina ſancta & Catholica. Hieronimus hoc paſſu & Euſebius .3. eccleſiaſticæ.cap. vltimo referunt dictum papiam quadam ſimplicitate incidiſſe in eam fabuloſam opinionem quod poſt reſurrectionem futuri ſint mille anni quibus regnū Chriſti ſit corporaliter in terra, beatus tamē Auguſtinus eum non taxat de hæreſi quanquam C. de Hæreticis Ariani cenſetur papianiſtæ hæretici

CAP. 24.

Quadratus diſcipulus apoſtolorum Arriſtides Philoſophus aggrippa Caſtor & Egyptus multa pro fide compoſuerunt his temporibus: tempore videlicet Adriani imperatoris circa annum domini.

CAP. 25.

Felix I. *à Chriſto* 27. *circa annum Chriſti* 272. *Romanus: hic ordinauit feſta Martyrum celebrari quotannis, & non niſi in ſacro loco miſſa celebrari: citra tamen neceſſitatem quod ſi templū neſcitur conſecratum ob vetuſtatem aut alias, denuo conſecretur quia non iteratur quod neſcitur factum. Manichæi ſuo tempore inſurrexerunt, hic cùm ſediſſet quinque aut quatuor annis, efficitur Martyr penultima maij ſub Claudio flamio vel Aureliano.*

CAP. 26.

Eutichianus. Tuſchus, 28. *à Chriſto circa annum.* 276. *fuit tempore Aureliani, inſtituit benedictionem fieri fructuū ſedit anno vno & menſe, Martyrio coronatur.*

CAP.

CAP.29.

Gallus Hoſtilius cum Voluſiano filio. 32.imperaror, anno Chriſti.. 254.annis tamen duobus imperarunt: Nam in ciuili bello contra Emilianum necantur, qui & ipſe poſt tertium menſem occiditur. CAP.30

Licinius Valerianus cũ Galieno filio .33. Imperator, anno Chriſti.256. ab initio benign⁹ fuit Chriſtianis, ſed deprauatus à quodam Magiſtro mago octauã, perſecutionẽ illis intulit. Quid fideles in ea perſecutione ſint paſſi ex 7.Eccleſiaſticæ poteſt videri. Hic Valerianus in Meſopotania à Sapore rege Perſarũ vict⁹, exe-catus & in perpetuã ſeruitutem ſic redactus eſt quod is rex & eius ſucceſſor equos ſuos aſcenſuri, eo vterentur & ſcabello, ſex annis imperauit cum filio, & ſub eiſdem paſſi ſunt Sixtus papa & beatus Laurentius

4. lib. Eccleſiaſticæ. cap. 28. Melchiſedeciani qui non hominem ſed dei virtutem fuiſſe Melchiſedech.

Notiani à quodam Noëto Smirne qui aſſeruit chriſtum patrem eſſe & ſpiritum ſanctum & ſeipſum dixit Moyſem & proprium fratrem dixit Aaron: vnde ſecundum Iſidorum dicuntur Patriſpaſtiani cum confuſione perſonarum ponentes patrem paſſum.

Valeſij ex Arabia ſe ipſos caſtrabant & ſuos Hoſpites exiſtimantes placere Deo: vnde malũ Hoſpitium cum illis dicuntur & alia turpiſſima docuiſſe quæ neſciuntur, nihil mali eſt.

Sanctus Auguſtinus poſuit Tertulianos quaſi extremos, certum eſt tamen ipſum præceſſiſſe & Origenem & Nouatianum, quamquam aliquo tempore

domini.88.
Iustinus Philosophus de Neapoli.muitos edidit libros cõtra hæreticos, maximè contra Martionem tẽporib⁹ Antonini pij & Commodi, Romæ, obijt martyr accusatus à Cinico quem pro veritate redarguebatfuit temporibus Pij & Aniceti.Melito episcopus sardensis tempore Antonini veri cõposuit.

CAP.24.

Theophilus.'6.post Petrum Atiochen. Antiochi episcopus sub Antonino vero multa contra Martionem & Hermogenẽ scripsit. Appollinarius Episcopus Hieropolitanus sub Antonino floruit,edidit insigne volumen aduersus gentes & Hæreticos maximè Cathaphrigas.

CAP. 25.

Dionisius corinthiorũ episcopus multæ eloquẽtiæ erudiuit episcopos multarum ciuitatum: floruit

CAP. 27.

Gayus 29. à Christo Dalmatus ex genere Diocletiani anno christi 277. Hic distinxit Ordines quibus ascendatur ad Episcopatum vt prius sit Hostiarius, lector, subdyaconus, Dyaconus & presbyter constituit quod laicus non poßit accusare aut vocare in iudicium aliquem sacris initiatum sedit annis 11. aut 15. sub Aureliano vsque ad Dyocletianum sub quo obijt martyr vt bono consanguineo.

CAP. 28.

Marcellinus Papa 30. circa 288. tempore Dyocletiani & Maximiani quo tempore in tanta persecutione compellitur sacrificare Idolis sed pænitentia ductus in Synodo. 190. Episcoporum apud Campaniam, cilicio indutus ac cinere aspersus veniam ac pænitentiam pro peccato petijt, quibus respondenti-

CAP. 31.

Galienus qui & Decius post patrem.34. Imperator circa .261.continuauit octauam persecutionem sed audita miseria patris fuit benignior,occisus fuit fraude Ducis Aurelij post.9.annum sui imperij post patrem.

Communi opinione Hic Galienus etiam Deci⁹ dicebatur,sub quo & Valeriano patre beatus Sixtus & beat⁹ Laurētius sunt passi, nihilominus oritur difficultas, vt quid diceret de patre,de beato Laurētio,si hic nō extinguitur,non est præclarus adiutor , patrem coadiutorē nūcupando. Vnde & aiunt quidam dictum non fuisse Valerianū non fuisse patrem sed quendam,pręfectum eiusdem nominis.

Aliter ait Martinus super eo Valeriano , quia suo & Galieni tempore quidam Decius in Cæsarem

tempore coestiterint, vnde ordine temporis.

CAP. 28.

Tertuliani à Tertuliano qui post sanam doctrinam decidit in multos errores, asseruit animam immortalem esse corpus effigiatum & deum pariter corporeum & si non effigiatum, quāquam secundum Augustinum hæc possint exponi sed clarè dicitur hæreticus quia transijt ad Cataphrygas, Montanos, quos ante expugnauerat: item secundas nuptias damnando, item & posuit animas malas post mortem in demones verti, & animæ statum per traducem propagari, in summa Hieronymus Tomo. 2. aduersus Heluidium scripsit , de Tertuliano nil dico nisi quam ecclesiæ hominem non fuisse. Et si dictus Tertulianus inuidia quorundam

fuit ſub Antonino vero & Commodo circa annos domini à 140. vſque.163.

Pinitus Gnoſciæ epiſcopus elegantem epiſtolam ſcripſit eidem Dioniſio ſub eiſdem Imperatoribus. Tacianus egregius doctor maximè in rethorica ſectator Iuſtini martyris de quo ſupra in cathalogo Hæreticorum.

Muſanus aduerſus eũ & ſuos ſcripſit.

CAP. 27.

Philippus epiſcopus Gortynæ & modeſtus eo tempore contra Marcionem ſcripſit

Berdazenes ardentis ingenij in diſputatiõe multa ſcripſit contra Hæreticos ſui tẽporis, & poſtmodum ipſe in errorem lapſus eſt ſub Marco Antonino circa.166.

Ex

reſpondentibus ipſum à nemine iudicari debere, ſicut nec Petrus ait, proprio ore me iudico deponendum & anathematiſo eum qui corpus meum dabit ſepulturæ et rediens ad Dyocletianum in vera confeſſione martyr efficitur & reuelante Petro ſepelitur, colitur cum Cleto.

Et non multo poſt dictum Marcellinum fuit celebratum conſiliũ Ancyranum ſub quo principe non bene conſtat, intitulatur fuiſſe anno 304. & ſic ante Nicenum cõtinet. 24. canones maximè de his qui inuiti Thurificant Idolis, receptum fuit in 6. Synodo, multa de illo citantur à Gratiano.

CAP. 29.

Marcellinus 31. Papa circa annum 297. hic dimiſit Titulos 25. in vrbe

Roma

rem creatus eſt qui non fuit imperator ſed dictus eſt Decius minor & ab iſto beatus Laurentius & beatus Sixtus martyrium ſubſtinuerunt.

CAP. 32.

Claudius Flauius Dalmatus.33.Imperator circa
271 271. hic à ſenatu factus fuit imperator ad dirigẽdum imperium, quem poſt mortem Galieni à multis fuerat occupatum & ipſum breui tempore reparauit, is habita victoria contra Gotthos morbo correptus, obijt in Smyrnio nondum cõpleto biennio ſui temporis fœlix primus.

CAP.33.

Quintilius frater eiuſdem ab exercitu electus 36. imperator. 17. die interficitur.

CAP.

rundam fuerit ſtimulatus, hoc taxat inuidos ſed ipſum non excuſat, ſicut nec quod inuidia Dyaboli mors intrauit in orbem terrarum, priores noſtros excuſauit: conſtat etiam dictum Tertulianum detraxiſſe virginitatimariæ ſecundũ allegationẽ Heluidij & ſolutionem Hieronimi, nolebat etiam recipere Chriſtianos pœnitentes vt Hieronimnm ad Damaſum de filio prodigo.3.

CAP. 29.

Origeniani ab Origene Adamantino, hi ſecundũ Epiphanium negãt reſurrectionẽ, Chriſtum dicunt creaturam, & ſpiritumſanctum paradiſum, & cælos non dicunt, niſi allegoricè, Athanaſius tantum aſſerit ipſum poſuiſſe patrem, filium & ſpiritumſanctum: coëternos & conſuſtantiales vt.10.

Ex nunc citantur anni à Christo nato

CAP. 28.

Victor de quo in ordine Pōtificum primus ex latinis: Hic scripsit de communione paschæ & alia opuscula, ac obijt martyr sub Pertinace circa annū. 196.

Rhodon discipulus Tatiani scripsit aduersus Cataphrygas & vsque ad tempus Seueri.

CAP. 29

Hyreneus episcopus lugdunē. discipulus Policarpi multa egregia scripsit maximè aduersus hæreses, floruit sub Cōmodo Helio, & Seuero, sub quo obijt martir & seuero sub quo obijt martyr circa annum domini. 196.

CAP. 30.

Panthenus Philosophus summę eruditionis in Alexandria & etiam apud Indos vbi reperit beatū Bartholomęum prędicantem euangelium secundum

Roma quasi dioceses pro commoditate sacramentorum qui sunt Tituli Cardinalium, condemnatur à Maximino ad custodiam animalium in stabulo domus Lucinæ, in quo obijt cū sedisset annis ferè 6.

CAP. 30.

Eusebius Græcus 32. à Christo circa 303. tempore Maxantij & Constātini, eius tempore crux Christi fuit inuenta à beata Helena, & festum ab eo institutum, obijt martyr cùm sedisset annis 6. vel. 5.

CAP. 31.

Melchiades Apher circa Christi annum 309. ipse suis decretis distinguit inter baptismū & confirmationem, quia primum sacramētum sit maioris effectus & necessitatis secundum maioris dignitatis à ministro & dat gratiam corroboratiuam viuis, Martyrisatur sub

CAP. 34.

Aurelianus etiam dictus Valerius .37. Imperator à Christo.273.Gothos superat & Tyramos vt Odenacum,& Tetricum, vnde Gallias recuperat & ciuitatem Aurelianensem prius dictã genabum suo nomini dedicat, initio mitis & æquus fuit ad Christianos & Paulum Samosetanũ judicauit debere sententiæ Romani Pontifices obedire, prauo tamen consilio vsus,nonain persecutionem excercuit apud Gallias presertim. Cum circa Heracleam extendisset manum ad seruandum mandatum contra eosdem Christianos ictu fulminis percutitur cúm.6. annis imperasset.

Nona persecutio.

CAP.

Tripart. c. ait tamen angelus,&c. & Hieronymus contra Rufinum & alia sæpe prout, &c. in canone sancta Romana 15. dist. ipsum multa docuisse inexcusabilia, vt quod hi qui vitam &c. in flagitijs & criminibus finiunt post longa tempora purgantur & etiam diabolus, & liberati Episcopi, &c. diaboli luci restituuntur secundum ipsum Origenem, ac post longa tempora iterum in peccata & miseriam relabuntur. Item quod filius dei sanctis comparatus sit, veritas, sed patri colatus mendacium, vnde nec orandus cum patre, quia tantummodo supplicator est. Multi alij errores huius condemnantur in 5. Synodo & exprimuntur infra lib. 2. c. 59. 4. Catalogo.

CAP.

dum Matthæum quod secum retulit plus profuit viua voce quàm scriptis docuit sub Seuero & Caracalla.

Clemens Præsbeyter Ecclesię Alexandrinę auditor præfati Panteni & Magister Origenis fuit huius temporis circa hæc tempora à 100. ad 200. in fœlici vbertate florentis ecclesiæ, verbo & opere floruerunt.

Modestus, Myltiades, Appollonius, Serapion, Appolini⁹ senator, Theophilus episcop⁹ Cæsareæ Palestinæ, Bacchilus, Polycrates, Heraclius, Maximus, Candidus, Appyon, Sextus, Brabian⁹ & Iudas, qui multa ęgregia scripserũt quę vix habentur: quamobrem eos simul recẽsuimus. Hic vltimus Iudas notatus fuit erroris quod aduentum Antichristi propter abũdantiam iniquitatis dixerit eum sui temporis.

CAP.

sub Constãtino antequam esset Christianus, consilium Neocesarense fuit sub eo, sedit annis. 4.

CAP. 32.

Siluester primus Romanus à Christo 34. circa annum eiusdem 314. sub Constantino Imperatore sub quo & moritur cùm 23. sedisset annis.

Ab initio temporis eiusdem Constantini antequam esset Christianus sub eo passus est Melchiades Papa præcessor & hic aut exul, secundum aliquos, aut fugiens persecutionem in monte Seraptim, latebras fouebat cum suo Clero, hymnis diuinis & sacræ lectioni continuè vacans, interim Deo disponente Constantinus lepra incurabili corripitur à Deo, vt suis requiem daret & curatur per baptismum, vt habet legenda & tunc ecclesias erexit, etiam in proprio palatio, & imperium occi dentale

CAP. 30.

Nouatiani seu Cathari à Nouato presbitero ecclesiæ Romanæ qui tempore Cornelij & Decij ex magna superbia, etiam dignè pœnitētibus omnem spem salutis denegabat, nolens eos recipi, secundas nuptias, &c. damnabat, se Catharos, mundos ob id vocabant.

CAP. 31.

Sabelliani à Sabellio discipulo præfati Noëti, qui cum Noëtis confundebant personas diuinas, dicentes vnam tantum tribus dicatam nominibus: vnde dicebant realiter patrem passum, quamquam niterētur negare sed ex eo errore rogebantur fateri vnde sub horum nomine magis fuit hic error nominatus, fuerunt & dicti Praxeani à Praxea, et Hermogeniani ab Hermogene in Aphrica eadem sentientes. Cœpit tempore Hellyogobali, vt habet Martinus

CAP. 30.

Tertulianus præsbiter ecclesię Cartaginē multa egregia volumina scripsit quæ supersunt pro bona parte, floruit sub tēpore Seueri Caracallę circa.213. à Christo.

CAP. 31.

Origenes Adamātin⁹, patre Leonide sub pertinace coronato cum sex fratribus & matre vidua pauper relinquitur circiter annū.17. ętatis sue deinde à Demetrio suffect⁹ in locum Clementis eius magistri illic vsque mediam ætatem floruit. Et tanti fuit nominis & doctrinæ vt ab episcopis aliarum ecclesiarum pro eruditione aduocaretur etiam à Mammea matre Alexandri imperatoris, & ad Phillipum imperatorem & eius matrem scripsit, is Origenes acceptissimus, omnes sciētias humanas didiscerat, ob quarum interpretationē mirum

Origenes scientias humanas didiscit

dentale eidem Siluestro & suis successoribus contulit, suam sedem apud BiZantinum collocans & nouam Romam aut suo nomine, Constantinopolim nuncupans, item & coronam ex auro & gemmis volnit imponere, ob reuerentiam sancti Petri is tamen sanctus pater silnester ex humilitate non acceptauit coronam auream vel ex gemmis, sed tātum Phrygiatam candido nitore in figuram dominicæ resurrectionis vt pontificalis dignitas vilescat. Hæc plenè habētur in c.° Constanti, distincti. 96. & in legenda beati Siluestri quæ citatur in c. sancta Romana Ecclesia. 15. Dist.

CAP. 33.

Super his & alijs ex longitudine temporum aut alias multæ sunt ortæ difficultates pro tempore huius Pontificis Siluestri idque facile fuit ob nimiam

CAP. 35.

Tacitus Annius 38. imperator occiditur. 7. mēſe ſui Imperij. Florianus eiuſdem ſucceſſor. 39. 30. menſe ſui imperij occiditur, Probus qui & Aurelius 409. Imperator Himgarus circa annum Chriſti 279. Fuit victoriosus, apud ſmyrniū tamen occiditur 6. anno ſui imperii.

Florianus, Probi.

279

CAP. 36.

285 Carus vel Marcus Aurelius Narbonēſis anno Chriſti 285. cum filijs carino & Mineriano 419. Imperator 20. menſe ſui imperij Ictu Fulminis cō cidit. Numerianus verò (ſubquo paſſi ſunt Criſātus & darina) Apri ſoceris ſui Fraude necatur.

CAP. 37.

Carin[9] Imperator omnibus probris cōtaminatus difficilli bello in Dalmatia à Dyocletiano victus perimirur, hi tres annis tribus Imperauerunt. Nicepho. lib. 6. c. 33.

Dyoclecianus

Martinus & tempore Sixti 2. circa annum domini. 226. Angelici quidem colentes angelos, & apoſtolici nil proprium habentes: nec etiam vxores.

CAP. 32.

Paulianiſtæ à Paulo ſamoſetano & eorum Hereſijs primò à quodā Artemonio & poſtea confirmata à Photino. Hi affirbant Chriſtum hominem tantum & quandoque non exiſtētem ſed habuiſſe initium ex quo de viro & maria matre natus eſt, Concilium Nycenum cōſtituit eos rebaptiſandos cum cataphrygis dum ad eccleſiam reuertuntur. Marcellus quidem fuit huius erroris de quo. 3. li. c. 9. Triparti. Sozoni.

Photiniani Pariter huius fuerunt erroris, fuit tempore Aureliani.

CAP.

d

rum concursum ad se admitebat, vt eo Intuitu ipsos in fide audiret: de quo Eusebi⁹. 6. Eccl. hi. Hyeronimus reffertse legissesex milia voluminū eius, conuertit verillum ad fidem & plures alios. Ait Martinus ipsum non dormisse in lecto, nec induisse calceos, aut carnes manducasse vel bibisse vinum. Obijt apud Tyrū sub Volusiano vel Galieno circa. 256. CAP. 33.

Amonius quidam eo tempore composuit de consonantia Christi & Moysi, Item & sacros canones euangelicos quos Eusebius sequutus est, Porphirius ipsum falsò acusat quòd fidē reliquit.

CAP. 31.

Ambrosius primum Marcyonites correct⁹ ab Origene, cuiussumptu & industria multa postmodū scripsit, obijt ante ipsum Origenē, & reprehēditur ꝙ vir locuplex animi egeni & pauperis nō &c.

miam affectionem ex vna aut altera parte vt nunc poßit esse, quod ob id deprauetur impreßiones aut ex similitudine nominum quod vnum pro altero sumatur, vt de multis Constantinis, de decijs, Sixtis Symone et Simeone & similibus.

CAP. 38.

Dyocleti anus Dalmaticus. 42. Im perator, circa annũ à Ch risto. 288. Consortem im perij & augustum fecit Maximianum Herculem, C æsares verò Maximianum Galerium & Constan tium creauit, non tamen Augustos, qui simul omnes paccatum reddiderunt Imperium: deindè se armarũt ad delendum christi nomen.

Dyocletianus in oriente & Herculeus in occidente exercentes decimã persequutionem ceteris duriorem & prolixiorẽ, sic quod intra 30. dies. 17. millia coronarentur, ex quibus Marcellinus Papa, Agnes, Anastasia, Barbara Sebastian⁹ Agatha & infiniti alij vel melius sub Maximiano, Nã Origenes ante hos obierat: decem annis cõtinuis durauit hęc persecutio cũ varijs edictis, Ita quod iuberentur oẽs libri legis exuri & plura huiusmodi

CAP. 33.

Manichei infames, à quodam qui persica lingua dicebatur mannin insanus, vndè ob confusionem nominis dixerunt man & Manichei quasi manna fundentes: fuit tẽpore Dyoclatiani. Hij posuerunt duo principia eterna, & duas naturas boni & mali, & sicut Gnostici dicunt deum bonum à quo omnia bona, & malum à quo mala vt omnis ecclesia illis attribuit, esto August. aliquo modo aliter. Vetus testamentum aiunt fuisse a Deo malo & nouum a deo bono qui & pater christi fuit. De morte huius Necypho. lib. 6. c. 31. & 32.

Lunam & solem venerantur, & aiunt quod sint naues omnia in cœlum defferentes. Itẽ aiunt omnia vegetabilia esse sẽsibilia et dolere, vndè dicũt nephandum etiam vepres extirpare,

Sequétes pro parte fuerunt auditores Ipsius Origenis & cóposfue runt sed vixhabétur opera eorum.

CAP.35.

Tryphon, mimilius Felix causidicus, Cayus, Girillus qui Christum negabat ante Mariã & quod haberet propriam deitatis subsistentiã sed quod prima deitas in eo habitaret 6. eccl.23. Vt Cherintus correptus ab Origene. Berillus multa Catolice scrip sit sub Alexandro, Hypolitus Episcop⁹ capadociæ post Egregia scripta pass⁹ est sub decio, Et Babylas eo tempore, Iulius Aphricanus scriptor tempore sub Marco Aurelio Geminus Florenes sub Alexandro, Theodosius postmodum dictus, Gregorius episcopus Cesariensis, qui cum fratre Athenodoro ex capado cia transijt ad Origenem

Ex diuina tamen Clemẽtia Dyocletianus & Ma-
307 ximianus abdicarunt se
Imperio in eorum locis
ſubſtituẽtes in Auguſtos
& Cæſares Conſtantium
& Maximinum Gallerium, qui inter ſe partiti
309 ſunt Imperium vt Conſtantius Gallijs & Hyſpanijs ſit contentus, Gallerius verò Illyricum & orientem ſit ſortitus.

Qui in ſui ſubſidium duos; Cæſares inſtituit, Maximum qui orienti & Seuerum in Italia præeſſent, Illiricum ſeu partes Venetiarum ſibi retinens vt hoſtibus obuiaret, & Interim prætoriani quodam tumultu, Maxantium Filium Herculei auguſtum nuncupant. Et licilius communi ſententia nuncupatur Auguſtus, vndè commotus Maximinus qui tantum Cæſar, in oriente ſolum dicebatur, vi nomẽ ſibi Auguſti aſſumit.

Sed

extirpare, & terram colere, hic quæ inſani Manichei affirmabant ſerpentem (de quo ait ſcriptura) eſſe chriſtum à quo dicunt oculos fuiſſe illuminatos ad videndum bonum & malum. Item & chriſtum veniſſe nouiſsimis temporibus tantum ad liberandas animas & non corpora.

CAP. 34.

Nec Chriſtum ipſum hi inſani Manichei fatebantur veniſſe in vera carne ſed ſimulantes ad ludificandum ſenſus, vndè nec mortuum fuiſſe nec ſurrexiſſe.

Item aiunt baptiſmum nullius efficatiæ item peccata non libero attribuunt arbitrio ſed ſubſtantiæ gẽtis aduerſæ; nuptias damnant, vinum non bibunt dicentes eſſe fel principis tenebrarum qui veſtitur botris animas eorum qui non ſunt de ſuis auditoribus in pecora redire putant

a quo Doct⁹ multa ſcrip ſit & claruit miraculis, hi autem paulò antè vel poſt Origenem obierũt.

CAP. 36.

Cornelius Papa multis multa ſcripſit, ſancta & orthodoxa. Et Cyprianus multa ad ipſũ·Hieronim⁹ ipſum fert ſub Gallo & voluſio, Damaſ⁹ & Eccleſia tenent paſſum ſub decio, circa dictum annum.256.

CAP.37.

Cyprianus apher epiſcopus chatagenſis primũ retoricus de hinc per Cecilium preſbiterum ad fidem conuerſus multa ꝓ fide cõpoſuit, patitur ſub valeriano Galieno eo die quò Cornelius ſed nõ eo ãno: Errauit cũ multis de rebaptiſandis. Hæreticis ſed ante martyrium rediit ad opinionen eccleſiæ vt platina in vita Lucij Papæ habet.

Sed ſuper his Herculeᵒ ſpe recuperandi imperiū, relicta ſolitudine Lucaniæ Romā venit, ad idem adhortās Dyocletianum. & Gallerus qui in illirico erat, Seuerum contra hos tumultus Romam mittit, qui tamē fraude militum Maxentij occiditur, & Herculeus primùm cogitur fugere ad generum Conſtantinum, & illi tādē inſidias moliēs deprehenſᵒ apud Maſſiliā morti adiudicatur. CAP. 39.

Maxantins verò & Maximinus delegatus Cæſar in Oriente à Gallerio, reipſa contentebant quis eſſet crudelior in Chriſtianos, aut in ſe ſceleratior. vt in 8 hiſt. eccle. ca. 27. Euſebius.

Gallerius tamen a deo mirabili infirmitate correptus poſt infinitas perſecutiones ad ſe rediit, edictis precedentia emendans, vt in c. 28 & 20 lib. 8 Euſe. ac Niceph. li. 7. c. 22.

Maximianus

tant, & mirandum quod Auguſt. quandóque his inſanijs conſenſerit vt fatetur.

CAP. 35.

Hij etiam Manichei aiebant Iohannem baptiſtam damnatum quia incredulus.

Cùm eiſdem adhærebant aliqui dicti Apocaritæ, brachitæ, decaritæ, Taſcodrogitæ, Ceſſalitæ, Tedite, & andia fœlix quidem dicebat terram deo coeternam.

Hierachitæ etiam à quodam Hyerartcha ægiptio, hi carnis reſurrectionem negant, nuptias, prohibent exeuntes ſolitarij, non niſi virgines aut continentes vel monachos recipiunt.

CAP. 36.

Aientes dicti Hierarchitæ eos ſolos continentes poſſe ſaluari. Item aiunt paruulos qui non certarunt, non poſſe venire ad regnum cœlorum.

Arriani

Pontius Diaconus Cypriani, cum semper commitatus reliquit volumen suæ passionis.

CAP. 38.

Dyonisius episcopus Alexandriæ auditor Origenis consensit cum Cipriano de rebaptisando Hæreticis, multas scripsit Epistolas canonicas, vt ad Sixtum & Dyonisium, Episcopos Romanos, Ferè & aduersus omnes Hæreticos sui temporis, presertin contra Samosetanũ, paulò antequàm moretur, obijt. 12 Galieni anno. vnũ circa. 272. de ipso plenè in Historia Ecclesiastica. lib. 6. c. 28. 33. 34. 37. 38. lib. 7. c. 4. 6. 6. 10. 15, 19. 22.

CAP. 39.

Martialis discipulus domini & eiusdem apostolus apud Thom nos & burdegalenses scripsit Epistolas quæ habentur, fertur fuisse is puer qui

CAP. 34.

Prior difficultas circa tempora beati Siluestri de prefata donatione & vsu occidentalis imperij Certum est Romanos Pontifices non plene fuisse vsos tali pietate, partim ex humilitate & etiam ob persequutiones infidelium, Schismaticorum, Tyrannorum & Hæreticorum. Alio tamen adhac iurè in eo gaudent imperio, nam constat quod tempore Leonis Pape 3. circa annum domini 798. imperantibus Cõstantino & Irene matre eius, ac ecclesiam negligenter protegentibus. Tempore Leonis Pape 3. circa annum domini 798. imperium occidentale translatum fuit ad Carolum magnum Christianißimum regem Franciæ, & successores imperatores ea lege quòd eam Auctoritatem & coronationem suscipiant de manu & sub fide summi Pontificis

Maximinus autem ab eo legatus mandatis simulauit obtemperare sed ad tempus.

CAP. 40.

Nam is Maximinus citò pòst, commoda persecutione cepit christianos inquietare, & publicis edictis, Ita vt in columnis aereis ad perpetuitatem incidi fecerit. Ast Dominus suorum miseratus tantam famen & pestem in ipsum & suos immitit: vt conspulsi fuerint auxilium & præces Christianorum Implorare vt in 9. lib. Eccle. Histo. qui ea plaga Deo conseruante non affligebantur Eusebius 5. 8. capitibus primioribus. 9. libr.

CAP. 41.

Constantinus Imperator 43. & Maximinus Gallerius post abdicationem & substitutionem Dyocletiani & Herculei Imperarūt circa Domini annum. 307. Gallerius in oriente

Arriani ab Arrio presbitero Alexandrino, & Meletiani à Meletio eis Iuncti.

Hæc fuit Heresis communis & infestißima toti ecclesiæ, vsque 644. vt in Martino primo.

Hÿ negabant personas Trinitatis esse æquales & consubstantiales aut coeternas. Sed filium dei hi Arriani dicebant creaturam & minorem ac posteriorem patre, & spiritum sanctum aiebant filÿ creaturam. Item & dictum filium carnem sine anima sumpsisse vt quidem ferunt, de his plenè in lib. 10. Ecclesiasticæ. hist. Et prio. 3. partit. c. 3. Socrat. & 1. lib. c. 1. Authore Rufino errores eiusdem Arrÿ expreßiùs habentur 13. cap. 1. Trip. Ita Non semper deus pater fuit sed fuit quando non fui. pater quia secundum eos dum non haberet filium dei autem verbum ex non

qui habebat quinque panes ordaceos. Pierinus presbiter tēporibus Cari & Dyocletiani, ob eloquentiam dictus Origenes Iunior, post persecutionem Romæ versatus.

CAP. 40

Nonatianus Romanæ ecclesiæ presbiter & beati Cypriani fertur multa vtilia scipsisse, cum ex nostris erat, quod suscepit ecclesia, recipiatur, vt de similibus: certum est ipsum fuisse tēpore Cornelij Papæ.

Malchion presbiter Antiochensis sub Claudio & Aureliano. Archelaus Episcopus mesopotaniæ sub Probo Imperatore aduersus Manicheū scripsit.

Alabolius episcopus Laodiciç Siriç sub probo Cato floruit. Victorin⁹ Episcop⁹ Petabionē grecè composuit, fit martir.

Pontificis, cum enim christus vtrumque officium distinxerit vt in antiqua lege Rex, & summus Pontifex. Ita nec decet summum Pontificem cui dictum est Pone gladium in vaginam, id exercere officium.

CAP. 35.

Hic primùm cœpit ecclesia terrenam obtinere decimationem, non tamen prouentus aut redditus habere, prout omni lege ministri dei seruitio deputati pro sufficienti alimento & decenti status manutenantia habere debent. hoc figurauit Abraham qui decimas dedit Melchisedech sacerdoti altißimi dei.

Et in lege Moysi pleniùs scribitur & figuratur, quod decimæ pro mysterio altaris dabantur Leuitis & pars in sacrificijs & oblationibus illis ordinabatur, summo, &c. Pontifici decima decimæ.

oriente,& Constantinus in occidente. Hic fuit nobilis senator ex filia claudij filius , qui missus in Græciam contta rebelles imperii , triumphauit & eam patriam titulo regio pro Romanis obtinuit, deindè rex Cypri in persi de eius virtute & modestia agnita:suam vnicam filiam illi in matrimonio dedit. Ex qua genuit filium Costũ patrem beatæ Catharinæ.

CAP. 42.

Sed postmodum dictus Constantius euocatus à Romanis contra rebelles Hyspanos mittitur, quos cũ subiugasset,missus etiã fuit in Britanniã q̃ nũc & Anglia, vbi cum pace proindè cũctis dispositis moritur rex Costus relicta vnica decora & prudentissima filia nomine Helena,quæ timoredicti Cõstantij à nutrice abscondicur sub plebeio habitu apud quendam ruralem. vnde

ex non existentibus factum est, quapropter & fuit aliquando, quando non fuit. Creatura enim est & factura filius, nec similis patri secundum substantiam nec verum verbum patris, sed vnus creaturarum vndè & mutabilis & conuertibilis per naturam, sicut & diabolus nec perfectè aiũt nouit patrem, neque eum perfectè videre potest,propter nos enim factus est, vt nos per eum deus crearet, tanquam per instrumentum & nequaquam substitisset nisi nos deus facere voluisset. hæc in epistola Alexandri cum validis impugnationibus eorum eodem c. 13. primi Tripartitæ ex Socrate.

Hic

CAP.41.

Pamphilius presbiter Eusebio Ita char⁹ & necessari⁹ quã huic dict⁹ Eusebius Panphilio, Multa scripsit ex operibus Origenis presertim quæ pro magno Hyeronimo conseruabat. Patitur sub Maximino Cesare & non sub primo, circa annum domini 300 Esichinus, Phileas, Pachominus, Theodorus Petrus Alexandrinus, Namphilus, Siluanus, Zenobius, Lucian⁹, Anthimus, Incliti martyres Episcopi, & S. Doctores Ecclesiasticæ historiæ. 7 lib. c. 16. Nicepho.

CAP. 42.

Arnorbi⁹ sub Dyocletiano apud Aphricam rethoricam docuit & aduersus gentes Firmianus Lactantius eius discipulus cœpit sub Dyocletiano cũ Flauio Gramatico multa composuit, & extrema senectute fuit

Erat ordinata & multa alia pro eo statu supra alios. Christus &c. dominus ait quod dignus sit operarius sua mercede subiungens quod ciuitates eos tenerentur recipere, &c. suis Auro & Argento alioquin remissius erit in iudicio Sodome & gomore quam illi ciuitati Mat. & Luca. 10. Id idem & beatus Paulus 1. Ro. 9. & 1. ad timoth. 5. quis militat suis stipendijs vnquam nesciatis ait quoniam qui in sacrario operantur que de sacrario sunt edunt, et qui altari deseruiunt cũ altari participant. Et constat testimonio Historicorum tempore vrbani Pape primi, consensu fidelium ordinatum fuisse, quod ea predia quæ in primitiua ecclesia vendebantur à conuersis ad fidem tempore sancti vrbani primi, fuerunt ordinata vt pro vtiliori & securiori prouisione

vnde à beato Ambrosio dicitur stabularia, Constantius agnita eius gratia eam primo vt Concubinam ad tempus suscepit, sed postmodum. isdem Constantius sentiens Beatam Helenam esse filiam Regis, & suam vxorem matrem Costi iá obisse eam desponsauit in vxorem, & ex ea genuit Constantinum magnum.

CAP. 43.

Post hæc vocatus ad partem Imperij cum Galero, in fauorem fuit illi data Theodora Filia Maximiani vxor aut Hælena repudiata vel quia vt Pagani plures sumebant vxores & altera filia Maximiani data fuit Constantino filio vxor, ex qua Theodora Constantem & Dalmatium Constens Gallum & Iulianũ Apostatam, Iulianũ igitur & Gallum genuit Constans filius Constan-

tini

Hic infelix Arrius fuit presbiter ecclesiæ Alexãdrinæ qui dolens & indignãs Alexandrum virum sanctum in dignitate episcopali illi fuisse prelatum, non volens laudabibilem eius conuersationem cõmaculare aduersus eius doctrinam, se armauit præmissos errores asserendo.

CAP. 37.

Vnde sanctus ille Alexander episcopus à fidelibus incitatus eundem Arrium audiri iußit in disputatione, sed indè nil nisi maior conturbatio.

Ex quo ipsum charitate monitum nec resipiscentem ex ordine Sacerdotali remouit, vndè ipse timens maiori furore sua dogmata publicauit, multorum &c. episcopis scribens & nonnullos seduxit & cõtra Rodanũ Alexandrũ coepiscopos de veritate formabat & animabat, & etiam imperatorem

Constantinum

fuit magister Crispi filij cōstātini Imperatoris Eusebius episcopus cesareæ Palestinæ studiosissimus in scripturis diuinis, in quibus plurima cōposuit cum panphilo martire sortitus est cognomē pamphili floruit potissimū sub constātino,& habuit orationē in concilio Nyceno de laudibus ei⁹. Hic Sanctus doctor primumfuit sectæ arrianæ & eā protexit vt constat ex Theodorito.histo.tri part. lib.2.c.7.Vnde & in cōcilio Niceno 2.quod fuit.7.vniuersale actione 6.tomi.5.Epiphanius respondit de ipso synodo respondens obiectionibus Hæreticorum,quoniam datus in reprobum Sensum placitis Arrij consensit vt cōstat ex suis Historicis libellis in quibus filium dei vocat creaturam & secundò adorandum.

Vt

uisione fidelium conferentur matricibus ecclesijs idque diu antè siluestrum & Cōstantinum.Ex quo constat ecclesiam prædia & redditus habuisse ante Constantinum Vnde enim potuissent tot viduæ,totquè ministri & presbiteri (de quibus Paulus sæpe ait) sustentari?

Et in decretis Pontificum vt Cornelij 6. Ecclesiasti. c. 32. Deus in ecclesia alebat presbiteros 46. Dyacones 7. subdyacones 7. accoli 94. viduas 1500. quomodo enim aliter possent administrare iustitiam,vigiles esse & continui in administratione sacrorum & verbi dei & alijs necessarijs.

CAP. 36.

Verùm certum est abusum ex bonis ecclesie meritò culpandum & primendum fore, et qui inde aut Symonis imitatores fuerunt, bona crucifixi & pauperum dilapidentes,

cum

tii & Dalmatius alium Dalmatium. Dictus Cõstantinus victoriosus fuit & Clemens etiam christianis quamquam christianus non fuerit & partes occidentales tenuit in pace.ca.7. lib.1.tripat.legitur de ipso quod volẽs probare Christiãnos qui erant in suo palatio, euocãs vniuersos dixit, quod soli veniẽtes ad sacrificãdũ & colẽdũ Deos suos in suo cingulo iuxta eũ permanerent, vndè in vtroquè apparuerunt & Cõstantes & desertores, sed per oppositum desertores abiecit aiens sibi non fore fideles qui suo Deo infideles essent.

CAP 44.

Hic Constantius moritur in maiori Britannia apud Eboracum 3. anno sui imperij, esto vt Cæsar decem annis administrasset. Quæ de ipso adnotauimus ea pro maiori parte desumpsimus ex cronicis

Constentinũ qui vtrosquè reprehẽdebat, monẽs ad pacem.

CAP. 38.

Super his feruor principis ex sententia facere dolum excitauit vt congregaretur episcopale concilium apud Niceam 318. episcoporum de qua solemni congregatione habetur lib 8 5 14. Ecclesiastica & vltimo primi tripar. Socrat. In quo sepius audito premisso Arrio & eius causa magno libranime examinata cunctorũ ore fertur sententia, debere filiũ dei scribi, & dici homousion seu consubstantialẽ patri & coeterum: cui omnes preter 17. consenserunt Episcopi.

Delata sententia Niceni concilij ad Imperatorẽ, eam vt deo prolatam veneratur, protestando actum in exilium qui obmitti tentaret vndè quinquè solum cum Arrio perstiterunt vedelicet Eusebius Nicomediensis

Vt quę Trapezuntius in prefatione super libro de preparatione Euangelica habet dictus Eusebius iussu patrum, Niceni Concilij Symbolum eiusdemq; Concilij composuit, & recollegit ita vt nec inuentioni eiusdem quidquã addidisse aut substraxisse patres dicantur nisi id solum Deum verum de Deo vero. Nam & genitum esse à patre non factum consubstãtialemque Deo patri filium sufficerent ad Hæreticorum confutationem, quia tamen Deum filium patrem verò Deum verum Arriani distinguentes prædicabãt nę quando Deum de Deo dixit ansem captarent Deũ verum de deo vero interiecerunt Item ex Theodorito ac Socrate Hyst. triparti. lib. 2. c. 24. & 25. Renuit Eusebius ipsę episcopatum

cum eisdem esse condemnandos & rationem domino reddituros.

Quidam tamen sibi nimis iusti & aspernantes cæteros indifferenter de omnibus iudicant, & animo nocendi omnes taxant, non Zelo iustitiæ, sed vt potius quæ alijs illicita asserunt sibi vsurpent, quæsito colore vt Iulianus Apostata inferebat, Deus verò dicit nisi qui renunciauerit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

CAP. 37.

Alia difficultas occurit de eodem Constantino, an inciderit in Hæresim adeò vt ferunt quod rebatiZatus fuerit ab Eusebio Nicomediensi, id tamen teste Platina horrendum est audire de tam fideli principe. Nam vt 12. lib. Tripar. ipso viuente Arriani & Hæretici discerni nõ poterant quia eorum conuenticula etiam

ti dicit

cis vtriusque Britaniæ quæ solicitius hæc notarunt.

CAP. 45.

Constantinus iam sepius memoratus. 44. Imperator electus imperator existens in maiori Britania circa. 309. domini annum Qualiter ad fidem conuerius & Baptizatus a beato Siluestro vt iam in eodem Siluestro dictum est & ipse in suo edicto ante cócilium Nicenum plenè citat.

Tempore sui Imperij Maxentius & Maximinus tantam tyrannidem exercebant maximè in Christianos quod nesciebatur cui in hoc palma danda esset vnde aduersus Maxentium bellum parat Constantinus Quiquidem Constantinus & si tunc nostræ fidei fautor esset non tántum acceperat signum dominicæ passionis vt est

Nicomediensis præsul Theognius, Niceus, Maris, Calcedonensis, Theonas, Marmaricenus, & secundus Ptholomaidis. Qui iussu imperatoris fuerunt in exilium deportati, Eusebius tamen & Theonius, fictè dederunt libellos pænitentiæ & fuerūt recepti vt ex 10. *cap.* 2. *lib Trip.*

CAP. 40.

Post mortem verò Helenæ matris Constantini, Constantia soror eiusdem Constantini relicta Licinij decepta ex falsa suggestione & casuali familiaritate cuiusdam sacerdotis Arriani quod per inuidiam fuisset Arrius exulatus, illa ad mortem decubans poposcit à fratre vt eum in familiarem suscepisset vndè illi dans aurem reuocauit Arrium de exilio vt 11. *c.*1. *Ecclesiasti. Sed & quinto mense post Nicenum Concilium obijt*

tum Antiochenum post Eustachij expulsionem. Vnde & Constantinus asserebat ipsum Dignun nō vt vnius ciuitatis decerneretur Episcopus sed totius orbis, moritur sub eodem Constantino vt refert Sozomenus.hist tripar.ib. 4. c.3. Cuius festum colitur Per Martyrologiū.11. Calendas Iulij. CAP. 47.

His etiam temporibus floruerunt Hæticius episcopus Augustudunensis, Methodyus episcopus Tyri,Iuuēcus Hispanus presbiter nobilissimi generis, qui Euāgelia in Hexametris versib⁹ perstrinxit ut Hyeronimus Math.2.hūc citat. Marcellus episcopus Ancyranus qui multa scripsit etiam aduersus arrianos, Et si Hylarius & Alij ipsum aliquantulum notarent de Hæresi sabelliana is tamen protestatus est se communionen habere Iulij Romanē eccl. & Athanasij Alexadrine potificū.

fuerunt

ti dicit quod latabatur de fide Nycena. Et si deceptus aut præuentus ab hæreticis vt Dauid à Syba 2.Reg.c.16. & 19.

CAP. 38.

Et si igitur Constantinus aut deceptus vel præuentus, Athanasium exilio damnarit in extremo tamen vitæ circa Nichomediam præfatum Athanasium in Alexandriam reuerti iussit renitente eodem Eusebio, quòd & factum fuit vt ca.12. li. 3. Tripart. & 3. c. quomodo susceptus, quin græci vt etiam citat Martinus, festum de eodem Constantino celebrant: præmissa tamen propter nominis similitudinem, quæ de Constantino filio eius verè dicuntur potuerunt patri etiam attribui cum errore. Nicephorus To.7.c.35. abhorret quòd illi ab hæreticis impositū sit et asserit eum à Siluestro baptizatum cum Crispo eius filio.

eſt ſolemne noſtris initiare & cum anxius in cælũ oculos ad diuinum auxilium leuaret vidit ad partem Orientis ſignum dñicę crucis & angelos dicẽtes Conſtantine in hoc ſigno vinces hæc Euſebius de vita. Conſtantini libro.1.ca.22.Nicepho.libro 7.cap. 47. & libro 8. capite.3.

CAP. 46.

Vnde Conſtantinus lætus & confidens de victoria in armis ſuis militaribus illud ſignum depingi iubet exorans ne curore aut populi ſanguine vinceret. Quod illi dominus donauit. Nam ſuæ decipulæ oblitus Maxantius aſcendens in pontem per eum ſtratum nauibus ſubmerſus in fluuium in foueam quam parauerat incidit. vnde poſt modum Conſtantinus cum Licinio conregnans ſôi lege deũ fatẽtur autorem

obijt ſancta memoria Alexander Alexandriæ Epiſcopus cui in pœnis et meritis ſucceſsit Athanaſius non ex Arrianorum voto vt 14. Eccle. lib. 1. & quarto 3. Tripart. Ruf fin. The odorit.

CAP. 41.

Euſebius Nicomedienſis qui ficte libellum pœnitentiæ obtulerat nacta occaſione ex familiaritate prefati præsbyteri tantum egit apud principes vt reuocatus Arrius ficta fidè oblata per quoſdam fauentes in concilio quodam Hieroſolimitano reciperetur & recipi mandaretur in Alexandria tamen vbi dolus eius plenius agnoſcebatur numquam receptus fuit vndè iſdem Euſebius iterum egit vt imperialibus edictis conuocaretur concilium apud Conſtantinopolim quo fautores & ipſe Arrius conuenerunt.

CAP.

CAP. 44.

Fuerunt & his temporib⁹ diuini verbi deffensores & fidei columnæ.

Petrus Alexandrinus post sanctissimũ Theonensem, cuius quidem Petri colitur festum 26 nouembris, martyr sub Diocletiano & Maximiano vt primi tripartitæ 12.

Hic Arrium primus à communione fidelium sciunxit quamquam rogatus à fidelibus eundem denuo ministrare permiserit Achille successori, & Alexandro deprecatoribus respõdit Christũ in veste decissa apparuisse quam Arrius deciderat prædicens eos sibi successores, & iniungẽs ne illi communicarent.

Alexander Episcopus Cõstantinopolitanus cuius etiam tempore perfidus Arrius insurrexit vt iã super premisso Arrio notandũ est Et eam ob rem ex principis feruore congregatũ fuit illud solemne concilium

rem Is enim Licinius cõiunctus erat Constantiæ sorori eiusdem Constantini necdum in dementiam venerat in quam incidit postmodum.

CAP. 47.

Paria quoque mandata mittit ad maximium qui timẽsacquiescere finxit. Tandem tamen in eundẽ Liciniũ insurrexit à quo turpitet fugatus est & victus in vinditem infirmitatem incidit. Vbi primũ luminibus priuatus viuendi finem fecit & statim occisis eius filiis & fauentibus per dictum Liciniũ pax reddita fuit ecclesię, Cui tamen diabolus continuo inuidit.

CAP. 48.

Nam is Licinius qui ab ipso ascitus fuerat, & ad propinquitatem & societatem regni, beneficiorũ immemor & gratitudinis, inuidia stimulatus insidias per ministros suos in eum molitur.

CAP.

CAP. 47.

Eusebius cum suis, minis et terroribus aggressus est Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum vt Arrium, susciperet aut & ipse suo loco cederet. Qui tamen constans nocte ante diem statutam sub altari iacens in oratione & lachrymis domino supplicabat vt iudicaret inter eum & Eusebij minas ac Arrij vim vnde in crastinum tum fastuose & proterue incederent Arrius magna stipatus comitiua Episcoporum in ecclesiam pergens Eusebius cum suis belli Hæretici signifer domum Arrij ascendit Protestans Alexandrũ loco cedere nisi Arrium suscepisset.

CAP. 43.

Vnde Arrius egressus ex imperiali aula per medium ciuitatẽ perspicuus incedebat. Cumque peruenisset ad locum publicum

lium apud Nicæam Bythyniæ circa annum domini.324.In quo isdem princeps paratis sedibus in regali domo in minori sedere voluit & sibi concedi iussu episcoporum poposcit vt 2.tripar. capite.5.

In eo vero Concilio Nyceno vt ex eiusdem præfatione liquidum est vice Romani pontificis Siluestri iam senis præfuerunt Victor & Vincētius Romanæ sedis presbiteri.

Primumque in præfatione declaratum ecclesiam Romanam iure diuino & verbis domini omnibus preferendam,& ceterarum ecclesiarum ordo taxatus fuit Hierosolimitana vero quamquā inter cæteras veneranda non tamen est dicta prima secundum patrum priorum difinitionem ne ab infidelibus aut simplicib⁹ dn̄i Iesu christi sedes quæ

CAP. 39.

De Baptismo tamē̄ eiusdem Constantini multi sancti Doctores refferunt eum distulisse Baptismum ex deuotione cupiens in Iordane Baptizari vndè ex Constantinopoli ob ægritudinem ægrediens quasi ad aquas calidas, in suburbano Nicomediæ grauatus,nec ignorans incertum vitæ gratiam Baptismatis suscepit vt refferunt Theodoritus & Sozomenus c.12.l.3.Trip. Ambrosius de obitu Theodosij & Hiero. in Chronica etiam aiunt ipsum in fine babtizatum vt & in officio inuentionis sanctæ crucis post victoriam de Maxentio legimus Constantinum ab aduocato per eum sancto Siluestro fuisse Cathechisatum & instructum, quod si in fine teneretur Baptisatus,quæ de Siluestro leguntur intelligerentur de illa solemni Cathezisatione.

In

Et tandem apertum bellum indicit & inauditam crudelitatem in christianos mouet eos stimulatus quod non exorarent pro eo vt pro constantino, quibus flagitijs obuians Constantinus statim ipsum deiecit & mansit in inperio vnicus cum filijs qui obijt vt præmissum est in suburbio Nicomediensi ætatis suæ anno.65. & imperij 31.22. maij vt vltimo tertij tripar.

Quoniam mors peccatorum pessima ita & tiranni imperatores premissi leguntur Infelici morte omnes obiisse vt summi pontifices eorum cōtemporanei qui vsque ad Siluestrum fuerunt 33. sub eis passi sunt martirium.

cum terror eum subito ex secreto conscientiæ constrinxit, & cum formidine secuta est ventris effusio & ad secessum publicum declinans vbi cum sederet intestina eius & omnia viscera in secessus cuniculum defluxere & tali loco dignam mortem blasphemiæ et fætidæ mentis exoluit. Ruf fi. lib. 1. c. 13.

CAP. 45.

Qui Arriani & si paululum pudoris habuerint mentis tamen obstinatione execati inter se conueniētes veriti ne res sicut gesta est ad imperatorem peruenisset & non solum ab eorum perfidia qua erat irretitus abscederet verum & in auctores deceptionis Seuerius decerneret componunt per enuchos sua perfidia deceptos vt imperator nihil de dei vindicta propter communem mortem.

Prescirét

quæ in cęlo est in terra esse putaretur Symbolum fidei illic contextum, & multi canones fuerunt ordinati.

CAP. 45.

Alexander autem Constátinopolitanus episcopus qualiter suis vicerit lachrymis Arrium super dicti Arrij fine vidēdum est. Athanasius Post mortem vero Alexandri Episcopi Alexádrini Athanasi⁹ vir mirandæ sanctitatis & virtutis in officium, & onus illi successit. Vnde Arriani infensi qui eiusdem Zelum & sufficientiam etiam nouerant in Cócilio Niceno dum adesset illic Diaconus dicti Alexandri in eum vndequaque prelium parant.

CAP. 46.

Arriani igitur nacta occasione contra Athanasium quod in eum indignatus esset imperator quia Arrium non recepisset, eundē apud ipsum insimulare & accusare

In edicto tamen eius super concilio nicano fatetur suscepisse Baptismum à beato Siluestro Papa. Tempore huius Siluestri statim post concilium nicanum fuit celebratum Romæ concilium 284. Episcoporum per eum astante etiam Constantino quo confirmatum fuit nicanum concilium, & multa de ordine ecclesiæ & ministrorum ordinata. Tempore eiusdem sancti Siluestri fuit celebratum concilium Elibertinum in Hispania quod fuit prouinciale. Osius Episcopus cordubensis qui affuerat in nicano subscripsit & alij multi. Item & primum concilium Arelatenēse etiam prouinciale ex eius tamen authoritate & confirmatione fuit celebratum. Item & secundum concilium Arelatenense. Item & concilium Gaugrenense in Paphlagonia circa annum 324. contra

CAP. I.

Ex præcedentibus constat Constantinum patrem Constantini ex Theodora maximiani filia genuisse Constantem & Dalmatium qui Constans Gallum genuit & Iulianum apostatam & Dalmatius alium Dalmatium Constantinus vero ex alia filia dicti Maximiani vt in vltimo 3. tripart. tres habuit filios quos per decē ānos Cæsaræs & principes Imperij constituit Constantinum sui nomīs hesperiarum in decemnali fecit principem 2. aui nomine id est Constantium in vicenalibus Cæsarem in Oriente constituit & cō stantem minorem in trecenalibus ordinauit.

Crispus enim eius primogenitus & discipulus lactantij Iam fuerat occisus vnde formidabat conscientiam in fine per testamentum eos tres

Presciret & hoc per 10. *&* 11. *c.* 3. *Tripar. videtur contigisse ante mortē Constantini ex* 11. *tamen* 1. *lib. Ecclesiasticæ Melius videtur quod tempore Constantij mortuo Iam patre. Constat de Hæreticis precedentibus eos pro parte fuisse condiscipulos apostolorum vel eorundem discipulorum & contemporaneos eisdem qualiterque eorum nequitia non obstantibus tantis exemplis tantóque feruore euanuerunt in cogitationibus turpissimis & obscænis quòd nec moderni quidquid causentur minus faciunt aut facerent, væ, tamen homini per quem scandalum venit. Math.* 26. *Marc.* 14. *Luc.* 17.

CAP.

CAP. 41.

Pamphilius presbiter Eusebio Ita char⁹ & necessari⁹ quã huic dict⁹ Eusebius Panphilio, Multa scripsit ex operibus Origenis presertim quæ pro magno Hyeronimo conseruabat. Patitur sub Maximino Cesare & non sub primo, circa annum domini 300. Eschinus, Phileas, Pachominus, Theodorus Petrus Alexandrinus, Namphilus, Siluanus, Zenobius, Lucian⁹, Anthimus, Incliti martyres Episcopi, & S. Doctores Ecclesiasticæ historiæ. 7 lib. c. 16. Nicepho.

CAP. 42.

Arnorbi⁹ sub Dyocletiano apud Aphricam rethoricam docuit & aduersus gentes Firmianus Lactantius eius discipulus cœpit sub Dyocletiano cũ Flauio Gramatico multa composuit, & extrema senectute fuit

Erat ordinata & multa alia pro eo statu supra alios. Christus &c. dominus ait quod dignus sit operarius sua mercede subiungens quod ciuitates eos tenerentur recipere, &c. suis Auro & Argento alioquin remißius erit in iudicio Sodome & gomore quam illi ciuitati Mat. & Luca. 10. Id idem & beatus Paulus 1. Ro. 9. & 1. ad timoth. 5. quis militat suis stipendiys unquam nescia tis ait quoniam qui in sucrario operantur que de sacrario sunt edunt, et qui altari deseruiunt cũ altari participant. Et constat testimonio Historicorum tempore urbani Pape primi, consensu fidelium ordinatum fuisse, quod ea predia quæ in primitiua ecclesia uendebantur à conuersis ad fidem tempore sancti urbani primi, fuerunt ordinata ut pro utiliori & securiori prouisione

vnde à beato Ambrosio dicitur stabularia, Constantius agnita eius gratia eam primo vt Concubinam ad tempus suscepit, sed postmodum. isdem Constantius sentiens Beatam Helenam esse filiam Regis, & suam vxorem matrem Costi iã obisse eam desponsauit in vxorem, & ex ea genuit Constantinum magnum.

CAP. 43.

Post hæc vocatus ad partem Imperij cum Gallero, in fauorem fuit illi data Theodora Filia Maximiani vxor aut Hælena repudiata vel quia vt Pagani plures sumebant vxores & altera filia Maximiani data fuit Constantino filio vxor, ex qua Theodora Constantem & Dalmatium Constens Gallum & Iulianũ Apostatam, Iulianũ igitur & Gallum genuit Constans filius Constantini

Hic infelix Arrius fuit presbiter ecclesia Alexãdrina qui dolens & indignãs Alexandrum virum sanctum in dignitate episcopali illi fuisse prelatum, non volens laudabibilem eius conuersationem cõmaculare aduersus eius doctrinam, se armauit præmissos errores asserendo.

CAP. 37.

Vnde sanctus ille Alexander episcopus à fidelibus incitatus eundem Arrium audiri iussit in disputatione, sed indè nil nisi maior conturbatio.

Ex quo ipsum charitate monitum nec resipiscentem ex ordine Sacerdotali remouit, vndè ipse timens maiori furore sua dogmata publicauit, multorum &c. episcopis scribens & nonnullos seduxit & cõtra Rodanũ Alexandrũ coepiscopos de veritate formabat & animabat, & etiam imperatorem Constantinum

fuit magister Crispi filij cōstātini Imperatoris Eusebius episcopus cesareæ Palestinæ studiosissimus in scripturis diuinis, in quibus plurima cóposuit cum panphilo martire sortitus est cognomē pamphili floruit potissimū sub constātino, & habuit orationē in concilio Nyceno de laudibus ei9. Hic Sanctus doctor primumfuit sectæ arrianæ & eā protexit vt constat ex Theodorito.histo.tri part. lib. 2. c. 7. Vnde & in cōcilio Niceno 2.quod fuit.7.vniuersale actione 6.tomi.5 Epiphanius respondit de ipso synodo respondens obiectionibus Hæreticorum, quo niam datus in reprobum Sensum placitis Arrij consensit vt cōstat ex suis Historicis libellis in quibus filium dei vocat creaturam & secundò adorandum.

Vt

uisione fidelium conferrentur matricibus ecclesijs idque diu antè silueſtrum & Cōstantinum. Ex quo constat ecclesiam prædia & redditus habuisse ante Constantinum Vnde enim potuissent tot viduæ, totquè ministri & presbiteri (de quibus Paulus sæpe ait) sustentari? Et in decretis Pontificum vt Cornelij 6. Ecclesiasti. c. 32. Deus in ecclesia alebat presbiteros 46. Dyacones 7. subdyacones 7. accoli 94. viduas 1500. quomodo enim aliter possent administrare iustitiam, vigiles esse & continui in administratione sacrorum & verbi dei & alijs necessarijs.

CAP. 36.

Verùm certum est abusum ex bonis ecclesie meritò culpandum & primendum fore, et qui inde aut Symonis imitatores fuerunt, bona crucifixi & pauperum dilapidentes,

cum

tii & Dalmatius alium Dalmatium. Dictus Cõſtantinus victorioſus fuit & Clemens etiam chriſtianis quamquam chriſtianus non fuerit & partes occidentales tenuit in pace.ca.7. lib.1.tripat.legitur de ipſo quod volẽs probare Chriſtiãnos qui erant in ſuo palatio,euocãs vniuerſos dixit, quod ſoli veniẽtes ad ſacrificãdũ & colẽdũ Deos ſuos in ſuo cingulo iuxta eũ permanerent, vndè in vtroquè apparuerunt & Cõſtantes & deſertores,ſed per oppoſitum deſertores abiecit aiens ſibi non fore fideles qui ſuo Deo infideles eſſent.

CAP 44.

Hic Conſtantius moritur in maiori Britannia apud Eboracum 3. anno ſui imperij,eſto vt Cæſar decem annis adminiſtraſſet. Quæ de ipſo adnotauimus ea pro maiori parte deſumpſimus ex cronicis

Conſtentinũ qui vtroſquè reprehẽdebat,monẽs ad pacem.

CAP. 38.

Super his ſernor principis ex ſententia facere dolum excitauit vt congregaretur epiſcopale concilium apud Niceam 318.*epiſcoporum de qua ſolemni congregatione habetur lib* 8 5 14.*Eccleſiaſtica & vltimo primi tripar. Socrat. In quo ſepius audito premiſſo Arrio & eius cauſa magno libranime examinata cunctorũ ore fertur ſententia,debere filiũ dei ſcribi, & dici homouſſion ſeu conſubſtantialẽ patri & coeterum: cui omnes preter* 17. *conſenſerunt Epiſcopi.*

Delata ſententia Niceni concilij ad Imperatorẽ, eam vt deo prolatam veneratur,proteſtando actutum in exilium qui obniti tentaret vndè quinquè ſolum cum Arrio perſtiterunt vedelicet Euſebius Nicomedienſis

Vt quę Trapezuntius in prefatione super libro de preparatione Euangelica habet dictus Eusebius iussu patrum, Niceni Concilij Symbolum eiusdemque Concilij composuit & recollegit ita vt nec inuentioni eiusdem quidquã addidisse aut substraxisse patres dicantur nisi id solum Deum verum de Deo vero. Nam & genitum esse à patre non factum consubstãtialemque Deo patri filium sufficerent ad Hæreticorum confutationem, quia tamen Deum filium patrem verò Deum verum Arriani distinguentes prædicabãt ne quando Deum de Deo dixit ansem captarent Deũ verum de deo vero interiecerunt Item ex Theodorito ac Socrate Hyst. tripartit. lib.2.c.24.& 25. Renuit Eusebius ipsę episcopatum

cum eisdem esse condemnandos & rationem domino reddituros.

Quidam tamen sibi nimis iusti & aspernantes cateros indifferenter de omnibus iudicant, & animo nocendi omnes taxant, non zelo iustitiæ, sed vt potius quæ alys illicita asserunt sibi vsurpent, quæsito colore vt Iulianus Apostata inferebat, Deus verò dicit nisi qui renunciauerit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

CAP. 37.

Alia difficultas occurrit de eodem Constantino, an inciderit in Hæresim adeò vt ferunt quod rebatizatus fuerit ab Eusebio Nicomediensi, id tamen teste Platina horrendum est audire de tam fideli principe. Nam vt 12.lib.Tripar ipso viuente Arriani & Hæretici discerni nõ poterant quia eorum conuenticula etiam ti dicit

cis vtriuſque Britaniæ quæ ſolicitius hæc notarunt.

CAP. 45.

Conſtantinus iam ſepius memoratus. 44. Imperator electus imperator exiſtens in maiori Britania circa. 309. domini annum Qualiter ad fidem conuerſus & Baptizatus a beato Silueſtro vt iam in eodem Silueſtro dictum eſt & ipſe in ſuo edicto ante cõcilium Nicenum plenè citat.

Tempore ſui Imperij Maxentius & Maximinus tantam tyrannidem exercebant maximè in Chriſtianos quod neſciebatur cui in hoc palma danda eſſet vnde aduerſus Maxentium bellum parat Conſtantinus Quiquidem Conſtantinus & ſi tunc noſtræ ſidei fautor eſſet non tãtum acceperat ſignum dominicæ paſſionis vt eſt

Nicomedienſis præſul Theognius, Niceus, Maris, Calcedonenſis, Theonas, Marmaricenus, & ſecundus Ptholomaidis. Qui iuſſu imperatoris fuerunt in exilium deportati, Euſebius tamen & Theonius, fictè dederunt libellos pænitentiæ & fuerũt recepti vt ex 10. *cap.* 2. *lib. Trip.*

CAP. 40.

Poſt mortem verò Helenæ matris Conſtantini, Conſtantia ſoror eiuſdem Conſtantini relicta Licinij decepta ex falſa ſuggeſtione & caſuali familiaritate cuiuſdam ſacerdotis Arriani quod per inuidiam fuiſſet Arrius exulatus, illa ad mortem decubans popoſcit à fratre vt eum in familiarem ſuſcepiſſet vndè illi dans aurem reuocauit Arrium de exilio vt 11. *c.* 1. *Eccleſiaſti. Sed & quinto menſe poſt Nicenum Concilium obijt*

tum Antiochenum post Eustachij expulsionem. Vnde & Constantinus asserebat ipsum Dignun nō vt vnius ciuitatis decerne retur Episcopus sed totius orbis, moritur sub eodem Constantino vt refert Sozomenus.hist tripar.ib. 4. c.3. Cuius festum colitur Per Martyrologiū.11. Calendas Iulij. CAP. 47.

His etiam temporibus floruerunt Hæticius episcopus Augustudunensis , Methodyus episcopus Tyri,Iuuēcus Hispanus presbiter nobilissimi generis, qui Euāgelia in Hexametris versib⁹ perstrinxit Hyeronimus Math.2.hūc citat. Marcellus episcopus Ancyranus qui multa scripsit etiam aduersus arrianos, Et si Hylarius & Alij ipsum aliquantulum notarent de Hæresi sabelliana is tamen protestatus est se communionen habere Iulij Romanė eccl. & Athanasij Alexadrine potificū. fuerunt

ti dicit quod lætabatur de fide Nycena. Et si deceptus aut præuentus ab hæreticis vt Dauid à Syba 2.Reg.c.16. & 19.

CAP. 38.

Et si igitur Constantinus aut deceptus vel præuentus, Athanasium exilio damnarit in extremo tamen vitæ circa Nichomediam præfatum Athanasium in Alexandriam reuerti iussit renitente eodem Eusebio, quòd & factum fuit vt ca.12. li.3. Tripart. & 3.c. quomodo susceptus, quin græci vt etiam citat Martinus, festum de eodem Constantino celebrant : præmissa tamen propter nominis similitudinem, quæ de Constantino filio eius verè dicuntur potuerunt patri etiam attribui cum errore. Nicephorus To.7.c.35. abhorret quòd illi ab hæreticis impositū sit et asserit eum à Siluestro baptizatum cum Crispo eius filio.

eſt ſolemne noſtris initiare & cum anxius in cælũ oculos ad diuinum auxilium leuaret vidit ad partem Orientis ſignum dñicę crucis & angelos dicẽtes Conſtantine in hoc ſigno vinces hæc Euſebius de vita. Conſtantini libro.1.ca.22.Nicepho.libro 7.cap. 47. & libro 8. capite.3.

CAP. 46.

Vnde Conſtantinus lætus & confidens de victoria in armis ſuis militaribus illud ſignum depingi iubet exorans ne curore aut populi ſanguine vinceret. Quod illi dominus donauit. Nam ſuæ decipulæ oblitus Maxantius aſcendens in pontem per eum ſtratum nauibus ſubmerſus in fluuium in foueam quam parauerat incidit. vnde poſt modum Conſtantinus cum Licinio conregnans ſoi lege deũ fatẽtur autorem

obijt ſanctæ memoriæ Alexander Alexandriæ Epiſcopus cui in pœnis et meritis ſucceſſit Athanaſius non ex Arrianorum voto vt 14. Eccle. lib. 1. & quarto 3. Tripart. Ruf. fin. Theodorit.

CAP. 41.

Euſebius Nicomedienſis qui fictè libellum pœnitentiæ obtulerat nacta occaſione ex familiaritate prefati præsbyteri tantum egit apud principes vt reuocatus Arrius fictà fidè oblata per quoſdam fauentes in concilio quodam Hieroſolimitano reciperetur & recipi mandaretur in Alexandria tamen vbi dolus eius plenius agnoſcebatur numquam receptus fuit vndè iſdem Euſebius iterum egit vt imperialibus edictis conuocaretur concilium apud Conſtantinopolim quo fautores & ipſe Arrius conuenerunt.

CAP. 44.

Fuerunt & his temporib⁹ diuini verbi deffensores & fidei columnæ.

Petrus Alexandrinus post sanctissimũ Theonensem, cuius quidem Petri colitur festum 26 nouembris, martyr sub Diocletiano & Maximiano vt primi tripartitæ 12.

Hic Arrium primus à communione fidelium sciunxit quamquam rogatus à fidelibus eundem denuo ministrare permiserit Achille successori, & Alexandro deprecatoribus respódit Christũ in veste decissa apparuisse quam Arrius deciderat prædicens eos sibi suc cessores, & iniungés ne illi communicarent.

Alexander Episcopus Cóstantinopolitanus cuius etiam tempore perfidus Arrius insutrexit vt iá super premisso Arrio notandú est Et eam ob rem ex principis feruore congregatú fuit illud solemne concilium

rem Is enim Licinius cõiunctus erat Constantiæ sorori eiusdem Constantini necdum in dementiam venerat in quam incidit postmodum.

CAP. 47.

Paria quoque mandata mittit ad maximium qui timẽsacquiescere finxit. Tandem tamen in eundẽ Liciniũ insurrexit à quo turpiter fugatus est & victus in vindicem infirmitatem incidit. Vbi primũ luminibus priuatus viuendi finem fecit & statim occisis eius filiis & fauentibus per dictum Liciniũ pax reddita fuit ecclesię, Cui tamen diabolus continuo inuidit.

CAP. 48.

Nam is Licinius qui ab ipso ascitus fuerat, & ad propinquitatem & societatem regni, beneficiorũ immemor & gratitudinis, inuidia stimulatus insidias per ministros suos in eum molitur.

CAP.

CAP. 42.

Eusebius cum suis, minis et terroribus aggressus est Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum vt Arrium, susciperet aut & ipse suo loco cederet. Qui tamen constans nocte ante diem statutam sub altari iacens in oratione & lachrymis domino supplicabat vt iudicaret inter eum & Eusebij minas ac Arrij vim vnde in crastinum tum fastuose & proterue incederent Arrius magna stipatus comitiua Episcoporum in ecclesiam pergens Eusebius cum suis belli Hæretici signifer domum Arrij ascendit Protestans Alexandrũ loco cedere nisi Arrium suscepisset.

CAP. 43.

Vnde Arrius egressus ex imperiali aula per mediam ciuitatẽ perspicuus incedebat. Cumque peruenisset ad locum publicum

lium apud Nicæam Bythyniæ circa annum domini.324.In quo iſdem princeps paratis ſedibus in regali domo in minori ſedere voluit & ſibi concedi iuſſu epiſcoporum popoſcit vt 2.tripar. capite.5.

In eo vero Concilio Nyceno vt ex eiuſdem præfatione liquidum eſt vice Romani pontificis Silueſtri iam ſenis præfuerunt Victor & Vincētius Romanæ ſedis presbiteri.

Primumque in præfatione declaratum eccleſiam Romanam iure diuino & verbis domini omnibus preferendam,& ceterarum eccleſiarum ordo taxatus fuit Hieroſolimitana vero quamquá inter cæteras veneranda non tamen eſt dicta prima ſecundum patrum priorum difinitionem ne ab infidelibus aut ſimplicib⁹ dñi Ieſu chriſti ſedes quæ

CAP. 39.

De Baptiſmo tamē eiuſdem Conſtantini multi ſancti Doctores refferunt eum diſtuliſſe Baptiſmum ex deuotione cupiens in Iordane Baptizari vndè ex Conſtantinopoli ob ægritudinem ægrediens quaſi ad aquas calidas, in ſuburbano Nicomediæ grauatus,nec ignorans incertum vitæ gratiam Baptiſmatis ſuſcepit vt refferunt Theodoritus & Sozomenus c.12.l.3.Trip. Ambroſius de obitu Theodoſij & Hiero. in Chronica etiam aiunt ipſum in fine babtizatum vt & in officio inuentionis ſanctæ crucis poſt viſtoriam de Maxentio legimus Conſtantinum ab aduocato per eum ſanſto Silueſtro fuiſſe Cathechiſatum & inſtructum, quod ſi in fine teneretur Baptiſatus,quæ de Silueſtro leguntur intelligerentur de illa ſolemni Cathezisatione.

In

Et tandem apertum bellum indicit & inauditam crudelitatem in christianos mouet eos stimulatus quod non exorarent pro eo vt pro constantino, quibus flagitijs obuians Constantinus statim ipsum deiecit & mansit in inperio vnicus cum filijs qui obijt vt præmissum est in suburbio Nicomediensi ætatis suæ anno.65. & imperij 31.22. maij vt vltimo tertij tripar.

Quoniam mors peccatorum pessima ita & tiranni imperatores premissi leguntur Infelici morte omnes obiisse vt summi pontifices eorum cōtemporanei qui vsque ad Siluestrum fuerunt 33. sub eis passi sunt martirium.

cum terror eum subito ex secreto conscientiæ constrinxit, & cum formidine secuta est ventris effusio & ad secessum publicum declinans vbi cum sederet intestina eius & omnia viscera in secessus cuniculum defluxere & tali loco dignam mortem blasphemiæ et fœtidæ mentis exoluit. Ruf fi. lib. 1. c. 13.

CAP. 45.

Qui Arriani & si paululum pudoris habuerint mentis tamen obstinatione excæcati inter se conueniētes veriti ne res sicut gesta est ad imperatorem peruenisset & non solum ab eorum perfidia qua erat irretitus absccederet verum & in auctores deceptionis Seuerius decerneret componunt per enuchos sua perfidia deceptos vt imperator nihil de dei vindicta propter communem mortem.

Presciret

CAP. I.

Ex præcedentibus constat Constantinum patrem Constantini ex Theodora maximiani filia genuisse Constantem & Dalmatium qui Constans Gallum genuit & Iulianum apostatam & Dalmatius alium Dalmatium Constantinus vero ex alia filia dicti Maximiani vt in vltimo 3. tripart. tres habuit filios quos per decē ānos Cæsaræs & principes Imperij constituit Constantinum sui nomīs hesperiarum in decemnali fecit principem 2. aui nomine id est Constantium in vicenalibus Cæsarem in Oriente constituit & cō stantem minorem in trecenalibus ordinauit.

Crispus enim eius primogenitus & discipulus lactantij Iam fuerat occisus vnde formidabat conscientiam in fine per testamentum eos tres

Presciret & hoc per 10. & 11. c. 3. Tripar. videtur contigisse ante mortē Constantini ex 11. tamen 1. lib. Ecclesiasticæ Melius videtur quod tempore Constantij mortuo Iam patre. Constat de Hæreticis precedentibus eos pro parte fuisse condiscipulos apostolorum vel eorundem discipulorum & contemporaneos eisdem qualiterque eorum nequitia non obstantibus tantis exemplis tantóque feruore enauerunt in cogitationibus turpissimis & obscænis quòd nec moderni quidquid causentur minus faciunt aut facerent, væ, tamen homini per quem scandalum venit. Math. 26. Marc. 14. Luc. 17.

CAP.

accusare de multis falsis aggrediuntur vnde & in eorum quodam concilio apud Tyrum eundem infinitis machinationibus detulerunt & excomunicarunt, vnde vix ad imperatorem aufugit Constantinopolin Quem post modum secuti nouis armati calumnijs in illum adeo concitauerint Imperatorem, vt eum in Treueri Galliæ exilio deportari Iuberet idquè (Vt aiunt) fecit vt per eius absentiam ecclesiæ vnirentur aut deceptus & preuentus vt Dauid per Sibam.

contra Eustachium nuptias damnant probatur in 6. synodo. Item & concilium Aphricanum primum videtur etiam sui temporis.

CA. 4.

Per multiplicia igitur locorum interualla Ducitur Treuerin sanctus episcopus Athanasius quem Maximinus eiusdem loci Episcopus honorificè

tres constituit hæredes. Imperij voluit etiā filios & suorum Germanorum vocari ad partem Imperij maximè Dalmatium domiquè decessit omnes eius filij absentes erant vndè secreto suū testamétum dedit illi presbitero qué Diximus ei cómendatum a constantia Sorore attestatus sub Sacramento ne vlli nisi Constantio dum venisset qui & minus distabat ei dedisset in manus qui & cingenuchijs arte egit quod nil de morte Imperatoris perciperetur vsque ad eius auentum Cum vero affuit Constantius presbiter præmissus depositum illi dedit ex quo eidem ita Deuinctus est vt equaniminiter pateretur sibi ab illo imperari quamquám imperij cupidus, ita post mortem patris illi tres partiti sunt imperium & non multo post, Dum Constantinus nititur inuadere

CAP. I.

Post mortem Christianißimi principis Constini Constius vt partibus orientis imperabat adeò familiaritate cōiunctus presbytero Arriano qui illi paternum testamentum dederat vt videretur & ipse imperare, vnde Eusebius & allij fautores Arrij per eum ceperunt diffinitionibus Niceny cōcily palam contradicere sat tamen esse putantes si Athanasium reuerti prohiberent et alteri suæ diœcesis ius darent nichilominus Constantius filius maior ipsum cum suis literis ad suam remisit ecclesiam pro vt pater ordinauerat & lætanter recipitur.

Præfatus Eusebius cum suis sua instantia 9. aut 10. *prophana concilia procurauit celebrari contra Athanasium & fidem Niceni concily primum in Hierusalem viuente ad sue*

īuadere partes fratris Cõstantis circa Aquileiam cõgreſſione millitum perēptus eſt & etiam Dalmatius a militibus Conſtantij occiditur eo non prohibente vt 4. trip. 4. & 35. vnde ſolus Cōſtãs in occidente tunc imperauit & Conſtantius in oriente.

CAP. 2.

Conſtantius. 2. cum fratribus Conſtantino & Conſtante. 45. Imperator circa annum domini 340. ſimul vt eſt præmiſſum imperarunt, & dalmatius eorum fratruelis in aliqua parte tamen fuit occiſus, & qui ipſe conſtantinus vt dictum eſt, ſed & 16. anno poſt obitum patris, & 4. a concilio ſardinenſi conſtans etiã dolo Magnentij tiranni circa gallias perimitur, vnde tunc ſolus conſtantius imperauit, qui & de Magnentio tyranno habuit victoriam vnde ipſe ſe

hunc Conſtantino vbi mandarunt Arrium recipi 1. Eccleſiaſticæ 11. ſecundum tirenum adhuc eo etiam viuente vt videtur in quo vix ereptus Athanaſius fugit ad imperatorem quos & conuocauit in Heliam vbi ad eorum importunitatem ipſum in treuerim relegauit vt 3. Tripart. 5. Tertium Conſtantinopoli vt compellerent Alexandrum ſuſcipere Arrium qui tamen omnia inteſtina in ſeceſſum miſit vt 3. Trip. 10. quartum aliud tirenum ſub Conſtantio in quo accuſant Athanaſium adulterio & magia propter brachium Arcenij exciſſum vbi palam confunduntur vix tamen effugit & latuit ſexennio in ciſterna 1. Eccleſi. 16. & 17. Ruffin. Quintum aliud Conſtantinopolitanum contra achatium 50. Epiſcoporum qui depoſuerunt Eccium et Muntanũ faciantes

depositioné Samositani, & exilium approbauit volens eum esse pontificem quem ordinasset Romanus episcopus. In eo etiá cócilio Niceno affuit vir fide & vita Insignis Osius episcopus Cordubensis cum commissione Papæ & imperatoris. Et in consilio sardinensi & in Smirnio prophano, exul Paphuntius etiam episcopus ægipti⁹ miraculis clarus. Spiridion Ciprius episcopus clarissimus. Eustachius episcopus etiam antiochenus qui primá orationem habuit de laudibus principis quem falsis calumnijs adulterij iniuste accusantes arriani. deposuerunt, vt. 2. Trip. 25. Qui & obijt in exilio apud Traianapolim.

cundũ Platinam stetit per 10. menses & audita morte eiusdem Constantini circa aquileyam Romam reuertitur Is reprehendit episcopos orientales non abs re qui præter eius licentiam Anthiochia concilium indixerant & Athanasiũ iniustè condemnarent Qui cum ironia responderunt Vt 4. Tripart 16. & in decretis eiusdem Vn[illegible] Istud comcilium prophanum & reprobatum est nec est illud cuius acta habẽtur & probantur in 5. Sinodo Nec pariter potest dici illud Concilium Antiochenum cuius acta probantur de quo Ecclasiasticæ. 7. cap. contra Samosetanum Nã priori canone illius probati Concilium Nicænũ citatur & probatur quod diu secutum est. Vnde non plene constat quo tempore illud celebratũ sit Et si in eo sitetur aliquis Eusebius non tamen ille. So. 26. Eu. seb.

ſe ꝓpria manu interimit habuit etiã de britannione 4. tripart. 37 Sozó. Cõſtatinus vero tũc gallum eius fratruelem & fratrem Iuliani, Ceſarem & coad iutorem in oriente ordinauit quem non multo poſt occidi Iuſſit propter tyrannidem eius.

Qui & ſeductus per preſbiterum de quo meminimus vt perfidus arrianus tyranidem toto ſuo Imperio In fideles exercuit.11. & vniuerſalem in eos monens perſequentionem.5. tripar. 5. Socrat.

Iulianus ob mortem ſui fratris metuens ne ſuſpicaretur ambire Imperiũ, monaſticã vitã ſuſcepit & ordinem ac officium lectoriatus in eccleſiæ. Nichome dienſi ſexto tripart. 1. Iulianus ipſe tandem & ab eo ordine & a fide apoſtatauit magos & ydolatras ſequutus cõtra tamen intentionem Conſtãtij per quos demon illi dedit

Fauentes Conſtantio & firmarunt Arriminũ contra Sed iſtud fuit poſt illud Arriminũ 5. tripar 36, Soſó Sexto Anthiochenũ 90. epiſcoporũ 5. anno conſtantij ſine licẽtia Iulij vt ſupra, vbi condemnarunt Athanaſium qui fugit ad Iulliũ & transformarũt ſymbolum Nycenum 4. tri part.

CAP. 35.

Philippolinẽſe concilium in Tracia etiam prophanũ fuit ab arrianis celebratum Durante Sardinenſi concilio in quo condemnarunt verbum conſubſtantialitatis 4. triparr, 23. Solentianum aliud fuit ſimile ab eis Sirinium allind fuit per eos concilium iuſſu conſtantij vbi qui in Sardinenſi prefuerat comparere & ſubſcribere vi compulerunt cõdamnarunt photinum negãtem natiuitatem chriſti eternam ſed tantũ ex Maria fecerunt duo ſymbola vnum grecum & aliud latinum

Hic.2.liber Deo donante erit de tempore quo Imperium fuit apud Orientales post mortem Constantini à 340.vsque. 801. quo fuit translatum ad Carolum magnum & Alemanos quod fuit spatium 460.annorum.

CAP. I.

Athanasius autem post mortem Constantini remittitur Alexandriam cũ commendarijs litteris Cõstantini filij maioris & hilariter recipitur vt quarti Tripart. ca.2. Qui & statin suis exhortationibus & scriptis nõ tantum per Egiptũ sed etiam per Syriam Ciliciam Phœnicẽ & Harabiam cunctos ad christi fidem animauit Statim tamen Eusebius Nicomediẽsis cum suis suscitarunt Imperatorẽ cõtra Athanasium quod atripuisset ecclesiam sine consilio & auctoritate episcoporum instantes vt pelleretur & non multo post

Nicomediensis sed Palestinensis vt vult Beda 16 dist. c. prima. Concilium Romanum 116. Episcoporum præsidente hoc Iulio 4. Constantij & Constantis anno celebratum est in quo fidem & Symbolum Nicæni Concilij denuò confirmarunt condemnantes Arrium cum fautoribus suis vt in decretis eiusdem Iulij Epistola. 1.

CAP. 3.

Sub etiam præfato Iulio celebrata fuit Synodus Colomiensis in qua condemnarunt quendam Euphratem blasphemum asserentem christum esse damnatum qui fuit priuatus Episcopatu isdem etiam Iulius in rescripto ad oriẽtales Episcopos inserit 21. canones Nicæni concilij vltra illos 20. qui nunc in eo leguntur. Tempore etiam ipsius anno 11. imperij Constantij & Constantis fratris eorum mandato fuit per eum assignatum

dedit responsum eum Imperatorem futurum si fidei christiane renonciaret quod & fecit. Constantius vero circa Orientem occupatus contra Persas eum in occidente Cesarem & gubernatorem reliquit, qui deinceps Barbaros circa Rhenum militibus & iudicibus gratus eos mouere cepit in Constātinū 5.tripart 50.Sozomen publicè ac repentè Iullianus religione mutata, se se Pontificem idolorum instituit, & nomen Augusti desumens, per Illyricum perrexit contra Constantium, qua via, vinea iam collecta vuas de nouo protulit, & imber descendens in eius, & suorum vestes, signacula crucis impressit: quibus tamen signis abutitur cum idolatris, & Cōstantius illi obuians, circa Capadocas, apoplexiæ passione defunctus est,

latinum quod tamen occultare voluerunt sed in Arrimino valens & Vrsatius Episcopi ostenderunt 5. Tripart. 6. Mediolanense aliud prophanum concilium fecit Constantius volens compellere occidentales (qui 300. erant) ad sectam Arrianam & condemnationem Athanasij & ex eis reclamantibus precipue Osio Eusebio Vercellenēsi Dyonisio Mediolanensi, Hylario, Liberio Papa Paulino sanctis Episcopis, nil pro tunc potuit concludere, sed eos per diuersa loca misit in exilium 1. Eccle. 20.c.h. Tripar.15. Sozom. Arriminum aliud concilium prophanum per eundem Constantium cupientem vt aiebat orientales & occidentales concordare eos in occidentem conuocabat. Sed propter itineris difficultatem aliud cōcilium in Seleucia ordinauit, & aliud in Arrimino pro

pòst moritur Constantinus vnde solus Constans in occidente imperat.

CAP. 2.

Eo tempore obijt Eusebius Cæsariẽsis, de quo supra.

Agapius verò eius discipulus illi successit qui & multos composuit libros maximè de vita sui doctoris vt quarti Tripart.ca.3. Anthonius etiã sanctissim⁹ monachus relicta eremo rogatus ab episcopis descendit Alexandriam etiam quia Ariani mentientes suadebant populo ipsum esse ex eorum secta. Sed is vt ipse reffert Athanasius in eius vita tanto Zelo feruore & sanctitate fidem annunciabat quod oĩs etas & sexus etiam sacerdotes idolorum conuolabant dicentes eamus ad hominem Dei cupientes

gnatum Concilium generale Catholicum.300. episcoporum celebratum in Sardicea Ciuitate illirici In quo Sardinensi concilio præsidebant Protegenes episcopus Sardinensis & Osius Cordubẽsis 4. tripar.21.c.Ex isto Athanasius cum actibus concilij rediit ad suam ecclesiã & transiens per Hierusalem conuocatis episcopis etiam illic sanctum concilium celebrarunt præside Maximo episcopo hierosolimitano in quo fuit receptus Athanasius vt 4. Triparti.34.

Hæc de Iulio & conciliis sui temporis.

Circa 363. Nicomedia funditus terræmotu euertitur & Nicea in qua fuerat concilium circa.372 vt citat Hieronimus in Chronica.

est,sui imperij anno.25.& simul cum patre, 45. Hic continuè Arrianus.9.vel 10.prophana concilia coegit contra Catholicos,vt cum Hæreticis est dictum.

CAP.. 37.

Iulianus dictus apostata ratione qua supra,46. imperator circa domini annum 364.Is ad idolatriam & magiam declimans, estò illi multa signa dederit deus ad ipsum diuertendum, vt in Sex Tripart. (qui totus est de illo) Maximo tamen odio Christianos abhorruit,ita vt in eos duodecimā exercuerit psecutionē Ab initio verò non vi aut terrorib⁹,primo sed premij honoribus & blāditicijs omnes cœpit ad idolatriam allicere. Vetuit ne Christiani scolas adirent, vel docerent authorum gentilium, neue militare cingulum,aut procurationes primitiarum eis dārentur

no pro occidentalibus & vtrumque fuit diuisum vt 5. Tripart. 16. & 1. Eccle. 21. cap. Ruffini. In eo Arrimino callidi orientales versuti circunuenerunt simplices occidentales proponentes an mallent christum adorare an homousion nescientes vim greci nominis aiunt christum, tuncque Valens & Vrsatius protulerunt symbolum quod in smirnio occultauerunt nomen consubstantialitatis abrogantes fideles tamen meliùs sapientes eos compellebant, vt nominibus omissis Arriananā hæresim anathematisassent, si verè cum eis sentiebant: qui renuerunt. Alij tamen consentientes, roborauerunt, fidem Nicenam condēnentes Valentem, et Vrsatium. Qui tamen à Cōstantio efficatiùs sunt succepti quàm legati concilij, Hieronimus aduersus luciferianos. Illud etiam quod fuit in Seleutia,

pientes etiam fimbriam ſui veſtimenti tangere.

CAP. 3.

Vnde ſtatim totam penè turbam ipſe Anthonius conuocauit ad fidem. Is vt ait Hieronimus multas epiſtolas apoſtolici ſenſus ſcripſit ad diuerſa monaſteria Egipti floruit ſub Conſtantino & eius filijs & vixit annos 105. de Athanaſio quot calumnias ſit paſſus quot exilia & quot remiſſus & ſuſceptus per literas ſummi pontificis & Conſtãtis imperatoris ſed ſtatim maioribus odijs perſecutus tribuni & exercitus vndique mittuntur cum pollicitatione præmij ei qui ſaltem caput eius afferret: vnde nullus in mundo eidem Athanaſio tutus loc⁹ preſertim poſt mortem Cõſtantis adeo quod per ſexennium lateret in ciſterna ſine luce. Eius loco Tyrannum Georgium inſtituerunt ſæniorem.

CAP. 4.

Liberius etiam Romanus 37. à Christo temporibus Constanty & Conſtantis circa 355. hic mortuo Conſtante cum nollet in condemnationem Athanaſij & concilij Nicæni ſubſcribere, iuſſu Constantij deportatur exilio in Beriam thraciæ 5. Trip. 17. continetur egregius dialogus inter ipſum & Cõſtantium dum illi pro expenſis mitterentur pecuniæ reſpondit redde imperatori vt det ſuis militibus vel Auxentio & Epicłico qui erant Arriani & Euſebius hæreticus eidem etiam obtulit. Vade (ait) prius diſce eſſe chriſtianus, nihil quod accepit.

Is itaque liberius annis tribus degit in exilio Hieronimus lib. Illuſtrium citat Fortunatiæ tūcepiſcopum aquillenenſi tunc ipſum ſolicitaſſe vt in hereſim liberetur ibidemque (ait)

rentur. Is Iulianus ab initio, vt acta Constantij re-pbaret, quos dānauerat, Episcopos exilio ipse relaxauit. Vnde & Alexandria suum suscepit triumphatorem Athanasiū maximo cū fructu. Hinc statin ipse à magicis & idolatris stimulatùs, contra ipsum misit exercitū, vt sup eo præmi simus. Gallia etiā Hilariū amplexata, & Itallia Eusebiū vercelē. Hic Iulian⁹ suā tyrānidē testimonio Euāgelij colorabat, aiens De⁹ vester dixit, nisi quis renunciauerit omnibus quæ possidet, non est discipulus. Sicut & Tyranni huius temporis. De bonis ecclesiæ modo tamen ea possideant, dicunt esse iusta ex 6. Tripart. chapitulo 32. Iulianus apostata, vasa sacra ecclesiarum, iussit fisco ærario applicari. quod Iullianus eius præfectus, & Helpidius id in

tentauerunt celebrare in Nicæa, sed Deo volente terræ motus eos prohibuit vt quinto tripert. 16. ca. sed & maximè in Seleucia fuerunt diuisi vt 34. cap. eiusdem libri quinti Sozome.

CAP. 3.

Audiani vel Vadiani seu Anthromorphitæ fingebant Deum in imagine corruptibilis hominis, & separabant se ab episcoporum communione, maxime diuitum, & celebrabāt cum Iudæis, August. & septimo Tripart. ca. 11. dicuntur ab Audente. Tum etiam contigit. (vt ex 25. lib. ca. 5. Ecclesia.) sectam Arrij in tres diuidi (vt hæreticis assueta est diuisio) quippe in Eunomianos, Aerianos, & Macedonianos. Fuerunt et alij Audiani Manichæi. 36. cap. primi libri.

CAP.

sæuiorem in fideles supra omnes tyrannos vt.5,tri. 3.Qui tandem tamen ab infidelibus fuit occisus. Mortuo Iulio in prophano Concilio mediolanẽsi iterũ ipsum Athanasiũ condemnare volentes reclamantibus Paulino diacono mediolanẽsi & vercellenensi nil omnino valuerunt,sed & ipsi in exilium mittuntur & etiam Liberius Papa nolens id assentire.Constantius tãdem armis Iuliano obuians moritur in via quinti Tripart.50.

CAP. 4.

Iulianus igitur mortuo Constantino solus imperauit & in initio quasi acta Constantij argués episcopos iubet exilio relaxari vnde vt ait Hieroni. Ægyptus iterum suũ triũphatorem suscepit Athanasium & Eusebius vercellenensen cum Lucifero Caralitano

(ait) Achatium episcopũ, Cesariennensis Palestinæ, tantum sub Constantio potuisse vt constituerit. Felicem loco Liberij cuius erat archidiaconus. Tempore eiusdem Liberij fuit celebratum concilium Laodiciennense prouinciale. Sed receptum in 6.5.Synodo de quo multa in decreto circa 364. cõstat.7. Tripa.25.hunc non approbasse concilium Arriminiũ & ex suis decretis ante exilium fuisse semper Catholicum. CAP. 5.

Fœlix 2. à christo 38.lib. relegato ab hæreticis tãq̃ hæreticus vt quidã aiunt in eius locũ fuit suffectus quamquã Martinus,Platina & alij id negant vt rei exitus eum probauit vere Catholicum & 5. trip. 18. dicitur inuocasse & fidem Niceni concilij tenuisse sed eius corruptoribus sine discretiõe cõmunicasse, vndè fideles nolebãt intrare Basilicã. &c.

Caralitano Reffertur

in Daphnes impleuerint, sed & Iulianus ipſe in contumeliam minxit cõtra altare, & Fœlix quidam videns vaſa ait, ecce quibus miniſtratur filio Mariæ. At Iulianus prefectus repente viſceribus putrefactis interiit, adeò miſer, vt antè mortem, fimum ſuum, non per meatus, ſed per os blaphenum emitteret:
Felix verò repente ſangnine tota die, ac nocte, ex ore fuſo, venis corporis euacuatis; extinctus eſt.

Is Iulianus apoſtata (ex capitulo 10, eiuſdem libri 6. tripartit) cũ omnes eccleſias clauſiſſet, & effugaſſet clericos eccleſiæ Anthiochenſis, ſacra vaſa & palia collegit, & ea in terram coniiciens cũ cõtumeliis ſuper ea ſedit, moxque verenda illius, ferrerentur eſſe percuſſa

CAP. 4.

Macedoniani à Macedonio, qui relegato & tandem ſuffocato Paulo ſancto epiſcopo Conſtantinopolitano cum nece plusquam, 3150. hominum in eius locum fuit intruſus, vt 4. lib. Tripart. 18. ca. Sentiebant patrem & filium in diuinis eſſe eiuſdem eſſentiæ, ſed non ſpiritum ſanctũ, ipſum creaturam dicentes, vt ſemiarriani & in concilio Cõſtantinopolitano fuerunt condemnati ſub Theodoſio maiore. Semiariani dixerunt filium & patrem ſimilis eſſe eſſentiæ, ſentientes tamen cum Eunopinianis.

Aeriani à quodam Aerio dicti, a Pontho, qui dolens quòd non potuit in epiſcopum ordinari, dogmatiſauit, epiſcopum nihil à præbiſtero differre, & in hæreſim Arrij lapſus, addidit non opportere pro mortuis orare, vel offerre oblationem, nec

Caralitano redeũtes per Alexandriam congregato confessorum concilio multa pro statu ecclesiæ sanatę ordinarunt statuentes fidem Niceni concilij esse tenẽdam tres sub sistentes in diuinis confitentes vt in Cantico &c. Et Eusebius & Hilarius hinc reuertentes orientem & Italiam lumine fidei illustrabant. Magisque Athanasius partes Alexandriæ informabat adeò quod etiam pagani conuertebantur. Quod sentiens Iulianus ydolatra duces &c. exercitum mittit ad comprehendẽdum Athanasium prout Nicepho.libr.9.c. 34. 10. cap.19.ob id nauicula per nilum auffugit & dux missus hoc cognito insequitur quod audiens Athanasius conuersa nauicula illi venit obuiam ei respondens se vidisse Athanasiũ nõ longe (vt ve rum erat) Is festinans pro perabat

Reffertur comminiter sacerdotes congregata sinodom in locum eiusdem Libery & eius consensu (vt ait Martinus) hunc Fœlirẽ elegisse. Qui quid eũ fælix statim cõgregato concilio 48. episcoporum Vrsatium & Valẽtem præsbiteros (qui prius libellũ pænitentiæ Iulio papæ dederant) consentientes Cõstantio in hæresi arriana condemnauit eos ab ecclesia separans, & declarauit Constantium rebaptizatum ab Eusebio hæreticum. Vnde hi simulati ab eadem Cõstantio impetrarunt vt liberius reuocaretur quod tamen 5. trip. 18. atribuitur dominatiobus Romanis sed id potuit esse supplicatione omniũ simul, & tunc Felix deponitur & post modũ coronatur martirio circa 37. cum 15. mensibus sedisset & colitur 29. Iulij cum Simplicio faustino &c.

Cum

ſa ad putredinem, & vermes, applicataq; illi medicamenta, ad ſuperficiẽ prouocabãt, & in profundo ebulientes, viuas ſerpebant carnes, & donec moreretur, non fuit ab hac paſſio neſecurus.

CAP. 4.

Is etiam Iulianus multis ſcriptis fidem Catholicam impugnauit.

Cui Cyrillus particulari libro reſpondit. Vt Chriſtianos intentius irritaſſet, licentiam Iudęis dedit reſtituendi tẽplum Hieroſolimitanum, quod amplioribus expenſis in coeperunt, quam prius fuerat ſed terręmotu omni corruit, multos opprimens, & ſequenti die ignis diuinitus miſſus, etiam ferramenta incendio conſumpſit. Vndeq; etiam multi ex Iudæis cõuerſi ſunt ad fidem. Non legitur habuiſſe vxorem. Sub eodem Iuliano fuit duodecimus

ſtatuta ieiunia eſſe celebranda, niſi cum quis voluerit, ne ſit ſub lege. Ferunt quod & ſolos continentes admittebant, & expropriatos, & erant multum diuiſi. ex his quidam fuit Euſtachius, de quo in conſilio haugrienſi.

CAP. 6.

Euſtachius ille cum præfato Aerio in parte conueniebat, & damnabat etiam nuptias, venerationem & inuocationem ſanctorum; loca ſanctorum et preces ſanctorum ibi factas contemnebat, & ieiunia eccleſiæ, etiam eſum carnium illicitum aiebat. & diuites non renunciantes omnibus, aiebat non habere ſpem in domino. Item multi aiebant ſe nulli eſſe ſubditos, negantes omnem ſuperioritatem. Hæc patent & condemnantur in concilio haugrenſi. Patet quòd ab initio eccleſiæ, ſemper computati ſunt inter

perabat ipsũ capere quẽ añ oculos nó poterat agnoscere& hincAthanas⁹ vsq; in finẽ ꝑsecutióis latitauit in alexãdria. Interim tñ vt post dicetur Iuli⁹ 2.sui Imperij anno dei nutu occiditur. Et Iouinian⁹ christianissim⁹ Imperator ĩstituitur qui statim athenasiũ honorifice mandat, vt ab ipso formã fidei suscipiat & statum ecclesiæ. Sed post.8.sui imperij mensem obijt. Cuius loco valentinianus christianissim⁹ auguratur; sumus valentem fratrem cõsortem Imperij, qui ab arriana vxore seductus Catholicos cœpit perturbare, vnde in alexãdria fuit maxima cõmotio plebis, quod metuẽs Athanasius 4.mensibus se abscondit in sepulchro paterno tamẽ metuẽs seditióẽ populi Ægiptũ in pace dimisit Valens igitur timẽs seditionem in populo si athanasiũ inquietasset ipipsum cum sua ecclesia re liquit

CAP. 6.

Cum igitur sanctus fœlix decepisset Arrianos si ab eis, positus vt vigilus institutus post Siluerium decepit imperatricem hæresi constanter resistendo. Et Liberius, vt habet in cronica Hieronimus, tœdio victus exilij consensisset in hæresim Arrianam, quod etiam legenda beati Eusebij præbisteri, & dicti Felicis testatur. esto antè exilium constantißimus fuisset, & multa sancta decreta edidisset. Nonnulli tamen eum deffendunt, vt 1. Ecclesiast. 27. Post reditum dicti Liberij facta maxima persecutio in clero. vnde per martinum & Platinam, is dicitur inter pontifices primus insanus. ob eius errorem, anteq̃ omnes eius præcessores martires aut cõfessores sũt canonisati. Et Anastasius secũdus pari ratione erroris dicitur secũdus. Aliqui ferunt hunc sedisse annis.

duodecima persecutio vniuersalis Christianorũ. Sub eo passi sunt Ioannes & Paul⁹,donat⁹,Quiriac⁹,Blaisius,Iuliana,& alij inumeri. Cũ processisset contra Persas ad bellandum, transiens per capadociam Basilium Episcopum & Christianos multis opprobris & comminibus pro reditu effecit, vnde Episcop⁹, ieiunians & orans cumplebe vidit beatam virginem precipientẽ beato Mercurio militi dudum sepulto, vt se & suum filium vindicasset de Iuliano, quod factum est.

Nã reditur apud Tesimphõtem sagitta ex incerto missa est,transfixus cum esset inermis fidens deorum suorum responsis, Isque Iulianus vt in vita blasphemus ait expirans eleuata manu, sanguinem spargens blaphemando ait, vic,

ter hæreticos, qui venerationem & praeces sanctorum,obedientiam, ieiunia ecclesiæ, & suffragia pro deffunctis condemnabant.

CAP. 7.

Aetiani, ab Aetio Ciliciæ Diacono,tyranni Georgij episcopi, Alexandrini dicti. Dicuntur etiam Eunomiani, ab Ennomio Aetij discipulo, nomine communiori, cum quibus & Endoxius, qui Arrianisauit, modo quodam dißimili. Ille Christum, & spiritum sanctum,abalienatum a deo patre, & creatum, nec vllam similitudinem habere dicunt. Rebaptisant ad se venientes,etiam Arrianos, sursum pedes baptizatorum vertentes. Aiunt nullum obsistere peccatum alicui, modo in fide persistat, vt & nunc Lutherani.

Post

reliquit in pace, id qua post sudores & agones innumeros quieuit 4. anno Imperij Valentiniam, sub Damaso Papa cum 46. annis per infuita pericula sedem episcopalem rexisset circa annum domini. 79. tripart. 8. 36. & inter has procellas multa docta opuscula & epistolas de fide.

CAP. 5.

Iacobus sapiens Nisibinensis Ecclesiæ episcopus, vnus ex cõfessoribus sub Maximiano, qui & affuit fidelis in concilio Niceno, Ihieron⁹ in chronica. magnæ virtutis eum nomina esto: non recitet ipsum in lib. illustri. Ipse multa & docta composuit. Moritur tempore Cõtanseij. Ciuitatem Nisibinensem quæ est in cõfinio Persarum, & aliter dicitur. Anthiochia Mygdonensis miraculosè ab infidelibus saluauit, vt 5. Tripart. 45. cap. & etiam

Scemadius

6. Alij. 10 Alij. 17. & c. sed hij vt Hieronimus & Martinus computant tempus à sua electione ante exilium, & tres, quo in exillio. Nam Hieronimus non annuerat fœlicem, & sex qui post exilium. Nõ sic alij tempus, quo in, & post exilium fuit.

CAP. 7.

Damascenus primus Hispanus 39. a Christo sanctus doctus & elegans, circa annum Domini 371 multa illi scripsit Hieronimus, & ipse eidem illius supplicationi instituit, vt gloria patri in fine psalmorũ caneretur. cõstituit quod psalmi die nocteque alternis Horis cãtarẽtur in Ecclesia. Quod Flaman⁹ & Diodorus, iam in Anthiochia cœperant. Vt 5. Tri. 32. is primus translationẽ Hieronimi approbauit, cũ translatio septuaginta legeretur.

fti Galilee hæc martinus clarè citat, & Hieronimus in bona parte. In eo tota progenies seniorum Constantij cessauit, sal tem in imperio, cum vno anno aut duobus vel tribus & aliquot mensibus suprà minus imperasset.

CAP. 5.

Iouinianus Imperator. 47. circa annum domini. 366. tempore Iuliani maliciæ maluit cedere quàm fidei. Post mortem Iuliani ab exercitu eligitur, nec priꝰ acquiesce revoluit nisi quia pari voto oés conclamauerunt Christiani sumus, & in summis periculis cum exercitu existenti ei adfuit statim clemétia diuina. Nam barbari pacem illi offerunt, & necessaria, quá pacem, esto in gloriam pro Romanis, compelluntur sumere, amissa Syria, & Nisibim, propter furorem in cautũ Iuliani

Post hos etiam fauerunt Arrio Achatius (de quo 24. q. 5. Achatius) Valmandus, Maximinus, Fœlicianus, & Pasentius. contra quos scripsit August. durauit hæc Arrij secta per annos plus 300. Nam vsque ad Richardum Hyspaniæ regem, vt citat beatus Gregorius ca. 31. 3. lib. dialogo. de quo amplius supra leandro c. 83. dicetur. Sed & vsque ad tempus Heraclij imperatoris, & Theodori ac Martini Pontificum Rotaris lombardorum in qua libet regni sui ciuitate episcopum Arrianum instituit pari authoritate cum Catholico.

CAP. 8.

Apolinaristæ ab Apolinari episcepo Lardiciæ vt q. Tripart. 3. vel solum præsbitero, & ab eius filio etiam Apolinari lecto re 5. Trip. 44. hi sicut Arriani dixerunt Christum carnem sumpsisse suis

Scemadius. circa annum domini. 341. Vnde ad tuitionem dictæ ciuitatis.

Nesibinensis, Constantinus dum viuebat iusserat dictum Iacobum sepeliendum intra vrbem dú obiijsset, (Cum tunc omnes extra vrbes tumularentur) & Iulianus apostata eius fidei inuidens, iussit eius reliquias efferri extra. Vnde ciuitas nó multò pòst tradita est Barbaris circa annum. 347.

Theodorns Heracliæ Traciorum episcopus, & Eusebius Emissanus episcopus multa eleganter de historijs, & sacra scriptura ediderunt sub Cóstantio.

CAP. 6.

Triphilus episcopus Cipri ledrensis eo tunc etiam claruit.

Lucifer episcopus Caralitanus, pro fide, à Constantio, in exilium relegatus

Tempore igitur huius Damasij biblia Ihieronimi cepit legi, & psalmi per ipsum traducti ex hebreo potißimum in gallia, vbi priùs incompositè legebantur, & hinc dicitur psalterium gallicannm, nam est aliud Romanum. Ordinauit, vt in missæ principio diceretur confiteor, vt modò fit. Celebrauit quoddam concilium Romæ nonaginta nouem episcoporum ex Italia, & gallia in quo fidem, Nicæni concilij firmarunt reprobantes Arrium, & condemnantes errores illius temporis & presertim eum qui asserebat spiritum sanctum a filio factum. hic etiam condemnauit coepiscopos qui ferè vt suffraganei erant vt in concilio Cneocesarriensi, & Anthiocheno.

CAP.

Iuliani qui oneratas nauesc ombusserat.

CAP. 6.

Iouinianus cum exercitu ex Persi:de reuersus, statin omnes Episcopos ab exilio reuocat, scribens Athanasio, vt illi fidei dogmata rescribat. Qui coacto concilio Episcorum, fidem Nicæni concilij, cum Ecclesiasticis disciplinis illi transmiserunt, vt. 7. Tripart. 3. &. 2 Ecclesiast. 1. & Athanasius etiam apud Anthiochiam accessit vt illi exponeret: quæ recta pro fide videbantur.

Quem & resistentibus Hæreticis remisit Egiptum, dispositurum de necessarijs Ecclesiæ. Corpus Iuliani quod attulerat, honorificè apud Tarsum sepeliuit, & obijt in via ad Constantinopolim cum septem, aut nouen mensibus tantum imperasset.

CAP.

sine anima rationali, & intelectuali, & quod verbũ eam partem supplebat, adeò vt caro & verbum essent eiusdem essentiæ cum esset caro factũ & aliquid, verbi in carnẽ mutatũ & non de carne virginis sũptum. Hic eiam Dimeritæ dicuntur cum precedentibus vsque Arrium comdemnantur, in concilio Cõstantinopolitano secundo generali.

CAP. 9.

Psaliani vel euchitæ seu orantes & ita dicti secundum Augustinum qui aiunt continuè esse orandũ nec licere etiam pro vitæ necessitate quid operari, maxime monachis, propter dictum Saluatoris, oportet semper orare Luc. 18. & beati Pauli, sine intermissione orate 1. Thessalo. 5. quod sane intelligendum ait August. quod nulla die intermitantur certa tempora orandi, in sola oratione salutem ponebant & meritum, vnde nec in baptismate

relegatus, cum Hilario & Eusebio espiscopo Vercellensi feruens ad martirium, scripsit eidem Constantio. Tempore Iuliani ab exilio reuersus, cum premissis voluerint visitare Athanasiũ apud Alexandriam. vbi & sacrum consilium Alexandrinum celebrarũnt. Hic tamen aliquo modo se retraxit ab eis. vndè dicitur schisma Luciferianorum. 10. Ecclesiasti. 14. & 6. triparti. 23.

CAP. 7.

Eusebius Sardus vercellensis episcopus, ob fidem etiam in exilium relegatus, reuersus sub Iuliano commentarios Eusebij transtulit. moritur sub Valeriano.

Serapió discipulus Anthonij magni episcopus ob elegantiam ingenij cognométo scholasticus edidit aduersus Manichæum. Clarus sub Constãtio fuit.

Serapion

CAP. 8.

Sub hoc celebratum fuit vniuersale concilium secundum post Nicenum in Constãtinopoli mille quingentorum episcoporum, temporibus Gratiani & Theodosij imperatorum contra Macedonium negantem spiritum sanctum deum esse. Sub eo etiam fuit concilium Valẽtinum in gallia prouinciale sub eo etiam, aut sub Liberio, post reuocationem Exilij tempore Valentiniani fuit aliud concilium in Hierico, vt 7. Tripar. 9. & si ita constaret dictum Liberium non continuasse in hæresim. Sub eo etiam fuit concilium Acquiliense, presente Ambrosio vbi Paladius, & Secundianus fuerunt condemnati. Hic Damasus cum sedisset annis 19. obijt. sanctus confessor, cuius festum colitur 11 decembris. Multa suo tempore composuit, cõtexuit ordinem suorum predecessorum

CAP. 7.

Valentinianus. 48. Imperator cicca annum 367. Hungarus vt Iouinianus, propter fidem etiam Tribuni officio c[illegible]t, post mortem Iouin[illegible] ab exercitu eligitur vir Catholicus.

Valentem fratrem suum bona intentione & malo fine consortem fecit imperij Asiam & Ægiptum illi commitens, & sibi retinens Europam. Auxentius Mediolanensis Episcopus Arrianus sub eo tempere obijt.

Et de alterius prouisione se intromittere noluit Valentinianus, sed prouisionem Episcopis concessit, vbi Diuinitus fuit Ambrosius electus, suo initio concilium in Illirico iussit celebrari, quo fidem Nicenam firmarunt, & declararunt, & is.

Valentinianus acta concilij Illirici, misit ad Orientales

mate nec in ieiunio vllam credebant vtilitatem quærendam. Fabulosa asserebant de purgatione hominis, porcani videlicet. Cum porcellis videri exire de ore hominis dum purgatur. eorum duces fuerunt dadoës, Sabas, Aocolphius, Bernas, & Simeones, fueruntque tẽpore Valentiniani & Valentis. Et hy secundum Damascenum & ex 7. Tripar. 11. dicuntur Massaliani: ratione nominis ab eis non iudicata, & etiam secundum Epiphanium, dicuntur Euphemytæ, Martiriani, & Sathaniani, aientes Sathanam interna operatione in eos intrare, quam arbitrantur præsentiam spiritus sancti, somnia dicunt, prophetas, & infinita alia ndigna relatu.

CAP.

Serapion alius Alexandrimus tempore Decij, & Dionisij Episcopi Alexandrini. De quo recitat is Dionisius, vt sexto ecclesiasticę. 36 capitulo, quàm primus lapsus in heresim, pœnitens sæpius suscipi rogauit, & in extremis respirans, petijt pærsbiterum, quem puer noctu adiens, etiam præsbiterum infirmum reperit, qui & particulam Eucharistiæ puero tradidit infirmo dandam, qui reuellatione diuina id sciuit, antè aduentum pueri, & petiit sibi administrari, qua succepta hilarite decessit, Et hæc contigerunt circa 253 à Christo vt supra de tempore Decij. vnde constat quòd ab initio Eucharistia morbo laborātibus dabātur & conseruabatur.

CAP.

predecessorum Pontificum quem secuti sumus: cum eo, per contentionem Vrsinus fuit promotus, sed non multo post concilio cleri[illegible] populi, fuit missus [illegible]polim. hic & falso [illegible]riminatus fuit adulterij, & purgatus, calumniatoribus damnatis, obijt octogenarius sub Theodosio. Ferunt sub eo Burgundos fuisse baptisatos. CAP. 9.

Syricius Romanus 40. à Christo circa 389. tēpore Valentiniani et Valentis, hic cēsuit monachos vitæ probatæ posse sacris imitiari vsque ad episcopatum, itē & ordines dari per interualla, quod post nō fuit reuocatū, sed nunc in cōcilio Niceno pro parte resumptum hic inhibuit Manichæos recipi, nisi ad monasticam vitam, vetuit etiā bigamos ordinari, sub eo fuit celebratum concilium Telenense prouinciale, sed probatum eius authoritate contra Iouinianum, &

rientales Epiſcopos, & ad fratem Valentem: vt 7 Tripart 9. quod videtur fuiſſe ad huc ſub Liberio reuocato. Habuit vxorem nomine Seueram ex qua antè Imperium gratianum filium habuit, quem ſecum conſtituit Imperatorem 7. Tripart. 22. hanc maculam, in gloria ſua poſuit, quod ſimul cum Seuera Iuſtinianus ſumpſit vxorem, inſtigatus, ab eadam Seuera quæ decorem Iuſtinæ illi commendabat, & in operimentum, legem ſtatuit, quod cunctis liberet duas habere vxores.

CAP. 8.

Et Valentinianus ex eadem Iuſtina habuit Valentin ianum filium, & filiam Gallam, poſt modùm Theodoſij vxorem, & ipſa ſupra dicta iuſtina

CAP. 10.

Seleuciani vel Hermiani à Seleuco vel Hermia authoribus, ponentes materiam de qua factus eſt mundus, non a Deo factam, ſei illi coeternam. Item animas dicunt ab Angelis creatas de igne & ſpiritu. Malum dicūt eſſe aliquando a Deo, aliquando à materia. Negant ſaluatorem in carne ſedere ad dexteram patris, ſed ea ſe exuiſſe perhibent, & poſuiſſe ad ſolem, ſecundum pſalmiſtam, in ſole poſuit & c. reſurrectionem aiunt in generatione fieri quotidie: nullamque aliam futuram. Negant quoque baptiſſimum in qua & paradiſum.

CAP. 11.

Proclianitæ fatui, ſicut Seleuciani, & addiderunt Chriſtum non veniſſe in carnem.

Patriciani,

CAP. 8.

Hilarius Episcopus Pictauiensis vera fidei columna tempore Constantij fuit in Phrigia relegatus,& liberatus in aduentu Iuliani,plurima de sacrarum scripturarum, & Ecclesiasticis rebus scripsit Martinus in vita Iulij Pappæ. Ait non posse stare quod asserit, ei dictum a Leone Papa,tu es Gallus sed non Gallina,cui contrà, tu es leo, sed non de tribu Iuda, & in concilio nullo ei permisso loco,sedit in terrá quę in cathedram se erexit,& Pappa prout hic predixerat,Expirauit. Nullus em̃ fuit Papa tempore Hillarij,qui Leo nuncupa retur,quod si certe a propri etate dixerit Liberũ Leonem cum historia Ecclesiastica Tripar. & beatus Hieronimus,qui toto affectu extolebat Hilarium nullam,de tanta historia, & tanti ponderis, mentionem

eius consortes. Extãt eius literæ ad dictum conciliũ & rescriptum ad eundem. Sub Syricio fuit etiã concilium Carthaginense, secundum quod probatur in sexta synodo, & tertium etiam Cartaginense,& forte etiam quartum, cui interfuit sanctus Augustinus. Nã quod ait Gratianus de Zozino, non potest stare nisi quod de sexto loquatur. Istud quartum fuit ducentorum quatuor decim episcopornm. Concilium etiam Taurinense, sub eo fuit, de quo pauca super sunt. hic sedit annis 15. *mensibus* 11.

CAP. 10.

Anastasius primus Romanus 41. *à Christo circa* 404. *tempore Gratiani, constituit standum esse, dum legitur Euangelium, & ne corpore vitiatus ordinetur, neue peregrinus transmarinus ordinetur, nisi sub chyrograph*

Iustina Arriana fouit, eo tamen viuente, suum venenum supressit: sed beatū Ambrosium, quantum potuit, infestauit. 2. Ecclesia. 15. Pręmissus Valentinianus post multas victorias fluxu sanguinis anno. 11. sui imperij obijt. Post eius mortem, milites Valentinianum puerum ad imperium erexerunt. quem tandem Valens & Gratianus acceptauerunt, dificulter tamen. 8. Trip. 11.

CAP. 9.

Valens. 46. imperator. 11. annis cum Valentiniano fratre imperauit, & post eius obitum. 4. cum filijs Gratiano & Valentiniano, circa. 379. primùm fidelis, pòstmodum Arrianus, seductus à propria vxore, vt Adam, hæc nuncupabatur Dominica dum enim voluit sacrum suscipere baptismum, illa persuasit, vt ab Arriano Endoxio, qui in baptismo,

Patriciani, a quodam Patricio, qui dicunt substantiam humanæ carnis non à Deo, sed à diabolo esse conditam, vndè quidam carnem propriam adeò detestantur vt se ipsos perimant, quatenus sic carne careant. Paterniani his posteriores partes, inferiores corporis opinantur esse a diabolo, licentiam impurißimam illis tribuentes. Epiphanius, id etiā tribuit Seuero lib. 1. to. 3. Hiero. 45.

Ascitæ, ore aperto debacchantes quasi, vt aiunt, habentes ventrem plenum euangelio, velut vino nouo. Pathalorinchitæ ex neceßitate aiunt silentium omnino obseruandū etiam narium compreßione digitorum.

Coluthiani à Colutho, asserentes deum nullum facere malum, etiam, pœnæ: contra illud, ego dominus, creans malum. Isaiæ. 45.

Floriani

namaiunt, nec de illo có cilio nullum habet colorem hic sanctus doctor, pastorque vigilantissim⁹, obijt Pictauis, sub Valentiniano, circa annum 342 fuit Aquitanus origine, pro tempore beato Martino contemporaneus.

CAP. 5.

Victorinus apher romæ sub constantio Rethoricam docuit, & circa senectutem scripsit aduersus Arrium, & commentarios in Paulum Titus Bostinus Episcopus tempore Iuliani, & Iouiniani, scrip sit aduersus Manichæum, & moritur snb Valente.

Damasus hic merito numeratur a Hieronimo, sed iter Præsules suo loco fit amplior memoria.

Appolinarius Loadicenæ Syriæ Episcopus Basilio fidelis, & Patianus Barcilensis Episcopus contra hæreticos scripserút: & obierunt sub Theodosio.

CAP.

rographo quinque episcoporum idque propter Manichæos, qui ex Afrrica suos ad corrupendum fidem quoquouersum mittebant. Sub eo fuit concilium Carthaginense. 8. 73. episcoporum, item & primum Toletanum, probatum a Leone Pappa fuit maximè contra Priscilianistas.

Beatus Hieronimus in epitaphio Marcellæ, ad principium To. 1. de isto Anastasio scribit, quod suo tempore, hierosolimis & Roma exorta sit maxima turbatio, ab Origenistis quibusdam, quæ opera & factione eiusdẽ Marcellæ Romæ extincta fuit, & addit non multum tempus in Medis succedit in pontificatum vir insignis Anastasius, quẽ diu Roma habere non meruit, ne orbis terræ caput, sub tali ponoifice trũcaretur, immo rapt⁹ est ne semel latam sententiã precibus

ab eo, ſub iurreiurãdo, exegit, quod nunquàm a dogmate Arriano, diſcederet, & contrarios õnes expelleret. vnde. 13. cõtra fideles exercuit perſecutionem. 7. Trip. 13. ferè enim is Valens omnes Orientales Epiſcopos dãnauit exilio. Diuina tamẽ virtus Baſilium Magnum protexit, & Gregorium Naziãzenum. Athanaſius ſub eius initio, propter ipſius timorem, 4 annis latitauit in ſepulchro patris ſui in pace, eum tamen ex reuerantia dimiſit in pace, cum tota Ægipto. Hic Valens, nec dum ſoli hęreſi deditus fuit, ſed omni vitio. Et quo domino permitente, Gothi primùm contra ipſum inſurrexerunt, cum maxima plagaimperii.

Floriani contrà, aſſerentes omne malum eſſe à Deo, etiam malum culpæ, & creaturas à Deo creatas malas, contra illud Vidit eſſe Valde bona: Hij à Glorino.

CAP. 13.

Hæreſis alia fuit, ſine nomine, quæ poſuit mundum permanſurum poſt reſurrectionem, in quo nunc eſt.

Blaſcus etiam fuit huius erroris, Vt patet 4. *eccleſiaſti.* 21.

Nudipedum alia fuit hæreſis, aſſerentium ex præcepto Dei ad Moyſem. Solue calciamentum &c. nec dum ad macerationem carnis, ſed diuino præcepto, Vniuerſaliter eſſe nudis pedibus ambulandum.

CAP. 14.

Donatiſtæ priùs fecerunt ſchiſma propter Cecilianum, contra eorum Voluntatem, ordinatum epiſcopatũ

CAP. 10.

Gregorius Bethicus Episcopus Iliberi, & Serbadius Agenui Galliæ tempore beati Hieronimi, adhuc scribebant.

Didimus Alexandrinus a parua ætate cœcus miraculose tamen Dialecticam, & Giomettriam, quæ maximè visu indiget perfecte didiscit, scripsit ad Hieronimum in Ozee & Zacariam, qui & eius librũ de spiritu sancto in latinum vertit

Optatus apher mileuitanus Episcopus & Aquileius seuerus hispanus scripserunt tempore Valentiniani.

CAP. II

Cyrillus Epiiscopus Hierosolimitanus, sæpè pulsus & receptus sub Theodosio tamen octo annis Episcopatum tenuit.

cibus suis flectere conaretur, dicente domino, ne oraueris pro populo isto, & id de vrbis euersione, quæ facta est per Gottos quarti Innocentij successoris tempore. sedit annis tribus, & diebus. 10.

CAP. II.

Innocentius primus albanus 42. à Christo, circa annum domini 407. *hic quodam tempore fuit sub Theodosio sancto imperatore, sub quo instituit sabbato esse ieiunandum, quod multo tempore fuit obseruatum. In missa iussit pacis osculum dari. Hæreticos Cathaphrigas, & Pellagianos sui temporis condemnauit, cum eorum erroribus. de quibus suis locis agetur, & ob id vltra eius sanctißima decreta. sub eo fuit concilium Mileuitanum, temporibus Archadij & Honorij Augustorum. In quo concilio præsedit Aurelius Carthaginensis episcopus*

Ex præfatis Gothis secundum Martinum quatuor sunt gentes in Sythia, solo nomine differentes, nam vnius sunt linguæ, videlicet Gothi, Ypogothi, Gripides, & Vandali siti vltra Damubium, seu Istrum. Hi inter se ciuilli bello diuisi, vnius partis erat Fridigerius, & alterius Atalarius Fridigerius a Valente auxilium petit, & obtinet, quo præualet in Athalarium. Vndè gratus Valenti sectam Arrianam amplexatus est, cum suis, eos instruente Eudoxio, & resistéte Vulphila sancto episcopo Gothorum & Bertramnone præsule Scythæ. 8. Trip. 13. qui nec episcopi Gothi paternam fidem immitari volebant. Eò tamen multis factionibus deducti sunt, vt excesserint, & tenuerunt patrem filio maiorem, sed nó creaturam, vt Arriani 8. Tripart. 13. Tandẽ tamen

episcopum Carthaginensem, & cùm, ab obiectis in eum falsitatis criminibus, rei essent deprehensi, pro defensione verterunt chisma in hæresim, asserentes nullibi esse dei Ecclesiam, quàm cum episcopis. Et ideò rebaptisabant omnes etiam Catholicos. Donatus dicitur fuisse eorum author, veniens de Numedia, & Maiorinus episcopus Carthaginensis ab eo ordinatus, & quidam alius Donatus, qui sua eloquentia, hanc firmauit hæresim.

Hic Donatus fertur de Trinitate malè sensisse, & credisse, puta, minorem patre filium, & filio spiritum sanctum. Montenses isti apud Romam nuncupantur: Et ex Africa ad eos mittebant episcopos, vel saltem si Romani aliqui assumebantur, pergebant pro confirmatione ad Aphros, & in ea Africa multum diuisi fuerunt,

CVP. II.

Euzoius adulescens, cũ Gregorio Nazianzeno Cæsareæ eruditus, eiusdem vrbis episcopus ordinatur: multo labore bibliotecam Origenis restaurauit, & ad extremũ ab ecclesia sub Theodosio pulsus est.

Epyphanius Cypri Salaminæ episcopus amicus Hieronimi, etiam senex eo viuẽte, 14. anno Theodosij, cudebat varia opera, vsque ad vndecimum Valentiniani & valentis annum & Gratiani 7. præsertim contra hereses, quam Augustinus sequitur, seductus fuit a Theopilo. 4 contra Chrisostomum, claruit miraculis. 6. Tripart. 48. obijt sub Archadio.

CAP.

copus, & affuit Quintus Augustinus Hyponensis. Hic Innocentius excommunicauit Archadiũ imperatorem, qui in fauorem Endoxiæ imperatricis, consensit in exilium beati iohannis Chrisostomi, qui eam a scandalosis & idolatris dissolutionibus reprehendebat. 10. *Trip.* 15. *vndè & martirium patitur: cum sedisset annis* 5. *& mensibus* 2. *cuius festum colitur.* 28. *Iuly cum Nazario, suo etiam tempore fuit quoddam concilium burdegalense contra dogma Prisciliani, in episto. ad Exopem Tholosanum episcopum citat. qui libri sunt de canone.*

CAP. 12.

Zozinus græcus 43. *à Christo circa* 424. *sub Theodosio minore, & priùs sub Honorio, hic constituit nullum seruum debere ordinari, nec Clerum potum vendere,*

tamen inter ſe paccati a Huins vexabantur a quibus expulſi, Valens eos ſuſcepit,& terras Traciarum eis conceſſit, ſperans milites expeditos, ſuis ſpretis & deſtitutis, habere.

Quos verè habuit, ſed contra ſe ipſum. Nam ſtatim prouincias Romanorum vaſtarunt: Dumque contra eos apud Boſphomorum commouiſſet infirmitatem agnoſcens a fratre Valentiniano auxilium poſtulat. Valentinianus autem dicto fratri. Valenti his verbis, reſpondit, non eſſe religioſum, talem iuuare, qui Deo rebellis exiſtat, nec ob id tamem ab impietate ceſſauit, quamquam a multis ægreijs correptus, ſed tandem Gothi vſque ſuburbana Conſtontinopolitana veſtabant, vndè irriticiues, arma ſua poſtulabant

fuerunt, vt aſſuetum eſt hæreticis. Nam ex eis erant quidam Rogatiani, & alij Circum celliones vel Circuitores, genus hominum agreſte, & magnæ audaciæ, ne dum in alios tantum.

CAP. 15.

Circumcelliones illi ſibi etiam ipſis mortem variam inferebant, præcipitio igne, aqua, ſe interficientes, & alios etiam vi ad illud inducentes. Fuit & quidam dictus Petulianus qui aiebat, eſſe martirium, ſi quis pro ſuo peccato ſe interimeret.

Priſcilianiſtæ à Priſciliano Hyſpano, qui dogma Gnoſticorum & Manicheorum, permixtum ſectabantur, quamuis ex alijs hæreſibus tanquam in ſantinam horribili confuſione, confluxerint.

CAP.

CAP. 12.

Ephrem Diaconus Ecclesiæ edissenæ, multa scripsit, quæ etiam in ecclesijs recitantur, fuit sanctus heremita magna deuotione coniunct⁹ Basilio magno, decessit sub Valente. Basilius magnus episcop⁹ Cæsareæ Capadociæ, quæ pri⁹ vocabatur Mazacha, Egregios libros, & epistolas plurimas scripsit, & vnam specialiter ad Iulianum Apostatam, quæ in odium cultus diuini, qui ea in ciuitate erat, prohibuit, ne Cæsarea vocaretur.

CAP. 13.

Dictum nomen Cæsarensis obtinuerat dicta ciuitas à Claudio Imperatore 4. cap. Tripart, lib. 6 Constat igitur præfatum Basilium fuisse sub Constantio & Iuliano, sed per amplius sub Valente. De eodem Iuliano refert Martinus, qui dum transisset per eam ciuitatem, pergẽs ad

vendere, aut in taberna potare, à quo Gratianus ea desumpsit mandata, benedictionem cerei pascalis ipse etiam ordinauit fertur misisse ad sextum concilium Carthaginense Faustinum episcopum, et duos præsbiteros vrbis Romæ, aiens eos nihil posse sine assensu Ecclesiæ Romanæ. Sedit anno vno, vel duobus mensibus, tribus & diebus. 12.

CAP. 13.

Bonifacius primus à Christo 44. *circa* 425. *tempore Honorij imperatoris, fuit quedam contentio contra ipsum, pro quodam Eulalio, sed tandem hic solus retinetur, et ipse Eulalius, post eius mortem, reuocatus, contempsit redire. sed huius tempore, fuit concilium Carthaginense. sedit annis tribus, & mensibus octo.*

Chronica Hieronimi hic finit.

CAP.

labant, quæ vt reor, ab eis abſtulerat, quia videbantur fauiſſe Procepio, & ipſe ciuitatem aratro vertere minabatur: & præmiſſo exercitu contra Barbaros victoriam ſuſtinens, in quodam vico, illi igne emiſſo, ipſum cum vico concremauerunt. 8. Triparti. 15.

Gratianus filius Valentiniani patre defuncto, illi in Europa ſucceſſit, & Valente eius patruo, ſine ſobole fuit. 50. imperator in toto imperio cũ fratre Valẽtiniano, circa annum domini. 382. Hic initia ſuimperij Deo dedicauit, lège præcipiens, expulſi paſtores remearent & ſuæ eccleſiæ illis redderentur: qui communionem haberent Damaſij Papæ Miſſoque Sabore principe militiæ, per eum Arrianos prædicatores, velut beſtias iuſſit expelli. Tunc tum ſecta Apolinarij, & alia incommoda euene-
r unt

CAP. 6.

Priſſiliani ad operiundas ſuas turpitudines, habent hæc verba, Iura, periura. ſecretum prodere noli, dicebant animos eſſe de ſubſtantia Dei, & ad agonẽ voluntarium deſcendere in terris gratim, per ſeptem cælos, & quoſdam principatus, ac in malignũ incurere, aquo aiunt iſtum mũdum factum fuiſſe, & ab eodem maligno aiunt eas per diuerſa corpora ſeminari. Aſſerebant fatalibus ſtellis homines alligatos, & corpus noſtrum ſecundum 12. ſigna cæli eſſe compoſitum conſtituentes in capite Arietem.

Hij Priſciliani, carnes vt immundas eſcas deuitant Diſiungunt, vbi poſſunt, coniuges, & etiam altera parte nolente. Aiunt enim opera carnis introducta à malignis angelis. Vltra Manicheos totam ſcripuramr ecipiunt, ſed etiã
apochripha,

ad bellum persicum, Basilius iniuncto plebi ieiunio cum oratione solemni, vt ab eius minis liberentur, qui nocte Sequenti vidit beatam virginem præcipientem Mercurio militi, vt se & filium de illo vindicaret, qui non multò antè fuerat non longe ab eo loco sepultus. Valentinianus sciens nomen dicti Basilij, eum per suum prefectum honoribus, & præmijs allicere voluit, & cum inflexibilem audisset, perseipsum veniens diuina plaga, eius filius ad mortem infirmatur, & eius vxor passionibus miris molestatur, quòd sentiens deprecatur Basilium vt veniens succurrat, qui tum ait, baptisetur a fideli, & sanabitur: propter tamen datum iusiurandum, statuto errore eum iussit ab Arriano baptisari, & statin post baptismum obiit.

CAP. 7.

Celestinus primus Romanus 45. à christo, circa annum. 428. tempore Theodosii Iunioris, hic constituit, vt psalmi ante sacrificium cum antiphonis, canerentur vbi prius sola Epistola cum euangelio legebatur, adiecit igitur, introitum, gradus, tractus ex phalterio. Suo tempore Vādali & Gothi Affricam & Italiam crudeliter vastarunt, sectam Arrianam multiplicantes, legitur tum misisse sanctum Patricium beati Martini ex sorore mepotem ad Hiber berniam conuertandā & beatum Cermanū ad Burgundiones. etiam huius Celestini Papeæ tempore, à Hunis vastati & afflicti alicui deorum voluerunt se deuouere, opem eius postulan stes, & audientes Deum.

Romanorum,

nerũt, ut 9. Tripar. 3. Gratianus hic Christi auxilio. 30. milia gallorum apud Argentinam, cum minimo suorum incommodo, interemit. Dehinc in Phœnicem perexit cõtra Barbaros, Traciam vastantes, aduocans Theodosium fidelem, & nominatissimum, quapropter inuidos, apud Hispaniam, natale solum, morabatur, eumque magistrum militum instituens, contra Barbaros destinauit, qui fide munitus, eos debito ordine agressus, plurimis interẽptis, ceteros in fugam vertirt: suisque dispersis militibus, per præsidia, primus fuit suorum triumphorum nuncius apud imperatorem.

CAP. 12

Veritate ig^tur cõperta Gratianus dictũ Theodosium instituit imperatorem, partem Valentis illi commitens apud Oriẽtem,

apochripha, omnia tamen allegorisantes. quidquid eis contra eorum errorem, de christo, cum Sabellio, tenent ipsum confuse patrẽ, & filium, & spiritum sanctum esse.

CAP. 17.

Non manducantium sectam (saltem coram hominibus) hic citat Augustinus, qui & opinabantur spiritũ sanctũ creaturam.

Rethoriorum item sectã asserantium omnes hæreticos vera dicere, quamquam contrariente modo hæretici sint.

Item & aliam hæresim asserentem diuinitatem doluisse, & passam fuisse in cruce. Item aliam diuidentem personas, & diuinitatem, ita quod quælibet persona, suam habeat partem diuisam.

Item alia dixit aquam Deo coæternam, nec ab ipso creatam.

CAP.

CAP. 14.

Valens vero metuens, & pœnitentia ductus, vocatum: & auditum Basilium de diuinis dogmatibus reueretur. Vbi Demostenes, quod Sciolus præfectus ferculorum, doctorem mundi culpans, Barbarisimum fecit, vnde Basilius subridens, ait, vidimus Demostenem sine literis, & cum illi minaretur, ait, tuum est de pulmentis iudicare, & non diuina dogmata decoguere, Tuncquè imperator plurimum dilexit, ita vt templum ingressus, altari obtulerit dona solemnia, & prædia, ac largas elemosinas, pro Christi pauperibus & ministris Ecclesiæ. Sed Valens post ea reuersus, & seductus, cùm nec tunc Basilius flecteretur mãdato, propriæ manus exilio eum donnare voluit, & fracto priori. 2. & 3. calamo iterum contendens, eius dextram

Romanorum, suos fortiter iuuare ad Christi fidẽ confugiunt, & sacrum baptisma cũ deuotione & præparatione multa suscipiũt Eos nec fefellit opinio, nã statim cum paucis fidentibus suos diuicerũt aduersarios, vt 12. *Tripart.* 12 *Huius etiam tempore Nestorius episcopus Constantinopolitanus vir eloquẽs, & bonæ vocis, putans se doctum, dedignatus antiquorum interpretum libris incumbere, tumens decidit in Heresum. Nestorius ille igitur in heresim decidit soluens Iesum, contra dictum beati Iohannis in epistola cauonica, eum purum hominem asserens, & negans beatam virginem esse, aut dici debere Dei genitricem. Ex quo, iussione Theodosij iunioris sub hoc Scelestino coactum fuit consilium Ephesinum* 200. *episcoporum: quod fuit tertium generale, ex quatuor pricipalibus. In quo*

tem, fuit, qui minorem hanc Britanniam cóquesiuit,& eam Comano Me riodoco dedit. Maximusque quidam Britanus, eidem, Gratiano laboranti, contra Alemanos, bellum intulit, suisq; dux exercitus Andragatius, opinionem misit in vulgus, quia vxor Gratiani, illi in Lug duno occuret, quod & ip se credidit, qui nuper eam acceperat, & nesciens insidias accessit quasi ad ve hiculum vxoris, & Andra gatius exilliens, eum interemit, sui imperij anno 15.

CAP. 13.

Iustina verò Arriana ma ter Valentiniani valde pu eri veniens Mediolanum Ambrosio Episcopo plurimum fuit infecta, adeò vteum exilio iuberet da ri, sed illi fauente populo, fuit retardata. Et post mor tem Gratiani Valentinianus compulsus fuit imperio Maximi assentire, qui

CAP. 18.

Alia hæresis asseruit corpus hominis, & non animam, Dei esse imaginem. Alia innumerabiles mundos posuit. Alia sceleratorum animas conuerti in demones dicit, & in animalia suis meritis congrua, quod Augustinus, de Tertuliano & Manicheo asseruit. Alia asseruit Chisto decendente ad inferos, omnes credidisse & saluatos. Alia posuit filium Dei æternum fuisse cum patre, sed non fuisse filium, nisi cum temporaliter ab eo natus est. Hæ sine nomine ex Philastro citantur ab Augustino.

CAP. 16.

Luciferiani, à Lucifero Carolitano episcopo, apud Augustinum schismatici potiùs quàm hæretici dicuntur: & breue fuit schisma. Nec sunt illi de quibus Hieronimus contra Luciferianos. Hieronimo

h

tram subitus tremor inuasit, quo territus ambabus manibus mādatum fregit, & abiens ipsum dimisit in pace. Hic Basilius monasticam vitam ducens, regulā monachorum edidit, quæ prior est, ex approbatis ab ecclesia hic quatuor. habuit fratres Gregoriū Nicenū, Episcopum & Petrū etiam Episcopum, & duos monachos obiit anno. 6. Valentis.

Gregorius Nicenus Episcopus frater Basilij Magni legit Hieronymo, & Gregorio Nazianzeno, quæ contra Eunomium scripserat, vt narrat is Hieronimus, & multa alia scripsit.

CAP. 15.

Basilius quidam alius presbiter Ancyranæ Ecclesiæ sacris fuit dogmatis, qui & Arrianis constanter restitit. Vndè ab Eudoxio fuit depositus, & tempore Iuliani, verbo & opere bono Constanter

quo vice Celestini Papæ, præsedit Cyrillus Alexandrinus, & Iuuenalis episcopus hierosolimitanus. Extat epistola huius Celestini ad episcopos Galliæ, condemnans Pellagium, sedit annis octo.

CAP. 15.

Sixtus 3. Romanus 46. à Christo circa annum domini 437. peruenit vsque ad tempus Valentiniani 3. & Placidiæ eius matris. Hic falso fuit accusatus à quodam Bosso, ita vt Augustus cum populo, ab eius communione abstineret, & se volens purgare, fecit vt Augustus congregaret synodum in Ecclesia beati Petri, vbi purgatus fuit à 56. episcopis, & condemnatus Bossus priuatur communione præterquam in articulo mortis: & ab imperatore damnatur exilio, vbi post tres menses obijt: quem

qui esto tyrannus esset fidelior tamen quam Valētinianus apparuit. Nam statim illi comminatoriè scripsit, vt cesset a persecutione sācti episcopi, & cum exercitu Mediolanū properat, quod agnoscēs.

Valentinianus fugit ad Theodosium quem caritatiuè coreptum, recepit. 9. Trip. 21. Socra. & Theodori.

CAP. 14.

Theodosius hispanus imperator sāctissimæ memoriæ, post mortē Gratiani, circa annum domini. 388. solus imperat cum Valētiniano minore. Hic promotus ad imperium, statim animum dedit extirpationi hæresiū in Oriente. Nam & superatis & fuderatis Barbaris, baptismum suscepit ab episcopo Thessalonicensi catholico, & statim cōciliū Constant inopolitanum, aggregari iussit. In quo affuerunt

nimus ipsum taxat quod proprias oues dimiserit incursioni Luporum, de his eccle. 30. & suprà 5. in ordine doctorum & Hieronimus aduersus Luciferianos to. 2. f. 52.

Iouinianistæ à Iouiniano quodam monacho. De qua hæresi beatus Hieronimus speciali lib. tract. to. 1. et 2.

CAP. 20.

Hic Iouinianus omnia peccata paria esse dicebat, nec hominem baptisatum peccare posse aiebat nil prodesse ieiunia, vel abstinentiam a cibis, dicebat virginem Mariam in pariendo esse corruptam, quamquam Hieronimus id illi non tribuat, virginitatem, & cœlibatum ex deuotione æquabat meritis castorum coniugum, nolebat tamen habere vxorem, sed ad vitandas molestias coniugales. Hic error non multum viguit, nec prouenit vsq; ad deceptionem aliquorum

Ydolatrię resistebat, vnde post multa torméta, martirio est coronatus vt 6. Tripart. 4. Nec hic est Basilius Episcopus Ancyrianus, quem Hieronimus dicit fuisse principem Macedonianæ partis, circa tempus Anthonini, quẽ scienter, in eo loco obmisi, vt nonnullos alios, qui notam hæreseos obtinuerunt, quod scripsesint, omisimus.

CAP. 16.

Gregorius primùm Sasannorum, deindè Nazianzenus Episcopus, post patrẽ suum vir eloquensimus, præceptor beati Hieronimi, Colega Magni Basilii, quem & coniecta manu & scolis perduxit ad monasteriũ. Vbi tredecim annis solis sacris litteris Dederunt operam: Dein- Diuina dispentione vocati ad inbuendos populos vt veræ fidei columnæ, suos firmarunt. Et hic ab eodem Basilio cognominatur

quem proprijs manibus idem Sixtus solemniter sepeleuit.

Præfatus Sixtus, in quadam epistola ad orientales episcopos ordinauit, quod illi, quorum vita non est probata, aut fides, & libertas nescitur, non possent sacerdotes accusare. Item quod liceat appellare ab diuerso iudice. Item quod accusator inscribat, & deficiens in probationibus pœna talionis multetur. Sub eo fuit concilium prouinciale Regiense & Agathanense in Gallia. Hic ædificauit ecclesiam beatæ Mariæ maioris seu ad præsepe, & alias plurimas. sedit annis octo, & diebus 19.

CAP. 16.

Leo Pappa primus huius nominis 47. *à Christo, Tuscus natione circa annum domini* 444. *vir doctrina, & vita præstãtißimus. His temporibus duo*

affuerunt. 150. episcopi, sub Damaso Papa vt suprà.c.8. & secundum generale, post Nicenum, vbi tractarunt de ordine ecclesiarum, & instituerunt Patryarchas. Romæ etiam, non multo post, a Damaso fuit aliud concilium, de quo.9. Tripart. 16. Theodosius hic (vt.8. Trip. 11. citatur) priorem habuit vxorem Gallam nomine, filiam Valentiniani, & Iustinæ ex qua habuit filiam Placidam dictam, aliam pòstmodũ habuit vxorem Placellã nũcupatã (ex qua Archadium & honorium habuit) sanctissimam vtiquè. Is præfatum Archadium secum designauit Augustum, iliquè nũciata morte Gratiani. & Valentiniano.2. ad episcopũ, fugiente, beneficiorum Gratiani memor, parat exercitum, cótra Maximum tyrãnum, Mediolanum tendens.

Et dum

aliquorum sacerdotum, à Siricio Pappa, in concilio Romano fuit condemnatus. Et Auxentius, Gemalis, Geminator, Fœlix Plotinus, Martianus, Ianuarius, & Iumosius huius hæresis accertores.

CAP. 22.

Secundum Eusebium lib. 6. fuerunt Arrabici quidam hæretici, ponentes animas simul cum corporibus morituras, & vtrumque in fine simul resurgere, sed ab Origene citò fuerunt correpti.

Heludiani à Heludio dicti, aiebant beatam virginem, post Christum natum, fuisse a Ioseph matrimonialiter cognitam, & ex ea habuisse, filios qui dicebantur fratres domini. Et hi aliter secundum Augustinum dicebantur Antidiomaritæ. Hieronimus contra hunc scripsit, quem tamen in carne non vidit, vt ad Ctesiphontem ait.

Abellonij

natur Theologus, hic Gregorius post mortem Valétis, Constantinopolim, ad Ecclesiam docendam, exoratus se transtulit. Vbi populum hæresi infectũ statim verbo & opere instruxit, ac si tũc de nouo Christianum. Sensit sub quodam ex inuidia oriri contentionem, vt eo, ad suam ecclesiam, remeante alius ordinaretur Episcop⁹ vbi tum ait, Absit, vt propter me, aliqua simultas oriatur, & ad suam rediit Ecclesiam. Viuoquè se, Episcopum suo loco ordinans ruri monachicam vitam exercuit: & decessit circa 11. Thedosij annum 384. Hæc ex Hieronimo & 14. eccl. cap. 39, eius scripta ab eodem Hieromino narrantur.

CAP. 17.

Diodorus Tarsensis episcopus primus presbiter Anthiochenus, & Matronianus, Hispanus, his temporibus

duo fuerunt Theodosij imperatores & duo Leones summi Pontifices, viri nunquam satis laudati, dulcis eorum memoria. Circa & hæc tempora Atilla, & Blenda frater eius, Hunorum reges Pannonias & Traciam occupant. At Attilla, quo solus regnaret, occiso fratre, imperium occidentale inuadit, & deuastat, Aiens, se Dei esse flagellum: Vbi apud Altißiodorum beatus Lupus respondic. Ego sum Lupus, dimitte oues, & me flagella. Tunc Decius Patricius Romanus fœderata pace, cum occidentalibus, illi concorditer ope n præbentibus, in campis Catalaunensibus, tali eum conflictu inuadit, quod vltra centum octoginta milia hominum vtrinque cæsi sint.

Vndè

Et dum Theodosius dictũ tyrannum agrederetur, eius milites sustinere nó valentes, dictum maximũ Theodosium obtulerũt, qui statim perempt⁹ fuit, & Andragatius occisor Gratiani, semetipsum in fluuim proijciens submersus: vt.9.Trip.23.Pòstmodùm Grammaticus Antigraphus Valentiniani. secum assumpto Argabasto Gallo, sua factione, Valentiniannm dormientem suffocarũt, & dictus Grámaticus Eugenius imperio Hesperiæ potitur. Vndè Theodosius, ad secũda certamina, properat, Honorio filio designato imperatore, & Eugeniũ miraculosè deuicit, eius capite cœso, & Argobastus se peremit.9.Tripar. 45. ex Socrat. Sozo. & Theodo.

CAP.

CAP. 23.

Abellioni, tempore & patria Augustini, fuerunt, qui & si communicabant vxoribus, comuiuendo tamen non eis miscebantur, sed adoptabant pucrum et puellam & non nisi duos disparis sexus, qui post, mortem illorum, ipsis succedebant, nec illis deffuerunt, vnde adoptarẽt vicinis libenter adoptantibus Pelagiani a Pelagio monacho britanno ex maiori, Britania, in oriente tamen sua venena effudit, vt patet per beatum Hieronimum.

CAP. 24.

Celestinus, à quo Celestiani, & Iulianus episcopus capuanus, hunc Pelagium secuti sunt. Hi asserebant, nos sine Dei gratia, posse adimplere omnia mandata. Et fingens correctionem, aut gratiam requiri, vt facilius agamus, & sic non necessariam, sed ex libero arbitrio, &

proprijs

temporibus claruerunt, Ambrosius episcopus Mediolanensis, tempore, Valentiniani primi imperatoris Cristianissimi à Probo præfecto missus consul ad regendam Liguriam, & Emiliá prouincias, post mórté Auxentij Arriani, diuinitus eligitur Episcopus Mediolanésis, & renitens cófirmatur: cótra tamen voluntatem Iustinæ imperatricis, quæ illi fuit semper infesta, prout Diabolus per similes assueuit fideles impugnare, cum enim sanctus Ambrosius isset Auénium, ex officio episcopum ordinaturus, dicta Iustina cum suis, volens vi intrudere vnum Arrianum, Ambrosius imperteritus perstitit & quædam dissoluta, ex Reginæ mulieribus, tribunal conscendés, manu apprehenso eius vestimento ipsum inter mulieres voluit attrahere, vt ab eisdé cæderetur, qui post alia, ipse

Vndè is fugiens in Pannonias, comparatis iterum magnis copijs Italiam inuadit, & deuastat, pergentique romam, Leo Papa illi obuiauit, & monitorie persuadet, vt reuertatur: qui territus, quorundem, apparitione circa Pappam, eidem comminantium: Hic leo Attilæ Pannonias redit, vbi propter nimiam ebrietatem, profluuio sanguinis moritur.

CAP. 17.

Hic Leo vt citat Martinus manum sibi amputauit, eo quod tentationem, & scádalum propter osculum illius à quadam muliere, in die Paschæ incurrisset, que illi precibus beate virginis fuit restituta: Ad sedandum populi tumultú qui exsurgebat, eo non celebráte. Hic fuit insignis declamator homeliarum. Eutiches presbiter Ecclesiæ Constantinopolitanæ, suo tempore heresim suscitauit,

CAP. 15.

Theodoſius tunc ſolus cum filijs manſit imperator, qui & ſi tyrannorum pugnas, & inſidias vicecerit, non tamen maligni hoſtis, & paſſionũ, quin quoquè in crudelitatem inciderit. Dum enim in Theſſalonia, quidam ſui iudices ſeditiſi, fuiſſent à populo lapidati, indignatus iuſſit euaginatis gladiis omnes indiferenter interimi: Vndè abſque iudicio occiſi fuerunt ſeptem milia hominum. Du umquè Mediolanum veniſſet, volens templum intrare, Ambroſius illi occurens inhibuit, eidem penitentiam ſolemnen iniungendo. 9. Trip. 30. & eccleſiaſti. libro. 2. cap. 18. Theodoſius verò iniunctam penitentiam, per octo menſes ſuſtinuit prohibitus ab ingreſſu templi, & communione, & humiliter petiit abſolutionem, quã obtinuit, hac conditione

proprijs meritis, aiebant nos poſſe ſaluari. Orationes quæ fiebãt in Eccleſia, pro quibuſcumque, omninò damnabant, vt ſuperfluas: cum omnia a nobis obtineri per eos poſſent. Is Pelagianus timens condemnari in concilio Anthioceno, ſeu Paleſtino, id recantauit. Sed pertinaciùs pòſtmodùm tenuit. Aicbat & peccatũ Adæ nulli nocuiſſe, niſi committenti, & omnes infantes naſci inſontes, ſic Adam formatus a Deo, nec eos baptiſandos, ad delendum peccatum, ſed in adoptionem; & ſi non baptiſarentur, nil minus eos dicebat ſaluendos, ſed non in regno Dei, Ponebat virum iuſtum nunquam peccare & Adam etiam ſine peccato moriturum. Pelagius premiſſus condemnatus fuit, à Zozimo Pappa, in concilio Carthaginenſi, inſtante potiſſimum beato Auguſtino,

ipse ait, debes vereri Dei iudicium, ne aliquid eueniat: quod Dictum rei exitus comprobauit cum armorũ tremore, Nam Die sequenti, eam ad sepulchrũ conduxit, & redijt Episcopo ordinato.

Eadem Iustina pollicitacitationibus singulos prouocabat contra beatum Ambrosium, & præcipuè quẽdam Euthenium, qui currum fabricauit, quo Ambrosium defferret in exilium: In quo tamẽ, vice versa deo disponente ipse in exilium conductus fuit, recognoscẽs Dei iudiciũ. Vndè ipsa cum suis maiori accensi dementia, exercitu armatorum circumdari fecit ecclesiam, vt nemo ingrederetur. Sed deus eorũ corda conuertit, vt prohiberẽt, ne quis egrederet corpora sãctorũ Geruasij & ꝓtasij, eidẽ eo tẽpore, se reuelãtibus, trãslata fuerãt, cũ miraculis. Miram potentiã habuit præfatus Ambrosius

tauit, aiens Christum non fuisse verum hominem: Flauianus eius episcopus ipsum communione priuauit, qui appellauit ad sedem apostolicam, fictæ correctioni se submittens.

CAP. 18.

Leo verò facta debita informatione dictum Eutichem monuit, & Theodosius iunior, ea causa concilium apud Ephesum indicit, in quo Leonem pontificem conuocauit.

Cui & rescripsit aßignatum terminum nimis breuem: nihilominus suos legatos, cum debita authoricate, & mendatis misit. Quos Dioscorus episcopus Alexandrinus præsidens audire noluit, aut quod eius mandata legerentur, & quos voluit intromisit, alios expellens vndè Flauianũ condemnarũt approbantes Euichẽ.

Flauianus autem appellauit. Vndè & Leo Pappa scripsit, imperatori,

conditione, quod triginta dies lege vniuersali, in sententijs, aut prescriptis ante eorũ executionem, darẽtur, vt interim expectetur iudicium rationis: Et in Anthiochia id contigit, ipse enim habuerat sanctissiimam vxoré placella dictam, cuius monita, is deuotus suscipebat, vt dum vellet videre Eumoniũ, de quo suprà cap. 7. hereticorum, ne eius eloquentia caperetur, suis precibus retinuit. 9. Trip. 11. ex Sozom.

Is Thedosius post mortem dictæ Placellæ continuatione bellorum compulsus nouũ quoddã vectigal eidẽ ciuitati imposuit, ob quod vulgus per seditionẽ, imaginã dictæ placellæ deponẽs per oẽm ciuitatẽ traxit. Vndè ipse indignatus, abstulit ab ea ciuitate oĩa priuilegia, & minabatur eã incẽdere, & oĩno euertere: & a suis q dã ex ciuitae fuerũt necati & cum post triginta dies

stino, & antea ab Innocentio, & in concilio Mileuitano. Tandem in Angliam reuersus, eam infecit suis erroribus, sed vt ait Beda, sancti episcopi Germanus & Lupus eã expurgarunt, vocati ab eisdem Angelis.

Pictages, seu somnolenti, hic ponuntur ab Isidoro, qui vigilias ad orationem condemnabant, & hi, vt reor, erant qui sequũtur.

CAP. 25.

Vigilantiani aut melius dormitantiani, à Vigilantio Gallo presbitero ecclesiæ Barcillonensis in Hyspania, contra quem Hieronimus scripsit to. 2. & ait ipsum fuisse primum monstrum ex Gallijs. Hic martirum sepulchra negabat esse veneranda, & eorum reliquias, omnes vigilias ad orationem damnabat, quæ tunc solemniter obseruabantur in ecclesia.

Aieba

suis contra Demones. Et vbi ab inimicis illusioni tribuebatur, demones compellebantur, oppositum confiteri: Et quod quot contra sanctum, aut detractione, vel malignitate ĩsurgebãt, statin Dei iudicio puniebãtur: & etiam Iustina motitur cum filijs & hæc sunt diuina secreta. Nam quosdam plurima constanter tollerari permitit, ad exemplum patientiæ, & fortitudinis, vt de Paulo, ostendam, ait, quanta oportebat, eum, pro nomine meo, pati. Alios vero ab insidiis liberat, vt supra, quatenus in eis pateat signum suæ virtutis, & bonitatis, vt de beatto Ioanne dixit, si eum volo manere, & ad Petrum, tu me sequere. Euagrius Episcopus Anthiochiæ, acris ĩgenii presbiter, fuit lector beati Hieronimi, transtulit vitam Athanasii in latinum,

imperatori, irritans sentantiam, & iubens singula suo statu remanere vsquè ad concilium generalle, liberum. & canonicum: q̃ fuit apud Calcedoniã, iã, defũcto Theo dosio, sub Martino, & Valentiniano. 3. & fuit 630. episcoporũ Initio dicti concilii, Martianus & Augusta pulcherima dicta affuerunt non ad ostendẽdã virtutem sed ad confirmendam fidẽ exemplo Constantini, fuit dictum concilium anno domini. 454.

CAP. 19.

In eo Calcedonensi concilio condemnantur Entiches, & Dioscorus etiã Nestorius: & decernitur duas in Christo naturas fuisse, vt idem credatur deus & homo. In omnibus deffertur Leoni pontifici, & sedi apostolicæ, receptis legatis eiusdem, & id fuit 4. concilium ex quatuor precipuis: epistolæ eiusdem Leonis, & acta

ſecundum legem datam veniſſent, Magiſter militum, & magiſter officiorum, minas defferentes cum voluntate & autoritate exercendi, Macedonias vir ſáctus & pauper heremita, occurrit illis intrepidè& confidenter, Aiens, O amici dicite imperatori, quod etiam homo ſit, nec velit dei imaginem, crudeliter neci tradere, facile namquè illi pro vna imagine ęrea plurimas preparare, ſed nec poſſe etiam capilum per emptorum reſtituere, quibus verbis omnem flamā iracundiæ extinxit: Aiens tantum eos, in eum peccantem potius debuiſſe inſurgere, quam in mulierem tanto dignam fauore, ingemiſcens de pereptis, omnia ill is indulxit.

CAP. 16.

Hic Theodoſius templa idolum deſtrui iuſſit. Vndè in Alexandria Theofilus templum Separapis ſubuertit,

Aiebat nunquam cantādū Alleluya niſi in paſcate, continentiam dicebat hereſim, & pudicitiam, ſeminarium libidinis, ex mente Iouiniani renaſcens impugnabat virginitatem & pudiciam. Declamabat vigilantiam in conuiuijs contra ieiunia, & non niſi inter epulas pſalmos decantabat. Affirmabat elemoſinam non debere mitti ad pauperes in Hieruſalem. Fuit ipſe tēpore Archadij: quidam epiſcopi ab eo ſeducti (ſi epiſcopi nominari debeant) nullos diaconos ordinabant, niſi prius vxores duxiſsent. Aiebat ſanctos dum viuebant, poſse pro nobis orare, poſt mortem autem nullius audiendam eſse orationem. Euſtachius quidā tempore Conſtantini magni fuit huius erroris, & ob id, condemnatus in concilio gaugranſi.

Neſtoriani

Ambrosius Episcopus Alexandrinus auditor Didimij scripsit tempore Hieronimi.

Maximus episcopus Cōstantinopolitanus scripsit contra Arrianos, tempore Gratiani.

CAP. 19.

Ioannes Anthiochenus qui & Chrisostomus, primum presbiter Ecclesię Anthiocenę, & maximus predicator, quæ quidem tempore scripsit in Matheum, Vt ex eodem scripto manifestum est. Fuit ipse sectator Eusebij, & Diodori, & auditor impij Libani Sophistæ, vt Iulianus apostata, & Andragathij philosophi.

Sed Melitius episcopus Anthiocenus, ipsū Chrisostomū, in sacris litteris instruxit, baptisauit & suæ eccl. lectorē ordinauit. cuidā tamē seni p quadriēniū cedit & biēnio īter mōtes īclus9 vt vitā solitariam, austeritatem & continentiam, &

& acta dicti concilii hæc manifestant, refert Martinus hunc sanctum Leonem, scripsisse Epistolam ad concilium cōtra Euticē & eandam apposuisse super altari Beati Petri per dies quadraginta, ieiunijs & orationibus insistens, ipsum deprecādo, Vt quid pro Veritate fidei esset ex ea emendendum id corrigere dignaretur: & in fine horum dierum, reuelente beato petro, epistola reperitur emendata occasione tamen huius sancti concilij insurrexerunt multi scismatici, Vt inter hæreticos narrabitur discorus.

In eo concilio accusatus fuit de homicilio de blasphemia, de incendio, quod Leonem Papam tentasset excomunicare, & Vocatus, pertinaciter renuit comparere: Vnde Voce legatorum, & concilii Deponitur.

Sub

ſubuertit,& Mitriũ purgauit,vbi ſigna crucis apparuerunt.9. Trip. 29. & quod Valens cuique cõceſcerat, ſuam religionẽ pro libito colore radicitus euulſit pro vnione eccleſiæ facienda,prælegit veterum doctorum expoſitiones, quàm diſputationes 9.Tripar. 19. Hic tandem multis laboribus fatigat⁹ cũ 16.annis inperaſſet,obijt apud Mediolanum,ſexageſimo ſuæ vitæ anno vbi beatus Ambroſius eam ſolemnẽ orationem habuit,quæ legitur de obitu Theodoſij preſente Honorio filio, poſt annum tranfertur corpus Coſtantinopolim.

CAP.13.

Arcadius imperator .52. poſt morte patris Theodoſij imperauit cũ fratre Honorio,is in Oriẽte,& hic in Occidente, circa annum Domini. 399. His adoleſcentibus pater tres duces, aut gubernatores ... eli querat,

CAP. 26.

Neſtoriani à Neſtorio Patriarcha Conſtantinopolitano, à ciuibus Conſtantinopolitanis, ex Antiochia vocato, dicentibus ſuos eſſe nimis arrogantes, qui tandem propter eloquentiam & bonam vocem, arroganter intumuit contra fidem vt.12. Tripar. 4. Vt inciderunt in id, quod ex preſumptuoſo iudicio,de ſuis iactabant. Hic dogmatiſauit Chriſtum hominem tantum, & non Deum, (nõ tamen pari modo, vt Samoſetanus & Photinus) nec deum hominem conceptum fuiſſe, in vtero virginis, ſed poſt ea deum fuiſſe; homini permixtum, nec deum hominem paſſum & ſepultum, nec verbum cum homine,fuiſſe vnam perſonam,in vtero virginis, & quod nec deus homo pro nobis ſit paſſus. Vndè pertinaciter ipſe,cum quodam

& diuini philosophiam edisceret. Postmodum, ab eodem Meletio, ordinatur Diaconus: In quo officio per quinquennium preseruiuit, & ab Flauio successore ordinatur præsbiter in studio iuuentutis: fuit sodalis Basilio. Destinatus fuit Chrisostomus causis forēsibus, seu officio patrocinādi, quod tamen ob eiusdem officij molestias & pericula omitens, ad pietatem se conuertit, exemplo Euagri, & ad id etiam suo exemplo Theodorum & Maximū episcopos pertraxit. Post mortem autē sancti Nectarij episcopi, Constantinopolitani imperiali iussione Archadij, accitus fuit, & consensu episcoporum cōsecratus, fuit eiusdē successor, remittente tamen Theofilo episcopo Alexādrino, qui ob gratiā cuiusdā sibi impēsi fauoris, cupiebat quēdā Isidorū illic ordinari. In quo

Sub hoc sanctißimo Leone, fuit celebratum concilium Aransani cum Item & concilium Valentiniense, in quo precipuè constituitur, quod canatur in mißis Kyrie, & Sanctus. Item & concilium Carpentoractenense. Item & Arelatense 3. sub Martiniano: In quo excubiæ mortuorum iniungūtur cum deuotione celebrari. Item quoddam prouinciale concilium Veneticum. Item quoddam Turonense. Leo hic sedit annis 21. & mense cum diebus 13. Vndè ex suis epistolis constat ipsum extitisse à Theodosio iuniore vsque ad Leonem imperatorem, ad quem extant eius epistolæ.

CAP. 21.

Eo tempore fertur Mamertum episcopum Viennensem instituisse lethanias, ob frequentes terræ motus, qui Gallias tum vexabant

reliquerit, Rufinum qui orientem, Stileonem qui occidentem, & Gildonē qui Affricam, regerent Qui & ſpretis paruulis, regnum occupare ſūt conati. Vnde Gildo a proprio fratre melceger deuincitur, & Ruffinus ab Archadio, Stilco verò dux Romani exercitus, Radagaſum regem Gottorum vicit, & Allaricum ſucceſſorem fouit, quem facile vincit: vndè poſt modum ſenſit hoſtem acerrimum, vt qui vrbem Romam poſt obſidionē cœpit, cohibens tamen effuſionē ſanguinis quā-tum potuit, & fugientibus ad baſilicas petri & Pauli, conceſſit inmunitatem, ac tertio die receſſit ſine magno grauamine, proficiſcens in Lucanos & Bracos vbi & moritur. Cuius loco Attaulphus eius affinis eligitur, qui ſtatim Romam rediens, eam re & nomine

dā Anaſtaſio præsbitero negabat Mariam debere dici dei genitricē, aut dei matrē. Vndè hic depoſitus fuit ſub Theodoſio iuniore, in concilio Epheſino. Hæc ex Auguſtino ad quod vult deum, & 12. Tripar. 4. & ſequentibus capitulis, Nicephorus tomi. 4. & 14. cap. 36. citat. Neſtorium migraſſe, lingua eius à vermibus coroſa.

CAP. 27.

Eutichiani, ab Eutiche præsbitero Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, qui volens præfatum Neſtorium refutari (tempore Leonis Pappæ) in Appolinarem & Manichæū tranſiuit, aiens Chriſtum nō fuiſſe, verū hominem, & omnia ſacramenta noſtræ ſalutis, diuinæ eſſe eſſentiæ, tantum attribuebat. Contra hunc & Dioſcorum fuit concilium Calcedonenſe. Hylarium quendam beatus Auguſtinus

In quo quidem officio zelantissimè, se habuit, arguendo, obsecrando, & increpando, vndè plurimorum incurrit odium, episcoporum & sacerdotum, ac Eudoxiæ vxoris Archadii imperatoris, quorum machi machinationibus, vi fuit missus in exilium: sed reuocatus animosior persistens, tandem coacto inuidorum concilio, fauore imperatoris, condemnatur, & in Cucussum Armeniæ oppidulum deportatur.

In quo permanens exul per annum sua doctrina omnes informabat acceptissimus, ex quo ad huc loco, quo magis vexaretur ab inuidis in Arabismum detruditur, vbi tanquam lucerna ardens magis inclarescebat.

CAP.

vexabant, vt & malè citatur infra c. 72. prioris catologi.

Hilarius natione sardus. 48. à Christo circa annum domini 465. tempore Leonis imperatoris, in quodam concilio Romano hic à Pontificibus singulis abrogauit potestatem substituendi successores, & laicis inuestiendi contra episcopum Barchinonensem, qui quasi hereditario iure quemdã Irenæum voluit substituere, & alia sancta instituit, vt in cap. Plerique 8. q. 5.

CAP. 22.

Richemer quidam Patricius vrbem Romam vexare parat, at Hilarius in tanta perturbatione, rem diuinam non intermittit peragens quæ spectant ad optimum pontificem, in extruendis & ornandis templis, docendo, castigando, et vbi opus fuit elemosinas præbẽdo.

Sunt

ne delere pretendebat, & suo nomini dedicare, nisi quod Galla Placidia soror Archadij paterna, nam ex Galla matre filia Valentiniani (is ex sanctissima Placella,) vxor dicti Attaulphi eius animum auertit, & fœdus inter ipsum & Theodosium & Honorium composuit. Vndè fuit dicta Placidia plurimum vtilis republicæ.

Hic Archadius vt iam præmimissum est, consensit in exilium Chrisostomi fauore Eudoxiæ vxoris Arrianæ propter quod fuit ex communicatus ab Innocentio Papa & matre: obijt Archadius cum imperasset annis. 13. cum fratre Honorio.

Honorius imperator post fratrem Archadium cœpit imperare cum Theodosio iuniòre filio

stinus 2. retract. cap. 11. citat, qui omnem cantum Ecclesiæ deridebat.

Hic finit Catalogus beati Augustini ad quod vult deum tomo. 6.

CAP. 28.

Augustinus, in hoc Euticheo finiens, ait, de præmißis superfluò quæritur, quid, contra ista, sentiat Ecclesia, eam propter hoc scire sufficiat, eam cõtra ista sentire, nec aliquid horum in fidem debere recipere.

Occasione huius Calcedoniensis concilij, de quo supra in Leone Pappa, insurrexerunt quidam schismatici Egiptiaci coadiutores, Dioscoro, & Euthicis confingentes infinitas vituperationes. Quorum duces fuerunt Theodoseus Alexandreus, à quo Theodosiani. Iacobus Syrus, à quo Iacobitæ

CAP. 21.

Vnde dicti Chrisostomi inimici inuidia diabolica dirupti, rescripto atrociociori ipsum in desertum Pytienutem dictum, crudelissimis Barbaris finitimum deportari & detinere procurabant & in tali vexatione & exilio, obijt,re ipsa,ver⁹ martir: Reuelata priùs die suæ mortis,a Basilico martire in Cumanis, vbi & iuxta quem fuit sepultus. 10. Trip.15,Iam suprà cap.10. pōtifi cum habetur,quod Innocētius excommunicauit Archadium consentientem in eius exilium. Vnde episcopi Æuropæ & Illirici noluerunt cum Orientalibus communicare quo iusquē dictus sāctus in albo episcoporū constantinopolitanorum inscriberetur. Nec vnquā dignati sunt alloqui Arsatium in eius loco substitutum: quamquā alioquim dignum. Vndè patet ex eo

Sunt qui scribunt Germanum & Lupum episcopos suo tempore fuisse; & Arturium britanniæ Sedis annis sex, mensibus tribus, & diebus decem.

Aduertendum.

Quàmquàm numerus Pontificum excedat numerum imperatorum: Amplior tamen materia se offert tractanda, circa imperatores quàm erga Pontifices. Nam status Ecclesiæ illius temporis maximè attenditur, secundum regna, & gesta imperatorum, & ex ea càusa, hic retardabimus annumerationem Pontificum, pro conformitate.

CAP. 23.

Super his quæ supra in Leone citata sunt de secundo concilio Ephesino prophano, in quo fidelis condemnatur Flauianus. Notandum post sanctißimum Proclum Patriarcham Constantinopolitanum, in quo finit historia Tripa.

filo dicti Archatij circa annum 411. hic suo Theodosio similis Remp. pacificatam reliquit & si multa bella insurrexerunt, vt Gottorum & aliorum.

CAP. 18.

Eius tamen Clementia Christiani pauco sanguisunt sedati, dum enim illi diceretur, cur rebelles non occideret, respōdebat, vtinā possem potius mortuos reuocare. Pacem & fœdus iniuit cū Vallia rege Gottorum, qui Placidiam sororem Archadij vxorem defuncti regis Attaulphi illi reddit, quam dedit Constantio ab eo, Cæsari ordinato vxorem, ex quibus oritur Valentinianus tertius, obijt Romæ absquè prole cum imperasset annis. 15.

CAP. 19.

Theodosius minor filius Archadij imperatoris, 54. fuit tantum octēnis in morte patris, post mortem

Vigilius episcopus Tridentinus scripsit contra hunc Entichirium.

CAP. 29.

Seuerus corruptor Anthiocenorum & Iohannes Tritextes, negantes misterium salutis communis: & multa perditis perditè sui ipsorum posuerunt scandala.

Accephali omnium horū fautores, ita dicti, quia sine capite, auctore, vel cerebro, concilium ipsum reprobant, impietate duarum substantiarū in Christo negantes: & vnam tantum personam & naturam in eo prædicantes.

CAP. 30.

Gayani à Gayano Alexandrino. Qui cùm Seuero & Theodosio, respuentes concilium Calcedonicense, ex duabus naturis in Christo, vnam tantum ponebant: Sed Theodosius corruptam, & Gayani incorruptam contendentes.

Aquoytæ

eo tempere græcos orientales nódum esse à cómunione Occidentaliū seiūctos, vt fuerūt postmodū. Reliquiæ eiusdē à Theodosio filio Archadij, post modū cū miraculis & solēnitate tēpore Proculi patriarchæ cōstātinopolitani trāslatæ & cōditæ fuerūt in ea vrbe Regia cum ingenti populi assensu & cū miraculis vt citat Nicep. to.14 c.43. ei⁹ em̄ tumulus moueri nō potuit, quò vsq̄ litteræ ĩpatoris quib⁹ eū vt viuētem deprecabatur quaten⁹ veniādaret pœnitētib⁹ & se ipsū rederet, illis cū multis alijs deuotissimis verbis, fuerūt apposītæ super pectus eius, & dū aplicuerūt nūcii cū corpore ad opositū Lit⁹ calcedoniense, Imperator, cū senatu, & populo, p̄ fretū ĩ mari, quasi p̄ cōtinētē vadātes, ad ꝓpótidem Bosfori, ĩperatoria triremis sacrū tumulum, excepit, ac statī Dei nutu ꝓcella ĩsurgens omnes naues dispsit

Tripart. Flauianus (vt narrat Nicephorus 14. tomi. c. 47.) illi Proculo succeßit, vita celesti preclarus. Et post sanctum Cyrillum Dioscorus, apud Alexandriam instituitur, inimicißimus eidem Cyrillo & Flauiano.

Vndè & decreta 3. synodi generalis Ephesini, in qua is Cyrillus fuerat, preses non recepit. Et dictus Dioscorus totis viribus Euticheti fauebat, & Flauiano aduersabatur, fuit & quidam Chrisaphius primarius cubiculariorum imperatoris, plurimum valens, apud eundem, qui consecrationem Flauiani, quòd absque eius opinione fuerat, minus gratam habuit: vndè plurimas quæsiuit in eum occasiones, quibus imperatori eum redderet odibilem, & ex sede deturbaret,

cum

mortem Honorij patrui cœpit imperare ſolus circa annum Domini. 429. ſtatinquè Valentinianum auitæ ſuæ Placidiæ & Conſtantij filium Cæſarem creat, imperium occidentale illi committens. Reliquias ſancti Chriſoſtomi afferri cum deuotione, & recondi fecit, vt in alio catalogo. Hic fuit vir rectus & timens Deum, vt & ipſum in omnibus habuit adiutoré, vt contra Scythas fulminibus eorum exercitum concremando, & Perſas precibus Damonij deuincendo. 10. Tripar. 27. & eoſdem cum Saracenis. 11. Tripar. 15. ex Socrate,

Is Theodoſius habuit vxorem eruditam Sophiſtæ Atthenienſis ab Attico epiſcopo baptiſatá & nuncupatam etiam Eudoxiam, a qua procuratum inſtantiſſimè fuit

Aquoytæ quidam, & Temeſtiani a Themeſtio dicti, Aquoytæ, ab ignorantia: quia aiunt Chriſtum ignorare diem iudicij, & in Chriſto honorant naturam compoſitam vt Theodotiani.

Tritoitę, aſſerentes in trinitate tres eſſentias, & tres deos, ſicut tres perſonas.

Hic finit Iſidorus in ca. quidam 24. q. 3.

CAP. 31. *ex Damaſ.*

GarIamuſitæ qui & ſemidalitæ cum Theodotianio & Gayanis, ſapientes & vltra quandam oblationem fatuam ex Symila ponebant communicantes Dioſcoro.

Icetæ qui & Aſcetæ cõgregati cum aſtreis mulieribus etiam in monaſterijs offerebant deo hymnos cum choreis & ſaltationibus vt & nunc à multis de pſalmis dauidicis.

Gnoſymach

& triremis, qua sacrũ pignus vehebatur, ruptis funibus & gubernaculo, applicuerunt ad agrum viduæ sanctæ, à qua per exilium fuerat ablatus, clarè ostendens id iniustè fuisse. Post huius sancti mortem Dominus manifestauit iudicia iræ suæ, in multis plagis, & patissimè circa Cõstãtinopolim. Nam & omnes inuidi, & eius inimici in his procellis obierunt, Eudoxia primum, Dehinc Theofilus, Arsatius, Cyrinus, Anthiocus, Seuerianus, & post triennium Archadius. Et ea solemni receptione dũ Proclus Patriarcha cum populo, ipsum recondendo dicerent, Recipe Pater tronum tuum, respondit circundãtibus, pax vobis Reliquiæ igitur sãcti Doctoris Chrisostomi cum summa exultatione, translatæ, & reconditæ fuerũt 27, Ianuarij: quo die festũ eius colitur, & nõ die exaltationis

cum tamen Pulcheria soror Theodosij, de qua, in eodem scripsimus, rerum administrationem haberet qua sic administrante, nil se posse agere sciebat, tentauit eam curam ab ea adimere, idque conciliendo, Endoxiam (quam Pulcheriæ concilio) Theodosius acceperat vxorem, vndè bene dicebatur eius mater, vt præpositum rebus imperij, Pulcheriæ parentem, ac obedientem, ad se vocaret, & consequenter eam curam haberet, & ea Endoxia alioquin docta, in hoc tamen minus prudens, illi adhæsit, tentans animam imparatoris, sed frustrà, nam cùm sciret sororem in imperio genitam, & educatam & quàm optimè rempubl. administrantem persuasus non est, omnino refellẽs petitionem Endoxiæ: Vndè is Chrisaphius ille molest⁹, instigauit, vt ab imperatore abstineret.

Quatenus

fuit vt festũ Petri ad vincula celebraretur. Fertur composuisse plurima de victorijs principis coniugis heroico versu. & Sectonas Virgilij habuit Theodosius, & sororem Augustam Pulcheriam nomine omnis decoris & prudentiœ ornamentum, quæ cum suis sororibus perpetuæ virginitati sese dicarunt: vt amplior pax apud Deum & in aula regia obseruaretur & hanc, ob eius prudentiam fratri elegit vxorem

CAP. 20.

Hic sanctus princeps, ieiunabat quarta feria, & sexta: cum sanctis sororibus, matutinas laudes canebat: & eius regalia videbantur monasterium, Sacros codices, & interpretes congregabat. Clementissimus fuit, victor iræ, & libidinis. Interogatus cur eum lœdentes, morte non puniret: respondit, vt patruus Honorius

Gnosimachi qui aiunt superfluum esse, quid agnoscere ex scripturis sacris, Christus aiunt non exquirat, nisi actiones bonas, vt nunc Lutherani, solam fidem & cognitionem aiunt sufficere condẽnẽtes opera, & illi omnes quanquamopposita afferant, dicunt se in spiritu sancto loqui: vt & diuersæ secte, q̃ue nunc sunt, puta Anabastitarum. Huiusmodi quantumque oppositæ sint aiunt ex illustratione spiritus loqui & ex sensu sacræ scripturæ, quasi in illo sancto spiritu sit, est, & non, quibus igitur credendum nisi eis quos probat ecclesia?

Helio tropitæ venerentes Herbam Heliotropi, seu solsequij, cuius flores radios solis imitãtur credentes in ea virtutem diuinam in esse, non a natura inditam, vnde more solis circulantur

exaltationis sanctæ crucis in qua mortuus est, obijt ante Hieronimum & Augustinum. Ceriles aliquã difficultatem fecit, de eiusdem inscriptione, inter precessores Episcopos, sed correptus satisfecit, vt super eos dicetur.

CAP. 23.

Hieronim⁹ sãctissim⁹ Doctor ĩ Panonia, seu Hungaria sub Cóstãtino nat⁹ Romę tamé baptisatus: & in primis litteris instructus, habitũ & vitam probatissimorum monachorum imitatur: Dehinc presbiter Eccl. Romanę ordinatur Cardinalis tituli. S. Anastasiæ, vt Mattinus sub Damaso citat, quanquàm nó fuerit episcopus, vt eius scripta ad Ioanné Hierosolimitanum, & alibi, testantur ac manifestant.

Sub eodem Damaso, ipse, (vt testatur) solertè ĩtédebat rebus, & archinis Ecclesie, adeò vt ab omnibus decerneretur dignus somno

Quatenus secreto vocatus, Flauianus ipse Pulcheriam diaconissam legeret & ordinaret. Quòd frequenti suggestione vt aqua quæ guttatim cauat lapidem, ab imperatore mitissimo obtinuit. Vndè Flauianus annuens imperatori, verbis, litteris, tamen secretè Pulcherriæ indicauit: vt nequaquam in cõspectu veniret ne aliquid sibi ipsis nõ gratum compelleretur agere. Quæ statim intelligens, præpositum misit ad Eudoxiã, & ex vrbe egressa ad locum dictũ septimum, priudatam agens vitam se transtulit: & indignata fuit indè contra Eudoxiã Imperator tamen & Andoxia, deinceps Flauiano succensuerũt, quod Arcanũ propalasset. Respublica verò per manus Eudoxiæ administrabatur. Eo quoque tempore Eusebius Episcopus dorileus, tum familiarius ex coloquio animaduertens.

norius vtinam possem mortuos reuocare, & facile hominem mori, difficile resurgere, etiam ad pœni tentiam: quia à solo Deo non fit: de laudibus eius. 11. Triparti. 17.

Quidam Iohannes eius imperium inuasit: & ab eo petijt ipsũ imperium. Artuburius vero magister militũ, vẽto aduerso, eius Ioãnis incidit in manus. Sed oratione imperatoris Angelus in habitu pastoris Asdaram filium dicti principis militum, cum exercitu, per paludes Rauennæ conducens via inuadibili, & imsperata: & apertas reperientes ianuas Tyrannum detinuerunt: ob quod non triumphos, sed gratiarum actiones egit. Iussu eiusdẽ congregatum fuit, & celebratum concilium Ephesinum tertium generale in quo errores Nestorij damnemtur de quo in Celestino Papa iam dictum

CAP. 22.

Tanatopsichitæ ponentes animam hominum similem esse animæ pecudum, id est, solum sensitiuam & mortalem cũ corpore.

Agoniclitæ, qui stantes solum modò volunt orare, & nunquam genua flectunt, & proteruè deffendunt ea non debere flecti: alioqui non essent hæretici.

Tercathagnostæ, qui ore blasphemo audent in quibusdam significationibus reprehendere deum & sanctos ac diuinas scripturas.

Ambrosius Episcopus Alexandrinus auditor Didinij scripsit tempore Hieronimi.

Maximus episcopus Cōstantinopolitanus scripsit contra Arrianos, tempore Gratiani

CAP. 19.

Ioannes Anthiochenus qui & Chrisostomus, primum presbiter Ecclesię Anthiocenę, & maximus predicator, quæ quidem tempore scripsit in Matheum, Vt ex eodem scripto manifestum est. Fuit ipse sectator Eusebij, & Diodori, & auditor impij Libani Sophistæ, vt Iulianus apostata, & Andragathij philosophi.

Sed Melitius episcopus Anthiocenus, ipsū Chrisostomū, in sacris litteris instruxit, baptisauit & suæ eccl. lectorē ordinauit. cuidā tamē seni p quadrieniū cedit & bienio īter mōtes īclus⁹ vt vitā solitariam, austeritatem & continentiam, &

& acta dicti concilii hæc manifestant, refert Martinus hunc sanctum Leonem, scripsisse Epistolam ad concilium cōtra Euticē & eandam apposuisse super altari Beati Petri per dies quadraginta, ieiunijs & orationibus insistens, ipsum deprecādo, Vt quid pro veritate fidei esset ex ea emendendum id corrigere dignaretur: & in finehorum dierum, reuelente beato petro, epistola reperitur emendata occasione tamen huius sancti concilij insurrexerunt multi scismatici, Vt inter hæreticos narrabitur discorus.

In eo concilio accusatus fuit de homicilio de blasphenia, de incendio, quod Leonem Papam tentasset excomunicare, & vocatus, pertinaciter renuit conparere: Vnde voce legatorum, & concilii Deponitur.

Sub

ſubuertit,& Mitriũ purgauit,vbi ſigna crucis apparuerunt.9. Trip. 29. & quod Valens cuique cõceſcerat, ſuam religionẽ pro libito colore. radicitus euulſit pro vnione ecclesiæ facienda,prælegit veterum doctorum expoſitiones „quàm diſputationes 9.Tripar. 19. Hic tandem multis laboribus fatigat⁹ cũ 16.annis inperaſſet,obijt apud Mediolanum,ſexageſimo ſuæ vitæ anno vbi beatus Ambroſius eam ſolemnẽ orationem habuit,quæ legitur de obitu Theodoſij preſente Honorio filio, poſt annum tranfertur corpus Coſtantinopolim

CAP.13.

Arcadius imperator .52. poſt morte patris Theodoſij imperauit cũ fratre Honorio,is in Oriẽte,& hic in Occidente ; circa annum Domini. 399. His adoleſcentibus pater tres duces, aut gubernatores

eli querat,

CAP. 26.

Neſtoriani à Neſtorio Patriarcha Conſtantinopolitano, à ciuibus Conſtantinopolitanis, ex Antiochia vocato, dicentibus ſuos eſſe nimis arrogantes, qui tandem propter eloquentiam & bonam vocem, arroganter intumuit contra fidem vt.12. Tripar. 4. Vt inciderunt in id, quod ex preſumptuoſo iudicio,de ſuis iucabant. Hic dogmatiſauit Chriſtum hominem tantum, & non Deum, (nõ tamen pari modo, vt Samoſetanus & Photinus) nec deum hominem conceptum fuiſſe, in vtero virginis, ſed poſt ea deum fuiſſe; homini permixtum, nec deum hominem paſſum & ſepultum, nec verbum cum homine,fuiſſe vnam perſonam,in vtero virginis, & quod nec deus homo pro nobis ſit paſſus. Vndè pertinaciter ipſe,cum quo dam

& diuini philoſophiam ediſceret. Poſtmodum, ab eodem Meletio, ordinatur Diaconus: In quo officio per quinquennium ſeruiuit, & ab Flauio ſucceſſore ordinatur præſbiter in ſtudio iuuentutis: fuit ſodalis Baſilio. Deſtinatus fuit Chriſoſtomus cauſis foréſibus, ſeu officio patrocinãdi, quod tamen ob eiuſdem officij moleſtias & pericula omitens, ad pietatem ſe conuertit, exemplo Euagri, & ad id &iam ſuo exemplo Theodorum & Maximũ epiſcopos pertraxit. Poſt mortem auté ſancti Nectarij epiſcopi, Conſtantinopolitani imperiali iuſſione Archadij, accitus fuit, & conſenſu epiſcoporum cóſecratus, fuit eiuſdé ſucceſſor, remittente tamen Theofilo epiſcopo Alexãdrino, qui ob gratiá cuiuſdã ſibi impéſi fauoris, cupiebat qué dã Iſidorũ illic ordinari. In quo

Sub hoc ſanctiſsimo Leone, fuit celebratum concilium Aranſani cum Item & concilium Valentinienſe, in quo precipuè conſtituitur, quod canatur in miſsis Kyrie, & Sanctus. Item & concilium Carpentoractenenſe. Item & Arelatenſe 3. ſub Martiniano: In quo excubiæ mortuorum iniungũtur cum deuotione celebrari. Item quoddam prouinciale concilium Veneticum. Item quoddam Turonenſe. Leo hic ſedit annis 21. & menſe cum diebus 13. Vndè ex ſuis epiſtolis conſtat ipſum extitiſſe à Theodoſio iuniore vſque ad Leonem imperatorem, ad quem extant eius epiſtolæ.

CAP. 21.

Eo tempore fertur Mamertum epiſcopum Vieunenſem inſtituiſſe lethanias, ob frequentes terræ motus, qui Gallias tum vexabant

reliquerit, Rufinum qui orientem, Stileonem qui occidentem, & Gildoné qui Affricam, regerent Qui & ſpretis paruulis, regnum occupare ſũt cõnati. Vnde Gildo a proprio fratre melceger deuincitur, & Ruffinus ab Archadio, Stilco verò dux Romani exercitus, Radagaſum regem Gottorum vicit, & Allaricum ſucceſſorem fouit, quem facile vincit: vndè poſt modum ſenſit hoſtem acerrimum, vt qui vrbem Romam poſt obſidioné cœpit, cohibens tamen effuſionẽ ſanguinis quãtum potuit, & fugientibus ad baſilicas petri & Pauli, conceſſit inmunitatem, ac tertio die receſſit ſine magno grauamine, proficiſcens in Lucanos & Bracos vbi & moritur. Cuius loco Attaulphus eius affinis eligitur, qui ſtatim Romam rediens, eam re & nomine

dã Anaſtaſio præsbitero negabat Mariam debere dici dei genitricẽ, aut dei matrẽ. Vndè hic depoſitus fuit ſub Theodoſio iuniore, in concilio Epheſino. Hæc ex Auguſtino ad quod vult deum, & 12. Tripar. 4. & ſequentibus capitulis, Nicephorus tomi. 4. & 14. cap. 36. citat. Neſtorium migraſſe, lingua eius à vermibus coroſa.

CAP. 27.

Eutichiani, ab Eutiche præsbitero Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, qui volens præfatum Neſtorium refutari (tempore Leonis Pappæ) in Appolinarem & Manichæũ tranſiuit, aiens Chriſtum nõ fuiſſe, verũ hominem, & omnia ſacramenta noſtræ ſalutis, diuinæ eſſe eſſentiæ, tantum attribuębat. Contra hunc & Dioſcorum fuit concilium Calcedonenſe. Hylarium quendam beatus Auguſtinus

In quo quidem officio ze lantiſſimè, ſe habuit, argu endo, obſecrando, & incre pando, vndè plurimorum incurrit odium, epiſcopo rum & ſacerdotum, ac Eu doxiæ vxoris Archadii im peratoris, quorum machi machinationibus, vi fuit miſſus in exilium: ſed re- uocatus animoſior perſi- ſtens, tandem coacto inui- dorum concilio, fauore in peratoris, condemnatur, & in Cucuſſum Armeniæ oppidulum deportatur.

In quo permanens exul per annum ſua doctrina omnes informabat accep- tiſſimus, ex quo ad huc lo co, quo magis vexaretur ab inuidis in Arabiſmum detruditur, vbi tanquam lucerna ardens magis in- clareſcebat.

CAP.

vexabant, vt & malè citatur infra c. 72. prioris catologi.

Hilarius natione ſardus. 48. à Chriſto circa annum domini 465. tempore Leonis imperatoris, in quodam concilio Romano hic à Pontificibus ſingulis abrogauit poteſtatem ſubſtituendi ſucceſſores, & laicis inueſtiendi contra epiſcopum Barchinonenſem, qui quaſi hereditario iure quemdã Irenæum voluit ſubſtituere, & alia ſancta inſtituit, vt in cap. Plerique 8. q. 5.

CAP. 22.

Richemer quidam Patricius vrbem Romam vexare parat, at Hilarius in tanta perturbatione, rem diuinam non intermittit peragens quæ ſpectant ad optimum pontificem, in extruendis & ornandis templis, docendo, caſtigando, et vbi opus fuit elemoſinas præbẽdo.

Sunt

ne delere pretendebat, & ſuo nomini dedicare, niſi quod Galla Placidia ſoror Archadij paterna, nam ex Galla matre filia Valentiniani (is ex ſanctiſſima Placella,) vxor dicti Attaulphi eius animum auertit, & fœdus inter ipſum & Theodoſium & Honorium compoſuit. Vndè fuit dicta Placidia plurimum vtilis republicæ.

Hic Archadius vt iam præmimiſſum eſt, conſenſit in exilium Chriſoſtomi fauore Eudoxiæ vxoris Arrianæ propter quod fuit ex communicatus ab Innocentio Papa & matre: obijt Archadius cum imperaſſet annis. 13. cum fratre Honorio.

Honorius imperator poſt fratrem Archadium cœpit imperare cum Theodoſio iuniòre filio

ſtinus 2. retract. cap. 11. *citas, qui omnem cantum Eccleſiæ deridebat.*

Hicfinit Catalogus beati Auguſtini ad quod vult deum tomo. 6.

CAP. 28.

Auguſtinus, in hoc Euticheo finiens, ait, de præmiſsis ſuperfluò quæritur, quid, contra iſta, ſentiat Eccleſia, eam propter hoc ſcire ſufficiat, eam cõtra iſta ſentire, nec aliquid horum in fidem debere recipere.

1 *Occaſione huius Calcedonienſis concilij, de quo ſupra in Leone Pappa, inſurrexerunt quidam ſchiſmatici Egiptiaci coadiutores, Dioſcoro, & Euthicis confingentes infinitas vituperationes. Quorum duces fuerunt Theodoſeus Alexandreus, à quo Theodoſiani. Iacobus Syrus, à quo Iacobitæ*

CAP. 21.

Vnde dicti Chrisostomi inimici inuidia diabolica dirupti, rescripto atrociori ipsum in desertum Pytienutem dictum, crudelissimis Barbaris finitimum deportari & detinere procurabant & in tali vexatione & exilio, obijt, re ipsa, ver⁹ martir: Reuelata priùs die suæ mortis, a Basilico martire in Cumanis, vbi & iuxta quem fuit sepultus. 10. Trip. 15, Iam suprà cap. 10. pōtifi cum habetur, quod Innocetius excommunicauit Archadium consentientem in eius exilium. Vnde episcopi Æuropæ & Illirici noluerunt cum Orientalibus communicare quo usquè dictus sā ctus in albo episcoporū constantinopolitanorum inscriberetur. Nec vnquā dignati sunt alloqui Arsatium in eius loco substitutum: quamquā alioquim dignum. Vndè patet ex eo

Sunt qui scribunt Germanum & Lupum episcopos suo tempore fuisse, & Arturium britanniæ Sedis annis sex, mensibus tribus, & diebus decem.

Aduertendum.

Quàmquàm numerus Pontificum excedat numerum imperatorum: Amplior tamen materia se offert tractanda, circa imperatores quàm erga Pontifices. Nam status Ecclesiæ illius temporis maximè attenditur, secundum regna, & gesta imperatorum, & ex ea càusa, hic retardabimus annumerationem Pontificum, pro conformitate.

CAP. 23.

Super his quæ supra in Leone citata sunt de secundo concilio Ephesino prophano, in quo fidelis condemnatur Flauianus: Notandum post sanctissimum Proclum Patriarcham Constantinopolitanum, in quo finit historia Tripa.

filo dicti Archatij circa annum 411. hic auo Theodosio similis Remp. pacificatam reliquit & si multa bella insurrexerunt, vt Gottorum & aliorum.

CAP. 18.

Eius tamen Clementia Christiani pauco sanguisunt sedati, dum enim illi diceretur, cur reb elles non occideret, respõdebat, vtinã possem potius mortuos reuocare. Pacem & fœdus iniuit cũ Vallia rege Gottorum, qui Placidiam sororem Archadij vxorem defuncti regis Attaulphi illi reddit, quam dedit Constantio ab eo, Cæsari ordinato vxorem, ex quibus oritur Valentinianus tertius, obijt Romæ absquè prole cum imperasset annis. 15.

CAP. 19.

Theodosius minor filius Archadij imperatoris, 54. fuit tantum octénis in morte patris, post mortem

Vigilius episcopus Tridentinus scripsit contra hunc Entichirium.

CAP. 29.

Seuerus corruptor Anthiocenorum & Iohannes Tritextes, negantes misterium salutis communis: & multa perditis perditè sui ipsorum posuerunt scandala.

Accephali omnium horũ fautores, ita dicti, quia sine capite, auctore, vel cerebro, concilium ipsum reprobant, impietatẽ duarum substantiarũ in Christo negantes: & vnam tantum personam & naturam in eo prædicantes.

CAP. 30.

Gayani à Gayano Alexandrino. Qui cùm Seuero & Theodosio, respuentes concilium Calcedoniense, ex duabus naturis in Christo, vnam tantum ponebant: Sed Theodosius corruptam, & Gayani incorruptam contendentes.

Aquoytæ

eo tempere græcos orientales nódum esse à cómunione Occidentaliũ seiũctos, vt fuerũt postmodũ. Reliquiæ eiusdẽ à Theodosio filio Archadij, postmodũ cũ miraculis & solẽnitate tẽpore Proculi patriarchæ cõstãtinopolitani trãslatæ & códitæ fuerũt in ea vrbe Regia cum ingenti populi assensu & cũ miraculis vt citat Nicep. to.14 c.43. ei⁹ eñ tumulus moueri nó potuit, quò vs q̃ litteræ ĩpatoris quib⁹ eũ vt viuẽtem deprecabatur quaten⁹ veniãdare t pœnitẽtib⁹ & se ipsũ rederet, illis cũ multis alijs deuotissimis verbis, fuerũt apposítæ super pectus eius, & dũ aplicuerũt nũcii cũ corpore ad opositũ Lit⁹ calcedoniense, Imperator, cũ senatu, & populo, p fretũ ĩ mari, quasi p cõtinẽtẽ vadãtes, ad ꝓpótidem Bospori, ĩperatoria triremis sacrũ tũmulum, excepit, ac statĩ Dei nutu ꝓcella ĩsurgens omnes naues dispſit

Tripart. Flauianus (vt narrat Nicephorus 14. tomi. c. 47.) illi Proculo succeßit, vita celesti præclarus. Et post sanctum Cyrillum Dioscorus, apud Alexandriam instituitur, inimicißimus eidem Cyrillo & Flauiano.

Vndè & decreta 3. synodi generalis Ephesini, in qua is Cyrillus fuerat, preses non recepit. Et dictus Dioscorus totis viribus Euticheti fauebat, & Flauiano aduersabatur, fuit & quidam Chrisaphius primarius cubiculariorum imperatoris, plurimum valens, apud eundem, qui consecrationem Flauiani, quòd absque eius opinione fuerat, minus gratam habuit: vndè plurimas quæsiuit in eum occasiones, quibus imperatori eum redderet odibilem, & ex sede deturbaret, cum

mortem Honorij patrui cœpit imperare solus circa annum Domini. 429. statinquè Valentinianum auitæ suæ Placidiæ & Constantij filium Cæsarem creat, imperium occidentale illi committens. Reliquias sancti Chrisostomi afferri cum deuotione, & recondi fecit, vt in alio catalogo. Hic fuit vir rectus & timens Deum, vt & ipsum in omnibus habuit adiutoré, vt contra Scythas fulminibus eorum exertum concremando, & Persas precibus Damonij deuincendo. 10. Tripar. 27. & eosdem cum Saracenis. 11. Tripar. 15. ex Socrate,

Is Theodosius habuit vxorem eruditam Sophistæ Atthenienfis ab Attico episcopo baptisatã & nuncupatam etiam Eudoxiam, a qua procuratum instantissimè fuit

Aquoytæ quidam, & Temestiani a Themestio dicti, Aquoytæ, ab ignorantia: quia aiunt Christum ignorare diem iudicij, & in Christo honorant naturam compositam vt Theodotiani.

Tritoite, asserentes in trinitate tres essentias, & tres deos, sicut tres personas.

Hic finit Isidorus in ca. quidam 24. q. 3.

CAP. 31. *ex Damas.*

GarIamusitæ qui & semidalitæ cum Theodotianio & Gayanis, sapientes & vltra quandam oblationem fatuam ex Symila ponebant communicantes Dioscoro.

Icetæ qui & Ascetæ cõgregati cum astreis mulieribus etiam in monasterijs offerebant deo hymnos cum choreis & saltationibus vt & nunc à multis de psalmis dauidicis.

& triremis, qua sacrũ pignus vehebatur, ruptis funibus & gubernaculo, applicuerunt ad agrum viduæ sanctæ, à qua per exilium fuerat ablatus, clarè ostendens id iniustè fuisse. Post huius sancti mortem Dominus manifestauit iudicia iræ suæ, in multis plagis, & patissimè circa Cõstãtinopolim. Nam & omnes inuidi, & eius inimici in his procellis obierunt, Eudoxia primum, Dehinc Theofilus, Arsatius, Cyrinus, Anthiocus, Seuerianus, & post triennium Archadius. Et ea solemni receptione dũ Proclus Patriarcha cum populo, ipsum recondendo dicerent, Recipe Pater tronum tuum, respondit circundãtibus, pax vobis Reliquiæ igitur sãcti Doctoris Chrisostomi cum summa exultatione, translatæ, & reconditæ fuerũt 27, Ianuarij: quo die festũ eius colitur, & nõ die exaltationis

cum tamen Pulcheria soror Theodosij, de qua, in eodem scripsimus, rerum administrationem haberet qua sic administrante, nil se posse agere sciebat, tentauit eam curam ab ea adimere, idque conciliendo, Endoxiam (quam Pulcheriæ concilio) Theodosius acceperat vxorem, vndè bene dicebatur eius mater, vt præpositum rebus imperij, Pulcheriæ parentem, ac obedientem, ad se vocaret, & consequenter eam curam haberet, & ea Endoxia alioquin docta, in hoc tamen minus prudens, illi adhæsit, tentans animam imparatoris, sed frustrà, nam cùm sciret sororem in imperio genitam, & educatam & quàm optimè rempubl. administrantem persuasus non est, omnino refellẽs petitionem Endoxiæ: Vndè is Chrisaphius ille molestꝰ, instigauit, vt ab imperatore abstineret.

Quatenus

fuit vt festũ Petri ad vincula celebraretur. Fertur composuisse plurima de victorijs principis coniugis heroico versu. & Sectonas Virgilij habuit Theodosius, & sororem Augustam Pulcheriam nomine omnis decoris & prudentiœ ornamentum, quæ cum suis sororibus perpetuæ virginitati sese dicarunt: vt amplior pax apud Deum & in aula regia obseruaretur & hanc, ob eius prudentiam fratri elegit vxorem

CAP. 20.

Hic sanctus princeps, ieiunabat quarta feria, & sexta: cum sanctis sororibus, matutinas laudes canebat: & eius regalia videbantur monasterium, Sacros codices, & interpretes congregabat. Clementissimus fuit, victor iræ, & libidinis. Interogatus cur eum lœdentes, morte non puniret: respondit, vt patruus Honorius

Gnosimachi qui aiunt superfluum esse, quid agnoscere ex scripturis sacris, Christus aiunt non exquirat, nisi actiones bonas, vt nunc Lutherani, solam fidem & cognitionem aiunt sufficere condẽnẽtes opera, & illi omnes quanquamopposita afferant, dicunt se in spiritu sancto loqui: vt & diuersæ secte, que nunc sunt, puta Anabastitarum. Huiusmodi quantumque oppositæ sint aiunt ex illustratione spiritus loqui & ex sensu sacræ scripturæ, quasi in illo sancto spiritu sit, est., & non, quibus igitur credendum nisi eis quos probat ecclesia?

Helio tropitæ venerentes Herbam Heliotropi, seu solsequij, cuius flores radios solis imitãtur credentes in ea virtutem diuinam in esse, non a natura inditam, vnde more solis circulantur

norius vtinam possem mortuos reuocare, & facile hominem mori, difficile resurgere, etiam ad pœnitentiam: quia à solo Deo non fit: de laudibus eius. 11. Triparti. 17.

Quidam Iohannes eius imperium inuasit: & ab eo petijt ipsũ imperium. Artuburius vero magister militũ, vẽto aduerso, eius Ioãnis incidit in manus. Sed oratione imperatoris Angelus in habitu pastoris Asdaram filium dicti principis militum, cum exercitu, per paludes Rauennæ conducens via inuadibili, & imsperata: & apertas reperientes ianuas Tyrannum detinuerunt: ob quod non triumphos, sed gratiarum actiones egit. Iussu eiusdẽ congregatum fuit, & celebratum concilium Ephesinum tertium generale in quo errores Nestorij damnemtur de quo in Celestino Papa iam dictum

CAP. 22.

Tanatopsichitæ ponentes animam hominum similem esse animæ pecudum, id est, solum sensitiuam & mortalem cũ corpore.

Agoniclitæ, qui stantes solum modò volunt orare, & nunquam genua flectunt, & proteruè deffendunt ea non debere flecti: alioqui non essent hæretici.

Tercathagnostæ, qui ore blasphemo audent in quibusdam significationibus reprehendere deum & sanctos ac diuinas scripturas.

summo sacerdotio: Vndè incurrit odium multorũ clericorum, & monacorũ contra quorum vitia scripserat.
Sed dictorum clericorum maliciæ cedés, pergit, Hierosolimam Domino militaturus: & primũ ad Gregorium Nazianzenum, tùm Episcopum Constantinopolitanum (quãquam postmodùm ferè cesserit, vt supra habitum est) dehinc in Syriam, ad Euagrium episcopum: & multis annis solitarius, per deserta loca Syriæ: ac postremò in bethleem constructis locellis & monasterio pro discipulis, quos erudiebat, & alio monasterio postmodùm pro Paula & Eustachio eius filia, alijsquè Quæ ex Roma magna deuotione, illuc etiã perexerunt. Hic sanctus Doctor suis scriptis totũ illuminauit mundum, & adhuc mortuus loquetur: Multaquè de illo in precedentibus

Euthicem non rectè sentire: libellum de ea re Flaniniano Patriarchæ obtulit. Qui coacto concilio. 40. episcoporum Eutichem citauit, qui & coactus aduenit, & in medio concessu, professus est dominum Christum ante vnionem, genitum esse in duabus naturis: post vnionem verò, eius esse vnam naturam & corpus diuinum, non nobis consubstantiale, aut eisdem perpessionibus obnoxium esse nobiscum: eam ob causam, synodus ipsum, vt impœnitentem, omni dignitate ademptá reiecit. Super qua re, ipse Eutiches Imperatorem adijt, aiens, omnia fuisse confusa, à Flauiano. Vndè obtinuit, quòd iussu principis alia synodus, in suburbanis Constantinopolitanis ageretur episcoporum, & multorum ex senatu.

At dum

dictum eſt.cap.14 hic lachrimis potius quàm armis ſemper vicit vt de Barbaris, quos ignis de cœlo conſumpſit 11. Tripart. 12. Illi Theodoſio fuit vnica filia, etiam nomine Eudoxia, quam Valentinianus eius conſobrinus ab eo factus Cæſar petijt, & habuit vxorem: Deniquè Conſtantinopolim pro nuptijs, reuerſus eſt cum vxore. Vndè Theodoſius gratias agens Endoxiam vxorem, ex voto miſit Hieroſolimam: Quæ & ibi multis annis ſtetit, plurimis tēplis per eam conſtructis & exornatis, aut forſam pluries ea loca viſitauit. Nicephorus aliam cum iſta citat rationem ſuæ peregrinationis, quæ citatur in oppoſito ordine pontificum de concilio Epheſino, prædatorio, & Calcedonienſi. Tempore dicti principis, ſeptem dormientes excitantur: qui

CAP. 33.

Chriſtolitæ aſſerentes Criſtum in ſola diuinitate aſcendiſſe in cœlum, & animatum corpus deorſum reliquiſſe hi, vt reor, ſunt Saleuciani de quibus iam ſuprà capite. 10. Et Nophones, qui conſuetudines gentium inſequuntur, inducentes generationem caſum, fortunam, aſtronomiam & aſtrologiam, diuinationem, & in auibus intentionem, vultibus carminationibus, & incantationibus ac feſtiuitatibus, gentium dies obſeruantes & annos. Donatiſtas hic ponit Damaſcenus, quanquàm longè ante eos poſuerit Auguſtinus, reor tamen nullos ex precedentibus eos præceſſiſſe.

CAP. 34.

Etiſmocoptæ, qui dicunt in multis bonum, malum & malū, bonum. Paterme nitæ, qui capita veteris et noui teſtamenti prauè interpretantes,

Sanctissimus hic Hieroni mus vitam contemplatiuam, & solitariam dilexit cum Maria: & loca amica mœroribus, scriptis enituit, & pro fide, erga plurimos accerrime cõcertauit nó tãtá tamẽ curá, aut concertationẽ sustinuit, quá Ambrosi⁹, Athanasius, atq; Chrisostom⁹: hic obijt etatis suę. 91. & Christi nati anno. 422. sub Honorio & Theodosio iuniore, ac Cõstantio Cesarę Marito Placidiæ Gallæ patre Valentiniani. 3.

CAP. 24,

Gelasius Episcopus Cæsareæ Palestinæ, & Thothinus Episcopus Scythiæ, eo tempore scripserunt. Dexter filius Paciani historiam omnimodum ad Hieronimum scripsit.

At dum proba, et omnia ut canonica, Chrisaphius in maiorem iram exarsit adversus Flauianum: & Diosroro super omnibus placitis, iudicauit se illi gratissicaturum, si Euthicem deffenderet, & Flauianum, ac Eusebium Dorilenum oppugnaret.

CAP.

Amphhilochius

qui a.200. annis a tempore Decij dormierant inclusi.

CAP. 21.

Is Theodosius apertus & natura sinplex (vt citat Nicephorus tom. 14. cap.23, omnibus benignè facere cupiebat, & sæpe etiã litteris quibus minimè oportuit sententia nõ inspecta sub scripsit Pulcheria eius sanctissima & prouida soror. arte prudẽti, & iucunda eum correxit. Ipsa enim singrapham aut quod aiunt contractũ inter eum & se ipsam ven ditæ coniugis ei raptim proposuit, & is scripturæ nesciens confestin suo signo firmauit, at postridie coniugem ad se vocauit, & soror negat se eum redituram libellum, in testẽ proponẽs. Hic Theodosius aliquantulam maculam contraxit, nimium fauorem præbens Discoro in celebratione nephãdi cõcilij Ephesini: Quòd post

terpretantes, contentiose contra omnes, suam traductionem volunt statuere.

Lampetiani à Lampetio quodam sic appellati, qui nolentibus in communi, obedientia, in cænobijs viuere, concedunt qualem voluerint, & aprobauerint conuersationem pertransire, aut figuram, vel habitum quem maluerint, induere, concedũt hi Lampetiani paßionibus locum dare, nec debere resistere.

CAP. 35.

Monothelitæ, qui à Cyro Alexandriæ, principium sumpserunt, confirmati tamen à Sergio, Constantinopolitano. Hi in Christo duas honorant naturas, & vnam hypostasim, & sanè, modò vnica adoratione id faciant: sed vnam voluntatem & operationem in eo dogmatisant, & malè.

Damascenus

poſtmodum tamen correxit, vt appoſito cathalogo pontificum.

Attilla ſuo tépore multa intulit grauamina, de quo in Leone Pontifice. Hic obitu inminente Epheſum adijt, deprecaturus Diuum Iohannem, vt edoceretur, qui illi in imperio ſuccere debe:et, & reuelatione de Martiano, Conſtantinopolin rediens: & equo delapſus lęditur, non multò poſt, & reuelationem ſorori pandit. dehinc obijt cum imperaſſet 41. annis cum HONORIO et Valétiniano.

CAP. 22.

Valentinianus tertius Conſtatij & Gallæ Placidiæ filius auitæ Theodoſij, & relictæ Attaulphi regis Gottorum, gener fuit dicti Theodoſij, & ab eo inſtitutus imperator, per ſe tamen non numeratur, ſed cum dicto Theodoſio & Martiniano. Suo & dicti The odoſij

Damaſcenus hic finit.

CAP. 36.

Ex actibus conciliorum.

Macarius etiam epiſcopus Anthiocenus fuit author huius erroris, & quidam dictus monachus fuitquè condemnatus in 6. ſynodo Conſtantinopolitana, ſub Agathone.

CAP.

CAP. 25.

Nicephorus tom. 14. cap. 53. multos citat illustres & sactissimos scriptores, qui tempore dicti Theodosij fuerunt.

Isidorus monachus, qui maximè laudauit & defendit Chrisostomum.

Nylus ex præfecto Constátinopolitano effectus monacus & Marcus alius monachus.

Symeondes vir admirãdæ & angelicæ sanctitatis cap. 51. Nicephorus.

Theodoritus etiam Syrus inmitator Chrisostomi Niceph. lib. 14. cap. 54.

Synessius episcopus, philosoph⁹, platonicus: qui quádoque resurrectionem nó credidit, egregia etiã scripsit cap, 55.

CAP. 26.

Cyrillus Theophili episcopi Alexandrini ex fratre nepos, post eius mortem, instituitur eius successor in ea sede, cum contententione tamẽ contra Timotheum, idquè

uianum post condemnationem, Dioscorus cum suis, turbulenter eyciunt, impulsionibus, & ictibus calcium: & Dioscorus, in ventrem eius calcibus insiliuit, vndè tertio die obyt verus martir. Et postridiè fideles episcopos vi compellunt, in eius condemnationem subscribere & donnius successor eius in Anthiocena sede compellitur, qui tamen solemniter reclamauit, etiam in aula imperiali.

Verùm ea de causa synodus ab eodem danno, & alys multis catholicis episcopis omnem dignitatem abstulit. Vndè & dicta synodus merito nuncupata est prædatoria.

Cumq; Leoni Pappæ eius mandatary exposuissent, lachrimabundus Valentinianum imperatorem (qui tunc Romæ imperabat) & Eudoxiam Theodosij filiam adyt, & ab eisdem petyt, vt per litteras

odoſij tépore, effera gens Vvandalorum, & Gothorũ ab Hiſpania Ganſerico rege duce in Aſtriam eunt, eamque vaſtant & arriana impietate fœdant, exilio pulſis multis epiſcopis catholicis: & beatus Auguſtinus. 5. mẽſe obſidionis eorũ obiit ea etiam tempeſtate, Britanni auxilio Romonorũ deſtituti, Anglos ſeu ſaxonos auxiliares ſibi aduocãt, quos poti⁹ hoſtes Habuerũt: nã ab eis tãdẽ oppreſſi nomẽ & patriam amiſerũt. Præfatus autem valẽtinianus pacẽ iniens cũ dicto Gauſerico, partẽ Africæ eis dedit incolẽdã Conſtantinopolim adiẽs, pro nuptijs Eudoxiæ filiȩ Theodoſij, vt dictum eſt Interim tamẽ dicti Vvãdoli Carthaginem iterũ capiunt, & deripiunt. Sub eo & Martiano imperatore celebratũ fuit quartum vniuerſale concilium Calcedonenſe. In eo Valentiniano

CAP. 37.

Petrus Gnapheus Anthiocenus epiſcopus, addidit triſagio. Qui crucifixus es pro nobis, quaſi ponens ſpiritum ſanctum, vel patrem paßibiles. Condemnatur in quinta ſynodo, tempore Iuſtiniani. Hic primùm præsbiter ecclesiæ Calcedonenſis, & Zenones genero Leonis imperatoris iuuante, intruditur epiſcopus Anthiocenus, expulſo Martirio, qui illic præerat, per concilium Calcedonenſe. Cui concilio hic aduerſabatur, & excommunicabat eos, qui non crederent deum paſſum & crucifixum. Leo tamen eo depoſito, ipſum in exilium relegauit. Nicep. 18. c. 15.

CAP. 38.

Seuerus Zoaras Petrus Apamiarus, & Antymus qui Euthicis. Neſtorij, & aliorum tuebantur errores. In Cilicia, aut Cæſareæ Palæſtinæ.

Porphirius

idque, 5. Theodosij anno, vt 11. Trip. 7. multa preclara scripsit, quæ magno precio habentur: & in. 6. sinodo Constantinopolitana actione 3. his verbis probantur Si quis non suscipit scripta sancti Cirilli, & maximè quæ sunt contra Theodorum, & Theodoritum, Andreamque, & Nestorium: & qui similia eis vniusue eorum senserint, aut sentiunt anathema sit. Sanctus hic Cyrillus præsedit in concilio tertio generali Ephesino, in quo condemnantur. Nestorius, Theodorus, Theodoritus, & similes asserentes beatam virginem non debere dici Dei matrem, aut genitricem. Inter eum & Ioannem Episcopũ Anthiochenum quedam orta est discordia, post paululum tamen, ad gratiam sunt reuersi, approbantes, & confiirmantes decreta concilij. 12. Tripart. 6. Hic sanct⁹ Doctor, humana affectione

ras patri supplicaret: vt libera & vniuersalis alia synodus cogeretur, in qua singula emendarentur: Qui tamen filiæ rescripsit Flauinianum diuino iudicio fuisse sublatum, vt ecclesiarum contentio quiesceret. De hinc tamen, re secum perpensa, se Chrysaphij astutia deceptum, comperit, & impietatem in Fleuianum, & episcopos, perpetratem, ægrètulit, dictũque Crysaphium dignitate, & substantia priuatum, in quandam insulam relegauit: Coniugem verò Eudoxiam (quæ priùs Athanais dicebatur) vt huius mali causam, & etiam eiectionis sororis suæ Pulcheriæ & quorundam aliorum, obiurgat. Vndè concilij dubia magnum in metum coniecta est, & petijt, sibi liceret, Hierusalem pro voto adire: quòd & fecit: pro residuo vitæ suæ hîc moratur.

ne Tum

Valētiniano, & Pulcheria, proles Valentiniani magni & Theodosij defecit ab imperio, & hic a suis interimitur.

CAP. 23.

Martinianus. 55. imperator post mortem Theodosii in Constantinopoli, circa 453. à Christo, modo sequenti præficitur.

Is Theodosius sentiens se morti proximum sorori Pulcheriæ clam indicauit ex reuelatione habita in Epheso, gratum esse Deo, vt Martianus vir prudentia, senio & grauitate clarus, post se Romanam administraret dictionem. Vndè statim illa, cum eodem habito consilio, de successione imperij, sub hac lege cum eodem contraxit, quòd eius virginitati, (quam ab adolescentia Deo cōsecrarat) non nisidiaretur: vt Ioseph & Beata virgo contraxerant.

Dum

Porphirius qui (vt ex 6. Ecclesiasticæ historiæ certum est) Originem præcessit, aut saltem commitatus fuit. Hic quòd à quibusdam Christianis cæsus iracundia Christianitatem deseruit suis scriptis blasphemando in deū, Moisem, legem & euangelium vt 7. Tripart. 2. similiter & Iullianus, Apostata, sed quia in purum paganismum transierunt, nō censentur inter hæreticos, sed inter idolatras.

CAP. 39.

Quanquàm concilium illud Calcedoniense, inter omnia fuit celeberrimum, nempe in numero patrum in duplo excessit concilium Nicenum, fuit enim 660. episcoporum: diuinis etiam miraculis fuit probatum, & ex correctis litteris beati Leonis Pappæ vt citat Nicephorus tomi. 15. cap. 5. etiam ex approbatione

diuina.

ad patrum Theofilum & in discreta emulatione duct⁹ noluit consentire in rescriptioné Chrisostomi inter episcopos in hoc attico & alijs repugnans, Dominus tamen non pmisit virum prestãté claudicare, quin per Isidorum pelusio tam multis cohortationib⁹, et reprehensioiibns ipsum monuit, vt in gratiam tanti viri deffuncti concili aretur: & arcana quadam reuelatione: videbatur em̃ illi se ipsũ sacris ædibus expulsum a Iohanne comitatu diuino, qui circa ipsum erat: & matrem pro ipso deprecantem. Ex qua visione se ipsum damnauit, pœnités quòd in sanctum inuectus esset. Et coacta synodo entistitum nomen eius in sacro albo reposuerunt. Nicepho. hæc citat lib. 14. ca. 28.

Tum Theodosius sororem (quæ in septimo septimũ iam annum egerat) cum magno apparatu, in imperialem aulam reuocat: & corpus beati Flauiani, ex Epheso, in regiam ciuitatem, cum deuota & celebri põpa transtulit. Et ita Gabades rex Persarum voluit committere Cosroe Iustiniano vt infrà ca. 45. Theodosius ille orphanus à patre octennis relinquitur, & tremulus à matre: Quem pater Archadius in testamento Isdigerdem regem persarum in curatorem pueri instituerit, qui miranda fidelitate, pace cum Romanis inita, curam illius suscepit & eius imperium conseruauit, mittens illi quendam virum præclarum Anthiocum veluti tutorem & pedagogum, cum litteris, ne quis puero strueret insidias. Qui eundem, vt decet imperatorem, educauit, & magnificentia

Dum igitur Martianus ita conſentit ab Anathalio ſucceſſore flauiani, & ſenatu ſtatim in imperatorem creatus eſt.

Hic quinquè annis cum Valentiniano imperauit quo tempore celebratum fuit ſacrum cōcilium Cal cedonenſe & duobus,ſolus. Maximus tyirannus mortuo Valentiniano im perium occupat,& Eudo xiam eius vxorem violen tis nuptiis rapit.Hāc obrē Vuandali, qui tunc omnes penè precipuas galliæ ciuitates deſtruxerant,ex Affrica, duce Gauſerico aduocantur & in greſſi vr bem,Maximum in Thibe rim proiunciunt, ac comburentes ciuitatem, templa & ſacraria ſpolientes ſpretis precibus Leonis Pappæ, in Affricam reuer tūtur ,fidē Eudoxiæ frangentes: Nam contra promiſſa eam ſecum cumdua bus filiabus Eudoxia captiuas

diuina. Nam in ea Eccleſia iacet corpus ſanctißimi martiris Euphemiæ,multis fulgens miraculis, & placuit omnibus decretū fidei, libello deſcribi, & Orthodoxorum, & illis oppoſitorum, & vtrumque reponi ad pedes ſancti martiris,controuerſiæ iudicium illi committendo. Noctè autem precationibus conſumpta, poſtridiè opericulo monumenti amoto,miro ſpectaculo conſpexerunt libellū Orthodoxorum, inter manus ſancti martiris,reuerenter conſtrictum: aliorum autem tāquam vile quid ad eius pedes proiectum,in eorum opprobrium. Nihilominus diabolus ſeminator Zizaniæ,per ſuos egit, vt indè multa ſchiſmata orirerentur, & diuerſæ conturbationes. Nam dum debito examine, data fuit ſententia contra Dioſcorum, qui depoſitus, &

CAP. 27.

Hic sanctus Cyrillus præsedit in concilio Ephesino circa annum domini. 42· saltem penultimo anno Celestini Pappæ : post quem in Alexandrino Episcopatu successit impius Discorus, cum Cyrillus 32. annis sedisset. In calcedoniensi eius etiam confirmantur Epistolæ ad Nestorium & Orientales.

Proclus iussu Theodosij, & Celestini Pappæ intronisatur episcopus Constantinopolitanus, precessore Maximiniano nondum tumulato.

Fuit vir sanctæ doctinæ, miræ mansuetudinis, qua omnes, etiam inimicos, extra certamina euincebat.

Fuit & Clarus miraculis. Primum lector, dehinc præsbiter, exceptor sermonũ Attici episcopi. 12. Tri. 11.

CAP.

gnificentia imperiali, & re militari, dehinc post quadriennium, ab eo recessit: & rerum administratio commissa fuit Anthenio præfecto. Eo quoquè tempore, ratione etiã dictæ tutellæ, frequens erat legatio ad persas, (li. 11. Trip. 8.) ob quòd Maruthas episcopus mittitur apud regem Isdigerdem, qui ipsum in magno prætio habuit. Nam & ipse fraudem magorum illi detexit, & filiam eius à demonio liberauit. Vndè & isdem Isdigerdis Rex Persarum fauore dicti sancti Maruthæ religionem Christianam magnis fauoribus in suo regno donauit: sed tandem penè Christianus obijt: cui successit eius filius, & statim pacta cum Romanis sunt soluta. Hæc habet Nicephorus to. 14. cap. 1. & 18.

CAP.

uas abduxerunt: & Eudoxiam filiam cuidam Honorichio Arriano matrimonio dederunt, Placidiam prius Oliborio desponsatam (qui ante Gauzericum Bisantium aufugerat) & matrem Eudoxiam, Martiano propter promissa honorificè remisit, vt ipsū placaret.

CAP. 24.

Causa vero promissionis inter Gauzericum & Martianum fuit, vt ait Nicepho. 1. capite. tomi. 15. Dum Martianus ante imperium militaret sub Aspare contra Vvandalos, ab eis fuit captiuus, dumquè eorum dux Gauzericus delectatus aspiceret captiuos, eiusdem iussu vinculis solutos, vidit Martianum in ardore solis obdormientem, & statim comspexit aquilam aduolantem supra ipsum, & suis allis soli submissis quasi imbrem refrigeratiuam illi facientem. Quare

& in gaugrem Capadociæ relegatus fuit. Similiter condemnantur Iuuenalis episcopus Hierosolimitanus, Thalassius episcopus Cæsaree Capadociæ, Ersebius Ancyræ Eustachius Beryti, & Basilius Seleuciæ Isauriæ: qui principatum tenuerunt in concilio Ephesino prædatorio, post modùm tamen pœnitentes fuerūt recepti, sed Dioscorus vt contumax eiectus & Eutiches. Quidam episcopi Illyrici, & Palestini, dubitauerunt de aliquo de litteris Leonis Pappæ, qui tum informati ab eius legatis eas receperunt & confirmarunt: vt in quarta actione eiusdem cōcilij.

CAP. 40.

Dicti tamen Illiriciani intercesserunt, vt omnibus venia daretur, etiā Dioscoro sed exclamarunt orientales, & clerus Constantinopolitanus, Aegiptū, Dioscorum in exilium. Deus

CAP 28.

Augustinus episcopus, Ecclesiæ sacræ doctor eximius prout Possidius eius condiscipulus scripsit ex Affrica, Christianis parentibus fuit ꝓgenitus, Gramaticã in sua ciuitate Thagastẽsi didiscit, & perse Rhetoricã, quã, post modũ in Carthagine docuit: in qua adolescens, & ante baptismum vt videtur errore Manicheorum seducitur, & ex eorum auditoribus (vt ipse ait) efficitur, Dehinc in vrbe Roma, & apud Mediolanum etiam docuit, eum subsequente & exortante sanctissima eius matre Monica, Tempore Igitur Valentiniani iunioris, sanctissimo Ambrosio episcopatum administrante. Cuius quidẽ Ambrosij sãctis exhortationib⁹, disputationibus, ac fletib⁹, & lachrimis, beatæ matris Monicæ ductus conuẽrtitur: & a dicto Ambrosio baptisatur.

CAP. 25.

Defuncto igitur Theodosio Martianus fidelicißimus, & Pulcheria eius vxor, ac soror Theodosij, in oriente imperabant: Romæ verò Valentinianus. 3. cùm eius vxore Eudoxia filia Theodosij, & alterius Eudoxiæ.

Leo sanctißimus Pappa, suis litteris excitauit, Martianum & Pulcheriam, vt sancta synodus cogeretur, in qua de iniurijs, ab Eutiche & Dioscoro, Flauiano & alijs Catholicis illatis perquireretur & de eorum hæresi, Eusebius episcopus dorileus, & alij affecti eorum contumelijs, id simul instanter petebant. Earum igitur rerum gratia, litteris imperatorum congregata est synodus, & primũ apud Nicæam, vt citat Niceph. ca. 3.15. sed indè translata apud Calcedonẽ Bithiniæ ꝙ imperator adesse vellet

Sed

re Gauzericus eum futurum imperatorem coniescit & eo vocato: pro futuro fœdus pepegerunt.

CAP. 25.

Eudoxia vxor Theodosij adhuc in Palestina degebat, in maximam auxietatem coniecta, super filiæ & filiarum eius captiuitate per Gausericũ: & egit per generum Olibrium, quod Pulcheriæ Augustæ sit reconciliata: Quo medio Eudoxiam filiam, & Plaucidiam Gausericus (vt præmissum est) remisit. Sed Eudoxia iunior. 16. annis cũ marito Honoricho, apud Affricam mansit, quia tamen Arrianus erat, manus eius arte elapsa, apud auiam Eudoxiam, Palastinam & loco sancto cócessit: vbi & tandem moritur.

At Eudoxia relicta Theodosij apud Palestiná, magna adhuc fulgens authoritate

Deus eum ex authorauit, & sequenti cessione ea sententia confirmatur de hinc decem episcopi Aegipti renuerunt epistolis Leonis subscribere, et Eutichem Anathematisare, antequam saltem Archi episcopum haberent, quòd difficulter & illis concessum: et Proteruius vir sanctus, post Dioscorum, assignatus fuit episcopus Alexandrinus.

CAP. 41.

Diabolus sua Zizania serere non desiuit. Nam dũ diuus Proteruius per cõcilium ordinatns, in Alexandrina sede eueheretur maxima fit plebis commotio, & fortior pars eum defendebat, at post modũ, qui contendebãt pro Dioscoro, telis & lapidibus populum & magistratus in templum Serapis fugere coegit, vbi & viuos apprehensos ipsa pars eosdem concremauit. Vndè Martianus misso exercitu miserandis

Vnde & ſpiritu ſácto afflati, alternatim cecinerunt, & compoſuerunt notum illudcanticum Te deũ laudamus vt citat Ambroſius tom.3.ſermonum.92. & ex tunc ſpreto mũdo,cum pópis, & concupiſcentijs ipſius,ſeruire deo ſecundum conſilium Euagelicum. Si vis perfectus eſſe,vade, & vende, & c.diſpoſuit:& & patre Patrinio iam defuncto,& matre ſuper hoc exulente,mõdo renuntiauit,cum trigenta eſſet annorum:& cum deo ſeruientibus apud Affricam ad hæſit ieiunijs,orationibus multis.

C AP.29

Poſt triennum comperta ſancti Auguſtini Valerius Epiſcopus Hiponẽſis Græcus,& non aptè populum docere valens, ſuplicatione populi,eũ inſtituit præſbiterum, ſtatin monaſterium in ea Eccleſia inſtituit viuens cum ſeruis dei, ſecundum regulam ſub; ſanctis

Sed quomodò id ſtet, vide, cùm Hieronimus in Chronica referat Nicæam diu antè ſunditus euerſam? niſi forte tum eſſet reedificata. Circa igitur annum 457.coactum fuit illud concilium apud Calcedonem.30.anno poſt ſacrum Epheſinum conciliũ in æde ſacra B.Euphemiæ glorioſiſſimæ martiris.

CAP. 26.

Cum igitur ea quæ Euthices Conſtantinopoli, et Dioſcorus Epheſi, nouẽdarum rerum deſignauerant,producta eſſent in medium, Dioſcorus ea negabat, & ad ſententiam concilij referrebat: quòd canonicum tentabat aſſerere. Sed qui concilio affurant, dolum eius & vim ſibi illatam,per minas imperiales, oſtenderint, idque epiſcopi orientales maximè: & qui violentia illi fauerant,petita venia ſunt recepti, nominatim verò, Iuuenalis epiſcopus

thoritate, seducta fuit per Theodosium monachum Hæreticū, qui eius fauore, nephandissima multa, & crudelissima peregit apud Palestinam & Hierusalem: & ipsa omnino recusauit suscipere acta concilij Calcedonensis. Sed Pulcheria posteaquā ipsam in gratiam suscepit ipsam suis litteris hortata est, vt crębras ad eam daret litteras, quibus Euthicetis & Dioscori opinionem desciisceret, & sanctę catholicæ Ecclesiæ communionē emplecteretur: quod & sanctus Bassa ei continuè ingerebat. Illa tamen Eudoxia in conscientia metuens, ad diuinos patres vt ab eis edoceretur, misit: pręsertim verò ad. S. & angelicum virum Symeonem Stylitem (de quo iam suprà) scripserat, per Anastasium episcopum. Qui sanctus eidem rescripsit se mirari, quod longius aquam

miserandis ærumnis eos merito afflixit: & cum quadam compositione reliquit: & hæc initio dolorum.

CAP. 42.

Nam & in Palestina, seu iudea monachi quidam Diabolici, qui sinodo interfuerant, & merito fuerant repulsi, Iuuenalem Hierosolimitanum episcopiscopum qui in suum thronum per conciliū fuerit restitutus, compellere voluerunt, vt acta synodi aboleret. Vndè is vrbem Constantinopolin cōcesit. Theodosius quidam monachus, cuius ordinis, præter quam diaboli, non bene scitur, Dux & signifer, Eudoxia in Palestina adhuc superstite per eūdem seducta & illi fauente, cùm sodalicio petulantiū monachorū, absente episcopo Hierosolimitano sedem eandem occupauit. Et is Theodosius, cum nec alij episcopi

apoſtolis conſtitutã: vt oĩa eis eſſent cõmunia, vndé & canonicarum regularumordo habuit ortum. Et extunc fuit ſicut lucerna lucens, ſuper candelabrũ Cuius exẽplo alij Epiſcopi cõtra morem inſtituerunt presbiteros qui predicarẽt corã ipſis. Quidã fortũat⁹ Doctor Manicheorũ in ea vrbe tũm ſuum conabatur ſerere errorem, ſed rogatu populi, ab Auguſtino cõuict⁹ expellit: & dehĩc ſicera fides, permanſit in eadem, Sed & contra Donatiſtas, Manicheos, & Pelagianos qui totã penè Affricam infecerunt coniunctis prædicationibus, libris, & tractibus reſiſtebat: in tantum vt preclara ipſius doctrina vera fides eluſceret, & tota letaretur Eccleſia.

CAP. 17.

Valerius epiſcopus Hiſpanenſis, iam ſenex, metuens ne iſdẽ ſanct⁹ doctor Auguſtinus, ſibi ab alia Eccleſia auferetur, quod iam fuiſſet

Dioſcorus autem, cum venniam obtinere non poſset, in concilium venire ſuper ſedit. Vnde contra dictum Dioſcorum canonice vocatum contumacem & multis conuictum ſynodus, communi aſſenſu, ſententiam tulit preſente imperatore, qua eum ſimul cum Euthiche depoſuit, & anathemate iugulauit: ac tandem apud Gauram Paphlagoniæ in exilium mititur Eo cõcilio ſacra concilia Nicænum videlicet, Conſtantinopolitanum, & Epheſinum primum quod tertium, generale. Item epiſtolæ Leonis, ac B. Cirilli reperiuntur, & cõfirmãtur: Et iubemur vnum Chriſtum cõfiteri in vnica ſubſtantia aut perſona, cum vera natura diuina, & vero humana, ſine confuſione aut mixtione, ſed perfecta vnione.

Item

aquam hauriendam peteret, apud se fontem habens diuinum videlicet virum Euthenium: huius (ait) doctrinam sequere, & salua eris. Euthenio igitur aduocato, & exhortãte, vt fidem, secundum sãcta cõcilia, & etiam Calcedonense amplecteretur relicta communione dioscori & Theodosij, ipsa in vera fide adhuc biennio vixit.

CAP. 26.

Celeberrima verá Pulcheria Augusta multis prę claris pauperum domiciliis & ecclesijs eius expẽsis, constructis, tres præcipuè .B. Virgini dedicauit. In priori Zonam dictæ virginis contulit. In secundo, eius imaginem a B. Luca depictam. In tertio, cui Blachernæ cognomen, momentum B. virginis cum eius sudarijs a Iuuenali episcopo illi missum reposuit vt 14. cap. 15. to. vbi & multa dè assumptione

pi reuersi fuisset a synodo per ciuitates misit, et resistentes diris supplicijs terruit, vt quendam Athanasium Diaconum: & in sancta vrbe, nolentes cum eo cũmunicare, igne, ferro. & tormentis, more predonis sanguinarij, ita excruciauit: vt vrbs capta videretur a Barbaris, & illi sanctè Eudoxia, quæ (vt dictum est) postea pænituit. Martianus re intellecta, missis copijs dum comprehendere nonpotuit, sed fugauit et Iuuenalem sua sede restituit.

CAP. 43.

De illo tamen Theodosio monachorum, Odo scripsit eum vt maleficum, suo monasterio expulsum, & aliis multis criminibus prius deprehensum. Super his (vt capi. 10, 15. tomi.) tanta fames & pestis in aliis partibus est grassata vt patens esset diuinæ vindictæ iudicium. Et in occidente.

aſſumptione eiuſdé virginis. Tandem. 5. pulcheria ſexto imperij Martiani anno cum integra virginitate obijt, cum omnia pauperibus & téplis dedicaſſet, & Martian⁹ poſt biennium, cum pace & laude eam ſecutus eſt.

CAP. 27,

Leo primus huius nominis Thrax ſeu ex Tracia. 55. imperator poſt obitum Martiani qui omnibus diſtributis ſecundum volũtatem Pulcheriæ vxoris, relicta republica in maxima pace fuit a ſuis vt fertur) peremptus. Prius hic Tribunicius exiſtens, cómuni ordinatione ſenatus ſalutatur perator, & ab Anatho lio Patriarcha coronatur circa annum Chriſti. 460 hic ſtatim filium etiã Leo nem in Auguſtum creat, vt (ait Platina) non tamen multo ſtatim.

Nam is natus fuit ex ſecundis nuptijs Ariadnæ filiæ

occidente Valentinianus ſtatim vt alterius thori ſtuprator, per maximum perimitur : quod ſcelus multa alia ſecuta ſunt. Priores igitur ſchiſmatici poſt concilium fuerunt infælix Theodoſius, à quo Theodotiani (vt ſupra dictum eſt) Barſumas Thimoteus, Aelurus Dorotheus, Petrus mennie, Euſebius Pelluſianus.

Fuerunt etiam & Acephali & Gayani negantes acta huius concilij, & quidam alij, de quibus iam ſupra dictum eſt, ſecundum abreuiationem Damaſceni, ſed de aliquibus pro pleniori intelligentia, & concordia materiarum ſpecialior erit declaratio. Hi enim ſecundum Niceph. cap. 45. to. 18. in. 12. ſectas diſſecti ſunt, & de his magis explicitè ſecundum recollectionem Nicephori agetur cap. 65. & deinceps.

CAP.

& affuit in concilio Mile
nitano tempore Innocen
tii, in Cartaginensi 4. cir
ca tempus Cyricii. Et mi-
rū quod nec hic. B. Augu
stinꝰ, nec Ambrosiꝰ, aut
Hieronimꝰ leguūtur īter
fuisse cōciliio Constanti.
aut Ephesino, nō mirum
de Calcedonensi, quia iā
obierant. Nec de Niceno
quia nec dum florebant.
Legitur Ambrosius inter
fuisse cōcilio Aquileiensi
tempore Damasi, & de
Augustino, vt suprà, de
Heironimo raro. Cōstat
hunc patrem Augusti-
nnm & Hieronimum, ac
Ambrosium, quamquàm
ex Christianis parentibꝰ
esse baptisatos cum iā es-
sēt grādeui quod quoddā
(vt reor) arcanū fuit illi-
us Ecclesiæ, ob maiorem
solemnitatem & reueren
tiam. Nam certū est, eti-
am ex sua, & doctoris hu
ius doctrina sancti, de
paruulorū bapstimo lici-
tè & debitè eos baptisari.

prà Pappam, quòd nec in
concilio sit opus authori-
tate, vel confirmatione:
Cum hi sancti Patres to-
tius mundi, & in fonte
greciæ ita claré censue-
rint, suis factis oppositum
confirmauerint, potissi-
mùm dum Pappa catho-
licus est. In eo etiam con-
cilio, Theodoritus, Ibas,
& quidam alij, qui hæ-
resis fuerunt notati, facta
debita satisfactione, &
confessione recepti sunt.
Quidam Psendo Archi-
mandritæ, prout in actio-
ne 4. libellos, & petitio-
nes instanter obtulerunt
asserentes Dioscorum cum
suis iniustè damnatum,
postulantes, vt restitue-
retur. Et hi secundum Ni
cephorum erant monachi,
inter quos fuit quidam
Barsumas, vnus ex eis,
qui Flauianum ingula-
runt & quidam Doro-
theus fautor Eutichetis,
qui & ita proceruè insta
bant, vt assererent à com-

filiæ ſuæ,qui & paruulus erat,dum Leo in.17.anno imperij obijt. CAP. 27.

Statimquè Martiani obitu cognito plebs Alexandrina ad ſeditiones prompta, & procliuis cũ primoribus quibuſdam addictis Dioſcoro, impetu demonico,quédam Thimotheum Ælurum cognomine alias monachum,& contra concilium proterquè ſentientem,ad epiſcopalem dignitatem eiecto Proterio euehere conſtituerunt:qui id mirificè expectens noctu cum cellas monachorũ obambulás, & calamo excauato nominatim eos vocitabat, aíes ſe angelum miſſum a Deo iniungens,vt a cómunione Proterij diſcederent, & Thimotheum Ælurum colocarent epiſcopũ Nice.c.9.to.15. vndè infida, & tumultuoſa plebs cũ fauétibus Proteriũ extra ſedem èijciunt, & Thimotheum Ælurum eius loco deſignarunt.

CAP. 44.

Armeni primùm veram fidem ſuſceperant, de quibus multa in hiſtoria Eccleſiaſtica, & conijcitur, quod occaſione dicti concilij Calcedonenſis ſe ſe ab Eccleſia ſepararint, cum Euthici faueant, & Dioſcoro, hi à meridie habent Aßirios, à ſemptentrione Colchos Hyberos & Alanos,ab occidente Capadociá, vſque mare Gaſpium, Georgijs intermedijs,et eſt Armenia maior & minor. Hi aiunt Adã & Euam ſi perſtitiſſent, nunquam fuiſſe coituros, nec propagaſſe genus humanum per cõmiſtionem. Item hi Armeni habent Primatem, quem dicunt Catholicum, & Pappam non cognoſcunt. In concilio tamen fllorentino ſub Eugenio 4. comparuerunt: vt & Valachi, Rutheni, & Greci, & fidem Romanæ Eccleſiæ ſuſceperunt.

CAP. 24

Hic beatus Augustinus fuit vitæ monasticæ, vt & b. Hieronimus Basilius, Gregorius, & Cyrillus; qui fuit ex congregatione montis Carmeli. Vndè & hic pater Augustinus, regulam edidit approbatam ab ecclesia, sub qua militant deo multæ religiones sub distinctis habitibus, & constitutionibus, non tamen a suo tempore omnes approbatæ sunt, vt constat de prędicatoribus diu post ab Innocentio 3. & de Heremitis August. qui proprium nomen religionis Augustinenses obtinuerũt, approbatis circa tempus concilij lugdunensis. Vt in 6. de domibus religiosis:

Vnde & quatuor regulæ leguntur approbatæ ab ecclesia, vt Siluester & Canonistæ citãt. Prior est. b. Basilij, sub qua militant omnes Orientales monachi:

munione episcoporum recessuros nisi id fieret.

Dumque legerentur eorum libelli, episcopi acclamauerũt Anathema Dioscoro, Christus eum deposuit: istos foras mitte, non decet eos audire, nec licet eum nominare episcopum.

Tuncque per Aetium Archidiaconum legitur cano. 22. Quo illis vagabundis monachis, (ex quibus erant aliqui monachi excommunicati) in iungebatur vt exirent à ciuitate regia, ad propria remeantes.

Nec mirùm quòd illi in hos monachos plurima statuta sunt. Nam & illi eam contentionem cum Theodosio mouerunt: de qua propè dictum est. Precipuus autem inter eos erat quidam Faustus & Dorotheus.

Quem consecrarunt duo episcopi extranei, & aliàs à Proterio, depositi, videlicet Eusebius Pelusij & Petrus Mainie aliàs episcopi. Qui quidẽ Thimoteus adeò plebem in Proterium irritauit vt eũdem in sacro baptisterio, ferro in eius viscera adacto contrucidarint, & fune cadauer ipsius furibundi per viam publicam constraxerũt in sultantes, etiam priùs ex crudis eius visceribus gustantes, cadauer conbusserunt, puluere per ærem sparso, & sex alij cũ eo obierũt tali certamine.

CAP. 29.

Super his pijssimus imperator Leo de his per litteras episcoporum Ægipti certior factus non duxit iterum cogere synodum, sed circularibus litteris ad Leonem Pappam & cunctos episcopos, & ad quosdam sanctos monachos, ad Symeonẽ sanctissimum

gratiam conferri virtute baptismi, aut sacramentorum negant. Aiunt non nisi cum eis esse ecclesiã, vndè rebaptisant non baptisatos ab eis, & asserunt baptismum non valere nisi simul detur Eucharistia, & vnctio Chismatis, negant paruulos contrahere peccatum originale, & ipsum in baptismo, negant Armeni, peccatum originale deleri, vt Pelagiani negant beatos videre essentiam diuinam, sed quandam claritatem eius: & negant aliquos esse beatos ante diem iudicij. Aiunt spiritum sanctum à solo patre procedere: vt greci dicunt etiam (vt Guido Carmelita illis imponit) deum fuisse mendacem, cum dixerit Cayn non occidendum. Conficiunt in fermentato, & negant in calice aquam esse apponendam: & aiunt hoc sacramentum animis nihil prodesse,

ctissimum maximè, scripsit, vt illis rescriberét an in constitutionibus côcilij Calcedonensis, & in consecrationem Aleurij consentirét, Illi verò quã quàm magna intercapedine seiucti, & supra mile essent omnes (dépto quodã Amphilochio qui in synodum non consensit) concilium litteris suis côprobarũt, & Thimotheũ Æleurum deposuerunt, & excommunicarunt, qui & in Gaugrem post magistrum dioscorũ exulat.

CAP. 30.

Hic Leo vexorem habuit nõe Veriná, quę & fratrẽ germanũ etiã habuit Basilicũ nõie, & ex Verina habuit Leo filiam nũcupatam Ariadnã Gausericᵒ Rex Vvandalorũ ditionẽ Romanorũ tũ plurimũ afflixit. Vndè Leo cõparatis & cõiũctis multis copijs classen magnã mittit cõtra Gausericũ duce præfacto Basilisco illi fratre, affinitate

desse. Negant matrimonium esse sacramentum: & aiunt ipsum esse dissolubile, ad arbitrium coniugum. Fatentur baptismum esse necessarium ad vitam æternam, sed non pro deletione originalis peccati quod negant. Et paruulos fidelium non baptisatos, aiunt dum moriuntur, ire ad paradisum terrestrem: & infidelium ad infernum cum parentibus. Asserunt omnes homines ante paßionem fuisse damnatos in inferno propter actuale peccatum Adæ. Item aiunt nullum esse peccatum, a libero arbitrio sed à sola tentatione diaboli dicunt esse peccatum & sine qua (vt aiunt) nullum esset. Item asserunt aliqua peccata esse irremißibilia absolutè in hoc mundo. Negant aliquem esse locum purgatorij.

Aiunt

Nam vt infra patebit, tépore Siluerij, B. Benedictus: a Gallis fuit vocatus, vt in debito ordine religionis eos instrueret Qui venerabilem Maurum illis misit. Ex tunc multi ordines qui sub allio nomine militant, sub distinctis nominibus, & habitibus militantes sub reformatiōe dicti. B. Mauri, se se regulæ B. Benedicti submiserunt: Vt hi qui sub nomine. B. Geldasij qui sanctū Benedictū precessit nunc dicuntur. Benedictini

Quarta regula b. Francisci per Innocentium. 3. approbata, & ab Honorio confirmata, ac sequētibus generalib⁹ conciliis Extant Carthusienses approbati sub constitutionibus, & regula. b, Claræ Item & Minimorum.

Et nunc societas Iesuatarum sub propriis constitutionibus. Et hæc de regulis

litani, quo decernitur episcopum Constantinopolitanum habere primatus honorem, post Romanam, cum sit noua Roma. Vndè iudices concludunt, omnem quidem primatum, & honorem precipuum, secundum canones Archiepiscopo antiquæ Romæ conseruari debere, et Archiepiscopo Constantinopolitano post eum in Asiana, Ponto, &c. Cui adhuc contradixerunt legati & eorum contradictionem petierunt gestis concilij adiungi, quod ab omnibus fuit approbatum & Leo in epistola 46. Ad Iuuenalem & episcopos, qui synodo Calcedonensi totum confirmat & aprobat concilium secundum eorum petitionem, eo articulo dempto, hæc ex 2. versione actoris concilij eiusdem.

CAP.

tum fugauit, postmodum autem imperiũ ambiens Asparum & Ardaburium sibi conciliauit, qui illi polliciti sunt, imperium contradere, modo victoriam concederet Gau serico. Vndè proditor Basilicus post colloquium cum Gauserico, militibus sumno sopitis, totam illã classem, inmisso igne incendit. Vvandalis comptis perimentibus omnes presugientes incendium, & is cũ paucis confugit Bisantium, Dehinc per sororẽ liberatus Perinthum Traciæ, vt ibi degeret mittitur. Asparum & Ardaburium Leo aduocans vt ex ea opinione abduceret, filiam suam Ariadnam, filio Asparis cõsulit, & Patricio in matrimonium dedit qui nec ob id dolos in Leonem texere Desierunt.

Vnde nunquam aut rarò in proditore fidendũ. Dolos tamen eorum Cõstantinopolitani

Aiunt Christum surrexisse, die sabbati à Parasceue: & omnes insurrexuros in sexu virili. Alphonsus hoc citat de ipsis ex Guydone Carmelita. Eugenius 4. in decreto vnionis Armeniorum, in cõcilio florentino, quòd fuit anno 1439. Reffert ex confeßione eorundem in eodem concilio, eos tantum modo tria concilia generalia recepisse, Nicenum videlicet, Constantinopolitanum & Ephesinum.

Calcedonense verò concilium Armeni vt attestati sunt in eo florentino concilio, id circò non receperunt, quia illis subiectum fuisset (licet falso) dictam synodum, & Leonem Pappam fecisse diffinitionem, secundum damnatam heresim Nestorij. In eo concilio se submiserunt Ecclesiæ Romanæ, & fidei ac communioni eiusdem, sed non creduntur per-

ſtatinopolitani cognoſcẽtes eos cóuitijs affecerũt & tandem metu calcedonenſi fugientes, Zeno Iſaurius iuſſu Leonis imperatoris caput illis amputauit:eo quod Leo fuit dict⁹ Macelles,quia pręfat⁹ Aſpard dux militiæ & Arraburius dicti Aſparis patereũ ad imperiũ erexerant:ſed ſua proditione interierũt,hæc Nicephorus.27.tom.15.Vndè & ſecundum eundem, Leo filium Aſparis Patricium ſeiunctũ, per repudium,a filia Ariadna, miſit in exilium:& filiã Zenoni coniugẽ,mutato ei⁹ nomine in Zenonem : cũ prius Aricinerius diceretur.

CAP. 31.

Dictus Zeno fauit Petro Gnapheo qui contra cócilium colcedonẽſe agebat:Vt ſupra. Vnde Leo ipſum,quod in religionẽ variaret,nũquã dignatus eſtlegere aut cõſtituere ĩperatorẽ:Sed bene Leonẽ minorem

tur perſeueraſſe. Vndè e fugati à Scythis & Tartaris:ac eorum rex fugitiuus acceßit Romam.

CAP. 45.

Xenaias ſeu Polixenus, Perſa miniſter Sathanæ, cùm ſeruus eſſet dominum ſuum fugiens eccleſiam acceßit, aſſerens ſe clericum eſſe. Quod dum Caladion epiſcopus ſenſit, eum ex eccleſia proſcripſit. Dumque poſt exilium Callandionis Gnapheus loco reſtitutus eſſet, Xenaiam conſecrauit Hierapoli epiſcopum aiens id illi ſufficere pro baptiſmo : & eum nominauit tunc Polixenum Qui ita promotus, prima voce euomit imagines Chriſti, & ſanctorum non eſſe venerandas idque tempore Anaſtaſij imperatoris. Vndè hic Xenaias fuit vnus ex primis, qui contra imagines prædicauit.

Item

In precedentibus eos pre cipuè citauimus sacros doctores, quos Hieronimus lib. illustrium virorum resensuit, & etiam sacrum doctorem Augustinum, quem quia suo tem pore incipiebat florere non communeratit: Sicut de Ambrosio, Chrisomo, & Cirillo, ea ratione pauca scripsit. Nunc vero eos, quos Gemadius Massiliensis episcopus, tempore Symmachi Papæ (vt citat Platina) pari libro scrisit recitabimus & alios etiã, quos à probatis alegatos reperiemus.

CAP. 33.

Orosius presbiter hyspanus multa potissimum de historis ecclesiasticis scripsit. Ab Augustino mittitur ad Hieronimum: Et reliquias beati Stephani attulit: De quibus multa scribit idem Augustinus.

Possidonus

Leonis: Nempe per easdẽ, & si fidem Niceni concilij, Constantinopolitani, & Ephesini probaret, quare nec Arrianus erat aut Nestorianus, vel Macedonianus: acta tamen Calcedonensis concilij sub Anathemate, & omni pœna prohibeat: & epistolas Leonis Pappæ. Vndè euidente Basiliscus Eutychianus erat, & Dioscoranus. Anastasius Hierosolimitanus episcopus post Iuuenalem etiam facilimè subscripsit, & alij episcopi non pauciores quingentis. Similiter & monachi plurimi accurentes Eleuro fauebant. Vndè & ipse statim Ephesum Paulum episcopum aliàs depositum restituit, simul & ius Patriarchatus quod illi in Calcedone fuerat ademptum: & rediens in Alexandriam totũ concilium sub Anathemate prohibuit. Nonnulli tamen. Zelo diuino accensi,

minorem eius filiũ. Vnde reor Martinum propter similitudinem nominis Deceptum : vt quod de Leone. 3. Isaurio verè dicitur, qui sanctorum cóbuserit imagines, is solus huic Leoni id etiam tribuit. Hic enim deuotus fuit & religiosus, multa sancta Loca, in Dei honorem, & eius genetricis, etiam cum micaculis construxit. Suo tempore terræ motus totá pene Anthiochiam subuertit: & incendium totam fere Constantinopolim consumpsit. Hic Leo tempore Leonis pappæ, & Hillarij ei⁹ successoris: Quorum tempore Rechimer, & alij quidam tyrãni imperium inuaserunt. Tandem morbo oppressus obijt apud Bizantium cum imperasset annis. 17. post qué Zeno vt gener purpuram sumpsit, quod Verina socrus socium Leoni tenero asciuerit eundé. Leo

Item iste multis ex genere Syrorum, & aliorum cum magna multitudine proteruorum monachorũ Anthiochiam cum magno tumultu peruenit et flauiano vin intulit : vt synodum calcedonensem ac tomum Leonis damnaret: qui nolens, monachi é contra eminebant.

At populus id sentiẽs statim insurrexit, & cedẽ multorum monachorum fecit tantam, vt pro sepultura, corpora in flumium proiicirentur.

Idem etiam accidit dum ex Cale Syria quadam turba monachorum iuxta quos & flauianus monasticam duxerat vitam: vndé illi addicti erant, & Antiochiam antecesserunt, & ipsum deffensuri: vbi nõ minor fuit accepta clades: Propter igitur casus, fraude quadam abductus fuit flauianus in exilium in quendam locum præruptum, & petrosum

CAP. 32.

Leo minor filius Zenonis, ex Ariadna filia maioris Leonis. 57. imperator institutus ab eodem Leone: sed cum minus aptus esset, ob infirmitatẽ patri Zenoni imperium designauit: & post annũ decessit, 476. aut circa.

CAP. 33.

Zeno igitur Isauricus, filio defuncto fuit solus imperator, & 58. circa annum domini. 477. tempore Sinplicis & fœlicis sũmorum Põtificũ, & Clodoui primi Christiani regum Frãciæ. Multas leges edidit, quæ citãtur in codice: non tamen multũ fœliciter imperauit. Nicep. to. 16. Zeno hic voluptati & flagitiis deditus fuit: Proinde dum male administraret rempubli- Saraceni seu Agareni totam Mesopotaniam vastarunt: & Huni seu Messagetæ Traciam, obsistẽte meme. Sed Basiliscus & frater

trorsum Palestinæ. Hæc ex Nicephoro tom. cap, 27.

CAP. 45.

Seuerus impius, Eutichetis & discori dogma sesecutus, sacro concilio Calcedoniensi aduersabatur, nõ nisi naturam diuinam ex quo verbum caro factũ est in Christo admitẽs & is post exilium Flauiani, substituitur episcopus Anthiochenus & maximã in Ecclesia perturbatione cõmouit per imperatorũ Anastasiũ: Vndè & multi episcopi orthodoxi exilio pulsi sunt cum multi sanguinis effusione. Nicepho. 16. tom c. 29. Helias episcopus Hierosolimitanus, cũ sanctis monachis Eutenio Theotisco Theodosio & Saba cõstanter pro fide restiterũt Vnde & exilio depulsi fuerunt. Cui quidem helie Ioannes substituitur, qui cum Seuero communicabat: persuasione tamen sanctissimi Pappæ ab eo diæssit

CAP 35.

Macharius monachus Ægiptius, Doctrina & virtutibus clarus fuit, vt Hieronimus etiam præclare de illo pariter scribit.

Euagrius monachus, dicti Macharii discipulus multa vtilia etiam composuit.

Sedulius presbiter scotus preclara scripsit in epistolas Pauli: & multa alia in Francia, Asia, & Roma & doctrina claruit: ac tandé ordinatus fuit episcopus, vt ait Sigisbertus multa etiam composuit. Sub Theodosio potissimú floruit circa. 430.

Quapropter ante hunc intra cap74.

CAP. 36.

Theodor⁹ præsbiter Anthiochẽsis, Disertus, scrisit aduers⁹ Apolinaristas & alia multa

Prudentius seculari litteratura eruditus multa de nouo & veteri testaméto composuit.

Euthichen condemando, ac resistendo imperanti vrbi primatũ, quẽ prout poterat, abstulerat.

Palam tamen fuit omnibus, ipsum suis libellis cõtra fidẽ attentasse: Vnde odium omnium incurrit: idque sentiẽtes, hi qui Zenonis obsidendi prouinciã habebant: fide illi data, reconciliati sunt, & ipsum redire Constantinopolim contenderunt: protut illi b. Tecla martir in visione retulerat. Vndè Basilicus harmatium ducem, cũ copiis misit qui Zenonis progressũ impediuisset. Qui apud Niceam fidem illi datam mutauit hac policitatione, quod eius filiũ Basiliscum Cesarem crearet ipse Zeno. At Basiliscus recognita tyrannus ad baptisteriũ, seu Ecclesiã, cũ Zenonida vxore deposita corona confugit. Et post quam per. 20. menses tyranus fuisset, missus est in Capadociam moriturus, vbi

& frater Verinæ Augustæ aduersus eum insurrexit. Vnde is desperato & effœminato animo, dolum Seruiæ metuēs, cum Ariadna coniuge eius filia, & suis in Isaurum fugit. Vndè Basiliscus imperio tanquam spolio potitur, & sine sanguine diadema sibi imposuit: & Marcum filiū, Cæsarem creauit, exercitum mittēs apud Isauros qui Zenonem obsiderent. Vnde is Basiliscus tuto sibi cōsistere putans, a coniuge dicta Zenone incitatus, aduersus fidem bellū parauit. Nam statim Tymotheū Eleurum, qui in exilio.18. annis fuerat, reuocauit, similiter & Petrum Gnapheum, sedem alexandrinam illi & huic Anthiocenam restituens pulsis Tymotheo alio, qui Proterio successerat, & Caladione, qui Stephano successori Gnaphei fuerat institutus successor Zelosius,

discessit, effectus 4. synodi constans deffensor, sed breui tempore super vixit. Cui petrus fideliter successit. Helias verò non longè à Constantinopoli, cum sanctissimo Saba colloquutus, diem & horam mortis Anastasij illi prædixit.

CAP. 47.

Eo tempore Alamundarus Philarchus Sarracenorum, & quidam Zarethas dux Persarum, impetum fecerunt in fines Palestinæ, sed à Romanis victi, facta pace quieuerunt: & Alamundarus Christianus efficitur. Dūque id Seuerus sensit duos ex suis episcopis ad eum misit: qui sua contagione ipsum infecissent. Vnde deus principem non benè instructum præuenit, adeo vt instinctu diuino, illis suadentibus, fabulam confixit eisdem asserens se litteras recepisse, quibus certò asseritur,

composuit.
Audentius episcopus hispanus scripsit aduersus manicheos, Sabellianos, Arianos, Photianos, qui Bonofiaci Dicebantur.
Commodianus libros sacros legens cum secularibus litteris, cóuertitur ad fidem. Vndè ad laudé Christi quædam contra Paganos scripsit.

CAP. 37.

Faustinus presbiter scripsit aduersus Arrianos, & Macedonianos. Itē & librum aduersꝰ Valētinianū, Theodosiū, & Archadiū īperatores. Vndè cóiicitur fuisse tēpore illorū, vt & precedētes. Ruffinꝰ presbiter eccle. Aquileiēsis multa ex græco in latinū vertit: & nónulla Origenis opera, ex quibꝰ ꝑ parte taxatur à Hieronimo, & ab Eccl, vt in canone sācta Romana dist. 15. fuit comes dilectissi. b. Hieroni. vt ad eundē scribit, to. 1. Zelus tamen fidei, ab affectione presti-

vbi cum vxore, & liberis interfectus est: filius verò Basiliscus secundum promissa, creatur Cæsar, & post modum pontifex Cyzicenus: pater vero eius Hermatius, vt proditor ingulatur.

CAP. 31.

Zeno itaque restitutus, eas circulares litteras reuocat, & condemnat. Asiani etiam episcopi, mißis ad Achatium, libellis gratiam expostulant, quod vi subscripsissent, iuramento firmantes se synodo Calcedonensi credere, & assentire Niceph. cap. 10. 16. Vndè et isdem Zeno, Petrum Gnapheum anthiochia expulit: & sedem Calendioni restituit: qui neminem ad communionem admittebat qui non anathematisaret Gnapheum, & circulares Balisci. Is etiam Zeno, paulum ephesο exegit, & cuncta debito ordine redegit.

Reliquias

Zelosus, deffétor Cōcilij &. S. Trisagij: Statinquè Gnaphe⁹, & Eleur⁹ cōtra cōciliūse armarūt persuadētes Basilisco, vt litteras circulatorias ad oēs episcopos cōtra cōciliū mitteret: oppositas circulatorijs, Leonis imperatoris.

CAP. 34

Tandem tamen (vt in catologo Pontificum enaratum est) eam ob cauilationem Basiliscus in exilio vitam finiuit. Post mortē autē Tymothei Eleuri, Alexandrini, multum ipso deteriorem elegerunt, Petrum cognomēto, Mogū ob quod Zeno electores morte mulctauit: & Tymotheum Salophaciolum successorem Proterij (quem Basiliscus reuocato Eleure expulerat ī suā sedē restituit, expulso Mogo. Alexandrini postmodū quodā consilio quendam Iohānē tabenesiotē præsbiterum, in legationem ad Zenonem

tur, Sanctum Michaelem vita isse deffunctum. Cumque illi affirmarent id fieri non posse, subintulit ipse: Quomodo igitur purus deus (Christum enim deū solum & non hominem asserebant) in cruce mori potuit, si angelus non possit? Vndè illi confusi abierunt. Nicep. to. 17. c. 2.

Hic autem Seuerus, dum suis synodalibus ad multos contra sanctam synodum inueheret, quasi quotidie imperator Iustinus, primo sui imperij anno, vt pœnas meritas panderet, linguam eius radicitus excindere iussit, aut per Irenæum vel Vitalianum. Is saltem post hæc expulsus successorem Paulum habuit, etiam in concilio Latranensi occultè tamen, qui non diu vixit: cui et Catholicus Euphrasius successit.

Hic

na multum eos dissociauit, adeo quod nec Augustin⁹ suis litteris reunire potuerit eosdem.

CAP. 38.

Tichonius Apher, diuinis litteris erudit⁹, libros & epistolas, de eisdem edidit. Octo regulas etiã ad intelligentiã sacræ scriturae composuit plurimũ vtiles: quæ & ab expositoribus sæpius citantur. Fuit cõtemporaneus præmissi Ruffini, & consequente Hieronimi sub Theodosio & filijs eius.

Seuerus presbiter, cognomento Sulpicius, Aquitanus, vir genere literisq; nobilis, virtutum amator Sãctis viris Martino Turonensi & Paulino Nolensi, episcopis charus fuit: quibus non contemnẽda opuscula scripsit, & epistolas, & Chronica quædam, legendam, beati Martini, à qua desumitur, quidquid de ipso, in

Reliquias etiam diui Eustachy qui apud Macedones in exilio vitam finierat cum multa reuerentia fecit dictus Zeno Anthiochiam reduci, vndè iam qui à centum annis ab Ecclesia discesserant eidem vniti sunt. Et isdem Zeno proposuerat Eleurum eycere, sed ob senectutem ipsum permisit liberè ire ad infernum Et post ipsius mortem vt 34. c. imperatorum.

Nunc verò ad ordinem Pontificum à quo ob conformitatem Paulò digressi sumus, redeundum est. Hilarius igitur successor Leonis fuit 48. à Christo, tempore Leonis imperatoris circa 465. De quo iam supra.

CAP. 32.

Simplicius Tiburtinus à Christo 49. circa annum eiusdem 481. tempore Zenonis imperator quo tempore Odoacer totam Italiam plurimum infestauit,

m iſerũt:per eundem Iohannem ſupplicantes, vt poſt diceſſum ſeu morté Thimothei epiſcopi, eis quem voluiſſent, licuiſſet eligere qui ſtatim ambitionem Iohannis ſentiens ab eo ſub iuramento exegit, quod cum thronum nec recipere velet. Vndé reuerſus eſt ſub hac; conſtitutione, quod clerus Alexãdrinus poſt Timothei obitum, quencũquè voluiſsẽt, potuiſſent, eligere, prefato Iohanne dempto. Qui tamen ſuper hoc dolens, per pecuniã, vt ait quidam Zacharias ad dictũ epiſcopatum conſcendit. Vbi id Zeno ſciuit: ipſum reiici iuſſit.

CAP. 35.

Zeno tunc temporis, quoddam decretum Henoticum ſeu conciliatorium dedit quo iniungebat, & ſectatores Proterii & moggi in Alexandria recipi & reconciliari, in vna

Hic Seuerus non fuit Seuerianus, a quo Seueriani (vt ſupra) ſed imitator Euthicetis, & Dioſcori, corruptor Anthiocenorum: vt ſupra ex Damaſceno. Inſtante tamen perſuaſione Theodoræ vxoris Iuſtiniani Conſtantinopolim reuocatur: & ſuis epiſtolis, perniciem ſuam communicauit Anthonio & Theodoſio epiſcopis, quos Iuſtinianus depoſuit, & Seuerum cum illi addictis anathemate ferit: vndè cum pace ſchiſma ceſſauit to. 17. *cap.* 8. *Nicephorus.*

CAP. 48.

Et hic Seuerus cum Anthymo Petro & Zoara Monacho Syriæ in quinta ſynodo Conſtantinopolitana condemnati fuerunt ipſe Seuerus ex Sozopoli Bithinniæ ortus (vt ait Niceph. lib. 16. *ca.* 29.) *Berenti legum ſcientiæ et forenſibus actionibus operam dedit, & poſt modũ fuit*

in officio diuino legitur. Hic senectute deceptus fuit à Pelagianis: Vndè agnoscēs loquacitatis vitium vsquè ad mortem silentium obseruauit Vt tacendo,emandaret, quod loquendo contraxerat.

CAP. 40.

Antioch⁹ episcopus, Seuerianus Gabatensis,Nicias & Olympi⁹ etiā episcopi,Baniarius, Sabbatius episcopus Gallicanæ prouinciæ,Isaac quidem Vrsinus monachus,Macharius alius,monachus, Heliodorus presbiter Anthiocenus Iohannes episcopus Hierosolimitan⁹. & Paulus quidam episcopus:hi omnes hoc tempore multa de sacris litteris & de fide contra hericos scripseruut opera quæ vix habentur.

Theofilus Episcopus Alexaudrinus, quædam contra Originem, & Antropomorphitas, &

infestauit, & Zeno contra eundem Theodoricum regem cum suis Gotthis ex Thracia in Italiam misit: Vndè Gotthi postmodùm eam diu tenuerunt. hic nichilominus in tantis perturbationibus non destitit officium boni pastoris exercere, tum in construendis, & dedicandis templis, tum in instituendis præsbiteris, & per regiones & titulos in Vrbe diuidendis qui continuè incubuissent in administrandis sacramentis, & recipiendis fidelibus, Prohibuit clericos possessionem beneficij à laico recipere: Vt postmodùm etiam Gregorius, & alij Pontifices.

Sedem Romanam, etiam omnium supremam esse declarauit. Iohannes Tabennesius ex Alexandria, mandato Zenonis pulsus Romam adijt, instans apud Simplicium, se pul

vna fide ſacrorum conciliorum condemnatis erroribus Neſtorij Eutychiani: & aliorum, Concilium tamẽ Calcedonẽſe nec appertè ꝓbabat, nec reprobabat, At Acacius epiſcopus Conſtantinopolitanus ſub ea conditione ſedẽ ſuã Petro Moggo reſtituit: modo ſectatores Proterij ſuſciperet, & quintam ſynodũ qui ficte ſub ſcripſit: & cum plauſu populi fuit ſuſcept⁹ tũquẽ Iohãnes Tabẽneſiota Romam adierat. Porro Calãdiõ epiſcopus Antiochen⁹ ſuper his ad Acaciũ Zenonẽ ſcripſit, culpãdo dictũ Mogũ, mœchũ ipſũ nũcupãdo certis rationib⁹, qui tamẽ ob id & alias quaſdã ſuſpiciones miſſ⁹ fuit in exiliũ: & Petr⁹ Guaphe⁹ fraude in eã ſedem itetũ induct⁹ eſt cũ prius henotico edicto ſubſcripſiſſet. Mogg⁹ verò ſtatim Anathematiſauit cõciliũ Calcedonẽſe, &

fuit vita monaſtica, cùm Nephalio Eutychiano con ſentiens concilium Calcedonenſe tutatus. Vndè ex concilio ab eodem eycitur, & die quo conſecrari debuit, iuramentum inſcriptum imperatori Anaſtaſio obtulit, ſe concilium Calcedonenſe haud anathematiſaturum. Et tamen eo die ambo, & ſuis epiſtolis anathematiſauit poſtmodùm.

CAP. 49.

Flauitas poſt mortẽ Acatij epiſcopi Conſtantinopolitani, mira fictione & mendacio, inſtituitur epiſcopus vt Nicep. li. 16. ca. 18. citat: Zeno enim cartã puram in ſacro repoſuerat altari deo, vt per manum nomẽ eius inſcriberet, quẽ vellẽt in ea ſede preſici: et ob id ieiunium 40. dierũ indixit. Hac vt ſciuit flauitas, multo auro cuſtodem templi principem cubiculariorum corrupit: Vndè in charta nomem flauita

& quædam alia compo-
suit tempore Theodosij:
quia tamen sua astucia,
& dolo machinatus est in
Chrisostomum, parui sũt
momenti, nec iste est, qui
super euangelia sepius ci
tatur.

CAP. 41.

Eusebius quædam etiam
de misterio crucis, & con
stantia apostolorum.
Simplicianus episcopus,
multis Episto. adhuc pre
sbiter, hortatus B. Augu
stinũ scribere de difficul-
tatibus plurimis scriptu-
ræ. Vnde multoties ad eũ
scribit Augustinus.
Virgilius etiam Episco-
pus quædam eo tempore
scripsit.
Augustinus hic citatur à
Genmadio, quem tamen
cum suis discipulis, qua-
tenũs sacris doctoribus
contemporaneis propi-
or esset, jam premissi-
mus.

CAP.

*se pulsum, quia Zelasset
pro concilio Calcedonensi,
& fide: Vnde Simplicius
Zenoni rescripsit, eum
propter periurium eie-
ctum: de quo, in Zenone.
De his Nicephorus. 15.
& 16. cap. tom. 16. Sed
& Platina satis confor-
mia citat Acacium scri-
psisse Simplicio, Petrum
Alexandrinum cogno-
mento Moggum (qui lo
co dicti Iohannis reintru
sus fuerat) infectum esse
& Eutychiana hæresi, et
merito damnandum quã
quàm post modum cum
eodem consenserit. Sed et
fælix successor hanc lit-
teram in eum retorque-
bat: vndè & Simplicius
dictum Petrum damna-
rat, dato tamen tempore
pænitendi. Hic obijt cum
15. annis & mense sedis-
set. Illud Acacij scriptum
habetur conciliorum, iux
ta Simpliciani decreta.*

CAP.

nense, & ossa Thimotei præcessoris extumulauit: quod tamē negauit, scribens Acacio ob id in eum commoto.

CAP. 36.

Contra præfatum Zenonem quidam Theudericus Scyta se erexit: qui & tandem sub suo æquo cadens, lœsus interimitur. Martianus etiam quidam, filius Euthemij, qui Leontiam sororem Ariadnæ vxoris Zenonis habebat vxorem durante imperio Leonis patris ipsius genitam, & Ariadnæ ante imperium: Vnde sub tali fuco, Zenonem in imperiali palatio inuasit ob tenta victoria: & in Crastinum distulit, palatium occupare: sed tandem a suis derelictus mittitur in exilium, & socrus vtriusquè Varina: vbi & moritur.

flauitæ annotauit, & sigillo obsignauit ac post ieiunij tempus nomen flauitæ quasi diuinitus inscriptum reperitur. Vndè ingenti gloria is flauita thronum conscendit, & in eo quatuor tantum mēsibus sedit. Epistolas ad Petrum & alios contra concilium, & fidem destinabat, & ad Pappam fœlicem, pro concilio vt bilinguis, qui & ante quatuor menses expletos repentina morte obijt. Cuius mendacium ita innotuit, eam pecuniam mutuo ab argentarijs ceperat, quam dederat, præfato custodi nec mediam partem eo breui tempore conquirere poterat. Vndè & argentarij coram imperatore ab heredibus pecuniam reddi exegerunt.

CAP. 37.

Hoc quoquè tempore, per Italiam, vt citat Leonardus Aretimus, multæ copiæ gentium externarũ vagabantur: quæ vocatæ fuerant contra Attillam & Vvandalos: quæ & vbi inminutum imperium perceperunt, sub quodã puero Augustulo imperatore, filio Horestis Patricij, duce Odoacro petierunt tertiam partem agrorum, sibi per Italiam dari: & renitentem Horestem occiderunt & Augustulum deponentes: atquè Odoacer 14. annis, eo iure per Italiam regnauit.

Verum Zeno suspectam habens potestatẽ Theodorichi & suorum Gothorum quo se ac regiones finitimas eorum metu liberaret Theodorico suasit, vt in Italiam transiret, & ministros occupatores expelleret. Quãobrem ex Tracia cũ suis Gothis in Italiã Theodoric⁹ pergit: & post multas

Heredes verò, cùm non superessent, vndè soluerẽt imperatori secretum pandũt, supplicantes à creditoribus absolui, qui suprà modùm abstupuit: et Enuchum officio tolli iußit: et proscribi: ac pecuniam ex sua substantia solui. Et alium episcopum, ab episcopis, & clero iußit eligi: qui præclarum Euphemiũ elegerunt.

CAP. 50.

Timotheus Aeleurus post Martiani obitum à seditiosa plebe Alexandrina per eundem mira fraude decepta (vt supra iam in 28. c. imperatorum) & in sanctum Proterium Alexandrinũ episcopum concitata eoque per eam crudelißimè, & inhumaniter occiso constitutus fuit episcopus Alexandrinus episcopus dictus Thymoteus, Eutichetis, & Dioscoro, per omnia

leguntur: quæ coniiciuntur esse Patronij patris eiusdẽ hic obiit sub Thedosio & Valentiniano. 3. circa igitur annum Domini. 420.

Pelagius & Celestinus, hic citantur, propter quædam docta ab eisdem conscripta: sunt & vigilantius, & Heluidius: sed cum hereticis videntur.

CAP. 44,

Lucianus presbiter sanctus cui dominus reuelauit locum sepulchri beati Stephani prothomartyris septimo anno imperij honorij imperatoris, quam reuelationem ipse scripsit.

Anitus presbiter hyspanus, eam reuelationem Luciani transtulit in latinum: & Epistolam simul edidit ad Orisium.

Paulinus episcopus Nolanus in Campania, plurima scripsit vtilia, maximè de pœnitentia. Item himnarium, & Sacramẽtarium

Vndè is fœlix deffensorem misit, cum consilio sedis apostolicæ: qui & damnaret Acacium cum Petro. Nicephorus clarius exprimit rem (vt ait) sibi certo compertam, Fœlicem equidem misisse ad Zenonem, Vitalium, & Suuinum, seu Vitalem, & Mesenum episcopos, cum mandato, vt Calcedonensis synodus vin haberet: & Petrus ex Alexandria eijceretur: qui non sanam coleret doctrinam, & religionem.

Acatius autem Romam mitteret aliquos qui in causa contra Iohannem, rationem redderent. Interim superuenit quidam Cyrillus, præfectus monachorum, insomnium asserens, ex mora causam fidei periclitari. Vndè fœlix Meseno & Vitali scripsit, vt in omnibus dictum Cyrillum consuluissent. Scripsit & ad Zenonem imperatorem, admonens

victorias & pugnas fatigatus cũ cõpositione cõregnauerunt. Theodorichus tamen Odoacrum ad cenam inuitatum occidit, & in particione prę missa solus cum suis permansit in Italia quam sibi subegit, & eam cum suis tenuit: vsque ad tempora Iustiniani.

CAP. 38.

Zeno multos habens liberos, ex Niceph. lib. 16. cap. 24, circa finem vitæ quẽdam Maurianum diuinum fertur interogasse, quis post eum regnaturus esset, qui respondit, quendam ex silentiarijs nedum ei⁹ imperium solum sed & vxorem Ariadnam recepturum. Ob quã superstitionem, quendam Pelagium & alios insontes fecit necari & frustra. Nam cum odium dictæ vxoris incurrisset, epilepsię morbo distentus, aut vt aliis placet, ebrietate speciem deffuncti prebe-

ret

omnia fauens, & Gnapheo assentiens, contra cõcilium. Leo tamen imperator, circularijs litteris aepiscoporum: eo deposito, eundem dioscorũ in Gaugran relegauit.

CAP. 25.

Succedente Leoni Zenone, eius ignauia Basiliscus tyrannus imperium vsurpauit: & Gnapheum, cum Æleuro, suis sedibus restituit: quem & statim contra conciliũ Calcedonen. animarunt: vt 30. c. Pontificum. Zeno tamen restitutus acta Basilisci dãnauit: Gnapheumque ex Anthiochia Callandione reuocato, expellit. Sed Æleurum ob senectam dimisit vt supra c. 31. Pontificũ: qui & tandem mortuus est In. 33. cap. Imperatorũ planius hæc habentur.

CAP.

ret, ea iubēte tumulo includitur adhuc viuens: nec, ea nolente, reclamēs auditur. Vndè cũ .17. annis imperasset ita moritur inclusus.

CAP. 39.

Anastasius dioscorus 59. imperator circa annũ domini 492, hic dum adhuc esset in scola silentiariorũ ab Ariadna vxore Zenonis cum ordine senatorũ imperatoriã suscepit coronam, & suscepto Diademate statim contraxit cũ eadem Ariadna & Longinum fratrem Zenonis qui ad imperium aspirabat in Seleuciam patriam relegauit, & eiecit totum genus Isaurorum.

Is natura pacificus, trãquilitatem in ecclesia, sublatis nouitatibus, & dissidijs, ac disputationibus, cupiuit. Concilium Calcedonẽse, nec suis edictis approbauit, nec reprobauit. Sed & quietem, non tamen bonam pacem vt multi ignaui & negligē-

CAP. 52.

Petrus cognomento Moggus post mortem Aeleuri, ab Alexandrinis eligitur, multo adhuc deterior Aeleuro: quem Zeno statim cùm tantum 36. diebus sedisset, remouit: multatis morte, qui ipsũ elegerant: & Thimotheũ Salophaciolum sanctum Proterij successorem, ex Canopo reuocatum sedi restituit. Vt Niceph. 16. tomo. c. 11. Post cuius obitum Alexandrini Iohannem Tabennesiotam, elegerunt. Quòd vt illi imponunt acceptauit, contra fidem ab eo datam: quamquam ecclesia Romana eum Catholicum veneretur.

CAP. 53.

Tum contigit Zenonem, edictu mquoddam henoticum, aut pacificatorium condere: quo sectatores Proterij, & Moggi, recipi, & reconciliari mandauit, fide sacrorum conciliorũ

CAP. 46.

Victorinus Rhetor massiliensis & non ille apher de quo iam suprà cap. 9. secundum Hieronimum filio Eutherio scripsit quædam cómentaria in Genesin, magis tamen in secularibus litteris quã diuinis fuit exercitatus moritur imperantibus Thedosio & Valantiniano.

Remigi⁹ episcop⁹ Remẽsis qui Clodoueum Regem baptisauit fuit ex tẽpore Zenonis de ipso tamen infra cap. 72.

CAP. 47

Cassianus scytha Diaconus Constantinopolitanus post modùm presbiter apud Massilian & nó is de quo infra, qui fuit Carmelitani ordinis. Hic scripsit res necessarias professioni monachorũ potissime apud ægiptu m tribus libris, reor quod is sit liber qui dicitur Collationes patrum, Et multa alia de vitiis & virtutibus

cum Acacio & Petro habere commercium: eũ denique Petrũ, a duobus hæreticis & depositis consecratum:

Qui etiam a Bisantio veniebant certo ferebant Acatium sua Authoritate cum Petro communicare & ad id alios cogere. Similiter & vitalem ac Mesenum, nec cum orthodoxis colloqui. Vndè & simpliciores seducti aiebãt Petrum receptum à Romana sede; Cum ipsi potius recognita eos iterũm damnare debuissent, nisi offerrent libellum penitentiæ. Sed illi correpti pecunia à Zenone vt ait Martinus non fecerunt secundum preceptum Romanæ sedis

CAP. 35.

Venientes igitur Romam Vitalis & Mesenus fœlix Pappa facta synodo & debita disquisitione, eos corruptos reperit & eiecit eosdem a communione & dignitate sacerdotali. Similiterr

tes pastores) desiderabat Vndè multis dissidijs, ecclesia omnis scissa fuit: & in Oriente, & in occidente: Dum pro libitoquilibet suã partẽ rueretur, Demũ cum cuncta proniora sint ad malũ tanto apud eum, preualuerunt Hæretici, vt pudẽter sãctã synodũ depredicaret, & anathematisaret ac episcopos ex trõis suis deiiceret, & preserti Euphemiũ Cõstantinopoli. obtẽdẽs quod res nouas indiceret: sed Euphemio multa ficta, & irationabilia ĩponebat; & signãter quod sequitur. Dũ Anast. ad imperiũ ꝓmoueretur Euphemius Antistes forti animo, perstetit se nõ facturũ ceremonias requisitas priusquã ille, sub iuramẽto, sub signo relatocõfirmasset, se fidẽ ĩuiolatã seruaturũ: nec quidquam noui in Ecclesia illaturum: & se succepturum concilium Calcedonẽse cum

ciliorum: Calcedonensẽ tamen, nec apertè probabat, vel reprobabat: vt eodem cap. 11. & 12. 16. tom. Niceph. Ast Acacius episcopo Constantinopolitano, sub ea conditione sedem Maggo restituit: qui & fictè subscripsit in 4. synodum: & tum Iohannes ad Simplicium Pappam aufugit. Callandion contra id, Acatio scripsit: qui ratione, & suspicionibus alijs exulat: & Gnapheus suo loco restituitur.

CAP. 54.

Is Moggus reintrusus, statim concilium Calcedonense anathematisauit: & ossa Thimotei praecessoris extumulauit. Is tamen versipellis nunc ea negabat. Tum fœlix Pappa 3. certus, quòd Acacius dictum Petrum recepisset, quem tamẽ priùs suis litteris ad Simplicium, hereticum declarat & isdem Simplicius, ex consilio

& ad extremũ rogatus a Leone pòstmodùm Pótifice Romão, ſcripſit cótra Neſtoriũ, de incarnatióe domini: Obiit apud Maſſilianũ, imperátib⁹ Theodoſio & Valentiniano Proſpero tamen ſpeciali libro reprehenditur de quibuſdam, quæ in ea colatiouem libro, de gratia dixit.

CAP. 48.

Philipus preſbiter, auditor Hieronimi quædam cómentaria in Iob edidit & epiſtola exortatorias ad tolerantiam: ac moritur, ſub Martiano imperatore.

Eucherius Lugdonẽſis Epiſcop⁹ multa docta ſcriſit: & quedam opuſcula premiſſi Caſſiiani ſub cópédio reſtrinxit. Et in Geneſum, moritur & etiam imperantibus Valentiniano & Martiano.

militer & Petrum, ut hæreticum ab hereticis conſecratum: & Arcatium pariter condemnauit, quia ei, quem priùs ſcripſerat, & condemnarat hæreticum, communicaret, nec Vitalem Zenoni intimaſſet, & multis alijs cauſis, quæ plenius continentur in epiſtola decretali eiuſdem fœlicis ad eundem Acatium in uolumine conciliorum. Is verò Acacius nuncios fœlicis ac læſit & alios incluſit nec eius mandata accepit, ſed Pappæ nomen ex ſacro albo exemit, & ita corpore ac animo uinctus cum ab initio fidelis fuiſſet non perſeuerauit ſed breui poſt infœliciter obijt. Cui flauitas mira fictione & mendacio ſucceſſit, & 4. menſe repente moritur ac Euphemius Orthodoxus à Clero eligitur.

rũ cõcilium Calcedonẽ. cum tribus, persequentib⁹: quod inscriptũ retulerat Anastasius Sed nõ multo post id ab Euphemiore petiit Qui dũ nollet rede re: ea causa ipsũ misit in exiliũ: ꝗ populus ægrè tulit: adq; tenuebat Euphemius: Cũ sciret Anastasium Manicheis fauere: sicut & mater ipsius. Itẽ & Clearchus illi⁹ frater Arrianus Vnde etiã ipsi Eutichianismo adhæbat

CAP. 40.

Macedoniũ autẽ, cui Euphemius simgraphã crediderat, eius loco instituit. At & dum ab eodem dictam singrapham repeteret, cõstantius & ipse recusauit.

Sed & colecto hereticorũ cõuẽtu, per vim eundẽ cõpelle voluit vt synodũ calcedonẽsẽ dãnaret. Sed is aptè exclãmauit, martirij tẽpus ad esse: & in feruore, Impatorẽ manichæum nuncupauit, indignũ imperio.

consilio apostolicæ sedis legatos misit, qui petrum Alexandria eijcerent: Acacium Romam mitterent: qui tamen corupti pecunia fuerunt: Vt de his super ipso felice 3. est iam declaaatum.

CAP.

CAP. 49

Vincentius Lirinẽsis præsbiter natione gallus, in sacris litteris eruditus, cõposuit disputationem aduersus hereticos, librum quem sub supresso nomine, peregrinum aduersus hæreticos, ĩtitulauit: qui & citatur ac a Gelasio Papa approbatur .15. Distin. Sancta Romana Ecclesia Nunc opus circunfertur, eo titulo, Vincentii Lirimensis pro fidei antiquitate & vniuersitate aduersus nouationes heręseon & in eo fatetur se monachum. Moritur etiam sub Theodosio & & valentiniano.

CAP. 50.

Siagrius contra quosdã hæreticos confusos scripsit qui aiebant patrem in diuinis non debere patrẽ dici: sedbenequidẽ ingenitum

contra quem contendens ipse Petrus Moggus, qui nec litteris apostolicis paruerat infœliciter etiam in Alexandria moritur. Cui Athanasius successit. Et non multò post Petrus Gnapheus Antiochiæ & Palladium successorem habuit.

CAP. 36.

Tempore huius fœlicis celebratum fuit concilium tarasconense prouinciale de quo multa citantur in decretis vt quo clericis interdicatur, conuersatio inter fœminas. Item & negotiatio, & vsura hic multis, extructis, & edificatis ecclesijs obijt: cum penè sedisset annis 9. An martir? non legi. Lectiones saltem de ipso leguntur, in officio 29. Iullij cnm felice 2. martire, & Simplicio, ac fanstino et c. Et non coluntur simul plures confessores, vbi et martires multi coluntur.

imperio. Vnde metuens Anastasius, placabiliorẽ se prohibuit. Verum post modũm animi im,pbitate falso conductis accusato ribus, ipsum de impudica cõuersatiõe culpauit: qui statim ostendit se virilib9 carere Aliam etiam in eũ calumniã ĩposuit, quod in fide: & cõtra priora cõ cilia errasset: & quod he notico Zenonis subscrip sisset. Et sub tali colore, eundẽ misitĩ exiliũ, apud Euchaitã quod grauit:r tulit populus cum his a Sennadio édoctus fuisset, cuius erat ex fratre ne pos Vndè & eius sancti-tatem, ac sinceritatem do ctrinæ admirabatur Tã dem dũ timore Huno rum, ex eo loco, fuisset a-pud Gaugrã: dum cogno uisset Anasta. misit pcus-res, qui eũ occiderũt: qui & innumeris miraculis claruit. Ea quoq; de causa relegauit flauianum Anthiochenũ, & Hierosolimitanum

CAP. 55.

Fælix igitur multis modis informatus, Romæ coacta synodo episcoporum, eundem petrum hæreticum, iam antè declaratum & ab hereticis consecratum, depositum & anathematisatum, id confirmauit: & Acacium vt illi fauentem etiam deposuit: quod dißidium (vt 17. cap. tom. 16. habet Nicephorus) Acacius tollere, & vnionem inducere nixus est: scribens episcopis Aegipti & eidem Petro. Qui quidem Petrus ad oppositum quibusdam episcopis & Archimandritis persuasit, vt acta concilij, & epistolas Leonis non reciperent: Anathematisans eos, qui non reciperent acta Dioscori, & Aeleuri. Et eos qui non parebant illi, monasterijs suis exegit isdem Moggus. Atquè dum in contentione esset, contra Euphemii

Isaacus presbiter Anthiocenus plurima contra Nestorianos & Eutichianos scripsit: & ruinā anthiochenam carmine planxit. Et Ephrem Nicomediensis moritur sub Leone primo.

CAP. 51.

Saluianus præsbiter Massiliensis diuina & humana litteratura apprimè instructus: de virginitate, & iudicio, in finem Ecclistes, & in principium Geneseos, libros multos edidit, & homelias plurimas de Sacramentis.

Petrus Chrisologus archiepiscopus Rauennas sanctissimus, & fulgens miraculis: sermones & epistolas doctissimè scripsit, & declamauit.

Item & epistolam ad Eutichem quæ lecta fuit in concilio Calcedonensi. floruit maxime tempore Marriani circa 453. affuit in concilio Rauenensi & Romano tempore Theodorici Regis.

CAP. 37.

Gelasius apher 51 à Christo tempore Zenonis Augusti & Theodorici regis circa annum domini 494 hic Manicheos in vrbe deprehensos exilio damnat & eorum libros publicè comburit: Et instante synodo Mesenum cum debita satisfactione pœnitentem, ecclesiæ suæ restituit vtriusque testamenti, ac doctorū scripta: quæ anbigua essent, aut approbāda declarauit vt in c. sancta Romana Ecclesia dist. 15. Statuit beatus Calixtus primus ordinationes fieri, quibuslibet sabbatis. 4. temporum: quæ non nisi in decembri priùs dabantur. Canonē et præfationem missæ, prosas, & hymnos vt Ambrosius composuit. Multos etiam libros, contra Arrium, Nestorium & Eutichem ac alia multa composuit.

ſolimitanum, & Iohannē Alexād. At ſtatī Anaſtaſiꝰ libellū, quē Macedonius in ſāctiore acha depoſue rat: p quēdā Calopediū, furtim ſublatū cōbuſſit: & loco Macedonij, Thimo teum preſbiterū ſuū prę fecit: & ei in oībus cōtra fidē fauit Sicut & Seuero Helias Hieroſolimitanus Epiſcopus, ſanctique Monachi, Sabas, & Theo doſius conſtanter illi reſtiterunt: quos & tandem exulauit Longinus frater Zenōis, bello ipſū vexauit: cui tadem caput obtrumcatur: & aliꝰ lōgīnꝰ captiuatur. Et quidā Vitalianus ex Tracis, illi etiam bellū mouit & fuga tur.

CAP. 41

Dictus Anaſtius id dignum laude egit, quod quoddam tributū, quod in fauorem rerum turpiū antiquitus intromiſſū, & exactum fuerat, cum magna reſiſtentia ſuorum, ipſe

mium flauitæ ſucceſſorem propter concilium Calcedonenſe, quod Mogus nō recipiebat dictus Moggus Alexandriæ è vita exceſſit: & Athanaſius Celetes illi, in thronū Alexandriæ ſucceſſit.

CAP. 56.

Acacius epiſcopus Conſtātinopolitanus initio fidelis & conſtans, Zelator pro fide coniunctus tamē quod præfato Moggo in hæreſi conſentiret, et eidē faueret: quem Simplicio Pappæ ſcribens declarauerat hereticum. Vnde à fælice tertio in ſynodo Romana condēnatur cum Petro et deponitur quod illi per quoſdam fideles intimatū fuit. Qui à ſuis ſectatoribus, aut læſi, occiſi, vel incluſi fuerunt & ipſe condemnationē nolens aſpicere, mente et ſenſu captus nomē Pappæ ex ſacro albo exemit: et ita vinctus in breui poſt ſinē viuendi fecit vt plenius ſupra in fælice 3. et 16. to. Nice. c. 17.

CAP. 52.

Hilarius epiſcopus Arelatenſis, & non is qui Pictauienſis, de quo ſupra, in ſacris ſcripturis doct⁹, paupertatis amator, manibus etiam laborans, vt egentibus ſubueniret, in docendo, & caſtigando, ſine acceptione gratiam habuit: quædam vtilia & neceſſaria ſcripſit Reperiuntur quædam decreta pontificum ad eundem. Moritur ſub Valentiniano. 3. & Martiano imperatoribus.

CAP. 53.

Euthinius qui & Deucomenius celebris monachus, apud Paleſtinā greciæ. Miraculis clarus tempore Martiani imperatoris.

Symondes Stillicus de quo iam ſuprà. Eudoxiā relictam Theodoſii, ad eum remiſit pro debita fidei informatione, & 4. ſynodi Calcedonenſis, eidem ſcribens, ſe mirari, quod

Ferunt quidam ipſum excommunicaſſe Anaſtaſium Imperatorem: qui Entichio, Acatio, & hereticis fauebat. Item & honorichum VVandalorum regem Arrianum: qui ſæuins in Catholicos, vltra 4965. exilio relegauit: & eccleſiarum bona dedit Arrianis. Iohannes Tanneſius epiſcopus Alexandrinus nomine ſaltem de quo in Zenone preſati ſumus qui (aiunt) Catholicus & legitimè promotus quidquid alij nugati fuerint. is Iohannes à Gelaſio perbenignè ſuceptus eſt. Suo tempore (ait Martinus) B. Michael ſuo nomini locum Garganæ dedicauit, vt iampridem Michaelium circa Cōſtantinopolim elegerat. Concilium Epamenenſe fuit ſub eo celebratum. Peregit multa ſācta decreta & epiſtolas, quibus multa continentur. Obijt cum ſediſſet annis 4. menſibus 8.

ipſe penitus ſuſtulit. Sed & aliundè mundinatio-nibus vectigaliū populū grauauit. Suo tēpore Traſamundus Rex Vvandalorum in Aphrica cū eſſet Arrian⁹, epiſcopos catholicos in Sardimiam relegauit vltra. 220. Quorum nonnuli iam ab Honoricho fuerant relegati: & poſt liberati ab Hulderico filio eius, & eudoxiæ vt creditur.

Poſtremo dum Seuerus adhuc monacus, in eius aula verſaretur, omnibus viribus cū quodam Sotherico calumnias Macedonio parabat: quorū perſuaſione imperator etiam illi inſidiatus, congregatis qui a Macedonio receſſerant, & die dominico, templum Sácti Angeli, cum baculis iuſſu imperatoris ingreſſi, cecinere triſagium, cum erronea additione, qui crucifixus es, & c. quaſi diuinitas ipſa paſſa fuerit. Vndè populus

Betrus Gnapheus, de quo item ſuprà ca. 37. ſepius expulſus, & renocatus, tandem in errore perſiſtens infæliciter obijt, tēpore Zenonis: & habuit Palladium ſucceſſorem in ſede Antiochena vt citat Niceph. cap. 20. to. 16.

CAP. 57.

Theodoricus primus Rex Gothorum, in Italia permiſſu Zenonis, vt premiſſum eſt. Hic fuit Arrianus: in multis tamen moraliter bonus. Retinuit ſibi tertiam agrorum partē vt Odoacer. Cæterum ciuitates per ſe ipſas gubernari permiſit:. Humanus fuit, & liberalis. Et quā quàm Arrianus, plurimū tamen laborauit pro pace eccleſiæ: vt in cogendis multis ſynodis, tempore Symmachi & aliorum pontificum. Cuidam miniſtro ſuo, quo impudice abutebatur (qui illi placere intendens ad Arriniſmum tranſijt, deſciſcens

quod lógius aquam hau
riendam peteret, apud se
habẽs fontem diuinum
Euthymium, huius ait
doctrinam sequere, & sal
ua eris q & fecit: vt in
Martiano iam premissũ
est. hic Euthimi⁹ fuit pre
sbiter, Magn⁹ ille Sabbas
ad huc adolescens ad e-
um vena: quem præuidit
futurum magnum.
Natus sub Valentè vixit
vsquè ad Leonem primũ
annis .97. Hæc Niceph.
tomo.15.cap.13.14.tomo.
cap.25. Et de illo Sym-
onide suprà 25. huius
libri. hic creditur Eu-
thymius qui preclaros
commentarios edidit su-
per quatuor Euangélia:
in quorum titulo dici-
tur Euthymius Zigabo-
nus.

CAP.

pulus Flagranti Zelo eos turpiter expul it At postea transfugis quibusdã monachis cum quibus, quidam Iullianus, & isdē Seuerus, precepit imperator, vt cõtumelias in episcopum coniicerent: qui cũ multa cęde repulsi sũt quod epicopos imponebant his falsis calumniis dictũ Macedõiũ vt dictũ est, exulauit, & interfici fecit. Post modum pertinacius premissam additionem palam iussit decantari. Vndè populus, fremens, in dictum Anastasium, & magistratus insiliuit: adeò vt omnes maximo periculo coniecti fuerunt & multa ædificia incensa: & caput cucuiusdem monachi abscisum, & coma eleuatum proclamando hic hostis sanctę trinitatis: quia prę missorũ suasor. Vndè & imperator tãto permotus periculo, deposita corona, atq̃ habitu imperiali,

cens à sua fide caput iussit abscidi: aiens si deo fidem non seruasti, quomodo mihi sanam conscientiã præstabis? Quo regnum suum stabiliret Clodouei Regis franciæ filiam duxit vxorem: sororem Honoricho Regi VVandalorũ in matrimonium dedit. Sed ipse Eudoxiam Valentiniani filiam habuit. Nec potuit esse Amalesanuta: nam eam potius dicunt Trasimundo nuptam: aut melius, Euchario patri Atalarici. Et aliam filiarum suarum Alaricho vice Gothorum Regi, & alterã Gundebaldo dedit vxorem Dumque Clodoueus socer illius Allarichum bello interfecisset: & Vasconiam occupasset Theodoricus superatis frãcis, Vasconiam recepit, pro nepote Almarico, & gubernauit donec puer adolesceret: & plurima suo Regno adiecit.

Leo primus ab eodem citatur, & merito: iam tamen de ipso in ordine pōtificum sufficiēter simus loquuti

Moschinus presbiter, apud Alexandriam, scripsit ad Euthicem.

Thimotheus Aleur⁹ hic etiam citatur a Gemadio: sed indignus vt numeretur, nisi inter hereticos, & schismaticos fuit ut supra in Leone.

CAP. 55.

Asclapius Apher epūs baiēsis scripsit aduersus Arrianos, & Donatistas.

Petr⁹ Edessenæ ecclesiæ presbiter varios tractatus & psalmos metricè: Vt Ephrem Diaconus.

Paulus presbiter Pannonius, seu hūgarus, de virginitate, De contemptu mundi, & institutione vitæ scripsit aduersus Iouinianistas.

CAP. 38.

Anastasius 2. Romanus 52. à Christo circa annum domini 499. temporibus Anastasij imperatoris, & Theodorici Regis. Quo etiam tempore, Trasamundus Rex VVandalorum, multos Catholicos proscripsit. Distinct. 19. Anastasius. Ferunt nonnulli ipsum excommunicasse Anastasium imperatorem, vt fautorem Acacij hæretici: Qui & dum ipsum clam renocare mitteretur, ab eodem seducitur, qui etiam communicauit Photyno Dracono Arriano. Vndè Clerus ab eius communione se subtraxit: & ipse (aiunt) diuino nutu, in latrinam effudit intestina, cùm annis penè duobus sedisset & dicitur secundus infamis hereticus.

CAP.

li, aufugit: per preconē denuncians se paratū cedere imperio: & quod successor alius institueretur. Ex quo populus permot⁹ animum mutauit, eidē imperatori supplicans: vt coronā resumeret: & policitus se quieturum, & seditionem deinceps soluturum per breui tamen tē pore postmodùm vixit: (vt adiunt) ictu fulminis interiit: cum imperasset. 27. annis & mensibus tribus.

Suo initio fuerat fidelis: vndè & Clodoueo frā corū regi, qui vicegotos arrianos expugnarat, preciosa munera destinauit: Tandem tamen in hæresin Eutychianā, & etiam Arrianam lapsus, nec propter legatos Symmachi Pappæ, diuertere se voluit, ab eisdem hæreticis Niceph. to. 16. c. 37.

Tempore dicti Anastasij, corpus. B. Barnabæ, inuentum fuit in Cypro, & super

Suo extremo tempore nota credulitatis fuit infamatus: dum prestantes viros Symmachum & Boetium proscripsit: & tandem necauit. Similiter Iohannem Pappam & Symmachum, ac Patricium custodia mancipatos mori compulit: vt dicetur in Iohanne. Sed diebus 98. subita morte interijt cum 37. annis in Italia regnasset. Et ex his inter hæreticos merito annumeratur. Quod & multum conducit ad historiam ecclesiasticam comprehendendam. Hæc desumuntur ex Leonardo Aretino de bello Gothorum & Nicephoro. Gregorius 4. dialogorum. cap. 30. narrat fuisse cuidam viro sancto ostensum hunc post mortem iniectum fuisse in ollam Vulcani.

CAP.

paſtor epiſcopus, paruum libellum vtilem admodũ ſymboli compoſuit: & nonnulla aduerſus Priſcilianos.

CAP. 56

Victor Epũs. Cartẽnæ, in Mauritania: lib. ſcripſit aduerſus Arrianos quẽ Gẽzerico obtulit legendũ. Scripſit & multa alia. i

Voſcouius Caſtellan, etiam Mauritania: ſcripſit aduerſus inimicos eccleſiæ: & volumen de ſacramentis.

Muſeus presbiter eccleſię Maſſilienſis Lectiones ex ſacris ſcripturis, & reſpõſaria & c. apta diebus feſtiuis excerpſit.

Item & volumen de ſacramentis & Homelias. moritur, Leone & Maiorano imperantibus. Qui Mauranus puto fuit Leo iunior filius Zenonis, & Ariadnæ filię Leonis ſenioris Aut potius fuit is, dequo Nicepho. 15. to. 11. c. qui bienio tenuerit ĩperium tandẽ a Reciero Cęſus

CAP. 39.

Symachus ſardus 53. à Christo, inſtituitur circa annum domini 500. fuit tempore Anaſtaſij imperatoris, & Theodorici Regis contigerat ſub Anaſtaſio præceſſore, quendã fauſtum Patricium Romanum in legationem mitti ad Anaſtaſium imperatorem, pro Romanis: Qui fauſtus negotio perfecto ſupplicauit, vt Conſtantinopoli, beatorum Petri et Pauli memoria celebraretur quod facilius obtinuit. Vndè ex tunc conſtitutione promulgata illic magna celebritas in honorem apoſtolorũ fuit frequentata vt habet Nicepho. 16. to. cap. 35.

Vndè præmiſſus fauſtus ſecretè imperatori retulit ſe facile adducere Anaſtaſium Pappam vt henotico aſſentiret, & ſuſcriberet. Attamen dum Romam redijt, conperit

ſuper eius pectore euāgelium Mathei, manibus dicti Barnabæ ſcriptum: & ea de cauſa Cyprij nomē metropolis habere ceperunt: cum prius eſſent ſub Anthiochia. Quod ius amplius illis confirmauit Iuſtinian⁹ propter Theodorem vxorem: quæ erat ex Cypro. Imeres ab extremis auſtri, qui cum regina venerant audire ſapientiam Salomonis, cōuerſi ad fidem, epiſcopū & miniſtros ab imperatore habuerunt: qui & olim Iudei erant: ſed longuo tempore Ethnici facti.

CAP. 42.

Iuſtinus primus Trax. 60. imperator, creatur circa annum Domini. 518. tēpore Hormiſdæ. Cum ipſe aulicorum Anaſtaſij dux eſſet, à cuſtodib⁹ corporis Anaſtaſij præficitur contra omnium ſpem, at pecuniarum largitione, omnium excubitorū beneuolētiam attraxit: eoſquè

CAP. 58.

Amaleſamutha vt alijs placet ſoror Theodorichi, alijs, filia, alijs, vxor ſed hæc de eadem poſſunt eſſe vera vt de multis Eudoxijs verius tamen creditur filia ſecundum Aretinum. Et ipſa Theoderico ſine virili prole deffuncto, in Regno Gothorum succeſſit, cum puero Atalaricho, quem et marito Euchario habuerat: vt habet Platina in Iohannem primum. Hæc ſupra ſexū magna enituit: & vſa eſt, prudentia, & virtute: nec quid ſiniſtrum de ipſa legitur. Hæc tamen peopter hiſtoriam, ponitur poſt patrem. Hæc ita litteris græcis & latinis fuit inbuta: vt cum quouis docto agredi auderet: omniumque barbarorum linguas ſic calebat: quod ſine interpretè, cum omnibus loqueretur. Malè decreta à patre, emendauit vt filijs Boetij, & Symmachi

CAP. 57.

Vincentius præsbiter natione Gallus commentatus in psalmos.

Samuel presbiter ecclesiæ Edissene, scripsit potissimũ aduersus Nestorianos: ostendens Deum in homine, non purum hominem: ex virgine natũ. Et aduersus Euticianos, ostendens veram hominis carnem a Deo assumptam: & non de celo exhibitam: nec crassi æris sustantiam in carne formatam. Et Thimotheanis, aut Æleurianis: ostẽdens ita verbum carnem factum, vt manente verbo in sua substantia; & homine in natura: societate non immixtione, in vnam filij Dei personam

CAP. 58.

Prosper Aquitanus, doctor sanctus & probatus: multa docte composuit, & cronica potissimũ a prima hominis cõditione vsque ad obitum Valen-

comperit ipsum deffisse quadam tamen simulatione, vt persiceret promissa, cum quibusdam pecunia corruptis egit, vt quendam Laurentium in Pontificem summum eligeret Sed multitudo hunc Symmachum elegit. vndè ad triennium fuit seditio, nec absque cædibus At Theodoricus, coacto concilio Symmachum recepit, Laurentio Nursiæ ordinato dum tamen seditionem concitat deponitur à Symacho & exulat. At iuuantibus fausto et Probino, dictus Laureus reuocatur. Vndè Rex indignatus, Petrum Alatinium episcopum misit: qui pulso vtroque sedem teneret. Verum Symmachus habita synodo 120. episcoporum, obiecta diluit, & omnium sententijs vterque relegatur, vbi magna seditio Romæ oritur. Clodoueus tum Luteciam Regni caput

què qui de cognatione Anastasij erant, vt quidá Amantius, & Theocritus aut qui aliàs id imperiũ a pti essent: occidit. Vitalianum Tracem ad præeminentiam & consulatũ vocat: vt eundem sic occidi faciat: quod & dolo egit.

CAP. 43.

Hic Iustinus .1. anno sui imperij, linguam Seuero radicitus excidi fecit: & exilio deportari vt habet Nicepho. 17. tom. cap. 2. Stati etiam à sua creatione, vt orthodoxe fidei amator nuncios ad Hormisdam Pappam misit: qui & sedis apostolicæ authoritatem confirmarent, & pacem Ecclesiis exquirerent: quantum per religionem concederetur. At Pappa suis nunciis permotus, solemnes legatos, annuente Rege Theodorico, ad eundem mittit: quos cum omni reuerétia & honore suscepit

Symmachi paterna bona restituendo.

Theodatum consobrinum qui multa Tusciorum prædia tyrannice occuparat: ea restituere compulit. Puerum Athalaricum litteris & moribus instruendum curauit: grauissimos & compositos ex senioribus illi assignando. Et interim ipsa seuerè regnum gubernabat: prohibens iniurias omnes. Vndè quosdam ex Gothis, habuit inimicos: qui & in eam conspirantes, eidem intulêre, non placere Gothis, nec decere, vt eorum Rex sub senioribus esset, sed potius exercitio armorum cum iuuenibus ne effæminatus, & mollis reddatur. Qui hinc breui tempore ad lasciuiam, & scorta, ac libidines transuectus est, & matri repugnans, vt nec eam alloqui dignaretur. Vndè ipsa viriliter agens, tres præcipuos Gothorum

lentiani tertij vndè de sumptũ fuit complementum Chronicorũ Eusebij post Hieronimum. Itẽ & quendã librum aduersus quædã opuscula' Cassiani vbi de gratia Dei, & de libero arbitrior,ipsum reprehendit. Fuit episcopus Rheginensis & notarius Leonis pappæ.1. Vndè & creditur Epistolã Leonis ad concilium Calcedonense dictasse

CAP.59.

Claudianus Eccl. Viennẽsis presbiter,quædã opuscula cõposuit de substãtia animæ ostendens eam esse incorpoream.

CAP. 60.

Faustus primũ Abbas Lyrinensis indè episcopus in Gallia,tempore,Anastasij Pappæ,plurima copiosè, & ordinatè scripsit. Et potissimùm contra Arianos ostendens trinitatem esse essentialem.

Item & contra eos scrisit qui dicunt,

put constituit. Symmachus Manicheos repertos ex vrbe pellit, conbustis eorum libris. Pius fuit in extruendis, & reparandis Ecclesijs, & pauperum habitaculis: & ne quid pro victu illis deesset. Proscriptis à Trasamũdo, episcopis in Sardiniam de victu & vestitu subueniebat. Constituit, vt die dominico, & martirum festis, gloria in excelsis caneretur. Suo tempore & Regis Theodorici Romæ sex synodi congregantur: quibus multa statuuntur quæ crebrius in decretis citantur. Item & concilium Merdense. Item & Valentinum in Hispania. Enodius tum eruditum librum egit pro tuitione 4. & 5. synodorum illarum: qui probatus est. Hic fœliciter obijt, cùm sedisset annis. 15. & diebus. 28.

CAP.

in

cepit cum Clero, & populo. Et qui Acatio cõsenserant aduentũ horũ legatorũ veriti, templo munito se incluserũt: & nũcios ad imperatorem mittunt, asserentes se in sedis apostolicę sententiã non venturos: nisi eisdem redderetur ratio: cur Acacius dãnatus fuisset. Vndè & Iustinus hos omnes ex templo expulit & vrbe. huius Iustini. 7. ãno terręmotus simul & incendiũ totã penè Anthiochiam subruit: Vbi Euphrasinus fidellis Episcopus . interijt: Sed diuina ꝓuidentia, ei⁹ loco Euphemius eligitur.

Et cũ post. 30. mẽses terræ motus grauissimus erũnis rursus ciuitatẽ incuteret, Iustin⁹ ex oraculo cuiusdã deuoti viri, iussit nomem domini prę foribus cuiuslibet domus scribi: In hęc verba Christus nobiscum state. Et eomodo terræmotum repulit: vnde ex tunc dicta est Thepolis, Anthiochia ciuitas.

thorum horum suasores clam occidi fecit: & pueri curam resumpsit. Sed is ex superiori lasciuia, in ægrotationes prolapsus 18. anno ætatis suæ defũctus est: post quam decem annis cum matre regnasset. At Regina commodius agere putans, Theodatum præfectum eius cõsobrinum, Regni consortem assumpsit. Qui litteris eruditus erat: sed inconstans & vitiosus.

CAP. 59.

Theodatus Rex Gothorũ, ab Amalasuntha assumptus, statim beneficio ingratus, cum inimicis dictæ Reginæ conspirans, captam in insulam Vulsinij relegauit: & non multo pòst vt occideretur permisit, quod multos Gothorũ perturbauit: vt à seditione non longè abessent. Is Theodatus tyrannus fuit, & Catholicis aduersarius: Tandem tamen à suis deponitur, suffecto Vitigi

in creatis aliquid esset in corporeũ:hostẽdens solum deum esse incorporeum. Quod de materia aut corpore metaphisico intelligendum :deus solus incompositus sit, & incomponibilis de phisica autẽ constat animam, & angelum incorporeos esse. Scripsit & is Faustus ad quendam Gratum Diaconum, Nestorianũ effectum, ostendens. B. Mariã non purum hominem, genuisse: Sed deum verum & hominem Item & ad quendam fœlicem Patricium & prefectum exhortatoriam ad timorem Dei.

CAP. 61.

Seruus dei re & nomine cuius diœcesis, aut ciuitatis episcopus, aut cuius nationis non citat Gemadius. Sed quidem eum scripsisse, cõtra illos qui asserebant Christum nõ verum deum & hominẽ ab instanti conceptione fuisse deniquè sem-

CAP. 40.

Hormisda Campanus 54. à Christo, temporibus Anastasij, & Theodorici regis circa 514. Et sub initio Iustini. hic adhortante Theodorico vt ait Platina synodum in vrbe coegit in qua Eutychianos iam damnatos, iterum damnauit: & Iohannem episcopum Constantinopolitan. litteris adhortatur, vt ab illa heresi desistat, confitendo in Cristo; diuinam & humanam naturam. Qui parere noluit, fauore Anastasij fretus: qui legatos Hormisdæ contra ius gentiũ & diuinum, magna contumelia, à se naui rimosa iußit nauigare, vt recta in Italiam redyssent, ita vt nullum greciæ portum illis applicare licuisset: significans imperatoris esse proprium imperare: & non cuiusuis etiam Pontificis, imperata suscipere.

Sed

Quo circa nō vanum aut inutile esse constat, nomen Domini signū crucis au sāctā imaginē affigere vt sanguis agni postibus hostiorū in Ægipto quo fugabatur exterminator & idem de serpente æneo suspenso per moysem.

Iustinus oēs hereticos, expelli iussit, & eorū Eccl. Catholicis reddi. Quā obrē Theodoricus Arrianus, ita feruidus, propositis comminatorijs, Iohānem Papā, in legationem ad eundem misit ; vt in eodam Iohanne statim dicetur Etcumdictus Iustinus annum. 10. in imperio attigisset senecte, ac morbo se minus, tanto aptū imperio perciperet Iustinianum Patriciūsuæ sororis filium, imperiisociū legit: & solis quatuor mensibus cum eo imperauit: ac. 11. sui imperii anno, vitæ finem dedit.

CAP.

Vitigi eius loco: à cuius satellibus fugiens occiditur.

CAP. 60.

Vndè his Gothis finem facientes patuit sub Valente cap. 9. & 10. qualiter venerint & fuerint infecti hæresi Arrianorum, non sic tamen quod crediderint filium dei creaturam esse, sed benè minorē patre nec ideò fuerūt crudeles in Catholicos, vt VVandali, vti de his super Iustiniano, durante Romana obsidione per eos, sacerdotes & Clerici nil minus solemniter celebrabant in ecclesijs B. Petri & B. Pauli extra vrbem & in hos Gothos in Italia contra. Theodatum in parte commotus Iustinianus imperator propter necem Amalasunthæ mouet belliū duce Belisario: & Theodatus vt ineptus à suis deponitur. Cuius loco Vitigis Rex eligitur strenuus

per vidisse, & cognouisse.

Victorius Aquitanicus inuitatus ab Hilario Pappa cursum Pascalem composuit, post Eusebiũ Theofilum & Prosperum

CAP. 62.

Theodoretus Cyrię Ciuitatis episcopus in Syria multa scripsi t, potissimũ cõtra Eutyché, & Dioscorũ. Item & decem Ecclsiasticę historiæ libros: incipiens à fine historiæ Eusebij vsque ad tempus Leonis senioris, sub quo moritur: à quo & Cassiodorus partem historię tripartitæ desumpsit.

CAP. 63.

Gẽmadius episcopus Cõstãtinopolitan⁹ in Danielem commantatus: & homelias multas composuit Vir sãctus sub Leone imperatore moritur.
hic successit Anatholio, & fuit successor Acacij;

Sed dei iudicio, non multo post ictu fulminis interijt.

Iustinus fidei amator, initio sui imperij, nuncios ad eum misit: & Hormisda legatos ad eundem: quos omni cum reuerentia suscepit.

Hic statuit, vt nullus occultas nuptias faciat sed publicè, sub benedictione sacerdotis. Concilium Aurelianense sub eodem, & Clodoueo celebratum fuit De quo Aurelianen. concilio, multa in decretis citantur.

Item concilium Gernudense prouinciale, & Cæsaraugustanense fuit sub eodem Hormisda. Qui fœliciter obijt cum sedisset annis 9. et diebus 18. Hic etiam Hormisda Manichæos ex vrbe, vt Symmachus pariter eiecit.

CAP.

CAP.44.

Iuſtinianus.61.Imperator circa annum domini.528. fuit ex ſorore Iuſtini nepos, & ab eo inſtitutus Imperator. Zelans fuit & Catholicus pro fide ſtrenuus & victorioſus in bello: ac cũ tãtis curis ſtudioſ⁹ in cõponẽdis ac redigẽdis legib⁹. Leges enim Romanas, ſparſas, ac incõpoſitas miro ordĩe & multa vtilitate recolegit: nec dubium, quin conſilio iuriſperitorum fidelium, & opera eorũ. Leges enim ab vrbe condita, Diſtinctis libris coaceruauit Quorũ quidem librorum, alios, digeſta, pãdecta, inſtituta & codicem dicunt.

Qui ne dum ciuillem omnẽ doctrinam continent, ſed & miſteria fidei nr̃æ, cultum diuinũ, ac res eccleſiaſticas adeò dilucidè planant, & inſtituũt: vt ipſe merito inter doctores eccleſiæ debeat anumerari.

nuus, à Beliſario tamẽ ducitur captiuus Conſtantinopolim Ildouadus poſt eum præficitur, & ab vno ſuorum occiditur. Allarichus poſt eundem eligitur, & quinto menſe proptet ineptam gubernationem, etiam à ſuis occiditur.

Totilas poſt Allaricum eligitur ſtrenuus et ſtudioſus, qui Romam reſumpſit, & eam deſtruxit, & etiam Neapolim. Vndè dicitur flagellum dei. Sed à Beliſario ipſa reſumitur & pro parte reparatur. Sed poſt ſuum receſſum iterum à Totilla ſumitur & ab eo tunc libera reſtituitur. Et in aduentu Narſeutis occiditur in bello iuxta Rauennem. Vndè loco eius vltimus Rex Theyas eligitur, qui & ſtudioſe in bello occiditur: & tunc defecerunt Gothi in Italia non tamẽ in Hiſpania.

CAP.

Claruit miraculis. Nullũ ſacerdotem conſecrauit, qui non prius pſalterium memoriter ſciuiſſet Niceph. 15. to. c. 23.
Magiſter ſentẽtiarum eundem citat. 8. diſtinct. 2. ſen.

CAP. 64.

Theodorus presbiter, in Coelè Cyria, multa ſcripſit: ſed potiſſimè de conſonentia ſacræ ſcripturæ veteris & nouj teſtamẽti quod vnus ſit deus in vtroquè: moritur ſub Zenone.
Ioãnes presbiter Anthiocenæ cuiuſdã parrœchiæ quędam vtilia ſcripſit: & quædam minus. Hic tempore adhuc Symmachi. Vndè nec putetur eſſe Ioannes Chriſoſtomus.

CAP. 65

Honoratus epiſcopus Cõſtantinæ in Aphrica, ſcriſit Epiſtolam exhortatoriam Archadio cuidam exuli pro fide Catholica quod meritum martirij hinc

CAP. 41.

Iohannes primus 55. à Chriſto, temporibus Iuſtiniani imperatoris & Theodorichi Regis circa annum domini. 53:.
Is Iuſtinus Zelo ſidei, vt hæreticorum nomen extingueret, ſtatuerat Eccleſias Arrianis auferri, & Catholicis reddi.
Vndè Rex Theodorichus Arrianus eundem Iohannem Pappam, in legationem miſit, ad Iuſtinum, cum importuno, & Agapito: rogans vt eccleſiæ Arrianis redderentur: aut ipſe qui toti Italiæ dominabatur omnes Catholicorum eccleſias vaſtaret, & deſtrueret. Quem imperator cum populo, in maxima reuerentia ſuſceperunt & in conſpectu omnium premiſſus Iohannes ſuis precibus vnum cæcum illuminauit. Hic vt ait Niceph. 17. tomo. 9. cap. Dum inuitaretur ad parem ceſſionem

Hic vt ait Niceph.17.to.c 7 & .8.habuit v xoré Theodoram nomine, qui fortè ex cópoſito opiniones diuiſerant. Nam is verá fidem profitebatur, & protegebat ſecundũ conciliũ Calcedonenſe. Illa autem Theodora aduerſæ parti adicta erat: ſuis plurimũ fauẽs, noſtros non negligendo. Quæ & ſæpius Iuſtinianum aggreſſa, illi tãdem ſuaſit : vt Seuerus Conſtantinopolim euocaretur. Qui ſtatim ſuis epiſtolis perniciẽ ſuam cõmunicauit Antimo, & Theodoſio epiſcopis. Qui tamẽ iuſſionibus Iuſtiniani cõtravenirẽt nec reciperẽt cõciliũ Calcedonẽſe. Ipſè cum Agapio Papa, eoſdẽ ex ſuis ſedibus deturbauit loco eorũ Zoilum in Alexãdria Mẽnam in Conſtãtinopoli ſuſtituẽtes. Seuerum autem Anamatiſatũ ꝓmulgauit. Et qui non cõplexerentur ſentẽtiam cõcilij

CAP. 61.

VVandali eo penè tempore, & ex eiſdem partibus ſe ſe tyrannice per Allemenias, franciam Hiſpaniam effuderunt, vndè & pars quæ iuxta Sybilem, aut hiſpolim vſquè nunc ab eis dicitur VVandaliſia. Et tandem tempore Valentiniani tertij & Theodoſij Affricam penè occuparunt: Et Genſerichus eorum Rex vocatus ab Eudoxia relicta Valenteniani, Romam vaſtauit contra fidem datam & eam cum filiabus Endocia, & Placidia, captiuas duxerunt illi VVandali: et Eudoxiam filiam dedit Genſerichus ſuo filio Honorico vxorem, de quo ſtatim.

CAP. 62.

Honoricus Rex VVandalorum & Allanorum maximus & crudeliſſimus propugnator pro hæreſi Arriana, intantum vt Diocletianum ſæuicia ſuperauerit,

hinc consequatur.

Cerealis episcopus apher natione, libellum edidit probatum nostræ fidei, cum copiosis auctoritatibus sacræ scripturæ, & vtriusquè testamenti sine argumentatione.

CAP. 66.

Eugenius Cartaginensis episcopus tẽpore Honorichi Regis Vvandalorum arriani qui Eudoxiam filiam Valentiniani & Eudoxiæ habuit vxorem: multa pro fide passus est, & composuit ipse Eugenius puta, compositionem fidei: de consubstantialitate filij Dei acceptã ab omnibus episcopis.

Item epistolas exortatorias ad constantiam fidei suis omnibus reliquit, dum in exilium depottaretur & plura alia & ad Regẽ & ad plebem scripsit. In exilio id idem pene infinita passus est.

Premissus enim Eugenius missus fuit in exilium

sionem, cum Antistite Constantinopolitano, non sustinuit prerogatiuam sedis apostolicæ deserere quam supra Epiphanium in throno collocaretur: et Episcopum Alexandrinum Theodosium ad communionem non admisit: sed cæteros omnes.

CAP. 42.

Theodoricus tamen dolo eos suscipiens, ægretulit quod fide, & moribus, cum Instino conuenissent. Vndè eos apud Rauenam conclusit: vbi inedia & foetore Iohannes moritur martir, & colitur 27. Maij. Symachum etiam & Boetiã eos tunc Theodosius necare fecit. Sed & 98. die subita morte interijt. Cuius animam quidam deuotus spiritu vidit in ollam vulcani demergi B. Benedictus, & B. Brigida tum claruerunt.

Galli

cilij grauibus pœnis ſubii cit quo timore omnes ec cleſiæ idem ſentiebant.

CAP. 45.

Nicephorus.17.to.c.10.Is citat bellum inter Perſas & Romanos tum accidiſſe eò in pârte, quod Gabades Rex Perſarum Coſroe iuniori filio, regnum relinquere volens eum in adoptione Iuſtiniano Dare ſtatuerit, quo iuueni Regnum firmius eſſet: vt ad opoſitum de iuniore Thedoſio, per Archadium Iſdigerdi commendato vt ſupra cathologo Pontificū.c.24. Quidam tamen Proclus, quæſtor officio apud Iuſtinianum id impediuit. Vnde bellum dictum ortum eſt eos enim Iuſtinianus Duce Beliſario ſtatim vicit: & etiam populum Conſtantinopolitanū rebellātem.

CAP.

ſuperauerit, Catholicos enim innumeris & crudeliſſimis affecit ſupplicijs, igne aqua vitam eis tollens, & omnium tormētorum generibus, multis, linguas, ferro, reſcidit, qui nihil minus intelligibiliter loquebantur. Duo tamen ex eis lubricitate cum mulieribus lapſi, id donum amiſerunt, proſcriptione ſæuiſſima per decreta ſterilia & crudelia, vt & frigore perirent ex plebe, & ex epiſcopis condemnauit innumeros, vt in Nicep.16. tom. cap. 16. citatur, ab eodem plus quàm trecenti triginta epiſcopi exilio pulſi ſunt. Et ſi tot ſimul epiſcopi non eſſent in Africa, dic ſucceſſiue & inter eos fuit egregius ille Eugenius epiſcopus Carthaginenſis, de quo ſuo loco meminimus.

Item

CAP. 46.

Iustinianus etiam miseratus pauperes Christianos diu crudelissime afflictos sub Vvandalis, Arrianis, honoricho Trasamundo, & alijs: ac tunc sub Gelimero in affrica: exercitum contra eosdem misit, duce prefato Belisario Patricio, cum solẽni oratione Epiphanij, ac populi ingressu: eum etiá ad id exhortante B. Cypriano per reuelationem: Qui quidem Belisari⁹ de eisdem triumphauit, recuperata Carthagine, & Ecclesijs restitutis Christianis: omnia etiá vasa (quæ Gauserichus ex Roma abstulerat) conquisiuit & retulit: quorũ multa ex templo Salomonis fuerant per Titum allata: quæ Instinianus Hierosolimis reddi iussit.

Et Bisantium reddijt præfatus Belisarius cum multitudine captiuorum inter quos & Rex Gelimer

Idem Niceph. 17. to. c. 1. & Vincentius histori. 3. voluminus lib. 21. ex procopio defflenda citant. Ex episcopis enim sacerdotibus, Leuitis, & communi plebe ad numerum. 4976. cæsos promiscui sexus debilium & languidorum, mulierum & paruulorum exilio asperrimo simul relegauit, adeòquè exilio aspero, vt simul agrecatim more pecudum in stercoribus suis cum horrenda infectione accubarent. Nichilominus fideles ibant cum gaudio & exultatione, constantes in fide, ex quibus fuerunt innumeri confessores & martires ex quibus Eugenius Carthaginensis episcopus sanctissima Dionisia nobilis domina, fœlix episcopus, S. Maioranus, S. Victorianus, cum duobus suis fratribus, S. Mauricius, Diaconus. Et mirabile exemplum de Constantia duodecim

ſcripta probauit. Scripſit vitas patrum, & potiſſimè Hilarii Arelactenſis ſui nutritoris.

CAP. 68

Gennadius Maſſilienſis epiſcopus vt Platina ſuper Symmacho citat tempore dicti Symmachi & Anaſtaſii imperatoris: ſcripſit librum de dogmatib⁹ imitator. B. Auguſtini. Item & Illuſtriũ virorum imitatus. B. Hieronimum qui in precedenti facit.

CAP. 69.

Sanctus Benedictus, prout de eius preclaris geſtis. B. Gregorius. 2. libro dialogorum ſcripſit, regulam monachorum, diſcretione præcipuam & ſermone luculentã edidit: & obſeruauit. Hic claruit dono prophetiæ Totilæ enim Regi Gothorum prænũtiauit quæ ad decennium acturus eſſet; & tum moriturus ac eum increpauit

coro ſub contentione ordinatur. Sub eodem Maurus diſcipulus Benedicti, et Dioniſius Abbas (qui computum calendarij inſtituit) floruerũt. Conſtituit, vt populus à Clero ſecerneretur in celebratione miſſæ: & ne quiſpiam in epiſcopatu ſibi ſuc ceſſorem deligeret: & quod tertia die, dum fuerit poßibile, ſucceſſor epiſcopi ſufficiatur. Sedit. hic annis 2. & diebus 25.

CAP. 45.

Iohannes ſecundus Romanus. 52. à Chriſto, temporibus eorundem Iuſtiniani, & Athalarici Regis circa annum domini 533. hic recepit proteſtationem fidei Iuſtiniani imperatoris per epiſcopos & demetrium, atquè etiam Iohannis Patriarchæ Conſtantinopolitani, ſuæque eccleſiæ, qua ſedem Romanam venerabantur vt primam,

&

mer: qui humi proiectus coram Cæſare, ait, vanitas vanitatum. Sed de his Vvandalis ſub honoricho, & Traſamido, amplius dicetur in catalogo hæreticorum: Nam ſupra cunctos etiam tyrannos, crudeliſſimi fuerunt, aduerſus catholicos.

CAP. 47.

Nuncquè de bello Gothorum dum Theodatus ab Amaleſuntha matre Alarici Regis Gothorum deffuncto filio aſſumptus fuit ad conſortium regni, & is ingratus eam proſcripſit & necari permiſit Hinc Iuſtinianus cómotus dū & ſenſit ob id penè ad ſeditionem Gothos perturbatos, ea opportunitate animum cóuertit, ad liberandam Italiam ex detentione Gothorum, & præmiſſum Beliſairum cum ingenti copia in Italiam miſit, qui ſtatim recuperata Cecilia & Neapoli, Rommā etiam, ſuadente

duodecim iuuenum puerorum in Cartagine.

Et ex ciuitate Mauritania dicta Theoſis, omnes incolæ relictis omnibus, in hiſpaniam aufugerunt & ex reſiduis debilibus, Epiſcopus Arrianus reſiduos debiles, nunc blandimentis, nunc minis & terroribus attrahere cæpit. Qui etiam æquanimiter minas, & terrores Conſtantiùs ſpreuerunt, quibus dextras manus, & linguas abſcindi fecit et nihilominus etiā coram omnibus intelligibiliter loquebantur.

Sanctus Adrianus, & quidam puer ſeptennis cum miro ſpectaculo paſſi ſunt: & Liberitus cum eius vxore. Tandem manus Domini inmiſſa, peſtilentia & fame, & ipſe Honoricus ſcaturientibus conſumptus eſt vermibus.

CAP.

increpauit. Vndè ex tunc mitior fuit vt 5: cap. dialogorum.

Benedictus etiam quẽdam rusticum, à Gothis loris ligatum, solo visu ab soluit. Habuit sanctissimam sororem Scolasticam, cepit florere sub Iohanne. 1. Pappa & tempore Anastasij, Iustini, & Iustiniani imperatornm Cyprinus episcopus hyspanus, eo tẽpore scripsit in Apocalipsim.

CAP. 70.

Hegesipus; temporibus Anastasij Pappæ. 2. & Anastasij imperatoris: Regulam monachorum eddidit: sancti. Seuerini vitã descripsit.

Fulgentius episcopus Rupẽsis in Aphrica; primùm monachus & tota vita vir mirandæ sanctitatis, abstinentiæ. Fuit tẽpore, Anastasij Pappæ. 2. & Anastasij imperatoris circa igitur annum domini. 499.

Fulgentius

& agnoscebant supremã omnes hæreticos Anathematisabant etiam Arrium, Nestorium, Vtichẽ & similes: quatuor quoque concilia ex quibus Calcedonense 4. suscipiebant propria signatura imperatoris, supplicantes eorum fidem confirmari, et approbari, per sedem apostolicam. Is tamen libellus fuit à Iohanne factus tempore Iustini: vt in decretis hormisdæ patet. Vndè Iohãnes Pappa sanctißimus, eorum fidem recepit, & approbauit: vt in lege inter claras. Cod. de summa Trinitate & fide Catholica & de præfata protestatione l. nos reddentes. Idque fuit initio sui imperij.

Nam ille Patriarcha Iohannes Epiphanium precesit & Anthymum. Hic Pappa Iohannes ait Platina statim vbi Pontificatum inijt damnauit Anthymum quod in hæ

resim

dente Siluerio Pappa vt in Niceph.17 to cap.13 ab sque certamine Romanis se se dedétib9, & Gothis fugentibus in deditioné imperatoris recepit quę tamen postmodùm per Regem Vitigé & Gotthos diu acriter fuit obsessa,& in ea obsidione, Belisarius prout Nicephorus & Aretinus citant ex procopio habens Silueri um suspectum quod sentiret cum Gothis. Eo deposito,& Vigilio eius loco substituto,eum in exilium misit apud insulam Pontinianum. Sed id potius de eodem Siluerio contigit, vt eius legenda que est.20 .Iunii Cum is nollet Antymum hæreticum fauore Theodoræ Augustinæ reuocare:Id illi per salsos testes imponitur,& iussione eiusdé Augustæ deponitur: per Anthemium patricium. cótra tamem conscientiá Belisarii,& Vigilius eius loco

CAP. 63.

Hic Honoricus, vt habet Niceph. 17. tom. cap. 11. filius Genserici, aut ex Eudoxia, aut ex duabus vxoribus habuit filios Gundauum & Hulderichum.

Gundauus Rex VVandalorum post Honoricum patrem 12. annnis regnauit, etiam crudellis in Catholicos, reuocauit tamen Eugenium episcopú Carthaginensem ab exilio.

Trasamundus post Gundanum tyrannicè 27. annis regnauit, adeò in Catholicos crudelis: vt eorum ecclesias omnes claudi, & interdici fecerit.

CAP. 64.

Transamundus iste B. Fulgentium episcopum & vltra 4000. milia Christinianorum proscripsit, & relegauit in insulam Sardiniá quos Gelasius Pappa alebat ibidem contra eundem, vt de eo 11. ca. to. 17. citat Nicephorus.

Fulgentius is missus fuit in exilũ, in Sardiniam insulam, cum aliis multis, per Trasamundum Regẽ Vvandalorum: Qui nihil tamen omisit, quod ad veram Christi fidem pertineret docendo, & prędicando, & scribendo multos libros etiam ad eũdẽ Regem: vt de Trinitate, de libero arbitrio, de regulis fidei. Item cõtra Pelagianos: & elegantes orationes ad populos.

CAP 72.

Mammertus Episcopus viẽnẽsis institutor Litaniarum, præcessit hæc tempora: Nam fuit tempore Leonis Pappæ.1. & Theodosii iunioris, vt iam supra c.21.catal.2.

Petrus Rauenensis pluri ma docte scripsit, & forsam ante fulgentium, alter tamen affricanus fuit, alter Italus Remigius episcopus Remensis B. Benedicto fuit contemporaneus.

resim Eutychianam incidisset tẽpore tamen huius præcesserant Epiphanius & Iohannes. Antè hunc Anthymum fuit concilium Toletanum secundum: sedit annis 2. & mensibus 4. Vndè iam obierat dictus Iohannes.

CAP. 46.

Agapetinus seu Agapius Romanus 59. à Christo circa annum domini. 531. Is à Theodato rege mittitur ad Iustinianum illi adeò infessum, quòd Amalasumtam matrem Alarichi interfici, & relegari iußisset, vt ob id Theodato inferre bellum minaretur.

At Iustinianus eundem Pappam honorificè & benignè suscepit cum pace saltem pro tunc.

Nam vt citat Platina illi postmodùm suasit, vt Euthychianã opinionem confirmaret, et dum ipsum

loco ſubſtituitur, qui tamen pœnitens quid quid promiſiſſet noluit Arthemiũ reuocare. Vnde iuſſu euiuſdẽ Auguſti, cum mutis opprobriis & afflictionibus martiriſatur. Tandẽ tamen præmiſſus Beliſarius, & Narſes Gothos ex Italia penitus profligarunt. Qui Gothi & ſi Ariani eſſent non tamẽ crudeles extiterãt in Chriſtianos, Vt Vvandali in affrica qui durante obſidione Romana, ſacerdotes & Clerici nil minus diuinum officium celebrabant ſolemniter in eccleſiis. B. Petri, &. B. Pauli quæ ſunt extra vrbem.

CAP. 48

Poſt tantas victorias de Vvandalis & Gothis, vt citat Nicephorus 17. tomo c. 14. ex his Coſroes Rex Perſarum inuidia mouetur cõtra Iuſtinianum: eo etiam fortaſſis, quia ipſius curam non ſuſciperet.

Nicephorus. Gabaones dux Maurorũ (qui erãt circa Tripolim) dum ſenſit eum contra ſe venturum, plebem omnem iuſſit ad deum reclamare, cum ieiunio, pœnitentia & oratione, & cum tanta caſtitate, vt etiam mulieres ſeorſum includi fecerit, & vbi per exploratores didiſcit VVandalos, miniſtros dei & loca ſacra venientes prophanaſſe repurgari, & reuereri fecit. Dehinc fide conſtans dictus Gabaones cum ſuis parcioribus obuiam ſe VVandalis præbuit: & in agreſſu penè omnes deleuit. Et Tranſamundus, non multò poſt, (nimis tamen tarde) obijt.

Platina, Palmerius, & alij nonnulli videntur aſſerere, hunc eundem cum honorico, ſed opinio, Nicephori videtur conformior.

CAP.

us Clodoueum Regē Frá corum circa tempora Zenonis Baptisauit. Doctrina & miraculis clarus fuit.

CAP 73.

Boëtius cognomento Seuerinus, cuius hegesip9 vitam scripsit. Is boetius senator fuit preclarus, qui à Theodorico Rege Gothorum Arriano propter suspitionem affe ctatæ libertatis & vt versimilius pro tuenda fide Catholica mittitur in exillium, & post carceri mancipatur. Vbi plura scrbit, vt de cōsolatione Philosophica: scripsit etiam de trinitate cōtra hęreses, vt non illis fauere videretur secundú Vincentium. Boetius is cum Symmacho eius genero iussu dicti Theodorici intersicitur in carcere: tempore Iustini imperatoris, & Ioannis Pappę primi circa annum Domini. 527.

CAP.

ipsum id abhorrere conspiceret & minas addidit.

Cui Pappa Agapethus constanter ait, ad Iustinianum venire optaui: sed reperi Diocletianum. Hoc citat Platina. Et si ita euenerit: hoc illi ratione Theodoræ vxoris tribuitur, vt de Siluerio dicetur. Nam constat ipsum Iustinianum ex proprio voto condemnasse errorem Eutychij vt Cod. de summa Trinitate & fide Catholica L. nos & in actibus quintæ synodi sæpe. Mirum tamen tantùm virum suasione mulieris tantam maculam suæ gloriæ in miscuisse. Vndè aiunt ipsum in tali responso, proprio nutu diuino fidem Catholicam fuisse complexum.

CAP. 47.

At Agapius tum facta disquisitione de Anthymo seu Arthemio ex multis oblatis libellis aduersus 4. synodum

Et fingens pacem violatam a Romanis magno coacto exercitu Beioram Anthiochiã,& alias ciuitates deuastauit deniq; apud Apameã populo cum sancto episcopo Thoma ad Deum reclamẽte,& .S. Crucem deferente,ab hoste miraculosè,protegun tur.Et in Edessa pariter cum defertur imago & litteræ saluatoris missæ adAbagarum . Item & Sergiolis precibus,& meritis beati Sergii,suas reliquias protegẽtis, hostis miraculosè repellitur. Vndè isdem Cosroes timore correptus , & admiratus vin diuinam ,is in suam Ditionem est reuersus, & fama obtinuit eum antè obitum baptisatum fuisse Alia de ipso supra Iustinum secundum dicentur cap.54.Miranda vniuersalis pestis per 5. annos tunc fuit: qualis nunquã fuerat audita.Hęc Nicep. 15.c.vsq, 18.to 17.c.refert.

CAP. 65.

Huldericus honorici , ex Eudoxia filius , assensu huius Transamundi post eundem regnauit , quem tamen cum ad Catholicos beneuolum percepisset eundem in fine adiurauit ne illis faueret is nihilominus ex pietate materna illis mittis fuit , proscriptos reuocauit : & quem libet in suo instituto viuere permisit. Gelimer tamẽ illi propinquus genere, cum septem annis regnasset , ipsum regno exuit.

CAP. 66.

Gelimer vltimus Rex VVandalorum in Affrica tyrannicè vt honoricus & Transamundus regnauit.Vndè Iustinianus(vt cap. 12. to. 17. citat Nicephorus) Christianos , qui illic affligebantur, miseratus,exercitum contra eos vandalos, duce Belisario misit, qui etiam Regem Gelimerum secum captiuum

CAP.74

Cassiodorus primum senator, & Theodorici Regis cancellarius, postmodùm monachus deuotus hic collegit historiã tripartitam commẽtatus est super psalterium, & epistolas multas composuit, fuit sub Fœlice.4 vsque ad Pelagium.

CAP.75.

Priscianus tempore fœlicis 4. & Iustiniani fertur librum insignẽ gramaticę composuisse: Et alii ferunt quod tempore Iulliani apostatæ.

Sedulus Scotus seu hybernẽsis discipulus hildeberthi Scotorum archiepiscopi. Et episcopus. ecclesiæ eiusdem vt habet Sigibertus Franciam, & Asiã, ac Italiam perlustrauit, & Romæ doctrina clarus effulsit: multa metro & soluta oratione composuit In epistolas Pauli pręsertim Item scripsit &

4. synodo cum Eutyche, & contra edicta Iustiniani veniret episcopatũ illi abrogauit, ac eius loco Menam seruum dei constituit vt in legenda beati Siluerij 20. Iunij quòd etiam Petrus episcopus Hierosolimitanus præfecti ecclesiarum, & monasteria Palæstinæ comprobarunt, & dictum Menam Agapetus (ait Platina) consecrauit, vel Agathon vt Nicepho. placet sed non potest stare secundum cathalogum ecclesiæ Latinæ.

Ait deniquè Nicephorus id antea non contigisse, vt episcopus Constantinopolita. a Romano consecraretur constat tamen satis per eundem, vt de Iohanne 1. suprà Epiphanium tempore Iustini & multis alijs sedem Constantinopolitanam Romanæ fuisse subiectã

CAP. 49.

Euagrius hunc Iustinianum auariciæ nimis notat certũ tamẽ est, eundẽ fuisse pium, in ædificãdis sacris locis: vt patet de admirando Sophiæ templo & aliis multis. Culpatur quod sustinuerit quandã populi factionem contra omnem legem. c. 21.

Suo tempore viri floruerunt excellentes Sancti, videlicet, Barsamphius, Symeones, qui se demẽtẽ simulabat propter Deum Thomas quidam monachus & Sabbas, ac Theodosius præsides eremi.

Miraculum insigne de sacra Eucharistia. Vt cap. 15 Ni. to. 17. Sub S. Menna episcopo Costantinopolitano. Consuetudo fuit in ea ciuitate, cum pluscu lum de partibus ĩmaculati corporis Dñi reliquum esset sacerdotes pueros ĩcorruptos, ex scolaribus ieiunos assumebãt, qui reliquias ederẽt. Contigit

captiuum duxit, ecclesijs restitutis, vt in Iustiniano c. 36. & tunc desijt in Affrica Regnum VVandalorum.

CAP. 67.

Anthymus aut Arthemius episcopus Trapesuntinensis post mortem Epiphanij translatus Constantinopolim episcapatũ administrabat, & Alexandriæ post Dioscorum, Theodosius qui vnam tantum naturam in Christo ponebant post vnionem cum Eutiche Niceph. cap. 8. to. 17. Tum contingit Theodoram vxorem Iustiniani illi errori maximè addictam, frequenti aggressu, eidem persuasisse, vt Seuerus Constantinopolim reuocaretur, qui suis epistolis ad Theodosium gloriabatur se Anthymium in suam adduxisse sententiam.

Qui

& librum vnum ad Theodosium. Item in maius volumen Prisciani, & multa alia, & fuit (vt habet Tritenius) sub Theodosio circa annum Domini 430. ex quo verius videtur Priscianum fuisse tempore Iuliani, & vtrunquè antè hæc tempora. Nam suprà sub. cap. 35.

Arator subdiaconus Romanæ ecclesiæ. Iustinianus episcopus Valentinæ vtilia scripserũt circa hæc tempora.

CAP. 75.

Dionisius Abbas Romæ calculum calendarij & circuli paschæ composuit tempore Bonifacii. 2.

Victor tamen Episcopus campanus, & Albertus pichius eum de insufficientia taxant

Martinus quidam suessionum gentem predicatione & scriptis ab heresi Arriana traduxit

CAP. 76.

Eulogius episcopus Alexandrinus multe confir-

subiectam & etiam per legem Iustiniani & Iohannis Constantinopolitani episcopi L. nos reddentes. Cod. de sum. Trini. & fide catho. Hinc liquet multa quæ in quinta synodo citantur fuisse huius tempore Agapeti. hic de cons. distinct. I. *Agapetus dicitur vas catholicum esse. Is Constantinopolin moritur, cuius corpus Romam transfertur: cum mensibus tantum* II. *& diebus* 18. *sedisset.*

CAP. 48.

Siluerius natione campanus 69. à Christo tempore Iustiniani imperatoris circa annum domini 536. fuit filius Hormisdæ Pappæ ex nuptiis ante Papatum. Nullum enim Pappam legimus habuisse vxorem siue græcum siue hebreum hic Siluerius Theodato Rege Gotherum corupto pecunia, iubente creatur Pontifex

sinè

cum eisdem puerum cuiusdem iudei vitriarij aggregari: Qui reuersus patri interoganti rem pandit. At pater ira succensus arreptum puerum in fornacem candétem, in quo vitra decoquebant, coniecit. Mater cũ diu quæsiuit, & tertia die in officina mariti plorans, & puerum aduocans: agnita voce materna, respósum ex furno dedit: qui statim fracto hostio ipsũ in medijs prunis incolumen reperit, vt nec capillum flama læsisset. Qui & respódit quandam illustrem dominam purpura indutam ad eum venisse: & aquam infudisse propinquam extinguendo flammam: ac cibum illi præbuisse: quã fuisse deiparem virginẽ singuli dixerunt & mater cum filio, iussu imperatoris baptisati fuerũt: pater incredulus vt parcida, fuit crucifixus in arbore ficu.

CAP.

Qui verò dum contra iussiones imperatoris quæ maximè habentur l. nos reddentes. Cod. de summa trinita. venirent non recipientes Cõcilium Calcedonense: vtrumque exauthorauit: Anthymum quippè & Theodosium, illis substituens Zoilum in Alexandria, & Mennam in Constantinopoli. Quem Agapitus Pappa tum assistens consecrauit & ordinauit, qui tum illuc missus fuerat à Theodolo Rege, nec antè vt ait Nicephorus græcus, consuetum erat quod à Pappa consecraretur episcopus Cõstantinopolitanus.

CAP. 68.

In quinta autem synodo Anthymus exhortatur dare libellum pœnitentiæ & proprium episcopatum Trapesuntæ recipere, qui tandem aut timens aut nolens non comparuit Vndè ab vtraque sede deponitur, & proscribitur

cum

matiua ſacri concilij ſcripſit. Anaſtaſius ſynaytes epiſcopus Anthiocenus, multa contra Acephalos, & alios hæreticos ſcripſit. vt Nicephorus. 17. to.c.30.hic peritus in ſcripturis, & tantæ morum integritatis : vt etiam in leuiculis ad diuinum pertinentibus numen, moderationem adhiberet. Attẽtiſſimus fuit in audiendo: & diſertiſſimus ſtatim ſoluendo. Otioſa preſtãtius ſilencio, quã ſermone reprimebat.

CAP. 77.

Iuſtiniano eum agredienti, in hereſim Apthardocitarum eſſentiret, reſtitit vt petra ac cæteros confirmauit: ſcriptiſq; doctiſſimis monachos Syriæ, & populos Anthiochenos in fide ſtabiliuit : & virillius reſiſtebat. Dum exilium illi parabatur. Dũq; Iuſtinianus libellũ exilii, in eũ dictaret: inuiſibili amẽtia pcutitur: & non

ſine decreto imperatoris, quód non erat conſuetum fuit enim cum conſenſu Cleri ſed moetu extorto is Theodatus fuit, quem Amalaſuntha filia Theoderici ad conſortium regni ſuſceperat, quem tamen exilio necari iußit. Vndè pro parte Iuſtinianus commotus miſit Beliſarium Patricium contra Gothos, vt cumquè habens Siluerium ſuſpectum eo tamen intercedente, Romani libere ſe ſe Beliſario dederunt. Habuit Vigilium diaconum ciuẽ Romanum Apochryſarium Auguſtæ Theodoræ competitorem vt conſtat ex epiſtola eiuſdem ad dictum Vigilium.

Conſtat Itidem ex Nicephoro. 17. tomo. cap. 8. dictam Theoderam fuiſſe addictam errori Vtichetis, vnam tantùm naturam, puta, diuinam fatendo in Chriſto, &

CAP. 50.

Eo tempore vt habet Nicephop.17.to.c.32. Anxumita Rex indorũ ex voto fidem & baptiſmum ſuſcepit, cum ſuo populo, ob victoriam obtentã de Homeritis auxiliãte Chriſto. quibus Iuſtinianus ſãctum epiſcopũ miſit. Cõtigit tum ob rerũ inopiã & famen apud Biſantium increbuiſſe. Vndè Iuſtinianus ſecundæ hebdomadę ieiunij ſeu quadrageſimæ carnes in foro venales ꝓponendas promulgauit, quo vi peracto, populus ob pietatẽ & deuotionẽ ſectandã, nec emebat nec edebat, mortẽ potius ſufferens quam quidquam de patrijs moribus mutare aut trãſgredi. & idẽ legitur de imperatore: pene etiam ſimile in 1. tri. c.10 de S. Spiridione qui in ieiunio inſtantis quadrageſimæ nil habente præter carnes ſalſas: quas is iuſſit apponi coram peregrino

cum ſeuero à quacunque ciuitate Imperij per imperatorem Iuſtinianum. Condemnati etiam fuerunt Theodorus epiſcopus mopſtueſtenſis Theodoretus, Ibas, tuentes errores Arrij & Neſtorij. Item & præfatus Gnapheus qui tryſagio addiderat, qui crucifixus es, & Seuerus de quo ſuprà, & Zoaras monachus ſciſmaticus, & ſeditioſus etiam Eutychianus iam defuncti vt præmiſſum eſt. Et Petrus apamyarum epiſcopus blaſphemus, Impudicus & hæreticus, deponitur & proſcribitur. Theodorus aſcydas epiſcopus Ceſaræ Capodociæ, præmiſſorum & origeniſcorum deffenſor.

CAP. 69.

Dogmata ſeu errores origenis condemnantur: in 11. *Can. eiuſdem Concilij & Nicepho.* 17. *to. cap.* 28. *ea expreſſius ita narrat.*

Antè

non multò post, ex hac vita dicessit.

Iustinus. 2. successor, conficta occasione, eum officio destituit: potissimè quia pecunias illi non dabat: eiusquè loco Doctissimum Gregorium instituit. cap. 35. tom. 17.

Hic tamen post mortem Gregorii. restitutus fuit: tempore Mauricii Imperatoris, & Gregorii Pappæ. Nicepho. 18. tom. cap. 26.

Et quodam tumultu, in Anthiochia, Iudęe eundē fune pedibus aligato, traxerunt per vrbem: & pudenda illi abscissa, in os eius proiecerunt: & tandē ipsum igni concreuarunt quod factum est tempore Phocę Imperatoris: vt 44 c. to. 18. Arbitror hunc esse Anastasium: qui actione. 10. 6. synodi suscipitur & probatur. CAP.

& Anthymium seu Anthemium episcopum Constantinopolitanum ob eum errorem depositum fuisse à Sancto Agapeto precessore Silueri & eius loco Mennam fuisse præfectum super quo Theodora doluit. Et per consilium dicti Vigilij ad Silueriū scribit vt aut Anthemium reuocet, aut ad eandem pergat. qui quidem Siluerius ingemiscens, lectis litteris, in domino tamen confidens, respondit se non reuocaturum hominem in sua nequitia damnatum. Vndè ipsa indignata, scripsit ad Belisarium, per eundem Vigilium, vt quibusdam perquisitis occasionibus eum deponat, aut ad ipsam transmittat: aiēs Vigilium sibi pollicitum quòd Anthemyum reuocaret. Qui quidem Belisarius rei militari deditus (nam tum Roma erat à Gothis obsessa) negotiū commisit

grino, inuitans cum eo vt manducaret, quia omnia munda mundis.

Ex his manifeſtũ eſt ieiunium & abſtinentiam quadrageſimalem ab eis tẽporibus & antea fuiſſe in vſum omni plebi: & cũ delectu ciborum, quod tamen in caſu neceſſitatis non abſtringeret, vt nec nunc abſtringit ex declaratione eccleſiæ de obſeruatione ieiunorum, c.cõcilium nec etiam infirm⁹. Et ex verbis Saluatoris cap.12. Matthei de diſcipulis confricantibus ſpicas in ſabato propter eſuriem. nec erat neceſſitas extrema ſed ad eam tendens.

CAP. 51.

Eo tẽpore multi in Paleſtina inſurrexerunt renouantes, & profitentes errores Origenis, quos Euſtochius Epiſcop⁹ hierosolimitanus, ex eorum laura, ſeu mandra, vel heremitorio abegit, at illi diſperſi

Ante corporis animationem anima eſt in cœlo, et ſatiatur contemplatione diuina, ſed in ea refrigeſcit, & peccat: ob quod immititur in corpus.

Cœlum, ſolem, Lunam, ſtellas & aquas, quæ ſupra cælos ſunt, animatas, et quaſdem virtutes materiales eſſe: reſurrectio corporum hominum in figura rotunda, & orbiculari. Omnium hominum impiorum, & etiam demonum tormenta finem habebunt.

Impij, & demones in priorem ſtatum & ordinem reſtituentur.

Pro demonibus oportet Chriſtum crucifigi: & futuris ſeculis ſepius pati à ſpiritibus malignis qui ſunt in cœleſtib⁹ anima Chriſti antè incarnationem, & natiuitatem ex virgine, præxtitit vnita deo verbo.

Corpus

CAP.78

Brādanus abbas Scotus, vir excellentis sanctitatis instructor B. Maclouii, & nutritor.

Mactouius, 4 seu Machut⁹ prim⁹ episcopus. Maclouien. quę tum dicebatur Allecti: & ab eo nomen Macloiense accepit: fuit vir mire sanctitatis multis fulgens miraculis, qui ex hibernia, in hanc menorem Britanniam aduenientes, fidem irrigarūt & plantarunt in parte.

Is Maclouius fuit tempore Pellagii Pappæ.1.& Iustiniani Imperatoris.

Sampson primus episcopus dolenensis, floruit circa tempora Iustini: Et Maglorius eius successor, qui ex duobus fratribus erant fratruelles: Sanctus etiam Paulus Leonensis Episcopus, & S. Leonarius, ac Sulianus ex illis partibus venientes, & Colūbanus lumine fidei has partes illustrarunt: Vndè

cōmisit Anthoniæ vxori, sexūi his fraudibus addictißimo. Vndè statim subornatis falsis testibus, deposuerunt ipsum fuisse Gothis pollicitum se eis traditurum ciuitatem. Et eum coegerunt se pontificatu abdicare: & cucullam monasticam assumere: eumquè miserunt in exilium in Pontianas vbi & moritur domini martir, illic sepultus, & fulgens miraculis: cùm anno vno tantùm sedisset, & mensibus 5. ac diebus 11. Cuius festum colitur 20. Iunij.

CAP. 49.

Vigilius secundum Platinam & Latinos Romanus 61. à Christo, circa annum domini 538. Hic (vt in Siluerio præmissum est) instāte Theodora Augusta pontifex creatur, pollicitus se reuocaturum Anthymium Patriarcham, destituendo Mennam.

Vndè

diſperſi perquirerunt qui illis auxilium præberent, quibus potiſſimùm Theodocus aſcydas eſpiſcopus Cæſarce Capadocũ qui egit apud imperatorem vt cauſa apud ciuitatem imperantem conuocaretur. Vndè ea cauſa & ob errores Petri Gnaphei, Seueri, & zoaras Euthichianorum quinta ſynadus vniuerſalis a Iuſtiniano cogitur. Iuſtinianus igitur anno.27.ſui imperij quintam ſynodum apud Conſtantinopolim aſſignauit & conuocauit, & ea aſſignatio videtur fuiſſe ſub Vigilio. Pappa, quã quam multa in eadem citata fuerint ſub Agapito & Syluerio & nonnula ſub Fœlice. Initio dicti cõcilij præſedit Ménas Partiarcha forſam adhuc detento Vigilio illiſquè diebus deffũcto Menna Euthichius eius loco inſtituitur: cui Vigilius noluit aſſidere : vt citat Niphorus,

Corpus Chriſti fuit formatum in vtero virginis & deinceps vnitum illi dei verbum, & anima quæ priùs extiterat: vndè virgo non fuiſſet mater dei. Dei verbum aſsimilatum eſt omnibus cœleſtibus ordinibus vt Cherubin, factum ſit Cherubin: Serrphin factum ſit Seraphin & ita omnibus ordinibus exæquatum. Dei virtus terminata eſt in oratione & in ea tantum condidit. Qui hæc ſentit, aut aſſerit (ait concilium) Anathema ſit. Anathema ſit Origeni: qui & Adamantinus dictus eſt: & hæc prouulgauit: vnà cum eius execrandis, & deteſtandis dogmatibus, et omni homini, qui hæc ſentit, aut aſſerit: aut aliqua ex parte audet deffendere.

CAP.

& non longe à Sācto Maclouio est parrœchia, sācti Columbani, iuxta mare in qua creditur primum descendisse. fuit sub Iustiniano 538. ānte S. Maclouium.

CAP. 79

Sanctus Briocus, indigena Regionis Corythianæ, ei⁹ forsam quę a Corrineo dicta est Corrinca, ex parentibus infidelibus ortus, piis tamen, diuina admonitione mittitur Parisiús, instruendus a B. Germano illius loci episcopo a quo instructus, & præsbiter ordinatus ad suos reuersus, eos ad fidē conuertit. Et postmodum littora Armoricæ Britanniæ applicuit: vbi in multis fidem plantauit: & irrigauit. Monasterium cóstruxit, Vbi nunc Domus episcopalis quod ex Chroni. Britanniæ fo. 52. constat fuisse erectum in episcopatum. In parœchia nostra natiua de Ploasne diocesis Maclouiensis cohibuit

Vndè instat Theodora vt Constantinopolim proficiscatur, promissa completurus. Quod constanter denegauit: aiens quod malè promißis non sit stādum: quam obrem irrata Theodora, ipsum in iudicio accusat: quòd suis fraudibus Siluerius iisse t in in exilium, & quidam iuuenis eo iubente cesus ad necem. Vndè & quendam Anthemium ipsa mittit Romam cum mandatis, vt Vigilium recusantem vi ad se perducat quem ex B. Ceciliæ ecclesia die natalis domini, sacra facientem prehensum extrahit: nauiquè impositum per Tiberim Constantinopolim perduxit: cum execratione populi Romani, aientis, malè meritus es de Romanis, mala tibi eueniant. Ex Cicilia nihilominus Valentinum episcopum, & Ampliatum præsbiterū Romam misit: qui interim

rus scriptis tamen conueniebant a tempore enim Theodosij senioris sedes Cóstantinopolitana erecta fuit ad Patriarchatum in concilio Constantinopol. Vbi antea Alexãdrina prior erat, & etiam Anthiocena ex tũc voluit contendere pariter cum Romana quod Leo papa in concilio calcedonẽ. impugnauit: post modũ Agapitus, Ioannes, & Vigilius. & tempore B. Gregorij Ioannes Ieiunator Cóstantinopolitanus episcopus se vniuersalem intitulauit põtificem & tempore Pelagij, sinè tamen fũdamento, eo enim solo titulo quod sedes esset imperialis. De adem synodo expressius super vigillio citatur.

Post synodum Iustinianus canticum composuit, & psallendum Ecclesiæ tradidit, quod sequitur, & dicitur troparium. Vnigenitus filius & verbũ dei

CAP. 70.

Trisagij de quo frequenter meminimus: huius fuit tenor & ratio: vt citat Nicephorus tomo. 14. cap. 46. & Damascenus 2. lib. c. 10. & in epistola de Trisagio.

Tempore Theodosij imperatoris, & Proclij Patriarchæ fuit admirandus terræ motus, sex continuis mensibus, fere per orbem vniuersum: & etiam in mari. Vndè & episcopi perterriti exierunt ex vrbe Constantinopolitana cum litanijs, & suplicationibus, diuinum auxilium implorantes tum præter omnium opinionem contigit miraculum: Subito namque cunctis expectantibus vi quadam diuina puer in aera tractus adeò sublimis vt non appareret diuinam vocem, qua m[...] est angelis laudare de[...] audiuit: qua percept[...] descendisset retulit,

hibuit aduentum maris, a ponte Orſonis, ad eum vſq; locum, vt patres noſtri nunciarunt: & multis locis patent indicia maris, in arenoſo ſabulo, ac teſtudinibus piſcium maritimorm. Obiit in loco. S. Brioci: eius tamen reliquiæ tranſlatæ fuerũt ad S. Sergium Andegauẽſẽ: quadã parte capitis, poſt modum relata.

CAP. 80.

Gregorius anthiochenus epũs, poſt exilium Anaſtaſij, de quo ſuprà habet Niceph. 17. to. c. 36. à primis capillis in vita monaſtica, & ſtudiis exercitatus 1. in monaſterio Cõſtantinopolitano Præfuit. Tũ iubente Iuſtino paſtor in monte Syon extitit: vbi à barbaris periculoſè obſeſſus, eo tamen authore & ſuaſore pacem inierunt. Demũ cũ res magnas pereſet ad epiſcopalem pro ...etur dignitatẽ in qua : preſul digniſſimè

riam eccleſiam gubernarent.

CAP. 50.

Iuſtinianus cum populi comitatu præmiſſo Vigilio reuerenter obuiauit & ſolemniter eduxit in templum S. Sophiæ. At Theodora tentat vt pollicita præſtet. Qui reſpondit, ſe potius quoduis ſuplicium pati. Vndè minis inſtanti, reſpondit ſe ad Diocletianum veniſſe nec tamen illi profuit: vt Agapito. Fugit in templum S. Euphemiæ à quo vi extrahitur: & colo fune ligatus per vrbem trahitur, ad veſperum vſque: & carceri includitur, in panè & aqua: patienter tamen ferens aiebat ſe peiora meritum. Clericiquè eiuſdem Vigilij partim in exilium, & partim ad metalla excudenda ſunt deportati.

Poſt

dei qui cũ immortalis esses, dignat' es propter salutẽ nostram incarnari, ex sancta dei genitrice, & sẽper virgine Maria, & inmutabili ratione homo factus, & crucifixus, Criste Deus, morte mortem proculcasti, & qui vnius es sancte Trinitatis, & cũ glorificaris cum Patre & spiritu sancto, salua nos. Nicephorus tom.17.c.28.

CAP. 52.

Zelo huius sancti principis quæcunqnè belluæ hæreticorum, ad sua latibula se contulerunt: potissimũ post illã. 5. synodũ. Et non multò post sator Zizaniorum Diabolus, tranquillum ecclesiæ statum ferre non potuit: sed iterum praua dogmata seuit: errorem nempè Seueri, & Cayetanide quibus iam suprà.cap.30.Hereticorum.

Qui cum quodam Iulliano Halicarnaceo, naturam humanã in Cristo ponebant:

diuisse canticum illud: Sanctus deus, Sanctus fortis, sanctus & immortalis misere nobis. Id vt Proclus intellexit sancciuit dictum canticum in ecclesia cantari, & statim conquieuit terræ motus, & deffunctus est puer: qua propter imperator Martianus, & Pulcheria Augusta, decreuerunt canticum illud initio cuiuslibet carminis decantari quòd ex eò tempore ecclesia diu accepit, in cõcilio Calcedonensi & gnapheus adiecit quosdam versiculos, quorum vnus fuit: qui crucifixus es pro nobis misere nobis quasi diuinitas sit passa, aut quòd ponatur quaternitas, vt Damascenus deduxit amplè.

Dicitur autem trisagium quod ter agios in græco contineat, in designationem trium hypostaseon seu personarum, quòd.

mè atq; diligentissimè se gessit.erat si quidem in rebus omnibus cùm animo tum concilio optimo,austeritatis & reuerentiæ té peratæ vti alter Gregorius Theologus liberalis fuit & magnificus, vndè q̄ aliis impossibile fuerat, milites Mauricio imperatori infensos hac sua magnificétia obsequentes reddidit. Tandem tamen accusatur a quodam Asterio præfecto Orientis, adeò vt in eum commouerint principes ciuitatis. In ea causa quidam Ioannes nomine, vir no satis idoneus delegatur qui & aduersus Gregorium accusationes audiuit.

Sed Gregorius ad imperatorem & concilium prouocauit, causamq; dicturus Constantinopolim accessit. vbi Patriarchæ Cóstantinopolitani presides ecclesiarum sua spótè, vel acciti affuerunt. Vbi condemnarur Asterius, & cœditur

Postmodùm pœnitentibus & supplicantibus Romanis cum Narse Vigilius cum exulibus relaxantur Ipse tamen in via apud Siracusas calculo moritur & eius corpus Romam deffertur, ac sepellitur apud S. Marcellum ita enarrat Platina, & Latini quod creditur verius Suo tempore fuit quinta generalis synodus Constantinopolitana. Item et concilium Aurelianense secundum. Item & tertium. Item & concilium Aruernense dißimiliter tamen.

CAP. 51.

Nicephorus 17. tom. cap. 26. Narrat, ait enim Vigilium Roma per Gothos sub Totilia resumpta Constantinopolim confugisse, & magnificè à Iustiniano acceptum ac pollicitum se ecclesiam ad vnionem rediturum, & tria aduersantia capitula iugulaturum, nihilominus eò dementiæ

ponebant:sed incorupti-
bilē,& inpassibilem, an-
te resurrectionem vt post
eandem. Hæc hæresis au-
tem, dicebatur Aphthar
odocitarum: qua mul-
ti viri illustres infecti fue
runt: & etiam imperator,
quadam compassione, &
amore ad Christum, vt
Petrus cum dixit: absit a
te domine, Et huic opi-
nioni, ipse imperator sine
discutione, volens insi-
stere, ac Ecclesiam in suā
sententiam adducere, e-
dictum scripsit: quo cor-
pus domini incorrupti-
bile, vt post resurrectio-
nem, ita & ante asseruit:
compellens cunctos, ex
oriente & occidente in
eam sententiam, cui san-
cti episcopi restiterunt.

CAP. 53.

Euthychius Constan-
tinopolitanus episcopus
(quem tamen instituerat
episcopum) eidem con-
stanter restitit: quemo-
brem ipsum deposuit. Vi-
gilium

*quod greci his verbis ex
primunt Hagyos ó theos,
Hagyos ischyros Hagyos
Athanatos eleison ymas.
Et ecclesia sub his verbis
raro vtitur, puta in die
parasceues. Sed potius de
sumpsit ex Isaiæ 6. &
apoca. 4. cap. vt dica-
tur canticum sanctus, san
sanctus domin⁹ deus etc.
Multò antè Sixtus pri-
mus ordinarat ipsum in
missa decantari. Et in cōci
lio Valensi, tempore Leo-
nis primi ordinatur vt in
omnibus missis decante-
tur, & quòd nomen Pap
pæ in omnibus ecclesijs
recitetur.*

CAP. 61.

*Eutychius episcopus Con
stantinopolitanus à Iusti-
niano ob constantiam fidei
eiectus, per eius tamen
testamentum à Iustino re
uocatus tandem in erro-
rem decidit, ac composuit
librum de resurrectione,
quo asserebat corpus no-
strum vento subtilius re-
surrecturum*

ditur neruis bubali, & in ſuam ſedem Gregorius eſt reuerſus.

Eam tamen ſynodũ Pelagius Pappa reꝓbauit: & poſtmodũ Gregorius nõ ob ſententiã iuſte datam ſed quia ſine authoritate apoſtolica:& quia Ioannes Ieiunator epiſcopus Conſtantinopolitanus,ſe vniuerſalẽ,& œcuminicũ intitulauit. A reditu vero apud Anthiochiam, quæ tũ Teopolis dicebatur ratione qua ſuprà in Iuſtino c.33.tantus terræ motus,concuſſio & ebulitio circa tertiam noctis hora exoritur,vt euulſa fuerũt edificia;& multitudo ruinis opreſſa circiter.60.milia hominũ. Vbi & Gregorius cũ podagra laboraret nutu diuino vna cũ licto a ſuis fune dimittitur & cum admiratiõe ſeruatur, vbi & Aſterius interius multa loca prout potuit peragrans dogmata Seueri, exterminauit, & eccleſiæ diſcipli-

dementiæ progreſſum, vt Mennam 4. menſibus à communione excluſerit, & idem Menas aduerſus eum egit. Vndè Iuſtinianus commotus miſit qui eum comprehenderẽt & ex templo B. Sergij quò auffugerat extrahitur, ſed pœnitente Iuſtiniano. & Theodaro intercedente ſuſcipitur, qui et Mennam etiam ad communionem admiſit, qui eò anno obijt. Et Euthychius per Iuſtinianũ eius loco ſufficitur, equidem eo munere dignus, nam non is à quo Eutychiani. At tunc in nichoato quinta ſynodo Vigilius Eutychio rſidere noluit; ſcripto tamen interueniente cum eo conueniebat & finita ſynodo Romam reuertitur, diſſentiens errori in quem

gilium etiam ante suum reditum, plurimum super hoc tentauit, sed in vanũ. Anastasium etiam episcopum Anthiocenũ in quẽ cœteri aculos cõiecerant omni arte egreditur vt cũ eo consentiat. At vir sanctus semper vt petra cõstans in fide substitit: Vndè & cœteri episcopi eidem firmiter adhæserunt & eam ob causam, exilium imperator illi meditabatur: sed eò constantius illi resistebat Anastasius: Porro etiam domin⁹ aliter disposuit. Nã cũ dictaret libellos exilij eiusdem sacerdotum: inuisibili plaga, in amentiam vertitur & nõ multo post ex hac vita excessit. Lucido tamẽ interualo, in testamẽto Euthichii restitutionem Iustino successori mãdauit: quod fuit signũ ipsum nõ obiisse in eo errore. Vndè & multi eum sanctum proclamant, propter egregia illi⁹ facta religionemquè

surrecturum: Sed fuit cõiunctus a B. Gregorio illuc misso à Telagio 2. quare imperator librum eius palam exuri fecit.

CAP. 62.

Iohannes Ieiunator post præfatum Eutychum, ecclesiæ Constantinopolitanæ præfuit, temporibus Tyberij & Mauricij imperatorum. Qui ob abstinentinm dictus est Ieiunator, & à quibusdam elemosinarins ob liberalitatem: Vt Iohannes Alexandrinus. Vndè ex suis bonis post eius obitũ, nihil prætarquam lectulum ligneum cum amictu laneo repertum est. Vt videre licet apud Nicephorum 18. to. cap. 34. Platina quoque in vita Benedicti primi, ait eum sua doctrina Ecclesiam orientalem in fide contitinuisse.

CAP.

namadduxit. qui & obiit tempore Cregorii Pappę Et post eum Anastasius, in eam sedem est restitut°.

CAP. 81

Gregorius Turonensis episcopus paulò antè hæc tempora, quia sub Iustino 2. floruit miraculis, doctrina, & scriptis. multa enim de laude sactorum, & potissimum B. Martini: Et de historiis Regum Franciæ. videtur, fuisse in aliquo cõtemporaneus B. Gregorii & præfati Gregorij Antiocheni. Eius eum historia vsque ad Mauriciũ & dictum Gregorium.

Paternius notarius beati Gregorii quosdam libros doctos edidit elucidatu cidaturos scriptorum. B. Gregorii

CAP. 82.

B. Gregorius Sanctæ Ecclesię doctor, Deqno hic proxime in ordine pontificum, statin a sua creatione in pontificem, reprehẽsus à Ioanne episcopo Ranensi.

Iustinianus inciderat, sed in itinere mortuus est, cui successit Iohannes Cattilinus, ex cap. 29. Ecclesia tamen Romana ponit Pelagium primum, post dictum Vigilius Romæ et alibi sedit annis 17 mensibus sex diebus 20.

CAP. 52.

Causis in parte iam citacis de erroribus Gnaphei & cæterum Eutychianorum, & nonorum Origenistarum quinta generalis synodus apud Constantinopolim, a Iustinia- primùm, conuocatur, initio cuius Mennas præsedit: Vigilio adhuc vt conijcitur detento.

Menna deffuncto Eutychius Mennæ successor cũ Vigilio præponebatur cui Vigilius asidere noluit, ex causa iam Narrata: scripto tamen conueniebat cum Eutychio initio concilij dum proponerentur errores Origenis, Didimij & Euagarij, longè ante deffunctorum:

ligionemq; sine innouatione more solito colere recepit. In rebus cæteris nil dignum egit. Nam intemperanter, & dissolutè voluptatibus vacabat, auaritiæ & turpi lucro inhiabat. Adeò vt sacerdotia venalia exponeret Iustinum cognatum suũ virũ strenuum instinctu Sophię. vxoris proditiosè occidi fecit.

CAP. 55.

Conficta quadam occasione Anastasium ex sede Anthiochena deturbauit Sophia dicti imperatoris Iustini vxor, instigantibus quibusdam delatoribus, partim Romanis qui Narsetem oderant eum ab Italia reuocauit probrosè dicẽs, vt ipse eunucus ad lanam & pensa rediret. Quod indigne ferens, respondit se eam telam orsurum que eius inimicis in extricabiles errores prestaret, quod & fecit. Nam Albonium Regem

Contigit autem pro causa Gregorij Anthiocheni, synodum vt supra dictũ apud Constantinopolim cogi, ac celebrari in qua hic Iohannes œcumenicum & vniuersalem Patriarcham se inscripsit. Et scribens ad Pelagium, de quodam Iohanne præsbitero, cuius causam B. Gregorius terminauit, post Pelagij obitum, ad omnem penè versum se vniuersalem nuncupauit vndè Pelagius id illi prohibuit, & acta concilij cassauit. Beatus etiam Gregorius Pelagij prædicti successor, pariter egit, vti recitat 4. lib. registri ad Mauricium, & ad eundem Iohannem scribens. Qui & Mauricius, nec dum verba hæc non repreßit, sed mandauit Gregorio, vt cum præfato Iohãne pacem haberet quòd ægretulit. B. Gregorius constanter aiens id esse cõtra euangelium & contra

nensi quod vir idoneus auffugisset pastorale officium, Librum, pastoralis composuit: quo ostendit quanta sit cura pastorum Item & librum moralium edidit instantia Leandri Hispalensis episcopi, qui Diuino nutu reperitur Romæ.

Item Homelias in Ezechialem & Euangelia super cantica, & libros dialogorum. & epistolas innumeras. Mirumquè inter tantas curas & continuas infirmitates, tanta potuerit.

CAP. 83.

Leander episcopus hispalen. quæ nunc sibilia dicitur, multa scripsit, & egit pro deffentione fidei & cótra Vvandalos Arrianos, qui ex Affrica in hispaniam fugati fuerũt a Belisario.

Dictus sanctus vt citat Gregorius tertii Dialogorum.

deffunctorum & Ascydas pro tuitione suorum Theodorici episcopi Mepsuestiensis, Theodoriti, et Ibæ etiam deffunctorum opinines petduceret primò est quæsitum an iam olim deffunctos Auathe mate ferire liceat.

Cui respondit inter cæteros premißijs Eutychius Iosiam non tantum viuentes ydolorum sacerdotes ingulasse, sed etiam effodissa sepulchra priùs mortuorum pro quo responso Eutichius loco Mennæ preficitur promouetur episcopus, predictiquè Theodorus, Thedoritus, Ibas, qui iam eiecti & condemnati fuerant tuentes errores Nestorij, aut Arrij, & contra Cyrilli capita scribentes denuò condemnantnr deffuncti. Similiter Petrus Gnapheus etiam deffunctus, Anthymus, Seuerus Zoaras, & Betrus Apamiensis.

Regem longobardorum cum ſuis hunis ex pannonia in Italiam vocat, qui tandem eam vi occupant: & tum Italiá ab eis multas clades paſſa eſt

Quod & prodigia, acies ignæe in cœlo apparentes antea portenderant: Quarum Gregorius meminit in eum euangelij contextum: erunt ſigna in ſole & luna, & ſtelis. Et demum Narſes cū eis exiſtens apud Neapolim mortuus eſt. Paulus tamen Patriarcha Aquilerinſis, & Fœlix epiſcopus Taruiſinus Albonium Paulo mitiorē reddiderunt. Sed ex tunc excuſſo iugo Conſtantinopolitano Romani per patricios regebantur. Et Longobardi toti Italiæ (Roma dempta) dominati ſunt vſquè ad primum & Carolum magnum. Vndè & Sophia non ſapienter, ſecundum ſuum nomē egit.

tra Chriſtū, qui Petro dedit claues regni celorū in ſuper & quandoq; dictū imperatorē monuit, quòd contra deum quaſdem leges ſtatuiſſet ex quibus indignationem ipſius incurrit vt ſuper eodē Mauricio dicetur. Vincentius l.23.c.17. volumine quarti ſpeculi hiſtorialis, ait dictum Iohānem repentina morte initeriſſe, et mirum quod tantus vir tantum ſchiſma mouerit, aut ſuſtinuerit, quòd nullus predeceſſorū attemptarat, ſe ſupremum & vniuerſalem praedicando. Nam et in Calcedonenſe concilio in quo de nouo contendebant, eam ſedē ex concilio Conſtātinopolitano æquis priuilegijs ſenioris Romæ frui & ſecundā poſt Romanā dici. Leo Pappa & omnes alij ſequentes id opposuerunt, propterea contendiſſe de paritate cum Romana: quæ eſt ſedes B. Petri & locus imperij ac caput mundi.

cap.31. Ermigildum filliũ Lenugildi Regis vigothorum in hispania ex Arriana hęresi ad fidem cõuertit: quem pater minis vinculis & arrianorũ suasionibus diuertere nõ potuit. Et ea propter ipsum securi occidi fecit in carcere. Sed noctibus sequentibus eo loco cantus angelorum audiebãtur, & lampades apparebãt adeò vt pater Lenugildus rex commotus penitẽtia hoc fecisse doluit timore tamen suæ gentis conuertit pertimuit. In extremis tamen filium suum Richardum fratrem dicti Ermigildi Leãdro episcopo commẽdauit, vt eum instrueret, vt fratrẽ instruxerat, & ita est defunctus: is autem Richardus fratrem martirem imitatus ab arriano errore conuersus totam gentem Visigothorum ad veram fidem perduxit nec quidquam admitebat

in

Qui & authoritate Iustiniani proscribuntur de Anthymo supra 97. cap.

Altera cessione libelli sanctorum Monachorum Eulogiæ, Canonis, Cyriaci, & Pancratij & alij directi Vigilio contra dogmata Originis proponuntur: & seriatim omnia dogmata Anathemantisantur: & ipse Origines qui primus hæc promulgauit: & horum materiam Zizaniorum prębuit. Maneti Sabelio, Arrio, & Eumonio: vt in 11. cano. eiusdem concilij illiusquè errores expressiùs specificãtur à Niceph. in actibus concilij: qui suprà secundum Augustinum fuerunt notati. Vndè & iterum eos citabimus in cathologo hęreticorum huic opposito. hæc synodus fuit 165. episcoporum.

CAP.

egit. Nam & is Narses pijssimus fuit, & deuotus de republica optimè meritus ex Platina super Iohannem tertium.

CAP. 56.

Persameni seu incolæ maioris Armeniæ, per Gordianum & Philipum imperatores, in ditionem Persarum quadam compositione venerãt, vt minor tãtum Armenia subdita Romanis permanserit. Et illi Christiani grauiter a Persis contra legem Christi affligebantur, quapropter clam ad Iustinum miserunt precantes vt in ditionem Romanorum susciperentur secundum ritũ Christianæ legis: Et interim omnes magistrat⁹ & gubernatores eis datos á Persis interfecerunt. Et Iustinus super his luxui vacabat, nec se ad bellum instruebat.

Sed &

CAP. 63.

Lõgobardi gens scilicet vicina Gothis VVãdalis, et partibus illis tartareis prodierunt & post multa bella cum illis Gothis, in pannonia regnarunt. Narses verò Patricius missus in Italiam ad expugnandos Gothos, quinque milia hominum pugnacissimorum ex eis assumpsit Albryno rege eorum id concedente, quod fuit initium amicitiæ inter eos. Et dicti sunt Longobardi à modo protensæ barbæ, & Cæsarium. Narses cũ Gothos ex Italia expulisset, & post Iustinianum Iustinus imperaret Sophia dicti Iustini vxor vt super eo præmissum cap. 45. Narsetem cum oprobo euocauit ex Italia aiens quòd ipse Enuchus ad Lanam & pensa rediret. Ex quo Narses indignatus Albrynum regẽ Longuobardorũ cum suis in Italiam euocauit, qui

eam

in exercitu suo nisi fidelẽ: vndè & ex meritis fratris martiris & exortationibus huius sancti viri granum frumenti mortuum tot fructus attulit.

Rex enim prefatus coacto concilio toletano tertio ipse cum populo suo arririanum errorẽ Anathematisãntes, professionem veræ fidei subscribentes dederunt perfectiorem quã antè aliquam legamus: vt cõspicuũest ex actis eiusdẽ cõcilij Itẽ & ordĩnatũ fuit instãtia eiusdẽ regis quod simbolum fidei caneretur in ommi ecclesia, vt corda fide purificarentur ad percipiendum corpus Christi.

CAP. 84.

Latonianus Episcopus Cartaginensis vir doctrina & pietate insignis tẽpore Sabianii Pappæ & Phocæ imperatoris vt citat Platina super eodem Sabiano.

Ioannnes

CAP. 53.

Pelagius 1. *Romanus* 62. *à Christo, tempore Iustiniani imperatoris, & Totilæ regis Gothorum circa annum domini* 566 *accusatur fuisse in causa malorum, quæ Vigilio fuerunt illata: Sed coram Narsete, & toto populo tactis sacro sanctis, se purgauit: & populo satisfecit. Ecclesiam in pace conseruauit: etiam turbulento tempore Totilæ. Constituit vt hæretici, & schismatici manu seculari coerceantur: cum ratione duci noluunt. Sub eo fuit concilium Aurelianense* 4. *Item* 2. *Turonense. Item Pariense primum, & Aurelianense quintum. Sedit annos penè* 12.

CAP. 54.

Iohannes 3. *Romanus, à Christo,* 63. *temporibus Iustini* 2. *imperatoris: circa annum domini* 567. *multa prodigiosa suo tẽpore fuerunt.*

Fuit

Sed & quendam martianum cum exercitu minus parato misit, qui Nysibin obsedit, contra quam oppidani, nec dignati sunt claudere portas. Sed, & Cosroe Rex persarum exercitum mouit in eum a quo non cauebat credens eum mortuum, sed longe aliter fuit. Nam exercitū Iustini in fugam vertit: Anthiochiam Gagalicam daras, & plurima alia fortalicia Romanorum vastauit & occupauit, & ipse cum tropheo in domū est reuersus. Et his cognitis Iustinus mēte agitatus in insaniā decidit: ita vt nihil eorum, quæ fierent, intelligeret. At Tiberius secundus ab eo qui rem imperii in maximis periculis cum euidenti adiutorio diuino strenuè administrarat tunc imperii curam & administrationem suscepit. Et is tiberius sub nomine Sophiæ Augustæ Traianum virum præclarum misit

eam possiderunt vsque ad tempora Caroli magni commorantes precipue apud Mediolanum, Ticinum, Bricinum &c. Vndè ea pars vsque modò et Lombardia dicitur. Romani etiam eam obsederunt tempore B, Gregorij sed non obtinuerunt. Persecutiones innumeras exercuerunt contra ecclesiam, & fideles. Esto enim essent baptisati nihilominus ipsi colebant ydola, vt arborem quandam, & simulachrum cuiusdem viperæ, quos tamen ex eo errore retraxit vir sanctus barbatus episcopus Beneuentanus ex Martino super Iustino 2. fuerunt sub multis regibus successiuè.

CAP. 64.

Rotaris Rex præmissorum Lombardorum post Arialdum, licet alioquin pius & iustus, decidit tamen in hæresin Arrianam tempore Iohannis 4. Pappæ

Ioannes patriarcha Alexandrinus fuit eo tempore, & reor eum fuisse qui dictus est elemosinarius de quo in vitas patrum Sed de suo tempore vbi non constat, nec totus is liber est Hieronimi: alioqui multo antè tempore præfuisset. De virgine ait ipsum fuisse tépora Phocæ imperatoris circa. 600 fuit & alius Ioannes Ieiunator Constantinopolitanus etiam dictus elemosinarius de quo suprà & infra.

CAP. 85.

Fortunatus episcopus Pictauiensis vir in diuinis scripturis doctus, sanctitate vitæ & sciétia & eruditionis clar° plurima doctè scripsit, & ad multos de laude potissimè. B Martini. cuius suffragiis dolore oculorum fuerat illuminatus. Item & venerabilis episcopi Leontii.

Fuit amicißimus Narsetis, & cum ex Neapoli in vrbem reuocauit. extat eius decretalis epistola, ad omnes episcopes Galliæ. Suo tempore Armeni fidem susceperunt. Sub eo Maurus Abbas in Gallijs deceßi. Sedit annis ferè 13.

CAP. 55.

Benedictus I. Romanus 64. à Christo, temporibus Iustini 2. & Tiberij circa annum domini 576. Vir sanctißimus suo tempore Italia persecutione Longobardorum inedia oppressa fuit. Vndè in tanta solicitudine & dolore mortuus est extat eius decretalis epistola ad Dauid episcopum de fide sanctisiimæ Trinitatis. Sedit annis. 4. & mensibus penè duobus.

CAP.

Eeontius

misit ad Cosroem in legationem casum & errumnam mariti significans,& perturbatæ reipublicæ :addens indecorum mulieri viduæ principi iacenti & reipublicæ turbatæ insultare. Tunc ipsum aliquando egrotantem id illi euenisse, vbi preclarissimos medicos ex Romana ditione ad eum misissent: qua legatione flexus triennales inducias concessit. Partibus Orientis in Armeniam tamem bellũ mouit. Iustinus tãdem in preclaro interualo,instinctu Sophiæ vxoris declare Tiberium in Cesarem instituit, cum solemni & docta exortatione vt in Niceph.17.to.cap. vltimo Et cum solus imperasset annis. 12. ac mensibus decem cum dimidio. Cum Tiberio autem tribus & in toto.15. vel ferè .16. vita excessit.

Patricius

Pappæ, & Eraclij vt citat Platina in eundem Iohannem, & in sequentibus, à quo instingatus non legi. Nam videbatur ea hæresis in Rothardo rege Visigothorum, qui concilio Toletano 3. finiuisse, vt suprà in Leandro præmissum est. ca.85. Et certum est, hunc Rothardum ita illis fauisse, quòd in qualibet ciuitate sui regni instituerit episcopum Arrianum pari authoritate cum Catholico, & id toto suo tempore, quidquid Theodorus, Pappa, & Martinus successor, temtauerint impedire. Vndè tempore Cõstantij 3. & Martini Pappæ, instante Theodoro & Italiæ Herarcho, bellum eisdem indicitur. In quo tamen isdem Theodorus vincitur & fugatur. Vndè Rhotarus omnem Liguriam statim in suam ditionem redigit. Ea propter Coustantius Theodoro

Leontius ipse prius monachus libros contra Philoponum hæreticum scripsit. Ipse fortunatus sub Iustino iuniore claruit circa. 570.

CAP. 86

Nunc post Hieronimum Gemadium Platinam & Vincentium insequor & Tritennium, hoc dempto quod ex Tritennio suam etiam supputationem posteriores sepius prioribus anteponit.

Seuerus eiusdem latiniani, aut Liciniani familiaris & Collega episcopus vrbis malacitanę vir eruditus, scripsit contra vincentium Cæsaraugustanum episcopū arrianum & multa alia. Fertur obiisse sub Mauricio imperatore, vt Latunan[9] parum ab fuit, inter ipsum & Phocam.

CAP.

Pelagius 29. Romanus Pontifex à Christo 65. sub fine Tiberij, & initio Mauricij imperatorum circa annum domini 580. creatus ecclesiæ præfuit. Is absquè iussu & decreto imperatorum creatus fuit Pontifex. Cum ob ciuitatem diu obsessam à Longobardis, tum innundationem imbrium nullus extra eam posset emitti, eo tempore nulla fiebat electio Pappæ à Clero quàm priùs imperator non approbasset: quàm obrem missus fuit Gregorius tunc Diaconus Cardinalis ad placandum imperatorem: vbi cum omnia ex Pontificis sententia perfecisset, Eutychium episcopū, qui aiebat corpus in resurrectione impalpabile, & vento subtilius. Ita coram imperatore conuicit, vt id coactus fuerit reuocare.

His

Patricius Romanus primus exharchus in Italia, qui secundũ Gregorium crudelius vaxabat populum quàm hostes.

CAP. 56.

Thiberius 2.trax.63.imperator circa annũ domini. 582.hunc Iustinus adoptauit prius in Cæsarem & consortem imperij, cũ quo tribus annis administrauit imperium & circa finem augustum eum creauit. Cum vir esset omnino dignus imperio, De quo & dici posset illud sapientię, beatus vir qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abijt &c. munificus enim fuit ad suos, pius & liberalis ad subditos, & pauperes, strenuus & fortis in bello. statim cum a sua creatione coacto præclaro exerçitu, de Persis triumphauit Et

Theodoro reiecto Olympium Hierarcum in Italiam mittit. Qui vt mala malis addentur, etiam hæresim Monothelitarum per omnem Italiam spargerent. Martinum Pappam insuper aut interficeret vel perduceret ad eundem: quod tamen dominus non permisit cap. 71. vt super eo Constantio & Martino dicetur. cap. 70.

CAP. 85.

Quanquam in superioribus ob ortas sectas cum earum authoribus Calcedonense concilium præmiserimus in bona parte secundum Damascenum et alios. Eas tamen pro manifestiori declaratione & conformitate secundũ recapitulationem Niceph. à 45. capi. vsq. ad 55. to. 18. eas hic explicabimus. Vndè ex obortis sectis ab eo cõcilio fuerunt. Euthichianistæ, Acephali Christeitæ Agnoetæ Theopachitæ, Iacobitæ, Seueritæ, Armeni,

CAP. 87.

Martinus episcopus Eu nimensis & prius abbas ex Oriente veniens in Galliam populum Suenorum doctrina ab arriana impietate conuertit: Regulas fidei constituit: monasteria condidit ac multa docta scripsit, vt de virtutibus cardinalib⁹, epistolas morales & alia nó nulla. Claruit sub Iustino Augustino circa annum. 540.

CAP. 88.

Ioannes episcopus Constantinopolitanus. tantæ fuit abstinentiæ, vt diceretur ieiunator, & tantæ pietatis ad pauperes vt cognominaretur Elemosinarius. Vndè & Mauricius imperator ex regia vrbe omnes pauperes emendicantes. qui ad elemosinas dicti patris confluebant, voluit compellere Zelo auariciæ, vt aiunt, Scripsit græco sermone ad Leandrum episcopum

Hic Pelagius scripsit epistolam decretalem qua diffinit sine authorite sedis apostolicæ concilium non posse celebrari. Vndè & abrogauit, quæ in quadam synodo Constantinopolitana instituerant. Vt de his habetur distinctione 17. Multi denuò. Idem scripsit & secundum in qua declarat episcopum posse mutari ex vna ciuitate in aliam: quando id maiorum concilio, & ecclesiæ vtilitate aut necessitate, & non causa auaritiæ, vel ambitionis, aut propria voluntate fit. Vt habetur 7. questione 1. cano. Scias frater. idem & tertiam scripsit: in qua ordinem & numerum præfationum tradidit, quas cantat ecclesia vt refertur de consecratione distinctione. 1.

Sub

& eos cum magna præda fugauit Duce Iustiniano Frē Iustini, priùs a Iustino Imperatore occisus adeò vt Rex Chosroe ingenti dolore confectus, cum de decore vitam amiserit.

Cui filius eius Hormisdas successit. De his amplè habet Niceph. initio. 18.to. Cum eundem Tiberium vxor eius Augusta argueret quod thesauros reipublicæ dissiparet, respondit confidēdo in domino nil de futurum, Si elemosinis in cœlo thesaurisauimus.

CAP. 57.

Vndè cum in quodam palatio regali cerneret crucem Marmoream in pauimento, ex reuerentia eam crucem iussit aufferi, ne pedibus conculcaretur, sub qua & aliæ duæ repertæ sūt: sub quibus maximum Thesaurū auri & argenti reperit & ex thesauris Narsetis, & ex preda Persarum innumeri

Monophisitæ, Aphtartodocitæ, Eutychianistæ, speciales vltra premissos fuerunt, qui Euthichianum & Dioscorum susceperunt. Achephali duce Seuero Anthiocheno vnam verbi & carnis naturam malè predicantes. Henoticū Zenonis, quòd concilium Calcedonense expresse non anathematisaret, respuerunt. Ideò dicti Acephali quia sub episcopis non fuerint, aut quia sine authore vel cerebrò. Apud eos nunquam baptismus secundū ecclesiæ ritum administratur. Nec ablatio nec diuina officia, vt mos est, celebrantur. Communionem verò plurimo tempore aßignatam habentes ferijs Paschalibus in minutißimas incisam partes conuenientibus hominibus dabant. Thritheitæ siue Tritoitæ quorū dux & protector fuit Iohannes Tryteites seu Philosopomus

ſcopum & de ſacramento baptiſimi. Claruit ſub eodem Mauricio circa annum domini 600. Et de eo iam ſuprà.c. 62.quarti cathalogi.

CAP. 89.

Eutropius epiſcop⁹ Valentinæ abbas quondam Surbitani ordinis ſancti Banedicti quo tempare multas epiſtolas ad eundem ſcripſit. Latinianus, ſeu Lacimainus, & ipſe claruit temporibus dicti Mauricij circa annum domini.600.

Is doctrina & ſancto exemplo hiſpanos in fide continuit.

CAP 90.

Iohannes epiſcopus Gernūdēſis ex monacho ſancti Benedicti Gothus in Portugalia natus, adoleſcens ſtudio diſcendi petijt cõſtãtinopolin. Vnde græco ſermone fuit peritus, ac poſt ſeptennium ad Hiſpanias reuerſus, ſtatim arrianam hæ-

reſim

Sub eius Licentia celebratum fuit Hiſpalenſe concilium præſidente Leandro epiſcopo. Item & Toletanum trium epiſcoporum Hiſpaniæ inſtantia & Richardi regis Vuiſigothorum & Hiſpaniæ Nam ab eiſdem Reges Hiſpaniæ deſcenderunt. Item & concilium Matiſconēſe primum & ſecundum prouincilia ſub eo etiam celebantur. In quibus plurima ſanctiſſima ordinantur. Beatus Gregorius obtenta eius benedictione, viam arripuerat in Angliam, vt Anglos ſeu Saxones qui eam incoluerãt expulſis Britannis iam Chriſtianis à tempore Eleutherij ad veram fidem adduceret, conclamante tamen populo Romano ipſum in vrbem reuocauit, qui & fuit eius ſucceſſor. Sub tempore tãtæ fuerunt pluuiæ, vt crederetur diluuium.

Vndè

meri theſauri, cum viginti elephantis ad eundem relati ſunt quibus ad ampliorem liberalitatem vſus. Cum agnoſcit Iuſtinianum ducem & prefectum Orientis, nòn fortuna eadem qua prius ré gerere aduerſus barbaros Mauricium in præfectum Ducem Orientis ordinauit, qui obtenta victoria, cum ampliſſimis theſauris reuerſus eſt, omnium ore celebratus. Vndè cum & Tiberius, vitæ finem ſibi adeſſe conſpiceret propriam filiam in vxorem & imperium loco dotis dicto Mauricio dedit quem cum maxima ſolemnitate per Ioannem epiſcopum Contantinopolitanum inſignijs imperialibus inueſtiri fecit ſanctiſſima atquè etiam doctiſſima exhortatione prius illi facta nomen. Tiberij illi imponens: & filiæ nomine impoſito. Qui cum tribus annis, cum

ſoponus vt cap. 47. 10. 18. Niceph. poſuerunt naturam diuinam communem tantum, vt humanitatem indifferenter in ſe conſideratam & non vt in indiuiduis.

CAP. 66.

At in indiuidius alia humanitas eſt huius & alia illius totquè naturæ realiter quòd indiuiduæ, & ita tres naturas diuinas ac tres ponebant deos ex hoc inferentes errores naturam Chriſti diuinam eſſe verbi & communem atque ſic Chriſtum alium à patre deum aſſerebant ac etiam non verè hominē cum ſit perſonna verbi. Iohannes is Triteites aut Philoponus Alexandrinus ſummus Philoſophus fuit in probationibus & demonſtrationibus Ariſtotelicis maximiè Argutus, & de his reliquit enarrationes quæ adhuc extant.

Iuſſu

resim confutauit. Vndè a Lenugildo Rege duro exilio apud Barchumen relegatur, ac post decénium a Richardo Rege reuocarur. Vbi Monasterium condidit, & religioné Christi sua doctrina & scriptis vndiquè edocuit. Clauruit sub Mauricio & Phoca & Bonifacio quarto circa annum Domini 600,

CAP. 91

Isidorus germanus Leandri, illi nanquè ex sorore nepos ac successit in Archiepiscopatu hispalensi. Sed & plus in sanctitate & Doctrina. fuit Isidorus episcopus Cordubensis cuius comparatione iste dicitur iunior, qui plurima opera conscripsit. & penè super totam bibliam, libros ethimologiarum & plures alios. Floruit tempore Deusdedit, & Heraclij circa annum Domini. 620.

Sanctus

Vndè & Tiberis inundauit super muros Vrbis et regionem occupauit, multitudinem serpentum & drachonum trahens quorum corruptione oritur mortalitas, in qua obijt cum annis ferè 11. sedisset.

CAP. 57.

Gregorius primus seu magnus 66. à Christo, tempore Maurici imperatoris circa annum domini 591. fælix 3. fuit eius Attauus & Gordianus senator eius pater. Ex nobilibus ciuibus Romanis. Post parentum obitum, omnibus propter deum distractis, pietatis opera exercuit. Nam sex monasteria proprijs sumptibus in Cicilia fundauit, & dotauit & septimum in Vrbe Roma ex propria domo, in quo & monasticam Vitam assumpsit sub abbate. Et postmodùm elegitur abbas. Et conijcitur sub regula B. Benedicti, cuius Vitam multò studio

cum Iuſtino imperaſſet, & ſolus quatuor, temporalem vitā in æternam cōmutauit, qui & breui conſummatus, expleuit tempora multa. Eundem Mauricius cum lachrimante populo in ſepulchris imperatorum ſolēniter repoſuit.

CAP. 58.

Mauricius Capadox. 64. imperator ex infimo ſtatu, nam ex notario, propter eius virtutes gradatim ad imperium promouetur per Tiberium data illi propria filia in vxorem cum imperio circa annum domini. 586. Pius fuit etiam in hoſtes & reos Philipicum ſororiū aut generum ducem copiarum inſtituit, qui contra Perſas ſtrenuè egit.

Sed & priſcum & Germanum etiam inſtituit vbi magnæ emotiones tum euenerunt inter milites quas tamen ſedauit Gregorius Anthiochenus epiſcopus.

Iuſſu Sergij Conſtantinopolita. epiſcopi librum acutiſsimum compoſuit de huiuſmodi hæreſi, qui dicitur Arbiter.

Item & alium ad græcos rationibus philoſophicis, cui Conon reſpondit de quo ſtatim Nicepho. cap. 47. tom. 18. ſubtilitatem eius attolit. Sed Damaſcenus de hereſibus eum vocat Iohannem vane laborantem. Fuit tempore Phocæ imperatoris.

CAP. 67.

Monophyſitæ duas in Chriſto naturas ponunt ſi per ſe diſcernantur, ſed vt vnitæ vnam tantum compoſitam quæ ſit verbi. Vndè & hi non ſunt Monothelitæ, eſto, illi ex tis conſequentiam deſumant. Iſti autem verè ſunt Eutichiani, qui occaſioni concilij ſe abſcidērunt ab eccleſia. Et quia in Egipto ceperunt, à diuo Damaſceno Aegiptiaci, à Theodoſio Theodotiani,

ſtudio recoligit. Cum quã ta mentis quietudine, quanto feruore contenplationi & mundi contemptui in monaſterio ſit conuerſatus ipſe cum deſiderio in prohemio libri dialogorum ad Petrum Narrat ad Leandrum. Nam Pelagius Pappa ob eius ſufficientiam & eccleſiæ neceſsitatem eum à monaſterio abſtraxit & ad ſui adiutorium Diaconum ordinauit. Videlicet cardinalem. Non dubium enim quin fuiſſet iam Diaconus: nomen tamen cardinalis non adeò tum frequens, & celebre fuit vt inte nos. Præsbiteri enim & Diaconi Cardinales non ſunt epiſcopi niſi ſedem habeant epiſcopalem vt etiam in beato Hieronimo patuit. Nec multò poſt Pappa hunc Gregorium in legationem miſit Conſtantinopolin ad imperatorem Tiberium,

vbi

piſcopus. Et duce eo Philipico & Conuentiolo Martyropolin cũ multo certamine a quodam Scytha Perſis proditoriè datam, eiſdem deuictis recuperarunt.

Notandum hic de Perſis quorũ Rex Hormiſda filius Coſroe & Veranũ ducem exercitus inſtituerat aduerſus Romanum qui Veranus antea de Turcis triumpharat, & ab eodem Romano vincitur.

CAP. 59.

Vndè & hormiſdas indignatus dignitatem Verano ademit, & ei muliebrem ſtolam miſit, & militibus capitale ſuppliciũ minatur. Ex quo Veranus commotus populum cómouet Tyranidem exactioné & crudelitaté Hormiſdę illis inſinuans. Vndè omnes data fide conuenerunt & conſpirarunt cõtra Regem & ipſũ ſimul egrediuntur, ac ex

tiani, à Seuero, Seueri, à Iacobo, Iacobitæ, cum quibuſdam differentijs. Horum impugnatores Seuerus & Philoponus, de quibus iam diximus.

Fuerunt & alij dicti Cõtobablitæ qui nullos recipiebant epiſcopos Theodoſium priùs ſectantes ſed poſtmodùm excommunicati diſperſi ſunt.

CAP. 68.

Seueritarum multiplex fuit differentia. Seueri ſimpliciter tantum Seuerum recipientes.

Secundi, ſimul Theodoſium & Paulum nigrum Anglitæ ſeu Tetraditæ, tertij à quodam loco Alexandriæ Angeli nomen habentis, & hij in diuinis quaternitatem ponere videntur: quia quandam eſſentiam communem extra perſonas. Vndè dicebantur Tetraditæ. hi Angelitæ dicti ſunt etiam Damianitæ, à Damiano eorum epiſcopo.

Petritæ

Sanctus hic Isidorus debuit retardari vt circa Eracleum poneretur.

Faciculator temporum super eo ait, suo tempore Mahumeticum venisse in hispaniam & Hisidorus ipsum iussit capi, sed monitus a diabolo auffugit. Recolegit acta conciliorum gentium, & episcopus potificum, ex quibus desumpsit decretum.

CAP.

Vbi errorem Eutichij episcopi insurgentem extinxit. Ibidem etiam vidit & agnouit beatum Leandrum Archiepiscopum Hispalensem. qui & in legationem pro rege Vvisigothorum venerat. à quo maxima charitate cõpulsus est vt librum moralium ederet fuit etiam maxima familiarite coniunctus Mauricio administratori imperij. Nam eius filium de sacro fonte leuauit.

CAP. 58.

Reuersus autem Gregorius aliquo interiecto tempore peste grassante in populo Pelagius etiam eo morbo interijt. Vndè communi voce totius acclamantis populi Gregorius in Pappam eligitur. qui & omni via qua potuit, renituit: misit enim ad imperatorẽ tunc Mauricium rogans ne in eius institutionem consentiat, sed deo volente preuenitur

ex throno deturbant, cõiugem, & vnum filiorum in eius conspectu iugulantes & eum regem effossis oculis in custodiam con-coniiciunt: alterum filiorum eius nomine Cosroe siue Cosdroe Regem Persarum cõstitutunt qui ad tempus benignũ patri se prebuit. Sed dum patereũ cõtumeliis affecit, ipsũ filius rusticis fustib⁹ interimi iussit. Vnde & Persę in eum indignati exercitum mouerunt eodem duce Verano, cui quoquè multi ex militibus Regis fauerunt. Quare & rex apud Cyrteum profugit cum vxore & filiis ac quibusdã nobibus deũ seruatorem inuocans isdem Cosdroe & illi se commitens vt dirigatur ad imperatorẽ oratores mittit, qui Regẽ supplicem per humanè suscepit cum coniuge. Sed & datis illi copiis duce Commentiolo, aliisquè pręclaris viris cum thesauris

Petritæ dicuntur alij à Petro eorum episcopo: qui Paulum & damianum non recipiunt, sed tantùm Seuerum ac Taeodosium, qui 4. synodum non admittebant.

Cononitæ alij dicti à Conone eorum episcopo qui dicunt in diuinis tres essentias adeò similes vt vnam naturam ac vnam deitatem & trinitatem non numero sed similitudine nec tres admittunt deos sed tres substantias similes.

CAP. 69.

Ægluretæ, alij Seueritæ, qui & olim duce Themistio fuerant sub Valente, sed sectam extinctam. Seuerus eam produxit: dicũt verbum omnia nosse, humanitatem verò vnitam multa ignorare vt diem iudicij sunt iam supra. cap. 30.

Theopaschitæ,

CAP 92.

Rupertus episcopus Vangioné.circa annũ.612.ducem Bauaiorum ad Christi fidem conuertit sub Bonifacio.4. Bauaria ait Buchinger⁹ dicta ab Abauoribus,de quibus super Mauricio diximus eas du ce Chagano ipsas terras incoluisse in qui bus nomen Bauariæ vsquè nunc permansit,simul & Christi fides.

tur quòd nihil iucundius posset nuñciari imperatori. Vndè solemnibus nuncijs ipsum mandat confirmandum & compellandum: fuga tamen accepta dum in tenebris latitaret lux de cœlo ipsum manifestauit.

Vndè & ordinatus populum exhortatur, & monet in tanta calamitate ad penitentiam lamantationes & humiles supplicationes cõfugiendum vbi litanias & supplicationes maiores & septiformes instituit. Ideò ita dicti, quia prori loco omnis Clerus precederet: secundo Abbates cum monachis 3. Abbatissæ cum suis cogregationibus 4. infantes 5. laici 6. viduæ 7. omnes coniugati, vbi dominus exaudiuit plebem suam.

CAP.

thesauris multis in Regnū remisit, restituit fugato Verano. Narses itaquè quidā Romanis pręfectus copijs, palam ait Regi. Rex te considerare oportebit, quod Romani tibi Regnū Persarum dono dant. Vndè & Cosdroe beneficij memor, Crucem & alia vasa preciosa (quæ Cosroe eius auus ex B. Sergij templo abstulerat) simul & discū argenteum in gratiarum actionem misit, inscribēs se eius suffragijs obtinuisse prolem in eius vxore Syra Christiana, qua inscriptione se regem regū nominabat. Quo etiam tempore Nàamanes dux Senitarum peruersus nutu tamen dei conuertitur ad fidem. Sancta Gelinduch martir diu sine capite vixit. c. 25. Niceph. l. 18.

Notanda miracula de vnguento, ex B. Euphemię tumulo, manente quod Mauricius probauit

Theopaschitæ, qui deum passum & crucifixum posuerunt vt Gnapheus antè ipsos & adhuc Armeny.

CAP. 70.

Iacobitæ à Iacobo quodam Syro nullius gloriæ vndè fuit dictus Zanzalus: hij propriè Eutychetem & Gnapheum imitantur. Sed dictus Iacobus simul hæreses Theodosij, Petri, & Mnophisitarum apud Syros sparsit. Vndè contra Catholicos (quos Melchitas vocauit) dißidiū habuit. Fuit etiam dux hæresis Armeniorum, quæ multiplex est, vt supra de ijs dictum est.

CAP. 71.

Chazinzarij dicti sunt quidam ex illis Armenijs & Stauerolatræ qui crucem tantum adorabant, duas personas in Christo ponunt: Ita tamen quòd tempore paßionis altera tantum sit passa. Altera verò separata seorsum spectatrix

CAP. 93.

Alnuphus Metensis episcopus, Amandus & primus episcopus Argentoranensis, tempore Martini. Dagebertum Regem in fide continuerunt.

Ephrenius episcopus Antiochenīs multa, eaquè docta scripsit, de quibusdam tamen recusatur. in 6. synodo sancta, actione. 10.

DE FRACORVM ORIGINE.

CAP. 59.

Stationes in Vrbe celebrandas in remissionem & indulgentiam peccatorum ordinauit, & præsertim in quadragesima. Statuit Kyrie eleyson in missa nouies decantari, et Alleluya quòd prius à Damaso fuerat ordinatū sed inter missam in canone addidit dies & actus nostros &c. Item et post communionem. Vnde constat nec totum canonem missæ ab eo fuisse conditum nec missam priùs ab eo institutam. Officium etiam horarum seu breuiarij, & cantum eiusdem ordinauit vt in magna parte obseruat ecclesia, etiam quod ad modū & ordinem. Nam in substantia vsus fuit ab initio Christianæ ecclesiæ psallendi, & deum laudandi per horas canonomicas & alternatis choris vt superius est præmissum quin & B. Petrus & Iohannes

uit Nicep.cap.3.& admirandę Glisteriæ cap.32.& de gentili , dei matrem, blasphemante. Quæ illi in somnis apparens eius genua vimine notauit ac somno excusso, ea, reliquo corpore, discussa reperit,recēti sanguine pro fluente.cap.33.to.18.

CAP. 61.

Beilum etiā habuit aduersus Caganum ducem Abararum vbi in 30. cap tom.15.Niceph. Multa de his Abaris & Turcis. Sed cum eodē Chagano pacem arte quadam inijt, quam fregit Petrum fratrem præficiens qui cum exercitu in eum contenderet,ac ex indignatione suos milites retineret,ex quo ipsi Indignati sūt. Tādem Chaganus in Macedoniam progressus infinitam captiuorum multitudinem duxit & prope Consta ntinópolin accessit, offerens aureo vno vel duobus virum quenquè

ctatrix passionis, obseruant superstitiosa ieiunia dicti Arzìburi ex superstiosa ratione. Ordinaria autem ieiunia obmittunt, & modò etiam multi superstitiosa quadam deuotione.

CAP. 72.

Aphtartodocitæ hæretici de quibus Niceph. cap. 29. to. 17. Vt super Iustinianum premisimus ex Iuliano Halicarnaceo, & Seueritis progressi sunt, pretextu cuiusdam pietatis dicentes. Christum non doluisse, nec passum quid fuisse, sed ex Virgine carnem assumpsisse, eamquè antè resurrectionem impassibilem vt post resurrectionem. Iustinianus quoquè in hanc decidit heresim.

CAP.

Vndè Turingi cupientes habere francos medios inter eos & Suanos terram mediam dederunt. Francis habitandam quã & Clodomerus fratri Genelbado dedit, qui eandẽ cum populo suo inhabitauit ex quo dicta fuit franconia.

Filii dicti Clodomeri vsquè Marcomirum regnarunt. Postquam alius Dagobertus, & Genebaldus alius filius dicti Dagorti sub nomine ducum regnarunt ac regnum gubernarunt per. 25. annos, quibus fuerunt sine Rege.

CAP. 95

Alius Marcomirus Dux Franconiȩ pater Pharamundi qui a priori Genebaldo descenderat cũ magna cũ copia Rhenũ trãsit & capta Treueri Galliã belgicã vsq; Secanã cum populo suo percurrit, vbi primum inhabitare cœperunt. Nam & si

Barterus

nes dicuntur descendisse ad horam orationis nonã, actuum 3. Et in antiqua lege superordinatum numerum sacrificandi, & orandi datum a domino. Dauid psalmodiam adiecit & numerum ac ordinem sacerdotũ eorumque vicissitudines. Quid igitur mirum si in eo spiritu nostri precessores nonnulla ad dei laudem disposuerunt in officio diuino. Hic Gregorius prior se seruum seruorum inscripsit. Is etiam cum in quadragesima a prima dominica vsque Pascha 42. dies sint ex quibus sex dies dominicæ substrahuntur. Vndè vt sacer numerus quadragesimæ quẽ dominus suo ieiunio consecrauit, compleatur quatuor dies precedentis hebdomatæ adiunxit, videlicet à quarta feria cinerum vt in cap. quadragesima de consecratiene distinct. 5.

CAP.

què redimendum: Quod renuit Maurici⁹: eò forsã quod aliàs captiuos illi donauerat omnes.

Non tamen Chaganus gratitudinis memor tot donauit, sed omnes ense concidit.

Hincquè Mauricius Deum & populum in se concitauit. Vndè & in somnis Christus illi reuelauit, eum Phocæ traditum. Hic, vt citat Platina in Gregorium, & Gregorius ipse in regi. libro tertio epistola. 61, legem dedit, vt quisquis administrationibus publicis inplicatus fuerit, illi ad officium ecclesiasticum venire non liceat, Quod laudat Gregorius: qui talis ad officia festinans, vult seculum multare non relinquere.

Sed vltra statuit nulli militiæ ascripto licere nisi ea finita, aut quia mauricius

CAP 74.

Mahometus Memed cognominatus circa hæc tempora oritur Arbs, vt ferunt, ex nobili genere sed idola colente, qui versutia & simulatione sua se meßiam magnum prophetam, & dei nuncium simulans, conficta & data voluptatis lege, Regna populosque paulatin sibi subdidit: ac tantum incẽdium in populum Christianũ excitauit, vt penè nomen eius extinxerit.

Hic adeò

Barther⁹ Dagoberti proauus incursiones per omnes Gallias fecisset circa annum. 252. tamen inhabitauit.

Faramundus dux Franconiæ post patrem Marcomirum communi Francorum assensu instituitur primus Rex Franciæ cui & nomen illud Franci dederunt (cum Gallia prius diceretur) quanquam nomina se pius confondantur, vt in Britania aliisq; multis locis ita quod vnum pro alio sumatur.

Cæpit itaque solus regnare in Francia cum prius multi essent reges circa annū Dñi 420. Temporibus Zozimi, & Celestini ac Honorii, & Theodosii Hic Rex Faramundus legem (quam dicunt salicā) instituit, qua sanxit Coronam Franciæ a fillia obtineri non posse.

Clodionus Meroncus. & Childericus filii & successores eiusdem totas pene Gallias cōquisierūt, &

CAP. 60.

Gregorius hic sanctus concilium. 24. episcoporum apud S. Petrum coegit quo multa nocitura summonit, & profutura edidit, in eo precipuè quatuor priora concilia, ac si quatuor euangelia, suscepit: & approbauit, & quintum veneratus est, vt in c. sicut sancti euangelij dist. 5. Vetuit Bigamos ordinari & monasteria monialium introire & vltimam voluntatem iussit impleri vt 3. q. 1. vltima.

Hic sanctissimos viros Augustum Melitum & Iohannem & monachos probatæ vitæ misit in Angliam qui suis exhortationibus populum gentilem ydolatram ex Saxonibus nuper fugatis Britannis illic inhabitatem ad fidem Christi conuerterunt quā viam & ipse ante pontificatum arripuerat reuocatus à Pelagio

maacus esset, vel debilis in monasterium conuerti, vt refert Gregorius ea in epistola. 61. eundem admonens ne eius reliogionem inpugnet, cuius gratia ex infima sorte sũmum ad gradum peruenerit. Nã ex notario, Comes excubitorum factus, ex comite, Cæsar, ex Cæsare imperator. Dum & Iohannes episcopus Cõstantinopolita. se vniuersalem & œcumenicũ inscriberet & Mauricius Gregorio mandaret cum Iohanne pacẽ haberet, Gregorius constàter asseruit id contra Christum, euãgelium & canones esse, super quibus commotus Mauricius suis militibus reuocatis ad hortatur Lõbardos, vt cõtra inita fœdera Romanos inuadant. Vndè Agulphus Rex eorum Romam anno integro obsedit, nec tamen deuicit: vt citat Platina, & alij. Sed & Gregorio

Hic adeò fuit iliteratus vt nec nomen sciret scribere. Primeua ætate mercimonium exercuit. Vndè apud Aegiptum ac Palestinam cum camelis iens rediensque sicuti Ismaelitæ sui & Arabes consueuerunt per transeuntes latrocinari, vt et modò, ac Ioseph tempore quibus venditus fuit.

Tandem ipse cum Iudeis & Christianis conuersatur, tum aliqua de veteri ac nouo testamento didiscit cum etiam (vt aiunt) magus esset suis deceptionibus ex vtrisquè plurimos coacervauit.

Dumquè eorum comitatu ita valleretur, quædam matrona diues & prouincia Corozamæ domina, quandam in eo majestatem latere credens, in maritum accepit. Cui et suggessit ipse se magnum esse prophetam ac Messiam.

Cumquè epileutico morbo sæpe caderet, & id illa plurimum

commixtos Gallos barbam aut capillos gestare non sinebant in signum seruitutis, sed Francis id iniungebat. Vndè Clodionus cognominatus est capillosus. Inter hos omnes etiam Gallos nulla erat aut fuerat de fide Christi mentio, nisi quibusdam in locis, erant enim dolatrę.

CAP. 96.

Glodoueus vero filius præfati Childerici quintus Rex á Pharamundo cœpit regnare circa annum Domini 484. Initio sui regni Siagrium Gillonis filium ciuitatemquè Suessionum & Remigensem conquisiuit, in quibus adhuc paganus multas fecit insolentias, ecclesias conburendo.

Is Clodoueus Crotoditam filiam vnicam Regis Burgundiæ habuit vxorē christianā & deuotam quæ omni via possibili baptismum & legem Christianā suscipere

gio Pappa sua etiam opera, & sanctissimi Leandri episcopi hispalensis, Gothi ad vnionem ecclesiæ redierunt.

Pius maximè fuit Gregorius ad pauperes, & inter calamitates & afflictiones Longobardorum eos recepit, ac necessaria administrauit etiam longè distantibus in monte Sinay: Ita vt cunctos in hoc præcelluerit. Hic Mauricium imperatorem constãnter arguit, quòd legē iniquam constituisset: vt in eo Mauricio statim dicetur. Item et Iohannem Patriarcham Constantinopilitanum quòd se æcumenicum & vniuersalem intitularet, redarguit Per Sabianum Archidiaconum, qui fuit eius successor, vt 4. lib. registri cap. 18. & epistola 82. ad Mauricium imperatorem, deduxit ex Euangelio totius ecclesiæ curam.

Petro

mortem intantat ac mina tur, vbi triuiale prouerbium verissimum esse probatur.

Et si compater canis fueris nil minus baculum feras tandem tamen penitētia ductus cum Cregorio mitius egit non omnino sponte.

CAP. 62.

Sed cum intelexisset virū quendā solitarium & sanctum strictum gladium manu tenentem in foro Constantinopolitano clamasse vsque ad imperatoris aulā Mauricium breui moriturum. Et ipse in sōnis se vxorem & liberos cœdi vidit, multaquè prodigia tum contigerunt.

Vndè & Niceph. 18. to. cap. 42. citat Mauricium antè mortē ex cōscientia metuentem, quod captiuos a Chagano non redemisset, & forte quod iniquas leges statuisset, ac cōtra Gregoriū perperā egisset

plurimū abhoreret, persuasit, id illi contingere quia splēdorem Gabriellis ei apparētis et loquentis ferre non valens, & in se deficiens tabescebat. Quod illa credidit.

CAP. 65.

Vndè & isdem diuitijs locupletatus regnum ambire cœpit, sed vi dominari non valens, versutijs & deceptionibus magnum dei nuncium & prophetam se proclamauit. Et instructione cuiusdam Sergij monachi Nestoriani & heretici, qui forsitam ex Theodosij reliquijs, nam ex illis partibus fuit, legem edidit, quam in Alchoranno describi fecit. Ait Damascenus, qui illi ferè contemporaneus & vicinus fuit, & citat quæ de lege eius citantur.

Is Theodosiam

illis persuadebat. Qui tantum id contulit in corde suo ad regni sui annum vsquè decimum quintũ, quo vidés suos quodam prælio contra Alemanos deficere: vouit se fidem Christi suscepturum, modo illi victoria daretur, quod contra spem illi cõcessum est. Nam statim vincuntur Alemani & eorum Rex occiditur.

Clodoueus itaq; memor promissi ciuitatem Remensem accedens fidem & baptismum ministerio B. Remigi Archiepiscopi suscepit, inter cuius manus quędam phiala è cęlo per columbam fuit alata palam plena odoriferis liquoribus, quibus ipse cũ suis successoribus inungeretur & sacraretur idquè circa annum Christi. 499.

Ferunt & tres flores lilii aureos in aureo campo eidem missos, quibus pro intersigniis vteretur

Item

Petro fuisse submissam et datam illi potestatem ligandi & soluendi, nec tamen fuit vocatus vniuersalis episcopus. Et vt si in Calcedoniensi concilio is titulus sit Romanis Pontificibus oblatus, nullus tamen ob charitatem & humilitatem eo vsus est, sed potius se seruos seruorum dei & episcoporum confrequens inscribunt. Nec tamen ex dictis B. Gregorij potest inferri Romanã ecclesiam non esse supremam & vniuersalem. Nam & totus eius processus eam supremam esse pretendit, secundum euangelium et canones & id exequitur dictum Patriarcham canonicis sanctionibus monendo & corrigendo. Dum igitur ait diabolicum esse nomen presumere, & alij derogare. Verùm eis qui ius non habẽt, vt sedes Constantinopolitana, quæ nec sedes fuit

alicuius

isset, per prestãtiores dominum exorasse, vt suorum actorum punitioné in hoc mundo reciperet. & responsum habuit, se exauditum. Permissione igitur diuía sui etiã milites, & Cõstãtinopolitani in cũ cõspirantes, cómuni voce Phocam eligunt, cũ ipse nollet filiũ suũ ad id tradere aut in eũ cõsẽtire, Cumquè perciperet oés in eum cómotos desperás media nocte priuata veste cum coniuge, ac liberis in Orientem auffugit. At cum non longe abesset podagra impeditus filium, Thodosium ad Cosdroem Regem persarum misit, discrimen illi manifestans, & opem ab eo expetens, vt in pari subuenerat. Is tamen Theodosius a Germano eius socero fuit retractus, & ita Phocas in vrbem receptus fuit & coronatus. Sequenti vero die Mauricium cum vxore & liberis

Is Theodosiam dei venerationem simulans diuulgauit eam legem ita scriptam ad se à deo missam, è cœlo, eamquè dormiens accepisse. Atquè dicti Sergij (vt aiunt) fraude columbam in eius aure grano sumere assuetam ad eum emiserunt quæ statim super eius humerum aduolauit in eius aure grana depascens, ob id proclamauit spiritum sanctum tali specie apparuisse, & omnia ei reuelasse, alijsque similibus fictionibus populum ita seduxit.

CAP. 76.

Lex illa voluptatem & carnis concupiscentiam ad quam proni sumus (ab adolescentia) admittit omnem, quare à populo facilimè recepta fuit tum ob nouitatem, prout humana curiositas libentius noua sectatur. In ipsa lege quàm plura inseruit adeò obscœna, vt mirandum

Item & quoddam vexillum auri flameum, quod in bello contra infideles, sub magna Dei protectione deportarent. Gothos Arrianos ex Aquitania ipse fugauit, & fœliciter obiit cum. 30. Regnasset annis filiis & successorib⁹ hæreditatem Domini, ac Christianę fidei relinqués sepultus apud Sanctam Genouefam, quam in honorem Petri & Pauli fundauerat.

Præmissa: circa tempora Zenonis imperatoris ac Simplicii Pappæ, euenisse coniiciuntur.

CAP. 97.

Successores dicti Clodouei filij Christiani effecti regnarunt in Francia vsquè Childericum tertiũ Regem. 21. a Pharamundo: Et sub finem illi multum alienati a magnanimitate & virtute suorũ maiorum

alicuius apostoli, & ab initio Alexandrina, & Anthiochena, eam precedebant, vt & hierosolima potius prior dici deberet, nisi quia aliter in Petro instituit Christus. Nec, vt suprà est dictum si Hierosolima prior diceretur a simplicibus posset credi, Christi sedes esset in terra. Ex titulo etiã imperij Constantinopolitana ius non habet: Nam potissima imperij sedes est Romana cum sit ab initio imperator Romanorum, & Constantinopolitanus per se dicebatur imperator Romanorum.

Beatus hic Gregorius miraculis multis etiam in vita enituit, ita vt sanctitate vitæ, diligentia in rebus agendis doctrina & scriptis parem ex successoribus non habuerit: Commune tamen est virtuti æmulos habere.

Tota

ris ad portum Eutropi iuxta Calcedoniam traduxit liberos: occidens eos in conspectu patris. Qui quidem patre per singulos ait iustus es Domin e & rectum iudicium tuũ. Mirabile dictu dum nutrix & vnum ex imperialibus pueris substraxisset, & suum lactantem eius loco obtulisset. Mauricius id passus non est, sed proprium ferienti bus indicauit, qui percussus lac pro sanguine fudit. Et Mauricius etiam post liberos capite truncatur. Constantinam etiam imperatricem cum filiabus tandem Phocas interemit & Petrum Cõmentiolum, aliosquè duces cum Cadauerum ludibrio. Occiditur Mauricius ætatis suæ anno. 63. & imperii. 21.

CAP.

dum sit quomodò quis ita dementatus fuerit qui credat illis. Nonnulla etiam ex lege Moisis, & Euangelio desumpsit vt vtrosque sibi conciliaret. Ex Moise namque carnem porcinam tanquam immundam ex friuola ratione prohibuit, circuncisionem item iniunxit. Dicit vnum deum factorem omnium: quo circa non sunt propriè idolatra qua de re inter hæreticos a Damasceno numerantur. Alludens Euangelio Christum ait verbum esse Dei, & spiritum ipsius, sed creaturam & seruum. Et quoniam ex Maria sorore Moisi sine semine natus sit, quia dicit spiritus dei intrauit in eam & genuit prophetam seruum dei & Iudei transgredientes ipsum crucifigere voluerunt, sed tantum eius vmbram cruci affixerũt.

Neque

maiorum voluptati & otio se dederunt: quapropter regnum translatum fuit ad Pipinum patrem Caroli Magni.

Huius Pipini maiores a Dagaberto primo (vt prę fatum est) Originem habuerunt, & vltra Rhenũ manserunt, ac de ipsis sola ferè nomina narrantur ad Anselbertum senatorem vsquè. Quem & Iustinianum instituit sacri imperii marchionem hereditarium. Qui Blitildem vxorem Regis Clotarii primi filiam, habuit. Ex qua Ansigises, & Arnulphus inter sanctos connumeratus, ac alius Ansigises, huius Arnulphi filius Beggam filiam Pipini primi Ducis Brabantiæ Austriæ inferioris & principis Palatii Franciæ habuit vxorem Ex qua quidẽ Begga Pipinum 2. genuit, qui fuit pater Caroli Martelli, qui & omnibus his dominationibus

succeſſit

Tota vita aßiduas sustinuit infirmitates; eam maximè (quàm Graeci syncopum vocant) & infirmato stomachò adeò cruciabatur vt propinquus mortis sepius esset. Vndè quòd a quibusdam de eius oratione pro Troiano damnato, fertur quòd in punitionem eam infirmitatem passus fuerit suis non conuenit dictis quòd tota vita aßiduas habuisset, nec ea historia certa, vel autentica censetur. Iohannes: stella in eius vita.

Sed mirum inter tantas molestias, ac debilitates, quàm gloriosißimè continuis laboribus ecclesiam rexerit annis 13. mensibus 6. diebus 10. Ex hac vita ad æternam transitus anno 2. Phocæ imperatoris, circa igitur annum domini. 908.

CAP.

CAP. 63.

Phocas imperator 65. circa annum domini 604. vel 7. quonam pacto ad imperium peruenerit, in Mauricium præmissum est. Is quinto mense ab inito imperio literas ad Cosdroem Persarum regem, vt consuetum erat, misit per Lilium eius familiarem, qui Mauricium occiderat. quibus se ad imperialem conscendisse dignitatem significabat. At Cosdroe Mauricij necem persentiens, ira concitus, in vindictam fracta cum Romanis pace bellum eis imponit & statim Syriam, Phœnicē & Palestinam subegit & tandē Hierosolimā depredatur- rediens cum multitudine captiuorum: Zachariam etiā patriarcham ducens, & sacrum dominicæ crucis lignum secum portans ecclesijs vsquè quaquè di ruptis ac profanatis. Alia quoquè parte Chananus cum

Nequè mortuus est, ait, Christus ipse, sed deus assumpsit eum, & interogauit, Iesu, Iesu, te dixisti filium dei? respondit propitius esto, domine quia non dixi: cui deus, scio quia non dixisti. Et *Iudeos, ait, nos odio habentes perhibuerunt Christum deum per prophetas vt nos deciperent: dicunt nos idolatras venerantes crucem, quendam tamen lapidem quē dicunt Chabocam multò plus venerantur, ob id, inquiunt, quia Abraham in eo concubuit, cum alijs friuolis multis.*

CAP. 77.

Permisit quēlibet vxores legitimas. 4 accipere posse concubinas autem seu empticias quotquot subiectas retinere potest. Et *dum voluerit eas emittere, tum etiam proprias, dum libuerit, & emittere ac resumere, aliusquè emissam suscipere, quòd finxit*

ſucceſſit, ac pater Pipini 3. patris Caroli magni ex titit de quibus antè tertii libri initium agetur.

Iſidorus, de quo iam ſuprà cap. 91.

Heraclii videlicet tem pore floruit.

CAP. 98.

Galli a Samothe filio Iaphet primo eorum Rege dicti ſunt Samothei qui & cognominatur dis. Succeſſiuè Iupiter Celta, à quo Gallia Celtica nonus Rex vnicam filiam habuit Galatea nomine quę cõiuncta fuit magno Herculi libano ex qua genuit Galatheum. 12. Regẽ Gallię, & à quo dicti fuerunt Galli. Multo tempore ſub vnico Rege perſtiterunt, quorum Paris. 18. Pariſienſem ciuitatem fundauit. Et Nannes Nanietenſem. Tandem ſub duodecim Regibus & regnis ſunt diuiſi.

CAP. 61.

Sabianus Pappa 67. circa annum domini 608. priùs Archidiaconus Gregorij & legatus nihilominus eius pijs operibus inuidit, & pauperibus reſpondebat Gregorium ad hominum laudem eccleſiæ patrimonium dilapidaſſe, & parum abfuit quin eius inuidia libri Grogorij conburerentur niſi quia ſecretarius, qui per foramen in eo velo interpoſito columbam viderat eius ori verba imſpirantem, & adiuratus, ne in eius vita reuelaret, eo tunc mortuo miſterium pandit.

Hoc vnum laude dignum egit quòd conſtituerit horas dici per eccleſias, pulſari & cantari. Citant Martinus ac Vincentius hunc in viſu monitum a B. Gregorio, vt ab obtrectationibus ceſſaret & quarto cum ſe corrigere nollet, in capite percuſſum:

cum suis Abaribus & hunis Europam percurunt maxima cum cœde. Vndè ab eis vsquè nunc in Bauaria dicti sunt Bauari. Phocas verò domi Tyranidē in nobiles exercuit. Quare vbiquè turbabantur omnia.

CAP. 64.

Hęc duo fertur Phocas Ecclesiæ beneficia contulisse.

Primum tempore Bonifacii.3. instituit contentiosè ecclesia Constantinopolitana resistente Romanam omnium esse caput.

Secundum Bonifatio 4. cōcessit templum quod patheon dicebatur, vndè festum omnium sanctorum In vltramontanis tamen non nisi Gregorij.4.834. Phocas filiam Prisco duci dedit vxorem Cui tamen & omnibus nobilibus ac præclaris mortem meditabatur. Sed & vxorem Phodini clarissimi, multaquè

finxit è cælo sibi missum, vt compesceret murmur populi, cum cuiusdam Zea emissam succepisset. Vinum prohibuit simpliciter omnibus suæ legi subditis, huius variæ & friuolæ rationes assignantur. Illud etiam obseruāt, quandoquè instituit & iniunxit ieiunium vnius mensis, qua ratione non benè constat. Attamen in tempore illius ieiunij de die a crepusculo, vsquè solis occasum ieiunant vt bubo, tota verò noctè continuis vaccant epulis. De paradiso, tria asserunt flumina lactis, mellis & vini, omnesquè delicias etiā in vxoribus innumera alia, in ea lege mandat, adeò apertè friuola, & mendosa, vt indigna sint aliqua relatione hæc quæ de lege eiusdem retulimus, ex Damasceno potissimum desumpsimus. Qui eidem Mahumeto ferè fuit contemporaneus, &

Leguntur fuisse gens crudelissima, perfida, & omni vitio dedita. Apud eos missus fuit. B. Clarus a. B. Lino Pappa anno Christi 72. qui fuit primus episcopus Nannetensis. Item. B. Dionisius à Clemente Pappa anno 92. cum suis apud Lutetiam parisiorũ martir effectus. Itẽ Martinus Ireneus, Hilarius, Iulianus Canonẽsis viriq; alii pręstantissimi, fuerũt episcopales sedes designatæ, & monasteria plurima, multiquè viri per celebres in ea fuerũt. Quos Hieronimus ad Vigilantianum ita prestantissimos asserebat, quod Gallia monstra diuersarum hereseum non genuisset Atque vtinam talem titulum semper retinuisset.

Ipsi in communi, aut eorum pricipes fidem Christi non susceperunt.

An cum Francis mansserint per mixti, aut aliò fugati fuerint, non legi saltem

percussum: cuius ictu vexatus expirauit, cum anno vno & ferè dimidio sedisset.

CAP. 62.

Bonifacius 3. Romanus Pappa 68. circa annum domini 609. obtinuit à Phoca Cæsare, vt Romana ecclesia, sedes B. Petri ab omnib⁹ ecclesijs haberetur supremà opponente Constãtinopolitana vt in Gregorio satis est dictum.

Is statuit in synodo 72. episcoporũ & 30. præsbiterorum & c. Ne quis sub Anathemate, in locum demortui pontificis subrogetur nisi a 3. die post eius obitum, & id idem, ne per simoniam. Item vt episcopi fiat electio à Clero & populo vtquè cum summo pontifice princeps ciuitatis eam electionem ratam habeat. Sedit hic anno vno vel circa in hoc enim controuersia est.

CAP.

imultaſquè alias cōſtupra uit. Vndè & ipſi clam Heraclium filium Heraclii Ducis copiarum in Affrica conuocant, qui eos a tyranide liberaret. Iſquè proſperis velis adueniens tyrannum prælio vicit: & manus ac pedes eidem reſecari, tum etiam pudenda abſcindi (cum vim coniugibus intuliſſet) iuſſit. Poſtremo quoquè omnium caput āputari, & corp⁹ incinerari, extincto omni eius genere cū eo. Et hic eius finis cum octo annis imperiū vſurpaſſet idquè anno domini 611. Et hic finis librorum impreſſorū Nicephori.

CAP. 65.

Heraclius filius Heraclij præfecti Affricæ. 66. imperator circa annum Domini. 612. vir ſtrenuus. Suo tempore Coſdroes Rex Perſarum aduerſus Chriſtianos bellum, vt contra Phocam cœperat, continuè geſſit, nec voluit

& vicinus, continuamquè cum ſuis ſectatoribus diſceptationem habuit.

CAP. 78.

Cum verò plurimos eo modo ſeduxiſſet, Arabes maximè contribules, ipſe taliter fretus circa annū. 12. Heraclij & primum Honorij Pappæ patenter inſurrexit, & armis occupauit Arabiam, Aegiptum, Syriam, & penè totam Affricam ac Iudeam. Certum eſt, enim Arabiam, per B. Paulum, coniunctam ac finitimam eſſe, ei quæ Iudæa & Hieruſalem. Et ex hiſtoria Geneſeos, notum eſt Agar concubinam Abrahæ cum Iſmaele filio eam Arabiam adijſſe, à quo dicti ſunt. Iſmaelitæ. Mahumetus tamen eiſdem perſuaſit, omnes benedictiones, & promiſſiones factas Abrahæ et ſemini eius per Sarram in eis debere compleri. Vndè Saracenos ſe ſe nūcuparūt quamquam

tem quod vniuersaliter. Ex hac tamen Britannia Armorica in aduentu Britonum mares paucis forsam demptis, aut occisi vel expulsi sũt: & fœminarum linguæ abscisse, vt idioma britanicum sereretur prout in eiusdem Britanniæ Chronicis. 2. lib. initio. Libro illustationum Galliæ de horum Regno per amplius. Sed hæc nobis sufficiant.

De britonibus suo loco tractabimus.

CAP. 99.

Cesarius monacus lirinẽsis & tandem Episcopus Arelatensis, sanctissimæ couersationis, & doctrinæ, temporibus filiorum Heraclij circa. 660. Andoenus seu Dado episcopus Rothomagẽsis Docti quædam scripsit circa hęc tempora: potissimum vitam B. Eligii.

CAP.

CAP. 63.

Bonifacius 4. natione Marsus Pappa 69. circa annum domini 610. obtinuit à Phoca imperatore, templum Pantheon, quod Thebetæ matri deorum ac Neptuni omnibus què dijs commune erat, maximis cum illusionibus diaboli. Quod ab idolorum fecibus purgauit ac solemniter dedicauit in B. Virginis honorem & omnium martirum Calendis nouembris. Sed nunc in omnium sanctorum reuerentiam, templumque Mariæ rotundæ dicitur.

Blondus lib. 9. ait quendam cæcum eo in templo circa hæc tempora, eam anthiphonam, Gaude Maria, edidisse. Hic multò mirandum, cum à Constantini tempore ad Phocam vsque 300. fere anni fluxerint nec quis tamen imperatorum, dempto Iuliano, breui tempore

luit desistere Heracliomonète. Quãobrẽ Heraclius in eũ præpotentẽ parat exercitũ, cum iam tamen is Cosdroes obtinuisset Ægiptum, Alexandriam, Libiam & Carthaginem. Idquè Heraclii anno. 6. Sed primùm Heraclius filium Cõstantinum in Cæsarem præfecit, & fugientem Cosdroem insequitur, & deuicit: Transiens Eufratem, quemdam Gigãtem Persam super pontem lancea perforauit, ac potentem ducem Saymã, precibus beatæ virginis (cuius sacrum cingulum detulerat) cum suo exercitu miraculosa superat tempestate è celo eo in exercitu missa nostris saluis. Hæc vincentius ex Sigiberto citat lib. 24. c. 1. 11. & 12. volumine. 4.

CAP. 66.

Similiter & alium ducem Razantem magno cõflictu etiã deuicit. Reuersusquè est multis cum captiuis

quamquam à Græcis merito dicantur Agareni & Ismaelitæ. Damascenus aliam dat rationem. Is moritur circa 26. Heraclij, & 2. annum Seuerini Pappæ. Postea Calipha principatum nijt. Inde a Achali, quo expulso ab Aegiptijs Hali nouum Calipham creariit & consequenter soldanos, qui Arabiæ, Syriæ, Iudæe, Aegipto, & toti pene Aphricæ dominabantur. Dicebatur autem Soldani Babiloniæ non à Babilone Aßiriorum, sed ab alia iuxta Aegiptum & Nilum, qui Christianismum continuò afflixerunt. Persæ tamen in ea diuisione alium regem ordinarunt. Nam Soldani nõ sunt Persis dominati.

CAP. 79.

Iam in Saracenos præualuerunt Turcæ sub eadem tamen lege, & Soldano superato, eisdem ac maiori orbis parti dominãtur vt de ipsis suo loco dicetur.

CAP. 100.

Britones a Bruto denominati à Troianis pariter duxerunt originem. Nempè Æneas post bellum troianum in Italiam nauigio adueniens susceptus à Latino Rege Lauiniá eiusdem Regis filiam a demptus est simul, & regnum Latinorum. Ex qua Lauinia Ascaniũ genuit, qui Siluij pater fuit. Siluius autem ex vxore nepte Lauimanæ Brutum hunc hahuit: in cuius puerperio mater moritur.

Qui & grandeuus dum in venatione esset cum patre, telum in ceruum dirigens patrem sub pectore percussit, & occidit ob quod à cõsanguineis indignantibus expellitur ab Italia. Et hinc patet Britanos, & Italos prò parte ex eadẽ stirpe Æneæ prodijsse, prout & Iulli⁹ Cæsar allegabat Britannis.

Brutus autem exulans Græciãm adiuit, vbi repertis

pore idolatra fuerit, quo modo templum hoc, aliaquè, multa cum superstitione permitebantur: Nisi forsam quia Romani veterum ædificiorum conseruandorum Zelosi erãt. Vndè & Sabianus ac nõ nulli alij in beatum Gregorium impingebãt, quòd suo mandato, veterum ædificia fuerint dirupta, nec peregrini aduenientes posthabitis locis sacris, monumẽta veterum cum admiratione inspicerent. Instituit & is Bonifacius eo die solemnitatem omnium sanctorum cum corporis Christi communione sicut in die natalis domini. Postmodum etiam ex reuelatione fuit statum festum commemorationis deffunctorum sequenti die celebrandum.

Eo tempore Cosdroe Rex Persarum in Romanorum & Christinorum prouincias irrupit, vt super Phocha dicetur. Hic Bonifaci⁹ domum

uis ac ſpoliis. Circa verò ānum.12.ſui imperii Coſroe ſuo phano reſidens, ſilio regnum tradidit.

Qui potenti exercitu iuxta Danubium contra heraclium contendit,& tandem duello prolixo dimicantes,ſuprà pontem virtute.S.crucis ab Heraclio occiditur.

Et eius exercitus fidei & poteſtati Heraclij ſe ſubuendit.vnde Heraclius ad thronum Cōſdroe perueniens,cùm nec fidem vellet ſuſcipere,ab eo occiditur, Dato eius regno vnico filio ipſius quem ex ſacro fonte leuauit,& reuertitur lignum ſanctæ Crucis ſecum apportans,reliquiaſq;& ſacra vaſa,quę Coſdroe ābſtulerat, cum maximis alijs ſpolijs ad reſtaurationem eccleſiarū, quas tyrannus ſpoliarat. Volenſq;cū triūpho,& imperiali aparatu,intrare per eam

Hi autem omnes, & ſi non purè ſint idolatræ, ſunt tamen veri infideles ſoluentes & negantes Ieſum dei filium. Nec Mahumetus ſua lege nominatur deus ſed magnus dei nuncius & propheta.

CAP. 80.

Cum his afflictionibus præmiſſis Mahumeti, vt inimicus iterum mala malis adderet, Monothelitarum ſectam ſuſcitauit, vt foris & intus pugnæ eſſent. Monothelitæ illi, vt iam ſuprà cap. 35. in Chriſto negabāt eſſe duas voluntates, puta, diuinam & humanam, ſed vnam tantum cum quadam dei virili operatione, hæc verò rectè infertur ex hæreſi Eutichiana ac Monophiſitarum. Nam ſi ſecundum eoſdem.

Vna

pertis multis Troianis ex progenie Heleni filij priani sub paudraso Rege captiuis, ipsis eidem adhetentibus prudētia armorum post multa eos ex captiuitate liberat, Regēquè cum fratre detinet captiuum. Et pacifica cōcordia pro liberatione regis cōueniunt quod Brutus Igurgen primogenitā regis haberet vxorē, aurumquè ac frumentum cum onerarijs nauibus, & victualibus ac libera exundi facultate, quo sors illis dedisset, quibus exhibitis & concessis per Thirenum mare nauigant vsque Herculis columnas eòque perueniunt. Vbi & alios Troianos, qui fugam Antenoris fuerant comitati, reperiunt, quorum dux Corineus tantæ fuit virtutis, & audaciæ vt cum Gigante, æquè liberè vt cum puero certasset.

&

domum paternam in Monasterium redegit, & fundos suos, in monachorum vsus ascripsit. Nec multo post cum sedisset annos 6. cum 8. mensibus fæliciter obijt.

CAP. 64.

Deusdedit Romanus Pappa 70. circa annum domini 616. tempore Heraclij imperatoris tantæ fuit sanctitatis, vt leprosum suo osculo mundauerit. Inhibuit ne filius patrini è sacro fonte leuatam haberet vxorem, vt de cognatione spiritali. Sub eo fuit solemne concilium Antidiorense prouinciale tamen, cuius canones in tomo sunt conciliorum moritur cum sedisset annis tribus vel 4.

CAP. 65.

Bonifacius 5. Campanus Pappa 71. circa annū domini 617. tempore Heraclij imperatoris quo tempore Mahumetus ortus est Bonifacius hic fuit vir singularis humanitatis

eam portam qua Christus exiuit cum cruce, vterq; murus portæ coniunctus est, & Angelus apparens ait Regem regum dominum non cum tali triumpho Crucem portasse. Vndè humiliatus imperator & nudis pedibus incedens porta se apperiente ingressus crucē suo loco restituit canens illam antiphonam O crux splendidior cunctis & c. vbi tū mortuus resurgit, cœci illuminantur, leprosi mundātur, in quorum memoriam festum exaltationis Sanctæ crucis instituitur cummunis est historia. Reuersus verò Constantinopolim Heraclius Astrologiæ, & otio se dedit, & sororis filiā cōtra phas in vxorem accepit quæ creditur fuisse Martina mater Heracleonis.

CAP.

Vna tantum natura sit in Christo, puta, diuina, & consequenter vna persona, statim sequitur, quod nec nisi vna operatio, & voluntas. Hi tamen videbantur ponere in Christo duas naturas. Hæc secta ortum habuit à Cyro episcopo Alexandrino, & à Sergio, Paulo Pyrrho & Petro episcopis Constantinopolitanis; et Theodoro episcopo prophano, vt patet ex 6. sancta synodo actione prima. Sedes etenim Constantinopolitana ab antiquo fuit fœcunda parens in heresiarchis & schismaticis, quæ vtinam sterilis fuisset, & pacifica. Ex ea enim Macedonius, Nestorius, Aetius, Anthymus cum prædentibus, et alijs plurimis prodierunt.

CAP. 81.

Post mortem etenim terminatoris, qui et si non heresim, saltem schisma mouit & tempore Pelagij & Gregorij.

& agnita veterum originis prosapia Corrineum cum suo populo Brutus sibi sociauit, & cuius nomine populus eius cornubiensis populus dictus & terra ab eisdem inhabitata in Anglia, vsquè nūc dicitur Cornubia, & in Britannia Armorica. est etiam diocœsis dicta cornubia, sed distinctius dicitus Corisopitensis.

CAP. 101.

Hi tandem ad litora ciuitatis Nanetēsis applicuerunt sese per clausum de Rays ad Pictauos, & Acquitanos effundentes: vbi Rex Groffarius eos inuadit, sed Brut⁹ adiutorio Corinei eos in fugam vertit. postmodum per Ligerim ascendentes castrum & ciuitatē Turonensem construxerūt, pro præsidio. Ibiquè adhuc difficili cōmisso prælio iterum inimicos fugant, cum suorum tamen strage Turni potissimum nepotis

& clementia nec quid prætermisit quod spectaret bonum pastorem. Instituit ne vi aufferrentur ad immunitatem ecclesiæ refugientes. Et ne acoliti reliquias martirum attrectent, sed præsbiteri & subdiaconi. Vtquè sacrilegi anathematisentur. Et testamentum iussu principis editum vndiquè valeat. Gallus B. Columbani discipulus eo temporis floruit. Et Eustachius Abbas, & S. Aurea discipula B. Eligij. Cui & monasterium apud Lutetiam erexit. Qui & moritur Clotario Francorum Rege, cum sedisset annis 5. diebus decem.

CAP. 66.

Honorius I. etiam Campanus Pappa 72. circa annum domini 622. cuius anno 2. Mahumetus cum suis arma sumpsit aduersus Heraclium & statim reddit infœlicem. Pyrus & Cyrus episcopi Constantinopolitanus

CAP.67.

Heraclius vt ſepe contigit, ſcelus ſceleri addens in hereſim Euthichianonum, & Monothelitarũ decidit a Pirrho Patriarcha Cõſtãtinopolitano, & Cyro Alexdrino. Quos tamen tempore, & ſuggeſtione Honorii Pappæ exilio relegauit. Anno eius.12. Mahumetus inſurgit cum Arabum exercitu, quos ab initio pre miis continuit.

Sed inſtans vt Iudei baptiſarentur in ea conturbatione, Duces Heraclii ſuperantur. Aſianoſquè ac Aphricanos ſeducunt. Capta Alexandria, Syriæ quoquè & Ciciliæ pluri mis vrbibus, vt parum ab fuerit quin imperij nomen ſit deletum: hominemquè primo fœliciſſimum, infœlicem reddũt. Nam & tandem peruagati

Gregorij, Papparum, ac Mauricij imperatoris. Cyriacus inſtitutus fuit epiſcopus Canſtantinopolitanus, Mauricio tamen differente & inquirente cõcilium à Gregorio Pappa facta eius confirmatione, vt patet ex 60. lib. regiſt. eiuſdem Gregorij cap.170. & cap. ſequenti, quod plurimum laudauit Gregorius, & premiſſum Cyriacum laudat ac probat. Vndè & conſtat Mauricium non vſque in finem contendiſſe cum Gregorio.

Thomas Syriaco ſucceſſit qui ambo in pace vixerunt & quidam Conſtantinus vt in actione 13. Sergius autem poſt Thomam inſtituitur, qui originem habuit ex Syris et Iacobitis, & ipſe cum Pirro, Paulo, & Petro, ſucceſſoribns hunc errorem cum ſchiſmate ieiunatoris pertinaciter tenuerunt. Vndè in eodem concilio

nepotis Bruti in in eo loco ſepulti. A quo eadem ciuitas denominata eſt Turonenſis, Cum tamen ex oraculo Deorum ſecundum ſuperſtitionem temporis illius albeon inſulam petere deberent, numeruſquè eorum dinumeretur naues ſuas cunctis ſpolijs & diuitijs repletas aſcenderunt, & proſperis ventis eam inſulam applicuerũt & cõquiſierunt, quibuſdam gigantibus, qui eam datinebant, occiſis. Eamquè inſulam Brutus cum ſuo populo iure regio poſedit, & cuius nomine dicta eſt Britania. Idq; circa tẽpus quo Heli ſacerdos iudicabat in Iſrael, & Arca dei á Philiſteis fuit aſſumpta. Succeſſione temporis regnante Ibidem Lucio. 24. Rege à Bruto & Euleutherio. 14. a Chriſto, aut. 12. ſedem Romanam tenentè, circa annũ domini. 182.

ſtantinopolitanus et Alexandrinus Heraclium in hereſim Monothelitarum vnam ſolam voluntatem, & operationem in Chriſto ponentium inducunt, quos tamen poſtmodum hortante Honorio exilio relegauit. Ex quo non videtur Heraclius in eo errore deceßiſſe nec honorius de quo iterum ſub Iohanne 5. cap. 79.

Honorius ſua doctrina omnem clerum propè renouauit, multas eccleſias ſuis ſumptibus etiam reparauit, vt habet Platina. Suo tempore, & Syſebuti Regis Hyſpaniæ cõcilium Hiſpalenſe 2. celebratur prouinciale. Item & concilium Toletanum 4. ſub Chiciliano Rege. Item & 5. Toletanum 6. ſub eodem rege. Item Bracarenſe 1. & 2. ſub Ariamiro rege. Honorius moritur tempore Dagoberti Regis cũ annis ferè 13. ſediſſet.

Idem Ex

uagati Ægiptum & Syriã etiam vi capiunt Anthiochiam. Item Hormiſdam Perſarũ regẽ ĩterficiũt, detento eius Regno. quare & Heraclius veritus ne & Hieroſolimam, vt euenit occuparẽt, crucem domini tranſtulit Conſtantinopoli: Cuiꝰ & magna pars tempore. B. Ludouici Pariſius eſt tranſlata. Suo tempore, & tempore Ioannis Pappæ. 4. Rotharis Rex Lombardorũ, quanquam alioqui iuſtus in errorem Arriani decidit, & ita eiſdem fauit, vt in qualibet ciuitate ſui regni epiſcopum Arrianum ſimul cum Catholico, & pari authoritate eſſe iuberet & exequeretur. Vndè Arriana ſecta adhuc diu manſit, poſt Rechar dum & Gregorium.

CAP. 68

Sed & Mahumetus moritur circa 26. annum Heraclii. Cui ſucceſſit Calipha, & tandem Hali.

Siſibutus

cilio anathematiſantur, quamquam deffuncti. Itẽ & Cyrus primus epiſcopus Phaſydis, & poſtmodũ Alexandrinus precipuus auctor ſectæ et Honorius Pappa etiã deffuncti.

CAP. 82.

Georgius aut Gregorius epiſcopus Conſtantinopolitanus toti concilio aſtitit, & in initio erat ſectæ Monothelitarum cum Macario Anthiocheno epiſcopo: auditis tamen rationibus Agathonis et cõcilij Romani abnegato errore veritati cõtinuè adhæſit.

CAP. 83.

Macharius Anthiochenus epiſcopus cum ſuo diſcipulo Stephano præſbitero monacho pertinaciter vſquè in finem permanſit in errore, proteſtans, quòd & ſi menbratim deberet incidi, et projci in mare, nil aliud fateretur: vndè anathematiſati, & depoſiti fuerunt ſine ſpe reſtitutionis etiam ſi peniteret.

Idem Lucius, exemplis, miraculis, & doctrina multorum virorum vitæ & integritatis testimonio probatorum (qui fidem Christi maximo Zelo diuulgabant) commotus epistolas ad Eleutherium Papam mittit petés vt ab ipso Christianismum reciperet, prout etiam Prosper recitat, & dicti. S. Eutherii legenda, ac eiusdem decretales epistolæ, Qui missus ad eũ sanctis doctoribus Fagano & Damiano eorum instructione Rex cum populo suo fidem & batismum suscepit.

Vbi autem prius erãt tres Archiflamines pro idolorum cultu, tres Archiepiscos: & vbi 28. flammines episcopos totidem constituerũt: ac distinctas parœchias omniumqué confirmationem a sede apostolica reportarunt.

Fidem

Ex actibus 6. synodi.

Hic Honorius quandoquè scripsit Sergio episcopo Constantinopolitano quædam in quibus cum eo in errorem Monothelitarum vnam tantum operationem & voluntatem in Christo ponentium consentiebat. Vndè in eadem synodo 6. actione 13. & 4. habentur hæc, cum Sergio, Pyrrho &c. simul proyci à S. dei ecclesia, & anatemathisari prævidimus Honorium, qui fuerat Pappa antiquæ Romæ, eo quod inuenimus per eius scripta ad Sergium, quod in omnibus eius mentem sit secutus & impia dogmata confirmauit.

Macarius episcopus anthiochenus in eo concilio scriptis dicti honorÿ innixus suum tuebatur errorem. Et fuit facta informatio, de eisdem scriptis, super qua; data est præmissa sententia: quia littera

Sisibutus Rex Gothorum in hispania qui Iudeos in suo Regno compulerat ad fidem,& ciuitates quę a Romanis defecerant,receperat,a Romano sustulit imperio ac totam hispaniam.

Heraclius tādem cum.30. annis imperasset moritur hydropisi.

CAP.69

Constantinus filius Heraclii.67.imperator, qué & secum pater instituerat in Cæsarem , Is patre mortuo cœpit solus imperare circa annū Domini 641.Quarto autem mē se ab imperio succepto insidiis Martinæ nouercæ eiusdē filiæ (vt creditur) sororis eiusdem Heraclii(quam contra ius susceperat vxorem(vt super eo dictum est,simul & Heraclionis filii sui fratris paterni dicti Constantini & Pirrhi epūi Alexandrini,aiunt,instigatione , veneno

Cuius loco quidam Theophanius vir sanctus electus fuit episcopus, qui conclusionibus concily asti tit, & subscripsit.

CAP. 84.

Polic ronius quidam etiā fatuus & delirus, senex monachus ac sacerdos in ea 6. synodo obtulit ad probandam Monothelitarum fidem in mortui suscitatione aiens sibi à domino apparente reuelatum quod tenorem suæ fidei in cartula conscriptam supra mortui corpus apparuisse in ea fide suscitaretur. Quod si non, omni pœnæ, ad illorum ad arbitrium, se submittebat, quod loco publico tentauit. Nam coram synodo & populo cartula suæ fidei mortuo apposita mansit quandiu voluit eo astante, ac susurrante. Qui tandem fassus est se non posse eum suscitare: in super attamen in pertinacia stetit. Quò circa anathemetisatus

Fidem igitur Christi Regnum Britāniæ vnum ex primis Europæ suscepit vniuersè & 300. annis antè babrismum Clodouei, ac Francorū. Nec a fide Britanni excederunt quanquā tempore Diocletiani Christianorum penè innumeri fuerunt martirisati, minori etiam Britannia Canonus Mereadoc⁹ cū suo populo iam Christianus habitauit per 100. annos añ baptismū eiusdē Clodouei. Vbi complectur dictum Saluatoris veniẽt ab occidente & recubēt cum Abraham &c. & Ezaię. 42 Legē in sale ex pectabunt, & Heremyæ. 31. ex insulis quæ procul sunt, discite congregabit eum & c. Mirū eum opus Dei fuit quod Regnum magis extremū & seclusi toto vrbe Britanni dei legem susceperint.

multo

littera scripta manet, & secundum eādem indicatur. Veruntamen non creditur in eo errore dicessisse cum sua exortatione, vt habet Platina, dicti hæretici fuerunt ab Heraclio relegati in exilium.

CAP. 67.

Seuerinus Romanus Pappa 73. circa annum domini 635. nulla tamen erat Pontificis electio nisi ab imperatore, aut eius hexarco, confirmaretur: At Isatius hexarcus missus fuit ad hunc confirmandum qui pro mercede, quibusdam Romanis adiuuantibus, sacrarium lateranensis ecclesiæ spoliat et resistentes clericos mittit in exilium. Hic Seuerinus religionis & pauperum fuit amator benignus & munificus, in templis reparandis. Obijt temporibus Heraclij, & Dagoberti regis Franciæ cum sedisset anno vno.

Bonifacium

veneno perimitur. Hic igitur solis 4. mẽsibus imperat. Vincentius lib. 24. cap. 79. volumin. 4.

CAP. 70

Heraclio igitur. 68. imperator circa annum Domini. 642.

Hic cum matre post fratris mortem imperium vsurpauit annis penè duobus, & in errorem Acephalorum, ac Monothelitarum incidit, Sergij & Pirrhi aliàs episcopi Cõstantinopolitani suggestione: Quamobrem ab exilio reuersus a senatu Cõstantinopolitano interficitur, Paulo in eius loco subrogato.

& lingua. Martinæ, ac nasus Heraclioni abcindiditur vtroquè misso in exilium.

CAP. 71.

Constantius 3 aut Constans vel Constantinus filius premissi Constantini post Heraclionem patricium a senatu Constantinopolitano

thematisatus fuit, & depositus, acclamante populo. Alterum Symonem magum expellit.

Simile ferè egit Lutherus apud Vvitembergum de suo amico submerso et Caluinus de ficto mortuo, quem in sua fide potuit occidere, sed non resuscitare.

Quoniam respondens hæreticorum materies hic ab alijs superatur (quod vtinam vbique semper ita esset) id circo locus iam vacuus dimititur.

CAP. 102.

Multo post tempore cum Constantius & Constantinus eius filius ibidem regnassent: Traherus quidam auunculus beatę Helenæ illuc missus à Constantino Regnauit, sed ab Octauio duce Vviceorū vincitur & occiditur. qui & eius Regnum vsquè ad tempora Gratiani & Valētiniani tenuit. Cumquè Octauius prolem nō haberet, nisi vnicam filiá senio confectus iniit consilium cum proceribus de prouisione regni, quorū multi per censebant Conanum Meriadocum nepotem Regis eo insigniendum. Alii, filiam alicui nobili Romanorum simul cum regno maritandam. Romæ tum erat Maximianus seu Maximus senator qui pro parte imperii contendebat cū Gratiano, Isquè Maximianus paterna linea ex Lœlino fratre dicti Thraheri, & auū culo

Bonifacium 6. quidam vt Palmerius, hic citant qui sederit annis quatuor communiter tamen non annumeratur: causa ipsius nihilominus variatur supputatio annorum Christi inter hæreticos.

CAP. 68.

Iohannes 4. Dalmatius Pappa 74. circa annum domini 635. tempore adhuc Heraclij. Pius fuit ad pauperes & captiuos, eos etiam ex ecclesiæ thesauris redimens. Suo tempore floruerunt viri excellentis sanctitatis, vt Iudocus filius Iudicaelis Armoricæ Britanniæ Regis, quæ tunc regium obtinebat titulum. Multa de eius sanctitate in dictæ Britanniæ Chronicis habentur. Sedit hic Iohannes anno vno, & mensibus 9. temporibus Heraclij ac Dagoberti regis.

CAP.

nopolitano creatur Impe
rator 69.circa annum Do
mini 644. Nam cognito
Martini,& filii ſcelere, ſe
natus eos miſit in exiliũ
vt præmiſſium eſt, Pirrho
què interfecto paulus e-
ius loco ſubrogatur. Qui
etiam fidei normam, bra-
chio Conſtantii etiam hæ
retici ſuffultus nolens ſu
ſcipere a Theodoſio Pap
pa dignitate priuatur.
Cui quidem Theodoro
Martinus ſucceſſit. Qui
& eundem Paulum hor-
tatur vt deſiſtat. Is tamen
inſurrexit in Pontificem,
& legatos eius & quen-
dam typum profeſſionis
ſuæ fidei obtulit impera-
tori, & perſuaſit vt om-
nes epiſcopos occidenta-
les in eum typum etiam
ſubſcribere ac conſentire
compelleret. Quo & præ
ſertim interdiceret per-
quirere ne vna, aut duæ,
in Christo ſint volunta-
tes. Quod & Pappa Ho-
norius inhibuerat, iam
vt

culo.B. Helenæ processerat,& materna ex quadam regiæ stirpis Romanorum, Cordacius verò Cornubiæ dux cum filio suo hûc Maximianum assiscit,suoqué medio is co nano superatoregno & filia Regis potitur. Post quinquenniũ tamẽ cõueniunt, & regnũ Armoricũ bello conquirunt. Voléſquè maximus alia regna Galliarum , & etiam imperium conquirere , Regnum Armoricum ratione iuris in Britãnia ab eo pretensi , Conano dedit, Iubalto Rege perempto, & fugatis aut occisis Gallis. Indigenis vt quæ esset alia Britania & genere ac ydiomate ipsum viris ex Britania aduocatis popularunt abscissis linguis mulierum Gallarum & Maximus ad cætera conquirenda , & contra Gratianum progreditur Conano ad protectionẽ Armoricæ

CAP. 69.

Theodorus græcus 75. Pappa circa annum domini 636. quæ bonum pastorem, ad pauperes maximè exercuit omnia. Suo tempore obijt Heraclius, cui Constantinus filius successit, 4. tantum mensibus , veneno infectus instigatione Pirrhi episcopi Constantinopolitani. Qui & audita Heraclij morte ex Affrica, vbi exulabat , Romam veniens, ab erratis fictè veniam petit,ac quandam à Theodoro viuendi formam recepit. Non tamen priorem dignitatem obtinuit, quin potius deprehenso eius scelere senatus Constantinopolitanus dictum Pirrhum, ex fuga retractum interficit, eiusque loco Paulum suffecit episcopum. Quem et Theodor⁹ Pappa quia fidei normam non susciperet,dignitate priuauit. At Constantius imperator successor Heraclionis

vt ſopita eſſet huius rei cõ tẽtio. ob id Martinus concilium Romæ coegit 200 ferè epiſcoporum, vbi anathematiſati ſunt Sergius, Cyrus & Paulus.

CAP. 72.

Super his Thedorus hexarchus fracta pace cũ lõgobardis eis bellum indicit vbi Rex Rhotaris in eum præualuit & totam liguriam ſtatim ſibi ſubegit. Conſtantius verò vt fortunam cum duce mutaret, Olimpium alium hexarchum in Italiam mitit, qui & Monothelitarum ſectam ſpargeret, & ſingulos compelleret ſubſcribere in typam a Paulo Datum, Martinunquè põtificem interficeret aut ad ſe captum perduceret quod, Deo protegente Martinum, nequiuit. Interim Sarraceni his cõmotionibus animati ex Alexandria Rhodum per nerunt: vbi Coloſſũ & infinita alia demoliti ſunt& depredati

Armoricæ remanente. Andragatius huius Maximi ductor exercitus dolo Gratianum occidit, & Valentinianus eundem Maximũ ad partem Imperii admittere compellitur: à quo tamen fugatur. ob id maximè quia Beatum Ambrosium contra fidem insequeretur. Valãtinianus enim cum matre arrianus erat, & Maximus semper Catholicus fuit. Augus. lib. confessionum multa de his narrat, vt qui presens fuit

Theodosius magn⁹, quẽ Gratianus instituerat imperatorem, hunc tandem Maximum a suis illi traditum occidit, & Andragatius se in fluuium proiecit, vt suprà eodem Gratiano & Theodosio premisimus. cap. 10. 11. & 14.

CAP. 103

Et super his Britannicum regnum plurimum destitutum fuit militibus, & protectoribus, dumquè

Heracleonis in eam prolapsus hæresim tempore Martini Pappæ Paulum hunc in omnibus deffendit, & tuetur. Hic Theodorus multis sanctorum oratorijs ornatis, & extructis obijt, cum annis 6. ac ferè dimidio sedisset. Sub eo fuit concilium Totelanum 7.

CAP. 70.

Martinus 1. Tridentinus Pappa 76. circa annum domini 643. Hic fuit tẽpore Constantij 3. qui fuit seductus per Paulum Patriarcham Constantinopolitanum ad heresim Monothelitarum, vnam tantum voluntatem & operationem in Christo ponentium, simul cum schismate Iohannis ieiunatoris. Vndè sanctus hic Pater statim à suscepto officio, actis fidei intentus legatos Constantinopolim mittit, qui Paulum hortarenrur callem ingredi veritatis.

depredati : & tandem in Ciciliam nauigantes :infinita mala intulere Christianis. Vbi eos Olimpius supplicatione Martini egreditur,& ex insula fugat cum tamen maiori iactura suorum, & tandem ibi moritur.

Constantius verò obstinatior in flagellis vt Pharao Theodorum Calliopam hexarcum in Italiam mittit vt Martinum Pappam primo tempore ad se vinctũ mitteret dãs ei socium Paulum Pellarium: Qui Theodorus per benignè a populo susceptus simulans salutare Pappam Martinum cathenas illi iecit & eum mittit Constãtinopolim, aut duxit,qui nec sic a constãtia fidei declinens mittitur in exillium in Cherso nesum Ponti,seu Cersonem vbi beatus Clemens fuerat exul.

CAP.

a Pictauis, Hunis, Danis, aliisquè infestàrentur, Saxones auxilliares aduocant, tempore Celestini & Thodosij, vt suprà cap. 22. cathalogi. 3. Quos tamen destitutores habuerunt, cum & ydolatræ essent. Quanquã enim Vterpandragon & Arturus magnus ab eo fauore & prestigij vatis Merlini genitus, & alii eos ad tempus repulerint Illi tamẽ ab incepto nõ desisterunt donec a Regno & nomine eiusdem Britones fugauerint.

Arturus enim triũphator citatur Islandiam, Hiberniam, Horcades, Scotiam Nouergiam & Daciam sibi subiugasse circa tempora Simpliciani Pappæ & Leonis primi Imperatoris. 490. Et gallias conquisiuisse Flolone Tribuno Romano ab eo miro duello occiso, dei genittricis ope in eo loco (vbi nunc

Is tamen Constantij brachio suffultus, ne dum non obtemperauit, sed & legatos à communione et sacrificio prohibuit, sacrũ altare apostolicum subuertens, & eosdem, cum alijs orthodoxis diuersis custodijs aut verberibus, aut exilio submisit. Insuper, & quendam typum imperatori persuasit vt ipsum contra fidem vi compelleret, ab omnibus approbari & confirmari, vt super eodem Constantio narratur.

CAP. 71.

Super quibus sanctißimus Pappa synodum 150. episcoporum coegit iuxta episcopium Lateranense, vbi cõdemnarunt. Cyrum episcopum Alexandrinũ precipuum illius hæresis auctorem. Item Sergium, Pirrhũ et Paulum episcopos Constantinopolitanos huiusmodi nouitatum præsumptores. Et exemplaria transmisit per Orientem, & Occidentem etiam ad

CAP. 73.

Tempore huius Conſtātii cæſarea Regina perſidis Cōſtantinopolin acceſſit, perbenignè recepta, & baptiſata. Quæ & nuncijs regis coniugis reſpondit ſe non reuerſurā ad eū, niſi & ipſe Chriſtianus efficeretur. Quod rex annuit accedens ipſe cum viginti milibus honorifice ſuſceptus & baptiſatus cum ſuis (vt ait Platina in vita Vitaliani Pappæ) hi Perſides ſæpè leguntur conuerſi & rarò perſeuerantes.

CAP. 74.

Cōſtantius is plurimos orthodoxos hereſi aſsentire nolētes verberibus & exilio dānauit. Vndè oībus exoſus fuit. eapropter dimiſſo filio in partē imperij Cōſtantino ſilicet in Italiam nauigauit, volens eam è manibus Grimoaldi regis longobardorū eripere, & ibidē quieſcere. At longe aliter euenit, nam ab eis multa ſuſtulit

nunc ecclesia cathedralis parisiensis. Ob quod in eiushonorem ecclesiam cõstruxit illic. Accerrimum quoquè prelium contra Ramanos, ac Lucium eorum procuratorem habuit: quos tandem vicit, occiso Lucio. Cuius statim corpus ad Romanos transmittit loco tributi Interí Modredus eius nepos, & eius in regno locumtenẽs, Diadema eiusdem regni proditoriè sibi assumit, Vndè remeans Arturius multis prælijs in eum commissis Modredus tandem oc id tur cum suis, & Arthur⁹ lethaliter vulneratus. Quare & Constantino cognato suo Cadoris Ducis Cornubiæ filo diadema concessit circa annum Christi 542. Successores vero Constãtini vsquè Canaladium regnarunt. Qui & cum 12. annis pacifice regnasset, orto ciuilli dissidio, tantaquè peste premitur, vt ipse

Sigisbertum Regẽ Franciæ, vt in decretali epistola dicti Martini. Nihilominus inimici malicia Constantium imperatorem incitauit, qui Olimpium exarchum misit, vt cunctos ad eam sectam cogeret manu armata, & Martinum Pontificem ad se mitteret, aut iugularet. Attamen ope diuina prohibitus, vbi per suum armigerum, sub colore præstandæ illi communionis, Pontificem interimere voluit, ex cæcatus armiger nec ipsum videre potuit. Vndè Olimpius dei protectionem agnoscens in Siciliam contra Sarracenos adijt. Vbi tamen maior interitus fuit contra Romanos. Sed hinc Constantius obstinatior, vt Pharao, Theodorum alium exarchum misit cum alio Theodoro Cubiculario, qui Pontificem, eosdem reuerenter suscipientem ac salutantem cathenis

incommoda, & Romam fugiens, cũ sui a Grimoaldo essent superati, quinta die ad vrbis direptionem conuertitur & omnes statuas ex ære, marmore & c. ac ecclesiarũ ornamenmenta diripit, atquè in Tyberim vexit vt ea Cóstantinopolim transferet, tegulasquè æreas quib⁹ tẽplũ Pantheõ operiebatur. dicessit aũt cũ ornamẽtorum vbis maiore direptione quàm barbari. 200 annis intulissent. A suis tandem Syracusis, cum in quodã balneo luxuriaretur occiditur dum imperasset. 27. annis. Ipsius loco milites Mezantiũ (cuius fraude necat⁹ fuerat) imperatorem creatunt.

CAP. 75.

Constantius. 4. filius præfati Constantij. 70. imperator circa annum Domini 670. hic post mortem patris, venit Ciciliam, & purpuram suscepit Mezãtiumquè cum sui patris interfectoribus

se compulsus sit Britanniam deserere, & hanc armoricam cum fletu & lachrimis aplicare Vbi ab Alano rege cum suis honorifice susceptus est.
Romam deniquè monitu angelico ad Sergium Pappam accessit, spretis mundialibus. Vbi & tandem obiit circa tempora Iustiniani secundi, aut Leontii, & Christi 690, qui fuit vltimus Rex Britonum.
Saxones autem hoc percipientes & populum abiisse, statim & sine prelio vicuntur Britanniam occuparunt, sub vno rege se se submitentes. Vbi & ipsi prius fuerant diuisi. Nam & ex eis multi pro regibus se gerebant & insula ex tunc nomen Britanniæ amisit. & dicta est Anglia, & fides Christi ex eodem pulsa fuit.
Sed per sanctos a. B. Gregorio illuc missos, etiam post plenam expulsionem Britonum

thenis alligantes & Constantinopolim perducunt. Vbi nec sic à veritate flexus est. Vndè missus fuit in exilium in locum Cersona, & vitam ibidem finiuit verus martir cuius festum 12. Nouembris celebratur. Sub eo celebratum fuit concilium Toletanum 8. Item nonum. Item & 10. In quo festum annunciationis mandatur cum octauis celebrari. Sedit Martinus hic annis 6. mensibus 8. & in exilio scribens exercebat officium, (vt Olim Marcellus.) Vndè post eum sedes vacauit 14. mensibus. Quia Romæ nihil certi de eius obitu habebatur.

CAP. 72.

Eugenius primus Pappa Romanus institutus 77. post Martinum circa annum domini 651. quo tempore, aut circa: mortuo Paulo hæretico episcopo Constantinopolitano. Petrus

interfectoribus turpiſſimã morte damnauit. At ſuperueniẽtes Sarraceni, tota Sycilia ab eiſdẽ aucupatur, ac præda onuſti Alexandriam repetunt, cum ijs quæ Conſtantius pater, ex vrbe ſpoliarat. Hic Cõſtãtius heraclium & Tiberium fratres ſuos ad partẽ imperij vocauit.

Conſtantius hic animũ dedit ad pacificãdam eccleſiam & extirpãdas hęreſes, & ad Eccleſias reparandas, quas ſui præſſores diſruperant. Pacem primum firmare voluit, cui & Deus aſtitit. Nam Saracenos fugauit, & tributarios imperio Romano reddidit, vt ait Platin. Quidam tamen oppoſitũ pactum aſſerunt, ſaltem cum eis pacem iniit. Grimoaldus Rex eo tempore obijt. Bulgari ex Scythia, ex paludibus Meothydis veniẽtes, Traciã, Pãnoniã, & miſſiã magna vi inuadũt, eo tẽpore & Conſtantinum

Britonum iterum fuit illic plantata fides.

Sacri Doctores.

CAP. 104.

Theodorus primũ monachus fuit sancti Benedicti vir sanctæ conuersationis & doctrinæ natione grecus lat no tamen sermone eruditissimus à Vitaliano, tempore Costantii. 3. in Anglam mittitur cum Hadriano. 5. qui Anglos in fide continerent. Et is Theodorus ab eodem Vitaliano instituitur Archiepiscopus Cantuariensis, qui habita synodo Anglicanæ Ecclesiæ composuit librum penitentialem, de quo multa in decreto. De eiusdem penitentiali citatur, vt & Martinus in Vitaliano habet, quanquam ut ait Platina, quidam id Theodoro Pappę tribuãt Veruntamem eiusdé titulus sonat oppositum: citatur a Scotho di. 6. q 8. 4 Moritur

Petrus in eius loco sufficitur qui aliquanto de fide melius sensit, quam Paulus. Non tamen perfectam normam fidei tenuit, vt prædicat ecclesia Romana, nam suis litteris mißis ad Pappam duas voluntates in Christo negauit. Vndè clerus non permisit Pontificem in Maria maiori celebrare nisi prius eas litteras eiecisset. Fuit hic Eugenius vir eximiæ pietatis, & mansuetudinis. Suo tempore fuit concilium gabilonense. Moritur sub Constantio, cum sedisset annis penè duobus.

CAP. 73.

Vitalianus Campanus Pappa 78. circa annum domini 653. adhuc tempore Constantij imperatoris. Is cantum ecclesiæ ordinauit, cum organorum consonantia. Certum autem ab antiqua lege visum fuisse laudandi deum in organis & cimbalis ac ceteris

Constantinum ſuperant. quamobrem neceſſe fuit illiscócedere Pannoniam ſeu hungariā incolendam quam vſquè nunc inhabitant, effecti tamen fideles & accerrimi pugnatores pro fide. Hic igitur Conſtantinus vndiquè firmata pace, & nacta oportunitate eam doctiſſimam & ſanctā epiſtolā quæ legitur in fronte. 5. ſanctæ ſynodi, ſcripſit.

CAP. 76.

Scripſit eam epiſtolam, & direxit Domino vniuerſali Pappæ Romæ. ob eius tamen obitum Agatoni ſucceſſori fuit data, qua eundem hortebatur pro pace eccleſiæ dirigere, tres, aut quot eidem placuiſſet ex parte ſuæ eccleſiæ perſonas idoneas in perſona Apoſtolicæ ſedis & duodedecim metropolitas epiſcopos ex concillio Romæ celebrato ac de 4. monaſteriis: ex quolibet 4. monachos, vt perfectam congregatio-

Moritur vt ait Tritemnius sub Iustiniano.2.anno Christi.690.
Leo.2.Hic citatur. sed de ipsis iam in ordine Pontificum capite.77.

CAP. 105.

Adamamnus abbas huẽsis in Scotia monasterij edificati a B.Colũbano & Benedictus abbas in Britãnia Tritem. Ædelinus episcopus saxonum scotus,hij ex ordine.S.Bñdicti viri deuoti nõnulla docte scripserunt. Teolfridus abbas successor pręfati Benedicti præceptor & nutritor Bedæ,scripsit de obseruatione paschæ circa tempora Iustiniani. 2.circa 680.Tritem.

CAP. 106.

Sophroni⁹ patriarcha Cõstãtinopolitanus synodo ticã epistolam ad Sergiũ patriarchã misit, quæ instãte Georgio pręsbitero in 6. sancta synodo lecta fuit plena miserijs nostræ fidei, & inserta ac probata actone.. 13. Damianus

ceteris huius modi. hic Theodorum Archi episcopum Cantuariensem,et Adriaticum Abbatem viros doctissimos misit in Angliam,qui eos in fide continerent.

Vitalianus hic Constantium 3. cum solemnitate Cleri, & populi recepit, qui tamen ingratus 12. die ex vrbe egressus,cum spolijs et ornamentis eiusdem,rediensque per Siciliam à Mezantio & suis interficitur. Qui & aliquo tempore imperiũ detinens ad Vitalianũ nuncios destinat. Qui & euãgelia aureis descripta literis, ac multis ornata gemmis beato Petro condonarent qui tamen mutauit sententiam, vt ne dijs & hominibus parceret, sed à filio Constantij digna morte damnatur. Sub eodẽ Vitaliano fuit conciliũ Toletanum 11. & Bracarense 3. Obijt autẽ cum sedisset annis 14. cum dimidio.

CAP.

nem celebrare valerent, & omnia pro expensis & commeatu supeditauit. Georgio insuper Cōstātinopolitano episcopo & Machario Anthiocheno iniunxit vt suos Metropolitanos congregassent, & ita coacta est synodus solemnis penè.289. Episcoporum legati ex persona Agathonis Pappæ Theodorus & Georgius presbiteri & Ioannes Diaconus ex persona concilii Romani sub Martino celebrati, Ioannes episcopus portuensis Abundantius episcopus paratennēsis & Ioannes episcopus Regitanus omnes viri per celebres. ex partè Ecclesiæ Constinopolitanæ & Anthiochenæ Macharius epicopus Anthiochenæ Macharius episcopus Anthiochenus, & Stepanus presbiter eius discipulus Petrus episcopus Nicomediensis & Salomom Episcopus Clauanensis si

scitantibus

& Mansuetus Mediolanensis, suis epistolis, in ea synodo plurimum valuerunt. Platina.

CAP. 107.

Felix patruus Flauiani tempore Constantini. 4. & Ioannis Pappę 5. Doctrina & sanctitate floruit. Item Ioannes bergomatus, Gilbertus episcopus britannus vir integræ & insignis doctinæ tempore Iustinani. 2. Item & Leodegarius martir episcop⁹ Augustudunensis, & Andoenus Episcopus Rhotomagensis, ac Egidius etiam monachus Sãcti Benedicti medicus his temporibus floruerunt. circa annum Domini. 700. Platina Tritem.

CAP. 108.

Ioannes. Damascenus monachus & presbiter doctissimus.

Sunt

CAP. 74.

Adeodatus Romanus Pappa 79. instituitur circa annum domini 668. ex monacho creatur Pontifex, vir omni mansuetudine, & comitate preditus, misericors & munificus ad sacra loca. Contra portenta sui temporis & prodigia, supplicationes frequentes habuit. Suo tempore Grimoaldus Rex Longobardorum, & Lupus feroiulianus dux pro Regno dimicant, multaque eueniunt. Obijt hic sanctus pater cum sedisset annis 4. & mensibus 2. tempore Constantini 4.

CAP. 75.

Domnus Romanus Pappa 80. circa annum domini 672. vir prudens et pius ecclesiam Rauennatum à Romana iam pridem segregatam ob arrogantiam regalis sedis Gothorum & Longobardorum, vt benè creditur. Vndè ipsa

Aliocephalus

ſcitantibus, & proponan tibus apoſtolicis legatis. Vndé à. 46. eſſet in ea ſe de orta nouitas vocum introducentium vnam tantum volunlatem & operationem in diſpenſatione incarnationis Domini Noſtri Ieſu Chriſti Reſponderunt ſe nouitates non edidiſſe, ſed deſũpſiſſe quę tenebant à ſanctis vniuerſalibus ſynodis.

Et à Preſulibus dictæ vrbis nec non a Siro Alexãdrino epiſcopo, & ab Honorio Pappa, quod parati eſſent oſtend.r.. Vndè eorum inſtantia libri ſynodorum ex Patriarchia ex hibentur, & leguntur quibus nil probarunt, ſed potius oppoſitum, in multis eoſdem falſarant & addiderant, vt per eoſdem fuerunt conuicti. 5. ſynodo tres quaterniones, ex quo iuſſi fuerũt ſua dicta probare, per veterũ doctorum teſtimonia, vt in

Sunt qui hunc tempore Felicis 3 & Zenonis, vt Platina, Alii tẽpore Thedosij senioris vt Tritennius. Alii verius. vt puto tempore Leonis.3. Isauri Icomachi de quo infra c. 87.

Ioannes Hierosolimitanus, qui eius vitam descripsit, & Oecolanpadius qui, adhuc fidelis, eam transtulit, ita sentiunt, idq; hunc constat, quia libro de hæresibus, hæresim Monothelitarum & Agarenorum seu Mahumeti descripsit, quæ duo secuti sunt

Duo fuerunt huius nominis Damascenus, hic, & Damascenus, Grosoras, qui his temporibus distĩctis floruerunt.

Vndè illic multa Sanctus hic ex Damascena ciuitate parẽtibus, Catholicis, quanquam sub captiuitate Agarenoruu

essent

Aliocephalus dicebatur. Hic tamen sua prudentia & sanctitate eam sedi apostolicæ reddidit obtemperantem Theodoro episcopo eiusdem sedis, in eam opinionem descendens Cõstantinus 4. imperator ad hunc dominum epistolas transmisit pro congregatione sanctæ 6. synodi: quia tamen interim obijt anno penè 5. cum dimidio sui Pontificatus, Agatoni successori porriguntur, & habentur in fronte eiusdem concilij. Aiunt quidam hunc tribus annis sedisse, Alij vno solo.

CAP. 76.

Agatho siculus Pappa 81. ex monacho Pontifex creatur circa annum domini 677. vir tantæ sanctitatis vt leprosũ suo osculo mundauerit, adeoq; mansuetus fuit, vt neminem, à se, tristem emiserit. Fuit tempore Constantini 4. qui nec moribus fuerunt dißimiles, pari Zelo laborarunt pro

4.actione. Et interim epi-
ſtolæ Agatonis & conci-
lii leguntur, quibus Gre-
gorius epiſcopus Conſtã
tinopolitanus adhęſit cõ
tinuè.

CAP. 77.

In.5.& 6.actione. Macha
rius & Sthephanus obtu
lerunt duos codices, ex
auctoritatibus ſanctorũ
multilatis & deprauatis
per eoſdem, ſecundũ mo-
rem hæreticorum, prout
Domini legati patenter
demonſtrauerunt, & vali
diſſimas pro veritate ob-
tulerunt. Vndè actione 8.
preſidente eodem piiſſi-
mo imperatore ſinguli e-
piſcopi, veritatem agno-
centes, præter Machari-
um, eum errorẽ deteſtati
ſunt profitentes & defini
entes pro veritate. At Ma
charius pertinax, & Ste-
phanus Preſbiter eius di-
ſcipulus eorum auditis
rationibus, expelluntur
vt heretici, & omni ſacer
dotali dignitate & mini-
ſterio

eſſent, & ortus eis potius gloriam dedit, quam ab eis acceperit. Pius pater quamquam inter gentes eundem baptiſari fecit, & ſumma erat illi cura, vt in fide & lege Chriſti inſtrueretur, a cuius voto pio, Deus non defuit. Nam tum contingit Sarracenos, qui in Damaſco Dominabantur, per incurſioné plurimos Chriſtianos in prædam cæpiſſe & expoſuiſſe venales: inter quos fuit quidam monachus ſanctus Coſinas nomine Italus, vir decétis aſpectus & graui tatis. Ad hunc Coſinam cum ex comcaptiuis, quidam ad necé, alij ad vincula raperentur, ſinguli ad pedes eius procidebant, vt pro eiſdem altiſſimum oraret, iſquè continuè plorabat. Ad quem & pater Iohannis vitam & habitum monachalem in eo, cum chriſtiãnus eſſet, cognoſcens, ait tu cum

pro congregatione 6. generalis concilij ad extirpationem Monothelitarum vt ſuper eo Conſtantino conſtat. Hic ſub fine dicti concilij, obijt cum duobus annis & dimidio ſediſſet.

CAP. 77.

Leo 2. etiam Siculus Pappa 82. inſtituitur poſt Agathonem, tempore Conſtantini 4. & 6. ſanctæ ſynodi circa annum domini 682. vir & latinè & grecè eloquentiſſimus in muſica peritus. Vndè pſalmodiam & hymnos ad meliorem concentum redegit. Inſtituit vt pax poſt, agnus dei, in miſſa daretur 6. ſanctam Synodum cum quinquè generalibus præcedentibus probauit & confirmauit, & eos quos ſancta ſynodus damnauit & anathematiſauit, ita & ipſe. Hic Leo eccleſiam rauenatis reſtituit, ita vt electus ab eis epiſcopus à ſede

ſtetio deponuntur actio-
ne.9.Et qui eiſdem prius
fuerunt annumerati libel
los veræ ſidei cum iure iu
rando dederunt actione.
10.Fuit facta plena infor-
matio de libris & epiſto-
lis Hęreticorunm Sergii-
&.c.& etiam Honorii Pa
pæ,qui reprobati & com
buſti fuerunt, Sophronij
verò epiſcopi Hieroſoli-
mitani epiſtolę ad Syrum
leguntur & probantur à
12. actione. vſquè ad. 15.
Polychronis etiam Fatu-
us & delit⁹ pertinax acti-
one 15.condennatur,vt in.
ordine hęreticorum eſt
premiſſum:Et alius per-
tinax Conſtantinus pre-
ſbiter eccleſiæ Apanienſis
act.16.in 18 act.Imperator
ab .11. actione intereſſe
non poterat preſedit.Vbi
diffinitio & concluſio có-
cilij lęgitur,& ab eo ac-
ceptatur,ac publicis edi-
ctis probatur & confir-
matur,& in ſignun perfe
ctę vnionis eccleſię epi-
copus Pertuenſis aſtante
imperatore

cum ex habitu Iam mortuus ſis mũdo, vt quid amiſſionem ita defles? ad quẽ ait, verè non vitę amiſſionem deploro, cum vtiq; vt, ais, iam mundo mortuus ſum, id tamen deploro quod inbutus omni genere ſcientiarum, earum etiam quibus videtur, & contemplatur Deus, diſcipulum nõ genui. At pater Ioannis qui talem thezaurum deſiderabat, ſtatim ait, Beate pater, fer æquo animo Dñs petitiones tui cordis tibi dabit. qui & ſtatim principem Saracenorum adiit illumquè Coſinam petiit, & obtinuit, quem & ſtatim conſolatur, aiens tu a modo liber eris, ſed & ſocius domus meæ & particeps modo illum filium meũ & tuum vt tu ipſum inſtruas. Ad quæ verba, is ac ſi equus ruptis vinculis diſcurrens, aut Ceruus ſitibundus ad aquas

laxatus

ſede Romana ſit ordinandus, & confirmandus: quod prius hexarcorum potentia freti non admittebant, quaſi Romanis pares fuiſſent. Inſtituit vt nil pro vſu Palij aut alijs officijs eccleſiæ perſoluatur: Pauperum, & omnium bonorum operum amator fuit. Vndè merito eius feſtum, ab eccleſia collitur 28. *Iunij. qui et decem menſibus tantum ſedit quibus breui expleuit tempora multa. Tempore huius Leonis fuit celebratum Toletanum concilium* 12. *In quo canone* 2. *decernitur notandum quod infirmi fructum pœnitentiæ deſiderantes ſi nimietate ægritudinis interim loquendi, & ſentiendi vſum amiſerunt, vltimum tamen illis tribuatur viaticum. hic eſt de quo fit feſtũ in Iunio.*

CAP.

imperatore cum concilio
miſſam latinè decantauit
in eccleſia Sãcte Sophię:
Sub fine concilii ſanctiſſi
mus Agato Pappa obijt.
Cui Leo.2.ſuccedens,ſuo
mandato concilium rece-
pit,confirmauit,& appro
bauit. hic igitur Conſtá-
tinus.4. deo inſpiratus,
non minorem laudem ad
vtilitatem eccleſiæ in hoc
concilio promeruit, quá
Conſtantinus primus in
Niceno, ſanctionem de-
dit Benedicto.2.vt elect⁹
Pappa ſtatim céſeatur có
firmatus,& tempore Io-
annis Pappæ cum ire-
prehenſibiliter imperaſ-
ſet annis.17. Conſtantino
poli moritur & ſepelitur
fuit dictus pogonatus co
gnomento barbatus.

CAP.78.

Iuſtinianus.2. filius præ-
miſſi Conſtantini.4.impe
rator.71.circa annum do
mini.687. ait Vincentius
hunc

laxatus gestiuit. Is Cosinas curam paruulorum suscepit, statinquè instruit omni genere scientiarum, & patrem pueri adijt, aiens, tuis desideris satisfactum est, pueri me antecellunt, permitte a modo vt vestitus ad monasterium redeam: quibus ægrè concessis ad desertum Sabe commigrauit, vbi & vitæ finem fecit. & pater Iohannis non multò pòst.

Qui & Iohannes ad prefecturam, & maiora officia, quam pater, quanquã renitẽs, sublimatur. Tãdẽ Leo Imperator cõtra sanctorum imagines rugit & debachatur, Ioannes suis scriptis occurit: Leo fremit. Leo igitur fremens falsatis litteris Ioannem apud Regem Damasci, proditionis Regni & ciuitatis accusat. ob quod nulla audita ratione manus eius dextera abscinditur: & palam suspenditur.

CAP. 78.

Benedictus 2. Romanus Pappa 83. circa annum domini 684. Vir ab ineunte ætate deo militans & rebus diuinis singulariter exercitatus, virtutibus adeò ornatus, vt omnium suffragijs in locum Leonis subrogaretur Ad hunc speciali gratia Constantinus 4. eius sanctitate permotus, ac plus pio Zelo, quo dei ecclesiam dilexit, sanctionem misit vt deinceps eum quẽ Clerus, populus & exercitus Romanus in Pontificem elegisset, statim eum dei vicarium crederent omnes, nulla expectata principis auctoritate, vel hexarchi, quod prius non erat, nisi ex imperatoris, vel eius vices gerentis licentia. Nec mirum si populo & exercitui in hoc dabat vocem. Nam & imperator ac reges maximè Franciæ vocem in suffectione Pappæ habent electiuam.

hunc iuuenem: 16. annorum iuueniliter infregisse pacem initam a patre cum Saracenis & bulgaribus. Vndè illi statim Lybiam & Affricam inuaserunt, & paruo labore occuparunt Attamen Iustinianus confirmato suó imperio, & coacto exercitu magno, Abimelech eorum admiraldo tantum incussit terrorem, vt pacē petierit, & Affricam restituerit, cum grauibus tributis (vt aiūt) hic Iustinianus. 2. sui imperii anno synodum coegit patriarcharum, & metropolitanorum episcoporum & multorum aliorum, cum Apochrisario Ioannis Papæ in qua susceperunt & firmarunt acta 6. sanctæ synodi, vt constat in exēplari iussionis missę ad Ioannem Pappam in fine dictæ synodi, quamquam postmodum is mutauerit propositum, & in ea synodo, etiam in loco Truli ediderunt canones 102. qui

tur. Quã & tyrãni furore frigescente, postulat sibi reddi, sed a B. virgine perfectius eidẽ restituitur. nã plenissimè sanatur: ita vt non nisi quędam scissura pateret. Hinc mira exultatio & gratiarum actio. Rex iiustitiã agnoscit veniã precatur, omnẽq; dat libertatẽ: quẽ liberè mundo abrenunciet precatur Iohannes. Statimque oĩa distribuit & monasteriũ B. Sabbe perrexit, sub eodẽ beatissimo Cosina atque cũ ad eiusdẽ pedes alẽdus & suscipiẽdus prouolueretur, tũ singuli tãti curã viri sumere formidarẽt, cuidam seni probo libẽtissimè se dedit, qui eũ in cellã recepit, cũ mãdatis & cõditionibus illi iniũctis: potissimum ne aliquã misisset epistolã: silẽtiũ exerceret: & cetera huiusmodi, quẽ & probauit multo obediẽtię exercitio. Sed & rogatus ad cõsolationem cuiusdam frĩs desolati, ob mortẽ fratris

electiuam. Protharis Rex Longobardorum, & Rhodolinea eius vxor ipsius deuotione permoti Pappiæ & Ticinio, præclara extruxerãt templa. hic vno tantum sedit anno.

CAP. 79.

Iohannes 5. natione Syrus patria Antiochenus Pappa 84. instituitur circa annum domini 685. quo tempore obijt Christianissimus princeps Constantinus. Iohannes fuit singularis deuotionis, & mansuetudinis, vndè omnium consensu creatur Pontifex in ecclesia saluatoris, & consecratur, vt (deinceps est obseruatum) ab episcopis hostiensi, Portuensi, & veliternio, prout & Leo ante ipsum composuit libellum de dignitate & vsu pallij, sedit anno etiam vno tantum.

Notandum

in ſequenti concilio citá-
tur,& a Gratiano ſæpè.
Qui & citantur in ſum-
ma conciliorum.

CAP.79

Iuſtinianus hic denuò fra
cta pace cum Saracenis&
Bulgaribus eos adoritur
a quibus plus incomodi
accepit,quàm intulit, ,&
Conſtãtinopolim rediẽs,
cun ſui prȩfecti ſæuitiam
non compeſcuiſſet, omni
bus efficitur odioſus.Ite-
rumq; ſynodum habuit,
in qua ſextam ſynodum,
quam ꝓbauerat,niciturin
ſirmare,in qua ſubſcrip-
ſit Sergii Pappæ Apochri
ſarius,& quendam Zaca
riam mittit Iuſtinianus ad
Sergiũ,vt acta ꝓbet, aut
ad ſe eundem Sergium
vinctum perducat:milites
tamen Italici fideles id ſẽ
tientes,raptis armis , ne-
dum pontificem tutati ſũt
ſed & parum ab fuit,quin
Zacarias occideretur.

Quem

ſui, quendam verſiculum conſolatoriũ ſuper morte fratris, huius tenoris: Omnia vanitas quę humana edidit. Cuius modulationem ſenex audiẽs eum vt inobedientem è cella eiecit equidem implacabiliter. Qui memor inobedientiæ primorum parentum patienter ſuffert. Quid tamẽ ultra. Interceſſores pro ſe apud ſenẽ mittit, qui hac ſola cõditione pro ſua inobediẽtia exaudiuntur: ſi vellet omnium fratrum latrinas expugare. Interceſſores autẽ erubeſcebãt, deformen conditionẽ enarrare. quã tamẽ dũ ſenſit, illi iucũdi⁹ nichil, conquiſitiſquè & acceptis ſcopis, manibus propriis nõ abſque maxima omniũ admiratione, latrinas mundauit. Sed & ſenex poſtmodũ vocẽ dei audiuit vt ne fontem dei obturaret, quapropter eũ non abs re amplius non prohibuit, qui & in vita monaſtica

Notandum circa eam 6. ſynodum.

Honnorius primus, de quo in ea ſynodo ſuis ſcriptis eò videbatur tendere, vt noua, quam dicebat illa vox vnius aut duarum voluntatem in Chriſto ab vtraque parte aberaderetur, & tantum diceretur vnus Chriſtus volens aut operans in duabus naturis: quia tamen Cyro videbatur fauere condemnatur etiam ab Agatone & Leone ſummis Pontificibus. Mirum tamen quod omnes hiſtorici eccleſiaſtici nihil de eo niſi laude dignum recitant. Quin aiunt Pyrrhum aut Cyrum eius hæreſis authores exhortatione dicti Honorij ab Heraclio fuiſſe proſcriptos exilio. Ex quo videtur non in ea opinione perſtetiſſe: vt nec Heraclius. Nec eo tempore quid definitum ſuper id de eodem Honorio ſuprà ca. 66. In generali 8. concilio

quem tamen Pappa in ſuo cabiculo conſeruauit, & clam remiſit . dumque hæc Romæ agebãtur Leõtius quidam patricius annuente Gallanico Patriarcha pleben Conſtantinopolitanam iam commotã ex citat ad arma,& refractis omnibus cuſtodiis Iuſtinianum præfatus Leontius deiecit imperio , ac truncis naribus exulatũ miſit in Cherſoneſum põti anno ſui imperii 10.

Circa hæc tempora Coduualadrus maioris Britanniæ Rex bello ſaxonum ac peſte & fame compulſus,Britanniam cum populo ſuo deſeruit, ĩ minorem britanniam ſe tranſferens:& tandem Romam apud Sergium Pappam. Extunc autem Britannia dicta Anglia,& ipſe vltimus Rex Britanniæ Plat. & Vincen.lib.14.c.34. & 35.volum.4.

CAP.

monastica sanctissimè cóuersatus est. multaque có posuit quæ nunc habentur. Cosinas vt reor eius Abbas & spiritalis confrater (nó ille primus instructor qui iam obierat) fuit eidem Damaseno socius exercitationis & studij Qui & Cosinas a Patriacha hierosolimitano instituitur & ordinatur episcopus Maiumanus, Ioannesquè presbiter ordinatur : nihilominus mox ad speluncam. B. Sabbæ vt aquila ad nidum euolauit ibique in humilitate & contemplatione vitam finiuit circa annũ a Christo 730. Cuius scripta in ecclesia fulgent vt stellę in cœlo.

CAP. 109.

Beda monachus. & presbyter beatorum Petri & Pauli in Anglia, ordinis Sancti Benedicti, vir in scripturis diuinis eruditissimus ac omnis scientiæ peritus

concilio sub Adriano 2. & Basilio imperatore actione 7. dicitur licuisse in Honorium dare sententiam, quia de hæresi accusaretur, & summi Pontificis haberetur cõsensus.

CAP. 80.

Conon aut Zenon trax Pappa 85. post Iohannem 5. instituitur circa annum domini 686. hunc Martinus ipsum Zenonem nũcupauit. Cæteri tamen hunc referunt electum et creatum Pontificem, dum Romani Petrum quẽdam Archiepiscopum, & exercitus quendam Theodorum præsbiterum sufficere conarentur. Nutu tamen diuino omnes in hunc conuenerunt, & simul acclamarũnt, vt omni qualitate dignum: cũ eisdem etiam eũ postulauit Theodorus Hexarchus Rauennas: quanquam episcopus non esset, per sanctionem Constantini.

Is

CAP. 80.

Leótius.71 imperator aut potius Tyrannus cum eiecisset Iustinianum imperare cœpit circa annum Domini.697. quo etiam tempore fuit quidam Leo Pappa intrusus, vt in alia parte. Abimelech admiraldus Sarracenorum hæc sentiens Africam inuadit contra quē Leontius Ioannem patricium cum multis copijs mittit, qui eosdem primum expulit, at ipsi resumptis viribus iterum reuertūtur. ex quo Ioannes rediit Constantinopolim adiutorium postulaturus. Seditio interim inter milites exoritur in qua quandē Tiberium ciuem Cōstantinopolitanum creant. qui cō festin cum exercitu illuc ad nauigans Leontinum capit, & naribus eidem vt Iustiniano abscissis in carcerē coniicit, ac cum ludibrio detinuit cū annis. 3. detinuisset imperiū Plat.

&

peritus, etiam & græci sermonis, quodquè mai⁹ est sanctitate vitæ percelebris. A septennio quippè ætatis, cura ꝓpiquorũ datus fuit educandus & instruandus B. Benedicto Abbati prefati monasterij, & Geolfrido eius successori, qui & tempus vitę suę in meditandis sacris scripturis, regulariq; obseruantia dedicauit.

Dulce illi fuit semper in Ecclesia cãtare docere discere aut scribere Anno ętatis suæ 19. Diaconus ordinatur & 30 presbiter.

Super tota penè Biblia composuit & alia quàm plura opuscula doctissima vt Chronicam de gestis Anglorum ac etiam Britonum maiorumsuorum, Quam dicit reportatam porissimùm ex ratione. B. Albini Abbatis instituti a Theodoro Cantuarien. Archiepiscopo & Neothelmi presbiteri Londonen.

Is statim a suscepto pontificatu, decidit in valetudinem. Vndè quidam Paschalis Archipræsbiter eius thesaurarius Iohannem Platinam Hexarchum qui nomen solo nostri Platini dedit, pecunia sollicitat vt eius suffragijs, post mortem Cononis pontificatus sibi decerneretur, qui tantum pecuniam accepit, & ita omnibus symoniacis eueniat. Conon hic mense vndecimo sui pontificatus obijt.

CAP. 81.

Sergius primus Syrus Pappa 86. circa annum domini 687. ob suam deuotionem gradatin commotus post Cononem sufficitur: Cum aliqua tamen concertatione inter Paschalem et quendam Theodorum. At princeps ciuitatis & militiæ vtroque repulso hunc deligunt & in eum theodorus sponte consentit, Paschalis

& Vincen. vbi. suprà.

CAP. 81.

Tiberius. 3. imperator 73. circa annum domini. 700 Theofilatium hexarchū statim in Italiam misit tēpore Ioannis Pappæ .6. quamobrem a mulitibus Italicis in eum fit commotio a Ioanne tamen Papa protegitur.

Pipinus Austriæ dux tum prima fundamenta occupandi Regnum Francię iecit superato Theodorico Rege & fugato Bertario ignobili Gubernatore factaquè pace cum Rege efficitur magnus mage. Dum verò Iustinian⁹ exularet in loco Chersone & populo publicè asseret se imperium resumpturum Zelo imperatoris eum interficere aut detinere populus decreuit. Quod ipse sētiés ad Chaganum Turcharum seu Bauarie auffugit Cui & sororem dedit vxorem. Sed adhuc merito nichilo

Illa autem Chronica finiuit Beda Anno Christi.731. Et 285. aduentus Anglorum in britāniam. Hic a Sergio Papa ꝑ rebus arduis ecclesiæ inuitatus & conuocatus fuit ac suo abbati iniunctū vt ipsū transmisisset: qui tamen libere esset reuersurus. Ex eius scriptis attamē puta in ꝓlogo Chronicorū coniicitur nō iuisse sed Poti⁹ ei⁹ loco Neotelmus presbiter Lōdon. de quo supra proximè. Haymo & Strabo fratres fuerunt huius Bedæ, viri excellentes non arbitror tamen eos fuisse quorum scripta habentur. Platina in Ioannem.6 dicit alterum homelias, alterum autem in Genesim scripsisse ferunt ipsum exposuisse Euangelium Ioannis in vulgari āglico. Nūcquè eiusdē Bedæ nomine quædā expositio latina in eūdē Ioanē habetur. que in multis vbi eā contuli cū Augustino est penit⁹ eadē

chalis autem vi. qui & in Sergium moliens sortilegij & magicis conuictus deponitur. Sergius hic relegato Iustiniano, pace & quiete vsus, ecclesias deuote extruxit, & reparauit, B. Leonis corpus celebratiori loco reposuit. Ecclesiam Aquileiensem, quæ se contra sextam synodum pretextu alterius synodi cuiusdam erexerat cum magno schismate, ad vnionem, ipse reduxit. Ordinauit, agnus dei, ter in missa decantari. Obijt & sepelitur cunctis collachrimantibus, tempore Iustiniani. 2. cum sedisset annis penè. 14.

CAP. 82.

Leo quidam hic citatur, ab aliquibus, qui duobus annis sederit. quia tamen sola voluntate & patrocinio Romanorum fuit creatus, non numeratur, quanquam de illo nichil feratur indignum.

Quidam

lomin' timens Regẽ Bulgare: adiit cuius auxilio Imperiũ resũpsit. Eoq; tẽpore Sarraceni hispanias oẽs preter Astures & Cãtabros occuparũt qui quidem Astures & Cãtabri cõmuniter fuerẽt vltimi deuicti ex Hispanis. At vero dicti Sarraceni ex tũc detinuerunt Regnũ Granatę seu bethicæ in hyspania vsq; ad annum. 1490. Tum demum Iustinianus resumpto Imperio Leontium & Tyberium interfici iussit spectante populo & Gallanicum e cęcatum misit in exilium Cyrũq; in eius locũ instituit. Tyberius occiditur cum 7. annis imperasset Plati. Vincent. lib 24. c. 36. volu. 4. ex Sigisberto

CAP. 82.

Iustinianus Imperio restitutus, id tantum a priori cõuersatione immutauit, quod ecclesiam Romanam & apostolicam maiori reuerentia turatus est. Nam

eius opera etiam eo viuẽte tantæ sunt authoritatis habita vt in ecclesijs authoritate presulũ publicè legerẽtur sub nomine venerabilis Bedæ, ait Trithemius, ob id quia eo viuẽte sanctum nominassent. Alia a multis vulgatur ratio quia cum a iuuẽtute aiunt, esset cœcus & à quodã indeuoto prædicationis causa circunduceretur preuius is de lapidum aceruo ait magnam adesse turbam quod credẽs feruẽter illis prędicauit, qui secundum dictum Saluatoris clamauerunt benedixisti venerabilis Beda, quod nomen non abs re permansit. Alij tamen vt Trithemius & quamplures asserũt eum non fuisse cæcum nec posse ex aliquo colligi. Moritur vt aiunt sub Leone.3. Impetatore circa annum domini.733.

Multa de homelijs ipsius leguntur in officio secundum

Quidam vero dicũt, eum fauisse Arrianis, qui pauci tum erant, ac ob id turpi morte obyſſe, quod tamẽ creditur imaginatum. Palmerius non nisi decem annos Sergio tribuit, alij autem ferunt 14. Nam tempus huius Leonis ab eo eximit, & cæteri ambos pro vno computant.

CAP. 83.

Iohannes 6. Græcus Papa 87. circa annum domini 701. tempore Tiberij 3. dũ Iustinianus erat exul. Suo tempore Theophilatius Hexarchus aduenit, & milites ex aliquo tempore pontifici fauentes timuerunt ne quid mali portenderet, ex quo eum interficere constituerant, nisi quia id pontifex compescuit. Quamobrem Theophilatius Rauennam proficiscitur, at in his tumultibus Gisulphus dux Beneuentanus Campaniam ac multas terras inuadit & occupat. A Pontifice Iohanne

Nam ipse adeò vindictā appetiit, vt classem cum pręfectis miserit in Chersonesum Ponti in quo exulauerat, qui omnes pręter pueros interfecerunt in odium forsan quia Tyberii fauore ipsum voluerant interficere. Et quoties gutam sanguinis ex abscisco naso defluere sensit aliquē ex inimicis iussit interfici. Fœlicem episcopum Rauenatem ecclesiæ Romanæ parere nolentē ea ciuitate deuiuicta Chathenns vinctū & Constātinopolim missum excœcatis eius arte oculis in ponthum relegauit. quāquam Papa Cōstantius eius penitentiam potius optaret. Vndè & post modum eius assensu liberatur. Iustinianus ad modum cupidus videndi pontificis Constātini, rogat vt ad se proficiscatur, premissa illi classe pro tuto nauigio Plat. Vincent. lib.24.c.27.

ſecundũ vſum Roma. vndè cõſtat aliqua fuiſſe addita poſt inſtitutionẽ à B. Gregorio factã: qui iam multo añ defunctus erat.

CAP. 110.

Bonifacius primus archiepiſcopus Mogũtinus & Germanorum Apoſtolus: Fuit primũ monachus. S. Benedicti ſcotus tempore Gregorij. 2. annoque ſexto Leonis. 3. Imperatoris fidem dedit ſummo Pontifici. Hic vt in decretis ſũmorũ Põtificũ ab infãtia ſacras literas didiſcit. preſbiter ordinatus verbum dei annũciauit infidelib⁹ per Alemaniam Quod vt cõſtitit Gregorio Papę. 12 ipſũ epiſcopũ conſecrauit & remiſit in Alemaniã cũ auctoritate: vbi ſtatim cũ maximo fructu verbũ dei predicauit. Sup quo Gregori⁹ eũ in Archiepiſcopũ inſtituit vt epiſcopos vbi eſſet op⁹ poſſet ordinare. Defũcto Gregorio ſuccesſit illi Gregorius. 3. Bonifacius tũ ex deuotione

hanne is Giſalphus monitus & prohibitus Beneuentum reuertitur. Captiuos autem ex aerario eccleſiæ Pappa Iohannes quantum potuit redemit. Saraceni tum Granatam ſeu Bethicam vi capiunt. Ferunt hunc Iohannem Pappam fuiſſe martirem cum ſediſſet annis tribus menſibuſque totidem.

CAP. 84.

Iohannes 7. græcus Pappa 88. circa annum domini 704. tempore Tiberij 3. & Iuſtiniani ſecundi, citat Platina, Iuſtinianum poſt ſuam reuerſionem ab exilio ad eũ miſiſſe legatos, vt ipſe coacta ſynodo crederet et ſubſcriberet ſicut orientales, de homouſio, prout ſub Sergio iuſſerat ante exilium: quibus ait Iohannes reſponſum non dedi. Sed nec vt par erat, errores cenſuris & interdictis non compeſcuit.

Is ta-

CAP.103

Conſtantinus Papa regię vrbi apropinquans, eidem occurrit ad octauũ lapidem Tyberius filius Imperatoris cũ clero, & populo,& Cyro patriarcha,& pari ſolẽnitate in Nichomedia ſuſcipitur. Vbi aduenienſ Iuſtinianus ex Nicea etiam pedes pontificis deoſculatus eſt &poſt colloquia,decreta põtificũ cõ firmauit. Oẽs hyſtoriæ hæc conformiter narrant circa hæc tempora ferunt templum in monte Tũba reuelatione beati Michaelis extructum,prudenter adhortatur & conſulitur a ſummo pontifice ne mortem machinaretur Pilippico qui Tyberio fauerat & a quo tamẽ ob ſuſpitionẽ fuerat relegatus in Cherſoneſum. At abeunte pontifice Imperator ne dum non obtemperauit bene monẽti ſed & claſſẽ iterũ miſit

limina B. Petri accessit & summo Pótifici se representauit: Qui eundem adhuc cum ampliori cómissione remisit. Succedente Zacaria Bonifaciuus eúdem suis literis supliciter salutauit nonnulla ab eo postulans.

Primo vt scriptis suæ auctoritatis confirmasset trium sedium episcopaliũ assignationem à se factam videlicet dimozaburgen. Buraburgen. & Erperfrio cen. quod obtinuit.

Item vt ad Caroli magni Regis Frácorum fratris Pipini instantiam synodum pro reformatione ecclesiæ in Gallia celebraret episcopos presbiteros &c. adulteros concubinarios vxoratos sanguinem fundentes in bello à misterijs diuinis prohibendo, quod concessũ & iniunctũ fuit ac factũ. Itèm vt secũdum Gregorij concessionem eidem licuisset successoré instituere

Is tamen solus quem viderim hæc citat, reorque impreßionem Platini hic & sub Sergio fuisse deprauatam: Nam multi aiunt Iustinianum errori Arrij, vel Nestorij consensisse, sed equidem Monothelitarum contra 6. synodum, quam prius probauerat, ac post resumptũ imperium ferunt ipsum fidem catholicam semper fuisse amplexatum. Hic Iohannes fuit multæ eloquentiæ, pius ad sacra loca exornanda, & extruẽda. Obijt cum sedisset annis duobus, & mensibus. 8.

CAP. 85.

Sisinius, aut Zozinus syrus Pappa 89. circa annum domini 707. hic podagra & chiragra laborans, nil tamen omisit, quod bonum Pontificem deceret. eo enim primo tempore materiam parauit, qua mœnia vrbis vetustate colapsa, & templa

misit quę,& Philippicum & pueros reseruatos in terfecisset Militibus tamen Philippico potius ad herentibus,ea classe vsus Iustiniano & Tyberio filio occurens eos occidit,cum Iustinianus decẽ & de hinc.6.annis Imperasset plat.& Vincen.

CAP.84.

Philipicus Imperator 74 circa domini annum.713. Hic(vt opinor)fuit Nicephori Patricii filius, qui plurimum fauit Tiberio,in Imperii adeptione Cum tamem suis riualibus narrasset (vt Platina super Sergio citat) se Aquilam vidisse eius caput obte gentem, veritus ne Imperium adolescẽti portenderetur (vt prius in Martiano fuerat expertum)eum in exiliũ misit. At Iustinianus vt iam est prefatum classem inconsultè contra eum direxit. Quæ quidem Classis Philippico potius adhesit & ea

tuere Archiepiscopum, quod denegatur, illo viuéte, Sed quidé ob senectuté & ex gratia illi soli, (quod tamē pro alijs ampliant) cocediτur coadiutoré sumere, qué posset instituere successorem vt in. capite petisti. 7. questione. 1.

Eundem Papa Zacharias redarguit quod iudicasset rebaptizandū eum qui per simplicitatem fuisset baptizatus in nomine patria & filias vt. c. retulerunt de consec. distin. 4 Retulerunt.

CAP. III

Eidem etiam concessit vt in necessitate posset in 25 anno presbyteros ordinare quod priscis canonibus non licebat vsque ad 30. hoc autem citatur 30 distinctio. Si triginta, nunc verò per pro vnirsali regula per Clementinam generalem de ætate & qualitate ordinādorū Sed & alia multa docta sancta

pla eiusdem vrbis restituerentur. Verum subitò morte preuenitur cū 20. tantum diebus sedisset.

CAP. 86.

Quidam disertius nomine schisma contra Sisinium mouit, quod & continuauit contra Bonifacium vt papatuum detinens, vndè is discotius, & Bonifacius non numerantur in Catholico pontificum cum nec viderentur verè Petri successores.

CAP. 87.

Constantinus primus, natione Syrus Pappa 90. circa annum domini 707. cum Zozinus annum non compleuerit et pauca fuit vacatio. hic tamen supprimuntur anni discotij, & Bonifacij, sicut & numerus. Suo initio Romæ per triennium laboratum fame fuit, qua ita pauperes iuuit, vt crederetur à deo missus.

A Iustiniano.

ea vſus Iuſtinianum cum filio interfecit atq; Imperio omnium aſſenſu potitus eſt. Qui & ſtatim contra fidem ac Pontificē Cōſtātinū ſeductione Ioannis hęreſiarchæ ſe erexit, venerationē & vſum imaginū prohibēdo, cui Cōſtantin⁹ cōſtanter occurrit vt ſuper eo eſt predictum. Aſt Anaſtaſius Artenius ſumptis armis ipſum oculis priuatum imperio deiecit cū anno & dimidio imperaſſet vincent. lib. 24. c. 38.

CAP. 85.

Anaſtaſius Arthenius 75. imperator circa annum Dñi 714. litteras ad conſtantinum Papam mittit, quibus ſe fidei Catholicę deſſenſorē pollicetur. Verum triennio ſui imperij a militibus deiicitur. Cuius loco Theodoxius ſuffectus eū ſacros ordines ſuſcipere compulit, & Imperium addicare Plat. vincēt. lib. 24. c. 39.

Theodoxius

ćta in eorum & ipsius epistolis continentur quæ in priori Conciliorum tomo habentur.

Scripsit hic sanctus pater multas doctas ac sanctas epistolas ad diuersos etiā Regi suo Angliæ cōstanter de datis per eum scandalis increpando.

Item & vitas quorumdam sanctorum. Qui & continuè verbum dei annuncians in frisia martyrio coronatur: tempore Pipini Regis quem consecrarat & Stephani papæ quem. B. Lullus eius successor honorificè sepeliuit in fuldensi monasterio circa annum domini. 755.

A Iustiniano 2. incitatus Constātinopolim adijt honorifice susceptus, vt super eo Iustiniano citatur. Constātinus Iustinianum imperatorem adhortatur ne mortem Philipico machinetur agnoscens illius astucias. qui Philipicus nihilominus ad imperium peruenit. Cyrum Patriarcham statim in Pontum relegauit, quod bene cum Pappa sentiret. Et Iohannem herestarcham in eius locum suffecit. cuius instinctu & dogmate prohibuit ne sanctorum imagines haberentur, aut venerarentur, et eorum precipuè qui sacris concilijs astiterant.

At constans & studiosus Pontifex habita synodo, & eum errorem reprobat, ac similes ymagines Romæ in porticu. B. Petri depinxi fecit. Constituit etiam ne nomen Imperatoris publicis scriptis, aut priuatis ære vel

argento

CAP. 86

Theodoxius.3.Imperator 76 .circa annum Domini 717.ab excercitu Impera-re iussus, Anastasium imperio deiecit, & ordines sacros suscipere coegit, nec illi amplius aspirare ad Imperium liceret, fuit Catholicus & benignus Immagines, ac a Philippico malè demolita restitui mandauit.

Leo potentissimus eum eiecit & pariter compulit sacerdotium susciperet, in quo vixit pacificé cum vno tantum anno imperasset.

Saraceni ex Aphrica per totam hispaniam irruunt Quos Carollus Martellus princeps Palatii Franciç fugauit. Et dehinc suo regno eos subiecit. Vincẽtius c.44.lib.24.

CAP. 87.

Leo.3.Isaurius Iconomachus dictus, ob impugnationem imaginum.77. Imperator deposito Theodoxio, vt suprà dictũest, assumpsit

CAP. 112.

Iohannes Damaſcenus monachus, & preſbiter cognométo Chriſoras alius, vt aiunt, à Damaſceno precedéte Trithenius fol.110. refert & citat hūc fuiſſe qui exhortatione Gregorij papæ.3. contra Leonem Iconomachum ſcripſit. Qui & cóſequéter de hereſibus & Agarenis de τriſagio & cęteris huiuſmodi quæ euidentiſſimè patent fuiſſe poſt Theodoſij tempora. Sed hinc diuerſitas & cóſuſio inter ſcriptores ꝙ omnia vni tribuant vt in operibus eiuſdem Damaſceni patet: hec autem æquiuocatio aut multiplicitas, diſcordiam ſepiſſimè parit inter ſcriptores.

Multa de precedenti enarrauim⁹ quę huic ſunt tribuēda vt totus proceſſus vitę ipſius enarratus à Iohanne hieroſolimitano iſti tribuendus eſt.

Trithenius priori Damaſceno tātum attribuit

argento reciperetur. Iſque Philipicus tandem ab Anaſtaſio Arthenno interficitur. qui quidem Anaſtaſius ſuis litteris ad Conſtantinum proteſtatus eſt, ſe fore fidei, & 6. ſactæ ſynodi defenſorem. Qui & non multò poſt à Theodoxio interficitur. Qui Theodoxius imagines, & malè demolita reſtituit. Quo & tempore fœlix epiſcopus Rauennatis fuit reſtitutus, non tamen illuminatus. Definitum etiam fuit per eum in ea ſynodo, epiſcopum Ticenenſem ſedi Romanæ & non Mediolanen. fore ſubditum. Vndè lis inter eos finem habuit.

Hic Conſtantinus omniū dſiederio moritur: cum ſediſſet annis 7. & 20. diebus.

Concilium Toletanum 13. fuit his temporibus.

Gregorius

aſſumpſit imperium cir-
ca annnm domini. 718.
Huius anno priori Ri-
chardus Rex friſonum ex
hortatione. b. Bufranii e
piſcopi Senon. ad Baptiſ
mum acceſſit. Dumquè
vnum pedem iam in laua
chro haberet retraxit in
quirens vbi plures eſſent
in paradiſo aut in Infe-
no.
Et audiens dictus Rex
plures eſſe in infeno ait.
Lætius eſt plures inſequi
quam pauciores & ludifi
catus ac deceptus a Dia-
bolo longiorem illi vi-
tam policente tertia die
ſubita morte extiquitur.
Vincētius multa miracu
la ſuper his enar rat &
de ſancto Duallo qui de
his ad multos ſcripſit. Ini
tio temporis huius Leo-
nis Sarraceni ex ſēpta A-
phce irruerunt in Hyſpa-
nias quas omnes de-
uaſtant dempta Granata
quam iam poſſidebāt qui
fugantur a Catolo Mar-
tello

hystoriam Balaam ac Iosaphat, quibus tempus non repuguat. Nam Auenuir Rex pater Iosaphat á Martino & hystoricis fertur fuisse circa tempora Damasi & Theodosij. Cætera autem opera huic aptius tribuuntur sicut & vetus impressio nihil vltra illi Damasceno tribuebat. Is qui Tritenhenico adiecit appẽdicẽ in priorem Damascenum in 39. fol. (Nam aliter non distinxit opus illud Coloniæ impressum 1546) non sufficienter contulit posteriora primis aut hunc Damascenum priori cõparauit. Nam omnia opera indistinctè vni dat. Libro tamen tertio orthodoxæ fidei cap. 10. dat rationem trissagij vt c. 60. 3. Cathalogi, supra premisimus. F. Hem. Granius epistola super eodem Damasceno vnum tantum fuisse probat.

CAP.

CAP. 88.

Gregorius. 2. Roma. Papa 91. circa annum domini 714. Hic sub Sergio Pontifice sacris initiatus, Bibliotechæ et sacellis præfuit, ac posteà diaconus Constantinopolim profectus, cum Constantino de rebus fidei ita acutè respondit, vt omnibus admirationem suæ doctrinæ inijceret. Inito pontificatu mænia vrbis collapsa, & Basilicas statim restituit eiusque laudabili opera, Germani fidem susceperunt, sancti benifacij ministerio. De quo & ad quem in decretis pontificum multæ sunt decretales epistolæ.

Ipse contra admirandam Tyberis inundantiam aliaquè multa portenta frequentes fecit supplicationes. Tum Longobardi arcem Cumanem dolo occuparunt, federa pacis frangentes: nec admoniti restituere voluerunt.

Vndè

tello & post modú ex Gal liis vt iam in Gregorio est præfatum.

Hinc indignati dicti Sarraceni Cóstantinopolim adeunt & ciuitatem trien nio obsident Constantinopolitani autem ieiuni & fletibus ad deum exclamarunt imaginem B. Virginis a B.Luca depictam in suplicationibus deferentes quos quidem deus exaudit ignea grandine peste ac frigore eos ac eorum naues consummá mando adeò vt ex tanta multitudine vix quinquè euaserint & abierunt soluta obsidione.

In Italia Longobardi Duce Luitfrando Rauenná & Tycinium capiunt ac diripiunt. Sed reliquias B Augustini ex Sardinia ne a Sarracenis violaren tur deuotè & reuerenter transtulerunt

CAP. 85.

Britonum quidam error fuit de celebratione Paschæ contra quos scripsit episcopus Saxonum Adelmus ac Beda in Chronicis id tangit: sed nec citat qualis error is fuerit, sed per eum constat id fuisse de Britonibus residuis in Anglia. Qui & per ipsum & alios conijciuntur vt cumquè contendisse cō tra sanctos viros a B. Gregorio missos: prout ex amica veritate comprehendere queo.

CAP. 113.

Verus episcopus hyspalen. claruit & quędã scripsit tempore Pipini circa 760.

Vvalaftidus abbas sancti Galli pater multorum monachorum Germanus floruit & scripsit circa tẽpus Tiberij anno. 700.

Gregorius. 2. & 3. quidamquè alij Papæ qui aliqua docta scripserunt suo ordine inter pontifices recencẽtur plat. & Trithẽ.

CAP. 114.

Sancta sinodus Nicena. 2. sub Hadriano Papa & Constantino. 6. actionibus 7. est absoluta adiunctis canonibus. 22.

Actione priori.

Tres episcopi ex conciliabulo ephesino à Theodosio falso episcopo sedis dictæ celebrato in dictum concilium

Vndè Pontifex Neapolitanos premio conductos in eos mouet, qui vix arcem recipiunt; cesis aut captiuis, qui erant in præsidio. Iterumque prefatus Carolus contra Sarracenos, quos Eudo dux Aquitaniæ reuocarat, proficiscitur: & ex eis fines Turoniæ 340. milia interemit: mille tantum et 150. ex suis interemptis. Qua de re indignati in Cõstantinopolitanos vertuntur, & Ciuitatem triennio cũ clade obsident: sed nutu diuino compelluntur abire. Seditio Romæ in Gregorium commouetur, per quosdam Basileum, Iohannem, Lurion, & Marinum præfectum vice imperatoris.

Qui et Paulum Exarchũ etiam in eum incitant. Sed Romani sumptis armis pro pontifice Iohannem interficiunt et reliquos dissipant Basileum verò in monasterium includnnt.

Cæterum

Hic Leo a quodã apostata seductus omnes imagines sanctorum destrui & exuri iussit. Cui Gregorius.2.& etiam.3.cum Longobardis cõstanter restiterunt. Tẽpore huius Leonis apud Constantinopolim peste obierunt vltra 300. milia hominum. Cũ hic Leo semper petinax persisteret iussu Pontificis illi denegantur tributa. Ioannes Damascenus plura contra eius errores scripsit qui tũ in Damasco habitabat vnus ex consiliariis Regis Sarraceni apud quem Leo falsatis literis eundem de proditione Regis & Regni destinatis falsis literis sub eius nomine ad præfatum Regem sententia eiusdẽ cõdemnatur & fuit illi abscissa manus dextera sed precibus B. virginis eidẽ restituta.

concilium comparant resipiscentes, pœnitentiæ, suæquè confessionis fidei libellos offerentes, ac legentes. Hi autem fuerunt Basilius Ancyræ episcopus, Theodorus, Cyrus episcopus, Mirő & Theodosius episcopus Amorij.

Qui iuxta conciliorum decreta, sanctorumquè doctorum, recepti sunt, per manuum impositionem, & restituti.

CCAP. 115.

Actione. 2.

Epistolæ Hadriani Pappæ ad Constantinum & Hyrenem, leguntur, recipiuntur, probantur ac a Patriarcho Constantinopolitano totoquè concilio. In quibus historia Constantini & Siluestri, de suæ lepræ mundatione in baptismo, tumquè de imaginibus beatorũ Petri & Pauli, citatur ex præfatione concilij Nice.

Quanquam Platina sepius replicet nihil de præ fata

Cæterum exarchus mortem sanctissimo Pontifici intentat ex mandato imperatoris quod ab eo inhiberetur vectigalia exigere. At Longobardi cum Romanis sumptis armis id cohibuerunt.

CAP. 89.

Leo itaque Imperator prohibitus Edicto publico mãdat omnes imagines sanctorum raddi & exuri. Gregorius tantæ impietati occurrens cunctos fideles admonet ne cum eo in errorem labantur.

Ex quo Itali potissimum adeò animati fuerunt vt parum abfuerit quin alium imperatorem deligerent nisi Gregorius moderasset & super his tanta Rauennæ oritur seditio vt Paulus exanchus cum filio occideretur. post quẽ imperator Eutychium exarchum mittit qui Longobardos pollicitationibus á societate Pappæ disiungeret frustra tamen nam illi

Hic leo.2.anno sui imperii filium Constantinum ad imperium coassumpsit Itque cum 24.annis imperasset in sua hæresi ac pertinacia defunctus est.

CAP.88.

Constantinus. 5. filius præfati Leonis imperator.742. cœpit imperare solus. Hic toto tempore vitæ suæ ecclesiam & bonas leges persecutus est magicis ac maleficis artibus deseruiens : luxuriæ dedit operam.

Exoratus a Stephano Papa. 2.vt illi opem ferret contra Aistulphum Regẽ gem Longobardorum nõ exauditur vndè Papa Pipinũ Franciæ regem compellitur adire, Qui præpotenti exercitu Alpes transiens pontifici omnia ablata restituit, Et multa addidit Pipinus adeò vt nomen hexarcatus deleuerit. Esto Gregorius quidam Prothosecretarius Romani Imperatoris exorasset

CAP. 86.

Iconoclastræ seu imaginum fractores. Hunc errorem ante ecclesiæ determinationem pro opinione nonnulli docti tenuerunt vti Epiphanius episcopus Cypri in quadam epistola ad Iohannem episcopum Hierosolimitanum quanquam ipsa dubia sit nam alterius nomine reperitur scripta & in ea opinione non fuit receptus à sanctis patribus sui temporis vt ipse fatebatur prout infra narrabitur. Idque eidem Epiphanio ex alijs suis scriptis ab hereticis tribuebatur vt in Concilio Niceno 2. citatur. Illud autem reijcitur tanquam illi falsò impositum vt & B. Gregorio quia idola iusserit vniuersaliter destrui &c. simul sanctorum imagines.

Sed

ſata lepra fuiſſe. Probat Hadrianus magiſter non vſum, etiam per ſacros doctores Gregorium Niſſenum, Baſilium magnum, Chriſoſtomium, Cyrillũ, Anaſtaſium, Ambroſium Hieronimum, & Stephanum epiſcopum Boſtrorum. Et epiſtola ad Taraſium Patriarchã probat per. 6. ſynodum de. B. Ioãnis Baptiſtæ, cum oſtenſo agno, imagine. Aſtruit etiam ſupremam Summni pontificis authoritatem quæ ab eodã Patriarcha toto què concilio probatur & acceptatur. Ex his & præcedentibus liquido patet, ex tunc græcos non fuiſſe ſchiſmaticos, aut à Romana eccleſia fuiſſe diuiſos.

In actione. 3.

Gregorius epiſcop⁹ Gneocęſaræę ex hæreſi rediens recipitur, & reſtituitur

illi adheſerunt. Vndè Pontifex liberatus paci in Italia componendæ & pijs locis reparandis animum dedit. At leo imperator phanatico ſpiritu iterum incitatus mandat cunctas imagines ſanctorum ad ſe deferri & coram comburi. Germanum Patriarcham id improbantem in exilium mittit. Cuius loco Anaſtaſium cum eo ſentientem ſuffecit quam Gregorius habita ſynodo monitum niſi reuerteretur ad ſidem ab officio diuino ſemouit. Reor tamen id Gregorio ſucceſſori tribuendum ſed hic certo admonuit canonicè imperatorem vt ab errore deſiſteret. Huius tempore B. Egidius ex Græcia in Gallias aduenit & Bonifacius ex Anglia.

Hic Gregorius cum annis 16. & menſibus 9. ac diebus 11. ſediſſet obdormauit in domino.

exoraſſet ne pontifici aut Romanis daretur eo tempore Turcæ è ſuis ſedib⁹ Scyticis ac Tartareis egreſſi Alanos primo mox Colchos & Armenios minoris Aſiæ populos poſtremo Perſas & Sarracenos deuincunt tamē ꝙ in Perſide Sarraceni dicerentur & non Turchę. vincen.lib.21.c.75.

Qui & cum multa peſtilētia affligerentur, ſuaſi a Christianis, in modum crucis ſunt attonſi:& peſtis ceſſauit, Quem ritum vt aiunt, vſque nunc in Perſide obſeruant. Solennes legatos ad Pipinum regem Franciæ, apud Cōpendium agentem, miſit Conſtantinus: qui organa miri operis Imperatorio nomine illi dederunt Nec leguntur aliud quā eius gratiam expetiuiſſe, vt, Guaguinus ait lib.3.

Sub

Sed Serenus Maßilien. epiſcopus tempore dicti S. Gregorij eum errorem tenuit prout in c. perlatum de conſec. diſt. 3. ex regiſtro lib. 7. c. 109.

Item Zenayas inſtitutus à Gnapheo epiſcopus hierapoli nec dum baptizatus primam vocē euomuit imagines non eſſe venerandas vt habet Nibephorus to. 16. c. 27.

Precipui tamen huius erroris protectores fuerunt imperrtores Philippicus, Leo. 3. Iconoclastra & Constantinus. 5. eius filius vt ſuper eiſdem premiſimus. Hoc autem vna fuit ex precipuis cauſſa quare Latini defecerunt a Græcis.

In Concilio Nicæno. 2. ſub Constantino. 6. & hirene matre eiuſdem præſidentibus legatis Adriani. 1. circa annum Christi. 781. fuit hic error condemnatus & anathematizatus vt infra

tuitur ; vt Georgius, in ſexta ſinodo: qui & pariter ſanctè perſeuerauit. Synodica epiſtola Taraſij, & epiſcoporum oriẽtalium legitur, & probatur, qua, ſex priora concilia recipiunt, particularia, & ſanctas traditiones apoſtolicas reuerebantur vſumquè imaginum humanitatis Chriſti, & non inuiſibilis diuinitatis, dei paræ virginis & omnium ſanctorum, vt ad prototypum, & non materiam venerabantur: vt & eorũ reliquias verè probatas, vt què qui noſtri ſint patroni, & dei amici.

Actione. 4.

Penè innumera teſtimonia ſacræ ſcripturę, & ſanctorum doctorum citantur pro imaginum vſu, vt potè ex Exodo de Cherubin, ac propitiatorio. Ex Ezeh. de ingreſſu in tẽplo &c. Quæ & a. B. Paulo citantur hebreo. 9. Chriſoſtomus quoquè tabulam habuit

CAP. 90.

Gregorius 3. Syrus Pappa 93. inſtituitur omniũ conſenſu circa annum domini 731. Vir omni ſufficientia dignus verbo, & opere potens in defenſione fidei nulli cedẽs pauperum amator, adeoquè omni virtute preditus, vt omnium parens & paſtor merito diceretur. Hic ſtatim ab inito pontificatu ſuper contumacia Leonis imperatoris ſynodum penè mille epiſcoporum Romæ coegit qua ipſum communione fidelium & imperio priuat quod imagines ſanctorum abraſiſſet, & errori Arrij videretur aſſentire.

Luitphrandus Rex Longobardorum Romam tum obſedit imperandi cupiditate, & Gregorius a Leone imperatore auxilium vt erat conſuetum non popoſcit ob cauſſas memoratas & quia contra Sarracenos eſſet occupatus. Sed

Sub eo & Shephano 2. moritur Pipinus Rex, & Carolus a gestis dictus magnus illi successit.

CA. 89.

Hic Constantinus sanctorum imagines vbique demolitus est more patris Leonis. Sed & Constanstinum episcopum Constãtino. resistené verberibus necauit. Oncetamq; spadonem sui sacrilegii conscium in eius locum suffecit. At & Paulus Papa legatos ad eũm mittit qui ipsum ad pietatem & satifactionem etiã com-minationibus anathematis hortarentur. Nihilominus pertinax omnia cõ tempsit. Sed & Bulgarorum Regem quia cum eo paris impietatis in demoliendis imaginibus esset in gratiam recipit, qui acri bello prius insequebatur: Leonem filium ad Imperii consortium asciuit. Cui hyrenem Atheniensem

infra circa dictum Constantinum: fuit autem illud concilium 350. episcoporum. sub eo etiam Adriano & Carolo magno fuit vniuersalis synodus ecclesiarum occidẽtalium presidentibus Theophilato episcopo & Stephano praeclarißimis in qua & is error iterum condemnatur eaque synodus fuit in frrancfordia ciuitate franconiæ. Vndè & dictus Carolus postmodum afficiebatur nimirum in erigendis Crucibus deuotis & magno numero vt adhuc patent in vijs per quas transibat maximè in partibus Britanniæ.

Porro error ille condemnatus fuit sub nomine erroris cuiusdam felicis a quo sunt feliciani qui etiã (vt ait vicentius) quasi duos filios in Christo ponebant naturalem in diuinitate & adoptiuum in humanitate.

CAP.

habuit continentem pi-
cturam cœdis Assiriorũ,
Gregorius Nicenus, pi-
cturam in qua immolatio
Isaac a patre designatur.
Ait eã sine lachrimis trã-
sire nõ posse, cum ob ocu
los tam efficaciter pone
ret historiam. Vbi patres
aiunt, si tanto doctori pe
perit vtilitatem, & lacri-
mas, quanto magis rudi-
bus hominib⁹ vtilis erit?
Et quanto ad huc magis
imago Cruci fixi per Isa-
ac figurati. Citatur & Cy
rillus, ac Anastasius de
Christi imagine in Beri-
to, de qua recitat mira-
culum, quod ex ea deriso
riè a Iudeo percussa, exi-
uit sanguis & aqua.

Multa etiam fuerunt alia
allegata: prohibitũq; ne
tẽpla nugacibus & vanis
picturis ornentur:

sed

*Sed & Carolum Martel
lum Principem Pallatij
franciæ nauigio cum alio-
qui non liceret obsecrat in
auxilium ecclesiæ.*

*Martellus autem fideliter
parens ad Luitphrandum
affinitate spiritali coniun
ctum scribit ne vrbẽ aut
Pontificem vexet Cui et
statim Luitphrandus ob-
temperauit.*

*Viennem Gregorius ad
Archiepiscopatum erexit
que vt ait Martinus viẽ-
na dicitur quia biennio
constructa.*

*Gregorius adepta pace ec
clesias et monasteria mul
ta reparauit construxit et
dotauit. Instituit præsby-
teros & monachos qui
sine interuallo diuina of-
ficia in ecclesia B. Petri
decantarent & apparent,
aduc eorum edificia fuisse
ecclesiæ coniuncta.*

*Hic cum annis 10. &
mensibus ferè 9. sedis-*

set

nienſem omnium mulierum pulcherrimam iam dederat vxorem.

Fœdus inijt cum Sarracenis ſtomachum facturus orthodoxis Chriſtianis, In ſua hæreſi tot fideles ſunt ab ipſo paſſi vt tãta fuerit perſecutio ſub eo atque ſub Nerone, omnes enim qui religioſe viuerent beatam virginem aut ſanctos venerarentur aut imagines, exheredabat & penis affligebat infinitis monacos item & religioſas is compellebat contrahere. 14 .anno ſui imperij ſinodum 303. epiſcoporum Conſtantinopolim cœgit. Qua ſtatuit imagines ſanctorum eſſe delendas. Ea tamen ſinodus vt acephala ſub Stephano in lateranenſi Concilio caſſatur. Vndè ſub dicto Cãſtantino miranda portenta euenerũt

Tantus

CAP. 87.

Hi pro tuitione ſui erroris allegabant Epiphaniũ epiſcopũ Cypri vbi taxat in hæreſi. Antidicomarianitarum quoſdã qui imaginẽ Deiparæ virginis circũtulerunt eidem Collyridem ſacrificantes & ſynaxim eius nomine faciẽtes mulieres ſacrificabãt. Sed ideò eas carpebat quia. B. Virginẽ pro deo introducere ſtuduerint quod ad hæræſim aut potius idolatriam ſpectat vt verba eius clara ſunt ſed non propter imaginis vſum taxat eos. Itẽ citabant quoſdam libros eiuſdẽ quibus aiebant eum ſcripſiſſe hæc verba. Memores eſtote dilecti filij ne in eccleſiam imagines inferatis nec in ſanctorũ Cæmeterijs eas ſtatuatis ſed perpetuò circũferte deum in cordibus veſtris quin etiã nec in domo cõmuni toleretur. Nõ enim eſt fas Chriſtianum oculis teneri ſuſpenſũ ſed per occupationem mentis.

ſed ſanctorum, & vtriuſquè teſtamenti hiſtoriarum. Item & ex canonibus.6. ſinodi comprobatur & illic aprobatur, & ſuper hac diffinitione om nes ſubſcripſerunt.

Fuit lectus liber quidam, beati Iohannis epiſcopi Theſſalonicenſis, vbi de vſu imaginum, reſpondet cuidam gẽtili interrogãti, cur depingũtur Angeli á nobis, ſub forma humana, cum ſint incorporei: ad quod reſpondet, quod non certũ ſit, ſi ſinpliciter ſint incorporei: ſaltẽ quáquã homines nõ ſint quia ſic apparuerunt, ex miniſterió ſibi iniuncto, vt conſtat in multis locis. Et ad repreſentatio nem huius miniſterij ita depingũtur. Idéq; poteſt de ſpiritu ſancto dici, in fórma colũbæ. Illic omnino reprobatur quidá ridiculus liber, itinerarij apoſtolorum. Legitur & probatur alias liber, ſuper

ſediſſet obijt & ſepelitur cunctis collachrymantibus.

CAP. 91.

Zacharias Græcus Pappa 93. circa annum domini 742. hic fuit vir omni laude dignus pauperum amator tardus ad iram et ad clementiam promptiſſimus ita vt etiam prius æmulos beneficijs atque clementia affecerit.

Cum Italia initio ſui pontificatus in bellis arderet legatos ad Luitphrandum Regem de pace componenda mittit & ipſe tandem perſonaliter cũ clero proficiſcitur cui Rex octauo milliario occurrit et equo deſcendens in vrbem con duxit.

Sequenti verò die Rex Luitphrandus eiuſdem Zachariæ eleganti oratione inter miſſarum ſolennia commotus in qua pandit quid Chriſtianum Regem deceat an pacem vel bella gerere adeò eſt permotus

Tantus fuit tremor terrę vt ciuitatesquædam mótanæ diuisis mótibus trãslatæ fuerint adsex milia ria absquè earum fractio ne In mesopotania terra disrupta est ad duo miliaria. Animal muluum de sub terra ortum loquitur voce humana.

Cinis & stellæ celo ceciderunt hic infelis Elephãtiæ seu lepræ morbo percutitur & inflammatur igne diuino clamãsquè Igni in extinguibili, Sum traditus ex halauit spiritum: cum 25. annum impe rasset.

CAP. 74.

Leo. 4. post Constantinum patrem imperat solus. 79. Imperator circa annũ Domini. 777. Adeò gẽmis delectatus fuit aut cupidus earum vt direpto sanctę Sophię sacrario coronam magni põderis ac precii à Martiano & Pulcheria vt arbitior datam sibi cõstituẽrit. qua ita

Quibus voce concilij per alterum Epiphanium responsum fuit 6. act. to. 5.

Quoniam decet omnem Christianum libros adulterinos respuere vt inter epistolas Pauli eam que fertur eius nomine ad Lao dicenses tanquam alienam reprobarunt.

Item & euangeliũ quod Manichæi secundum Thomam inuexerunt illud ec clesia tanquam impium semper eiecit. Ita & libros sub nomine præfati Patris ab eis citatos simpliciter negarunt esse isti9 patris prout negarunt sãcti doctores qui suo tempore floruerunt nec illius vnquam fuerunt sed manicheacæ factionis.

Quadam tamen epistola ad Iohannem Episcopum Hierosolimitanũ ab Hieronymo vt aiunt in latinum versa de qua iam supra sua opinione videtur reprobasse vsum imaginum dei maximè contra Antropomor-

per illiud Exodi, nó facies tibi ydolum aut similitudiné: vbi ait, facimus similitudinem hominum, nó sanctorum, vt adorentur velut dij, sed vt eas vidétes irritentur ad eorum imitationé, & per eas sursum volent. Silitudinem autem, non dicimus deũ vt gentiles: sed per eam deum agnoscimus.

Actione.6.

In eadem actione proponuntur, & discutiũtur dicta hæreticorum contra vsum imaginum: quæ & proponũtur, per Gregotium episcopum Neocesariensen qui factionis eorum affuerat prophano & acephalo concilio ephesino: eaque materia per sex tomos tractatur, probaturque vsus licitus imaginum, ex traditione appostorũ: prout in canone dicitur.6.synodi.

Item & per alias sinodos, & authoritates sanctorũ, Epiphanius vero locũ Thomę episcopi Sardinię

motus vt omne arbitrium componendæ pacis ei commiserit. Quod & ita pactum compositum satisfactumquè est & captiui liberati vt pax integra fuerit & firma ac Pontifex Regem cum omni comitate in conuiuium gratiamque receperit. Qui quidem Rex paccato animo abiens non multo post moritur qui fuit vir tanto dignus Regno. Huius Zachariæ initio Bonifacius Germanis predicans multa ad eundem pro fide & suorum salute scripsit. Cui etiam hic suis scriptis satisfecit doctißimè vt super eodem Bonifacio est prefatum. eius authoritate Bonifacius celebrauit Concilium episcoporum Galliæ sub Carolo magno fratre Pipini.

Laschisius Rex Longobardorum primo Romanis infestus exhortatione huius sanctißimi põtificis omnia begninißimè illi concesßit ita quod & 4. Regni

ita frequenter vtebatur vt ob pondus lapillorũue frigiditatem ſubito morbo correptꝰ ſit, aut vt ait Vincentius, quod carbones ex ea ceciderint, ex quibus febre correptus Leo obijt, cũ. 5. annis imperaſſet. Et in ea tempeſtate imperium orientale multum fuit diminutum à Turcis in oriente, & á Romauis, qui ad francos iam declinabant.

CAP. 91.

Conſtantinus. 6. præfafati Leonis filius. 80. imperator, vna cum matre Hyrene imperare cæpit circa annum domini. 781. Huius Cõſtantini ãno primo lamina aurea apud Conſtantinopolim quodam ſepulcro inuenta eſt, in qua ſcriptũ erat, Chriſtus naſcitur de virgine Maria, & Credo in eum: Sub Conſtantino & Hyrene ſol iterum me videbis. Sub iſto imperatore, & eius matre Hyrene coacta

Antropomorphitas illius temporis qui credebant deum corporeum. Quadã enim epiſtola quam in eo Concilio vt ab eodem ſcripta ad Theodoſium imperatorem propoſuerunt ea deligenter lecta & examinata probata eſt circa finem hanc ſuorum verborum continere emphaſim ſepe cum fratribus meis de imaginum ablatione egi ſed ab eis non receptus ſum neque vel in paucis vocem meam audire ſuſtinuerunt.

Aſt qui fuerunt ſui fratres illius temporis niſi glorioſi illi doctores tuta mumimenta & luminaria eccleſiæ Baſilius magnus Gregorius Theologus Gregorius Niſſenus Iohannes Chriſoſtomus Ambroſius Amphilochius Cyrillus Hieroſolimitanus epiſcopus & dilectiſſimus ab eo Hieronymus qui ait nec in minimo ſuper hoc ipſum audire

pro concilio per singula respondet suffi. ientissimè vt quod sententias sacræ scriturę & doctorũ corrũpunt & alienant aut perperam allegãt vt mos hæreticis est. Vnde in actione.7. datur & confimartũr sententia voce omnium & Anathemata cõtra sic presumptores, constituuntur Canon es.22. & inchoata fuit anno Christi.781.ita & primo Constantini vt patet ex actib⁹ eiusdem cõcilii quidquid alii dicant.

CAP. 116.

Martinus & alii qı ã plures dicunt fuisse deffinitũ & terminatum in hoc cõcilio spiritum sanctum simul a patre & filio procedere quaquam in actibus eiusdem concilii nullra fit mentio sed non habemus eos integros.ad hæc apud Aquisgranum vt in ãnalibus franciç folio.50. dicertatio inter eclesias orientales & occidentales seu

sui anno vitam monasticam emplectitur relicto regno Aistulpho fratri suo Pipinum Regem franciæ instituit Childerico Rege attonso & monasterio deputato. Isque cum Stephano eum Romanum Patricium instituerunt non tamen imperatorem vt c. Venerabilem de electione & electi potestate. sed bene Carolum eius filium Leo imperatorem instituit. Librum dialogorũ B. Gregorij transtulit in græcum pro deuotione grecorum multisque exornatis & extructis templis ac peractis quæ tantum decebant officium.

Cum sedisset annis 10. *ac mensibus tribus feliciter obijt.*

CAP.

coacta est.2. sinodus Nicæna 350. episcoporũ sub Hadriano Papa, quam.7. generalem greci dicunt. Astantibus Petro Roma. Ecclesiæ Archiptęsbitero & Petro monacho vicarijs Romanæ sedis, & Tarasio Archiepiscopo Cõstantinopolitano ad annũ christi. 781.anno itaqué sui imperij primo in qua condemnantur perperam decreta in prophano cõcilio Ephesino, ac in conciliabulo Constantinopolitano sub Leone heretico, de tollandis sanctorum imaginibus.

Quedam dicti concilij recollectio in doctorũ cathologo, huic, ad læuã posito, narrabitur. Grandeuus tamen effectus patris flagitia sequutus suasuquè improborum quorundam, non multo post, concilio eidem abrogauit & matri imperii administrationẽ penitus abstulit: excœcatis quibusdam no noblibus

dire sustinuerũt? Vt quid igitur ea contra ecclesiæ difinitionem probare & defendere conantur qui nec sunt digni vt prædictorum patrum vocantur discipuli? Nequaquam tamen aiebant patres Concilij. B. Epiphanio aduersamur sed agnoscimus sanctum ecclesiæ doctorem commentatium verò illi impositũ reijcimus prout patres in 4. synodo vniuersali epistolam nomine Ibæ ad Marim episcopum Edessæ scriptam condemnarunt non ipsum Ibam cum non constaret eam esse Ibæ.

Ita nec falso ascripta Epiphanio contra imaginum vsum, illius fuerũt quod etiam suis & suorum discipulorum scriptis ac factis constat.

Cum etenim insigne opus aduersus omnes hæreses scripserit & annumerauerit. 80. in nullo eam commemorat pro hæresi aut

ſeu grecos & latinos ſuper eo articulo Carolus magnus Imperator coegit eam ſynodum.

CAP.117,

Alcuinus ſeu Albinus Anglicus ſancti venerabilis Bedę auditor in diuinis & humanis ſcripturis erudi tiſſim⁹, de Anglia a Carolo magno vocatus in omnibus fuit eius inſtructor acceptiſſim⁹. Vnde in Retorica & aliis actis eiuſdem Caroli eos actus ad ipſũ dirigebat: ſcripſit plurima, præclaraquè volumina de ſacra ſcriptura, & rebũs eccleſiaſticis. Homeliarium doctorum collegit, fuitquè ex precipuis fundatoribus vniuerſitatis Pariſienſis,: vt ſuo loco dicetur. Is autem poſt iam premiſſam inſtructionem monachorum eccleſiiæ Sancti Martini Turone. vt iam ſuper Paulo. primo cap. 95. eiuſdem.

monaſterij

CAP. 62.

Stephanus 2. Romanus Pappa 94. inſtituitur circa annum domini 752. deſuncto tamen Zacharia. Populus quidem Stephanum præsbyterum in Pontificem creauit qui tertia die Apoplexiæ morbo moritur ex quo non numeratur. Sed hic omnium conſenſu poſt ipſum creatur vir omni prebitate et pietate tanto dignus officio conſtans in rebus agendis nec tamen pertinax. Aiſtulphum Regem Longobardorum fratrem præfati Lachiſij bello Italiam vexantem verbis & muneribus placare tentat ſed in vanum. Ex quo à Conſtantino imperatore opem poſtulat ſed fruſtra. Vndè & ipſe in perſona Pipinum regem franciæ adijt. Qui et cum fines regni attigiſſet Carolus Pipini filius ad centeſimum lapidẽ honoris cauſa illi ſit obuiã et Pipinus 3. lapide ab vrbe qui

ncbilibus quos dicebat matri fauisse, aitque Fasciculator. Cum Græci percepissent Hyrenē velle cum Carolo magno contra here, eam intra monasterium incluserūt. Insuper is Constantinus repudiata vxore, Theodoram eius ancillam, traduxit, & corona imperij insigniuit. Duces etiam quos adhuc habebat in Italia, contra finitimos commonet: quem tamen Carolus magnus, qui post patrem Pipinum regnabat eo tempore Cōstantini. 5. & contra Hunos, Sclauosquè tum difficilli bellb pugnabat, quos & merito domauit: suo nuncio Constantinum compescuit.

Hyrene vero mater Constantini stimulata rācore (cū is solus annis. 5. imperasset) vt ait Platina flagitia filij non ferens, &

pellentibus

aut errore de his qui sanctorum imagines habent aut venerantur.

Item & ipsius discipuli dum obijsset templum eius nomini dedicarūt. In quo cum multis picturis eius quoque imaginem collocauerunt. Quod si imaginū vsum execratus fuisset in id audaciæ eius discipuli non ita statim erupissent.

Hæc ex actis 2. concilij Nicæni secundum versionem Gentiani Herueti vt in summa Cōciliorum & ex versione Giseberti Longolij prout narrat Euchardus Billich in defensione iudicij vniuersitatis Coloniensis de imaginibus in Concilio etiam Lateranensi sub Stephano. 2. & Carolo magno adhuc Rege solummodo probatur sanctarum vsus imaginum & reprobatur concilium acephalum sub Constantino. 5.

Iohannes

monasterii abas instituitur quod secundum debitam instructioné reformauit. Is aut Rabanus, aut Ambo simul feruntur compilasse glosam ordinariam super totam bibliam. Floruit sub eodem adhuc rege, & post modum imperatore qui cœpit regnare circa annú domini. 768. & imperare circa. 801.

CAP. 118.

Isuardus manachus. S. benedicti gallus in diuinis & humanis scripturis eruditus, iussu Caroli magni post Eusebium, Hieroni. & Bedam passiones & hystorias sanctorú martyrú Confessorú & virginum recollegit in martyrologii volumine, quo in officio diuino post primam vtimur. Cumquè reperissent qualibet die memoriã occurere vltra 50. sanctorum in generali cõclusione addiderunt, & aliorum plurimorum sanctorum martirum Confessorum

qui & equo descendens etiã pedes Pontificis deosculatus est pedesquè freno equi ad locum diuersorij conduxit.

Stephanus verò Pipinum iam per Bonifacium inunctum benedixit & confirmauit ac eius posteritatem dũ verò se Pipinius pararet, Pontifex apud sanctum Dyonisium diuersatus est Pipinum autem in Romanum patricium & ecclesiæ protectorem instituit non tamen in imperatorem vt quidam aberrant. Aistulphus verò Rex metuens ne quid mali Stephanus illi moliretur Carolum magnum monachum ad ad fratrem Pipinum mittit. Qui eundem hortaretur ne Stephani gratia in eum bella moueret. Qui nedum fratri solum non obtemperat sed & in viẽnam monasterium continuit vbi ægritudine contracta defunctus est.

Pipinus

pellentibus quibusdam ciuibus, Constantinopolim reuertitur, & captum filium oculis priuat, ac in carcerem cōijcit, vbi vitam finiuit. Ipsa verò sola adhuc. 4. annis imperauit. Dicit autem Martinus eam ex pura malitia etiā filios sui filij excœcasse, ne sibi nocuissent: & in talium (vt aiunt) horrorem sol 17. diebus obtenebratus est. Hyrene autem Cōstantinopolitana imperatrix missis legatis ad Carolum magnum iam institutum Romanorum imperatorem per Leonem. 3. & populum Romanū, pacem cum eo & fœdus iniit imperium dimisit, vt Hyrene ea parte Italiæ potiretur, quæ ad desteram, Neapoli, & sinistra, Siponto, quæ & mari clauditur, vna cum Cecilia, relictaquè pars Italiæ Carolo obtigit, demptis locis, quæ ecclesiasticæ erant ditionis.

Iohannes item Damascenus de ortodoxa fide cap. 16. & 17. probat sanctos venerandos & eorum reliquias ac imagines prout citat vltra hystoriam ecclesiasticam de imagine faciei Christi impressa vesti pictoris missi ab Abagaro Rege vt domini similem pingeret imaginem, idquè non valente ob faciei eiusdem claritatem resplendentem Christus vestimento suæ diuinæ faciei applicato, eius vesti suam impressit imaginē. Quodquè Lutherani in dieta Magdeburgensi falso citant, ex vita B. Gregorij quòd ad vitandam idolatriam imaginibus sāctorum capita & membra vniuersè iussit abscindi, patet euidenter falsum: cum in ea vita scribatur idolorum imaginibus, & non sanctorum. Apparetquè ex mente ipsius, de consec. dist. 3. perlatum.

At CAP.

fessorum atquè virginum

CAP. 119.

Constantinus primus Imperator, prout citat Hiero. Epistola ad Chromatium & Heliodorum cum Historia Ecclesiastica, Dũ Cesaream applicuisset vbi Eusebius presidebat episcopus ex omnibus oblatis ab eodem christianissimo principe poposcit, vt quidquid erga sanctos dei martires aut confessores vbiquè in Republica Romana gestum fuit iudicibus succedẽtibus solicita perscrutatiõe perquireretur & redigeretur publicis monumentis vt qui martires, à quo iudice, qua ciuitate, qua passione & perseuerentia palmam optinuerint: quod solicite fuit completum. Hierony. post modum supplicatione episcoporum Chromatii & Heliodori ex archiuis eiusdem Eusebii festa & memorias eorumdem sanctorum perquisiuit &

Pipinus Aistulphum monet res ablatas restituere & cum nollet, Alpes transcendit & Aistulphum intra Papiam obsidet ac oppugnat.

At Stephani supplicatione ad conditionẽ pacis recipitur modo ablata restituat quod & plura quã peterentur sub iureiurando promisit.

CAP. 93.

Pipino tamen in franciam reuerso, Is tumultuario exercitu Pontificem & Varenum substitutum Pipini, insequitur, Romam obsidione cingens, ac omnia suburbana incendit, maiori damno quàm à 344. annis sustinuissent. Rogatus denuò Pipinus à Pontifice Aistulphum in Papia obsidet, & eum ecclesiæ omnia restituere compellit, etiam hexarcham Rauenatem: nec pri⁹ alpes transcendit, quàm intellexerit.

Aistulphum

At Nicephorus patricius, ægreferens Hyrenes mulieris imperium, ſimul & Græci quodiam eſt præmiſſum conijcientes, eam velle cum Carolo nubere, dol o captam in inſulam. Liſbum exulare faciunt, creato Nicephoro Conſtantino politano imperatore.

Cum igitur ipſa cum filio. 10. annis Imperaſſet, iſquè ſolus. 5. Illa verò poſt modum. 4. finem vitæ & imperio dedit.

CAP. 92.

Nicephorus itaqué à Græcis promotus, nichil eis profuit. Nam ſua auaricia, multos læſit, eorumquè imperium penè ad nihilum redactum eſt, Romanis vnanimiter Carolo parentibus.

Michael poſt eum imperauit, vir pius & Catholicus, inimicis fidei aduerſarius, omnes quos læſerat Nicephorus, conſolatur.

CAP. 88.

Græci a multo tempore vt certò conſtat, ſchiſmati ſunt ab Eccleſia Romana, & diuiſi. a quo tamen tempore, aut qua ex cauſa, non ita liquet. Certum eſt enim priores illos, & ſanctiſſimos doctores, eccleſiæ luminaria, Alexādrum Alexandriæ, & Alexandrum Conſtantinopolitanum epiſcopos, Itemquè Baſilium Anaſtaſium, Gregorium Epiphanium, Chriſoſtomum & cæteros habuiſſe communionem Eccleſiæ Romanæ: & ex vno ouilli fuiſſe, patreſquè in generalibus concilijs apud græcos eiuſdem pariter fuerunt communionis, vt conſtat de ſingulis epilogando.

Nicenum enim concilium vt ex præfatione eiuſdem patet, celebratum fuit, mediantibus Victore & Vincentio præſbiteris

recolegit Sed quoniá per ſingulos dies ex iam precedentibns qualibet die recéſebantur quimgenti & eo amplius: preterquã prima Ianuarij, in qua tyrannij & Iudices feriabãt. Hieronimus propter faſtidium vnum aut aliquos de pluribus inſeruit cum generali concluſione vt premiſſum eſt. Beda itidẽ circa feſtiuitates & memorias ſanctorum ad noſtrã excitationem vt eos imitemur & eorum precibus adiuuemur, etiam laborauit non quia vt ait eos inuocemus, latriaquè adoremus vt deos, nec eiſdem quid taliter offeram⁹ aut ſacrificemus, ſed equidẽ inuocamus vt dei famulos & amicos.

Iſuardus autem vt premiſſum eſt, iuſſu Caroli magni eam breuitatem ſuppleuit, cumque multi ſancti a precedentibus ſecuti eſſent multa addidit & reformauit, cuius editionem tenet

Aiſtulphum venando ex equo lapſum obiiſſe.

CAP. 94.

Deſiderius Hetruriæ dux tum regnum inuadit Longobardorum. Ita & Lachiſius frater Aiſtulphi monachus effectus. Veruntamen Deſiderius Põtifici, Romaniſquè multa policens, eos in ſuam trahit ſententiam. Qui & Lachiſio mandant, vt ab Arrianis deſiſtat, & deſiſtat, & deſiderio obperet, qui id annuit: & deditionem, quam Aiſtulphus, non compleuerat, deſiderius perfecit. Nam fauentiam ferrariã & exarchatum eccleſiæ reſtituit. Stephanus habita ſynodo, omnia reſcenſet, ac diſponit, quæ decebant opificium & eccleſiæ bonum ordinem. Tandem verò de omnibus benè meritus moritur, cum ſediſſet. 5. annis & mẽſe.

Tempore huius fuit Nicephorus ſcriptor eccleſiſticus. De imperatoribus Conſtantinopolitanis, cũ imperium Romanum à tempore Conſtantini, & Hyrenæ tranſlatum ſit ad Carolum magnum & eius ſucceſſores: eorum imperium parum conducit pro noſtris eccleſiaſticis hiſtoriis. Qua propter illis obmiſſis ex nunc Originem Caroli præfati declarabimus.

CAP. 93.

Pipinus primus Auſtriæ Dux & princeps palatii Franciæ, quidem Iordan⁹ canonicus tractans de imperio, ait, dictum palatium Domum regiam Treuerẽſem fuiſſe, a quo & nunc dicuntur Comites Palatini: Paterna lignea a Dagoberto 1. Rege Francorum, & materna à ducibus Brabantiæ deſcendit, vt iam de ipſo in origine Francorum eſt dictũ, & ſuper Tiberio. 3. Hic genuit Carolum

præsbiteris Romanæ ſedis. Vbi & ea ſedes declaratur euangelica voce, & domini Saluatoris, prima tum obtinuiſſe, vbi Petro dixit. Tu es Petrus & ſuper hanc petram edificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues regni cælorũ. Vndè & eódem concilio Eccleſia Romana dicitur prima ſedes, Chriſti beneficio, & ſanguine beatorum Petri & Pauli ſanguine dedicata: ſecunda Alexandrina, beati Petri nomine a B. Marco eius diſcipulo conſecrata: Tertia Anthiochena, ab eodem. B. Petro, priuſquam Romam veniret, conſecrata. quarta Hieroſolimitana, in qua primũ ſedit. B. Iacobus, ab apoſtolis ordinatus. Et ideò non dicitur prima, ne infideles putent nos conſtituere ſedem dei in terris. De ſede verò Conſtantinopolitana, nulla tum quæſtio erat, quantum ad primatum

tenet communiter ecclesia. Postremo quidem frater minor dicta opus correxit & auxit ex memoriis plurimorum sactorum quę in distinctis dyœcesibus & ordinibus superuenerunt. Idquè merito in ecclesiis collegialibus legitur post primā vbi protestatio & Laus sanctorum statim pronunciatur cū dicitur preciosa in conspectu Domini mors sanctorum, & additur inuocatio beate Mariæ vt omnes sancti intercedant ad dominū Iesum &c. & de sancto in particulari dequo festum celebratur dicitur absolutio.

CAP. 120

Paulus monachus cœnobii beati Benedicti in sacris & humanis literis eruditissimus & eloquens primum existans diaconus ecclesiæ Aquiliensis fuit Cācelarius Desiderij qui fuit vltimus Rex.

Longobardorum

CAP. 9.

Paulus I. Romanus, Stephani 2. frater germanus, Pappa, 95. Mores & doctrinam ecclesiasticam perdidiscit sub Gregorio, & Zacaria Pōtificibus, à quo cum fratre ordinatur diaconus: quo fratre mortuo, nōnulli Theofilachum quēdam archidiaconum proponebant. Paulus ob vitæ et doctrinæ integritatem omnium suffragijs Pontifex creatur, temporibus Constantini & Leonis circa annum domini 757. Vir omnibus pius, & iustus. Constantinum imperatorem sub pœna anathematis admonuit, vt in fractione sanctarum imaginum obstinuisset. Qui quidem Constantinus cum pertinacia recusauit.

Paulus hic fæliciter obijt cum sedisset annis 10. & mense vno. Eo tempore quid horrendum euenit.

Nam

lum Martellũ: de quo historię eclesiasticæ multa enarrant, ea propter de ipsis videndum est.

CAP. 94.

Carolus Martellus filius Pipini ducis Austriæ, Brabantiæ, & Principis palatii Franciæ, patri successit quod tum summum erat officium, post regem, Curaquè & administratio regni illi incunbebat. Hic Carolus Regnum Bulgariæ sibi acquisiuit, sed & Suanos, Saxones, & Bauaros sibi subiecit. Eudo dux Aquitaniæ, in eum insurgit, & statim contra ipsum, expeditionem parat. Cuius aduentũ Dux Eudo non sustinens se abdidit. Sed non multò pòst, in vindictam ꝓfectus ad hispanos Abidiam Regem Sarracenorum, spe victoriæ, & perpetuæ mãsionis in Galliam allicit. Vnde

matum. quippè quæ nec titulum regium, aut præeminentiam, ante Constantinum habuerat. In Constantinopolitano autem concilio sub Theodosio seniore & Damaso Pappa aduersus Macedonium, qui spiritum deum esse negabat.

Ea sedes Constantinopolitana ad primatum primum fuit erecta, sub his verbis, Vt in Canone. 5. Constantinopolitanæ ciuitis episcopum habere oportet primatus honorem post Romanum episcopum: propter quod sit noua Roma.

In hoc autem deferebatur Romanæ ecclesiæ, Theodosiusquè compellebat singulos tenere fidem Damasci Pappæ, & Gratianus eius antecessor.

Colore tamen huius canonis, quidam episcopi, seu patriarchæ Constantinopolitani, contenderunt de

longobardorum & cum eodem rege captus in galliam ductus & post modū monachus effectus multa egregia opera composuit, precipue vitam beati Gregorij. Item beatorum Arnulphi episcopi & Benedicti, gesta Longobardorum, hymnos plurimos & iussu Caroli historias ac lectiones per totum annū festiuitatibus cōgruentes. Claruit circa 780.

CAP. 121.

Ruggandus episcopus meten. Pipini Regis ex sorore nepos cum multa vixit sanctitate Clerum & populum commissam verbo & exemplo ad iustitiam instruxit, Regulam Canonicorum suæ ecclesiæ valde vtilem scripsit & quædam alia.

Corpora Gorgonii Naboris & Nazarii in Franciā transtulit. Claruit sub eodem Pipino Rege.

CAP.

Nam monachi ecclesiæ sancti Martini Turonensis, delicijs & pompis vacantes omnes, vno dempto, ab Angelo percußi, & suffocati fuerunt. B. Martino, digito percutiendos, ostendente. Monachus autem dictus Ither studens in Paulo, saluatus est: cū proposita emulatione, angelum, ne sibi noceret, adiurasset. Et quia tum Paulum studebat, fuit Pauli dictus filius à B. Martino. Hæc ex Martino super Hadriano, & ex fasciculo temporum, Vincentio, volu. 4. atquè analibus franciæ. Quod maximum fuit exemplum, & fortè intercessione B. Martini, propter eorum insolentiam, & abusum: sicut & dominus dixit Reginam Saba insurrecturam in iudicio aduersus generationem incredulam, & nec minus ante iudicium. Super quibus ne dicamus templum domini,

Vnde grandi coacto exercitu cum vxoribus & liberis, & vniuerso populo & fortunis is Rex progreditur, Burdegalenses expugnat: Direptis & incensis templis. Ita & Pictauos, direpta Diui Hilarii ęde, dehinc & Turonum adoritur. Cui Martellus occurens commisso pręlio, trecenta octoginta quinque milia hostium interfecit, cum ex suis tantum cecidissent 1500. Cuius victoriæ causa ferunt Martellum cognominatum.

Eudo post modum in gratiam Caroli reuertitur, & magnam cladem in residuos hostes fecit, ac non multo post moritur.

Vndè Martellus vasconiam recepit: Burgundosq; & frisones rebelles idolatras Domauit.

At sedente Gregorio. 3. Luitfrandus Rex Longobardorum Romá obsedit, Martellum protectiorem ecclesiæ inuocat.

Qui

de parilitate cum Romana in concilio Calcedonensi: qui repressi fuerunt in Ephesino concilio contra Nestorium. qui negabat, B. Mariam debere dici dei genitricem, aut matrem: aiens purum tantum hominem in ea natum. Id fuit sub Theodosio iuniore, presidente. B. Cyrillo vice Celestini Papæ. quòd etiam Iohannes Constantinopolitanus episcopus citat in libello ad Hormisdã Pappam & supra ca. 14. cathologo Pontificum: ex quo in perfecta communione conueniebant. Lantfrancus citat quod in eo concilio cõdemnati etiam fuerint duo errores contra sacro sanctam Eucharistiam. In Calcedonensi autem, sub Martino & Leone Papa primo, aduersus Eutichem & Dioscorum qui in Christo post humanam naturam assumptam diuinam solum asserebãt. eo concilio amplius quàm

alio,

CAP. 122.

Claudius episcopus Taurinen. vel Altissiodoren. Scotus monachus. S. Benenedicti quondam Bedę discipulus collega Alchuini seu Albini vnus ex quatuor qui ex Bedę scola vocati fundauerunt vniuersitatem Parisien. vir in diuinis scripturis eruditus nec doctrinæ secularis ignatus multa docta composuit In libros iudicum Moysi Ruth in Matheū & ad Galatas Claruit sub Carolo magno circa 800 annum a Christo.

CAP. 123.

Ioannes Scotus monach⁹ Sancti Beuedicti Bedæ etiam discipulus vn⁹ ex fūdatoribus vniuersatis Parisien. præclara opuscula edidit In Matheum, de diuisiōe naturæ & alia quæ dā: In magno fuit precio apud Carolum magnum circa annum domini. 801

Carolus

mini, aut filij Abrohæ sumus, vel Mosis, nisi opera eorum, fecerimus. Nam eo casu ex dicto Saluatoris. Iohan. 5. Est qui accusat vos Moses in quo speratis.

Constantinus 2. Laicus intruditur, Pappa, post Paulum, vim inferente Desiderio Rege: qui vno anno sedit. Sed non numeratur. Nam & Gregorio episcopo Prenestino, qui eum inuitus sacrauit, manus ita exaruit, vt nec eam posit ori applicauit.

CAP. 96.

Stephanus 3. siculus Pappa 96. instituitur circa annum 768. suppresso Constantino, vt præmissum est. Hic strenuus in rebus agendis potissimum ecclesiasticis. Is à teneris annis Romam veniens tempore Gregorij. 3. in monasterio sancti Grisogoni vitam duxit monasticam.

Qui ſtatim ad Luitfrãdũ ſcribit,ob quod ſoluta eſt obſidio , & pax per Italiã data. Lugdunũ , Arelaten ſem,& Maſſiliam à Viſ- gotiis eripit. qui,conuocato Anthymo Sarraceno rum Rege Auinionem vi capiunt,ſed ſtatin per Ca rolum,ab eiſdem eripitur & Anthymus ad Narbonã perſequitur& fugatur. Amoreus autẽ alius Rex Sarracenus , cum magna copia aduenieus in loco certamĩis occiditur Et ſui cum difficili & laborioſo certamine fugantur.

Et ex tũc Sarraceni inter Pireneos montes ſe continuerunr. viſigoti autem in Gallia poteſtati Caroli ſe dediderunt. Cũquè in tot bellis pecuniis eſſet ex tenuatus:Decimas , quæ diuino iure, cleri eranr : procerib⁹ in hoſtes Chriſtianę fidei demicantibus. pro ſtipendiis percipiendas attribuit, per ſancta iurans vt citat Gaguinus ſe

alio,quocumquè ſedi Ramanæ , & Leoni Pappæ deferebant. In 3. etenim actione aſſcritur quòd ſit apoſtolica ſedes : & B. Leo, ter acclamatur , verus ſucceſſor. B. Petri, & vniuerſalis archiepiſcopus Et in 3. eadem actione poſtularunt ab eodem Pappa Leone , vt ipſe qui ſpiritu preſens , in vicarys ſuis lequebatur , ſuis decretis probaret , & confirmaret eorum iudicium & 8. actione,totius concily voce dicitur Leo Pappa inmediatus iudex,poſt deum.

CAP.

Carolus Imperator hunc Papiam misit. Nonnulli decipiunttur qui putāt eum fuissuisse Ioannem Duns doctorem subtilem etiam Scotum, sed hic multo ipsum precessit.

CAP.124.

Rabanus Maurus Theutonicus natione, Ordinis sancti Benedicti & tāden Abbas monasterii fulden. Et primum auditor Albini seu Alchuini anglici Bedę discipuli de quo iam suprà, estquè vt aiūt ex quatuor fundatoribus vniuersitatis & scolę Parisien. Vir diuinis & humanis litteris eruditissimus & quod laudabile est vel maiori laude dignū, probitate & sanctitate vitæ preclarus: In magnam bibliorum partem scripsit & quamplura de Doctrina ecclesiastica In humanis etiam scientiis nobilitęr fuit doctus

monasticam. Vocatus dehinc propter eius probitatem a Zacaria Pontifice in patriarchatu Lateranēsi, efficitur præsbiter Cardinalis sanctæ Cecliæ. quē tamen Zacarias, Stephanus, ac Paulus nunquam dimiserunt propter eius prudentiam, in rebus agēdis, quem et quidem Paulum vsque ad vltimum spiritum semper est comitatus.

Desiderius Rex, vt premissum est, quendam Constantinum vi intrudi fecit, & nonnulli quendam Philipicum, qui tamen à magistratu statim est repulsus.

Constantinus verò per annum pertinaciter officium exercuit, sed à populo Romano in eum propter indignitatem commoto deijcitur. Hicquè Stephanus omnium suffragijs eligitur.

Constantinus

ſe omnia & multo maiora ſacerdotibus repenſurum: quod nec fecit.

Ex quo alienata manēt ab eccleſia. Vndè citant Vincentius 24. lib. ca. 50. Martinus ſuper Cōſtantino .5. Gaguinus ſuper eodem Martello: & faſiculus temporum, ipſum per quietem viſum fuiſſe ab Eutherio Arelatenſi epiſcopo, in inferno pœnas ſacrilegii ſuffere: & aiunt ad hoc in eius ſepulcro nil repertum fuiſſe preter magnum ſerpētem: quod vndiquè diuulgatum fuit. Super quibus circa eadem tempora, & Zacariæ Pappæ, ex his forſam territi, vt ait faciculator temporum, tres incliti reges, relictis regnis terrenis, elegerunt domino militare, prior Carolus magnus filius huius Caroli & frater Pipini. 2. secūdus Lachiſius Rex lōgobardorum. tertius Chidericus Rex frāciæ

CAP. 89.

Poſt tamen preſatum concilium, nonnulli epiſcopi Conſtantinopolitani ceperunt contendere aduerſus Romanum Pontificem & quam plures cum eiſdem hæreſes condemnatas potiſſimè Eutichianorum proternè tueri, vt Accatius tempore felicis 2. & Zenonis, & quidam Iohannes temporibus Hormiſdæ Pappæ, & Anaſtaſij imperatoris.

Tempore tamen Iuſtini. 1. dictus Iohannes cum ſua eccleſia, fidem & vnionem Hormiſdæ complectens, & deteſtans omnem hereſim, & autenticum libellum etiam nomine ſui cleri perſolemnes legatos ad Hormiſdam Pappam trāmiſit: qui quidam libellus cum decretis eiuſdem Hormiſdæ inſeritur to. 1. conciliorum. Epiphanius item ſucceſſor dicti Iohannis, eam communionem & fidem Romanæ

Quidam huic Rabano tribunt quod glosam ordinariam cõpilauerit Alii Alcuino prefato. Alij Strabo Rabani auditori. Potuit autem ex omniũ doctrina recoligi cùm eiusdem scolæ & animi fuerint .Hic Rabanus fuldé. abbas improbitate suorum offensus clamentium eundem scripturis nimis intentum eorum téporalia negligere, eos deseruit ac ad imperatoré Ludouicum transmigrauit, cum quo permansit nec ad penitentes monachos voluit redire, & tandem post mortem Orgarii præfectus fuit & suffectus Archiepiscopus Moguntinen. vbi annis 9. presedit & habita synodo multa ad vtilitatem fidelium constituit. Qui & moritur sub Ludouico & Lothario circa annum Domini 855. cum opinione sanctitatis.

Constantinus verò in basilicam saluatoris perductus, deposito pontificali habitu abrenunciauit officio, & in monasterio vitam priuatam ducere iussus. Et Stephanus à tribus sacratur episcopis. qui statim adiecit animum ad corrigendos labefactatos mores, & indicto concilio, Carolum Regem adhortatur, vt episcopos doctos & idoneos Romam mittat. Et id idem ceteris principibus Christianis.

Quibus conuenientibus in basilica lateranensi concilium celebrant. primùm Constantinum ad se perduci iubent. ad sedendam commotionem, quam Desiderius Rex cum quodam Paulo Aphiarto fraude imperatoris, animos Romanorum, à Paulo, ad imperatorem reuocare niterentur; (vt ait Platina) commouerat.

ciæ de quibus ſupra. Et ſi ita ſit, verè poſſemus admirari, & exclamare cũ B. Paulo, quàm incomprehenſibilia iudicia dei, & inueſtigabilęs vię eius.

Sed ſi fidelis hic princeps qui tanta pro fide & eccleſia dei victorioſè egit, in inferno patietur propterea quia aſſumpſit pro ſtipendiariis neceſſariis. Aliud tamen eſt aſſumere pro neceſſitate preſenti, & aliud perpetuò alienare, & eiuſdem rei cęteris occaſionem prebere. Aliud item pro neceſſitate occurrente, quid nunquam expetere, & aliud vt tributum perpetuum inſtituere.

Omni enim rationi conſentaneum eſt vt cum pro rebus fidei, & eccleſiæ princeps militat, eccleſia in ea neceſſitate ſecundum ſuam qualitatem ſuccurrat.

At

manæ eccleſiæ tenuit: vt in eiuſdem decretis de reconciliatione Romanæ, et Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, & Iuſtinianus imperator miro fidei zelo, & feruore ſuæ majeſtatis ſolemnibus legatis ad eundem Hormiſdam mittit, quibus ſinceriſſimè fidem apoſtolicam amplectitur: Idquè ex nomine prefati Iohannis & Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, communi conſenſu conſcriptum aſſerit, vt conſtat, ante libellum Iohannis.

CAP. 104.

Altera etiam epiſtola ſuæ maieſtatis is Iuſtinus ad eundem Hormiſdam ſupplicationem & perfectiſſimè proteſtationem fidei ad ſe directam ex parte eccleſiarum Hieroſolimitanæ Anthiochene ſecundæ Syriæ prouinciæ

CAP. 89,

Vniuersitas siue scola ex athenis Romam & ex Roma apud Parisios trãslata hoc habuit initium prout guaguinus super Carolo magno & annales Franciæ tradit. quibus vincentius & histo rici assentiunt Delati naue ex Scotia Claudius & Ioannes scotus Rabanus & Alcuinus de quibus supra per singulos meminimus qui ex scola fuerant venerabilis Bedęnec quicquam preter bonas disciplinas exportassent.

Constantes nihilominus conclamabant se se sapientiam & mercimonias exquisitas abtulisse cũq; nil exponerent putabantur fatui. res Carolo regi, dubiũnã adhuc Imperatori, innotuit. eos ad se vocatos audit & intellecta ingenua hominum mẽte perquirit quid vellent quibus respondent quod loca commoda ami

ctum

Verum populus Romanus in Constantinum indignatus, quia propter eum multi fuissent interfecti, ipsum, vt horum malorum causam, oculis priuat. Renitente tamen Stephano quantum potuit, sed non facille est, populum furiosum refrenare, maximè dum preualent. Constantinus ita accusatus, respondit se à populo compulsum, alias non attemptasse, & veniam pronus postulat. Vndè causa in crastinum differtur, sed comparans mutata opinione, suám ex factis similibus nittitur deffendere sententiam ex quo ab omnibus, cum indignatione expellitur. Dehinc instituitur ne sub anathemate, quis laicus ad pontificatum ascendat, nisi per gradus ecclesiasticos promotus.

Item

At quid de his qui sine titulo, labore autq; debita administratione, beneficiares, spiritales, aut eisdem annexas detinent, aut quibus nullo iure cópelit. quidam ex eis & similibus causantur aientes indistinctè de ecclesiasticis omnibus, quod abutantur bonis ecclesiæ, nec debite administrant, vbi ipsi incapaces, nec ministrare valétes, aut nolétes vt pro ecclesiasticis ad dominationé percurrát: vi & fraude ea detinét. Verũ non nisi dignis, & non cũ tanta pluritate conferri debent, & omnes ad debitam administrationé cópelli. Is Carolus in morbum decidit, vbi bene admonitus, & monitionem acceptans, prudenter suæ domui disposuit, quod raro contingit. Nam pauci (de maioribus potissimũ) qui de præparatiuis ad mortem quid velint audire.

prouincie syrie qua omnem heresim anathematizant & eius auctores fidem que secundnm deffinitionem quatuor generalium conciliorum profitebantur transmisit initio tamen dictæ Epistole ad id respondet quod Hormisda postulauerat nomina hereticorum ex sacris Dypticis aufferenda & si a multis esset acceptum quamplures tamen orientales nec minis flecti potuerũt vt nomina eorum anthististum tollerent quorum apud eos floruit oppinio. Quapropter instat apud Hormisdam vt pro pace sua leuitate eos permittat. Ita tamen vt nomina Accatij vtriusque petri & dioscorij abradantur. Is etiam Iustinus cum clero & populo Constantinopoli Iohanné papam primum solempniter recepit & ab eodem fuit coronatus vt super eisdem est premissum cap. 14. ca-

ctũ & victũ ingẽiososstudentes, rex petitis ãnuit cum maximis priuilegijs vniuersitas Igitur parisiensis literarũ ac doctorũ mater & alumna columnaque fidei tale habuit exordium: ab his sacris doctoribus & Zelantissimo ac, studiosoquè Imperatore Carolo quæ & si scola Bononiẽ. quę à Theodosio habuit initium & alię nonnullę, annis eam precedant Collegiorum tamen doctorum què virorum numero a longe sequntur. sicut & sacroliterarum exercitio.

CAP.

Item & promoti episcopi à Constantino deponuntur, & si ob sanam doctrinam restituuntur, iterum sint consecrati.

Idem & de præsbiteris ac diaconibus. Item & omnia sacrata ab eo irritantur præter baptismum & Chrisma.

Postremò synodus acephala sub Constantino 5. in Constantinopoli, qua sacræ imagines fuerant condemnatæ, reijcitur.

Letaniæ solemnes in gratiarum actiones fiunt, & processio ex Laterano ad beatum Petrum, eunte pontifice & populo nudis pedibus, obsecrantes ut ira dei placaretur, longè abest, ut nunc ita deuotè fiant.

At Sergio Rauenatum archiepiscopo defuncto, Michael quidam multis sacris initiatus adiuuantibus

dire. Cú enim tres filios habuerit Carolu magnū & Pipinum vterinos & Griffoné ex alia vxore, Carolo austrasiam sueuiam Alemaniam & Tu ringiam assignauit Pipino Franciā. Brabantiam Burgundiam dedit, de Griffone autem nullam fecit mentioné. Vnde sicut a,ppriate ob rapacita tatem ita dictus nulla pacis ratione contentus bellum cótinuum fratribus intulit & tandem occiditur. Carolus martellus etiam 25. āno suæ administrationis moritur & sepelitur apud sanctū Dionisiū cuius sepulcrū ex albastro, Iuxta aram singulis adhuc patet.

CAP. 95.

Pipinus autem inertiá & ineptitudinem Childerici Regis Franciç Zachariç pape per Ruchardum Archiepiscopum Biturienfem & Furadum proponit, vter administratione

14. cathal. 2. & 42. cathal. 3.

A tempore concilij Constantinopolitani, Calcedonensis 6. synodi, & etiam 8. Constantinopolitana sedes tenet secundum locum post Romanam 3. Dehinc Anthiochena, & Hierosolimitana vt 11. distinct. Renouantes & deffinimus. Iustinianus verò præmissi Iustini ex sorore nepos est successor, eandem fidei professionem Iohanni Pappæ secundo transmisit, vna cum professione eiusdem Iohannis, & sui Cleri in præmisso libello.

Nam tum Iohannes ipse obierat, & habuerat successores, Epiphaniū et Anthymum. Huius Iustiniani professio clarè & apostolicè inseritur Codici de summa.

Trinitate

Liber 3. a translato Imperio a grecis ad Carolum magnum & ad posteros eiusdem.

CAP. I.

Sub Imperio & regnis huius principis Christianissimi Caroli, Floruerunt viri excellentes, vt Rabanus. Alchuinus Ioānes Scotus, Claudius & alij discipuli venerabilis Bædc fundatores vniuersitatis parisié.,& alii quā plurimi, de quibus Iam in precedenti volumine, & ex quibus nonnulli vsquè ad tempus Ludouici pii perstiterunt, Item & alij plurimi in dei Messe laborarunt.

CAP. 2.

Ignatius patriarcha constantinopolitanus, plurima de spiritu sancto & de alijs septem synodis, scripsit, qui & fuit depositus a Photio, & Michaële Imperatore

adiuuantibus Desiderio Rege & Mauricio duce corruptis sedem occupat. Qui & mittitur Stephanum Pappam innumeris muneribus allicere. At econtra iubet sub anathemate vt sedem relinquat Michael. Qui tamen vi eam tenuit, quandiu habuit quod Desiderio largiretur. Instante verò Pappa Stephano cum oratoribus Caroli magni Michael eijcitur, & Leo ab initio postulatus confirmatur. Carolusquè multis bellis commotus, & præpeditus commonet Desiderium pacem Pontifici Stephano dare. qui & Pontifex quieuit verus Christi & apostolorum imitator, ac pauperum amator, cum sedisset annis 14. penè cum dimidio.

CAP

niſtratione magis eſſet idoneus is qui otio tempus conterit an is qui reipublicæ intentus ſingula negotia regni debitè adminiſtrat. Cui papa reſpódit eum digniorem qui ſua prudentia rempublicam diligenter componit & moderatur. Super quo reſpoſo proceres pro ſententia pontificis Pipinum ſibi regem deligũt & confirmant. Quem & ſanctus Bonifacius apud Sueſſioné more regio unxit circa annum domini 752. Hæc omnia citat Guaguin⁹ & alii hiſtorici. Gratianus refert .15. q. quinta. Alius Zachariam francigenas tunc abſoluiſſe à iuraméto regi preſtito. Sed quod ſint verba Gelaſij ad Anaſtaſium non poteſt ſtare cum illi hos preceſſerint ferè per 300 annos. Verba tamen Gelaſij in eam fermè ſententiá conueniunt vt in decretis eiuſdem Gelaſij to. primo conſiliorum

Trinitate & fide catholica. l. inter clarat, & l. nos reddentes vbi ſedem Romanam agnoſcunt.

CAP. 91.

In 5. autem generali ſynodo apud Conſtantinopolim, Iuſſu eadem Iuſtiniani circa annum domini 540. Mennas initio præsbiter Vigilio Pappa detento, & Euthemius Menna deffuncto, cui Vigilius aſſide noluit, ſcriptis tamen & fide, eiuſdem erant communionis: & ad eundem Vigilium proponenda, in concilio dirigebantur.

In eo 5. concilio condemnantur Theodorus, Theodoricus & Ibas, ſaltem eius epiſtola ad Marium epiſcopum.

Qui tuebantur errores neſtorij & Arrij. Item petrus Gnapheus corruptor triſagij Zoaras & Entichianus tam deffuncti ex opinione eiuſdem Eutichij exemplo Ioſue qui non tantum

peratore, sed restitutus in 8. synodo ab Adriano Papa, & Basilisco Cesare Constantinopolitano Id nihilominus fuit circa tempus. Ludouici. 2. dequo Infra. CAP. 3.

Haymo Episcopus halbertensis in saxonis antea albas tertius hirz. feldensis ordinis sancti Benedicti natione Teuthonicus, ex quo non creditur eum fuisse qui fuit frater Bedæ sicut & strabo, quamquam fuerunt contemporanei. nam & Hic etiam auditor fuit Alcuini & monacus fuldensis monasterij cum Rabano: de quo Iā supra secundi libri capite centesimo vigesimo quarto. scripsit penè super totam bibliam. Item & diuersos tractatus Sermones & epistolas ad multos: obiit sub Ludouico pio anno octingentesimo trigesimo quarto.

CAP.

CAP. 97.

Adrianus I. Romanus. 97. circa annum domini. 771. instituitur, vir excellentis nobilitatis, magnitudine animi, consilio & sanctitate vitæ cuiuis incomparabilis. Desiderius Rex Longobardorum amplitudinem eius veritus per legatos amicitiam & pacem ab eo poposcit. Verum agnita eiusdem perfidia Adrianus distulit.

Nicolaus Egidius in analibus franciæ ait Bertam filiam heraclij imperatoris Pipini vxorem, post mortem eiusdem Romam ex deuotione adiisse sed & redeuntem expetiuisse et adduxisse vnam filiarum Desiderij regis quàm filio suo Carolo magno dedit vxorem circa annum christi 770. Cūq; Carolus magnus filius etiam Pipini & dictæ Bertæ ordinatione procerū franciæ diuiso regno in vna pte simul cum Carolo magno fratre

nescitur an libenter curauit is rex religiosè vt per Remigium episcopum Rothomagē. emendatiora facere quæ antea rudia & inculta cantabantur in officio ecclesiæ.

CAP. 97:

Stephanus Papa. 2. successor Zachariæ ad ipsū apud Carisiacū se transtulit opem & protectionem contra Aistulphum Longobardorum regem postulaturus, qui & dictum regem manibus ꝓpriis sacrauit & impatritiū Romanū & ecclesiæ protectorē Instituit, quapropter quidā eū Imperatorem nuncupant: rex vero bis alpes trāsit hac de re, pontificemque & ecclesiā libertate donauit, omnia restitui fecit vt sub eodem Stephano dictum est c. 92.

Constantinus. 5. Imperator qui lepra obiit, ad eum solemnes legatos destinauit cum dono & numere

tantum viuos idolatras iugulauit sed & sepulchra effodit mortuorum. Item petrus Apamiorum Episcopus blasphemus condemnatur.

Item Antymus cum nollet libellum penitentiæ dare & ad primum episcopatum trapesuntem redire deponitur cum seuero & per Iustinianum à quacunque ciuitate imperij proscribuntur. Item cō demnatur Thomas Ascydas episcopus Cesaræe Capadocie cum erroribus Origenis quos renauabat. Iohannes verò Ieiunator successor Eutichij temporibus beati Gregorij & Mauricij imperatoris se vniuersalem & æcumenicum intitulauit vt præmissum est in prefato Gregorio & aliqui alij episcopi Constantinopolitani contenderant de primatu cum sede Romana sed id erat scisma particulare nec vniuersale.

Phoca

CAP. 4

Treculphus episcopus lexoniensis in prouincia Rothomagensi Ordinis Sancti Benedicti circa hæc tempora multa præclara scripsit.

CAP. 5.

Tiuardus & Huildinus etiam ordinis sancti benedicti tum preclara quędam scripserunt. Haimarius pariter eiusdem ordinis & postmodum Archiepiscopus Remensis.

CAP. 6.

Theophilactus archiepiscopus Bulgariæ nó dubium quin fuerit Græcus pro vt & Bulgaria quæ fidem suscepit tempore Nicolai Pappæ primi. Quamquam in synodo octaua sub Adriano Pappa & basilio Imperatore Constantinopolitano ac Ludouico secundo adiudicati fuerint ditionis ecclesiæ Romanæ datis illis episcopis & doctoribus probatis latinis. At e græcis

regnasset non multo post obyt relicta vxore & liberis: ex quo Carolus vt primo genitus toti regno successit. vnicam relictam verò præmissi Carolimagni cum suis liberis quidam Gallus Andrarius aut Anthonius nomine ad Desiderium regem conduxit et præsentauit. ideò vt verisimile est quatenus eius medio & fauore filij patri succedere possent. Quos Desiderius benignè suscepit sperans ait platina fouorem francorum per eos obtinere contra Carolum si quid contra eum moliretur, vt què id efficatius obtineret Adrianum Pappam exorat vt eosdem liberos in reges inũgat, qua ex causa & alijs nonnullis Carolus vxorem filiam Desiderij emisit & aliam bildegrandem nomine ex genere scenensi conduxit. Cumque Adrianus prefatos liberos inũgere noluisset

munere organorum miri operis illi ob eius amicitiam gratulari optans.

Taßillo rex Bauarię cũ procerum commitiua ad eum venit fidem illi factu rus. Saxones ipsũ ad eos proficiscentẽ aditu intercludere sunt conati quos vicit & annua trecentorum equorum pensione mulctauit. Cumquè vix a saxonibus rediisset Gaysirus dux aquitaniæ defertur sacerdotum prouentus sibi vsurpasse & monitus a Pipino, nec ablata restituit nec ab inceptis cessauit. Quocirca rex in eum castra mouet quod Gaysirus sentiens missis ad Pipinum obsidibus resarciturũ se omnia promisit & rex in frácia reuertitur. ac Gaysirus fracta fide gabilionẽ Burgundiæ vrbem cum adiacentibus agris depopulatur. Cognita perfidia Gaysiri Pipinus contra ipsum pergit cum pluribus

Phoca etiam imperator et Mauricij successor instantia Bonifacij 3. Romanam ecclesiam supremam & vniuersalem declarauit.

CAP. 92.

In 6. aut autem synodo sub Constantino 4. & Agatone vt in eo Constantino cap. 76. circa annum domini 608. contra monothelitas vnam tantum voluntatem in Christo asserentes erant greci in perfectißima communione Romane ecclesie eidem per omnia defferentes qui & confirmationem suorum actorum petierunt & obtinuerũt ab Agatone Pappa & postmodum à Leone 2. et Iustinianus 2. successor recepit eam synodum.

CAP. 93.

In 7. generali synodo que niceua 2. sub Constantino 6. & hyrene matre eiusdem aduersus yconoclastras circa 781. astantibus vicarijs Romane sedis

ribus Castellis eiusdem diruptis Borbonium Cāthelam & Claromontem recepit:sed & tandem excursa Aquitania à suis apud Petragoras neccatur, Gayfirus·Pipinus autem contracta iufirmitate decessit elatus funbri pompa & communi omnium luctu in monumentum diui Dionisij ęde costructum sepelitur anno domini.768 hęc Guaguinus lib.3.

næ sedis vt supra in eo Constant cap.89. & cat. doctorum opposito communiónem ecclesiæ Romanæ amplexabantur vt in actione 2. Lectis Adriani literis quibus vsum imaginum & supremam summi Pontificis authoritatem probabat Tarasius tota cum synodo sic credere & tenere respondit.

Ferunt Martinus & non nulli fuisse in ea synodo declaratum quòd spiritussanctus à patre & filio procedat vt ab vno principio. Tuncquè Romanum imperium diuisum fuit à Constantinopolitano & translatum ad Carolum magnum & quadam synodo sub eo Carolo id fuit determinatum de processione spiritussancti. quamquam greci illius temporis non acceptarent vt patet de Teophilacto. concedunt equidem Greci spiritum sanctum esse spiritum patris & filij ait

&

ſanctus a patre & filio proceꝺat prout etiã Anaſtaſius græcus quod aſſerit ſit a patre & filio non factus nec genitus ſed procedens: non creditur quod oppoſitum Ita pertinaciter tenuiſſet vt in eo paſſu Ioannis tertio, non enim dat deus ſpiritum ad menſuram procaciter deffendit. A nonnullis igitur veriſimilius aſſeritur is Theophilactus fuiſſe circa tempora Caroli magni Adriani primi Papę circa ãnum Chriſti ſexcẽteſimum aut ſeptingẽteſimum & veriſimile quod fuerit is qui concilio Frãfordiẽſi preſedit cũ Stephano epiſcopo clariſſimo eiuſdem Adriani tẽpore. cui hec aſſertio non placet alium illi locum quærat.

CAP.

CAP. 98.

Tum Carolus firma obſidione Papiam cingens Veronem proficiſcitur, quæ ĩ ſuam partem ſtatim inclinatur cum vxore & liberis Carolimagni fratris ſui quos & ſecum duxit & ſemper in honore habuit. Aldegiſius verò filius Deſiderij ad imperatorem Conſtantinopolitanum confugit et poſtmodum ad infideles qui cum eiſdem Infeliciter obijt vel à militibus Caroli interficitur. Dehinc Carolus acceptis in deditionem omnibus fermè trãſpadanæ Italiæ vrbibus romam petit feſtum reſurrectionis celebraturus. Qui & axcipitur cũ omni reuerentia ac merito nec enim Adrianus continere potuit quominus pedes eius oſcularetur in gradibus ſancti Petri ad cuius altare peruenientes mutuo iurauerunt ſe perpetuam amicitiam ſeruaturos.

CAP. I.

Carolus à gestis dictus magnus filius Pipini cum triginta tribus annis regnasset in francia & pro tuitione ecclesiæ reiquè publcę christiane Infinitos labores subiisset, ac triumphos retulisset: vt iam super Adriano & Leone tertio enarratum est. dum pro restitutione dicti Leonis Romam adiisset, Romanis Hyrenæe Imperatricis imperium dedignantibus, & pontifex eidem gratificaturus sacerdotum habito concilio eundem Augustum & Romanorum Imperatorem appellat, iungit, ac diademate insigniuit: populo Romano ter acclamante, Carolo Augusto à Deo coronato imperatori vita, & victoria. ita Instituitur octogesimus secundus Imperator anno octingentesimo primo, primus

ita ab vtroque procedere nec videtur differentia nisi verbaliter vt magister 11. dist. c. 1. & doctores verè citant & antiqui doctores grecorum. Anastasius didimus Cirillus & Chrisost. asseruerunt quòd à patre sit & filio non factus & c. sed procedens. Beatus Bonauentura in 11. primi ait ad eam determinationem gracos vocatos non fuisse vndè conqueruntur.

Quod creditur esse de determinatione sub Carolo magno & Adriano 1. apud Aquensē seu Aquisgranum. Nam in concilio Lugdunensi sub Gregorio 10. quo affuit is Bonouentura & fuit prefatus articulus determinatus vt patet in 6. de summa Trinitate & fide catholica. Greci aderāt vt ex ipsius legenda constat. Constat item Græcos ante conciliū Lateranēse in quo affuerūnt sub innocentio 3. se

CAP. 7.

Hinemarus ordinis sancti benedicti archiepiscopus Remensis: Hanni larius eiusdem ordinis dictus etiã fortũatus archiepiscopus Treuirensis & ecclesiæ Romanę Cardinalis, vir eloquentissimus sepius missus a Carolo imperatore Cõstantinopolim ad Michaelem imperatorem, & eloquentia mirabili, pacem inter eos firmauit.

CAP. 8

Angelonius monachus Luxoniensis in diuinis scripturis eruditus iussu Dragonis epi. Metẽsis filii Caroli magni, scripsit super libros Regum & alia nonnulla preclara, qui & moritur circa annum octingentesimũ trigesimium sub Lohtario.

CAP.

turos Vrbes itidem quas Desiderius ab ecclesia abstulerat Carolus restituit & omnia quæ pater Pipinius Gregorio 3. dederat ipse cum amplioribus priuilegijs confirmauit postmodum prout citabit distinct. 63. cap.

Adrianus. Carolus reuersus Papiam cepit & desiderium regem quem regno spoliatũ apud Lugdunum vel Leodium in exilium misit cum vxore & liberis & sic fuit finis Longobardorum Indeque Carolus reuersus Romam, Constituit ibi synodum 153. episcoporum cum Adriano Papa in ecclesia Lateranensi vbi Adrianus cum vniuersa synodo tradiderunt Charolo ius & potestatem eligendi pontificem & ordinandi apostolicam sedem dignitatem etiam

primus ex francis, eo nihilominus id nō optā te Is statim facta disquisi tione, reos cōiurationis in pontificem, censet capite plectendos: pontifex tamem obtinuit, vt tantum relegarentur in exilium.

Hyrena vero imperatrix constantinopolitana, vt platina citat missis, in Italiam legatis, ad Carolum pacem iniit cum eo, & Imperium terminis diuisit, vt ea pars Italiæ eidē optingeret, quæ a Ne apoli & Cecilia, reliqua vero Carolus potiretur, exceptis quæ ditionis ecclesiasticæ essent. Nicephorus tamen dictam hyrenam dolo captam misit in exilium, & constantinopolitanum imperium detinuit pace per suos legatos renouata cum Carolo: sed in quodam conflictu graui cum

3. se subtraxisse ab obedientia Romanæ ecclesiæ vt liquidum est ex ca. Licet de baptismo & eius effectu.

Vbi quamquam reconciliati adhuc intantum abhorrebant latinos, vt rebaptizarent ab eis baptizatos, & abluebant altaria, in quibus latini celebrassent, quod illis sub anathemate interdicitur.

CAP.

CAP. 9.

Turpinus Archiepiscopus Remensis Charoli magni secretarius fidelis, diuinis & humanis litteris eruditus, pauperum aduocatus, & deo dilectus eidem Carolo in expugnatione Sarracenorum semper affuit & gesta eiusdem eleganter cóscripsit, ac sub Ludouico eius filio adhuc floruit, circa annum octingentesimum trigesimum.

CAP. 10.

Eusegisus Abbas Lobinésis cœnobii leges Caroli Magni, & Ludouici filij scripsit.

Famulus episcopus Lugdunésis hebraica lingua atq; etiam latina clarus opuscula non contemnéda scripsit ad Carolum.

Gelator presbiter, Stratus monachus vt reor Bedæ frater.

Lupus Seruatus presbiter, & Ioannes, Erigena monachus,

etiam patriciatus ei conceßerat. hæc igitur eidem conceßit vt regi franciæ nonanum enim erat imperator. Insuper Archiepiscopos & episcopos per singulas prouincias vt inuestiendi vt quis nisi á rege laudaretur inuesteri poßit & quicunque contra hoc agerent anathematis vinculo nodauit: & eius bona publicari præcepit. hæc ex verbis dicti capituli Adrianus qua intitulatur ex hystoria ecclesiast. et forsá ex hist. Bibliotecarij cuius Gaguinus & platina sepißime citant scriptorem.

Ludouicus tamen Rex et imperatar præfati Caroli filius huic priuilegio liberè ceßit prout capitulo. Ego Ludouicus eadé dist. 63. liquido patet. Dum hæc agerentur Constantinus 5. imperabat qui & Elephantiæ morbo fuit correptus Cui Leo 4. eius filius pauco tempore succeßit.

cum rege Bulgarorum iſdē Necephorus vincitur, capite illi abſciſſo cuius filius per annum ſolūmodo Imperat poſt eum: & Micael gener dicti Necephori ſucſceſſit eidem qui quidē Michael miſſis legatis ad Carolum, inita prius fœdera confirmarunt, & redeuntes eorundem etiam confiamationem obtinuerunt à ſommo Pontifice. Cum iſdem Carolus egreferentibus conſtantinopolitanis quod nomen Romani Imperij ab eis abſtuliſſet, quoad vixit habuit pacem cum illis. Iſdem Carolus ſaxones, ſenenſes qui vltra albanum fluuium habitabant, rebelles & à fide multoties deficientes cū omni familia & liberis in franciam migrare cōpulit, conceſſo eis habitationis loco in flandria & Brabātia, & cum prius

CAP. 94.

Et in eo Concilio Lateranenſi fuit approbatus antiquus ordo eccleſiarum vt Romana ſit omnium prima. Dehinc Conſtantinopolitana poſtmodum Alexandrina Antiochena & Hieroſolimitana cum fide & obedientia ad Romanam prout conſtat de priuileg. & exceſ. priuil. c. antiqua. In 8. item ſynodo generali Conſtantinopolitana ſub Adriano 2. Pappa & Baſileo imperatore per cōmiſſarios Adriani deponitur Photius, & reſtituitur Ignatius cum perfectiſſima communione.

Hoc vnum certum eſt quod multo tempore ipſi ſchiſmatici fuerunt nec vnquam perfectè ad gremium eccleſiæ reuerſi.

Sed & multis hereſibus obuoluti ſunt vt quòd perperam tenent ſpiritum ſanctum à patre & filio non procedere vt vno principio

monachus, qui transtulit hierarchiam, & libros diui Dionisij sub Lothario circa hęc tempora scripserunt.

Bertranus

successit. Et huic Constantinus 6. cum matre Hyrene. Qui sub hoc Adriano habuerunt concilium Nicænum 2. episcoporum 350. Quo vsus imaginum probatur vt suo loco iam est præmissum. Et sub eisdem translatum fuit imperium Romanum ad Carolum magnum. Item sub eodem Adriano præfatus Rex Carolus magnus synodum etiam habuit apud francfordiam francorum & Germanorum episcoporum præsidentibus. Theophilacto & Stephano præclaris episcopis. In qua rursus condemnantur imaginum infractores isque Adrianus cum nichil pretermisisset ad bonum spectans pastorem feliciter obijt sui Pontificatus anno circiter 24.

prius Dicerētur Abrodicienſes illi flamingi adhuc nónunquā dicuntur brodenſes vt habent annales franciæ. CAP. 2
Quot bella geſſerit hic christianiſſimus princeps pro eccleſiæ & fidei tuitione aduerſus Infideles antè & poſt adeptum Imperium, hiſtorici enarrāt vt aduerſus ſaxones atque etiā cōtra Aquitanos Infideles, & in hiſpanijs monitione beati Iacobi, ex quibus eoſdem fugauit. Ita & de ciuitate hieruſalem dum ad huc ſolummodo rex eſſet tēpore Conſtantini quinti Imperatoris, & ex aliis locis Innumeris, prout & ſui ꝓgenitores & ſucceſſores ex quo non immerito reges Franciæ Chriſtianiſſimi dicūtur. a potentiſſimis etiam regibus perſarum & aliarum nationum legationibus & muneribus,

ob

principio. Item quod non conficitur niſi in fermentato, & non baptizatur niſi in eorum forma baptizetur ſeruus christi etc. & proteruè ſemper hos tenuerunt errores.

CAP. 12.

Bertranus presbiter monachus erudita quædam composuit:

Anastasius custos bibliotechæ apostolicæ, græco & latino eloquio peritus plura trãstulit in latinũ, iubente Nicolao primo: potissimùm vitam Ioannis elemosinarii, Hierarchiam. S. Dionisii, & septimam synodum vniuersalem fecit latinam, & alia quàm plura.

Claruit adhuc sub Ludouico secundo, & Iohanne Pappa octauo circa annum octingentesimũ sexagesimum.

CAP. 23.

Facille crediderim Anastasiũ hunc eum esse qui dicitur bibliotecharius.

Iohannes Diaconus Romanæ ecclesiæ qui post modum Ioannes Pappa octauus scripsit illustri stillo ad Ioannẽ Pappam septimum vitam beati Gregorii.

Almarius

ob sui nominis famam eius amicitia expeteba-tur, vt a salomone, quos fauoribus etiam contibat vt christianis suarũ ditionum essent propitii. Qui & si bellis continuè Implicitus in sacro tamen studio cultu diuino, sanctisque legibus vix vnquam illo soliciti or vllus. Medio enim Alcuini preceptoris & aliorum propriis sumptibus vniuersitatem parisien. rexit vt Iam supra libro secundo Qui & ipse studiosissimus fuit & eloquentissimus.

Clerum & sacerdotes maximè venerabatur & Zelabat vt patuit ĩ multis synodis eius mandato celebratis & potissimum apud Aquisgranũ vbi de processione spiritussancti a patre & filio fuit definitum anno 812. vt in annalibus Franciæ fo. 3. Item & apud francfordiam aliud consilium

Et in c. quidem de penitentia distin. 1. refertur quod negãt confessionem. Guido Carmelite & alij alios errores illis tribuunt vt qui negant purgatorium & suffragia pro deffunctis & authoritatem Pappæ. item quod asserunt simplicem fornicationem non esse peccatũ & nullam animam antè iudicium esset beatam aut dampnatam & extremã vnctionem non prodesse nec restitutionem esse necessariam aut vsuram esse peccatum & aquam non ponendam in calice & sub vtraque specie esse communicandũ & aiunt sola die cenæ domini sit consecrandum & contemnunt manducantes prohibita in lege moysi et quòd sit licitum decipere inimicum etiam cum periurio & mendatio. Item & quod damnant secundas nuptias & aiunt matrimonium pro arbitrio coniugum

CAP. 99.

Aduertendum in hystorijs ecclesiasticis tres ex prosapia francorum fuisse qui dicti sunt Caroli magni, cum quidem distinctione equidem viri insignes, quod conturbationem ac confusionem nonnumquam parit in hystorijs ni prudenter discernantur: primus fuit Carolus magnus frater Pipini patruus Charoli imperatoris qui cum eodem Pipino regnauit & aduocauit Bonifacium sub Zaccaria Pappa pro celebratione concilij in gallia & tandem mūdo abrenuncians habitum & professionem religionis assumpsit, vt super eodem Pipino premisimus qui & apud viennam moritur vt sub Stephano 2. ca. 92.

cilium coegit aduersus Iconaclastras seu fractores imaginum & in quamplurimis alijs locis. Quantum ad officium ecclesiasticum curauit sicut pater Pipinus vt emendatius caneretur lectionesque sanctorum probatæ colligerentur ac legerētur: idque per Paulum Diaconū de quo supra capite centesimo vigesimo libri secundi. Item vt martirologiū & sanctorū memoriæ recolligerentur per Ilnardū monachum de quo superius libri secundi capite centesimo decimo octauo. Item vt officiū Gregorianum legeretur & apud mediolanū, Ambrosianum. Ita & ipse de nocte semper vnum nocturnum psalterij ad minus dicebat etiam si in bello esset. cap. 3. Innumeras ecclesias & loca sancta per Italiam & hyspaniam extruxit

coniugum dissolubile vix tamen creditur quod vniuersaliter hæc omnia tenuerint at de tribus primis certum est.

CAP. 95.

In concilio tamen florentino conuenerant 1439. cum armenis Rutheis valachis & hyberis & post disputationes sese fidei Romanæ submiserunt nec tamen diu perstiterunt, & in his diuisionibus preocupati sunt à Turcis dem ptis paucis Candia & Cypro quòd de christinissimo multo pertimescendū est ex pari ratione scismatis & diuisionis, & forsam ne in atheismum quòd deterius est incidamus.

Almarius Diaconus decreta apud Aquisgranum, in formam indebitam peritissimè redegit.

CAP.

Secundus fuit Charolus magnus filius Pipini & frater Charoli imperatoris qui & ordinatione procerum franciæ partito regno simul regnarunt, sed eo deffuncto Carolus solus successit de quo super Adriano 5. c. 973. fuit Carolus imperator à magnis gestis etiam agnominatus magnus qui cepit regnare tempore Stephani 2. & Constantini 5. imperatoris circa annum 768. vt super eo Constantino cap. 88. de ipsius imperio agitur initio libri sequentis.

deuotus in crucibus eri-
gendis in Chriſti paſſio
nis memoriam & ipſius
fidei probatis etiam legi-
bus, plurima de Imperio
& fráciæ regno cóſtituit.
In eo enim regno Duo-
decim pares ſelegit ex
Francorumnobilitate.
Qui regi in coronatio-
ne & bellis ac conſiliis
pariter aſſiſterent, nulli
obnoxii niſi tantum par
laméti ſupremi iudicio.
Quorum tres archiepi-
ſcopi ſunt & Duces nem
pe remenſis, Laudunen-
ſis, atque Lingonienſis.
Treſque epiſcopi & Co
mites Bellouacus, Noui
onenſis, & Cathalonen
ſis, ex eccleſiaſticis. è ſe-
culi autem principibus.
duces Burgundus, Nor-
manus, & Aquitanꝰ, Co
mites Flandrenſis, Tho
loſanus, & Campanus,
Stauit ipſe Charolus le-
gem, qua cócedebat, vt
epiſcopi per electionem
Cleri & populi ſecundũ

CAP. 14.

Theodulph⁹ episcopus Aurelianensis & primus Abbas floriciacensis ordinis. S. Benedicti : tempore Ludouici pii scripsit quendam librũ hymnorum, & eum canticũ composuit qui citatur in Ramis palmarum : Gloria laus & honor &c. 3. Quẽ cum eũdem decinisset, ob aliquam suspicionem innocens incarceratus, transeunte imperatore Ludouico iuxta carcerem, ita placuit, vt statim liberum abire permiteret, & canticum in ecclesia canendũ statueret.

CAP.

ſtatuta canonum de pro-
priadiœceſi,remota om
ni munerũ ac perſonarũ
acceptione,debitè ob vi
tæ meritum,& ſapientię
donum eligantur. Quæ
quidem lex a patribus ec
cleſię acceptatur, vt in
capitulo Sacrorũ deſtin-
ctione.63.
Multi probiſſimi ac vi-
ctorioſiſſimi milites cũ
eo fuerunt. Quorum de
uota geſta,ab Eccleſiaſti
cis commendantur, vt
Rollandus, Oliuerius Æ
milius ac Amicus, qui ꝓ
fidei deffen ſione occu-
buerũt. Oge riusdux Dã
marchus, quem tempo-
rum faſciculator, &alij
citant,par tes tranſmari-
nas Hieruſalem vſquè ſo
lis ardores,Deo cum eis
miraculoſè operante fe-
liciter conquiſiuiſſe, &
in ſuperiori india,impe-
rium ordinaſſe,Cui impe
rio pręfecit Ioannem fi-
lium

CAP. 15

Nogerius episcopus Leodiensis, & primus abbas Sancti Galli ordinis Sancti Benedicti, Theutonicus, scientia & sanctitate clarus, volumen sequentiarum, aut, vt aiunt, prosarum scripsit, quem & Nicolaus primus approbauit, & ad missas decantari precepit. Multaquè alia composuit, & obiit sub Lhotario circa annum. 850.

CAP. 16

Christianus, seu Druthmarius presbiter, & Vuãdebertus Diaconus sub Lhotario scripserũt.

lium regis Frisonum dictũ Pristeioham, a quo eius successores sunt denominati: & illi subiecit quatuor decim Barones suæ cognationis, vt sic christiana religio illic permaneret. Fuerunt & alij strenui, vt Hugo burdegalensis, quatuor Haymonis filii: de quibus singulis plurima fabulosa, aut hyperbolica referuntur.

Sepulturæ huius imperatoris Christianissimi secundum Vincentium affuit Leo Papa tertius cum principibus Romanis, ducibus, & multis archiepiscopis eumquè vestitũ & imperiali põpa coronatum, super aurea Cathedra sedentem nobiliter incluserunt. Vndè creditur plebis error euenisse, quod non sit mortuus, sed in transitu, aut extasi, quodq; sit venturus, vt cuncta bella finiat.

CAP.

CAP. I.

Huius Christianissimi imperatoris tempore non leguntur de nouo hæreses obortæ, sed bene quidem continuatæ puta Iconaclastrarum seu fractorum imaginum, aduersus quos synodum coegit apud frãcfordiam sub Adriano primo vt iam de Iconoclastris superius dictum est. Item & sub Stephano secundo apud Lateranum. Scisima etiam Græcorum fuit continuatum habuit tamen Charolus pacem dũ eisdem. Sed noua hæresi firmarunt spiritum sanctum non procedere à patre & filio, vndè & eiusdem Adriani tempore celebratum fuit aliud concilium apud Aquisgranum vbi dictus error condemnatus fuit.

Secta

Lib. 3.

CAP. I.

Leo 3. Romanus, Pappa. 98. creatur pontifex circa aunum domini 795. qui & à Martino dicitur Leo quartus qui numerat quẽdam Leonem tertium post Sergium primum, qui ab alijs non numeratur vt supra 82. c. 2. lib. Hic vir ab ineunte ætate eruditus disciplina ecclesiastica, castus fuit & integer doctorum virorum amator, cum quibus delectabatur conuersari, pius liberalis, ad ægrotos & pauperes, peculiare ei fuit eos visere, & hortari, prædicationibus etiam incumbere ac pijs operibus, & vniuersaliter vir omni virtute ditatus, vndè omnium consensu & applausu creatur pontifex die beati Stephani: Nihilo minus quidam Paschalis primicerius, & Camplus præsbiter maligno spiritu moti,

CAP. 4.

Hic Christianissimus princeps circa liberos educandos curam habuit, vt mares bonis disciplinis, fœminæ in lanificio erudirentur. Denique concessa fuit illi quies à bellis, triennio ante mortem. Testamētū condidit duabus partibus prætiosæ supellectilis præsulibus maiorum ciuitatum relictis ad resarcienda templa, inopesque leuandos.

Tertiam quoque partem liberis & nepotib⁹ ac familiæ pro vniuscuiusq; ratione attribuit. Erant in suis thesauris tres mensæ argenteæ, quarum priorem, quæ continebat effigien vrbis Constantinopolitanæ templo Diui Petri Romæ dedit. Secūdam quę Romanæ ciuitatis Rauenatensi ecclesiæ. Tertia quæ totius orbis imaginem continebat.

Secta etiam Mahumetistarum seu infidelitas vel hæresis secundum Dmascenum a tempore Heraclij imperatoris aui materni huius Charoli viguit & preualuit penè toti orbi nisi quia repressa per hūc Christianissimum imperatorem & progenitores ac successores eiusdem.

CAP.

CAP. 17.

Nicephorus Calixtus græcus historicus, quem & sepius in hoc opere secuti sumus scripsit potissimùm sub Andronico maiore, cui & suā dedicauit historiam. Ac sub Michaele eius filio & iuniori Andronico cognominatis palleologis imperatoribus Constantinopolitanis, Gallis iam eiectis, cum annis, 60. in eo imperassent imperio. Fuit circa tempora Alexandrini 4. Papæ, vaccante imperio occidentali, sub anno Christi 1259. Qui & scripsit vsquè ad tempora Ludouici. 2. imperatoris, ac Adriani. 2. Pontificis, & ad octauam synodu generalem vsquè.

Et sinon singula ipsius opera sint prælaudata. Res ecclesiasticas vtiliter ampleque deduxit.

Videtur

moti, dum litanias perageret cum clero & populo, apud ædem beati Siluestri, suis fraudibus ipsum detineri, amictu pontificali priuari, verberibus affici, linquamque illi abscindi & oculos euelli fecerunt, & in vinculis conyci, ipsum de multis incriminantes. Vbi miraculosè vsus illi restituitur & sermo, Ac Albini, & ducis Spoleteni suffragijs ereptus, ad Charolum magnum, qui in bello aduersus saxones erat auffugit, qui & ipsum cum egregio comitatu Romam remisit, vbi honorificè suscipitur, & cum apud imperatorem à præfatis accusaretur, ipse pro huius rei compositione Romam aduenit, at reclamātibus singulis quòd à nemine laico pontifex debeat iudicari, isdem pontifex in sugestum conscendens super sacro sanctis euangelys, cum iure- [illegible] *iur ando,*

bat. Et quarta aurea ad filios peruenit, aut hæc terria fuit aurea.

Filium Ludouicum natu minoré Aquitaniæ Regem tumque vnicū (nā Pipinus Italiæ Rex obierat) imperii successorem & Benardum Pipini filium regem Italiæ declarauit, mandans, vt, Ludouico in omnibus optéperetur. Rebusquè ita compositis dum Aquisgrani causa valetudinis, propter aquas calidas quæ ibi scaturiūt venisset, febre laterumquè dolore moritur, regni sui anno quadragesimo septimo, imperii autemdecimo quarto. 10. Calendás februarias, anno octingétesimo quintodecimo, Sepultus omni cum honore in ecclesia beatæ Virginis: quā magnis sumptibus extruxerat.

CAP. 2.

Eo tempore etiam viguerunt superstitiones plurimæ & illusiones equidem faunorum satyrorum luitinorum & sortilegiorum, cum quibus & admixtæ hæreses erant & quidem reliquiæ ydolatrarum, faunos satyros et incubos beatus Hieronimus tomo primo in vita beati Pauli heremitæ, & Augustinus decimo quinto de Ciuitate dei Capite vigesimo tertio memorāt & pro eisdem sumunt. Hieronimus quidem de fauno apparente beato Antonio eius verba citat qui aiebat mortalis ego sum vnus ex accolis heremi, quos vario delusa errore gentilitas faunos satyrosque & incubos vocans colit, & Augustinus ait ex celeberrima fama quosdā esse siluanos & faunos quos vulgus incubos vocat & quosdam

Videtur fauisse schisma ti Græcorum, de processione spiritussancti à solo patre.

iurando, ab obiectis se purgauit.

CAP. 2.

Paulò antè Hyrena mater Constantini sexti prius per eum expulsa ab imperio, fauore Constantinopolitanorum quorundam ipsum, suique filij filios oculis priuat, eumque in carcerem includit: vbi & moritur. Cum his perturbationibus rempublicam ecclesiæ, & totius Italiæ, negligentar administraret: Romani commoti Charolum magnum Augustum & imperatorem acclamant.

Quem & Leo Pappa vt benè meritum, in imperatorem discernit. Inunxit & coronauit, ac Pipinum eius filium in Regem Italiæ. Charolus igitur in imperij potestate, conspiratores in pontificem morte plectendos decernit.

Verùm Pontifex sua benignitate obtinuit, vt tantummodo

CAP. 5.

Ludouicus pius a benignitate sic cognominatus, imperator octogesimus tertius, Caroli magni filius, instituitur Augustus & imperator à patre, circa annū domini octingentesimum quintum decimum. Nā in Imperio Romano ab eiusdem Caroli magni tempore vsque Henricum secundum, imperatores successiuè paternaué institutione, vt pridem apud Græcos, & non per electionem instituebantur.

CAP. 6.

Carolus magnus huius pater plurimos habuit filios, Carolotū nēpè de quo quædam pauca narrat Historia. Qui & obiit ante patrem Pipinum. Qui vt iam prefatū est, à Leone.3 & patre rex Italiæ, Longobardiæ fuit institutus. Et hunc Ludouicum

dam esse demones quos drusios Galli noncupant nec Augustinus audet deffinire demones ne habeant corpora aerea prout in septima synodo quæ Nicena secunda fuit relinquitur sub dubio.

Item Eusebius Cæsariensis de preparatione euangelica Libro quinto capite nono ait citando plutarcum in insula quadam Aegipti quæ paxas dicitur proclamatum quòd magnus Pan obijsset, & in insulis vltra Angliam quasdam ex eis esse dedicatas demonibus & heroibus vbi quidam ex relatione vicinorum quandoquè moriuntur & tūc grandines & nymbos suscitant sed viuentes sereni sunt. Et in his corporibus possent dici incubi. Sed alia est fides nostra cum sint immortales spiritus nec valentes nubere aut generare.

Quod

CAP. 124.

Millo cœnobii sancti Amandi, sub Carolo Caluo, Hubaldus cœnobii eluonēsis Benedicti, eo tempore preclarè scripserunt.

Remigius quidam episcopus Rhotomagensis sanctitate floruit, tempore Constantini. 5. at nil de ipsi' scriptis legerim. Remigius quidam alius citatur a Lyrano geneseos 45. qui librum interpretationum composuerit, in quo (vt ait) sæpius reprehēditur a Hieronymo, &, ex quo ipsū precessit. Mirum tamen quod nil de ipso dicit libro illustrium virorum, nec Genadius aut Trithenius.

CAP.

tantummodo in franciam exilio relegarentur. Cumque a multis persuaderetur, Longobardos ex Italia expellendos, Charolus cum pontifice prudentius censuerunt agendum, cum multis ex Italia sanguinitate & affinitate essent coniuncti: et ita eorum nomen remansurum, vbi sedem prius habuissent. Cum etiam Charolus imperio, & rebus Italicis debitè administratis & compositis, redisset in franciam regno Italiæ in manu filij Pipini commisso: Leo iterum seditionibus vexabatur. Ex quo rursus ab vrbe discedens Mantuam proficiscitur, ad videndum christi sanguinem, qui tū miraculis in magno erat precio. Quo ob frequentiam miraculorum approbato, ad Charolum iterum reffugit, vt de veritate & rebus componendis

nicum, qui ad huc in iuuenali ætate, regnum Aquitaniæ dederat, ꝙ hic in ea natus esset. Huncquè pater in cunabulis Romam secum deportari fecit, & a summo pontifice coronari in Regem.

CAP. 7.

Pipinus autem Rex Italiæ, Mediolani antè patrem obiit. Vndè & Carolus iam senio grauis vt is intellexit Pipinum mortuum, hunc Ludouicum minorem natu Regni & imperii successoré instituit, Bernardum verò Pipini filium Regem Italiæ declarauit: Mandans, vt in omnibus Lu[...]ce ob téperetur. Hic Ludouicus a Stephano Papa 4 coronatus fuit apud Aurelianũ, & consecratus in imperatorem, exactiones singulas maxima benignite amouit.

CAP.

Quod si tamen videatur id fit ex transfuso & conseruato virili semine secundum doctores vt in secundo sententiarum distinctione octaua.

CAP. 3.

Faunos crediderim esse eos, quos vulgus, ad patrum nostrorum vsque tempora, vocabat Fées: habitantes, aiebant, in palatijs subterraneis per Aera volantes, destinationemque & bonam fortunam compromittentes & donantes, vt demon olim per idola. Idque ex fabulosis libris temporis huius imperatoris citatur vt de Huone Burdegalensi, de rege. Oberone et alijs quamplurimis. Et hæc in multis non tantum superstitionem & errorem sapiunt, sed etiam hæresim. Vt quia id quòd Oberon solum solo iussu præciperet statim adimpleretur, absque alio ministerio, ac si deus, dixit &

CAP. 12.

Remigius monacus altissiodorensis, & post modum eiusdem loci antistes, vir in diuinis & humanis scientiis eruditus, fuit preceptor Odonis primùm abbatis cluniacensis, præclara edidit opuscula in Matheum, in psalterium., & in cantica canticorum, & alia nonnulla sub Carolo Caluo circa. 880. ex Triten.

CAP. 18.

Ambrosius Ausbertus presbiter, Pascasi' Rhatherus abbas Corbensis, Tricus Altissiodorus Offridius vuisenbergensis omnes ordinis Benedictini Sub Ludouico, Lhotario & Carolo imperatoribus præclara scripserunt.

Arnoldus, qui & Albertus floriasencis cœnobii Odo primus abbas Cluniacensis, Remigii Altisidorensis, auditor hoc tempore floruerunt.

nendis colloquerentur, à quo quidem Charolo & ciuitatibus Remigiensi et Carisiensi honorificè suscipitur. Rediens ab imperatore in Italiam, cum mandatis ad filium regem Pipinum, eo adiuuante de seditiosis cum clementia supplicium sumpsit. At non multo post isdem Pipinus Rex Italiæ rebus victoriosè administratis obijt apud Mediolanum adhuc viuente patre.

CAP. 3.

Sub dicto Leone iussione Charoli imperatoris congregatum fuit Concilium maguntiacum episcoporum præsbyterorum & monachorum ac etiam laicorum. Nam ab initio vt plenius tractarent de statu religionis & Christianæ plebis profectu tres stationes fuerunt turmas aut sessiones. In priori fuerunt episcopi cum notarijs legentes euangelia et Canones sanctorum patrum, pastoralē

CAP. 8.

Hic Ludouicus victoriosus fuit, nam Sarracenos, & vascones vltra Garrunciam sæpius deuicit. Tarrasconam Barcellonemquè, & plurimas ciuitates, ab eisdem detentas cōquisiuit. Bernardus verò illi ex fratre nepos, instigantibus quibusdam seditiosis, ex quibus fuerunt episcopi Mediolanēsis Cremonensis, & Aurielianensis, defecit ab imperio, & coegit quasdam ciuitates in sua verba iurare. ex ea commotione Ludouicus non absre concitatus, prefectos cum valida manu aduersus eum mittens ipsum cum suis in alpibus superat. Aut vt in annalibus franciæ, eundem cū valido exercitu progressum, vsque ciuitatem Catalaunensem in Campania illic à Ludouico

& facta sunt, & idem de alijs quamplurimis. Lutinos verò vocabant quosdam qui tunc in diuersas animalium species se traformabant, vt equi phalerati, vituli aut huiusmodi & multas faciebant illusiones in plebe. Verum hæc omnia creduntur fuisse potius ex illusione diabolica, deo permittente, et demon forsam ab his destitit, vt nos ad peiora tentet. Nec illa apparitio non nisi illusoria erat. Nā re ipsa demon, nec per se. aut sortilegos, posset perfectā speciem in aliam transmutare nisi specie tenus, cum præstigio, aut aliqua transmutatione, vel commutatione secundum Augustinum decimo octauo de ciuitate dei cap. 17. vti narrat isdem Augustinus eodem li. cap. 18. de quadā Iphigenia Regis Agamenonis filia, qua videbatur in ceruū transformata, & alibi viu repert

Libri.3.pars 3.

CAP. I.

pars præcedens fuit de im peratoribus Gallis ex origine Caroli magni. Sequens vero de posteris eiusdem Germanicis aut Alemanis, per Ludouicum Germanicum filium Ludouici pii filii eiusdem Caroli qui Germanicus: & si impius ad pium patrem fuerit, sicut & sui fratres, in patris morte reconciliatus ad pietatem cōuersus est. qui plura sanctitatis loca extruxit. Bohemos ad fidem compulit & adduxit. secundum Vincentium visus fuit in pœna, post mortem sed propè liberandus.

CAP. 2.

Almanus altuillarensis cœnobii, citatur a Trithennio, docta quædam scripsisse, huius tēpore Caroli.

Gregorij cum alijs sanctis dogmatibus perquirentes qualiter statum ecclesiæ perfectum conseruare possent. In secunda consederunt abblates & probati monachi legētes regulam beati Benedicti & tractantes de meliori monachorum statu.

In tertia sederunt iudices & comites in mundanis legibus decertantes vulgi perquirentes iustitias ibi de omni statu ecclesiastico obseruatione ieiunorum festorum solemnitatum lytaniarum et de cuiuslibet status ecclesiastici reformatione plurima statuerunt.

Fuit & Concilium vuormacense sub eodem de quibus in actibus & Summa conciliorum Leo hic pontifex rēstitūtis ac extructis pluribus sacris locis Letanijsque & supplicationibus iterum ordinatis moritur primo ac vigesimo sui pontificatus anno

cum

uico capitur, Regno priuatur, & excœcatur cum suis vita salua. Dūquè impatienter hic feret tandem capite plectitur: episcopi vero exaugurātur, & in monasterium detrudūtur.

Ludouicus ex priore vxore Armenia tres habuit filios Lotharium, Pipinum, & Ludouicū. Cumque redijsset victor ex Britania, per Andegarium præfata Armenia illic decubans obiit.

CAP. 9.

Ludouicus igitur ex Andegauis Rothomagū abiens apud Aquisgranum deuenit vbi co acta procerum & prælatorum sinodo eorum assensu Lotharium cōsortem imperij Pipinū Aquitaniæ Regem, & Ludouicum Bauarię & Germanię præfecit, vt iam super Pascali præmissum est.

Ea

reperta est, vndè vera cerua fuerat in eius loco apposita: & ipsa ministerio demonis alium in locum transportata, & ita de diomedis auibus.

De imperfectis autem speciebus vt aquarum in sanguinem, aut ranas constat ex cap. 8. Exodi, quod possit etiam per magos.

cum odore sanctitatis dignus vt cum duobus præcedentibus Leonibus inter sanctos referretur, affuit sepulturæ imperatoris, quem coronauerat, vndè constat ipsum solum sedisse in Petri sede toto suo imperio.

De summis pontificibus constat quia tempore totius imperij Charoli Leo tertius sedit nec quis alius quamquam tempore regnorum suorum alij præfuerunt.

CAP. 4.

Stephanus 4. huius nominis Pappa nonagesimus sextus, instituitur circa annum domini octingentesimum quintum decimum, vir Romanus ex nobili genere, præclaræ doctrinæ, ac integritatis. Quippè qui sub Adriano et Leone in Ecclesiasticis educatus, rationē benè viuēdi didicerat. Hic tertio mense sui pontificatus in Gallias ad Ludouicum Pium proficiscitur, forsam

Ea ſinodus creditur ſub eodẽ Paſcali fuiſſe circa Chriſti nati annum octingenteſimum decimũ nonum. eſto conuocatio fuerit forſitam approbante Stephano 4. priuſquàm obijſſet. Plurima de ſtatu & cermoniis eccleſiæ in ea fuerunt ordinata, & debitam in formam per Almariũ Diaconum redacta. In ea ſinodo, profuſi ſuperbique faſtus quorundam eccleſiaſticorum pariter reformati fuerunt. Illic pius imperator legatos Sarracenorum ex Cæſarauguſta, & Barcilonia cũ pace ſuſcepit. Vtquè ſuper Eugenio. 2. teſtis eſt Platina. ac annales franciæ. Tum Ludouicus legatos æquè Michaelis imperatoris Conſtantinopolitani audit ad reconciliandam, & continuendam pacem prius initam. Item vt eundem

CAP. 3.

Adrenaldus qui & Albertus cœnobii floriēsis Odo primus abbas cluniacensis Remigii Altisiodorensis auditor. Et Rathbodus 4. episcopus Traiectēsis ordinis sancti Benedicti, floruerunt & scripserunt tempore huius Arnulphi imperatoris anno 910. vt habet Tritennius. Regino item Abbas pruniensis diœcesis Treueriensis.

aiunt causa vitandæ seditionis Campulianæ, quæ Leone mortuo inualescebat. Quem & Ludouicus in Aurelianis omni cum honore reuerentiaquè suscepit, & ex equo descendens, ipsum sustentando, in vrbem introduxit, precedente & canente clero, ac mutuis conuiuijs sæpius de italicis rebus collocuti sunt. A quo et Ludouicus corona & imperialibus titulis est insignitus.

Ludouicus

dem consuleret, quid de sacris imaginibus censeret faciendum, abolēdæ ne, an restituendę viderentur. quos super hoc summum ad pontificem remisit, cuius inerat maximè ea de re decernere. Quod & iam sub Constantino quinto in 7. sinodo, & sub Carolo magno, apud Francfordiam, eas obseruandas esse, ac venerandas, determinatum fuerat. Insuper &. b. Dionisii libros de cœlesti hierachia propria manu eiusdem scriptos, ad eum transmisit: quod Grate recepit, & pro magno munere apud. S. Dionisium, eisdem transmisit, & obtulit.

CAP. 10.

Eo tempore cum is Ludouicus vxorem nō haberet procerum supplicationē, & cōcilio, quādam Comitis Balduini filiam ex qua habuit filium

CAP. 4

Stephanus episcopus Leodiciensis, tempore Ludouici 4. præclara scripsit.

CAP. 5.

Ludouicus super his, granibus bellis in Vascones et Britones implicitus, à Pontifice descendens, suplicatione eiusdem exules omnes, & captiuos, quos pater Carolus propter scelera in Iohannẽ Pappam capite mulctauerat, libertate donauit, et crucem magni pretij eidem obtulit, in ædem diui Petri offerendam. Hæc ex Platina, Sabellico, Martino, & annalibus historijs liquidò patent, vt ea quæ ad hystoriam spectant, nec quid ex nostris apposuimus.

CAP. 6.

Pascalis Romanus Pappa centesimus creatur pontifex circa octingentesimum decimum sextum à Christo nato, compulsus à clero, & populo Romano absquè vlla auctoritate imperatoris. Quo circa statim legatos ad Ludouicum misit,

qui

um cognomento Carolum caluum, qui post modum imperator, & rex franciæ fuit, circa annum, vt aiunt. 822. Quidā Lindemurus inferioris Pannoniæ dux ab imperio defecit, quē imperator præpotenti exercitu fugauit qui ad quendā Dalmatię principem fugit, & eundem proditorié occidit, & eius terram detinuit.

CAP. II.

Eo etiam anno Ludouicus quendam Cadragum Regem Abrodicienum expulit restituto priori rege Seclomaro, qui fidem & baptismum suscepit. prodigia plurima apud Saxones & in Gallia tunc euenerunt: ignis enim de cælo cadens cum fulgure, & lapidibꝰ. 23. villas apud Saxones combussit, & secuta est, mortalitas maxima. In territorio Toullensi, puella post

sacram

3.pars lib. 3.

CAP. I.

Ratheri' episcop' vero nensis præclara scripsit sub Henrico imperatore. Tandem pro veritate in exilio moritur.

Radulphus monachus flauiacensis, & Smaradus abbas Sancti Michaelis tum etiã floruerũt.

CAP. 2.

Vindichinus monachus Corbeyẽsis, Andradus Diaconus abbas floriacẽsis, scripserũt, & floruerunt sub Othone imperatore.

CAP. 3.

Rupertus seu Robertus Rex Franciæ filius Hugonis Capeti, vir omni gratia clarus, adeò vt merito à Tritennio, & aliis, inter ecclesiasticos scriptores computetur. Composuit enim prosam de spiritu sancto. Veni sancte spiritus, aut vt Gaguino placet, sancti spiritus adsit nobis gratia

qui eius innocentiam manifestarent: satisfactionem Ludouicus admisit, & accepit cum monitione, vt in futurum à similibus abstineant. Is cum ex vxore Armenia, tres haberet filios Lotharium, Pipinum & Ludouicum. In quodam conuentu procerum apud Aquisgranum, eorum assensu Lotharium Italiæ Regem, et socium ac imperij successorem sibi elegit. Pipinum autem Aquitaniæ Regem Ludouicus instituit, & Ludouicum Bauariæ & Germaniæ. Vtquè firmum esset, & singulis notum, eundem Latharium ad Pascalem Pontificem transmisit, aut vt alijs placet, Rogatus à Pascali ad eum accessit. Quem honorificè receptũ eundem in die sancto Pascha, in Regem Italiæ, & Augustum inunxit. Nihilominus rebus nouis tumultuante Italia, opem &

sacram communionem acceptam à pane post decem menses abstinuit & dehinc per tres annos, ab omni cibo & potu, ac post modum vita communi vixit.

In solstitio æstiuali, cecidit glacies. 15. pedum lōgitudinis, & duorū spicitudinis, tuncquè obiit Pascalis Pappa circa annum octingentesimum vigesimum tertium.

Anno circiter. 825. Rex Dacię cum vxore, & suorum ingenti multitudine baptismum, & fidem suscepit apud. Maguntiam.

Corpus beati Sebastiani conceditur ab Eugenio apud Suessionem transferi intercessione eiusdem Ludouici, cum maximis miraculis, & anno sequenti corpus. B. Gregorii fertur illic trāslatum, aut notabilem eorum corporum partē.

CAP.

gratia, & responsorium, vigiliæ natiuitatis domini. O Iuda & Hirusalẽ. Item O Cõstantia Martirum. Responsorium Cornelius Centurio, ꝙ obstulit in offertorio, Papa celebrante in altari Sancti Petri. Tunc què ministri scedulam scriptam, & notatam reperientes, ingenium & deuotionẽ, principis admirantes, obtinuerunt, vt publicè in ecclesia cãtarentur. Composuit & alia quàm plurima, fuit enim peritus, & deuotus musicus, ita vt & horas canonicas cum clericis decantaret & foris apud se legeret cum suis. Tantæ fuit pietatis ad pauperes, vt suis se vestimentis non nunquam spolians, eos vestiret. Liber ex manibus eiusdem Domini

Regis

& fauorem postulaturus ad patrẽ accessit, protinus Italiam repetiturus.

CAP. 7.

At interim Theodorus primicerius & Leo nomẽclator Lothario fideles, per quandam seditionem, in lateranensi palatio luminibus priuantur & interficiuntur. Fuere qui tantum crimen in Pascalem reijcerent: & ipse in synodo triginta episcoporum, coniecturis rationibus & iuramento à tanto crimine se liberauit. Quam quidem satisfactionem Ludouicus accepit. Vtquè seditio de re incerta deinceps non oriretur, citat bibliothecarius quòd clarius c. Ego Ludouicus 63. distinct. continetur.

Ego Ludouicus imperator statuo & concedo per hoc pactum nostræ confirmationis tibi beato Petro & pro te vicario tuo Domino Paschali, & tuis successoribus in perpetuum,

CAP. 12.

Azo quidam ex Curia eiuſdem Ludouici fugitiuus ad Sarracenos abiit,& eos in Hiſpaniã, aduerſus imperatorem conuocauit. qui Pipinũ filium Aquitaniæ Regẽ cum exercitu eis obuiá miſit. At negligẽtia capitaneorum, Barcilonã & Girundam, ante eorum aduentum, iam cœperat.

Qua ex cauſa indignatus imperator, eos honore& officio deſtituit: ac ſequenti anno Lhotarium cum fratre Pipino aduerſus eos miſit, qui redierunt, dum eos fugiſse, ſciuerunt. Tum Theodolphus epiſcop⁹ Aurelianẽſis andegauis incarceratus cum aliis ob comſpirationẽ, cum inperatoris nepote Bernardo, cum die palmarũ imperator in proceſſionem iiſſet, aperta feneſtra, ex carcere eum canticum cecinit,

Regis nó recedebat, ita vt pro tribunali sedés, in sinu haberet psalterium apertum. Vndè & post morté legitur miraculis corruscasse. Obiit, plurimis templis per eum extructis, circa annum Domini. 1030. vt citat Guaguinus. Regnauit in parte, tempore othonis secundi: Nam. 34. annorum fuit sui regni tempus. Platina super Iohannem. 20. citat eŭdum in obsidione cuiusdam oppidi, horas persolueret, hostiŭ mœnia diuinitus corruerűt & statim sui sűt ingressi.

CAP.

perpetuum, sicut vsquè nunc tenuistis, & vestri praecessores in potestate vestra & ditione Romana, ciuitatem cum ducatu suo & suburbanis, atquè viculis & territorij eius montanis, & maritimis littoribus, & portubus seu cunctis ciuitatibus, castellis opidis ac villis in Tusciæ partibus.

Item & eo capite. Ego Ludouicus 63. distinctio. ipse cedens priuilegio. Ludouicus itaquè vt ex eo capitulo, cedens priuilegio per Adrianum concesso, liberam dedit potestatem eligendi & consecrandi summum Pontificem canonico more, ita quod ipso consecrato legati statim ad franciă mittantur: qui charitatem et pacem inter eos cősocient. Pascalis plurimis locis constructis sacris & exornatis cum sanctæ religionis, & pietatis exemplo moritur, cum 7. annis et mensibus

Gloria, laus, & honor. quo delectatus imperator, ipſum libertati dedit. & canticum cóſtituit, in eccleſia canendum.

CAP. 13.

Circa vero annum. 829. Nonnulli ex Capitaneis, qui fuerant deſtituti coſpirarunt in eum, perſuadétes Pipino eius filio Regi Acquitanię plurima de Iudich nouerca & imperatrice, quá cũ oprobriis in monaſterium incluſerunt, Imperatorem deſtituentes ab imperii adminiſtratione. Qui tamen poſtmodum, in quodam ſenatu apud Maguntiam, reſtitutus fuit. Circa verò annum. 832. pater voluit Carolo minori natu qui illi ex Iudich natus erat fuitquè dictus Caluus, Regni pottionem aſſignare. At Lhotarius Rex Italiæ, ægreferens quod ipſum illi præferret, ea de cauſa cómotus ipſe

CAP. 4

Ammonius Gallus monacus Floriacensis, Herigerius abbas Lobiésis flaualdus monachus Remensis, Albertus abbas gemblacensis, preclara quędam scripserunt, circa hęc tempora: fuerunt ordinis sácti Benedicti. Item Burchardus episcopus Vuormatiensis, auditor pręfati Alberti Abbatis.

mensibus penè 4. sedisset. anno vltimo reperit corpus. B. Cecilia, & Valerij, ipsa se reuelante, & transtulit in eorum ecclesiam. Vincen. & Pla.

Eugenius secundus Romanus Pappa 101. *tanta sanctitatis, & elegantis doctrinæ, vt omnium consensu pontifex crearetur circa 823. Esto initio sui pontificatus, prout fasciculator temporum, & alij quidam citant, fuerit schismator, inter eundem & Sisinium ex eligentium discordia, discordi tamen voto, Eugenius præualuit. Suo tempore Lotharius Rex Italiæ, magistratum Romanus indicit. Hic fuit mundi contemptor, & spretor cupiditatum, pauperum, pupillorumquè pater, etiam antè pontificatum. multa pietatis loca extruxit ac ornauit.*

ipſe Lotharius cum ſu-
is fratribus, in quodam
procerum ac antiſtitum
conuentu, quibuſcum,
vt aiunt Gregorius Pap
pa aſſēſit, patrem ab im
perio deponunt, & mo-
nachalē habitum ſume-
re compellunt, inter ſe
imperium partiētes, ſed
nobilium moderamine,
fauoreq; deſtitut⁹ fuit.

CAP. 14.

Circa igitur annum Do
mini 834. inſtantibus
potiſſimū Guillelmo co
neſtabili, & alijs, ex an
tiqua Imperatoris fami
lia proceres imperij, ad
imperatoris liberatio-
nem commonent. vndé
Lotharius compulſus,
patrem apud S. Dioniſi
um liberum dimiſit, abi
ens in Burgundiam. cœ
terū dignitatem reſume
re noluit, donec eorum
concilio patrum purga
retur: nec vxorem reci-
pere voluit, quin prius
ſibi impoſitorum pro

Sicone m Beneuentanum ducem singulis et medijs legitimis monuit, vt à Neapolitanorum obsidione desisteret, & in Sarracenos, qui Panormum obsidebant, castra verteret. Cum itaquè tribus annis in pontificatu vixisset, moritur, vt ait Platina, omnibus collachrimiantibus. At fasciculator, & Chronica Cronicorum à laicis quibusdam Romanis, eum prius excecatum dehinc martyrio coronatum referunt.

CAP. 9.

Valentinus Romanus Pappa 102. circa annum 826. instituitur, tantæ fuit sanctitatis, & virtutis vt necdum præsbiter, sed Diaconus ad pontificatum sublimaretur. Qui & apud Pascalem ac Eugenium, rationem benè viuendi, simul & doctrinam didiscerat. tantæ fuit eloquẽtiæ, vt facilè, quòd vellet, suaderet, vel dissuaderet.

diret immunis reſtitut⁹, primum Eccleſias, & in debitè acta reparauit.

CAP.15.

Ludouicus Lhotario filio ſtatim mandat, vt ab eccleſiæ Romanę ab ſtineat opreſſione. Quã ſub iureiurando, ſua in coronatione, tueri polli citus fuerat. qui obtem perans promiſit ſe ſin - gula reſtituturum. Supplicatione Item Reginę Iudich, ac procerum Ca rolus pupillus Rex Frã- ciæ, Burgundiæ ac Nor mani à patre inſtituitur Et conuocato, ac recon ciliato Lhotario primo genito Rege Italiæ, pu - pilli fratris illi cura có mittitur, & ab eo accep tatur.

Ea lege vt inter eos bi- partitum eſſet imperiũ. Ita vt Auſtraſia. vſquè hungaros, dempta Baua ria cui Ludouicus iam e rat prefectus Lothario: & pars quæ ad occidu - um

Liber hic quartus erit de historiis ecclesiasticis, tempore electitionis Imperatorum, institutæ a Gregorio.5.& Othone.3.

CAP.I.

Berno abbas constátien. diœcesis. Osbertus monachus cantuariensis, Adelbodus episcopus traiecten. Odito abbas cluniacensis, scripserunt & claruerunt circa hæc tempora. Item Fulbertus episcop' Carnoten. Bruno episcopus herbipolen. Aribo mōguntius archiepiscopus Rupertus abbas cassinensis.

CAP.2.

Guido abbas de Cruce sancti Eufredini præmissi ordinis sancti benedicti, floruerunt & scripserūt circa.1030.&.1040.

Citatur in chronicis Britāniæ folio.74. quod præfatus episcopus fulbertus tria composuerit responsoria

suaderet. & nil nisi sanum, pietate & liberalitate, & ac omni virtute enituit, & quo dignus non erat mundus, 40. sui pontificatus die migrauit.

Sicardus dux Beneuentanus, deusdedit Abbatem montis Cascini, in carcerem, vbi moritur coniecit.

CAP. 10.

Gregorius 4. Romanus Pappa 103. instituitur circa annum domini 827. Ludouici pij tempore, quo Sarraceni Asiam & terram sanctam, aditusquè in eam interclusere. Sed & Mauri, classe in Siciliam delati, eam deuastarunt occupato Panorino. Veneti rogati à Michaele Constantinopolitano imperatore, eosdem prohibere, & arcere tentantes nequiuerunt.

Gregorius

um Carolo continge-
ret. Iá enim Pipinus Ac
quitanicus occubuerat,
Relicto Pipino filio cũ
fratre ex eo progenitis.
Ob id Ludouicus Baua
riȩ Rex insurgit in pa-
trem per Germaniam,
& a patre fugatur. Tan
dem dolore & senio in
tantam deuenit pater æ
gritudinem, apud Ma-
guntiam, vt per dies 4.
aut 40. nullum alimen-
tum præter quàm Do-
minici corporis accepe-
perit. Ad quem venit
Lotharius vocatus,
quem corona sua & en
se donauit: commenda
ta illi cura pupilli fra-
tris, & matris. Ludoui-
co Bauaro rogatus in-
dulsit. Continuèq; fide
plenus ridenti similis
expirauit & sepellitur
Metis apud Matré Hil-
degradem Lugubri pó-
pa, anno Christi. 840.
Cum imperasset annis
25. Et nó multo post sub
secutus

reſpóſoria in honorem beatæ virginis, quæ in eccleſia canãtur. Stirps Ieſſe. Solem Iuſtitiæ Et chorus nouę Hierufalem.

Gregorius ſuis legatis Ludouicum et Lhotarium filium rogat, vt Siculis opem ferant. Qui vt aiũt, tergiuerſantes reſponderunt id bellum ad Michaelem imperatorem potius ſpectare, ſe tamen paratos impenſa copijſquè communibus rem gerere. Qui nõ omnino extra rationem. Nam partitione, etiam cum Carolo magno, Sicilia ad Græcos ſpectabat. Interim nihilominus dominus Boniſacium comitem Corſiæ, cum fratre Bertario ſuſcitauit, quibuſdam Hetruriæ populis. Qui claſſe ex aduerſo in Affricam delati quater cum hoſtibus congreſſi preualuerunt, maxima cum hoſtium cæde. Ita vt coacti Mauri fuerint, ſuis auxilium laturi, patriam repetere, & ſic à Barbarorum incurſu liberata eſt Sicilia, ac Bonifacius comes victrice cum claſſe, ingentiquè præda in Corſicam

25.non multo poſt ſubſecutus eſt Gregorius. Vincentius,& annalles citant ipſum Ludouici germanici filio, vt eidē ſuccurreet, apparuiſſe.

CAP. 61.

Lotharius primus imperator 84.circa annum Domini.840,hic defuncto patre Ludouico, quicquid fuiſſet policitus totum arripuit imperium.Et quem ad modū nec,filii cum patre pacem,habuerūt ita, Deo permitente,nec inter ſe obſeruarunt. Nam vt aiunt, Pipino Acquitanico iam deffuncto,Ludouicus Bauarus, & Carolus Caluus aduerſus fratrem Lotharium pro imperio contendunt. Aut,prout veriſimilius Guaguino placet, Lotharius & Ludouicus fratres vterini aduerſus Carolum inſurgūt, quē nobiliore paternę hereditatis parte inſtitutum hęredem dolebant.Qui

CAP. 3.

Engelnotus episcopus Cantuariēsis, Adelman⁹ Episcopus Brixiensis auditor præfati Fulberti, hoc tempore contra Berengarium, & alia quædam scripserunt.

Hermanus contractus monachus. S. Galli, multa ecclesiastica scripsit, prosas siquidem, & antiphonas, Maria Dulcissima, Salue Regna, Alma redēptoris mater, & plurima alia. In scientijs humanis, etiam ex gręco & arabico perit⁹. floruit tēpore Henrici 3 hæc ex Triten.

In. 3. libro Chronicorũ Britannię folio. 74. citatur ex Martino, ꝙ Petr⁹ Archiepiscopus Cōpostellę cōposuit eam antiphonã, Salue Regina &c. & cantum eiusdem.

Et eo loco Chronicorũ citatur quia tum Guido Aretinus excellens philosophus, ac musicus, cōposuit regulã musices

sicam redijt. Hic Platina refert Venetos ex Venetijs originem habuisse à Venetis, tempore Atillæ, cuius sæuitiam fugientes, se se in eis paludibus concluserunt, et contra vim hostium munierunt. Quos oriundos ferunt, ex Ciuitate Venetensi in Britannia minori, aduersus quã Cæsar in Commentarijs duplicem conflictum habuisse testatur.

CAP. 11.

Gregorius sua admonitione & consensu episcoporũ egit apud imperatorẽ, vt festum omnium sanctorum per totam franciã germaniamq; celebraretur quẽadmodum et apud Romanos iussu Bonifacij, 4. Gaguinus ex Iohanne le Maire in illustrationibus Galliæ citat hunc Grigorium imperatorijs filijs plurimum fauisse. qua propter & alijs de causis imperator imperium abdicare compulsus est, ac monacalem habitum suscipere,

posterior natus ac ex eo rum nouerca illis odiosa. Hi itaquè circiter annũ dni. 843. tantã pugnã & cõflictũ in dñicę ascẽsionis die habuerũt Lotario inuadẽte, & Carolo ob festũ differẽte, tãtiq; eo in exercitu circa altissiodorum ex vtraquè parte ceciderũt quã apud Francos vnquã sit lectũ. Eaquè cędes fuit vt à victo nõ dissimilis victor esse putaretur. Carolus nihilomin⁹ superior fratribus fugiẽtibus euasit, & Lotarium Aquisgranũ vsque insequitur. dehinc lugdunũ & Viẽnã : vbi plurimis intercedẽtib⁹, & cõsulẽtib⁹, in cõcordiã venerũt fratres, ea forma, vt Lothario Italia oĩs cum Austrasia, Lotharingia (à quo eã ferũt denominatã) cu imperii diademate cõtingeret. Ludouico autem Germania & Bauaria, Carolo Frãciæ Regnũ à Britanico

quam gammam vocăt.

CAP. 4.

Alphanus episcopus Salernitanus, Helpericus monachus cœnobii sancti Galli, Bertorius monachus, Alcherius, & Albertus Metensis, omnes Benedictini quędam Catholica scripserunt circa hec tempora.

Hunbertus monachus tulensis diuinis & humanis litteris peritus a Leone Pappa Constantinopolim missus, ad confutendas græcorum hæręses, quendam Nicetam pectoratum monachum coram Constantino imperatore deuicit. Et eam disceptationem more dialogorũ cõscripsit. sub Henrico circa 1050.

Anselmus monachus remensis eo fermè anno, vno volumine collegit acta præclara prefati Leonis. 9.

Lant francus archiepiscopus Cantuariensis, Italiæ

arcta sub custodia, in Sancti Medardi Suessionensis monasterio. Reginaquè Judich apud Tortonem Italiæ.

Nicolaus in Annalibus, ita & Martinus, Gregorio tribuunt, quod filijs fauerit. Verùm de Iohanne le Maire, quia ex affectione nimia, aduersus Ecclesiam in multis exclamat. propter bellum Iullij 2. non tanto differendum. Corpus beati Marci ex Alexandria à mercatoribus Venetis in eorum deffertur patriam, vbi nunc religiose colitur Hic doctrina & pietatis diligentia clarus multis sanctis locis per eum extructis, ac restitutis moritur sui pontificatus anno 16.

CAP.

octauo mosam vsquè.

Ex tunc Germania a francia est seiuncta.

CAP. 17.

Horum vires fratrum in tanto conflictu, adeò sunt diminutæ, vt nec inimicis resistere valerét, qui & id sentientes, ex omni parte terras eorú inuadebant. ex Affrica Sarraceni, Normani Britones Saxones, ac huiusmodi, & multo fuit inminuta Francorú gloria: vt qui prius aliis opem ferebant, nec sibi succurere valerent. Lotharius hic tres hahuit filios, Ludouicum quippe Lotharium & Carolum, sed cum per decem annos imperasset, Ludouicum imperij consorté fecit: qui & simul per quinquè annos imperarunt circa annum Domini. 850.

CAP.

Italiæ nichilominus, ac ordinis Sancti Benedicti, præclara scripsit, in Paulum & psalterium, & maximè aduersus Berengarium, plusq; vocali disceptatione publica in eum Berengariū præualuit, concilijs & consistoriis publicis sub victore Leone, Nicolao, Alexandrino, & Gregorio.7.

CAP.5.

Petrus Damiani ex monaco sancti Benedicti effectus episcopus hostiēsis, & Cardinalis sanctę ecclesiæ Romane, vir studiosus & eruditus, sed & conuersatione insignis, exęplo tamē Gregorij Naziāzeni, amore solitudinis episcopatum deseruit, ad cœnobium reuersus. Dumq; a Nicolao 2.& Gregorio.7.& Alexandro.2.super hoc taxaretur, apologeticum satisfactoriū ad eosdem edidit.

CAP. 12.

Sergius 2. Romanus Pappa 104. ordinatur circa annum domini 843. Ferunt nonnulli, pro maximo monumento (quamquam nil certi super hoc). quòd priùs os porci nominaretur, quòd vix credendum de proprio nomine, & aiunt, ob eiusdem nominis turpitudinem, quòd prior nomen mutauerit. De Petro nihilominus certum est, cum diceretur Symon, dictum est ei, tu es Petrus, et tu vocaberis Cæphas, quòd est Petrus Hic ex illustri familia sub Leone 3. Stephano 4. Eugenio 2. & Gregorio. 4. conuersatus eorum moribus, tum doctrina ita vixit, vt post Gregorium vnicus, tanto dignus officio, decerneretur, idquè tempore Lotharij.

Dumquè inter filios Ludouici pij bellum esset crudelissimum, misit Georgium

quo

CAP. 18.

Hic iã senex hæreditatẽ inter filios partitus est, Ludouico natu maiori Italiã cum imperio cõcessit, Lotario Austrasiam,& Carolo prouinciam cũ Burgundiæ parte,at dehinc monachus efficitur apud Pruniã: vbi & decessit,cum annis.25. Imperasset.In cuius morte,vt aiũt Vincẽtius, Martinus, & fasciculator,fuit inter angelos,& demones sensibilis concertatio, petẽtibus angelis animam monachi,demonibꝰ verò imperatoris animã: qui precibus astãtiũ fugãtur.Nec ea concertatio,inter Angelos & demones incredibilis est, cũ sanctus Michael,qui stat pro aĩabus iustis, in epistola Iudæ,disceptationem habuerit cũ demone,de Moysi corpore,cui nec maladicens ait , imperat tibi Deus

quo fuerút paccati. Multa docta, & deuota composuit opuscula, sub Hérico. 3. circa 1050.

CAP. 6.

Bruno Archiepiscopus Ruthenorú, ex monaco sancti Benedicti, Zelosus declamator euangeliorum, qui & comméntaria in Genesim edidit, & tandem post pedum & manuum abscissioné, capitis obtruncatione, martirium pro Christi fide cópleuit circa 1008. Erhardus, Benedictus, Bernoldus presbiter ecclesiæ Constantiésis in Sueuia, & Narbodus episcopus Redenésis scripserunt circa. 1060.

CAP. 7

Marianus monachus fuldésis, Venericus. Thedoricus monachus san-Benedicti, Adam abbas Persena, scripserunt circa 1088.

CAP.

gium rauenatensem Archiepiscopum pro componenda inter eosdem pace. Lotharius tandem imperium obtinuit vnicus cum Italiæ Regno.

CAP. 13.

Et is Lotharius filium Ludouicum in Regni socium asciuit, & ingenti cum exercitu Romam misit. Qui adolescens elatus rapinis & cædibus vastabat omnia. In vrbem nichilominus solemniter receptus, & ad S. Petrum deductus, vbi & Pontificem offendens, data salute mutua, argenteas ad portas clausas quidem peruenere, vbi ait Pontifex; si paccato & non hostili animo venisti, atquè ad vtilitatem reipublicæ Christianæ, & non ad voluptatem predæ, iussu meo ingredere: sin aliter, fores ne tetigeris. Nam supra caput ensem habes scelerum omnium vltorem.

Qui

ne facias hoc.

CAP. 19.

Ludouicus. 2. qui cum annis quinque simul cũ patre Lothario imperasset Imperauit solus, patre in monasterio professo circa ann ĩ dñi 855. Imperator. 85. hic & pater Lotharius merito cũ Imperatoribus Francis connumerãtur, quoniam ex Carolo magno per Ludouicum pium originem habuerunt. Tempore huius præfuerunt sedi Romanæ Benedictus. 3. Nicolaus. 2. &hic, vt iam est premissum, fratres habuit Lotharium Austrasiæ Regem, & Carolum Prouinciæ, ac Burgundiæ, Rex, contra omnem legem duas voluit vxores habere, & pertiaciter. Cuius errori, Duo pontifices videlicet, Tẽgaldus Treuerensis, & Guintanus coloniensis fauebãt: vt in cap. Tengaldum

Villeranus abbas mesburgensis, Benardus mo monachus sancti Benedicti & Bernardus corbenensis floruerunt circa.1070.

CAP. 8.

Yuo episcopus Carnutēsis ordinis canonicorum regularium, scripturis diuinis & canonicis exercitatus, sui ordinis reformator scripsit post Buchardum episcopum Vvormatiensem compēdiosum decretum ex canonibus sanctorum, quo iuristæ vtebantur ante tempora Gratiani, claruit sub Henrico. 4. circa.1090.

Hildebertus episcopus Cenomanensis, & postmodū Turonen. archiepiscopus, diuinis & secularibus litteris eruditissimus, Berengarij quondam discipulus, sed persecutor erroris, qui & pro fidè, & ecclesiæ libertate

Qui respondens bono animo esse, iussu pontificis fores patuerunt. & dehinc gratias agentes deo & principi apostolorum, octauo post die eundem Ludouicum in Italiæ regem inungit, & corona donat, ac honesta quæquè concessit, quo citius ab vrbe discederet. Vndè Romani metu liberati Pontificem patriæ patrem, et parentem predicant.

Sergius multis & instaurratis, & exstructis sanctis locis, requè ecclesiastica, ab eo integrè gubernata 3. sui pontificatus anno moritur.

CAP. 14.

Leo 4. Romanus Pappa 105. instituitur circa annum domini 846. vir siquidem omni gratia & virtute insignis ob cuius famàm Sergius eundem præsbiterum Cardinalem sanctorum quatuor creauerat. Eoquè defuncto, apud

galdum.11.q.3. &c. Ita proprerquod à pontifice Nicolao Depositi,& dignitate priuati sut. vt c.pręcipuè.11.q.3. At Lotharius sub Anathemate comminatns Reginá, Tebergam resumpsit, acnon multopòst resumpta pellice,illi incorigibiliter adhęsit.

CAP.20.

Lhotarius is Romam adiens, tépore Adriani 2.voluit purgari super posito crimine,Isquè cũ sui Regni maiorib⁹ eius innocentiã,cũ sacri cor poris Christi perceptione protestati sunt:& ipse rediens demens & mutus effect⁹.apud Placentiam moritur.Huius Ludouici tempore mirabilis apud Coloniam, tempestas & fulgur, in modum Draconis,in ecclesia multos occidit.

Item

libertate, carcerem & exilium sustinuit, scripsit sub Henrico .4.

CAP.9

Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis ex abbate monasterii Beccensis in Normania, ordinis sancti Benedicti, discipulus Lant franci, omni virtute, & gratia fuit ornatus, scripsit innumera doctissima, quę communiter habentur. Claruit sub Henrico 4. circa.1080.& merito inter sanctos ab ecclesia colitur, & ãnumeratur.

CAP.10.

Fuerunt & alii huius nominis Anselmi, viri excellentes distinctis tamen temporibus: Anselmus siquidem monachus Remensis de quo iam suprà dictum est tẽpore Leonis Pappæ 9. Anselmus episcopus Lucensis Gregorii Papæ .7. cooperator, & defensor cõtra Henricum 4.

apud basilicam lateranensem pontifex colocatur ac salutatur. Hic fuit vir exemplaris sanctitatis fulgens miraculis, quippè qui arbitratur suis orationibus Sarracenos cõpescuisse qui nauali prælio Theodoxium ducem Michaelis Constantinopolitani, iam vicissent. Italiam item nemine resistente deuastassent, deo volente, in mare sunt demersi. Item & Basilicam seu regulũ ex formice sanctæ Luciæ expulit. Incendium quod totam Longobardiam vsque basilicam beati Petri fuerat vagatum, extinxit, Octaua assumptionis beatæ Virginis. Vnde eam octauam celebrandam. Et secundo dum Ecclesiarum reparationi esset intentus, nunciatur illi magnam Sarracenorum classem aduentare, vrbis diripiendæ causa. Qui cõuocatis copyis obuians suos ad communionem hortatur, & orationem

Item teste vincentio, & circa Maguntiam, Malignus enim spiritus per triennium Diuina permissione, innumera plebi mala intulit, Domos demoliendo, & nó nunquam funditus comburendo. Qui & cum lapidibus multos læsit, segetes combussit, ac discordias inter vicinos comouit, qui cũ Litaniis, precibus, & aqua benedicta fugatur, & recés cũ vlulatu, ait id illi permissum, ob vnius sacerdotis fornicationem.

CAP. 21.

Anno. 8. huius Ludouici Carolus iunior Rex Burgundię, Lugduni absquè liberis moritur. qua propter Ludouicus Prouinciá obtinuit, ac Lotharius Burgundiam. Cumquè Lhotarius circa annum. 15. huius Ludouici obisset apud Placentiam, vt premissum est, Carolus Caluus Fráciæ

4.& Gilbertum Antipapam,qui ſcripſit circa. 1080.Anſelmus item clericus Laudinenſis, qui gloſam inter linearam & marginalem ex patrum ſcriptis ſuper vtroquè teſtamento edidit,& commētaria quædam in pſalterium vt ferunt,claruit ſub Henrico 4.circa.1110.aut potius ſub Henrico.5.

CAP. II.

Guillemus abbas hirſāgienſis Spiranſis diœceſis,ad quem Anſelmus, ſœpius ſcripſit, vir eruditiſſimus,& ſanctiſſimæ conuerſationis, vt fulſerit miraculis plura ſcripſit ſub Henrico. 4. circa 1091.

Tiſelbertus diſcipulus eiuſdem Anſelmi, & Ouncterus monachi ſācti benedicti ſcripſerūt. ſub Henrico.4.Et Theodoricus abbas ſancti Trudonis.

CAP.

tionem ad deum habuit: Deus cuius dextera beatum Petrum &c.ſignoquè crucis facto pugnandi copiam fecit. Vndè & ſui confidenter, ac alacriter nauali prælio pugnantes, de hoſtibus victoriam obtinent.

Vrbem quàm dicunt ſuo nomine Leoninam in Vaticano muris cinxit, & muniuit pro eccleſiæ beati Petri tuitione, cum orationibus deuotis in marmore cæſis,in eiuſdem tribus partis. Accuſatur apud Lotharium, quod grecis imperium dare vellet, cui & ſatiſfecit.

Rex Angliæ Aidulphus ſuo tempore Romam adueniens Regnum ſuum eccleſiæ fecit tributarium qualibet ex domo nummo argenteo. Cum ſediſſet annis 8. & menſibus tribus moritur.

CAP. III.

ciæ Rex patruus eiuſdem, audita ipſius morte, metim contendit, & in Regem Auſtraſiæ, ſeu Lotharingię inungitur. Ludouicus vero germanicus inſtat, ac per legatos Pappæ ſub anathemate incolis inhibet, ne Carolo pareant, fuitquè inter eos armorum commotio: Attamen conuenientes regnum partiti ſunt. ex parte tamen Ludouici imperatoris fratris deffuncti Lotharij, iuſſu Adriani Pappæ, vbiquè iniungitur, vt eo in regno cedant imperatori, prout æquum erat, cum eſſet hæres & deffuncti frater. quibus mãdatis, ait Guaquinus, Ludouicus paruit. Carolus autem ſuos nuncios, cũ legatis pontificis miſit. atquè interim dũ Normanos, adiutore Salomone britannico rege, ex Andegauis expuliſ-

ſet,

CAP. 12.

Petrus Alphonsus ex Iudeo cōuersus, prius Moises noncupatus, quem Rex Alphōsus, ex sacro fonte leuauit, aquo sortitus est cognomen, vir doctus & sincerę fidei quædam doctè scripsit tempore Henrici. 4. circa 1100.

CAP. 13

Sigisbertus monachus gemblacensis. S. Benedicti, Gallus peritissimus, reprehenditur tamen, quod Henrico imperatori ecclesiam persequēti adherens contra Gregorium scripserit. pluri ma scripsit docta & vtilia, historiam maximè post Euzebiū, quæ protenditur vsqué. 1111. fuit sub eodem Henrico. 4.

CAP. 14.

Honorius præsbiter ecclesiæ Augustinensis, in scripturis eruditus multa præclara opuscula cōposuit sub Henrico.

CAP. 15.

Iohannes Anglicus (quem quidam dicunt Iohannem octauum) circa 854. qui mentitus fœmineum sexum in habitu virilli, vt aiunt, Athenis studuit, cum quodam amatore, ac dehinc Romæ, etiam litteris sacris: Ita vt nec pares haberet, tantaquè beneuolentia, ac auctoritate fulsit, vt ab omnibus pontifex crearetur. quam in publica processione peperisse, & obijsse tradunt. Quod tamen Platina & summa conciliorum minus credendum asserunt: tota, id, nihilominus ecclesia asserit. nec inter pontifices numeratur: quanquam in habitu virili 2. annis, totidemque mensibus, Lothary tempore sederit. Nec multò mirandum hac de Iohannissa, si decepit ecclesiam: Nam in facto decipi potest, vt Isaac quamuis propheta, Iacob pro Esau sumendo.

ſet, ijſſetquè cũ Richete vxore Arduenam venatum, Carolus dum venatum iiſſet Arduenam Ludouici nepotis imperatoris mortem audiuit. Quapropter filiũ in ſuã Auſtraſiæ partem mitit, & ipſe in Lombardiam contendit. Saraceni, tẽpore huius Ludouici, ex Affrica magna claſſe in Italiam delati, Beneuentanorum fines agrediũtur, & Ludouicus terrore percitus, Lotharium fratrem adhuc ſuper ſtitem conuocauit, qui ob aeris intemperiem compulſus rediit in Gallia: ſed Ludouicus hoſtes fideliter repreſſit.

CAP. 22.

Huius Ludouici tempore poſt Adriani mortem in Brixia Italiæ tribus diebus pluit.

Carolus filius Ludouici germanici patrui huius Ludouici per tres dies in patris præſentia à demo-

5. circa. 1120.

Stephanus seu Heran nus episcopus halberten sis monachus sancti Benedicti vir eruditus, scripsit ad opositum Sigisberti deffensorium Pappæ, & plures epistolas: moritur sub Henrico .5. circa. 1107.

sumendo. Et hanc numerando confusiones in ecclesiasticis numeris oriuntur plurimæ. Vt quòd Iohannes 23. qui ab omnibus in concilio Constantiensi, sic dicitur, esset tamen 24. & Iohannes. 22. qui extrauagantes edidit, esset 23. De his amplius super Iohanne 21.

CAP. 16.

Benedictus 3. Romanus Pappa 106. instituitur circiter annũ domini 856. equidem inuitus & cum lachrimis reclamans se indignum, triduò ieiuniis, & orationibus vaccauit, rogans vt sibi ecclesiam dei sanctè & integrè gubernare liceret, & maxima cum reuerentia suscipitur à toto populo. Confirmatur per legatos à Ludouico 2. imperatore.

Ferunt nonnulli magnas aduenisse contentiones, ob eius electionem: quas Lotharius sedauit.

Rex

à demonio vexatur : In ea vexatione fassus id illi, quod in patrem conspirasset, accidisse. Michael etiam Constantinopolitanus, in amentia vertitur, ita vt familiares occidere vellet. Vndè à Basilio fuit interéptus, qui. 27. annis post eum imperauit. Tum etiam & Carolus Caluus in filiis affligitur.

Nam & Carolus magnus, qui in Diaconum erat ordinatus ab ordine apostatauit, via qua potuit patris regnũ perturbãs, & ecclesias, quibus præerat. Vndè a patre captus excœcatur. Iulianus alter filius, eundẽ etiã in quantum potuit, perturbauit. Carolus alius dum fortitudinem experiri vellet, insultans in quendam militem à tergo ab eo incautè occiditur circa. 874. Hic post patrem imperauit, 21. annis, & in Italia

Rex igitur Austrasiæ. Citat Platina quod Rodaldi portuensis episcopi factione quendã alium ignotum, seũ Anastasium, à Leone pontificatu eiectum quidam hunc Benedictum preferre vellent, qui nihilominus veniam petentes in hunc toto cum clero populoquè, vt in sanctissimum consenserunt. Qui sicut nomine Benedictus, ita & vixit, pius enim ad pauperes &c.

Ordinauit, vt funebribus episcopi põtifex cum præsbiteris adesset, & clero, idquè obseruauit: obijt sui pontificatus anno 2. mense 6. die nono.

CAP. 17.

Nicolaus primus Romanus Pappa 107. primum à Sergio in sub diaconum, & à Leone in diaconum consecratus Benedicti corpus, non sine lachrimis, tumulo colocauit. peractoquè funere, vt decuit, ieiunijs & orationibus

instabant

lia moritur.

CAP. 23.

Carolus Caluus eiuſdem Ludouici patruus, quippè qui filius Ludouici pii imperatoris. 86. circa annū domini. 876. Hic cum iam in francia regnaſſet annis. 31. audita morte Ludouici imperatoris, eius ex fratre nepotis, in Lõbardiam ſuperatis Alpibus conſcēdit. Cuius frater Ludouicus germanicus, vtrunquè filium ſucceſſiuè mittit, qui viam illi præcluderet. At vterq; patrui potentiam veriti, ad patrem reuertuntur. quibus quidem filiis receptis per abſcentiā Caroli, Franciam diris incuſionibus Ludouicus vexat. Demum Carolus à magnatibus Lombardiæ rex recipitur ac Romã deducitur. vbi à Iohanne. 8. Pappa cõuocatur, & coronatur in Auguſtum cum imperiali dignitate

CAP. 15.

Godifredus Bellionensis, inter protectores & fundatores fidei, quam quã nõ legatur quodscripserit, merito annumeretur. Conquisiuit etenim terrã sanctã annis. 400. amplius detentam a tempore Mahumeti ab infidelibus cũ maxima tyrãnide fidelium. Idquè cõmunione & Zelo cuiusdem Petri, re & nomine heremitę, diœcesis damianensis: vt liquidum est, & itinerario dictæ conquisitionis, & omnibus penè historicis ecclesiasticis. Is deuotus heremita, terram sanctam ex deuotione visitauit circa annum Domini. 1096. Et miserias quibus pauperes Christiani affligebantur intellexit, tempore vrbani Pappæ. 2.

&

instabant ad deum, vt talem consequerentur, qualem amiserant. & hunc dei nutu, vnanimi consensu, creaurunt renitentem ac fugientem, & consecrarunt, astante Ludouico Augusto, maxima cum reuerentia circiter 859. hic legatos à Michaele imperatore, cum muneribus habuit: quos & honorificè remisit. Postmodùm nihilominus super ignatij patriarchæ Constantinopolitæ. depositione à quibusdam episcopis subintonso Photio milite seculari, fauente Michaele: dum à Nicolao culpatur iniurijs et blasphemijs afficitur ab eodem Michaele. Cui per epistolã dei vicario dignã Romani pontificis præeminantiam ostendens satisfecit. Vndè in 8. synodo restitutus fuit Ignatius. Sãctissima decretà constituit quæ in summã cõciliorum sub distinctis titulis, ex Gratiani volumine sunt redacta.

dignitate. Diſgredians hinc per Papiam ſenatum coegit, & Roſimõ Richentis imperatricis fratrem Italiæ præfecit, cui & neptem ſuam, Bilchidem Ludouici filiam deſpondet, dato eidem Roſimoni Prouinciæ regno. quod ægretulerũt Carolus, & Carlomagnus Belchidæ fratres. & dehinc Carolus in franciam reuertitur. eoquè reuerſo Ludouicus frater eiuſdem Germanię Rex vita deceſſit, ęgreferens fratrem eius, eo non vocato, totum aſſumpſiſſe imperiũ. Obiitquè tribus relictis filiis Carolo, Ludouico, ac Carlomagno. Hic verò de fratris obitu minimè triſtis, paratum aduerſus nepotes exercitum dirigit.

& Henrici. 4. imperatoris. & obtinuit litteras a Patriarcha Hierosolimitano ad summum pontificem, & principes Christianos supplicatorias, vt in nomine Christi eis subuenissent & terram suo sanguine irrigatam, ex faucibus infidelium eripuissent.

CAP. 16.

Eo tempore vrbanus Pappa subortis contentionibus inter Rogerium & Boëmumdum fratrem suum, non fidés in Romanis, melphim se contulerat. At inualescente contẽtione, dum is etiã Rogerius. 30000 conduxisset Sarracenorum aduersus fratrem suum dimicãs, vrbanus receptis querimoniis & supplicationibus Patriarchæ Simonis (qui & a Sarracenis cum ludibrio erat detentus, secundum Guaguinum super Philippo primo) & populi

CAP. 18.

Iohannem episcopum Rauenensem recusantem ad sedem apostolicam venire responsurus ad obiecta, deposuit. verum cum litteris commendaticiis imperatoris, datur illi libera & tuta audientia. Vbi coram Pontifice, & synodo recipitur, ac restituitur: modo ab hæresi se purget, & de futuro, se pariturum ecclesiæ subiureiurando attestetur. quod & policitus est, ac promisit: Rex Bulgariæ, (vndè theofilactus) cum populo suo litteris & admonitionibus Nicolai fidẽ Christi recepit: datis illi episcopis, & præsbiteris ab eodem. qui Neophitas confirmarẽt. Qui quidem Bulgariæ Rex & ipse confirmatus in fide, dato in manu filij regno, ipse monachus efficitur. Dumquè sensit filium ad gentilitatem redire, resumptis armis eum in carcerem retrusit,

CAP.24.

Carolus igitur in nepo
tes tela mittit, at Ludo-
uicus, magna, & dele-
cta Saxonum, Tuhrin-
gorumquè manu, nun-
cios ad patrem destinat,
pacem & amicitiam ora
tum, quo non imperato
Carolus dolo & pacis si
mulatiõe, sinistrè & no-
ctu, transito Rheno ca-
stra nepotis, intercipere
tãtat, ac fraude detecta,
Ludouicus instructa a-
ciè irruentem in se frã-
cum tanta vi excipit, vt
imperatorem cum suis
cedere, & fugere com-
pulerit, maxima cum
strage suorum, & prędа
tumquè in franciam re
uertitur, aduersus Nor
manos Regnum tueri
compulsus, anno, qui
fuit. 876. Primo igitur
anno imperij, ciuitatem
Compendiensem ad in
star Constantinopolita
næ cœpit instaurare, &
suo nomine Cariopo-
lim

populi Christiani terræ sanctę, In gallias se transtulit, & habito concilio apud Claromontem, seu ascensum Aluerniæ, & Turonis, postmodũ principes totius Galliæ, ac totius pene occidentis animauit cum præmisso Petro, ad conquisitioné terrę sanctę, adeò vt cruce consignarint se Christi milites. 300. milia hominum & amplius proquè consecratione, & directione huius sanctissimi prelii, statutum fuit, vt quotidie dicerentur horę beatę virginis. & officium solemne die sabbati, & fasciculator clrat id fuisse reuelatũ fratribus, qui de nouo erant in Carthusia.

Insigniores huius sanctissimi exercitus fuerunt, primus præfatus sanctus hæręmita, hic Godifredus Dux Lotharingiæ & Comes Buillionis cũ suis

trusit, dato regno iuniori fratri.

Nicolaus igitur omni genere virtutis exemplar, obijt cum 9. annis sedisset in pontificatu, vt ait Platina, vel minus, vt alijs placet.

CAP. 19.

Adrianus secundus Romanus Pappa 108. instituitur circa annum 867. fuerat Sergio Pappæ familiaris, adeò omni virtute clarus, vt omnes certatim vnicum Adrianum expeterent, & inuitum crearent, nulla imperatoris Ludouici, aut legati expectata presentia, vel auctoritate, cui satisfactũ fuit, quia tumultus populi nõ potuit moderari. Ex quo de more pontificem salutarunt: & Ludouicus suis litteris electionem commendauit, quod tantum virum elegissent.

Sub hoc Adriano, & Basilio imperatore Constantinopolita-

lim appelauit.

CAP. 25.

Eo etiam anno aut non multò pòst, Rex Britanniæ Salomum inuidorũ æmulatione peremptus, cum propter Christum seculo renunciasset mira culis fulsit. Vndè ab Anastasio Pappa numero sanctorum fuit ascriptus martir, vt Britániæ chronica testátur lib.2.fo6.vltioquè diuina post hæc subsecuta est. Tum etiã irruentibus per Italiam Sarracenis imperator a Ioanne Papa aduocatur opem ecclesię laturus. Qui quidem Pappa eidem imperatori obuiam venit vsquè Papiã. Dumquè de rebus agendis cõferrent, certi de aduentu Caroli filii Ludouici cũ magnis coppiis a Papia abscesserũt. At cõtra nũciatur Carolo, quod Papa & imperator ad ipsũ maxima vi properarent, via qua venerat auffugit.

ſuis fratribus Euſtachio & Balduino Commitibus Calabriæ, vel Galatiæ, Podiéſis epiſcopus, Hugo magn⁹ frater Philippi Regis Francorum Comes viromūdorum, (vt Guaguinus ait) Raymondus Comes, Robertus Comes Normaniæ, & Robertus Comes Flādriæ, & Stephanus Comes Carnoti, & Hugo comes. S. Pauli qui cómuni aſſenſu elegerunt prefatū Godifredū in principē & ductorē ſanctiſſimi exercitus.

CAP. 17.

Iſquè Godifredus, vt in itinerario terrę ſanctæ citatur, pro expeditione, & huius ſacte expedionis expenſis, vendit ducatum Bullionenſem epiſcopo legienſi, pro ſextario pariſienſi florinorum, & ciuitatē Metenſem, pretio ſumpto, à ciuibus, liberam fecit, qua libertate, vſquè

Conſtantinopolitano, habita eſt 8. ſynodus vniuerſalis Conſtantinopolitani qua Photius, qui ſub Michaele fuerat intruſus, deponitur, & reſtituitur Ignatius. In omnibus ea in ſynodo pontifici Romano & eius eccleſiæ defertur: vſus & veneratio imaginum iterum approbatur, vt in Nicena 2. Bulgari, qui ſub Nicolao fidem ſuſceperant, iudicantur ſedi Romanæ ſubditi, & non Conſtantinopolitanæ, renitente Baſilio. Mittunturquè eiſdem Bulgaris ab Adriano tres doctiſſimi ſumma cum auctoritate. qui eoſdem in fide, & diuino cultu inſtruerent. Syluester nempe ſubdiaconus, Leopardus anconitanus, & dominicanus Tarniſinus, qui rem breui compoſuere. At non multò pòſt à Conſtantinopolitanis muneribus & pollicitationibus corrupti, pulſis latinis

CAP 26.

Rebus igitur, quar ū gratia Carolus aduenerat, absolutis, acri febre afficitur. & quidam medidicus Iudeus nomine Sedechias, potionem illi dedit, qua ex hausta, mēbris inualidus redditur, & 12. die Mantuæ interijt. ad quem Regina Richetis accessit, corpus ipsius eò per reuelationem iubente ac mandate filio suo delatum fuit apud Sanctum Dionisium. 7. anno, Quem locū auxerat plurimū: fuit enim pius in extruendis sacris locis: obiit cum 37. annis & sex mensibus imperasset.

CAP. 29.

Ludouicus Balbus dicti Caroli filius imperator. 87. instituitur circa annum Domini 882. per testamentum patris attestante Richente imperatrice apud Compēdium, Ioannes 8. hunc delegit

què ad tempus Henrici Regis franciæ, gauiſa eſt Cumq; tantus numerus militum, eadem via ſuſtineri non potuiſſet, Petrus præmiſſus cum Raynaldo duce Alemanorum per germaniam & Pann nias ſunt progreſſi. Qui & Conſtantinopolim præuenientes, milites, ciuibus plures oppr eſſiones afferebāt, inuito Petro, adeò vt omnibus eſſent exoſi. Quapropter Alexius imperator ante aliorum aduentum coegit exire.

Qui primum Nicomediam applicuerunt poſita obſidione, & a Sarracenis oppreſſi, compulſi fuerunt ad fugam. Et præfatus Raynaldus dux Alemanorum Chriſti fide abnegata, cū aliquot militibus fecit deditionem. Super quibus Petrus heremita ſolus rediit Conſtantinopolim,

latinis præsbiteris, græcos ſuſceperunt. Quod magnæ diſſentionis, inter Græcos, & latinos ſeminarium fuit Adrianus cùm in omnibus viriliter egiſſet, moritur, ſui pontificatus anno 5. ac menſe 9. & diebus 12.

CAP. 20.

Iohannes octauus quem quidem nanum dicunt cō putata Iohanniſſa (quæ nullius eſt numeri) Romanus Pappa 109. inſtituitur circa annum domini 873. Hic Carolum Caluum Regem franciæ in Auguſtum Cæſarem coronauit. qui & dum obiſſet omnibus viribus adnitebatur, vt Ludouicus Balbus eius filius etiā decerneretur imperator. Cui proceres Romani, Carolo germano fauentes, obſtiterūt; & tandem in vincula conijciunt. Sed quibuſdam amicis Ludouici, iuuantibus, eripitur.

delegit imperatorem, & coronauit apud Trecas, vt iam premissum est su per eo Ioãne. Sed Romã reuersus, pro pace etiam Carolum grossum coro nauit. vndè & per bien- nium simul imperauit in pace. fœliciter militauit cum Normanis occisis vno conflictu. 500. Cum què. regnum strenue gu bernasser obiit. 2. anno sui imperij.

CAP. I.

Carolus. 3. filius Ludo- uici Regis germanici, imperator 88 cognomẽ to grossus. hic a Roma- nis postulatus fuit in im peratorem. Qui & cum fratre Carolo magno iã Italiæ partem detinebãt & eam a Sarracenis libe rauerãt. vndè etiam a Io anne octauo coronatur, qui & imperauit bien- nio cum ludouico balbo Hunc credo Carolum, qui ob conspirationem in patrem aliquot horis, fuit a demone vexatus,

& de hinc Alexius lœtebatur, ſperans christianos omiſſuros expeditionem.

CAP. 18

Similiter & Henricus imperator, qui precedere debuiſſet potius, remanſit eccleſiam conturbans. Nam, vt platina citat, tum Robertum Comitem Flandriæ bello laceſſit, quo eum a ſácta expeditione auerteret, Verum, Domino aſpirante, hi ſancti principes vno ſpiritu per Italiam & Romã progreſſi ſunt, & Bohemundus Rex Apuleiæ, qui prius cum fratre Regerio cótendebat, relicta melphi eis iungitur cum 12000. electorum Italorum. Et Rogerius poſitis armis filium Tancredum cum fratre miſit. Alexius Cóſtantinopolitanus imperator tantauit eos impediret. Nichilominus cóuenerunt, vt iter tutum per

Iſquè in franciam confugit, vti per annum immoratus, Regem in imperatorem apud Sueßionem iunxit, & quaſdam controuerſias inter eccleſiaſticos ſuſtulit.

Item & apud Trecas concilium habuit, vbi plurima fidem concernantia inſtituit. Flandris, qui tum ax franciæ ſaltuarijs ad Comitatum erecti fuerant, primùm epiſcopum dedit. Et cum à Sarracenis Italia vexaretur, reuocatus, atquè à principibus Chriſtianis adiutus, magnam eorum partem expulit.

CAP. 21.

Inſtituta eadem in Treuerenſi concilio aduerſus duos Italiæ Comites Lambertum, & Helbarum, qui pleraquè ditionis eccleſiæ loca rapuerant: In quos Iohannes excommunicationem promulgarat, & aduerſum quendam frõtarium epiſcopum, qui ſua

vt eius ſpiritus ſaluus fi
eret.

Suo tempore in francia Rex Ludouicus fay neant ita dictus, qui ainers & Sardanapalus. quo etiam tempore, Dani Seu Normani iterum franciam inuadunt, & Lutetiam obſident: quã Goſſe lin⁹ abbas S. Germani, & Eudo Comes pariſienſis, poſtea Rex franciæ, meritis & inter ceſſione beatæ mariæ & & beatę Eugeniæ Marcelli, aliorumq; ſanctorum, eoſdem ita deuaſtãt vt nec vnus euaſerit cum iam tamen multa loca ſancta cõbuſiſſent.

CAP. 2.

Cumq; francipoſtmodũ ab eiſdem Danis ſeu Normanis opprimerentur. vt qui iam ferro, & igne deuaſtaſſẽt Columniam, Leodiũ. Ambianũ Treuerim & alias Ciuitates. Carolum hnnc groſſum dictum, vt cu-

per suum imperium prebuisset, & commeatum ac supleméta, ita vt quidquid a Sarracenis caperetur subiiceretur eius imperio dempta Hierosolima.

Eo igitur feruore hi sáctissimi duces, ne dum solam Hierosolimã & Iudeam, cum dispendio ꝓprii sanguinis cóquisierunt: sed & Ciciliam seu minorem Asiam, Nycomediam, Iconium Heracleam, Tarsum, Edessem, Nyceam, Niconissеam, Cæsaream Capadociæ, & cum maiori labore Anthiochiam.

CAP. 9.

Ea enim Anthiochia primùm dicta fuit Rablata vt 4. Regum. 25. & Hiere. 39. ab Anthioco (aiunt) qui eamdem auxit dicta est, Anthiochia. In ea primum fuit sedes beati Petri. & in ea primum fuerunt fideles dicti

sua relicta, ad aliam transierat ecclesiam. quem iuxta concilij sardicensis, & africani sanctiones ad primam redire iubet. Ludouicum imperiali diademate coronat, & appellat Augustum: Reginam verò matrem Richentem coronatam non vult. Citat Nicolaus Egidius: quia cum Ludouicus ex sorore regis Angliæ eius vxore filios haberet nullos, eidem pontifici suplicauerit, vt quos ex pellice habuerat, Ludouicum quippè & Carolomagnum, in reges coronaret, quod renuit, prout Gaguinus, & isdẽ Nicolaus exprimunt. Hic Iohannes adhuc diaconus B. Gregorij vitam conscripsit ad Iohannem. 7. vt supra. Et cum omni laude annis 10. sedisset in pontificatu moritur.

Tempore

ram assumat Regni, orant, Quod quidem Regnum per quinquè annos tenuit.

Vt in annalibus eiusdé habetur. Ipsumq́, strenuè protexit aduersus hos Normanos, ita vt, inuitis Treugis abirent cūpulsi ab eo fidem suscipere. Quibus postmodum Neustriam colendā, sub tributo cócessit.

CAP. 3.

Eodem tempore Huni gens Scitica in Pānoniam imferiorem, ad consanguineos francos descendentes, pulsis inde Gypidis & Auaribus ipsam occupant. Et hinc in Germaniá hostiliter mouétes, vsquè Galliá belgicá peruenerūt, ferro, & igni omnia vastātes. Ex quorū aduentu Carolus imperator ex cógressu animo & corpore debilitatus, & inualidatus est. Vndè & ad priuatum se redegit modum in imperio,

dicti Christiani, sanctus Lucas in ea natus. Ita & Chrisostomus illic sacerdos. 1000. annis floruerat sub imperio christiano. Patriarcha eiusdem. 160. episcopis preerat, in ea legũtur. 360. ecclesiæ fuisse. fuit circũ septa duplici muro, & circunquaquè protecta. 460. turibus. præmissa mirãda historici describunt de ipsa ciuitate, & deflendum quod iterum sit redacta inter manus infidelium. Hæc ope cuiusdem Pirri ciuis Anthiocheni data fuit eo cõ mercio, quod Boemundus frater Rogerii solus illi præesset, quod tandem fuit, & si cum difficultate propter cõuentionem cum Alexio imperatore: multò plus ob aduentum exercitus Persarum, ex quibus Bohemundus triũphauit, 10000. occisis. Platina super Pascali, 2. Tandem

Tempore adhuc huius Iohannis, post Ludouici Balbi mortem: fuit pro successore in Regno tumultus, sed tandem illi adolescentes, qui ex Ludouicò & pelice nati erant, coronati fuerunt, strenueque regnarunt: ac post eosdem Ludouicus iners fayneant.

Iohannes 8. *toto huius Ludouici tempore crexistit, & etiam superuixit.*

ſponte, vel procerum or dinatiõe, ſubſtituens Ar nulphum illi ex fratre Carolomagno nepotẽ ea conditione, vt ab eo aleretur, vt decebat, quod & fecit. Is poſt modum inter manus epiſcopi vercellenſis ab vxore, vt creditur deuotione, diſſociatur & ipſa monaſterium eſt ingreſſa, vterq; proteſtãs, quod vitam cœlibam in poſterum duceret.

Eodem tempore Laudoubtus ob imperatorũ inualetudinem, Rauenĩ in Italia, & imperiũ obtinuit.

Vincentius. 4. vol. lib. 25. cap 49. citat ex ſcriptis cuiuſdam Guillelmi hiſtorici, quod Carolus viſionem mirabilem ante mortem habuit. & ſub ſcriptis autenticis ipſe ad memoriam reliquit hoc modo.

CAP.

dem & Hierosolimã oppugnarunt,ac vi cœpeperunt anno Domini. 1059. annoq; 490. postquã ab imperatore Heraclio fuerat à Sarracenis occupata.

Hierosolima igitur capta fuit tempore Pascalis Pappæ, & Henrici. 4. qui potius in ea conquisitione nocuit, quàm iuuerit.

Et Godifredus dux omnium consensu promotus in Regem, qui auream coronam abiecit, aiens indignum hominẽ aureo diademate vti, vbi Rex regum spineam coronam tulisset, pro redemptione generis humani. Et post gloriosos triumphos anno sequẽti moritur. Cui successit frater Balduinus, & alij successores, & iterum amissa fuit sub Guydone Lusigniano Rege. 9. Cũ eam Christiani per annos 85. tenuissent.

Libri tertij 2. pars.

CAP. I.

Martinus 2. Gallus, aut Marinus (vt alijs placet) Papa 110. *instituitur circa annum domini* 883. *ferunt nonnulli hunc adeptum fuisse pontificatum malis artibus, & quam plurimum sæuisse: vt Iohannes eius predecessor, ita seditionibus agitaretur. Obijt absque celebri memoria.*

CAP. 2.

Adrianus 3. Romanus Pappa ordinatur circa annum domini 885. *non perquisito cõsensu imperatoris Caroli, qui tunc in franciam aduersus rebellantes Normanos ierat. Eo tempore Guillelmus dux Aquitaniæ cluniacense monasterium fundauit, ei præferens Bernonem sanctum abbatem. Hic Adrianus cum magno populi desiderio obijt cum vno tantum anno,*

Is &

CAP. 4.

Quadam die dominica, hic ex matutinali officio rediens, quadam voce terribili ſuit vocatus, & ſpiritu raptus deductuſq; ad profunda loca tormentorum dato illi a conductore angelo (vt creditur) globo fili luminoſi aligādi ad deſtrum eius policē, vidit plures ibidem ex ſuis predeceſſoribus, & mallis conſultoribus ad bella, & exactiones: qui cauſas tormētornm ſuorum panderunt illi. Item animam patris eius in tormentis tamen diminutis. prout ipſe retulit, per preces. B. Petri & Remigii. Exorat vt & ipſe illi ſuccurriſſet: Narrās Lotharium fratrem, ac filium Ludouicum, iam hinc liberatos ſeq; prope liberandum oſtendit, & pœnas ipſi preparatas ſi nonpœniteret.

Poſt

Is Godifredus insigne ac memorandum facinus armorum fecit in obsidione præmemoratæ ciuitatis anthiochenæ, vt citatur in itinerario .S.terrę Dñ enim infideles qui exierant ad expugnandũ fideles qui cum victualibus in adiutorium fidelium aduenerant, & nihilominus cõpulsi ciuitatem reintroire cœperant, godifredus quendam Turcum equitem armatum vno ictu per mendium corporis secuit, ita vt pars superior in terram ceciderit, & inferiorem equus retulerit in ciuitatem cum omnium horrore & timore.

CAP. 20.

Circa hæc tẽpora floruerunt viri per celebres. si quidem tres aut 4. nominis Anselmi.
Item & Sigisbertus de quibus supra & alii qui sequntur

& mensibus duobus sedisset, sepultus apud B. Petrum, omnibus collachrimantibus.

CAP. 3.

Stephanus quintus Romanus Pappa 112. circa annum domini 886. ordinatur. Cuius tempore corpus beati Martini, præ furore Normanorum ex Turonis Antißiodorum deportatur, iuxta beati germani venerandas reliquias, religiose collocatur. Vbi tanquam ad hospitium præclaris miraculis agnoscitur, & postmodum ad locum proprium reportatur. Sedit autem Stephanus annis sex diebus vndecim.

CAP. 4.

Formosus Portuensis episcopus Pappa 113. instituitur anno domini 892. hic apud Iohannem octauum suspectus, quod in eum conspirasset, hic illius seueritatem veritus, episcopatum deserens fugit in

Poſtmodum ductus ad amœna paradiſi loca, Lotharium patruum agnouit cum filio Ludouico: qui & eundem agnouerunt, referentes, poſt reditum parum in imperio permaneret.

Qui poſtea rediit ab extaſi: viſionemquè ſcriptis ad memoriam reliquit. Vincentius, aliiq; hæc narrant. Quæ Guaguinus Carolo Caluo, ſed non conuenienter tribuit. Et ſi non enim certum ſit, nec tamen minus inconuenit, quod ſit raptus ad pœnas videndas; quàm Paulus ad tertium cœlum. Ab ipſa autem viſione, vix per biennium vixit, ſubſtituto nepote Arnulpho, & obiit cum an. 12. imperaſſet.

CAP. 5.

Arnulphus filius Caroli magni fratris Caroligroſſi, Dux Bauariæ & franconiæ, per ſubſtitutionem

Gallias. Et reuocatus, redire abnuens, excommucatur à Iohanne, ac tandem priuatur & degradatur. Qua contumelia motus discedens iurauit se nunquam ad episcopatum reuersurum, necad ciuitatem Romanam redditurum. At per Martinum iuramento soluitur, & in pristinam restituitur dignitatem. Qui non multò pòst largitione(vt aiunt) potiùs quam virtute, ad papatum nonnullis contradicentibus assumitur. Quidem Sergius à quibusdam cum schismate simul electus non preualuit., sed à Formoso fuit expulsus, tempore Arnulphi, vel Caroli grossi imperatorum simul Regnantium. Cum autem nō multum fœliciter Formosus sedisset, quinto sui pontificatus anno, ac mense sexto moritur.

CAP.

tutionem ipsius Caroli patrui sui imperator ordinatur.89 an. Domini 892.qui vocatus Romã in auxilium formosi Papæ, primò illi negatur ingressus in vrbem, ex quo ait vincentius eam obsedit.Cumquè lepusculus, casu per acien transisset,vna voce exclamarunt: Quo tumultu perterriti Romani, se se per murum præcipites dabant, & fugiebãt & ita libere ingressus est imperator: & de conspiratori bus in Pontificem, sumit vindictam. Vndè & ab eodem pontifice fuit coronatus. Platina, & Martinus, aiunt Arnulphum Normanos rebelles magnis cladib⁹ perdomuisse,& compulisse ad professionem fidei. Aiunt insuper (& si non allij) ipsum super his tanta contumacia elatum,

&

CAP. 21

Bernardus .1. abbas fūdator clareualensis, & ordinis cistertiensis, vir nobilis, sāctus & doctissimus, natione Burgundus, at spreto mundo religionem ingressus est cum fratribus suis & sorore. Multa doctissima scripsit, quæ non abs re multo apreciantur. Claruit sub Pascali Papa. 2. vsquè Eugenium. 3. qui eius discipulus, & filius in christo fuit.

CAP. 22

In eo schimate, quo Petrus Leonis Antipapa insurrexit etiam armis aduersus Innocentium. 2. adeò vt compulsus fuerit, ad partes galliarum aufugere. Tumquè cōuocato concilio apud Stampas, vt decerneretur quis recipiendus esset. Beatus hic Bernardus a Rege franciæ Philippo primo, aut melius Ludouico grosso eius

CAP. 5.

Bonifacius 6. Tuscus Pappa 114. circa annum domini 898. Cum historiæ (teste Platina) paruam aut nullam mentionem de ipso faciant, creditur pauco tempore sedisse, vtquè communior est vox, tantum diebus sex & viginti.

CAP. 6.

Stephanus 6. Romanus Pappa 115. circa annum domini 898. creatur, primus creatus pontifex anaguignus à Formoso (vt aiunt) nihilominus in eū ingratus, aduersus concessiones & decreta eiusdem concilium conuocauit. In cuius præsentia delatum cadauer Formosi pontificalibus exuit insignibus. Dehinc illud dilamans, manus eiusdem aut saltem digitos proycit in Tiberim aiens, quia contra iuramentum fuisset promotus.

Hæc

& potiſſimum in eccleſiaſticos, vt dei iudicio, longa infirmitate tabeſcens, nulla medicorũ arte iuuari potuerit, quin à pediculis coroſus breui conſummaretur.
Vincentius volater. 4. ſub dubio citat hunc à quodam Rege Ruydone inſecutum, & eius dolo intoxicatum, & tãdem necatum cum imperaſſet annis. 12,

CAP. 6

Ludouicus filius preceſſoris Arnulphi imperator. 90. inſtituitur circa annum Domini. 905. Quidam hunc tertium Ludouicum computant nolentes annumerare Ludouicum Balbum. Poſt mortem Arnulphi Italis anbiãtibus imperium tranſlatum ad Germanos nec, ipſi Pontifices aliquos tranſalpinos voluerunt armis, titulis imperalibus decorare, vndè iſte nullã coronam

eius filio.lib.6 f.59.Gua guinus:& à precipuis pô tificibus fuit accersitus super quo tremebũdus accessit sciens pondus negotij,at visione quadã in via cõsolatus fuit super concordia facienda.Dumq; simul conuenissent celebrato prius ieiunio, & precibus fusis ad dominum,omnium sententia & cõsensu negotium Dei famulo Bernardo imponitur,vt ex eius ore causa tota penderet,quod timens & tremens,cum teuerẽtia acceptauit, electionisq; ordinem, electorũ merita,vitamq; & famam prioris electi prosecutus,in spiritu domini apperuit os suũ, & Innocentium pontificem nunciauit, quod omnes pariter ratum esse,proclamarunt,

Hæc controuersia, (ait Platina) cum cæteris fuit nequißimi exempli, Nam longo tempore fuit obseruata consuetudo. Vt acta priorum pontificum sequentes infringerent, ita vt ait fasciculator breui tempore perdurarunt, vt facile est deducere. Interim sub his contentionibus imperator Constantinopolitanus Beneuentum in suam potestatem mox armis subegit. Verum anno 3. Guido Longobardus ipsam pulsis Græcis recuperauit. Sedit Stephanus anno vno mensibus 3.

CAP. 7.

Romanus Pappa 116. creatur circa annum domini 899. Aiunt quòd acta Stephani infirmauit. Sedit tãtum mensibus 3.

ronam ſuſcepit: at potius quidam Berangarius Longobardus imperium.4. annis vſurpauit. Cauſantur Itali id ideo eueniſſe, quia nõ ꝓtegerentur a Tranſalpinis aduerſus longobardos, verùm eos liberè ſuſcipiebant, Ludouicus multas oppreſſiones ſuſcepit à Hungaris, vt & tota Italia, Germania, & Francia, & nõnumquam præualuit, præfatum Berengarium quandoquè vicit, tandem nihilominus ab eo vincitur, & excœcatur, & ita imperandi finem fecit, cum ſeptẽ aut decem annis imperaſſet.

CAP.7.

Conradus primus dux franconię prefati Ludouici ex fratre nepos, imperator. 91. vltimus ex proſapia Caroli Magni, circa annum Domini. 913. inſtituitur. Et cum non imperarit in Italia ſed

& subscripserunt.

CAP. 23.

Tumquè Innocentius Papa à plurimis in Tuscia, Pisis & aliis prouinciis rite dispositis, Burgundiam, Aurelianum peruenit vbi occurrentibus episcopis, Rege Ludouico grosso honorifice susceptus est. Et inde a Gaufredo episcopo carnotensi, carnotū deductus. Interim sanctus hic abbas Bernardus ad Henricum Anglorum Regem, qui tū Normaniæ dominabatur missus, eum regem quamquam a suis episepiscopis dissuasú, persuasit vt Innocentium recepisset, & eidé apud Carnotum cum episcoporum, & procerum comitiua occurrisset.

CAP.

CAP. 8.

Theodorus secundus Papa 117. anno 899. hic pariter acta Formosi probauit, reprobans Stephanum sedit tantum diebus 20. tēpore adhuc Arnulphi.

CAP. 9.

Iohannes nonus, Iohanissa non computata, Pappa 118. circa annum domini 900. adhuc tempore Arnulphi. Aiunt quod statim coacto concilio apud Rauennam acta Formosi etiam aprobauit, & Stephani decreta declarauit inualida.

Nigligentia Principum Afri Alemaniam inuaserunt, ac ceperunt. Dumquè Constantiam obsiderent, rex eorum ictu fulminis moritur, & ita fugientes ad suos redeunt, domino pro suis pugnante. Sedit hic anno vno aut duobus absquè celebri memoria.

CAP.

ſed Berengarius, nó numeratur ab eiſdẽ Italis, peruenit ad imperiũ in hũc modũ. vt Cario citat. Cũ Ludouico nó ſupereſſet filius, Franci & Saxones contendebant pro imperio , & Otho dux Saxoniæ a maiori parte poſtulabatur. Is nihilominus generoſo animo noluit , vt ea dignitas ex inclita domo Caroli Magni poſt tantos triumphos ſubſtolleretur, & liberè ceſſit , ac ſuo egit conſilio, vt hic Conradus ordinaretur , & toto fuit illi fidelis aduerſus inimicos. Verũ poſt eiuſdam Othonis obitum timuit Conradus, ne eius filius Henricus falconarius ex donis elargitis patri per eũdem potentior nimis cõtra ipſum efficeretur, voluit ad ſe, elargita patri, retinere: ſuper quo ortũ eſt bellum, in quo potẽtior

CAP.24.

Iridem & legati missi ad Lotharium Regem Romanorum, reuertuntur cum litteris deprecatorijs ad Papam Innocentium, vt suam etiam presentiam eidē exhiberet, qui & eundē pariter recipiebant. Dilectione tamen ecclesię Gallicanæ retardatus, Remis concilium conuocauit, vbi & Ludouicum viuente patre Philippo (quem iam ad Regni consortium acceperat) coronauit. Et in omnibus his Dominus Papa huius sācti Bernardi consortio & consilio vtebatur, ac in omnibus assidebat cum Cardinalibus.

CAP.25.

Soluto cōcilio Remēsi Papa apud Leodiū Regi romanorum occurit honorifice susceptus. Sed statim obumbilata fuit serenitas, dum Rex īportunè

CAP. 10.

Benedictus 4. Pappa. 119. circa annum 902. Vir grauis moribus: annis tantum 3. sedit, aut circa.

CAP. 11.

Leo quintus Papa 120. circa annum domini 905. Aretinus, ex cronica cronicorum. Platina autem ait ipsum fuisse ignotæ patriæ. Nostri verò Britanni diæcesis Trecorensis, ex suis scriptis aiunt hunc fuisse beatum Pabulum præmissi loci episcopum, qui miro ministerio, & reuelatione, fuit Romam delatus, vt Abachuth ad Danielem.

A quodam præsbitero suo Christophoro, ambitione dominandi in quadā turri includitur, vbi & mœrore moritur, cum tantum 40. diebus sedisset.

Trecoria autem in vulgari sermone dicitur Lantriguer.

CAP.

tior erat Henricus. Contigit autem Conradum infirmari ad mortem, quod agnoſcens, vocato ad ſe, fratre Eberardo Duce, ſufficientiam dicti Henrici ad imperium, gratitudinem & fidelitatem patris Othonis, ac ſuorum debilitatem ſuggeſſit, & perſuaſit, vt coronam imperialem ad eum deferret: quod & fecit. Et hinc pax ſecuta eſt finiſquè fuit imperii ex parte Caroli.

Non enim multo poſt videlicet ãno domini 987. Corona Franciæ ex prole & domo Caroli magni fuit ablata, & tranſlatum fuit ſceptrum ad Hugonem Capetũ, poſt mortem Ludouici quinti, qui quidem Hugo deſcenderat à Roberto comite Andegauenſi & pariſienſi. fuit (vt aiunt) dictus

Capetus

nè petijt episcoporum inuestituras sibi restitui, quas Henricus. 4. &. 5. eius filius vsurparant, & maximis periculis & laboribus ecclesia Romana eas vendicarat, super quo verbo pontifex cum suis arbitrati sunt grauius periculum incidisse quàm Romæ declinassent. At hic sanctus abbas murum se opposuit in tanta difficultate, audacter regi resistens, & mira libertate redarguens eundem cōpescuit, adeo vt sub sacramento sit pollicitus summo pontifici, se cum exercitu Italiam statim ingressurum, vt eundem vsquè lateranum perduceret, quod & fecit Petro aut papa non comparante. Verum post eius dicessum adeò insurrexit vt Innocētium cōpulerit Pisas iterum reuerti. Vbi magno habito cōcilio hoc patre adhuc

CAP. 12.

Christoforus Pappa 121. circa annum domini 905. ex domo Leonis, in quo verum fuit dictum Theocriti enutrio Lupos, qui te commendant. contentionibus, & malis artibus, peruenit ad papatum, vndè & septimo mense (ut Martinus) eijcitur, & recluditur in monasteriū, per Sergium, qui ad Gallos auffugerat, at postmodum, iussu eiusdem extractus ex monasterio, perpetuis vinculis detinetur, & 7. mensibus tantum sedit, & merito.

CAP. 13.

Sergius 3. Romanus Pappa 122. circa annum domini 906. consecratus Diaconus per Formosum, inter eos schisma fuit. Cum in electione Formosi hic à multis expeleretur: vndè à metu eius in Galliam fugit. Postmodùm fauore Lotharij Regis Lōgobardorum, aut francorum,

Capetus, quia iunior ca petos omnium quibus tũ vtebantur, proiic iebat. Poſteritas Caroli Magni. 120. annis ſub imperatoribus decem, tenuit imperium.

Pars. 3. de imperatoribus germanicis ante modum electionis inſtitutæ, qui non fuerunt ex prole Caroli.

CAP. 18.

Henricus primus imperator. 92. inſtituitur circa annum Domini. 920. Iam premiſſum eſt, in Conrado qualiter eidem miſerit coronã per fratrem Eberardum, & conſenſu procerum fuit acceptus. Non obtinuit coronam a ſummo pontifice nec in Italiã ſe tranſtulit, alii contendentibus pro imperio: ſed Alemanis rebus quietandis laudabiliter ſtuit. Arnulphum Bauariæ ducẽ pro imperio

huc conuocato, & cum omnium reuerentia suscespto. Eo concilio Petrus cum fautoribus excommunicatus, & perpetuò eiectus denunciatur.

CAP 26.

Absoluto autem concilio Mediolanenses multis supplicationibus sanctum hunc Abbatem expetierunt ad eos recóciliandos super chismate in ea vrbe per Anselmu imisso, quem ad eos dominus Papa destinauit, cum domio Matheo epicopo albanensi a latere, & domino Guydone pisano, adiuncto etiam domino Godefredo episcopo Carnotensi. Ibiquè tá ta deuotione & solemnitate suscipitur sáctus Bernardus, tantisq; miraculis fulsit, etiam apud Papiam quod cum breuitate compendii nequeunt enarrari. Rece pto igitur apud Mediolanum. S. abbate ac eidem & dominis parato

rum, Romam rediens, Christophorum ipsum eiecit à Papali dignitate, & cum perpetuis inclusit carceribus, ac meritò. Omnia acta Formosi improbauit, & corpus ex sepulchro tractum fecit decopitari, & caput in Tiberim proyci. Quod quidem caput à quibusdam piscatoribus repertum ad Basilicam diui Petri, iuxta sanctorum imagines colocatur. Et ab eisdem cum inclinatione reueretur. Stephanus cum isto crudele spectaculum aduersus hunc præbuerunt. Sedit Sergius hic 7. annis & mensibus penè duobus hoc insigne egit, quòd ecclesiam Lateranensem, quæ ante corruerat, reparauit.

CAP. 14.

Anastasius 3. Romanus Pappa 123. circa annum domini 913. hic modestè quieuit obijtquè anno 2. a sua ordinatione.

CAP.

imperio contendentem, armis & rationibus euicit. Hungaros & Gallos ex germania & imperio, cum voto, quia heresin simonicam, expelleret, eosdem miraculosè vicit, & fugauit. fuit cognominatus falconarius, Germaniam reddidit pacificam. Ex sanctissima vxore mathilde, (quæ in vulgari cta fuit Mahieut aut ma hault, & secundum Britaniæ chronica lib. 3. fo. 77. fuit filia Henrici patris regis Angliæ) habuit Othonen, Henricum, & Sanctū Brinonem episcopum Colunien. is imperator fuit cognominatus Héricus sanctæ vitæ: imperauit in Germania annis. 18. & Othonem primogenitum successorem instituit. Fertur quod ex Alemania abierit, nescitur quorsum, nec vnquam aparuit.

Vincentius

rato hospitio. Dum prosequuntur tractatum de negotio schismatis, ob quod aduenerant. Ciuitas suæ fortitudinis oblita, omni ferocitate deposita exhortationi sancti patris inherendo sub perfectissima matris obedientia est reconciliata. At post modum aut ad Dei gloriam, aut propter præteritorum demerita permissione diuina demon multorum corpora insiliens debacchabatur. Verum sancti viri precibus curantur, & liberantur omnes.

CAP. 27.

A reditu autem sancti viri ex alpibus & Mediolano tota Burdegalensis prouincia oppressionibus schismaticorũ laborabat, nec erat qui principi indurato posset resistere. Eumque instigabat Girardus episcopus Angolismensis ob amissam legationẽ qua prius

CAP. 15.

Lando seu Landus Romanns Papa 124. circa annum domini 915. laborauit pro pace, prout potuit. sedit tantum mensibus 7. & diebus 21.

CAP. 16.

Iohannes decimus filius vt aiunt, Sergij pontificis Papa 125. circa annum domini 916. dicitur vndecimus ab his qui Iohãnissam computant. Hic deditus fuit rei militari & poosperè. Nam opè Alberici Marchionis Hetruriæ, Sarracenos, qui Italiam deuastabant, cum triumpho fugauit, & si diabolica postmodùm contentio orta sit, inter ipsum & prefatum Marchionem, quia Hungaros cum magno detrimento vocauit. Iohannes hic à militibus cuiusdam Guidonis Comitis captus, conijcitur in vincula, & cum ceruicali suffocatur, cum annis 13. sedisset, et mense. Quidam

Vincentius volu. 4. lib. 25. ait quod in quodam monte ſepultus fuerit, & circa eius ſepulcrum viſæ ſint flammę ignis.

CAP. 2.

Odo primus filius prȩfati Henrici ducis ſaxoniæ poſt patrem, & eius inſtitutione imperator Romanorum ordinatur & ſacratur. 93. circa annū 937. hic fœlix fuit & victorioſus, ac verus eccleſiæ protector. Tria precipuè accerrima prælia habuit, & vicit prout citat Caryo. Nam & in Italia etiam imperauit, & obtinuit benedictionem & coronam papalem. primum prelium per ſex annos aduerſus quendam Oberardū, & Gilbertum principé Lothariæ, qui inſurgebant in eum inualido cruore, quos vicit, priore occiſo, & altero, in Rhenum fugiendo, ſub merſo.

Secundum

prius gaudebat, cum quę stu & exactione maxima: Adeò vt qui susceptioni Petri Leonis non subscribebãt, aut ꝓscriptionibus multabantur, vel a propriis sedibus exulare erãt compulsi. Itaq; Girardus fide data obtinuit legationem in eam prouinciam a Petro Leonis, qui & Gilonem quendam Tusculanum Cardinalem etiam dilegauit. Tuncq; Girardus cornua resumens publice mitratus procedebat, & prefatum principèm burdegalensem venenatis persuasionibus statim seduxit. Vndè & Guillelmum episcopum Pictauiensem virum probum & Zelosũa ciuitate & diœcesi expellunt, suo loco instituẽtes & execrãtes quẽdam ambitiosum degenerem a fide.

Similiter

Quidam alius Iohannes vndecimus vi fuit intrusus & statim iectus, ideò non numeratur.

Libri 3. pars tertia.

CAP. I.

Leo sextus Romanus Pappa 126. creatur circa annum domini 929. modestæ vitæ fuit, & studuit paccare discordias. At mense septimo & die 25. sui pontificatus moritur, omnium cum desiderio.

CAP. 2.

Stephanus 7. Papa 127. ordinatur circa annum domini 930. Suo tempore princeps Lotaringiæ, & dux Bohemiæ floruerunt, & dux titulum regni obtinuit. Stephanus mansuetissimus fuit, & duobus annis ac mense et 12. diebuc tantum sedit.

Secundũ prælium habuit cum fratre ſuo Hẽrico, & epiſcopo Maienſi, quos & vicit, ac cũ miſericordia recepit, dato fratri ducatu Bauariæ.

Tertium aduerſus proprium filium Ludouicum ei natum ex priore vxore Edith Regina Angliæ, qua deffuncta, dum Adalindam filiam Lotharij defuncti á Berengario liberaſſet, eam coniugem cœpit. Vndè hic commotus in patrem conſpirat, & ab eo euincitur, & cum miſericordia ſuſcipitur.

De Othone.I.

Contigit initio ſui imperii, Spirendum ducem Bohemiæ fidem ſuſcepiſſe, & eius filium vincelaum deuotionis paternæ imitatorem ab infideli fratre Bolſao fuiſſe occiſum, & ei⁹ regnũ occupatum

Similieter & in Lemouienſi eccleſia quendam Radulphum intruſerũt qui diuina vltione præcipitio repentè poſt modum expirauit . Sed & is princeps ſe ab eis infénſum alia ex cauſa cõque rebatur. Burdegalenſem pariter archiepiſcopatũ Girardus occupabat.

Super his Gaufredus Carnotenſis epiſcopus cui legatio Aquitaniæ ab Innocentio erat commendata, ſuccurere' periclitãti eccleſiæ ſtatim decreuit obſecrás hunc S. Abbaté vt ſuccurrat qui & aſſenſit faciendum, peracta & conducta congregatione monachorũ in Britanniam Nanetum in locum a Comitiſſa Ermengardi paratũ. Reorquè ea ex cauſa , id fuiſſe, ut eam pro monaſterio domum cum ſuis fratribus recepiſſet. Illuc ſimul is dominus legatus cum Domino abbate Nanetum

CAP. 3.

Iohannes 11 filius etiã Sergij, vt aiunt, 128. circa 933. ſedit annis 4. & menſe cum dimidio.

CAP. 4.

Leo 7. Pappa 129. ordinatur circa annum domini 937. imperantibus Hugone & Lothario filio ducis Burgundiæ, qui aduerſus Berangarium fuerat in Italiam conuocatus. De hoc Leone pauca narrantur. ſedit annis tribus cum dimidio.

CAP. 5.

Stephanus 8. germanicus Papa 130. circa 940. hic natura benignus. At tanta populi Romani ſeditione vexatus & mutilatus ac læſus, vt nec in publicum prodire auderet. Hugo & Lotharius & Otho occupati ſcelus vlciſci nequiuerunt. Sedit tantum annis tribus.

CAP.

occupatum: ita & p oſt martyrium miraculis ful ſiſſe, prout & regem Dacię á ſuo fratre Abel. Et Otho Zelo fidei hunc Boſlaum bello aggreditur fere per.14.annos,& deuicit cũ Bohemia.

CAP.8

Otho Gallos, Bohemos, & hungaros, ſubiugauit. Euocatus ab Italis aduerſus Berengarium, eũ vicit,& recepit ſub iuramẽto fidelitatis qui poſt modum tyranide inſurrexit, vndè imperator iterum exoratus, eundẽ regno pellit,& captiuũ duxit in Alemaniam.

Filius eius Albericus in Conſtantinopolim mittitur exul. Et hic eſt finis Regni Berengariorum. Liberata igitur Italia a tyranis per Othonem, ipſe Romam ingreditur & cum triumpho ab omnibus ſuſcipitur. Item & a Ioanne Papa.12. coronatur: primus ex Alemanis:

Nanetum aduenerunt nec in vanum fuit eorũ aduentus. In ea enim regione misera quædam mulier erat, quæ a quodam Incubo demone vexabatur (quod horrendũ est audire) impurissimusquè adulter, quodam forsam interuẽiente cõmercio eam inpetebat, ea arte, vt nec in eo lecto à marito perciperrtur aut per sex annos ab ea detegeretur.

CAP. 28.

Res mira, infœlix mulier septimo anno crimẽ confitetur, pœnitentiam in ieiuniis elemosinis, peregrinationibus & oratione implet, nec liberatur, aduentũq; viri sãcti Incubus predicens, eidẽ mitatur, si eundem adierit, se ab eius recessu, ex amatore fieri persecutorẽ. Ipsa nihilominus supplex rem sancto viro pãdit, opem implorans, qui & eam consolatur, dans illi proprium baculũ

CAP. 6.

Martinus 3. Romanus Pappa 131. circa annum domini 943. benignitatem Stephani imitatus paci intendit. Othonem & Lotharium ad magna certamina paratos cum graui plebis iactura reddidit paccatos, & tandem moritur anno et dimidio sui pontificatus.

CAP. 7.

Agapitus 2. Romanus Pappa 132. circa annum domini 946. eligitur, bello Hungarum per Italiam furente, dum & per Hẽricum Bauariæ ducem vincuntur, verùm ob Berengarij aduentum, eo in Austriam recedente, Berengarius cum filio Alberico Italiam & ecclesiam vi opprimunt, coniecta in carcerem Adalinda, ne propriam vrbem dotalem repeteret. Verùm Agapitus cum proceribus Othonem imperatorem aduocauit, qui malè acta restauret. Et

nis: qui nō ex prole Caroli magni. Ita & primus iuramentum fidelitatis pontifici summo præstitit, vt in c. Tibi domino Iohanni 63. distinct. In quo iuramento pollicetur quod si Romam venerit se ecclesiam & pōtificem, pro posse, exaltaturum, & suo concilio in omnibus supportabit. item nec placitum in vrbe faciet, de his, quę ad ipsum aut Romanos spectant, sine eorum concilio. Item & si quid, de terra sancti Petri obtinuerit reddet. Itē & quęcūquè ad regendā Italiam miserit, eum sub iuramento astringet, & confirmabit, quod erit adiutor pro deffensione terrę ecclesiæ. Hæc clara sunt ex eo capitulo Tibi domino Iohāni. 63. dist.

Otho, tertiò Romam aduocatur ad corigendos mores scandalosos Iohānis Papæ: qui duobus

baculum lecto inponendum, quem signo crucis munita apposuit, nec ea nocte apropiare est ausus, sed a longè minababatur.

Quid plura? dominica dies interuenit. S. pater cum dominis episcopis & etiam episcopo Nanetensi ecclesiam conueniunt, solenniter conuocato populo. Vir dei pulpitium ascendit, nequitiáquè & fraudes adulterini spiritus detexit, à fidelium, qui aderãt, subscriptione anatematisat, accensis candellis in manibus ciuium singulorum, & solemniter auctoritate Christi, maligno spiritui inter dixit, ne ex tunc eam aut aliam ita vexet, & extinctis candelis, virtus diaboli ita fuit extincta, vt ab ea post confessioné & communionem irregressibiliter aufugerit.

CAP.

Et aduenienš Berengariũ cum filio vicit, & cum misericordia recepit, Adalidamquè liberat & accepit vxorem: ex qua genuit Othonem 2. Super quo Ludolphus ex alia vxore indignatur. Interim moritur Agapitus cum sedisset annis nouem, mensibus 7. diebus 10.

CAP. 8.

Iohannes 12. Papa 133. ordinatur aut potius intruditur circa annum domini 955. citat Martinus hunc inductione patris fuisse promotum, cum ab adolescentia esset venator lubricus & adulter. ob quem Otho conuocatus à populo Romano, eo primùm correcto & spernente, coacto episcoporum concilio, deponitur: & in eius locum Leo 8. sufficitur quem tamen affines Iohannis expulerunt, & pro pace, permisso Iohanne, ab imperatore: Iohannes autem à marito adultera

bus cardinalibus eum mouētibus vni manum, & alteri nasum absciderat: qui & benignè correctus spreuit, vt iam super eodē Iohanne. 12.

CAP. 4.

Otho igitur Iohannē spernētem in episcoporum concilio deponi fecit, & Leonem suo pręfecit loco. Nihilominus ad vitandā scandala maiora, Iohānem ministrare permisit. quo miserabiliter in adulterio, aut morte repentina, sublato, adhuc Benedictum quendam eligunt, quem Otho in Alemaniam secū duxit, vbi & moritur.

Qui Otho postremò in Italiam reuersus Sarracenos fugauit, ducens filium Othonem, quem constituit consortem in imperio, & successorem, quem & fecit coronari cum vxore, filia imperatoris Constantinopolitani,

CAP. 29.

Dominus igitur legatus cum sancto patre ex Nanetis Burdegalēsem ciuitatem simul adeunt: interim Gerardus assensu Comitis archiepiscopatum simul & Angoulismensem diœcesim detinebat, & contra fidem prius Innocentio datam declamabat. Et Petro non parentes, acephalos & erroneos predicabat. S. Abbas antèquàm propalata esset eorum perfidia sacrificium in ecclesia domino obtulerat, verum eiusdem ecclesiæ Decanus, post Sancti Dicessum, altare, in quo celebrarat cōfregit, sed non impunè. post enim breue tempus percussus a Deo domum vidit plenam demonibus, & a quodam se iugulari clamitans, cultellum postulabat demens quem suo

teræ concubentis. Vel repētina morte interijt cum 9. annis sedisset.

CAP. 9.

Benedictus 3. Romanus Pappa 134. ex diacono præficitur ad pontificatum, à fautoribus Iohannis ægreferentibus, Leonem ab imperatore Iohanni antelatum 962. Verum imperator meritò indignatus, eos armis Leonem suscipere compulit, & sub iureiurando astrinxit se nihil immutaturos eorum, quæ constituisset. Eundem igitur Leonem restituit. & abiens in Alemaniam, Benedictum secum duxit. qui non multò post dolore animi moritur exul, cum sedisset tantum mensibus sex, & diebus 5.

CAP. 10.

Leo octauus Pappa 135. in destitutione Iohannis. 12. eligitur à clero & populo & ab imperatore confirmatur. Nihilominus Iohannis

tani,& obiit cum fœliciter imperaſset annis 6. & 20. diebus

CAP. 5.

Otho. 2. dux Sayoniæ, & filius Othonis primi, imperator. 94. Iam coronatus, aſsẽſu patris, poſt cuius mortem ſolus imperauit, circa annum domini. 974. hic, adhuc viuente patre, bellum habuit cum Gręcis, Nicephoro, pactam vxorem illi denegante, quẽ vicit, & eo deſtituto, Iohannem fratrem Theofaniæ vxoris, inſtituit imperatorem Conſtantinopolitanum, & ipſe cum eadẽ vxore fuit coronatus à Iohanne. 13. viuente patre. Otho habuit fratres Henricum &. S. brunonem: Hẽricus in eum inſurrexit, quo victo, & reconciliato, otho ducatum Bauariæ deficiente herede illi dedit. qui & per. 15. annos mortuus fuit ante imperatorem.

ſuo gutturi immergeret, vt extracto demone viue ret. ſed inter hęc, diabolus cui datus erat, extinxit eũdẽ. Ita archipræſbiter fautor inuaſoris Pictauienſis. dum ſuę perfidię ſinodum proclamaret, fuit etiam à diabolo correptus, & quam plures alii alius perfidiæ diuina vltione percuſſi ſunt. Et tunc Gerardus mox conuentus, & colloquia publica declamabat

CAP. 30.

Comes tandem ſeu dux Aquitãnus & ſi defficulter perſuaſus eſt, vt cum ſancto viro, ac domino legato in colloquia con ueniret. Nihilominus apud Partiniacum conueniunt, vbi de diuiſione eccleſi & ſciſſuræ obſtinatione, quæ citra alpes in ſola Aquitania cõſiſtebat, eſt collatũ, plurimaq́, teſtimonia ſuper ſchiſmaticis deducta ſũt. Tandem

Iohannis fautores poſt imperatoris diceſſum, Iohannem reuocant, & hunc repellunt. Sed imperator ad vitanda maiora ſchiſmata, patienter tulit cum Leone: vſque ad mortem Iohannis, de qua iam ſuper eodem. Iterum & Romani in morte Iohannis, adhuc promouerunt præfatum Benedictum, vt ſuper eo præmiſſum eſt. quo, in exilio, mortuo, hic reſtitutus, conſtituit non poſſe papam eligi, niſi imperatoris aſſenſu, & eius priuilegia confirmauit: ſedit anno vno & 4. menſibus.

CAP. II.

Iohannes 13. Naruienſis Papa 136. inſtituitur circa 964. qui à ſeditioſis Romanis etiam fatigatur, & includitur in molem Adriani medio Iophidi Campagniæ, qui & à Iohãne principe Campagniæ occiditur cum filio, & ab exilio, quo fuerat Iohannes

peratorem. habuit filiū Henricum, qui etiam in hunc se erexit, & statim fuit repręssus.

Ita & Galli, verum Saracenis & Grecis deuastantibus Apuleiam, dū is eos agreditur, fuit deuictus & fugatus, deo tamē & beato Petro iuuante saluatus. Romam Otho reuersus, comparato exercitu constituit in Romanos & Beneuētanos animaduertere, qui initium fugæ prębuerant: & vrbem Beneuētum vi cæpit, & incēdit, ac corpus Beati Bartholomei hinc trāstulit. Dicitur obiisse sub Benedicto 7. a quo fuerat iterū coronatus, Romæ sepultus, cum post mortem patris imperasset annis 10. aut circa, relicto filio pupillo circiter duodecim annorum.

CAP. 6.

Otho. 3. filius Othonis. 2 ducis saxoniæ imperator

Tandem eo deuenit, vt obedientiam Innocentio Papę pręstaret, & restitutioni episcoporum, qui, vt aiebat, ipsum inculpabiliter offenderāt, nunquam contra iuramentum suum consentiret. Intrarunt ecclesiam & Comes præforibus sustinebat. Celebratis diuinis, & pace data in populum, vir dei in spiritu corpus Domini super patinam dessumit, & cum feruore ducem agressus ait, rogauimus te, & spreuisti, supplicaui tibi, & cōuentus seruorum dei contempsisti Ecce ad te processit filius virginis iudex tuus quem tu persequeris, ipsum ne spernes, sicut & seruos cōtēnis. lachrimabantur vniuersi qui aderant orationibus multi, & quid diuinum expectabant. Mirū Comes videns abbatē in spiritu vehementi ꝓcedentē cū

nes missus, redyt Romam, & Otho de conspiratoribus dignam, & exemplarem fecit vindictam. Sclaui noui Christiani, et Sueropili Sarracenos è monte gargano eiecerunt, & Otho secundus facilè eos expulit. Iohannes, Othone patre annuente, Othonem filium cum vxore coronauit. Iohannes hic post eundem Othonem 6. sui pontificatus anno & mense 11. *obyt.*

CAP. 12.

Benedictus 6. Romanus Pappa 137. *circa annum domini* 972. *successit Iohanni, etiam in calamitatibus: Nam & seditiosi Romani, eundem in molem Adriani, seu sancti Angeli arcem incluserunt: vbi aut strangulatur, vel fame moritur, cum vno tantum anno, ac dimidio sedisset, Vndè alius fuit Benedictus ab eo, qui ab Othone fuit in Alemaniam ductus. Nam neç ille*

95.ordinatur circa annũ dñi.984.in obitu patris tãtũ.12.annorum fuit. & hinc orta eſt difficultas, quibuſdã Creſcẽtiũ poſtulãtibus,& alijs Hẽricũ Bauariæ , & Germanis hũc Othonẽ: quibus aquieuit Benedictus. 7. Prȩfatus Henricus eius cõſequineus , hunc Romam miſit,pro cuſtodia interin adminiſtrabat im periũ.Dũq; Romani cõtẽderẽt pro Creſcentio, Othonẽ Germani reuocant , & annuãte Bñdicto,in imperatorẽ deligũt,Otho hic.3.efficitur qui Gallos Lotharingiȩ ducatum occupare tentantes, fugauit & deuicit.Procurauit vt Bruno eius cõſanguineus promoueretur in Pontificẽ qui & dictus fuit Gregorius quintus.qui fuit (aiunt)filius Othonis:non igitur ille Sãctus bruno filius Henrici epiſcopus Coloniẽſis.Is hũc Othonẽ in imperatorẽ coro-

corpore, expauit & diriguit, ac tremebundus solo prouoluitur vt Demens, & a militibus eleuatus in faciem ruit, nemini loquens, aut intendens, & saliuis per barbam effluentibus, profúdis efflens gemitibus epileuticus videbatur. Tú vir dei accedés pede ipulsat aclium, & stare iubet ac diuinam audire sententiam, aiens, presés est episcopus Pictauiensis quem contra ius tu expulisti, reconsiliare eidem in osculo pacis, & ad sedem reducito, & diuisos ad vnitatem reuoca, subdere Innocentio vt ecclesia vniuersa. Super his Comes auctoritate spiritus sancti, & presentia sanctissimi sacramenti victus nec audebat aut poterat respondere. At statim cum omnium exultatione recepit episcopum in osculo pacis, & ad propriam sedem

ille numeratur inter pontifices, nec de illis vlla legitur facta iusticia.

CAP. 13.

Dominus 2. Papa 136. circa annum domini 974. fuit magnæ modestiæ: vnde nec vlla iniuria affectus. Sedit anno cum dimidio. Floruerunt suo tēpore viri percelebres.

CAP. 14.

Bonifacius 7. Papa 139. circa annum domini 975. hic malè adeptus pontificatum, malè etiam amisit dicitat enim Martinus & fasciculator, Romanos post suffocationem Benedicti hunc propria auctoritate elegisse, & si Domnus dicatur post Benedictum: id potuit esse, dum iste erat fugitiuus. Bionis eū conspirantibus in eum compulsus fuit vrbem relinquere. sed quaqua pretiosa ex Basilica sancti Petri furatus, confugit Constantinopolim, & illic stetit, quousquè ex sacrilegio

nauit, fuitque è fugatus a Crescentio, quidam Ioannes eius loco intru sus, Vt super eodẽ Gregorio.

CAP. 7.

Super his Otho meritò commotus potenti exer citu Romã ingreditur, Crescentius verò & Io annes, in Sancti Angeli arcem se protegunt. qui tamen post modum veniã ab imperatore postu laturi, egredientes inter cipiũtur Ioannesq; mul tilatus & oculis priuatus a populo necatur. Crescentius autẽ iumẽto super positus facie versa ad clunes cum fla gellis per vrbem ducitur, & tãdem suspenditur

CAP. 8

De Othone. 3

Super his & precedenti bus Otho cum Gregorio summo Pontifice, & concilio, statuit vt ex tunc imperatores per

dē reduxit, & deinceps fidem ac dogmata sancti patris est amplexatus Girardus autem in deterius procedens, adueniente ira dei, in domo propria extinctus est, & corpus a nepotibus honorifice sepultum, extra ctum & eiectum fuit à legato apostolico disquitione facta, finis illorum mors est.

CAP. 31.

Paccata itaquè Aquitania sanctus Bernardus Clareualensis cum suorum fratrū maximo gaudio, reuertitur & suscipitur. Et quietem nactus omnino contemplationi solitariæ vaccauit: vbi super cātica canticorū quasi per epitalamiū, aut coloquium spōsi & spōsæ, fercula spiritualiū nuptiarū contexuit.

CAP.

gio vin pecuniarum comparauerat, & Romam reuersus, largitione multos corrupit. Quendam Iohannem diaconum renitentem oculis priuat, at non multò post infœliciter fuit extinctus, cum à suo reditu sedisset tantum mensibus 7. & diebus 5.

CAP. 15.

Benedictus 7. Romanus Pappa 140. circa 976. Ferunt Othonem 2. etiam ab eo coronatum, qui & Romæ moritur, tempore huius Tumquè quæstio fuit, pro nouo imperatore quibusdam poscentibus ducem Bauariæ, & Italis Crescentium. Verum Germani Othonem adolescentem filium Othonis 2. postulabant, quod sæpius, Benedictus consulere vtilitati reipub. Christianæ, qua etiam ex causa in Othonem consensit. & moritur sui pontificatus anno 8. cum dimidio.

CAP.

per principes alemaniæ eligerétur & nó per successionem generis essent instituendi, & confirmarentur a summo Pontifice: vt stabilior maneret eorú institutio apud Alemanos. qui & eligendi modushucvsque tenuit. Electo res veró sunt qui sequntur. Ex his igitur electoribus tres sunt archiepiscopi quippè Magútinensis præsesin electione Germaniæ Cancellarius, treuerésis Galliæ cácelarius, Colóniésis Italiæ.

Cum his fuerunt Domini temporales adiuncti siquidem Comes Palatinus Rheni Dapifer ab electione facta; Dux Saxoniæ portitor ésis, Marchio brandeburgésisprę positus Camerę, & Boemus Rex pincerna, vt in his versibus,

Naguntinensis, Treuerensis, Colonniensis

Quilibet

CAP. 32.

Interea litteræ apostolicæ eum vocant & domini cardinales supplicant, vt adsit laboranti ecclesiæ. Nam Romę & si maior pars fidelium Innocentium sequerentur: quã plurimi nihilominus largitione, & timore, carnali affectiõe pertinaciter, & contentiosè Petrum sequebantur. Ex quo sancta exhortatione data suis fratribus, Romam obediẽs pergit, & vbiquè cũ maxima reuerentia suscipitur, Romæ præsertim: vbi tanto feruore & ꝓfunditate singulos exortatur, vt pars Petri penè tabesceret, & deficeret.

CAP. 33.

Dumquè vnum veh. abiit, superuenit aliud veh, Nã Rogerius Rex aut Comes Siciliæ, de quo iam super Vrbano 2. Premissum, quòd Capuam, Melphin, & alias terras

CAP. 16.

Iohannes 14. Romanus Pappa 141. circa annum domini 983. hic mense tertio à pontificatu inito à quibusdam Romanis, et forsam Ferrutio patre Bonifacij, quia filio iuste sit aduersatus, capitur. Vbi aut pedore carceris, vel inedia moritur, & sepelitur apud beatum Petrũ cum octo tantum mensibus sedisset.

CAP. 17.

Iohannes 15. etiam Romanus circa annum 984. hic toto studio singula suis elargiebatur postposito dei honore, vnde Clero & populo fuit exosus. sedit etiam mensibus 8. dissimiliter tamen.

CAP. 18.

Iohannes 16. Papa 143. inijt pontificatum Othone needum coronato circa 984. fuit sanctæ vitæ et doctrinæ. Crescentius aspirãs imperiumeũ ita persecutus est vt in Hetruriam

Quilibet imperij sit can
cellarius horum, Et Pala
tinus dapifer dux porti-
tor ensis,
Marchio præpositus ca-
neræ, Pincerna Bohe-
mus, hi statunt dominũ
cũctis per secula summũ
Ferunt quidam quia Bo
hemus non sit ordinari-
us, sed pro concordia.
Verũ in bula aurea. Ca-
roli 4. & postmodũ sem-
per fuit connumeratus.
Cur dux Bauariæ nõ fue
rit ãnumerat' & alii nõ
nulli admirationi dimit-
to cũ Caryone, causam
enim nõ reperi nec legi.

De Othone. 3.

Ferunt nonnulli quia
Otho habuerit vxorem
filiam regis Arragonũ
plurimum incontinentẽ
& ob eam causam eam
interfecit. Martinus &
Vincentius citant, quia
Romæ palatium ædifica
uerit, in loco vbi Iulia-
nus habitarat, & illic cõ
moratus, inquisiuit a
Romanis

terras ecclesiæ cœpisset, & in Cassinansi & Bene uentana prouincia, spe rans per priuilegium ea a Romanis pontificibus vt propria obtinere, Antipapæ Petri illi fauētis partes tenebat, fingens nihilominus se velle agnoscere veritatē & eā insequi. Petiit ab Innocentio, vt Dominum abbatem Bernardum ad se mitteret, & a Petro, vt Petrum Pisanum à lattere delegaret, sperans ꝙ hic sua eloquētia, simplicitatē Bernardi obruisset Atq; interim parat exercitum aduersns ecclesiam, & Radulphum ducē & tutorē ecclesię, conueniunt ex vtraquè parte Salernum.

Conuenerat beatus Bernardus vicinas acies, multis diebus, ne bellum inirent annuncians Regi, quia

si

riam tanquam exul abire compulerit. At Iohannis cognita indignatione, quia Othonem aduersus ipsum & suis vocaret, timentes obedire disposuerunt. Vnde & Crescentius amicos pontificis ad eundem rogatum mittit, vt in vrbe redeat, qui pro pace reuersus; ab omnibus petita venia, susceptus est cum pace, qui & moritur sui pontificatus anno 6. *diebus* 10.

CAP. 19.

Gregorius 5. *Pappa.*

144. *Saxo (vt aiunt) patre Othone, Bruno antea vocatus, nec creditur quod fuerit Bruno ille* 5. *episcopus Coloniensis filius Henrici, creatur pontifex fauore Othonis tertia circa* 993. *discedente nihilominus imperatore, seditiosi Romani adeò eum exagitant, vt compulsus sit ad imperatorem recurere, & hinc Crescentius elatus Iohannem*

Romanis, si quid reformandū esset in statu ecclesiæ vel imperii, qui nó cupientes reformari, in eum insurrexerunt: & per industriam Henrici ducis Bauarię liberatur & Roma exiit.

CAP. 9.

Aiunt item vxoré Crescentii, aut in vindictam mortis mariti, aut quia sperabat eundem Othonem in sui amorem traxisse, vndè ex eius discessu dolens, fraude toxicá ad eundem misit, quo moritur circa annum 1003. cum imperiū strenuè, & laudabiliter tenuisset per annos. 19. In hoc Othone est finis institutionis ad imperium per successionem: Nam ab eo per electionem instituuntur. Hique. 4. ex domo Saxonum, nempè Hēricus. 1. ac Othones. 1. 2. & . 3. laudabiliter, ac vt veri ecclesię, & imperii protectores se gesserunt.

ſi conflictum inieris, victus & confuſus abibis: ducem autem & acien Catholicorum adhortans, illis victoriam vt & Regi fugam prenonciauit: Rex in multitudine confidens agreditur, & cófuſibiliter cum ſuorum maximo interitu & damno fugatur. Nec ob eam plagam cœlitus inflictam animus Regis correctus eſt, ſed ſuis reuerſis, & adunatis, prout potuit, ſimulans alacritaté, Regio ſtipatus ornatu vtranquè parté iuſſit accerſiri, iuſſitquè Piſano cum multis promiſſis, vt de ſuæ cauſæ rationibus perorarer: qui electionem domini ſui canonicam legum & caconum aſſertionibus cóntendit. At Beatus Bernardus in virtute dei eloquens, & ſi agreſtes, ait ſimus, & legionibus potiùs quàm declamationibus aſſueti, ſi cauſa fidei

nem Placentinum epiſcopum doctum & pecunioſum promouit, græcum natione, quem quidam numerant Iohannem decimũ ſeptimum, & immeritò. Verùm Otho Romam ingreſſus dignam vindictã de vtroquè fecit, vt ſuper eodem premiſſum eſt. Gregorius igitur per Othonum reſtitutus fuit menſe vndecimo à ſua expulſione. quo tempore prefatus Iohannes ſedem tenuit intruſus. Hic Gregorius eundem imperatorem coronauit, & meritò Initoquè concilio cum eodem & alijs proceribus ſtatuerunt à cætero quò ſtabilior & tectior eſſet imperatorum inſtitutio, eam fieri debere per electionem principum Alemaniæ, & non per ſanguinis ſucceſſionem, prout prius obſeruabatur, ita etiam vt fide data à ſummo pontifice confirmaretur. Ferant Gallos ægre- tuliſſe:

runt. Nuncq; imperatores per electioné sequntur. Carolus. 4. Luxēburgensis, ac Boemiæ Rex, fecit bullam auream de forma & ordine electionis circa annum Domini. 1348.

A tempore electionis imperatorū germaniȩ

CAP. I

Henricus. 2. imperator 96. primus per electionem institutus circa annum Domini 1003. eo anno quo decessit Otho. 3. fuit dux Bauariæ. 2. sub nomine Henrici, meritò numerato priori Henrico. Et si nonnulli Itali propter Berengarios non numerent eumdem. Fuit hic Henricus 2. sanctissimus princeps fœlix & victoriosus, adversus inimicos imperii Bohemos & Vvadalos reddidit tributarios, Lotharim

CAP. I.

Berengarius gallus ecclesiæ sancti Mauricij Andegauensis diaconus, negauit verum christi corpus contineri in Eucharistia sacra: sed equidem benè esse sacramentum, aut sacrum rei signum, sed non cum verò Christi corpore. Hic primo à Leone Papa 9. circa 1049. in concilio Vercellensi ascitus, non comparuit. Vndè & perpetuo anathemate damnatus fuit nisi resipisceret. Sed Leone mortuo venenum suum per totas Gallias effudit. Vndè & is Berengarius à Victore 2. successore Leonis in Concilio Turonensi per Hildebrandum Cardinalem legatum & per Lancfrancum archiepiscopum Canthuariēsem, fuit conuictus, sed non emendatus. Iurauit se credituru sicut ecclesia, vt habet Lancfrancus. Vndè et à Nicolao 2. circa 1057. in

dei non vrgeret silentiū potius teneremus. Tantoquè feruore spiritus Petrū alloquitur, quod vna debeat esse fides, vnus deus &c. vna archa ecclesiæ, in qua sit salus & tunica dn̄i quæ scindi non debeat, quod si ea archa sola sit in Scicilia, oīa alia regna in baratrū demergūtur. Ad hec verba & alia quā plura presentes cum lachrimis obiminati sunt vitam & causam antipapæ: & Bernardus manū Pisani tenēs ad hortatur, vt cū eo adiens fuerit reconciliatus Innocentio papæ, & Rex in cupiditate obstinatus. Rex itaque ex cupiditate obstinatus permansit, & etiam sub vrbano, Calixto & aliis di tionem ecclesiasticā cōturbauit, at de ipso agetur inter chismaticos. tā etiam apud Salernū quidā nobilis cui nullo medicamine subueniri poterat, fide plenus ex lc-

tulisse: verum Capetus nonus Rex permisit. Obijt Gregorius anno 2. & mense 5. sui pontificatus.

CAP. 20.

Iohannes 17. episcopus Placentinus Pappa 145. si Papa dici debeat, intrusus enim per Crescentium cum quo infœliciter obijt, cum 10. mensibus sedem occupasset.

CAP. 21.

Siluester 2. Pappa 146. institutus circa 998. prius dictus fuit Gilbertus Gallus adolescens monachus in abbatia floriacensi, & discendi cupidus Toletum hispalim, & Hispaniam adijt, vbi & artem magicam etiam didicit, seque diabolo dedicauit, vt per eius medium promoueretur, qui (vt aiunt) magnus præfector effectus habuit discipulos hunc Othonem 3. & Robertum postmodum Regem franciæ, & quendam nobilem Lotharium. Non tamen

taringiamq; & Flandriam subiugauit. At interim Sarraceni Capuam, Barrum & alias oras Italiæ obsiderunt, simul & terram sanctam: a Venetis tamen ad tempus prępediti sunt. Verum Henricus, rebus germaniæ compositis, Romam trãsiés, a Benedicto 8. accepta corona, eśodem & Bubaganum Grecorum ducé ex finibus Italię fugauit, Henricus hic sanctissimam habuit vxorem Sinegundam nomine, & ambo ita sanctè, & castè vixerunt, immò vt aiunt, cœlibes, velut Martian⁹ & Pulcheria, adeò vt miraculis claruerũt. Henricus episcopatũ fũdauit. Sororé etiã Stepano regi Hungarorum dedit vxoré, cuius opera Rex ipse subditos in fide stabiliuit: antè mortem, vt Cario citat, denunciauit successorem, & consensu electorum.

in concilio 114. episcoporum Romæ fuit correctus, & recãtauit palinodiam, vt in cap. ego Berengarius de cons. dist. 2. Quod què illic profitetur, quia sensibiliter corpus Christi tangatur, frangatur, & fidelium dentibus atteratur, quia etiam sub partibus specierum fractis, verum & integrum corpus sumatur, & quia nõ in se frangatur, aut atteratur. In eo concilio, vt citat Lancfrãcus speciali libro contra ipsum. Is Berengarius postulat à Nicolao Pappa, & concilio, quatenus fidem, quam teneri oporteret, verbis illi traderet, et scriptura confirmaret. Et huius rei causa inuncta fuit Hunberto episcopo cardinali, qui & verba comprehensa in eo capitulo. Ego Berengarius scripsit, & omnium consensu Berengario legenda, & confitenda tradidit: qui & ea liberè accepit,

tura manuum. S. viri per reuelationem petiit, & ex ea bibit ac statin conualuit. Quod diuulgatū ab omnibus, prçterquam à Rege infœlice, cū deuotione exaltabatur.

CAP. 34.

Completa tandem Petri Leonis iniquitate, lecto biduò procunbit, & in peccato suo moritur desperatus, cuius corpus à suis grandi pompa deffertur, sepelitur tamē in latebris, ita vt eius fouea Catholicis fuerit ignota. Pars ipsius nihilominus alterum aut papam pro ipso elegerunt, non ex pertinacia schismatis, sed potius vt morem inportuniorem pro reconciliatione haberēt. Quæ nec protelata est. Nam is ridiculus pontifex, noctu ad dei virum se contulit quem & nudatum omnibus insigniis pontificalibus ad pedes Innocētii adduxit, & ita finis schiismatis

men in ea arte, vel vsu eiusdem. Primo fuit archiepiscopus Remensis & dehinc Rauenatensis medio imperatoris, & tandem Pappa, adiutorio diaboli, ea pollicitatione, quòd non obisset quousquè celebrasset in Hierusalem. At deceptor & callidus hostis de ecclesia sanctæ crucis in Hierusalē apud quàm fiunt stationes Romæ loquebatur: & sentiēs Siluester se deceptum prorupit ad lachrimas.

CAP. 22.

Siluester sentiens se à diabolo deceptum populum deuotè monuit, vt ambitionem, & fraudes diaboli, fassusquè peccatum iussit vt membris sui corporis discissis & feris ac auibus proiectis, truncum sui corporis bigæ superponeretur, & illic sepultus esset, quò sponte deferretur ab æquis, qui & tandem defertur apud basilicam lateranam tumulandus.

electorum. Obijt cum imperium laudabiliter Rexiſſet annis.20.aut 22. ſepultus in eccleſia Brandebergenſi, quam fundauerat.

CAP.2

Conradus.2. imperator 97.viuente Henrico inſtitutus conſenſu electorum,nihilominus Zenone quodam duce contédéte pro imperio pro rogatur electio, & vacat imperium per biẽnium: qui & tandem inſtituitur circa.1024.ac coronatur per archiepiſcopũ Colonienſem in eccleſia Aquenſi. Verum & Romam poſtmodum in ingreſſus coronatur per Ioannem Papam.20. circa.1026.hunc Conradũ (ait Patina)fuiſſe Sueuũ, alii francum,ſiue ex Frãconia ,vel Francia, aut ſecundum Vincentium, quia ſemper liber & frãcus nec ſubditus. Cumquè biennio vacaſſet, plurimę

accepit,legit, confeſſus eſt ita credere, iureiurando firmauit, & manu propria ſubſcripſit,vt ea etiã verba ſonant.

CAP. 2.

Quid quid nihilominus iuraſſet,aut profeſſus eſſet in illo concilio Romano id fictè fuit:prout opus dicti Lancfranci manifeſtat, cũ dictum opus in ipſum militet, quia eam profeßionem calumniaret vt datã & ſcriptam à Burgundo deſpectiuè eum Hunbertum Burgundum nuncupando, quanquàm eſſet Lotharingus. Item & quod omnino ab ea profeſſione reſiliret tanquam periurus 2.

Veruntamen, prout citat iſdem Lantfrancus poſt annos circiter 12. tempore Gregory 7. Dum in templo ſaluatoris de his ſermo haberetur, Berengarius ſui ſimilium ſtipatus agmine, errorum magiſter perſeuerabat ante templum

schismatis fuit. Tum tota ciuitas, & mundus totus dominum Innocentium, vt verum pastoré agnouit, & reuerenter suscepit. Dominus Abbas ab omnibus mira reuerentia & exultatione, auctor pacis & pater patrię proclamatur. At omnibus sedatis, & compositis per 5. dies detineri potuit, qui septem annis pro scissura ecclesiæ resarcienda desudauit. Eo Roma exeunte a clero & vniuerso populo deducitur, ita vt in singulis ciuitatibns, & ad Clareualum reuertitur: geminum singulis gaudiú exhibens: quippe suæ presentiæ, & restauratæ pacis. Hæc ex vita i elmo recollecta à Guill abbate.

CAP.

landus. vbi (vt aiunt) ex eius sepulchro ex collisione oßium, & sudore sepulchri coliguntur iudicia morituri pontificis, & signa misericordiæ ad pœnitentes. sedit annis 4. *& mense.*

CAP. 23.

Iohannnes 18. *Papa* 147. *circa annum domini* 1001 *Cum parum sederit pauca de ipso narrantur. Aiunt quod suo tempore commemoratio omnium deffunctorum, in crastino omnium sanctorum, per reuelationem ordinata sit celebrari. sedit solum mensibus* 4. *& diebus* 20.

CAP. 24.

Iohannes 19. *Romanus* 148. *circa etiam* 1001. *hic pené otio deditus, pauca ad memoriam reliquit, quanquam sederit annis* 4. *& mensibus* 8. *adhuc tempore Othonis* 3.

CAP.

ciuitates per Italiam ab ecclesia & imperio defecerunt. At Conradus in re militari expertus, quippè qui dux fuerat copiarum Henrici imperatoris, easdem manu valida inuasit, & primo Mediolanensé, ac cõbustis suburbiis, illi minabatur incendiũ, verũ apparitione B. Ambrosij abscessit. Dehinc Romã proficiscens accepta imperii corona a Ioãne. 20 põtifice, & in Sclauios & Hungaros conuertitur, qui Italis rebellantibus, auxilia præstiterant eo, breui perdomuit.

CAP. 3.

Domuit item Conradus Rudolphum burgundiorũ ducem, &, vt aiunt, ex tunc regnum diuisum in ducatũ & Comitatum. Item & Ernestum ducem Suauiæ iterum rebellantem vicit, & eu insequitur vsquè ad

templum illud. Romæ esset an alibi non exprimit. Subiungit tamen statim. Tum cælestis patris spiritu in animum instilante reuersus, speratam veniam apostolica miseratione consecutus est. iurans ea quæ sequuntur.

CAP. 3.

Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, panem & vinum quæ ponuntur in altari per sanctum misterium sacræ orationis, & verba nostri redemptoris substantialiter conuerti in veram & propriam viuificatricem carnem & sanguinem domini nostri Iesu Christi, & post consecrationem esse verum corpus Christi quod natum est de virgine, & quod pro salute mundi oblatum in cruce pependit, & quod sedet ad dexteram patris, & verum Christi sanguinem qui de latere effusus est. Non

CAP.35.

Tempore verò Lucii papę.2. Conradi. 3 imperatoris, & Ludouici iunioris Regis francię ab Hierosolimis ad eundem Ludouicum regem aduenerunt nuncii cladem à Turcis in eis partibus inflictam, Christianis, & aliquas ciuitates ab eis occupatas, & præcipuè Edessem, quæ fuit Abagati regis. Super quibus, prout citat Guaguinus, is Ludouicus cõtracto concilio, Vezelaii Burgundiæ oppido, vt patefactis Christianæ pietatis incõmodis, conclusum est vt eisdẽ succuratur, curaquè id populo denunciandi cõmittitur. b. Bernardo, & litteris apostolicis, id illi fuit iniunctũ. Sed & datæ litteræ vniuersaliter ad omnes, quam bullam dicũt. Quod prędicauit domino sequentibus signis confirmante. In ea enim de

CAP. I.

Sergius 4. Pappa 149. circa domini annũ 1006. ordinatus, fuit vir sanctißimæ vitæ, & omni virtute decoratus principes sua prudentia, composito fœdere, aduersus Sarracenos animauit, & potißimum Guillelmum ferebachs filium, (ait Platina) Tancredi ducis Normaniæ. Qui quidem Guillermus, tum in Italia moratus, assumpto Melocho, Michaelis imperatoris Cõstantinopolitani, copiarum duce, Sarracenos eosdem fugauit. At cum Melochus non fideliter spolia diuideret dißimulat Guillermus vsquè aduentum 40. millium pugnatorum Normaniæ, qui ex terra sancta reuertebantur, quibus assumptis Malochum & Græcos vicit, & ex Apulia reijcit, ac extunc Regnum Apuliæ transit ad Normanos, & Reges ab eisdem originem habuerunt

ad morté donato Ducatu suo fratri Hermano. Multas leges perutiles tulit quæ vsquè nūc habentur, precipuè qui pacē turbaret, sentētia capitali esset plectēdus. In quam offendit Comes quidam Germaniæ Lampuldus, qui velut incensor & turbator quietis ab eo insequitur. Vndè & prefatus Lampuldus cum vxore fugiés in vastam solitudinem, vitam solitariam multo tempore tenuit incognitus. ad qué imperator. Cōradꝰ in venatione errans deuenit & per noctauit, eaq; nocte vxor Comitis filiū peperit, vocéq; audiuit imperator in sōnis, quia puer, suus gener, & successor esset futurus: qua propter quibusdem ex suis mandat, vt occidant illū: qué in siluam exposuerunt, & casu a quodam duce repertus datur vxori sterili,

Non tamen per signum et virtutem sacramenti, sed in proprietate naturæ & veritate substantiæ sicut in hoc breui continetur, & ego legi & vos intellexistis. Sic credo, nec contra fidem vlterius docebo, sic me deus adiuuet & sacra euangelia.

Tumquè pontifex Gregorius 7. eidem auctoritate dei & sanctorum apostolorum Petri & Pauli precepit vt de sacro corpore & sanguine domini nostri Iesu Christi amplius cum aliquo non presumeret disputarè nisi ad conuersionem eorum quos seduxerat. Vndè & fertur quia penè desperabat quod non posset satisfacere omnibus, quos à fide diuerterat. Citatquè Martinus super Henrico 1. imperatore quod postmodum sanctißimè vixit, ac finem suæ vitæ sciuit, & predixit.

CAP.

tactum & orationẽ plurimos ex vteris matrum cœcos videre, claudos ambulare, aridos conualescere, surdos audire, & mutos loqui fecit, adeò què feruenter excitauit, vt imperator Conradus 3. crucis insigni cũ 70. milibus ex suis se ascripserit, Ita & Rex Ludouic⁹ cũ plurimis ex nobilibus Franciæ, quem & comitata est eius vxor Alionora domĩa Aquitanię Et si magno feruore iuerint, quodam dei Iudicio fortuna non fuit illis in omnib⁹ ꝓspera, vt super Córado iã pręmissum est, super quibus in Gallias accidit quidã lamẽtabilis rumor, & quę rimonia, etiã super viro dei, malebat nihilomin⁹ vt in eum murmur oriretur quĩ in Deũ. Tunc qui dã cœcus infans viro dei à patre cum supplicatione importuni fuit oblatus, vt illuminaretur. Cui

buerunt. Reuertentibus nihilominus inimicis, opus fuit Normanis Henrici imperatoris auxilio. Sergius hic sui pontificatus anno 3. necdum completo obijt, sepultus apud sanctum Petrum.

CAP. 2.

Benedictus 8. *Papa* 150. *circa annũ domini* 1009. *Tusculanus Henricum imperij corona donauit. Verum post mortem eiusdem Henrici, quo, vt protectore, vtebatur, per seditionem pellitur, alio, in eius locum, suffecto. Nihilominus postmodum inita concordia cum inimicis, pulso adulterino Pontifice, ad priorem dignitatem redijt. quis fuerit ille intrusus schismaticus, non legi. At Benedictus* 11. *sui pontificatus anno, et mẽse vno, dieque* 14. *moritur. Platina ac Martinus ex Petro Damasceno citant, hunc post mortem cuidam episcopo apparuisse, equo nigro*

rili, & suppositus vice filii veri, & nutritus ab eodem. Puerquè ita nutritus postmodum agnoscitur ab imperatore, quem vt sibi astaret, retinuit, eumquè postea cum litteris misit ad vxorem, vt eundem suffocare ea die fecisset. quæ litteræ Dei nutu secretè & illo inscio illis verbis abrasis a quodam præsbitero, qui curiosè.
curiosè eisdem litteris clam sumptis & apertis, dum dormiret, eorum loco apposuit, ea die mea filia illi detur vxor, quod factum fuit cum admiratione. in legenda beati Pelagii. 2. citantur nuptiæ celebratæ apud Aquisgrannm. Et is fuit Héricus. 3. successor Cõradi, qui similiter loco suæ nauitatis monasterium construxisse dicitur

CAP.

CAP. 4.

Baillardus philosophus citatur à Platina super Lucio Papa 2. quòd fuerit peripateticus multæ doctrinæ, non bene tamen in quibusdam sentiens de fide nostra: & quadam synodo apud Galliam celebrata authoritate eiusdem Lucij, presente Ludouico Rege, rationibus victus, non modo sententiam mutauit, verum etiã monasticam vitam induit & deinceps cum quibusdam discipulis, in deserto loco vixit solitarius. Reor nihilominus quod non sit alius à Petro Abaillardo sequenti.

CAP. 5.

Petrus Abaillardus gallus arrogantia tumens insurrexit in omnes, asserendo deum non videri à beatis per essentiam.

Item quod filius dei non assumpsit carnem pro liberatione hominis.

Item quod in eo non fuit

Cui vir dei manum imponés, orauit ad dominum, vt si eius predicatio ab eo fuerit, & in eius spiritu locutus id ostendere dignaretur, in illuminatione huius cœci, qui statim visum recepit.

CAP. 36

Aliud cõtigit, super quo non nulli mirantur de sancto viro, Rex enim Ludouicus iunior filius Ludouici grossi cõtraxit cũ Aleonora filia Guilielmi ducis Aquitaniæ, vndè domina fuit Aquitaniæ, Vasconiæ, & Pictauię, & ea vt est pręmissum, Regẽ in ea expeditione comitata est. Contigit dum ad portũ Symeonis applicuerũt cognito regis aduentu, Raymondum principẽ Anthiochię illi obuiam accessisse, & magno apparatu ab eo intra ciuitatem excipi, sperans ꝗ potentia Regis quasdã

ciuitates

nigro insidentem, ac iniungens vt Iohannem successorem adijsset.

Benedictus igitur hic cuidam episcopo, post mortem, iniunxit, vt Iohannem Papam 20. successorem adijsset, indicando locum quo pecunias abscõderat, mandans, vt suo nomine pauperibus errogaret. Nam quæ antea pro eo fuerant elargitæ: erant partæ ex rapinis. Vndè nec illi profuerant. Fecit episcopus mandatum, ac ipse statim abdicato episcopatu, monasticam vitam amplectitur.

CAP. 3.

Iohannes 20. Papa 151. circa domini annum 1021. Conradum 2. coronauit imperatorem. fuit Romanus, ac vitæ laudabilis, sui Pontificatus anno 11. & die nouo moritur.

CAP. 4.

Cumq; Conradus sensit eũ esse filiũ Comitis mitigauit dolorẽ, quo presens obstupuerat super eo facto. Et ne ĩ sua absẽtia esset disturbium, initio imperij filium (vt ait Caryo) in consortẽ fecit eligi, at de quo filio nescitur. Nam Henricus illi successit. habuit vxorem Geldesiam Reginã Burgundiæ ex prosopia Caroli, ex qua habuit prefatos Harnestum & Hermanium, ait Cario, tum primo archiducatũ Austriæ erectum, cum eum ex Suauia esset. Obiit Conradus cum laudabiliter imperasset annis. 20. aut minus.

CAP. 5

Henricus. 3. imperator 98. institutus post mortem Conradi circa annum domini. 1040. hic dicitur filius Conradi & viuente patre habuisse vxorem filiam Cuniti

fuit spiritus timoris domini. Item posuit personas trinitatis inæquales, & spiritum sanctum esse animam mundi, & non esse de substantia patris. Item apropriata in diuinis, vt potentia sapientia & c. esse propria. Item quod nihil sit credendum excedens capacitatẽ nostri intellectus. Item quod omnia eueniunt ex necessitate absoluta. Et sic aiebat aliter non posse à deo fieri quàm sint. Ex quo inferebat superfluas & inanes esse orationes & omnia suffragia. Item asserebat demonem non tentare nisi per lapides & herbas. Et quod nullus erit dei timor in alio seculo: fuit tempore Innocentij 2. circa 1130.

Beatus Bernadus vsquè ciuitatem Senonas Remẽsem accessit aduersus eum pugnatur⁹ vt citat epist. 189. & 190. sed alius timens euinci, noluit agredi:

ciuitates vicinas, eidem inimicas conquisisset. Rex prius ex voto Hierosolimam voluit proficisci. Vndè super Regis respõso Raymõdus, is fuit filius Ducis Austriæ, & filiæ Bohemondi, vt ait Platina, indignatus reginã Aleonorã suã ex patre nepté illexit aiens illicitum Ludouico iungi qui quarto gradu consenguinei essent proin dè illa ab eo cupiuit sepapari. & abeunte Rege ipsa pertinaciter cum Raymondo remansit: quod Rex egrè tulit, quia arctissimè eã amaret. Regresso verò Rege in gallias eãdem emisit Reginam petulentam foeminam, vt citat Guaguinus super eodem Ludouico: & nonnulli aiũt id fecisse concilio beati Bernardi fretus, q vix creditur; Cum ex matrimonio duas suscepisset filias, & tantum. quarto gradu

CAP. 4.

Benedictus 9. Papa circa annum domini 1032. ordinatur. Aiunt quod fuerit nepos Iohannis 2. Vixit vita brutali, quo circa fertur post eius mortem apparuisse in forma monstri brutalis, Cumquè Romani hunc ignauum et nullius precij cõperijssent, ab eisdem perosus eijcitur & in eius locum sufficitur Iohannes episcopus Salinensis quem Siluestrum 4. vocant, qui & post 49. dies expellitur restituto Benedicto, Benedictus nihilominus similia discrimina timens Iohanni archidiacono munus põtificium libere cessit, aut vendidit. qui fuit dictus Gregorius 6. & Benedictus per interualla sedem annis decem & 4. mensibus occupauit.

CAP.

ti Regis Angliæ vt Platina citat, quę & postmodum de adulterio falso accusata & purgata, nunquam voluit cum imperatore morari, & ingressa religionem, non multò pòst moritur, vt citāt ex Nauclero. Vndè imperator Agnetem filiam ducis Pictauiensis sumpsit vxorē. Verú Martin⁹ Vincētius, & fasciculator aliter narrāt, quod fuerit gener Conradi, & verus filius Comitis Lupoldi, vt super eodē Conrado, iam enarratum est. hic Henricus triumphauit de Bohemis, Hungaris. & Lotharingiis. Tres aut quatuor contendentes pro papatu submouit. habito concilio, Clementem 3. eorum loco constituit à quo fuit coronatus.

Dicebatur Henricus niger. Cuno dux Bauarię conspirat in eum fretus ope Hungarorum, quem

di: quanquam prius petiuisset, vt ad cōcilium Bernardus vocaretur qui suis libris detrahebat, cui & responderet.

Item Bernardus epistola 190. suos errores expressius citat, & inpugnat, cum præsertim quo asseruit spiritum sanctum nō esse de substantia patris. Qui & comparuit Senonis in concilio: vbi erant episcopi, abbate, magistri plurimi & rex: vt in ea epistola 189. Et producta sunt quædam capitula ex suis libris, & nolens audire, exiuit appellans ad summum pontificem Innocentium 2. omnem subterfugiens correctionem & conferentiam. Et postmodum fatetur se ipsa hora amisisse omnem sensum. Vndè dicit Bernardus ead. epist. 190. Olim inquit, in arte dialectica lusit, & nunc in sacris litteris insanit. Eo consensu eius doctrina fuit condemnata

gradu essent coniuncti, nec tamen dispensatione vt creditur. Et fuit initium totius belli cum Anglis. Henricus enim dux Normaniæ eãdem Aleonoram desponsauit, & per eam toti aquitaniç, Vasconiæ, & Pictauiæ dominatus est, & per se Angliæ & Normaniç, & post mortem patris Comitatui Andegauensi, Turonensi, & Cenomanensi. Ferũtq; illud diuortiũ fuisse ab Eugenio. 3. apud Stampas, hęc chronica Britanniæ. f. 58. Hic sanctus pater scripsit regulam templariorum seu militum templi, quæ cótinetur sub 13. capitulis in suis operibus fo. 95. hæcq; ad lõgum descripsimus ex vita ipsius in fronte suorum, operum & ex epistolis & per ordinem ecclesiarum descripsimus, ne super aliis opus sit replicare eadé.

CAP.

CAP. 5.

Siluester 3. esset 153. Papa si numerari deberet. tempore non multò curandum. Nam hi tres aut 4. vel 5. simul fuerunt pro parte, tempore Conradi, vel Henrici, hic vt premissum est, fuit vi intrusus à populo Romano, aut symonia, ambitione, vel odio in Benedictum. Vndè & tantum 49. diebus sedit, restituto Benedicto, expellitur.

CAP. 6.

Gregorius 6. quisquè numerandus, 154. esset. Aiunt (vt iam super Benedicto) eundem à præfato Benedicto) aut per cessionem, vel venditionem, sedem obtinuisse, & hi tres simul in schismate conniuebant in scãdalum. Martinus nihilominus citat ex Gilbertho hunc sanctum ac ecclesiæ vtilem. quippè qui predatores peregrinorum, & oblationum ecclesiæ ac possessionem

nem

quem deuicit: & tota vita misit in exilium apud eosdem.

CAP. 6.

Tempore huius Henrici. 3. obsidetur Capua à Sarracenis super quo finitimę ciuitates expauescunt. At Robertus guistardi qui iam cum exercitu ex Galliis aduenerat. & fugatis Gręcis & Aphris Apuleyam occupauerat, reperto thesauro sub capite vmbræ cuiusdem statuæ, vt super isto Martinus citat, & Platina & super Leo 9. & victore. Hicq; Robert⁹. sumptis armis Sarracenos ex Capua, & Campania fugat. Berengarius hoc tempore, sed de ipso suo iam loco. Hēricus timens, ne eo mortuo, contentio per electionem oriretur, filium suum eligi & coronari fecit, apud Aquisgranum cum tantum esset. 5. annorum: 17. annis imperauit

demnata: & summus pōtifex tandem eadem sententia eius scripta silentio, & scriptorem incendio condemnauit. Hæc ex vita beati Bernardi in frōte sui libri, & in epistolis eiusdem.

CAP. 6.

Albanenses vndè aut à quo dicti, vel cuius temporis non distinctè reperi, certum tamen est eos precessisse Albigenses, qui eosdem imitati sunt in multis. Et arbitror quod à monte Albano dicti sunt non multò longè ab Albigio hij asseruerunt animas hominū post mortem transire ad alia corpora vegetanda & animanda. Item baptismum nullius esse virtutis aut efficaciæ. Item duos posuerunt deos, vt Gnostici & Manichei. Item nullam aliam pœnam inferni esse à pœnis huius mundi. Item aiebant non esse futurum iudicium generale Item

CAP.37

Et si in ablatione schismatum hic sanctus plurimum insudauerit, non minus pro tollendis heresibus maximè Petri Abailardi, Gilberti Porretani, Henrici cuiusdã Tholosani monachi, & Arnoldi de Brixia: de quibus suis locis suprà. Electus fuit pro episcopo Lingonensi, Cathalaunensi, Iaunési, Mediolanensi, & Remensi, nec acceptauit. sanctissimus hic primus Abbas Clarenalensis, & 160. cœnobiorum pater, anno suæ ætatis. 34. obdormiuit in domino. Anastasio post Eugenium. 3. sedente, imperante Frederico, 1. & regnãte Ludouico minori in francia.

eum eiusdem, primò censuris, dehinc vi armata compescuit, multis raptoribus occisis: multa prædia, & oppida ecclesiæ recuperauit. Et omnes etiam Cardinales acclamabant eum sanguinarium, nec dignum in ecclesia sancti Petri sepeliri, qui ad mortem infirmus, suggilantibus resumpto spiritu, ait eos stulte locutos & ab Ezechiele culpatos quia non se exponerent murum pro domo israel: & subdit, cum mortuus fuero, corpus meum ante fores ecclesiæ obseratas sistite, si dei voluntate aperiuntur, corpus inferte, si non, facite quod vultis, quibus obseruatis, ipsæ portæ cum magno fragore defferuntur vsquè ad parietem. Hæc ex Gilberto & Martino. Isquè Martinus super Benedicto 9. ait quia Gregorius cum esset & illiteratus vel forsam illis bellis deditus

imperauit. Cum igitur Henricus 17.annis victo riosè & laudabiliter imperasset, moritur relicto pupillo filio sub tutellamatris Agnetis quę in eadem tutella laudabiliter se habuit, vt super Hérico 4.videbitur.

CAP.7

Henricus.4.filius Henrici.3.imperator.99.circa annum domini. 1055. pio patre adhunc viuente, vt premissum est, electus fuit & coronatus, cum solum.5.esset annorum: ac sub tutella matris Agnetis, assumpto gubernatore eiusdum filii Gilberto Parmensi administratur imperiũ. Eaquè Agnes mater laudabiliter toto regemini se habuit: Henricus vero suus filius toto suo imperio fuit ecclesiæ persecutor sub Nicolao 2 Alexandro 2. Gregorio 7.

Item aiebant nunquam esse licitum iuramentum. Item nullum hominis liberum arbitrum. Item mundum non esse finiendum. Item & paruulos non nasi cum peccato originali. Item quod deus non prescit aliquod malum, nisi per demonem. Item resurrectionem carnis non esse futuram. Item reyciunt vetus testamentum vt à malo principio cum Manicheis.

CAP. 7.

Gilbertus porretanus episcopus Pictauiensis quã quam doctus & eruditus fertur, vt constat ex vita beati Bernardi & epistolis ipsius, scripsisse quadam erronea de vnitate sanctissimæ trinitatis, & de simplicitate deitatis. et proposuisse quasdam furtiuas aquas, & absconditos panes, sub confusa opinione. Tmiuit enim dum Petrus Baillardus de quo supra in concilio apud Senonas eiadẽ dixisse fertur.

deditus alterum Papam ad vices ecclesiastici officij exercendi secum consecrauit, eum forte quem quidam dicunt Gratianum; & aiunt quod adhuc tertius intruditur, & ita duo contra duos, & duo contra vnum. Nam mortuo Gregorio Henricus 3. Romam veniens duobus depositis, Clementem 2. instituit, et ab eo suscepit coronam.

CAP. 7.

Clemens 2. Pappa 155. circa domini annū 1047. fuit episcopus Berembergensis, & priùs dictus Sindegerus. Nam Henricus 3. Romam adijt, ad componendas discordias, & coacto concilio, alij aut sponte, aut compulsi cederunt, & hic clemens, Hērico cogente, creatur, & Henricus coronatur ab eodem. Promiserunt Iuraruntquè Romani, ad vitanda hæc incommoda, se non inter futuros ad ele-

ctionem

7. Victore.3. & Vrbano.2.

CAP. 8.

De Henrico.4.

Henricus.3.pater huius heroici Romanos ob iurat,ne,non nisi aucto ritate imperatoris, summum pontificem delegissent.quod summi pontifices, & Romani postmodùm impugnarunt, Stepanus.9.primum.sed potissimùm Gregorius.7. Aiunt quod Otho archiepiscopus Coloniensis,iuuenem hunc principem,cum esset.12. annorum,secretè acceperit,& sub eo colore, imperii gubernacula, & eum Iuuenem satis male tractauit.Episcopi Lõbardi expetiuerunt ab hoc imperatore, alium Papã habere,qui esset ex eorum territorio, & eã licentiam obtinuerunt fauore eiusdem gilberti Parmensis

Tua res agitur paries cum proximus ardet, hoc dum eius doctrina condemnaretur ne & sua pariter esset condemnata.Scandalo & murmure super sua doctrina inualescente vocatus fuit, & librum tradere iussus est, quo blasphemias sub inuolucro verborum euomuerat, ac in concilio Remensi per dominum Papam Eugenium eo inuolucro occultato sanctus Bernardus patefecit, & sanctorum testimonijs biduana disputatione redarguit. & pro conclusione per iudices gallos sua petitione deputatos speciali symbolo condemnatur, & auctoritate demum apostolica & vniuersalis ecclesiæ, cui condemnationi & ipse consensit,quemadmodum ab initio se, & sua correctioni submiserat.

CAP.

ctionem pontificis, nisi ius su imperatoris. hincque imperator rebus benè com positis, ac conductis militibus, qui Sarracenis resisterent in capua, Roma iter facit in Germaniam. Verum abeunte Henrico, Romani (vt aiunt) Clementem toxico interfecerunt, pontificatus sui mense 9. & ferunt illud toxicum paratum à successore Damaso.

CAP. 8.

Damasus 2. Papa 156. Bauarus, cognomento pepon, per vin absque Cleri & populi consensu pontificatum occupat, circa annum domini 1048. at domino disponente non nisi per 23. dies morte preuentus in eo sedit.

CAP. 9.

Leo 9. Papa 157. promouetur circa annum. 1049. petentibus Romanis ab imperatore Henrico 3. vt dignum pontificem

Parmensis: ac vi & ara mis, Alexandrum & vrbem inuaserunt: Sed a Romanis. & copiis Gothi fredi, ac Mothalditis repelluntur. Cadolus verò datis. 300. argenti libris, licentiam fugiendi solùm obtinuit.

CAP. 9.

De Henrico 4.

Ferunt nonnulli hunc a Nlcolao. 2. fuisse coronatum, totoquè tempore sui pontificatus ob acceptum beneficium, nil contra ecclesiasticos molitũm esse. Vndè pauca de ipso Henrico narrantur, sub ipso suo tẽpore.

CAP. 10

De eodem Henrico 4. & concilio Mãtuano.

Tempore huius Henrici, & eo astante sub Alexandro. 2. etiam presente, celebratum fuit cõciliũ Mantuanũ, de quo hæc

CAP. 8.

Henricus quidam Monachus apostata in partibus Tholosanis, tempore etiam beati Bernardi peruersa dogmata sparsit, derogans sacramentis, & ecclesiæ ministris, per eundem vt citat is S. Barnardus ad principem Tholosanum epist. 240. Ridebantur orationes, oblationes pro mortuis, sanctorum inuocationes, sacerdotum excommunicationes fidelium peregrinationes, basilicarum edifficationes, obseruationes festorum, Chrismatis & olei benedictiones, & vniuersaliter omnes institutiones ecclesiasticæ. Adeò vt initium & præambulum valdensibus vuicleffistis & Luteranis esset. Is pater Bernardus ab ecclesia regionis illius sæpè vocatus, & ab Alberico episcopo legato vnanimiter susceptus, tantoquè feruore & efficacia in ciuitate

ficem administraret non Teutonicum. cui quidem hunc Bannomem noncupatum, episcopum Tulensem virum magnæ sanctitatis, & sinplicitatis eorundem legatus obtulit ac compulit renitentem. Is audierat angelos canentes, cogito cogitationes pacis dicit dominus. Dumq; pontificio habitu Romam ingrederetur, Ildebrandus Abbas Cluniacensis eidem obuians, Rogauit & persuasit, vt Zelo eiusdem pacis ingrederetur non eo habitu, qui coram Clero & populo, se nullum ius prætendere protestatus est, sed cogitare pacis cogitationes. Ea propter Clerus & populus, vnanimiter eum elegerunt, qui mutato nomine, dictus est Leo. & præfatum Ildebrandum diaconum cardinalem instituit & eius consilio, in omnibus vtebatur. Gratia hospitalitatis, & liberalitatis

hæc citatur in decretis. Primò nullus audiat missam præsbiteri concubinarii, qui publicè, & notariè tenet concubinam, aut super introductam mulierem .32. dist. c. propter hoc. Nec itidem Diaconus, aut sub-Diaconus, quibus non licet sub anathemathe exercere officium, aut partem in ecclesia habere. Et concludit in fine, idquè vt præfati concubinarii ruborç facilius ad pœnitentiam prouocentur, & quod non ad ministrent vera sacramenta. Secundo filii sacerdotum non promoueantur ad clerum, nisi in cœnobiis se religiosè gerant dist. 56. apostolica. Tertiò, qui scienter a simoniaco ordinatur, expellatur, & deponatur à clero. 1. q. 1. de cœtero. Quarto ne monachi sancti Benedicti claustrales officia clericorum

in ciuitate Tolosa, & locis quibus miser ille venena sparserat prædicauit simplices instruens, nutantes roborans, errantes reuocans, subuersores & obstinatos tanta auctoritate reprimens, vt nec assistere aut apparere presumerent. Et si tunc infœlix ille fugerit, & latuerit, ita tamen via illius et semitæ circumseptæ sunt, tandem captus & cathenatus episcopo traderetur. Multisquè miraculis, is sanctus doctrinam suam firmauit.

CAP. 9.

Arnauldus de Brixia Italus deffensor Petri Abaillardi, & suorum errorum cum pertinacia & potissimum de beatitudine, accusatus de schismate pessimo apud summum pontificem Innocentium 2. fuit exul à proprio solo, & à regno franciæ, at vagus infinitos spargebat errores, insurgebat

tis ita enituit, ut domus eius pateret omnibus. Leprosum quendam habuit obuiam in porta, quem suo lecto iußit colocari, & manè apertis hostijs non comparuit. In concilio Vercellensi Berengarium condemnauit. Moritur cum sedisset annis 5. & mensibus sex aut duobus.

CAP. 10.

De premisso Leone narrat Platina, cum Henricus 3. fundasset ecclesiam Barbergensem, & etiam in cathedralem consecrari cuperet imperator, annuente Benedicto 8. quotannis, census nomine ea durante ecclesia, centum marchas argenti cum albo equo Phalerato constituit summo pontifici soluendas. Postmodum tamen Beneuentum ciuitatem Æpuliæ pro eo censu commutauit, & eam ecclesiæ dedit.

Verùm

corum administrāt 16. q. 1. Iuxta Calcedonense. Quintò nullus clericus a laico ecclesiam obtineat, aut habeat duas ecclesias 15. q. 7. per laicos. Sextò quod dignis & doctis dentur beneficia, nō per simoniam aut contractum, sub pœna priuationis. & depositionis. 1. q. 3. ex multis. Septimò quod excommunicatus non potest alium ex cōmunicare 24. q. 1. audiuimus. Hæc re uera continentur locis citatis in decretis, & quod sint ab Alexandro 2. non tamen citatur, quod sint ex concilio, priori dempto.

Quidam Ioannes de Hemaule clar⁹ Christi fidei aduersarius hos canones citat ex Ioanne le maire in illustationibus Galliæ.

Item

gebat in Clerum & episcopos, & desæuiebat in omnem ordinem ecclesiasticum. fuit vir magnæ austeritatis, veniens in vestimento ouium, & habens formam pietatis virtutem illius abnegans.

At Henricus præmissus è contra vorator, lubricus & incestuosus, B. Bernardus multò plura de ipso citat epist. 195. & 196. ab eo diducuntur Arnaldistæ qui excommunicantur in cena domini.

Nec ipse est Arnaldus de quo Florentius titulo 21. c. 2. §. 8. qui predicabat aduentum Antichristi. Nam is ex prouincia erat, & tempore Clementis. 5. circa 1305. hic autē 1130. Constat ex Platina super Vrbano 4. quod Romam se contulerit, vbi graues fautores habuit. Verum instante Vrbano Romani tandem a vrbe ipsum pepulerunt.

CAP.

Verum cũ Gemilſulphus Normanus, Regnum poſt fratrem tenuiſſet, eam etiam detinuit ciuitatem Leo autem copijs Henrici 3. fretus bellum in Giſulphum mouit, à quo ſuperatus, captus fuit & detentus. At non multò pòſt remiſſus cum honore. Ferunt et præmiſſum Robertum Guiſgardum gallum, aut Normanum, fugatis Græcis & Afris Apuliam occupaſſe.

CAP. II.

Victor Pappa 158. poſt mortem Leonis, Romani verentes potentiam Henrici 3. quem antea in nouis creandis pontificibus læſerant, hunc victorem dictum Glebaldum Alemanum ex Bauaria, proponunt imperatori per Hildebrãdum legatum, vndè omnium conſenſu creatur circa annum domini 1053. Is magnam ſynodum annuante imperatore coegit apud Florenciam, qua plurimos

Item.& 8.quod alleluia non cantaretur a 70. vsquè pascha.

Henricus hic multo tépore tenuit imperium, & aduersus summos pótifices rebelis fuit & seditiosus, vt iam pręmissum est, super Alexandro.2. Sed maximè ad uersus Gregorium 7.seu Hildebrandum, quamquam á nonnulis cupla in eũ Gregorium reiiciatur., & a pluribus in imperatorem, cuius rei magnum prebuit iudicium quia omnibus sui temporis sit aduersatus.

CAP.II.

Gregorius hunc Henricum primo monuit, ne beneficia conferri procur raret, per simoniam super qua re Gregorius fuit semper Zelosus etiá ante papatum. Et hunc, Henricus indignatus etiam matrem Agnetem bene admonentem pepulit, quæ & Romam adiens

CAP. 10.

Rogerius Comes Siciliæ, aut Rex ex sua præsumptione, schismaticus fuit pertinaciter pro Petro Leone, aduersus Innocentium 2. Vt infra super B. Bernardo, qui & tyranicè ecclesiam plurimum vexauit & apud Capuam Caßinam & Beneuentanam prouincias plurima detinuit quæ ditionis ecclesiæ erant, & adherebat Petro, fauore cuius, nomen regium vsurpabat. At quia sæpius de Regno Siciliæ, & Neapolitano, ac de eorum regibus in historijs ecclesiasticis fit mentio de eisdem nũc agetur.

CAP. II.

De hoc Regno Siciliæ & Apuliæ seu Neapolitano frequens est memoria in ecclesiasticis historijs.

Vtrumquè enim illorum regnorum multoties fuit à Sarracenis occupatum à quibus & nonnumquam fugabãtur. Tempore enim ergij

rimos symoniæ, & fornicationis causa episcopatu priuauit, clerumque victor admonuit, quod ad se pertineret, proposita pæna transgressoribus legum canonicarum. Et cum laudabiliter ecclesiam rexisset, obijt 2. sui pontificatus anno, & mense 4.

CAP. 12.

Stephenus nonus Papa 159. Lothoringus abbas montis Caßini criatur circa annum 1055. Curauit vt ecclesia Mediolanensis, quæ à Romana 200. fermè annis se substraxerat, eidem rursus, vt matri pareret. Septimo autem mense & die 8. sui pontificatus moritur apud Florentiam; quò & sepelitur. Henricus 3. pariter eo tempore obijt.

ens non multo poſt animi anxietate moritur. Ad tẽpus nihilominus pax inter eos cõponitur. At Henricus in bono lenis & pertinax in malitia ſimoniam non omiſit. Ex quo ſœpemonitus in quodam concilio Lateranenſi ex communicatur a pontifice, ſimul & alii ſimoniaci. Itidem & Gilbertus parmenſis & quidam Hugo cardinalis, ob ſeditionem in pontificem interrogati dignitate priuantur, & notantur anathemate. Et dum hæc Romę agerentur Henricus elatus de quadam victoria aduerſus Saxones, habito conuentu apud Vvormatiam Sigifredo archiepiſcopo Maguntio procurãte interdictum omnibus ne pontifici Romano obtemperarent. Et Henrici mãdato quidem Romandulus clericus Parmenſis Romam aduenicns

Sergij 4. & Henrici 2. imperatoris circa 1003. prout ſuper his citat Platina, principes Italiæ conſilio & monitione eiuſdem Sergij Papæ inierunt conſilium paribus annonis & copijs pellendi eoſdem ex omni Italia. Et tum in eadem Italia erant plerique filij magni Tancredi ducis Normaniæ, & ſignanter Guillelmus ferebach, qui tanti fuit animi, vt aſſumpto in ſocietatem Malocho duce copiarum Michaelis imperatoris Cõſtantinopolitani, eos breui ex Sicilia expulerit, adiuuantibus etiam Campano & Salernitano principibus. Verum cum Malochus poſtmodum prædam malignè diuideret, Guillelmus ratus ad tempus diſsimulandum vſque ad reditum 40000. Normanorum qui ex Hieroſolima expeditione redierant.

CAP.

CAP. 13.

Benedictus 10. *Campanus Papa* 160. *ante nuncupatus Mitius, creatur factione quorundam nobilium circa* 1057. *Nicolaus contra fidem prestitã Hildebrando proficiscenti Florentiam in legationem qua & iurarent se nullum electuros pontificem priusquam reuerteretur, Rediens itaquè Hildebrandus cum Girardo episcopo Florentino, electionem opposuit vt non canonicam. Vndè post magnam contentionem Benedictus eijcitur, & præfatus Gerardus tanto munere dignus pontifex creatur, qui fuit Nicolaus* 2. *Isquè Benedictus nonus mense & die* 20. *Vitebras exulatum abijt. Hæc ex Platina, sicut & in alijs, vbi alius auctor non exprimitur.*

CAP.

aduenians Gregorio inter dicit, ne quid ageret ſpectans ad officium põtificis, & cardinalibus, vt ad ſe properãt alium habituri pontificem. Super qua iniuria Gregorius Sigifredum, & alios clericos ſentiẽtes cũ Henrico beneficiis priuauit, & Henricum anathemate, & Regia dignitate priuatum notauit. Cuius formulam Platina, in qua ſignanter, & aliis ſub ſequẽtibus Gregorius proteſtatur corã deo, ſe nunquam obtaiſſe eam dignitatem, aut malo animo procedere. Imperator Henricus de actis a pontifice cunquęritur cum ſuis, & Gregorius pontifex rationem reddit, adeò vt per Alemaniam multi defecerint ab imperio. Ob quod principes Alemani verriti ne peiora naſcerentur habito couẽtu deſcernũt, vt Gregorius

CAP. 12.

Guillelmus in eorum aduentu Apuleiam (prius Græcis obtemperantem) occupauit, et fugauit Malochum ad Melphiam illi occurentem. Et ex tunc virtute huius Guillelmi Regnum Apuleiæ tranſijt ad Normanos. Poſtmodum mortuo eodem Guillelmo ſine prole Drogus frater illi ſucceßit, & Hunfredus iunior eidem Drogo, à quo poſtmodum Robertus Guiſcardi, & Rogerius frater habuerunt originem.

At poſtmodum irruentibus Sarracenis denuò in Italiam circa 1008. *Henricus 2. imperator eos ex Capua repulit: & Bubaganum græcorum ducem (qui et Mauris fauebat) fugauit ex Troya finium Apuleiæ. Ac poſtmodum tempore Iohannis 21. Greci & Normani pro eo Regno concertarunt: & Cõradus 2. Henrici ſucceſſor vtriſq;*

CAP. 14.

Nicolaus 2. Pappa 161.

Allobrogus Gerardus ante vocatus episcopus Florentinus, eiecto Benedicto, vt præmissum est, creatur circa 1059. hic statim apud Sutrium concilium Cleri & procerum congregauit: In quo Benedictus pontificio & habitu eiusdem se abdicare cogitur, & Viletras exulatum abire. hincque Romã proficiscens Nicolaus aliud concilium habuit, apud Lateranum, quo sancitum est, vt si quis pecunia, populari gratia, & sine concordi & canonica electione Cardinalium in throno Petri fuerit collocatus: Is non apostolicus sed apostaticus merito vocetur, & a Cardinalibus poßit excommunicari. eo autẽ concilio Berengarius prius à Leone 9. condemnatus, nec emendatus, instante & vrgente eodem Nicolao pontifice,

&

rius Alemaniam pergat, & Henricus errati veniam postulet, quod iuramento policitus est. Gregorius autem annués vsquè Versellas est progressus, vbi ab episcopo de Henrico citissimè cum exercitu ad aduenturo, omisso itinere, per Canossum Maltidi subiectũ se recepit.

CAP. 12

Henricus verò simulatoriè subsequitur pontificem cum copijs, & deposito regali ornamento nudis pedibus, quanquam esset hyens rigida, appropinquans portæ ciuitatis suppliciter intromitti petebat, simulans æquo ferre animo, triduò moratur veniam petens, quod obtinuit rogatu Maltidis & aliorũ, ac introduct⁹ reconciliatur, & absoluitur, sub iuramento policens se pótifici & ecclesiæ pariturum. Sed mox fœdera pacis abrupit:

vtrisquè mandat, vt ab armis discedant. Tempore autem Leonis papæ Robertus Guiscardi eosdẽ Græcos & Afros fugauit ex Apuleiá, & tempore Victoris successoris, Sarracenos ex Capua.

CAP. 13.

Dum autem Nicolaus secundus Romæ concilium haberet & hic Robertus quiscardus Calabriam & Apuleiam ecclesiæ prouincias occupauit, simul & Troiam, quæ summis pontificibus parare solebat forte dono Henrici qui eandem conquisierat super quo pontifex indignatus nonnihil Roberto succensuit. Verum à Roberto exoratus profectus est in Apuleiam, & omnia recepit, quæ de ecclesiæ amiserat. Et eam ob rem Robertum in gratiam recepit, adeò vt ipsum ducem & vectigalem ecclesiæ creauerit,

ac

& albrico diacono, malè asserta recantauit cum iureiurando, data illi forma à Hunberto episcopo Cardinali, ut in cap. ego Berengarius de consecratione distin. 2. prout super eo Berengario iam deductum est.

CAP. 15.

Dumque Nicolaus Romæ concilium haberet, Robertus quiscardus Calabriam & Apuliam ecclesiæ prouincias occupauit, adiecta Troya, quæ summis pontificibus, ex collatione igitur, parere consueuerant Henrici 2. tempore.

Quamobrem Pontifex indignatus nonnihil Roberto succensuit. Verùm ab eo exoratus in Apuleiam proficiscens recepit omnia quæ de ecclesia amiserat. Ea propter Robertum in gratiam recepit, adeò ut ipsum ducem & uectigalem ecclesiæ creauerit: & suo medio rebelles ecclesiæ,

alemanos principes adeò commouit vt, eo post abito, Rudolphum Saxoniæ ducem Regem Prouinciæ decernerent & crearent·petiit tū Hēricus a pontifice vt Eudolphum sub anathemate repelleret, quo non impetrato, sub incerta victoria dimicatum est: Rogantquè pontificem vterquè, vt pro sua parte decernat. Verum pontifex tunc vtriquè iniunxit, vt ab armis dicedant. At Henricus, quanquam Rudolphus pacem expeteret, audire noluit. At vehementius expetiit, vt eum Papa anathemate feriat. quo renitente, omnibus viribus in eum exarsit. Henricusq; Romam rediens vi ingreditur, & præfatum Gilbertū intrudit & cum suis complicibus episcopis eum coronat in Laterano sub nomine Clementis Papę 2· qui &

ac suo medio rebelles ecclesiæ etiam Girardum Comitem perdomuit.

CAP. 14.

Tempore autem Gregorij 7. circa 1072. *Michael cum filio Andronico deiectus ab imperio Constantinopolitano per Nicephorum Buchamor, ad Gregorium confugit, qui Nicephorum excommunicauit. Et Rocherio feudatorio ecclesiæ dedit negotium Michaelem restituendi ad imperium. Ex quo Rogerius comparata classe ex mandato pontificis assumpto Bohemundo filio, & minore Rogerio altero filio in Italiam dimisso, Didrachium et alia loca adnauigat. Vbi à Venetis cum Nycephoro sentientibus repellitur. Verum non multo post is Nycephorus ab Alexio suarum copiarum duce interceptus & imperio priuatus, compulsus fuit sub habitu monachali vitam finire.*

clesiæ, etiam & Girardum comitem perdomuit. Sunt qui scribunt hunc Nicolaum, Henricum 4. coronasse, & ea propter, toto ipsius tempore, nihil aduersus ecclesiam fuisse molitum. Nicolaus vir probatæ vitæ 3. sui pontificatus anno & mense penè septimo moritur.

CAP. 16.

Alexãder 2. Papa 162. Anselmus antè dictus, episcopus Lucensis, mortuo Nicolao, Pontifex absens creatur circa 1062. At episcopi Lombardi con tenderunt papam, non nisi ex paradiso Italiæ seu eorum prouincia debere eligi. vt citat Martinus, pariter & Platina. quod obtinuerunt ab Henrico 4 reclamante Agnete matre eiusdem, & fauente Gilberto Parmensi. Qui igitur Constituerunt Cadolum episcopum Parmensem, ac vi & armis Alexrndrum, & vrbem

& tandem obiit repentina morte sub Pascali. Tunquè Gregorius in molem Adriani se cū presidio recepit & protexit.

At Henricus Guiscardi Regis Apuliæ formidans aduen tum aufugit cum suo Clemente, qui & nonquam fuit numeratus inter summos pontifices. de hoc Henrico, si Italis, Platinę, Martino, fascicula rori & cœteris credam' vt est verisimilius, tyranicè & proteruè processit aduersus Gregorium, & is Gregorius ex sancto Zelo, qui & sanctus fuit clarus miraculis: si verò Alemanis, Senoni quippè & Caryoni & cœteris credatur Gregorius indiscretius egit: Hericus malum de se dedit iudicium & argumentum

quia

finire. Dumquè Henricus 4. Romam vi esset ingressus, & Gregorius in molem Adriani se retulisset Guiscardus vectigalis ecclesiæ, ac dux Apuliæ hæc sentiens paret se in copijs aduenturum, vt pōtificem liberet, quod Henricus audiens aufugit. Et Guiscardus Romam ingressus, partem vrbis incendio consumpsit, capitolium solo penè æquat, & detinet, ac militibus donat in prædam cum tota vrbe: Liberatumque pontificem secum Caßinum & Salernum ducit, vbi non multò pòst piè moritur. Succedente autem Victore 1085. Guiscardus superatis Græcis fatis etiā conceßit. Et Bohemundus vt iam suprà, cum Rogerio patre iterat in Græciam. Vndè eo absente Rogerius minor in ducatu Apuleiæ succeßit. Moritur & victor, cui succeßit Vrbanus 2. circa 1086.

CAP.

vrbem bis inuadunt, sed à Romanis & copijs Godifredi & Maltidis repelluntur. Cadolusquè datis 300. argenti libris licentiam fugiendi solus obtinuit.

Aiunt quia Alexander tum apud Lucam ierat: vndè eorum ecclesiam magnis priuilegijs dotauit. Sed & secundo is Cadolus aggressor à præmissis fugatur. Super his Otto episcopus Coloniensis (de quo iam super Henrico. 4.) accepta potestate componendæ ecclesiæ Romam adueniens, Alexandrum increpauit, & sedem Romanam, quòd iniussu Cæsaris eam occupasset. At Hildebrandus tutatus partem Alexandri, aiens ad Clerum electionem pertinere iure & antiqua consuetudine, Othonem facile in suam traxit sententiam.

C .. P.

quia nullo cum pontifice sui temporis pacem habuit.

Iisdem Henricus succedente Victore.3.circa. 1085.qui cũ partes Gregorii predecessoris tueretus,eumdem etiam insequitur,adeò,vt aiunt, veneno in calicem iniecto dum celebraret, sit necatus.Tumquè dimicans aduersus Saxones 4.milia ex suis amisit. & cœpit tum ecclesiam minus vexare.

Eo tempore aues domesticæ factæ sunt silue stres,& corpus B.Nicolai fuit translatum in Barrum.

CAP.13

Tempore huius Henrici Vrbanus Papa qui in subortis cõtentionibus Melphin se contulerat. Et interim Rogerio fratre Bohemundi dimicante aduersus Sarracenos in Sicilia,Isboemundus furto Melphim detinuit &

CAP. 15.

Tumquè Rogerius, de quò hic agitur, Capuam & terras quasdam ecclesiæ vi cæpit. Vrbanusquè super concilium habiturus se Melphin contulit, & Bohemundo, qui tum aduenerat, ac Rogerio, pro ducatu Apuliæ contendentibus,imperat ab armis recedere, ea conditione, vt Bohemundo Apuliæ parte permissa, reliquam patris ditionem Rogerius haberet. Dum igitur Rogerius in Sicilia aduersus Sarracenos bellum ageret Bohemũdus Melphim furto occupat. Vndè & Rogerius ex Sicilia cum 20000. *Saracenorum cõductis, fratrem obsidet, & ei repugnatur.*

CAP. 16.

Interuenit lachrimosa supplicatio pauperũ Christianorum in terra sancta ad summum pontificem Vrbanum.Qui coacto concilio apud Claromontem, adeò

CAP. 17.

De Alexandro 2.

Henricus ad se rediens pontificem rogat, ut in concilium apud Mantuam veniat, ubi res cum pace fuerint compositæ, et Alexander precibus imperatoris Cadolo facile veniã dedit. Et Gilbertum (peiora timens) inuitus Rauennatum archiepiscopum creat. Eo concilio Mantuano sub hoc Alexandro et Henrico 4. multa fuerũt sanctißimè ordinata, quæ citantur in decretis quæ in opposito cathologo sub Henrico 4. ad loci repletionem sunt reportata. Ex Mantua Alexãder tandẽ per Lucam Romã reuersus est. Hildebrandus interim cum copijs Gothifredi mariti Malthidis in Apuleia tumultus sedauit. Reuersus vero Alexander moritur, sui pontificatus anno 11. & mense 6.

& Rogerius conductis 20000. Sarracenorum eandem obſedit. Super quibus commotionibus Vrbanus ſe in Gallias tranſtulit, & habito cócilio apud Claromontē ſuper relatione pauperis heremitę Petri, qui terram ſanctam ex deuotione viſitauerat, & miſerias nouerat, quibus pauperes fideles illic affligebantur. Circa igitur domini annum 1413. penè omnes principes occidentis ſe cruce conſignarunt in militiam Chriſti, eodem animo aduerſus infideles. Et hic Henricus in ea ſancta expeditione potius nocuit, quàm in aliquo iuuerit, vt iam ſuper Gotifredo eſt deductum. Eamquè ſanctam terram cum proprii ſui ſanguinis effuſione & periculo victorioſiſſimè conquiſierunt

adeò principes totius penè occidentis animauit, vt ſe cruce conſignarunt, ad eam ſanctam expeditionē. Bohemundus verò ex deuotione & animi gloria relicta obſidione Melphi ſe cum 12000. *delectorum iuuentis Italiæ pariter adiunxit. Cuius animi preſtantia Rogerium fratrem ita permonit, vt poſ tis armis, dixerit ſe deinceps omnia fore cum fratre communia. Et ſtatim is Rogerius Tancredum filium bellandi cupidum pugnæ comitem fratri Bohemundo tradidit. hicquè Bohemundus, is eſt qui fuit primus princeps Antiochenſis, cui & poſtmodum ſucceſſit Tancredus Nepos: pius et fidelis patrino Bohemundo. Nam eundem (vt Platina citat ſuper Paſcali 2.) triennio ab inimicis detentum magni vi auri precio redemit, & Anthiochiæ principatum reſtituit eidem.*

Iſquè

CAP. 18.

Gregorius 7. Papa 163. Hildebrandus antè nuncupatus, de quo iam multoties habita est mentio, à Clero & populo Romano vnanimiter electus absque imperio, aut concensu imperatoris, post Alexandrum 2. circa 1072. hic fuit Cardinalis archidiaconus sancti Pauli institutus à Leone 9. & dehinc magno semper pretio habitus, à nonnullis taxatur propter contentiones cum imperatore, ab alijs verè commendatur, vt Zelosus in spiritu domini de eodem enim Gregorio referũt fasciculator, Martinus & Vincentius, quia dum in minoribus legatus esset aduersus simoniacos, episcopus Obredunensis inflammatus de scelere corrupit testes precio dato. Et super his legatus ait, humanum iudicium, cùm de dono spiritus sancti sit questio non habet. Si nihil

horum

conquiſierunt.

Hic Henricus procurauit, vt eo viuente filius eiuſdem eligeretur & crearetur imperator. qui poſt modum aliquo ſpiritu inſurrexit in patrem, prout pater in matrem eccleſiam inſurrexerat, Et nonnulis infinitis preliis & obſidionibus pater apud Leodium ſuperatur, & captiuatur cum imperaſſet annis. 50. Et quia fuerat excommunicatus per Gregorium. 7. menſit inſepultus per 5. annos: quoſquè obtenta fuit obſolutio.

Henricus. 5. filius premiſſi Henrici ducis Bauariæ imperator. 100. inſtitutus circa annum domini. 1108. electus perſuaſione patris, quem tamen in cacere mori coegit. hic Romã veniẽs vt coronaretur miſſis legatis policetur cum iureiurando ſe paccato agmine

Iſquè a ſua liberatione in Galliam adijt ſua cura Nepoti data, & accepit Conſtantiã filiam Philippi francorum regis vxorem ex qua alium Bohemundum genuit.

CAP. 17.

Nunc de Rogerio, pro quo, ab initio eſt ſermo de ſumptus. Is, mortuo Bohemundo fratre, in vltra marinis dominatus eſt, in Sicilia, & Apulia. Qui ab initio fidelis fuit, & Eccleſiæ, vt verus vectigalis, & feudatarius. Nam Paſcali 2. aliquot turmas adiutrices aduerſus Gilbertum antipapam & mile auri vncias miſit, & eo adiutore terras eccleſiæ occupatas conquiſiuit.

CAP. 18.

Tempore autem Gelaſij 2. Henricus 5. Romam atquè Italiam hoſtili manu agreditur, & Gelaſius fuga ſaluatur, & cum periculo Cajetam adnauigat,

horum fecisti, dic gloria patri, & filio, & spiritu sancto, & nunquam potuit proferre & spiritui sancto, quanquam depositus postmodùm facilimè protulerit. Is imperatorem statim monuit, ne episcopatus aut beneficia per largitionem aut simoniam conferret, aliter in eum & delinquentes vteretur censuris, & non modo solum non obtemparauit sed & matrem bene monentem expulit, vt super eo iam est premissum multis tandem legationibus ad pacem & in gratiam redierunt. Et imperator more assueto Papæ electionem probauit.

CAP. 19.

Hic Gregorius solicitatione Gilberti episcopi Rauenatensis, de quo iam super Henrico, à Cyneio præfecti filio capitur, et detinetur, at per populũ subuersa turri, ĩ qua detinebatur liberè

ne vrbem ingredi.& co actturum ſuos epiſcopos qui vi aut legatione, vel largitione per eum eſſét promoti. ex quo liberè apertis portis ingreditur & ſuſcipitur cum maxima ſolemnitate, & oſculis datis introducitur in Eccleſiam. S. Petri per ſummum Pontificem Paſcalem: Tunquè facta oratione coram altari, poſtulat confirmationē ſuorū epiſcoporū cōtra datū iuramētum, & pontifice rennuéte ſigno dato ſuis militibus eundem cum cardinalibus capit & ſpoliat, & poſtmodum includit & detinet, & vrbem multis incurſionibus vexauit.

Quare pontifex his incōmodis cummotus epiſcopos confirmauit, & captiuis literatis, ab eo coronatur, & voti compos reuertitur in Germaniam.

gat, vbi per benignè ſuſcipitur. Et illic Guillelmus dux Apuliæ, filius Guiſcardi, & Robertus Campanus princeps, ac Richardus Aquitanus conuenere, pollicentes ſe in eius poteſtate futuros, & vt veri vectigales, & potenti exercitu cum domino Gelaſio ſe munierunt, vt Henrico occuriſſent. Quod ſentiens Henricus Italia ceſsit cum rapinis.

CAP. 19.

Subſequente autem Calixto 2. qui ex Roma Beneuentum adijt. hic Guillelmus dux cum alijs proceribus illuc conuenerunt ſalutandi cauſa, & iurarunt ſe in pontificis poteſtate ſemper futuros.

Similiter & cum Henrico pacem firmarunt. At Rogerius qui dicebatur Siciliæ Comes pacem turbauit dum Guillelmus poſt pacem preſtitam, pontifici commendata illi ſua terra, ierat Conſtantinopolin ducturus

liberè exiuit, aufugiente Cyneio. Vndè Gregorius Gilbertum & consentien tes ferit anathemate. Super quibus imperator inito conuentu Vormatiæ descernit, & iniūgit, ne qui pontifici obtemperarent, & pontifex ad oppositum in imperatorem cum excommunicatione. Ab ea nihilominus excōmunicatione Hēricus supplex post multa, quæ super eo deducuntur, veniam postulans cum promißione sub iuramento absoluitur, simulatoriè iurans quia pro futuro paruisset. Vtque putabatur rebus paccatis reuertitur in Alemaniam, & Cyneius ea via moritur. Sed & commotis ab eo Henrico principibus Alemaniæ Rudolphum saxonem creant imperatorem. Postulat Henricus Gregorium instanter, vt eum Rodolphum anathemate feriat, qui cum non obtinuisset

Germaniam. Nec pacem habuit cum eodem Pascali, nec cum Gelasio: quãquã cũ Calixto aliquam dederit pacem.

CAP. 15

Ac dum pascalis reuocasset ea quæ vi cóccesserat, super inuestitura & promotione episcoporum, Henricus putauit se dignitate priuatum, quanquam aliter esset. Vndè cum magna potestate venit in Italiam in omnium terrorem, & Pascalis tum apud Apuliam concilium habebat. Et Henricus putãs se priuatum, iterum à Baccarensi episcopo exule coronatur, & hinc reuertitur in patriam. Pascalis autem absoluto conuentu in Apuleia rediens, multa opida occupata ab hostibus, recepit.

CAP.

ducturus in vxorem filiam imperatoris. Et ea absente Rogerius Calabriã & Apuliam occupauit, nec destitit prohibente pontifice. Dumquè pontifex Calixtus pararet arma aduersus Rogerium febre correptus, compulsus fuit redire in vrbem. Et ita Rogerius Apulia & Calabria potitur nemine resistente. Vndè & Guillelmus vxore & principatu priuatus sine hæredibus moritur. Et tũ Rogerius se Italiæ regem nuncupat. Et Honorius 2. eum in gratiam recepit, vt Martinus citat, & faciculator Innocentius 2. eum armis repulit, & obsedit in Galuio. At Guillelmus filius eiusdem Rogerij aduenięns patrem obsidione liberat, et pontificem cum suis detinet captiuum.

CAP.

tinuisset, iterato insurrexit in eum.

Gregorius autem pontifex legatos misit, qui de iure vtriusque perquirerent, vt super inquisitiones iudicaret. Et eos Henricus non recepit, at potius quosdam occidit, & alios afflixit. Vndè & super his Gregorius sententiam excommunicationis mox in eum & complices episcopos reiterat, ac imperio priuat, colata dignitate Rodolpho Saxoniæ duci. inter quos maximi conflictus interuenerunt: Rudolphus tamen insciβa manu in morbum incidit, quo & moritur.

CAP. 20.

Vtquè seditionibus nil deeβet Michael imperator Constantinopolitanus cum Andronico filio ab imperio per Nicephorum Buchamor deiectus ad Gregoriũ refugit, à quo Gregorio Nicephorus excommunicatur, & mandatur

CAP.16.

Hic Henricus tempore Gelaſii, neſcitur quo ſpiritu ſtimulante cum furore Italiam ingreſſus eam deuaſtauit, & vrbem ſtatim hoſtili animo ingreſſurus.

Gelaſius ſuper his per hoſtia tiberii dilabitur, & à militibus eiuſdem Henrici proſequitur, & tandem cum maxima diſicultate & paucis fidelibus fuga ſaluatur, ac poſt multa Caietem adnauigat, vbi per benigne receptus fuit. Ad quem cõuenerunt Guillelmus dux Apuliæ & Robertus Comes Campanus, & Richardus Aquitanns, policentes ſe in eius poteſtatem ſẽper affuturos. Guilelmus igitur Dux Apulię cum aliis ad Gelaſium conueniunt policentes ſe in eius poteſtatẽ ſemper affuturos vt vectigales eccleſię. Dũ igitur Henricus

CAP. 20.

Rogerius nihilominus mira modeſtia non multò pòſt eos liberauit. Et deinceps obtinuit à pontifice quod volauit, præter Regni titulum, quem premijs contendebat impetrare.

Verum ſuper his Petrus Antipapa tantis factionibus inſurrexit in pontificem vt eundem apud Piſas, & in Franciam abire compulerit: & Rogerius illi adhærens, Rex ab eo creatur.

Lotharius autem imperator 2. in auxilium pontificis petijt Italiam, & cum Piſanorum claſſe breui ſeditiones oppreſſit, precibus. B. Bernardi, vt aiebat. Et ita Lotharius Rogerium terra & mari oppugnatum in Siciliam pepulit. & B. Bernardus (vt in legenda eiuſdem) eundem Rogerium cum magnis miraculis conuenit, et Piſanum oratorem Innocentio

tur insequi, qui & tandem in templo Sophiæ deprehensus retruditur in monasterium.

Mortuo igitur Rudolpho Henricus Romam adiens coacta quadam synodo suorum episcoporum, sententias Gregorij præsumunt inualidare, & in eum fulminare sententias excommunicationis: Quum & eundem Gregorium præsumpserunt deponere, & Gilbertum Rauennatensem archiepiscopum eligere & instituere in Pontificem eundem Clementem 2. nuncupātes, quem potius Clementem 3. potius dicere debuere, cum ante Damasum prefuisset Clemens 2. Sed verius hic dici debuit Clemens nullus.

Henricus tandem Roma obsessa & deuicta, vi ipsum intrudit, & Gregorius cum suis in molem Adriani se recepit, protectus ab his qui erant in præsidio.

Henricus sensit exercitum contra se parari Mauritium Bracarensen archiepiscopum antipapam creat, Benedictum nuncupans, & fregepanum familiæ commendauit. Huncquè abiens per Italiam more hostili omnia disrupit & capit. Dumquè turriculū opugnaret, audiens aduentum Gelasii cū proceribus Apuliæ & magno exercitu, motis castris Italię cessit.

CAP. 17.

Dum igitur Henricus in Alemaniam redisset, Romæ reiecto antipapa Bracarensi Benedicto cum tuitione fregapanum, ii continuis seditionibus Gelasium inquietant. Ea propter vt irę locum daret, peiora timens in Galliam cum decenti cardinalium comitatu abiens, non multò pòst apud Cluniacū monasterium honorificé

Innocentio reconliauit, Rogerio ex cupiditate obstinato, Tempore autem Lucij 2. & Conradi tertij quæ ex Apulia & Calabria amiserat nemine resistente recuperauit: & Regem Tenisi in Africa fecit tributarium. Tempore verò Eugenij 3. Dum Rex Franciæ adijsset in terram sanctam, hic Rogerius quasdam insulas aduersus Emanuelem conquisiuit, & eum Regem liberauit à Sarracenis.

CAP. 21.

Tempore verò Adriani 4. Is Rogerius moritur, cui & successit Guilelmus eius filius de quo iam supra. Qui & tādem ab eodem Adriano fide data instituitur Rex vtriusque Siciliæ & Apuliæ. Qui & moritur sub Clemente 3. & absquè prole. Vndè ad ecclesiam spectabat, proceres tamen Regni quendam Tancredum

præsidio. Interim Guiscardus Apuliæ Rex Catholicus venit cum copijs magnis in auxilium pontificis. Idquè Henricus sentiens dolo episcopum Cluniacensem ad Gregorium misit, qui diceret se in Alemaniam reuersurũ si ab eodem Gregorio in Laterano coronaretur. cui Gregorius annuit, modo errata corrigeret & veniam peteret, quod & recusauit, ac Clementem Antipapam coronari fecit. Verum sentiens Guiscardi aduentum aufugit cum suo Clemente. Guiscardus verò Romam ingressus partem vrbis incendit, & capitolium penè solo æquat, & totam vrbem vi detinuit, & militibus dedit in prædam, pontificemquè obsessum ex mole Adriani liberauit: & secum perduxit Caßinum & Salernum. vbi non multò post sanctè & piè moritur

cé susceptus moritur & sepelitur.

Post quem Calixtus.2. fuit electus in pótificé: Is fuit filius (vt aiunt) ducis Burgundiæ ex sãguine Regum Franciæ sub quo Henricus, aut timore vel amore non legitur inquietasse ecclesiá. hic Héricus multo tépore imperauit, nam cũ annis.20. vt citant nonnulli: fuit igitur tempore summorum pontificum multorum, Nempe Pascalis, Gelasii & calixti. Vndè & quia multa circa ipsos occurrũt tractanda, narratio super eosdem superat alteram

CAP.18

Cario super isto Hérico iniustitiam tribuit summis pótificibus, & huic innocentiam, prout farina Lutherica assueuit. Reuera Martinus & alii nonnulli tenent quod redierit tandem ad

dum ex Rogerio & quadam pellice genitum, rudem quidem & stolidum promouerunt.

CAP. 22.

Mortuo itaque Guillelmo Rege Siculo absque prole cum grandi detrimento Christianissimi, vt qui de annona pro commeatu in terram sanctam prouidebat. Idquè tempore Clemntis 3. ex quo Regni prouisio spectabat ad Ecclesiam, quanquam proceres quendam Tácredum ex Rogerio & Margarita quadam pellice genitum promouerint. Verum superueniente morte Frederici primi imperatoris submersi in terra sancta, maxima orta est commotio: super qua Clemens omisso Tancredo ad reformandos ecclesiæ mores animum dedit.

CAP.

tur cum sedisset annis 12. *& mense vno miraculis clarus.*

CAP. 21.

Victor 3. *Papa* 164. *Desiderius prius nuncupatus abbas montis Caßini creatur pontifex circa* 1085. *Qui & præcessoris Gregorij, ac ecclesiæ iura suscipiens, tandem (vt aiunt) fraude Henrici toxico calici celebrantis iniecto interijt anno* 2. *sui pontificatus.*

CAP. 22.

Vrbanus 2. *prius Odo, vel Otho dictus, Monachus primum Ebomacensis, & dehinc cardinalis hostiensis Papa* 165. *post quintum mensem à morte victoris creatur circa annum* 1086. *Rogerius Rex Apuleiæ tempore huius Capuam & terram ecclesiæ vi cœpit. Quapropter Vrbanus non fidens in Romanis, Melphim se contulit concilium habiturus.*

Qui

ad cor,& obierit in bona pace cum ecclesia. Citat etiam is Caryo ꝙ Lotharius dux Saxonię & post modum imperator catholicus, qui multis preliis cum isto Henrico & patre eiusdem contenderat, ad hunc suppliciter accessit veniam petiturus, quod & obtinuit.

CAP.19.

Circa igitur dñi annum 1119. Calixtus. 2. filius ducis Burgundię & ex prosapia Regum Franciæ, Vienensis archiepiscopus, fuit electus, vt statim super ipso, qui pacem cupiens, vt pauperibus Christianis in terra sancta subueuiri posset, missis insignibus legatis ad eumdem imperatorem,& ab eo susceptis, pacem inierunt, quę in tabellis scripta & appensa in basilica lateranensi, ac publicata fuit cum maxima exultatione

CAP. 23.

Celestinus 3. subsequens ægretulit, præfatum Tancredum eo Regno potiri indignè. Ea propter Constantiam Rogerij Regis filiam legitimam & vnicam, ex monasterio Panormitano eduxit, & Henrico Frederici filio dispensatione Apostolica dedit vxorem, prout pater viuens expetiuerat. Quæ & si quinquagenaria esset, habuit tamen ex Henrico filium, qui fuit Fredericus 2. & ea conditione illi data fuit, vt Regnum Siciliæ vltra Pharum dotis nomine experteret, reseruato censu, qui feudario iure quotannis pontifici solueretur. Qui & tandem Regnum obtinuerunt deuicto & occiso Tancredo. Et ita fuit finis Regni Normanorum in Sicilia & Apuleia, in quibus annis circiter 170. satis laudabiliter regnarunt.

Quippè

Qui & Rogerio ac Bohemundo fratri, pro Regno contendentibus imperat ab armis recedere, ea conditione, vt Bohemundus partem Regni obtineat. Tumquè Vrbanus pontifex sedatis rebus Italiæ, prout potuit, Troieam aut Trecas adijt correcturus quosdam errores Cleri. Habito etiam cõcilio apud Claromontem principes Galliæ, & penè totius occidentis animauit ad recuperandam Hierusalem & terram sanctam super relatione Petri sancti Heremitæ, qui iam plurimos intinctu piatatis animauerat, vt subuenirent miseriæ pauperum Christianorum, & suasione huius sanctißimi pontificis se cruce consignarunt in militiam Christi vltra trecenta milia, vt iam super Gotifredo.

tione om nium: quamquam Rogerius Comes Siciliæ eam turbauerit.

CAP. 20.

Super his antipapa Bracarensis qui prius Burdinus dicebatur, & post modum Gregorius aut Benedictus per Henricũ institutus Sutrii se continens quorumdam tyrannorum fauore incursionibus Romam vexabat, & peregrinos ad eandem. Quapropter Calixtus coactis copiis & comparatis eum agreditur cum Ioanne Cremensi. Eoque apud Sutrinum capto Romam super positum Camelo, versa facie ad caudam pro freno, ad modum triumphi introducitur: quem nihilominus vita donatum, Canensi monasterio inclusit.

CAP. 21.

Calixtus habuit concilium apud Lateranum 900. episcoporum,

Quippè à Sergio 4. 1003. vsquè Celestinum 3. circa 1191. Et fœlicius forsam quàm hic in eorum patria. Schisma enim quod Rogerius mouit non fuit detrimenti perpetui.

CAP. 25.

Regum igitur Siciliæ à Normanis ad Germanos fuit translatum sub Celestino 3. Et Herico 6. qui dispensatione eiusdem Celestini contraxit cum Constantia filia Rogerij, & deficiente prole virili legitima ex parte Normanorum per eam eidem Regno successit circa 1191. ac post eundem Fredericus 2. eius filius: Conradus verò eiusdem Frederici filius ex yole vxore filia Regis Hierosolimitani, Regnabat & residebat in Alemania iussu eiusdem. Vndè & Manfredus illi ex concubina natus cum eo

solus

Eo concilio Claromontano statutum fuit, vt pro directione illius sanctißimi prelij quotidiè dicerentur horæ beatæ virginis, & officium Sabatinum. Et id fuit reuelatum fratribus qui de nouo erant in Carthusia, vt citat Fasciculator. Habuit Vrbanus aliud concilium apud Turonum: in quo plurima de feudis ecclesiæ fuerunt ordinata. hic conceßit episcopo Mediolanensi, & etiam Toletano vti pallio. Dum opus fuit misericordia simul & iusticia vsus est. Cisterciensem ordinem in Burgundia confirmauit, aiunt quod & Cartusiensem, aut Victor 3. obijt 12. sui pontificatus ac mense penè 5.

CAP. 23.

Pascalis 2. 166. Reinerius antea dictus, monachus sanctæ vitæ solitariam vitam optans communi consensu eligitur, & coronatur nolens & inuitus

episcoporum, quo deliberatum est, vt primo tempore supplementa militię ministrantibus, qua spe Balduinus Rex Hierosolimitanus, Gassium quendam Regem Turcarum capit & detinet. Item & Damasti Regem fugat; multis militibus ex suis cœsis aut captis. At à Balæc Rege Partorum is Balduinus eundem cũ paucis agressus (prò dolor) capitur cum multis proceribus, & in vincula coniicitur. Qui precio redemptus, Hierosolimis rediens publicam rem Christianam labentem vtcumquè substituit.

CAP. 22

Henricus tandem pro vt citant Martinus & Cario (esto Platina non id animaduerterit) ad cor rediens, inuestiturá episcoporum & aliorũ prelatorum, videlicet annullum

eo solus erat, dum in infirmitatem decidit, quem & suffocauit, ne rouocaret prius illi data.

Conradus tum ex Germania in Siciliam et Apuliam accessit, & spurius Manfredus fingens eius partes tueri, veneno eundem intoxicauit, Cónradumque Conradi filium tentauit intoxicare. Isquè cum eodem Conradino ecclesiam tirannicè vexauit et regnũ ipsum detinuit. Et tandem Vrbanus 4. & Clemens etiam 4. Carolum ducem Andegauiæ, & Prouinciæ dictæ Marsiliæ Comitem & dominum, fratrem Sancti Ludouici, pro tuitione ecclesiæ aduersus Manfredum conuocarunt, titulum regni Siciliæ & Hierusalem ac Apuliæ eidem conferentes.

CAP.

iniit⁹ anno domini 1100. Eo tempore Godrifredus rex victoriosissimus moritur, cui successit Balduinus frater.

Bohemundus princeps Antiochensis captus biennio detinetur, & à Nepote Tancredo magno precio fuit redemptus, & reuersus in Galliam, cura Antiochiæ data Nepoti Constantiam Philipi regis Francorum filiam accepit vxorem, & cum nouis copijs reuersus hostes nouo triumpho superat. Gilbertus antipapa qui à Hērico intrusus dicebatur Clemens 2. aut mellius nullus. Ipse omnium malorum caput, adhuc seditiones commouit. quapropter Pascalis à religione ad arma transire compellitur, & eundem aggredi. Cui & Rogerius Comes Siciliæ aliquot turmas adiutrices, & mile auri vncias misit.

Clemens

annullum & baculum, pro quibus cum Pascali plurimũ contẽderat, Calixto libere resignauit: cócedens etiam per omne imperium in omnibus ecclesijs canonicam fieri electionem, possessionesquè ac regalia B.Petri quę per discordias fuerant alienatæ ab ecclesia, Romanę ecclesiæ restituit. Item & aliarum possessiones restitui disposuit. fasciculus & Martinus aiũt ipsum 15. annis imperasse: alii 20. Certum quod obierit sine prole, vt qui proprium patrem persecutus fuerit ad mortem.

CAP. 23.

Lotharius. 2. dux Saxoniæ post mortem Hẽrici fuit. electus imperator. 101. & 5. ex Saxonia circa annum Domini 1127. vere catholicus fuit. studiiquè & legum restaurator. fuit. igitur tempore

CAP. 26.

Carolus igitur dux Andegauensis titulum Regnĩ Siciliæ &c. suscepit ea conditione vt feudi nomine 40000. *nummorum Aureorum quotannis ecclesia Romanæ persolueret: pront Platina. Qui & tandem prefatum Manfredum bello isto vicit & ocidit, & postmodum Conradinum & Henricum senatorem circa* 1268. *& ita finis Regni germanorum in Sicilia cum regnant illic pænè* 70. *aut circiter vel* 80.

CAP. 27.

Cum ob dißidium principum Christianorum in terra sancta, precipuè Guidonis Lusigniani Regis Hierosolimitani, ac Comitis Tripolitani et aliorum quorundã: pauperes Christiani omnia pene amisissẽt quæ principes Godesfredus & Alij conquisierant in terra sancta, & precipuè ciuitatem Hierosolimitanã,

Clemens verò in albo Marsorum degens cum copijs Richardi Campani, non fidens tamen aufugit & non multò post repentina morte interijt.

CAP. 24.

De Pascali 2. schismate.

Post mortem vero nephandi Clementis seu Gilberti non defuerunt alij schismatici. Nam Richardus Campanus qui eidem fauerat, quendam albertum in locum demortui suffert, qui à benè sentientibus expellitur. Canenses item agri prenestini Theodoricum quendam creauere pontificem. At statim pœnitentia ducti eundem eiectum compulerunt vitam ducere priuatam. Maginulfus insuper Romanus apud Rauennam titulum pontificis rapere præsumpsit, qui à Romanis & rauenatibus statim fuit expulsus.

CAP.

tempore Honorii.2.sed non leguntur in multis communicasse, Ideo-

Forsam quia(vt citat Martinus & fasciculus) Dum is Honorius in Aquileiam a Baronibus esset vocatus, aduersus Rogerium Siculũ, percepta eorum infidelitate eundem recepta fidelitate inuestiuit ipsum de ducatu Apuliæ.

CAP. 24.

Lotharius hic fidelis & catholicus, dum Innocentius.2.suo tempore agittaretur a Petro Leone antipapa Romanis eidem Petro fauentibus Ita vt in Franciam venire sit compulsus: vbi & mediis precipuè B. Benardi a Rege Angliæ fuit honorificè susceptus, vt plenius iam super. beato Bernardo). Et de hinc in Lotharingiã deflectens a Lotario nono imperatore etiam reuerenter suscipitur: etiã sub

rosolimitanam, quam possederant annis 88. sub 7. regibus. quæ omnia vi detinuit Saladinus cum suis Turcis, vnde Vrbanus.3. circa.1187. omnibus viribus laborans vt Christianos ad eius conquisitionẽ animaret dolore animi moritur in via.

CAP. 28.

Gregorius. 8. successor in ea etiam expeditione cum tantum 57. diebus sedisset moritur. Clemens verò 3. successor statim à sua creatione adeò cunctos animauit. vt penè omnes principes cõnuenerint, & se se consignarint ad eam sanctam expeditionem. Quippè fredericus primus Imperator Philippus & Richardus Reges franciæ & Angliæ, cum aliis innumeris, qui plurima conquisierũt in ea sancta terra, sed Domino permittẽte fredericus illic submergitur. Et sequenti anno aliud dißidium oritur inter

CAP. 25.

Paccata igitur ecclesia Pascalis adiutore Rogerio terras ecclesiæ occupatas conquisiuit. Quidam episcopus Florentinus affectu nouitatis aßeruit antichristum natum. Pascalis singulis rite ordinatis, & munitis: reformationibus cleri ecclesiæ animũ dedit.

Item & habito concilio apud Lateranum reuocauit quæ compulsus concesserat de inuestitura episcoporum. fæliciter obijt cum sedisset annis. 18. Recepit oratores cato Iohannis imperatoris Constantinopolitani dans mandata vt suo nomine eorum dominum aduersus Sarraenos animaret.

CAP. 26.

Gelasius. 2 Iannes antea vocatus, papa. 167. qui in monte Caßimo sub Odrisio sanctißimo abbate perfecto eruditus, eam ob rem ab

vrbano

ſub pollicitatione & ſacramento quod expeditionem paraſſet, qua tute reduceretur in vrbem quod & impleuit.

Vndè & non immerito ab eodem Innocentio fuit coronatus.

CAP. 25.

Et ſuper his imperator adhibita debita prouiſione pro tuitione pōtificis in Germaniam reuertitur ad compeſcendos Leuticorum motus. Dum tamen ſummus pontifex, Piſis pro republica & fide Chriſtiana concilium haberet, Rurſus antipapa, quem in eo concilio condemnarat adiuuante Rogerio, qui in antipatu vtriuſq; Siciliæ, eum in Regem confirmaſſet: Iteratò in pontificem inſurrexit.

Quare & Lotharius imperator, iterum cum exercitu, ſuperatis Leuticis, in Italiam pergit

ter Regem Franciæ & Angliæ pro Dominio ſanctæ ciuitatis Hieruſalem nec dum conquiſitæ. Vndè & Rex Franciæ abſceßit, cauſa tamen recuperandæ ſanitatis maiori parte ſuorum dimiſſa pro ſubſidio vt in itinerario terræ ſanctæ. At Richardus Rēx Anglus nō minus animatus cum Guidone Rege conuenit, vt iura Hieroſolimitani Regni illi cederet & permitteret, quo titulo Anglici Reges vtuntur ſub eo colore. Hícque Richardus animo auctus Hieroſolimam obſidendam properabat, & in via vexatur à Saladino loco incōmodo, in cum tamen preualuit, et ratione hyemis & quia commeatus ex ÆEgipto ad Chriſtianos intercipiebatur, relictaobſidione Aſcalonem tendit & GaZam & eas reſtaurauit.

CAP.

Vrbano 2. accitus in precio habitus est. Vnde & præfatus Gelasius Vrbanum quandóque solus in suis afflictionibus est comitatus. Stilúmque curiæ ob eius elegantiam iussu pōtificis in meliorem & ornatiorem formam redegit. Mortuóque Vrbano, Pascalis memor meritorum eiusdem in diaconum eumdem cardinalem elegit & ordinauit Pascalíque mortuo, Cardinales vno consensu ipsum creāt summum pontificem intra ædes Leonis & Cincyfregepanis circa.1118.

CAP. 27.

Isque Cincius cum alterum postularet eligendum in monasterium Palladij cum satellibus armatis irrumpēs obuiam quēque percutit & pontificem obtorto collo in terram calcibus conterit, & in vincula coniicit. Id tamen populus Romanus nō tulit. Nam ad fores eius-

dem

pergit, & Pisanicum eodem classem potentissimam in auxilum pótificis educunt. quibus copiis, & Romę seditionem breui opressêre, ac Rogerium terra mariq; oppugnatum amissis rebus omnibus ex Italia in Siciliam pepulêre, Et ne idem Rogerius in Apuliam redire tantaret, Comitem Rauénatem, qui copiis eiusdem imperaroris præerat, dictus imperator commissione Domini Papę in Apulię ducem creauit, prout citat fasciculator quamquam post Lotharii mortem, Guillelmus filius Rogerii eam obtinuerit.

CAP. 26.

Lothari⁹ magna deuotione ferebatur in Beatum Bernardum: Vndè & aiebat non nisi ex ipsius & deuotarum personarũ precibus de Rogerio obtinuisse victoriam

CAP. 29.

Dũq; verno tẽpore Richardus proponeret obsidere Hierosolimam, ei nunciatur Regem Franciæ iam acri dello Normandiam vexare, & in Angliam tendere. Vndè mutata sententia conuenit cum Saladino vt sibi omnia preter Tyrum & Ptolomaidam haberet, & reliqua quę in Christianorũ essent potestate. nequaquã vexaret, & ita in Europam reuertitur. Sed rediens per Germaniam detinctur captiuus à Duce Austriæ pro magno auri pretio.

CAP. 30.

Non multo post etiam moritur & Saladinus, Celestinus verò incessanter ad illud bellum incitabat. Ita vt Henricus magnas illic miseric copias nempè, maguntium episcopum & ducem Saxoniæ. Itidem & Rex Frãciæ misis-

dem armatus concurit, & compulit reddere incolumem Gelasum cum osculo pedum. Vndè et solemniter deducitur in lateranum & illic coronatur.

Balduinus Rex Hierusalem tum moritur, & Balduinus eius frater & successor à Gelasio hortatur sufferre imperiũ Barbarorum vsqué quo noua supplementa mitterentur. Tum Balduinus Rex Tancredum Rogerij filiũ (qui mortuo adolescente Bohemũdo princeps fuit Anthiochensis mandat et cõtra ipsius mentem, is Balduinus cũ paucitate Christianorũ hostes agreditur, et ipse cũ paucis vix Hierosolimam se recepit, & Tancredus Anthiochiam. (Interrim vt iã est premissum super Hẽrico) is Hẽricus vrbem hostili manu agreditur, & Gelasius vix fuga saluatur.

Guillemus dux Apuliæ

cum

riam. Aduerſus eundē Lotharium magnus in ſultus cũ ſeditionibusin ſurrexit per Alemaniã: Nam Suaui & frãconii dolentes de amiſſo imperio cõtendebant pro ipſo cum eodem.

Item & Conradus nepos Henrici .5. & eius dono Dux Franconiæ multiplici colore contendebat, & princeps Palatinus fauebat eidē. Lothario verò dux Bauarię gener eiuſdem Lotharii fauebat.

Conradus vtLotharium preueniret, ingreſſus Italiam, Lombardiam occupat, vbi & corona ferrea fuit inſignit⁹ At Lotharius interim cautior precipuas Alemaniæ & imperii ciuitates capit & ſibi conciliat: & de hinc per Italiam Cõradũ inſequitur, qui videns fauorem per

Germaniam

ciæ miſiſſet, niſi quia præpeditus à Sarracenis per Hiſpanias. Et interim etiam moritur Celeſtinus cum grandi damno. Saladinus ante mortem plurima reſtituit & dedit Chriſtianis, & penè fuit conuerſus, vt in itinerario terræ ſanctæ.

CAP. 31.

Henricus 6. Imperator Panormi moritur. Vnde ſuper his mutationibus Innocentius 3. qui Celeſtino ſucceſsit, Germanos qui in ea terra ſancta pro præſidio remanſerant, nullis premiis aut pollicitationibus potuit cõtinere, quin ad propria reuerterentur, vnde & pauperes Chriſtiani ius omne quod in Siria poſſidebant, amiſerunt: Interfectis etiã ſingulis Ioppẽſibus et ciuitate euerſa.

CAP. 32.

Vndè & ſuper his, vt tantæ miſeriæ occureretur, Innocentius inſtan-

cum proceribus tanquam veri Ecclesiæ vectigales se pontifici obtulerunt cum exercitu potẽti, quod sentiens Henricus abiit in Alemniam: instituto antipapa Mauricio Bracarẽsi, vt super eo Henrico.

CAP. 28.

Gelasius putans omnia paccata propter recessum imperatoris, remissis proceribus Apuliæ Romam venit. Et dum intellexit Antipapam fretũ auxilio fregepanum Romæ mansisse, veritus apud amicos quosdam delituit. Sæpius tamen agressus à schismaticis, à Normanis & Corsiis familiis ac Crescentio nepote deffendentibus eripitur. Et habito Cardinalium conuentu, vt iræ & vltionibus locum daret, discedere ab vrbe instituit, commissáquè Ecclesia Romana in spiritualibus Petro Portuensi Episcopo, & Beneuentana Hugoni Cardina-

Germaniam sibi defecisse, omissa Italia medio .B. Bernardi reconciliatur.

Conradus igitur cessit imperio & B. Bernardo mediante fuit Lothario recóciliatus, qui & post mortem Lotharii eidé in imperio successit: hęc specialiter Caryo citat. Lotharius ipse commédatur ne dum ob ipsius virtutem iń armis qua Italiam & Germaniam ad perfectissimam tranquilitatem reduxerat. Sed & quia leges Romanas penè deletas inueteratas & oblitas, per doctissimos viros reparari fecit, & ab omnibus obseruari, adeò vt eius instustria in priorem ni torem leges Christi refloruerint. Vndè & exéplo legistarum, plurimi monachi, & clerici maiori studio exercere cœperút. Tartari gés misera circa hæc tempora feruntur

ter incitabat, & Domino disponente pax facta est inter Regem Franciæ & Angliæ. Verum Regi, Saraceni per hispanias duce Miramolino bellum intentabát. Qui & penè eas deuastarunt omnes. Tandem tamen vsque Granatam fuerunt repulsi, et si Rex ea de causa ire aut mittere nequiuerit. Incitati sunt nihilominus ad bellum illud Asiaticum Bonifacius marchio montisferrati, Balduinus Comes Flandriæ, Henricus Comes S. Pauli, Ludouicus princeps sabaudiæ. Item Blesensis & Meete & alij. Præmissi itaque cruce signati vnanimes viam per Venetias arripiunt, diffidebant enim ire per Constantinopolim, ob veterem ac inatam Græcorum proditionem, & cóiunctis copiis cum venetis, Tergestinos ex mari Adriatico compescunt. Ité Iadderenses deffícientes à Hungaris

dinali Pisas cum quibusdam cardinalibus adnauigat. Dominus Gelasius tandem in Burgundiam deuenit: vbi ab abbate Cluniensi & monachis deuotißimé & reuerenter suscipitur ac deducitur vsqué in monasterium, multis ecclesijs dedicatis in via, vbi & tandem pleresi moritur, & sepelitur cum tantum sedisset anno vno & diebus. 5.

Templarij feruntur suo tempore habuisse initium.

CAP. 26.

Calixtus. 2. papa. 168. filius (aiunt) ducis Burgundiæ, ex prosapia Regum Fräciæ archiepiscopus Vienensis, creatur pontifex ab his cardinalibus qui cũ Gelasio Cluniaci aderant circa annum domini. 1119. Verum aquiescere noluit quousque intellexit se ab his cardinalibus confirmari qui Romæ & in Italia remanserunt. qui &

ab

runtur ex suis latibulis & miseriis exiuisse, & absque armis, sed pelliceis ac baculis penè dominasse uniuersis. Lotharius tandem cū Laudabiliter .11. annis imperasset, iter faciens in patriā verone moritur.

CAP. 27.

Conradus.3. imperator 102. Dux Suauiæ ex his qui vulgo dicuntur Lansquanetz & dono auuculi Henrici. 5. dux etiam Franconiæ, presificitur circa annum domini 1138. Henricus dux Saxoniæ & Bauariȩ gener Lotharii imperium affectans hunc Conradum inuasit & obsedit, ab ipso tamen victus fuit, ob quod Conradus ducatum Bauariæ Comiti Austriæ dedit: Et is Henricus nō multò pòst moritur.

Quidem

Hungaris obsidione capiunt. Florentinus 3. parte tit. 19. c. 2. expreßius quàm Platina citat.

Quia dum Alexius filius Isaac imperatoris Cōstantinopolitani ex carcere elapsus, quo à patruo Alexio detinebatur cum patre, quem etiam oculis priuarat ad Innocentium confugit, & dehinc, ad Philippum suæ sorori cōiunctū, auxiliū implorās.

PAP. 33.

Alexius igitur cōmendatias & celebres nuncios accepit à Philippo ad principes Christianos, à quibus opem lachrimabiliter implorabat. Qui & promisit modo illi subuenirent, quod & ipse in subsidiū terræ sanctæ se exponeret, & de expēsis respōderet, ac etiā p̄ naulo Venetis promittebat 33000. marcharum argenti. Itē et respōdebat Grecorū ecclesiam Romanæ subdere & vnire. Et his cōpromißis subiuramen-

ab eisdem, vt à toto populo Romano, & principibus Italiæ confirmatur & recipitur cum maxima omnium exultatione, merito sperantes authorem pacis futurum & quietis. Qui & principes Italiæ potißimum Guillelmus dux Apuliæ fidem illi dederunt. Ipse potißmum sperabat subuenire pauperibus Christianis in terra sancta. Ea propter legatos misit ad Hẽricum Imperatorem pacem postulaturos, qua cõposita & tabellis descripta publicatur, & appẽditur in basilica Lateranensi cum omniũ exultatione. Verum Rogerius Siciliæ Comes eam vertit in mœrorem. Nam abscente Guillelmo Apuliæ duce, qui post fidem pontifici prẽstitam commendata illi sua terra Constantinopolin adierat ducturus in vxorem filiam Imperatoris. Et is Rogerius tum

Quidam princeps Catulus contendit aduersus hunc Conradum, & ducem Bauarię à quibus fuit victus, per Fridericū tamen successorem reconciliatus. Ioannes de temporibus obiit suo tẽpore qui dicitur vixisse 361. annis. Cōradus hic B. Bernadi exhortatione cruce signatus magna vi in terram sanctā aduersus infideles progressus est.

Simul & ingens multitudo in francia, Lotharingia & Anglia cum ducentis pene nauibus. Cui & Ludouicus Francorum Rex adiungitur per Hungariam cum maxima multitudine, qui & Constantinopolim pertranseuntes vsquè Iconium: nequaquam cōfidẽtes in policitis ab Emanuele imperatore pollicente se necèssaria missurum. Qui & potius gipsum farinę Croyę &

sub iuramento ab vtráque parte ex consensu etiam approbatione summi pontificis mutata via tendunt Constantinopolim, sed & Cretam seu Candiam praeterlabuntur, quam Alexius in deditionem accepit, sed eandem Bonifacio montisferrato, duci Christiani exercitus, & affinitate, aut cognatione cōiuncto donauit. Qui quidem Bonifacius postmodum pecuniis indigens ob cōquisitum regnum Thessaliae, accepta magni auri quantitate à Venetis eandem illis dedit. Quam extunc vt coloniam armis reductam ab anno 1218. Veneti ipsi tenent. Et eo precio is Bonifacius plurima conquisiuit circa Siriā & Hadrianopolim.

CAP. 34.

Postmodum Christiani principes simul cum Alexio Cōstantinopolim prosperè veniunt. At Tirānus patruus Alexij multo illis

rius tum inuasit Calabriā & Apuliam, monitusque à pontifice, acrius instabat ante Guillelmi aduentum. Pontifex super his in eum Rogerium arma parabat, attamen febre correptus compellitur in Vrbē cum senatoribus redire, & ita Rogerius nemine resistente Calabria & Apulia potitur. Et Guillelmus Vxore et principatu priuatus, apud Salernitanum principem degens breui sine prole moritur.

At ex tunc Rogerius se Regem Italiæ nuncupat quamquam per Lotharium postmodum fuerit expulsus. hicque Calixtus multis templis extructis mouet in anti papam Burdinum apud Sutrium cuncta spoliantem, & eo capto deducitur in Vrbem Vt iam super Henrico.

Calixtus in omnibus bene meritus an. 5. ac mense 10. et die 6. sui pōtificatus moritur

& calcæ viuę mixtum cum sint eiusdem colo- ris. Vndè ex cōfectis panibus perierūt innumeri, & tandem compulsi sunt redire in Traciam re non completa.

CA. 29

Insuper infœlix imperator Constantinopolitanus conductores ex suis dederat Conrado, qui per Siriam eos direxissent. Dumquè simul conquisissent Iconium, & quedam loca, ob suorum multitudinem Rex & imperator se seperarūt at cōductores Imperatorē per loca sterilia periculosaq; deduxerūt Quod præsentiens Soldanus in his angustiis magna vi eosdē taliter inuasit, & preualuit, vt imperator cumpulsus sit fuga vitam saluare.

At non multò post à Rege Franciæ transuadante Turci vincuntur & fugantur, diuiso tamen

potentior eisdem armatus occurrit, qui & omnium Græcorum mentes armauerat in Latinos: Ita vt nec Alexium filium Imperatoris etiam in minimum audire vellent. Et 8. die is tyrannus processit in Latinos cum 60. milibus armatorum, ab eisdē nihilominus ita constanter repulsus, vt ignominiosè cum suis se in vrbē retrudere, sit compulsus.

CAP. 35.

Sequenti vero die, is tyrannus relicta vrbe, vxore, ac prole aufugit. Super quo proceres Alexium filium cum gaudio receperunt, eundem coronantes in templo sanctæ Sophiæ.

Qui etiam promissa denuo confirmauit & cum patre restituto ad eius instantiam Latini ne rixæ commixtim orirentur, egrediuntur vrbem. At eisdem egressis fidefragus ille innato odio in eosdem

moritur in Domino.

CAP. 30.

Hic etiam Calixtus ne reliqui Christiani amisso rege opprimerentur Venetos permouit, Vt magna classe cum Patriarcha Hierosolimitano progrederentur in hostem, qui ad ope delati superatis Barbaris obsidionem soluunt.

Itm & cum magna cæde cœperunt Tirum. At Emanuel Imperator Constantinopolitanus, Venetis mandat, inuidus de victoria Latinorum, Vt præfectum suæ claßis reuocent, qui & obtemperans, chium, Saniū, Mitilenem; & alia loca Imperatoris diripuit ira merito succensus. Hic fecit Ecclesiam S. Iacobi Archiepiscopalem: & Luçanam conceßit pallio Vti.

CAP. 31.

Honorius 2. Episcopus Hostiensis Lambertus nūcupatus. Papa 169. circa annum 1124. eligitur, vir [illegible] tanto

tamen exercitu ex imprudentia conductoris prioris aciei. Soldanus id sentiens in ea separatione ingressus acies disiunctas, eas adeò profligat, vt nisi nox interuenisset vix vnus esset saluus. Tandem tamen deuenit Anthiochiam, & honorificè recipitur à principe Raymundo. Cuius tamen suasione Alienora vxor regis ab eodem se separat vt infra super Bernardo.

CAP. 36.

Dehinc imperator cũ rege ex deuotione Hierosolimam peruenerut, honorificè recepti à Rege Balduino: qui & tandem simul concordi cõsilio vi armorum Damascum obsiderunt, vt citat Guaguinus, lib. 6. super Ludouico iuniori, & hostes repugnantes compulerunt fugere Damascum: vbi ab imperatore commissum fuit facinus

dem machinatur, & armis insurrexit, in ipsius tamen confusionem.

CAP. 36.

Vndè & Greci Domino permitente Marculfum quendam Alexio sanguine proximum preficiunt, qui eundem carceri mancipauit, [illegible] prælijs aduersus Latinos insurrexit, & semper [illegible]bit confusus, nec in minimo tamen voluit rationi conquiescere aut promissis stare. Sed & Dominus Alexium in carcere suffocauit, patre iam ex morbo deffuncto. Vnde & tota hyeme exercitus Latinus ciuitatem obsedit, & 2. idus Aprilis eandem victoriose ingrediuntur cum magna depredatione, fugiente Marculpho [illegible] suis Græcis.

CAP. 37.

Franci igitur cum Venetis obtenta victoria Deo gratias agentes pro electione noui imperatoris,

tanto magistratu dignus: quāmquam eius ingressus nō laudetur, ob cautellam Leonis fregepanis qui fictione eius promotionem obtinuit, eo forsam inscio. Sed & tandem omnium consensu recipitur & salutatur. Cardinales insignes et meritissimos creauit, et eorum opera in rebus arduis vtebatur. delectabatur ex familiaritate præclarorum & doctorū virorum, vt Hugonis de sancto victore &c. Citat Martinus quia Rogerium receperit & inuestierit Apuliæ dicatu. Quem tamem Innocentius sequens repulit. Hic an. 5. ac mense. 2. sui poncificatus moritur & sepelitur singulis collachrimantibus.

CAP.

ein⁹ ęgregiú armorum. Cum enim pedes prelio ĩtereſſet Sarracenus qui piam, eum colo apprehendit, & imperator valido ictu inter collum & armum ſiniſtrũ in dextrã percutiẽs eũdẽ in duas partes ſecuit. A quibuſdam nihilominus proditioſis Chriſtianis decepti obſidionẽ mutarunt, & tanta ex hoc incõmoditate & difficultate ĩpliciti ſunt, vt cõpulſi fuerint obſidionẽ omnino ſoluere. Et Cõrad⁹ vale dato Chriſtianiſſimo regi nauigio reuertitur in Germaniã. Rex vero adhuc per annũ in ea ſancta terra moratus Aſcalonẽ cõquiſiuit. Et rediens fuit captus a gręcis, ſed ereptus a Rogerio Rege Siciliȩ. Et ita domino volente hi duo dilectiſſimi exercitus ludibrio inimicis fuere. Cõradus verò moritur, cũ imperaſſet

ratoris, ea forma, vt deputati fuerint electores ab eiſdem venerabiles epiſcopi Sueſſionenſis, Trecenſis & Bithiliminanus & cum eis Acconenſis electus & abbas Lucedij vna cum ſex nobilibus Venetorum, qui præmiſſa oratione, ac inuocata gratia ſpiritusſancti, Saleniũ Comitem flandriæ vnanimiter elegerunt qui & maxima deuotione coronatus fuit dominica qua cantatur Iubilate.

CAP. 38.

Et quẽ Veneti participes eſſent honoris vt laboris cõmuni etiam aſſẽſu quẽdam ſubdiaconum ſummi pontificis venetum in patriarcham deligunt. Cuius confirmationem Innocentius primum negauit quia electio eſſet facta à laicis pro parte & a clericis qui nõ ſuæ erant eccleſiæ. Supplicatione tamen imperatoris eundem confirmauit.

CAP.

CAP. 32.

Innocentius. 2. Romanus papa. 170. instituitur circa annum domini 1129. hic statim inito pontificatu in Rogerium Rogerij filium, qui mortuo Guillelmo Apuliæ duce, in quo deffecit proles Guiscardi, Apuliam occupare nittebatur castra mouet, & eundem obsidet, quanquam receptus fuisset a precessore Honorio. Verum Guillelmus Calabriæ dux eiusdem rogerij filius aduenìens, nec dum solùm ab obsidione liberat, sed & pontificem cum cardinalibus vndecim detinuit captiuos. At tamen pater Rogerius mira modestia vsus, nō multo post eos cum pontifice libertati donat.

CAP. 33.

Vndé et deinceps, quidquid et Rogerius obtinuit a Pōtifice præter regni titulum, quem premijs contendebat impetrare. Præmissus autem ducatus siue

annis.15.sanctè quidem & catholicè circa. 1152. Nec tamen coronã obtinuit a summo pontifice, non se donante opoportunitatè vt benè creditur, nam dicitur mortuus antè Eugenium. Et fertur Rogerium multa conquisiuisse in Affrica & aduersus Emanuelem in vindictã suæ proditionis.

CAP. 37.

Fredericus.cognomento barberoussa ex Domo Suanię, aut ex Suetia, saltem Conradi nepos ex fratre: imperator 103.instituitur circa annum. 1152. Initio imperii (prout citat Carius) pacem restituit inter Bauariam & Austriam, dũ Henrico Catulo duci Saxoniæ Ducatum Bauarię reddidit: & Henrico consanguineo Comitatum Austrię. Et ex tunc fuit in ducatum erectus, & prius vt aiũt à

CAP. 39.

Isque Rex Balduinus imperium tenuit annis quinque. Henricus eius frater an.11. qui obiit sine prole. Petrus Comes Altiodorensis, electus primo anno Honorij, & ab eo coronatus secundum Florentinum. tit.19. Et dehinc successit vsque Michaelem Poleologum grecum cum Franci 56.annis imperassent. Non igitur mirandum si in Concilio Lateranẽsi Imperator Cõstantinopolitanus & Patriarcha leguntur interfuisse cum & ipsi essent Latini, & de Ecclesia Romana. Fuit & alius Imperator Balduinus.2.fidelis Ecclesiæ, vt infra sub Gregorio 9.& sub Celestino 4.quod reuersus ex Asia obtinuit à Frederico 2 quatenus Cardinales detenti ab ipso liberi essent. Et sub Alexandro 4.quomodo ipse auxilio Genuensium fuit deuictus.

regnum fuerat concessus in feudum Ecclesiæ Guiscordo & successoribus. Qua ex causa pontifex ipsum tuebatur sub fide & obseruantia Ecclesiæ. Interim Petrus Leonis à seditiosis quibusdam & scelestißimis fuit Creatus Romæ antipapa. Qui & spoliatis templis vrbis multam pecuniam conflauit, Vt largitionibus plurimos ad se aliceret.

Vndè rediens, dum eam seditionem videt sponte per Pisas, & Genuam, quas in Archiepiscopatus erexerat, peruenit in Franciam. Interim præfatus Petrus Leonis dictus Anacletus cunctos vt potuit concilians, etiam in Siciliam descendit, & Rogerium, vt eundem ad se alliceret, vtriusque Siciliæ Regem creauit.

Innocentius autem habito Concilio apud Claromontem Petrum condemnauit.

à Suanis conquisitus ex Pannoniis. Verum non multo post Catulus in Italia, omissa parte Friderici, seditioné per Alemaniá in eú mouit, & ea propter repulsus fuit ab eo ducatu Bauariæ. Qui & per imperatoré dat⁹ fuit Othoni de Vvetelsbach, a quo descenderunt duces Bauariæ, & prícipes Palatini qui núc sút. At is Catul⁹ saxo fugit in Angliá, rediens reconciliatur, cui fuit datus Ducatus de Brúsuig.

CAP. 38

Hic què Fridericus, Dertonem, in Lóbardianó obtéperaté imperio, ob cessum vi cœpit. Túq; Adrianus papa in Viterbio agebat ciuitates muniédo. Cui Frideric⁹ obuians ex equo descédit salutás eundé, Vt Christi vicarium, ac composita pace, in vrbem veniunt & imperator per pontificem in ecclesia.

B.

ctus & fugatus à Michaele Paleologo circa 1259. et fuit vltimus ex Gallis, & ex hoc perijt tum spes terræ sanctæ cóquirendæ.

CAP. 40.

Baiolenses quos etiam Catharos & Cozocenses ferunt nuncupari. Cuius temporis aut à quo dicti non legi. asserebant iuramentum nullo casu, aut tempore esse licitum, vt pseudoapostoli, & Albanenses.

CAP. 41.

Almaricus hic cum suis erroribus códemnatur extra de summa tr. & fide catho.c. Damnamus, nec citatur qui fuerint ipsius errores. Verum Forentinus citans Iohannem de colationibus, & Vincentius speculator vol. 5. lib. 3. Aiunt quia tépore Philippi Augusti Regis Fráciæ, fauore & amœnitate

loci

demnauit. Et dehinc apud Aurelium à Rege Philippo perbenignè suscipitur.

Dehinc apud Carnotum Belgiæ regi Angliæ occurit, & eundem ad expeditionem in Sarracenos exhortatur.

Et dehinc in Lotharingiam ad imperatorem perrexit, & ab eodem benigne fuit, susceptus cum pollicitatione sub propria fide, quod in suam sedem restituißet, quod & impleuit.

Nam is Lotharius secundum promissa iens in Italiam cum manu valida eundem in ciuitatem & Lateranum reduxit disparente antipapa. Vndè & meritò eundem Imperatorem creauit. Qui & statim in Germaniam reuertitur aduersus Leuticos. At postmodum dum pontifex Concilium Pisis celebrat, antipapa Rogerij auxilio fretus iterum in pontificem insurgit. Vndè & Latha

B.Petri coronatur.

Dumquè hæc Romæ agerentur populus Romanus clausis portis ne tumultus exercitus excitaretur, vi per pontem Adriani erumpens Teutonicos inscio pontifice passim cœdit. ex tumultu exercitus imperator intromisso exercitu, qui in pratis Neronianis erat Romanos in vrbem retrudit, multis cœsis & captiuatis, qui nihilominus precibus pontificis liberātur dūque ituri essent ex more, apud Lateranū propter tumultuantem plebem mutata via, per pōtem Lucanum ierunt solemnia solita soluentes

CAP. 33.

Inita igitur pace cū Adriano Fredericus in Germaniā est reuersus. At pòst modùm pontifex recepit in fidē Guilermum regem pro regno Apuliæ, Fredericus aduersus

loci Parisiēsis: quidē Almericus de territorio Carnotensi studebat in artibus et sacra facultate, semper singularis & separatus in sua opinione. Vnde nil boni vnquam hic ausus fuit affirmare, quia quilibet tenetur credere se esse membrū Christi vt ex articulo fidei. Item quod realiter omnes passi sumus in Christo vt realia membra, & nil vltra ei tribuit, nisi quia pertinaciter id asserebat. & vniuersitate cōtradicente cōpellitur coram Innocentio 3. id recantare, ob quod indignatus lecto decubans breui decessit. Martimus super eo Innocentio, ait quod fuerit combustus cū suis & sequentes errores omnes illi tribuit, vt & Alphonsus à Castro.

CAP. 43.

Post mortem eiusdem, quidam, eius venenosa doctrina, infecti, inauditos errores confinxerunt. Vt quod

& Lotharius cum potentißima classe Pisanorum & grandi exercitu breui seditionem sedauit, Rogeriúmque terra & mari fugat in Siciliam. Nihilominus tempore Lucij & Conradi, & negligentia pontificum nemine resistente, is Rogerius cuncta amissa recuperauit. Dúmque Ioannes Constantinopolitanus Imperator eidem Rogerio aduersarius, hac audiens Legatos ad Innocentium misit de superato hoste gratulaturus. E quorum numero quidam philosophus nitebatur disputationibus ostendere, Latinam Ecclesiam errare quæ Concilio Niceno vti de sancto Spiritu ait, qui ex patre procedit, perperam addidit, filióque.

Tum Petrus Diaconus doct⁹ doctè replicat, multò magis Grecos damnandos, qui addiderint quod ex solo

aduersus eum indignatur & hinc orta est seditio. Citat Caryo, quod papa incitauerit Lombardos in eum, & eum excōmunicauerit nullā tamen causam nec authorem citat.

Vndé & mortuo Adriano. 4 illi successit Alexāder 3. cuius temporibus longe maior dissentio fuit cum Frederico pro iure ecclesię, electione summorum pontificum & inuestitura. Nam & cum eodem Alexandro fuit electus quidā Octauianus à tribus cardinalibus, dictus victor 3. cū magno chismate contendens pro pontificatu.

Verum Alexander per legatos rogauit Fredericum, vt imperiali auctoritate seditionem sedaret, qui vtrumquè apud Papiam in concilium conuocat,

verum

quod patris potestas durauit quandiu lex Moysi vigiut. Item quia nouis superuenientibus vetera essent proiicienda. Aiebāt sacramenta omnia veteris testamenti absoluta, vsquè ad illud tēpus quo prædicabant talia. Et tunc aiebant etiam noua sacramenta finem habere, & adesse tempus spiritus sancti. quo circa asserebant baptismum, confessionem, Eucharistiam, & alia sacramenta non habere locum, sed tantum per gratiam spiritus sancti posse saluari, & per interiorem aspirationem absquè opere exteriori. Item aiebant eū, qui gratiam haberet, non posse peccare, & quidquid in ea charitate fieret, non esse peccatum. quapropter adulteria, stupra, & cæteras corporis voluptates in nomine charitatis perpetrabant. vt & nunc multi ex noua religione. Item posuit Ideas in deo

creare

ex solo patre: Cũ in cõcilio solũ dicatur: qui ex patre procedit, & ea dictio fuit occasio omnium errorum.

Túmque Philosophus confusus tacuit. Itemque & põtifex ne iterato Rogerius in Apuliam redire tentare Rameonem Comitem quem cum cohortibus Lotharius ad tuitionem Apuliæ relinquerat, ducem eiusdem creat: Vt iam super Lothario. Sed iam mortuo antipapa, Romæ alia cõmotio orta est vnde põtifex habuit cõciliũ apud lateranũ ex quo illud capitulum, siquis suadente. 17. q. 4. & decessit anno 14. pontificatus sui, ac mense. 7.

CAP. 34.

Celestinus 2. Papa 171. post Innocẽtiũ instituitur circa an. 1143. Circa hæc tempora mortuo Balduino falco, eius gener Comes Andegauensis fuit 4. Rex Hierosolimitanus. Hic Persas ab incursione Anthiochiæ

verum pontifex noluit conuenire, vbi non aſſignarat concilium.

CAP.39

Fredericus tempore Alexandri. 3. & ſchiſmata mouit ad concilia conuocans apud Papiã Dionem &.c.& rebellãtes Mediolanenſes attriuit de quibus ſuper eodem Alexandro. Dumquè in Europa hęc agerẽtur, mortuo apud Hieruſalem Balduino Almaricus eius frater regnum accepit. Et mouẽs in Ægiptios Alexandriã obſidet, & adeò eos detinuit vt compulſi fuerint cum eo Almarico pro certo precio conuenire, quatenus liberi ſub poteſtate Soldani permanerent, at fidem promiſſam non obſeruarint. Vndè & Almericus Carcas vrbem ſeu Cairum obſidet & eam obſidionem poſt modum accepta grandi pecunia

creare & creari. Item quod Deus ita ſit finis omnium, vt omnia in ſubſtantiam Dei reuertantur & ſint Deus.

Aſſerebãt itẽ, vt Abaillardus, quia Deus non videtur ab Angelis aut beatis niſi in ſuis creaturis: Item quod in ſtatu innocentiæ non fuiſſet diſcretio ſexuum, nec conſequẽter copula aut generatio: At quia multiplicati vt Angeli extitiſſent: & ita erunt poſt reſurrectionem, et fuit primus homo creatus, & etiam Chriſtus poſt reſurrectionem. Item aiebant nullum eſſe infernum, & nullam eſſe reſurrectionem, vt Martinus & Alphonſus eiſdem tribuunt. Plures ex eis per concilium fuerunt condemnati, & combuſti & oſſa eiuſdem exhumata, & etiam combuſta.

CAP. 44.

Ioachin abbas Floriacẽſis aiebat contra magiſtrũ ſenten-

thiochiæ strenuè fugauit. At Rex Alaph Turcus cum Babiloniis ciuitatem Edessem disrupit occisis omnibus fidelibus & stupratis multis matronis super altari. Fulco vero in venatione casu equi moritur: Cui successit Balduinus tertius filius eiusdē. Celestinus anno quinto sui pontificatus moritur.

CAP. 35.

Lucius 2. Bononiensis Papa 172. institutus fuit circa annum Domini 1144. suo tempore superuenerunt noua de subuersione Edessæ ex qua Rex Abagarus. Tum beatus Bernardus Plorens omnes penè animauit ad arma pro tuitione fidei. Cuius persuasione, etiam Cōradus Imperator se consignauit, & magnus exercitus in Frātia & Germania. Is tamen Conradus deceptus

fuit

pecunia soluit. Romani tum creatis nouis cósulibus amicis Alexandro eum ex Francia reuocant, qui benignè ab eidem suscipitur. In cuius aduentu populi Cisalpinæ galliæ spe liberatis erecti arma sumunt in Fredericum nimis sęuè imperatorem, & eius præsidia ex quibusdam arcibus deiiciunt.

CAP. 40

Fredericus verò magno exercitu in Italiam reuersus suprimit impremeditatos, & suas copias partitur, partem in Lucam pro tuitione antipapę. Iisquè cum reliquo exercitu Anconam obsedit, & in suam redegit potestatem. Verũ sociæ ciuitates Mediolanũ restitunt, & muniũt, & Laudensem suscipiunt, in societaté quò facilius Frederico resistant. At pestis superueniens eun coegit abscedere, & sociæ

sententiarum, vnam & eandem essentiam diuinã realiter & essentialiter non communicari tribus personis diuinis. Item asserebat Apostolos Christi non prædicasse Euangelium Christi nisi secũdum litteram. Item & de Prophetis, aut diuinationibus fatuè nec semper verè se ingerebat. Fuit eius error contra Magistrum condemnatus in Concilio Lateranensi: prout extra de summa trinit. Damnamus. Non tamẽ ipse, cum se correctioni Ecclesiæ submiserit in omnibus.

CAP. 45.

Hic Ioachin postmodum habuit quosdam fautores ac imitatores, quorum vnus Loannes Cassianus (non is qui colationes patrum collegit, et aduersus quem Prosper scripsit (sed quidam alius, qui (vt citat Alphonsus) fertur sub nomine eiusdẽ abbatis Ioachain asseruisse licitum

fuit ab Emanuele Imperatore Constantinopolitano, vt statim super eodem Conrado. Baillardus quidã peripatetic⁹ à Platina refertur sub eo cõdemnatus in quadam synodo gallicana vt male sentiens de fide, quanquam correctus in sancta solitudine postmodum vixerit. Reor tamen eundem fuisse cum Petro Abaillardo de quo iam supra. Et sub B. Bernardo tempore Innocentij Lucius hic vndecimo mẽse & die 4. sui pontificatus moritur & sepelitur in laterano. De ipso Abaillardo citat Vincentius. 5. voluminis lib. 28. cap. 81. quod ipse obierit in sancto Marcello apud Cathaloniam seu Chaalons plusque ca. 17. et de Gauffrido Altissiodorensi eius disci .

CAP. 36.

Eugenius 3. Papa 173. Pises oriundus Bernardus ante dictus, abbas sancti Anasta-

ciæ ciuitates acri certamin e e idem obuiantes cōpulerūt redire in Germaniam. Eo quod, Frederico in Germaniā abeūte, prefatę focię ciuiuitates communi impēsa ciuitatem condūt apud Roretum de nominē Alexandri Alexandriam nuncupatam. Et ex omnibus ciuitatibus 15. milia hominum ad incolendum mitunt, diuisis agris & partitis locis ad edificandum eamquè fredericus ex Germania in Italiam reuersus obsedit, quæ eidem viriliter resistit. Vndè & ab Alexandro erecta est in episcopalem.

Hic Fredericus multones ex Germania in Italiam est reuersus omnia conturbans, & nonnunquam a Mediolanensibus & socijs ita attritus vt parū abfuerit, quin sub fosso equo submergeretur in flumine, pro ut

licitum esse mentiri, pro tuenda vita hominis, aut alio magno beneficio, & etiam per humilitatem ad contegendum virtutem.

CAP. 46.

Petrus Iohannis fuit etiam sectator dicti Iohachimi, & doctrina eiusdem condemnata fuit sub Clemente 5. in concilio Vienensi vt Clem. vnica de sum. trinit. Esto illic non asseratur quod fuerit hui9 Iohānis. Asseruit (aiunt) Christum ante mortem fuisse lancea vulneratum. Item animam non esse formam corporis quatenus rationalis. Hæ duæ opiniones condemnantur vt hereticæ eo capitulo. Item apostolos prædicasse euangelium tantum secundum literam, & quod ipse cū suis secundum spiritum. Item & virtutes theologicas non infundi in baptismo Florentinus tit. 24. c. 8. ait quod erat ordinis minorum & generalis bona

Anastasij filius spiritualis sancti Bernardi ex Clareualo, diuino nutu & ex insperato concorditer electus cum esset ad ecclesiam beati Caesarij, prout citant Martinus & fasciculus. Idq; circa 1145. Et si primum simplex & ineloquens, diuinitus mira fuit eloquentia perfusus. B. Bernardus eundem miserat pro instauratione dicti monasterij. Vndè & speciali libro ac capitulis eum instruebat, & is vt discipulus gratulabatur. Timore senatorum, qui inuito Innocentio fuerant creati ad forbense seu farsense monasterium cum cardinalibus se transtulit: vbi & sacratur. Adeò nihilominus minas Romanorum spreuit, vt senatores compulerit petita pace se magistratu abdicare. Verum dum sensit eos non animo sed fraude conuenisse,

veritus.

ut pòst modùm fuit ſub merſus in Syria, & ſuper his infortuniis à ſuis etiam proceribus arbitrantibus id ex vitio accidere eundem reliquerunt. Super quo compulſus fuit paci intendere, cum etiam dux Saxoniæ eum reliquiſſet.

CAP. 41.

Tum imperator Emanuel Conſtantinopolitanus miſſis legatis ad Alexandrum Papam obtulit orientalem eccleſiam cum occidétali rëuniandam, & plurimas copias aduerſus Fredericum: modo Papa patenter imperium Romanum antè Diuiſum in vnum redigat.

Et randem ſuper repetitis legationibus & promiſſis, Papa tandem reſpondit, ſe nole coniũgere quod ſui maiores ex induſtria coniũxiſſent. Aiunt

na gratia: Florentinus igitur citat noſtrum generalem minorum, bona gratia vocatum, (qui pro conuertendis Tartaris iuerat cum Hieronimo de eſculo, qui fuit Nicolaus 4.) communicaſſe Ricardo de media villa, & alijs ſex examen doctrinæ huius Iohannis, qui & eam condemnarunt, & ipſe candem reuocauit: ex quo non hæreticus cenſendus. Legi quod is Petrus ſcripſerit, ſuper totam bibliam & ſuper ſententias, nec in ea Clementina dicitur, quod illi errores eſſent iſtius Iohannis.

Et inſuper vbi dicebatur quod virtutes non infunderentur paruulis in baptiſmate, id dubium erat, vt clarum eſt per Cap. Maiores, extra de baptiſmo & eius affectu, nec in ea clementina condemnatur

veritus insidias Tibur di-labitur, & ab eisdem te is & sagitis insequitur. De hinc Pisas profectus à Ludonico Regem francorum vocatus in franciam contendit, eumquè Regem animauit in Turcas & cruce signauit.

CAP. 37.

Dumquè Romæ interim se se comederent & consumerent is expectauit in pace donec fatigati & afflicti eius optarent presentiam. Et eo tempore Claram valem humiliter visitauit, celebrato prius concilio Remis. Nil autenticum legi de conclusione in hac synodo, præterquàm de condemnatione Gilberti porretani de Henault, citat quædam decreta in ea, sed ex solo suo capite. In ea suorum fratrum visitatione mirabantur omnes, & sancta conuersatione, quia in excellenti culmine eidem sociata esset humilitas inmobilis, vt pro

Aiunt id pollicitũ post mortem Guillelmi regis (Siciliæ futuram ergo) Nam sub Clemente. 3. moritur.

Vndè & Fredericus ira succensus Romam iterum obsedit. Alexander maximo fauore a Venetis suscipitur: Ideò potissimum qui renuisset vnionem imperii cum Græcis, vndè ad Venetos confugit. Fredericus Othonem filium cum classe aduersus eundem & Venetos mittit, qui primo concursu àb eis superatur & capitur: Ex quo imperator illuc se conferens genibus flexis ante portam veniã à põtifice poposcit, prout citat Caryo. At facta pace, aut cõcordato vel ex deuotione se ad viã in terram sanctam cum magno apparatu preparauit.

CAP.

condemnatur vt heretica opinio, sed alia, vt verior aprobatur. de nullo altero eiusdem ordinis legi, qui fuerit heresiarcha, & dubium est de isto. Florentinus etiam citat quod is Hierònimus tunc minister generalis condemnauit errorem cuiusdam Rogerij Bathonij Angli, at quis error fuerit, non exprimitur. à quibusdam dicitur quod esset nigromanticus.

CAP. 47.

Albigenses dicti à comitatu Albigensi non longè à Tholosa, vndè orti fuerunt. vt què reor hi sunt qui dicuntur Gazari & Paccareni in capi. sicut. De Hereticis. Hi pòst Albanenses posuerunt animas hominum transire post mortem in alia corpora. Item baptismum omninò respuunt. Item & cum Manicheis duos posuerunt deos, aut duo principia. Item & resurrectionem

pro officio exterius splendeat, & pro virtute interius non inanescat. adhærebat carni eius lanea tunica, & diebus & noctibus cucula vestitus sic ibat & cubabat, intus monachi habitum retinens, extra se pontificem moribus & vestibus exhibebat. Segmenta ei circumferebantur puluinaria, lectus ei palleis opertus cortina purpurea ambiebatur sed si inuolueres operimenta inuenires superiectis laneis conplosa stramina, & palleas conglobatas, vt qui bona coram deo & hominibus prouidebat. Et hinc abiens alloquitur fratres non absquè lachrimis at cum auulsis ex corde suspirijs, se consocium & confratrem præbens non dominum.

Hæc ex legenda beati Bernardi lib. 2.

Qui

CAP.42.

Circa hæc tempora Almericus Rex Hierosolimitanus accepta ingenti pecunia obsidionem ex Cayro soluit, & in Domú reuersus non multò pòst moritur, & Balduino filio Regnum reliquit. qui vehementi lepra infectus ex morsu vt aiunt, vnius sociorum in brachio dum essent simul in scola. Attamen regnum prudentissimè gubernauit.

Item & mortuo Noradino soldano Saladinus eidem successit, qui statim Syriam & Ægiptú conquisiuit, ac Emanuelem Constantitinopolitanum vicit. Verum domino protegéte, non tanta potitus fortuna est in Christianos terram sanctam inhabitantes. Nam a Balduino Rege fuit deuictus apud Ascalonem & Tiberiadum.

Hæc

nem iam factam nec futuram, ex Guaguino. Item non esse licitum esum carnium. Item & infamem turpitudinem carnis absque discretione, & nuptias damnabant, & diuam Mariam. quo tempore exurrexerint, aut quo conductore non planè legi. Nihilominus tamen tempore Ludouici Regis franciæ patris sancti Ludouici etiam franciæ Regis maximè insurrexerunt circa 1200. *Et ab eo Ludouico patre primo fuerant debellati, vt in legenda eiusdem sancti Ludouici: Guaguinus super Philippo Augusto. ait, horum errores suo tempore non fuisse expressos, & quosdam exprimit, nec indicat, vndè aut à quo desumpserit. Alphonsus à castro citat iam præmissos ex Bernardo de Luxemburgo in cathologo hæreticorum & ex alijs quibusdam.*

CAP.

Qui & Romam reuersus cum exultatione ab omnibus suscipitur, concinnantibus, benedictus qui venit, & singulis paccatis Tibur concessit, vbi & moritur anno 8. & mense pene 5. sui pontificatus clarens miraculis.

CAP. 38.

F *Anastasius 4. Romanus papa 174. creatur circa 1152. eo tempore Alphonsus Rex Hispaniæ ab expugnatione terræ sanctæ rediens moritur. Cui successit filius Sanctius, & post modum Ferdinandus, qui etiam in Arabia bellando pro fide interijt. Cui & alter Alphonsus successit. Anastasius multa donaria obtulit ecclesijs: & fuit pius ad pauperes. Ricardus de S. Victore suo tempore floruit. Anastasius vno tantum anno sedit & mensibus 5.*

Hæc nihilominus noua circa terram ſanctam ex poſcebant adiutoria. Et his temporibus, duo nobiles ſtrenui ex Galia ſuperuenerunt in ſubſcidium terræ ſanctæ Odo fredus ſiquidem Martellus frater ducis Andegauenſis, Guido Luſignianus, qui multa probè & victorioſè geſſerunt aduerſus Norandinum Saladinum.

Et eo non multò pòſt, mortuo eidem ſucceſſit Saladinus vir bellicoſus & humanus, qui plurimos ſua humanitate attraxit, & cœpit initium dolorum ſub ſpecie boni. Nam Rex Balduinus prole carens ſororem Sibillam Conſtantiam relictam Guillelmi Marchionis montiſferrati, ex quo filium etiam Balduinum habebat Guidoni Luſigniano dedit Vxorem.

CAP.

CAP. 48.

Hic fuit proceſſus horum Albigenſium vt Florentinus & Vincentius enarrant, & alij hyſtorici. Innocentius. 3. miſit legatum Petrum de caſtro nouo ad Comitem Tholoſanum fautorem premiſſorum Albigenſium, qui eundem Comitem excommunicauit. Dumquè abyſſet ex villa ſancti Aegidij inſequitur à duobus Comitibus armigeriis, quorum vnus lanceam in latus illi infixit, qui & moriens ait, parcat tibi deus. Et ſuper his Innocentius Gualonem cardinalem legiſperitum & Zelatorem deſtinauit in franciam legatum exhortaturum regem Philipum Auguſtum auum ſancti Ludouici Regis, & cunctos principes, quatenus vt viri Catholici, & fidei deffenſores terras theoloſatium, Albigenſium & Narbonenſium, & alia loca ab eiſdem

CAP. 39.

Adrianus 4. Anglicus (& vnicus forsam) Papa 175. episcopus Albanensis ab Eugenio creatus cardinalis, & in Nouergiam in legationē causa prædicationis missus, eam ad fidem conuertit, et mortuo Anastasio creatur Papa circa 1152. creatus pontifex, precibus & minis tentatur à Romanis vt consulibus administrationem vrbis relinquat. Id constantissimè renuit. Item quia vrbs tota ab Eugenio, aut ab ipso ob vnius cardinalis læsionem fuerat interdicta, qua propter, ea de causa, ipse primus mansit in vrbe veteri. Vndè & instanter pulsabatur à clero vt yisset in lateranum causa faciendæ reconsiliationis. Quj nec acquieuit nisi primum Arnolphus Brixianus hereticus ab Eugenio damnatus, ex vrbe pelleretur.

At

CAP. 43.

Nam ea constantia seu Sibilla ea lege data fuit vxor Guidoni, vt rege mortuo, is Regnum administraret sub adolescẽntia & tutella nepotis. Multi proceres id ægrètulerunt: & signanter Tripolitanus Comes qui id ambiebat. Contigit quod & puer. 8. mense pòst obierit. Et ea Sibilla, vt proxima coronatur regina, & etiam Guido arte eiusdem Rex coronatur. Vndè præfatus comes ex ira treugas fugit & multa commouit: & in his tribu lationib' Saladinus accepta commoditate bellandi penè omnia breui conquisiuit. quæ nostri maxima cum labore conquisierant: Cum maxima tamen Templariorum resistentia.

Comes

dem detenta in remissionem peccatorum inuaderent, & expugnarent. Misit item Innocentius 11. abbates ordinis Cistersiensis qui tum scientia ac sanctitate florebant, indulgentias cruciatè in eis Albigenses prædicaturos cum quibus & Didacus exoniensis episcopus occurrit, & cum eodem sanctus Dominicus fundator prædicatorum, quorum consilio omni suppellectili omissa humiliter peditantes (vt fictam eorum heresim confunderent) verbum dei viriliter seminauerunt. Item ex francia, & alijs prouincijs quàm plurimi cruce signati, progrediuntur. Et Comes ipse Tholosanus cõuersus & absolutus iungitur cum eisdem: qui & pòstmodùm in priorem errorem est reuersus. Qui priori concursu Biturim ab eis detentam, vi capiũt, occisis ex hæreticis 17. milibus.

Et

At interim populus ægrè ferens Cardinalem sanctæ prudentianæ ad eum proficiscentem vulneribus afficiunt. Et eam ob rem maiori execratione eosdem prosecutus est. Verum pòst modùm mutata sententia Arnoldum pepulere & consulis se magistratu abdicare coegerunt.

Relicta igitur pontifici administrandæ vrbis libera potestate Guillelmus Rex Siciliæ patre Rogerio mortuo Beneuentana suburbia, Campanum & alia loca ecclesiæ detinet. Ex quo indignatus pontifex eum grandi notat anathemate. Et populum à iure iurando illi præstito liberat. Tiburtini pariter imperatori Frederico se se donant. Verum agnita veritate eos restituit ecclesiæ. Cum iam à pontifice fuisset coronatus & pax inita. Isquè Adrianus à proceribus Apuliæ rogatus Beneuentum se contulit,

Comes tamen in gratiã Guidonis reuertitur, ſed tardè. Nam is Guido rex apud Ptolomandam Saladino occurrit, & imcommoditate loci vincitur & capitur cum magiſtro templariorum: Dehinc Saladinus Acconem Beritum & alia loca cœpit Chriſtianis tamen amiſſis liberis.

CAP. 44.

Is etiam Saladinus obſedit Aſcalonem decem diebus, qui & ſpe humanitatis ſe dederunt, ea conditione obſeruata quod Guido Rex & Magiſter templariorũ eis redderẽtur. Id tamẽ conceſſit formidans claſſem Guillelmi Siculi & Cõſtãtinopolitanorum citò venturam. Turci nihilominus hac victoria Saladini moti agros Antiochenos inuadunt. Vbi tamen maiora incommoda à Chriſtianis ſuſcipiunt, quàm Chriſtiani

Et pòſtmodùm Carcaſſonam, Rogerio eorum capite detento. quibus expugnatis maiores exercitus ad propria remearunt. Et eorum conſenſu Symon Comes Montiſſortis acquiſitorum & acquirẽdorum ac totius exercitus dux præficitur. Eumquè Comitatum reor eſſe qui dicitur Montfort Lamaury, ex quo fuit Petrus montiſſortis dux Britanniæ, Comeſquè præmiſſus continuè & ſtrenuè in eo opere cum patribus premiſſis deſudauit. Deuicit Minerbram, captiuis 180. eis optione illis data, vt ab hæreſi diſcederent, qui & pertinacia obſtinati potius comburi praelegerũt. Guaguinus mirabiliter citat tum accidiſſe. Nam quidam Girauldus præfectus Albigenſis ſæuus admodum quendam ſacerdotem cum alijs 50. proditoriè incluſit quodam ergaſtulo, in quem etiam is Girauldus

tulit, & sua presentia maiorem Regni partem à Guillelmo abstulit.

CAP. 57.

Et ad eundem Adrianum, Paleologus orator Emanuelis Constantinopolitani imperatoris illic accessit, offerens se fugaturum Guillelmum, modò tres vrbes maritimæ illis finitimæ darentur. Dumquè is Guillelmus restituit misericordiam à pontifice postulat, offerens se non modò cuncta ecclesiæ restiturum sed et multa daturum modò cum pace titulo vtriusquè regni insigniretur. At nonnulli Cardinales id totis nisibus impediuere. Vndè Guillelmus instructa acie ferro & flamma cuncta in Apulia consumit. Et ita Rex Guillelmus Græcos & Apulos facilè superauit, & obtinuit. Ex quo Papa infensus in eos

Cardinales

ſtiani ab eiſdem ſuſcepiſ ſent. Super his Saladinus precipuos ex Hieroſolimis vocauit in , colloquium exhortans, vt ſuæ ſe ſe darent poteſtati, cui nec reſiſtere poſſent. Et eidem reſpóderunt eam ciuitatem eſſe domini dei ſui , & ob eam rem eos eandé deffenſuros vſquè ad mortem. plurima eiſdé obtulit ſi vltro ſe ſe dediſſent, nempe quia vſquè terram chriſtianorũ deduci feciſſet cũ bonis eorũ. Cui nõ acquieuerũt, vndè & Saladin⁹ iurauit ſe non introiturum , niſi vi & armis.

Et tum maxima fuit obſcuritas vltrà quàm in ecclipſi. Iſquè Saladinus obſedit caſtrum mótis regalis adeò vt fame compulſi ſint vxores & pueros vendere , & tamen ſe reddere eius poteſtati . Quos vt vidit virtuoſus vitam eis vxores

rauldus ignem immiſit , & in eo triduo permanſerunt illeſi.

CAP. 49.

Via etiam diſceptationis cum eiſdem proceſſerunt, qui & ſi verè conuicti eſſent , Nihilominus callíditate diabolica elabebantur. Vndè communi decreto profeſſio fidei vtriuſquè partis libellis inſcribitur, & in ignem proijcitur interna aſpiratione, at Libellus beati Dominici ter illæſus exiuit , libellis hæreticorum ſtatim combuſtis.

CAP. 50.

Præfatus verò Comes bella domini gerens, multis obtentis victorijs. Ad vltimum Rex Aragonũ, Comiteſquè Foxi ſeu de foex & ſancti Eligij ſeu Egidij , eundem intra caſtrum Marcellum obſidẽt: vbi videns defectu victualium ſe non poſſe diu reſiſtere , ſacra comunione & confeſſione prius facta

Cardinales qui se pati obiecerunt, Guillelmum recepit in gratiam colato illi vtriusque regni titulo, & recepta fide, quod nunquam quid aduersus Romanam ecclesiam moliretur. Adrianus rebus compositis per Caßinatos, Marsutos & c. iter faciens Adornetum peruenit, & primus ex Romanis pontificibus eam inhabitauit & reddidit cultiorem.

Tum à Romanis pulsabatur vt in vrbem redisset, & vexabatur à Consulibus, vt libertatem eisdem restitueret. Qua ex causa Anagniam petijt, vbi non multò post moritur cum sedisset annis 4. & mensibus 10. sepultus in vaticano apud beatum Petrum.

Auxit ecclesiam Romanam in multis ditionibus & fortalicijs. Et fertur historiam suorum temporum eleganter scripsisse.

xores & pueros cum multis bonis concessit, & ad terram Christianorū deduci fecit. Oppugnauit etiam ciuitatem Hierusalem pollicens, vt captiuis preciū soluentibus vnicuiquè daretur de suis bonis quantum ipsi suis humeris possent deferre, & deducerentur vsquè ad terram Christianorum.

CAP. 45.

Et nihilominus sacra loca is detinuit & prophnauit. Retinuit tamē tributarios quosdam ex diuersis sectis & nationibus, nempe Asiaticos, Suriacos, Armenios, Iacobitas, Georgianos, Gręcos. Latini postmodum recepti fuerūt, prout vsq; nunc inhabitatunt fratres minores. 4. locis procuratione Roberti Regis Siciliæ fratris beati Ludouici episcopi, prout citat abbas Tenadus

(vt citat isdem Guaguinus) is cum 260. *milibus & 500. peditibus armatis in domino confidēs ex castro egressus* 18. *milia ex eis occiderunt vbi tantum octo ceciderunt ex suis. Philippus Augustus Rex franciæ auus sancti Ludouici, ex testamento eidem Montisforti Comiti legauit centum millia librarum parisiensium pro pugna aduersus hos Albigenses, vt Guaguinus citat super eodem Philippo. Is victoriosissimus pugil, tandem in obsidione Tholosona petrario lapide pertussus interijt anno* 1218. *Et Guido filius eiusdem strenuè illi succedens dolo Comitis S. Ægidij occiditur anno* 1220. *Florentinus titulo* 19. *ca.* 3.

CAP. 51.

Post mortem eiusdem incliti principis Comitis Mōtisfortis, & filij eiusdem, hi multo obstinatiores, & pertinaciores

CAP. 38.

Hugo de sancto victore Parisiensis canonicus regularis ordinis sancti Augustini, in scripturis diuinis eruditissimus, & conuersatione insignis scripsit penè infinita, quæ magno habẽtur pretio. Claruit sub Henrico 5. & Honorio 2. contemporaneus beato Bernardo, vt eorum scripta indicant.

CAP. 39

Rupertus abbas Tuiliensis iuxta Coloniã Agripinã ordinis S. Benedicti, vir sacris litteris eruditissimus, & a iuuẽtute adeò studiosus, vt nec dormiens á meditãdis illis videretur quiescere, dum eius labia & & lingua moueri viderentur. Scripsit penè super vtrunquè testamentum, & quàm plura edidit opuscula, quæ magno precio habentur. Claruit multa

anctitate

CAP. 39.

Alaxander 3. senensis Papa 176. mortuo Vrbano eligitur à 22. Cardinalibus & creatur pontifex circa 1159. Tempore huius fuit schisma multo tempore, subsequentibus 4. antipapis primus fuit Octauianus Cardinalis S Clementis, electus à tribus solis, & Victor nuncupatus. Tumquè Alexander Fredericum obsidentem Cremonem per legatos rogat, vt auctoritate imperiali tollat seditionem.

Qui vtrumquè pontificem Papiam conuocat, quò eorum causam posset audire. Alexander potius Anaguiam se contulit. Imperator indignatus duos episcopos ad eum misit & destinauit, qui eundem vt cardinalem citassent ad cõcilium, quos nec audiuit. At illi Octauium Papiam perducunt, vbi à Frederico in Alexandrum commoto confirmatur.

Et

Tenadus in ſuo itenerario.

Tempore autem Clementis 3. hic fredericus, Philipus Rex franciæ, & Richardus Angliæ ſe cruce cõſignarunt cũ plurimis principibus Chriſtianis, proficiſcentes in redemptionem eiuſdem terræ ſanctæ, & ſuos præmiſerunt exercitus.

Hic fredericus per Panonias, qui cum in Siria plurima conquiſiuiſſet & minorem Armeniam, pararetquè vt Hieruſalem, & alia loca conquireret, circa partes Anthiochiæ & Bitu niæ agens, & ad refrigerium ob calorem & æſtum cũ equo ſub mergitur.

Citat Martinus filium huius frederici, quem ſecum duxerat, corpus ipſius cum difficultate repertum ſolemni põpa inhumaſſe

pertinaciores efficiuntur. Vndè Gregorius 9. Ludouicum Regem patrem beati Ludouici hortatur per legatum, vt ipſe cum ſuis crucem ſumat aduerſus hos hæreticos. Qui habito concilio cũ ſuis cruce ſignatur an 1229. Qui & Auinionem difficili prælio deuicit cum legato apoſtolico. Ordinato illic Petro Corbio epiſcopo viro erudito ex Cluniacenſi cænobio. hæc Guaguinus ſuper eo Ludouico Rege.

Qui & Ludouicus acquiſita Auinione, & vſquè Tholoſam peruadens cœpit deſiderium reuiſendi franciam, & viam ad eam cœpit data cura rerum Imberto de boloſco, qui ipſum genere attingebat. At primo tempore apud Monpenſerium moratus ægrotauit, et defunctus eſt. Hæc pariter citat Florentinus titu. 19. c. 3. 5. 6.

ſanctitate & doctrina, coruſcans miraculis, qui & moritur ſub Hẽrico. 5. & Lothario. 3. circa.1124.

CAP. 40.

Rupertus alius eiuſdẽ ordinis, doctrina & cõuerſatione inſignis abbas Limpergenſis.

Rudolphus abbas ſãcti Trudonis, & Frãco abbas haſligemenſis, docta quędam his etiam temporibus ſcripſerũt.

Gilbertus Poretanus quædã vtilia ſcripſit in pſalterium. Ioannem, & Paulum & c. ſed in multis notatus fuit hęreſi à beato Bernardo, & Eugenio. 3. vt iã ſupra.

Lucas abbas Sancti Cornelii, Vuibertus epiſcopus Cameracenſis & Emundus monachus cantuarienſis auditor Anſelmi floruerunt circa.1120.

CAP.

Et Alexander indignatus vtrumquè anathemate ferit, & principibus Christianis ſcripſit ſe id meritò feciſſe. Dehinc Alexander Romam rediẽs an. 2. cum iam Fredericus ſuo exercitu omnem eccleſiæ ditionem præter vrbem veterem occupaſſet, & Agnaniam: & eſſent penè omnes in eum commoti.

CAP. 40.

Adhortãte Philippo Rege francorum, & Guillelmo Rege Siciliæ adminiſtrante nauigium Alexãder in franciam contendit & habito concilio in Claromonte imperatorem & victorem excommunicatos denunciat. Fredericus vero Italiam ingreſſus direpta Dertona Mediolanũ etiam ſolo æquat, & Cremonenſes, vexat. Vnde Veneti & c. metuentes in eum conſpirant, ex quo Papiam retroceſſit. Vbi litteris hortatur regem franciæ vt Alexãdrum apud

Diuionem

inhumasse apud Tyrũ. Et eius Exercit⁹ per Anthiochenos agros diffusus morbo parti ac fuga dilabitur. Aiunt nonnulli quod id fuerit tẽpore Adriani. 4. Et alii, vt verius, tempore Clemẽtis. 3. Nam & exercitus prę missorũ principum nõ simul peruenerunt in terram sanctam. Et videtur Fredericus iam submersus antè aduentum aliorum principum Nam exercitus Regis Francię ad Ptolomãdam directè peruenit: & Regis Anglię in Cyprum. Et tandem etiam Ptolomaidam, vbi animos Christianorũ multò auxerunt. Nam & cũ eisdem erant Odo dux Burgundiæ, Veneti & Pisani cũ multis archiepiscopis, & penè omnes Christiani conuenerant in eam sanctam terram solicitatione potissimũ Clementis. 3.

CAP.

CAP. 52.

Succedente S. Ludouico, patrè deffuncto, cum præfati hæretici & is Comes iuramentum quod fecerãt Honorio pontifici 3. infringentes ad vomitum redierunt. Ex quo hic sanctus Rex aduersus eos magnã destinauit militiam, dumque is Comes cum suis videret se non posse resistere denuò iurauit stare mandatis ecclesiæ & ditioni Regis parere, at fidefragus adhuc insurrexit. Florentinus ita habet.

Vndè beatus Ludouicus franciæ Rex eosdem rebelles & periuros duce Iohanne Bellomontensi, breui domauit, & debitis pœnis eosdem afflixit.

CAP. 53.

Valdenses, qui & pauperes de Lugduno aliter dicti, prout Guido Carmelita, Alphonsus de castro & Guaguinus, super Ludouico iuniore Rege franciæ citant, ita sunt nuncupati

CAP.41.

Adelphus Abbas ordinis sancti benedicti,

Guillelmus abbas sancti Theodorici Cistersiensis ordinis, scripsit vitam beati Bernardi, quã tamen Arnoldus abbas bonæ valis eidem Bernardo familiaris cõpleuit. Floruerunt hi circa 1140. tempore Conradi 3. Conradus quidam monachus in Sueuia, & Ricardus Cluniacensis tum etiam scripserunt.

CAP.42.

Gratianus monachus bononiensis ordinis sancti Benedicti patria (quidam aiunt) hetruscus, vir doctissimus & conuersatione insignis scripsit post Iuonem carnotensem volumen decretorum, quo & nunc canonici vtuntur. Et dicitur ab Eugenio tertio vtrunquè

Diuionem ad conciliũ ducat quo cum Victore, & Regibus Scotiæ & Bohemiæ conuenit.

Alexander vero accedere recusauit ad concilium, quod non indixisset cum & iam aliud Turonense incoasset. Fridericus iræ et minarum plenus Victorem in Italiam misit. Qui Victor apud Lucam moritur. At eius loco Guidonem quendam antipapam subrogauerunt Calixtum 3. nuncupantes, Quo mortuo quendam Iohannẽ de furto infamatum substituunt & alios duos Fredericus instituit Calixtum & Innocentium, qui omnes infœliciter interierunt.

CAP. 40.

Romani super his creatis consulibus Alexandro amicis eundem ex francia euocant. qui & per Siciliam nauigio Romam delatus omnibus congratulãtibus benignè suspicitur in

CAP. 46

Premiſſique principes dum opugnaſſent Ptolomandã a Turcis multipliciter infeſtabantur deſſiciente illis annona & victualibus. Nam & ſuper his Guillelmus Rex Siciliæ, qui eiſdem de annona & cómeatu prouidebat moritur abſquè prole: & ſuper eo caſu Regnum Siciliæ ad eccleſiam ſpectabat.

CAP. 47.

Fredericus hic multo tẽpore imperauit annis nẽpe 37. temporibus Anaſtaſij. 4. Adriani 4. Alexandri. 3. Lucii. 3. vrbani. 3. Gregorii. 8. & Clementis. 3. Sub quo moritur fuit perturbator eccleſiæ & ſchiſmaticus maximè tempore Alexandri. 3.

non

pati à quodam Valdone Lugdunenſi, qui exiſtens diues omnia diſtribuit, prætẽdens ſe ſeruaturum paupertatem euangelicam & cum eſſet idiota fecit ſibi conſcribi quoſdam libros linqua materna cum quibuſdam teſtimonijs ſanctorum. quos nec intelligens vſurpauit officium predicatores, & multos errores ſeminauit apud ſui ſimiles: aiebat enim cleum ſacrum nullo facto in ſancto baptiſmate miſcẽdum. Item omnes benedictiones eccleſiæ & exorciſmos eſſe ſuperuacaneas & dsriſorias. Ita de cantu eccleſiæ. Item nullum eſſe delectum ciborum in quadrageſima, aut alio tempore. Citat etiam Guido eiſdem aſſeruiſſe, vrente carne omnem coitum eſſe licitum, etiam contra naturam, quod horrendum eſt audire. Item negabant confeſſionem eſſe neceſſariam, at potius derogantem.

miſericordiæ

vtrumquè approbatum. Certum nihilominus, vt est communis vox, quòd non probantur vt decretales, & eam habet auctoritatem quam decretum, aut doctor ab eo citatus. Composuit quædam, alia, claruit sub Henrico. 4. circa. 1120.

CAP. 43.

Hugo quidam monachus corbiensis quędam religiosè eo tempore scripsit.

Richardus de sancto voctore pari siensis canonicus regularis sancti Augustini, vir omni scientia eruditissimus moribusq; & vita præcipuus, multa docta de fide & sacris scripturis ac statu religionis scripsit circa præfati Conradi. 3.

in cuius aduentu ciuitates Galliæ Cisalpinæ erectæ in spem libertatis arma in Fredericum sumunt fidem aduersus eundem compromitentes. Quin & Alexandriam apud Roretum de nomine pontificis condunt, quam postmodum erexit in diœcesanam.

Fredericus ex his & suscepta legatione ab Emanuele Constantinopolitano imperatore iratus Romam iterum obsedit, papa aufugit Beneuentum, sed repellitur Fredericus. At Veneti Pontifici fauentes eo potissimum quia renuisset vnionem imperij, non receptis Neapolitanis, quorum & ipsi legatum obcæcarunt. Alexãder quò tutior esset ad eos cum triremibus confugit. Citat Cario Fredericum Romam agressum, & dum non reperisset pontificem, armasse classem aduersus Venetos, cui & præfecit Othonem filium ad eum reposcendum,

non tamen vſquè in finem. Procereſquè Siciliæ Guillelmo corã Rege deffúcto abſquè prole promouerunt quendam filium Rogerii expellice, ſtolidum & rudem, hinc tamen orta eſt conturbatio.

CAP. 48.

Henricus. 6. aut 5. ſecundum Italos imperator 104. filius Frederici precedentis, adhucquè patre viuente aſſumpt⁹ ad conſortium imperii conſenſu electorum. Patrequè in terra S. deffuncto, Celeſtinus ſacratus die ſancto Paſchæ hunc coronauit: die ſequenti ex diſpenſatione eiuſdam Celeſtini Conſtantiam deo dicatam in monaſterio Panormitano, iam quinquagenariam, filiam Rogerii Regis Siciliæ & Apuliæ habuit vxorem. Et per eam Regno Apuliæ & Siciliæ ſucceſſit, reſeruato cenſu

miſericordiæ diuinæ. Item negabant confirmationem eſſe ſacramentum, ita & extremã vnctionem. Omnem auctoritatem & obedientiã eccleſiæ negabant, & totius iuris canonici. Item aiebant, vt multò antè Valdiani, ſacerdotes nil poſſe poßidere ſed quia ex ſola mendicatione & elemoſina viuere deberẽt. Et quod nec epiſcopus ſuperior eſſet ſimplici ſacerdote. Item nullum peccatorem & iniuſtum poſſe eſſe epiſcopum. Item nec obſeruabant formam euangelij & eccleſiæ circa euchariſtiam. Item quia ſola die cenæ licitè cõſecratur. Item in horis cantandis fruſtra tempus conteritur. Item ieiunium nullius meriti apud deum. Negabant etiam vſum imaginũ, & indulgentias ſummi pontificis aſſerebant nullius eſſe virtutis. Item & nullum iudicem poſſe aliquem iudicare ad vllam pœnam.

Guido.5.prior Cartusiæ vtilia quædam scripsit, & epistolas Hieronimi corruptas emendauit ac reportauit in vnum. Moritur sub Lothario circa.1130.

CAP.44.

Petrus Lombardus episcopus parisiensis in diuinis scientiis, & doctorum sententiis studiosissimus & exercitatus, recollegit insigne opus sententiarum eorũdem,& precipuè Damasceni, Vndè & dicitur Magister sententiarum,& ita in scolis nuncupatur ,& acceptatur. Scripsit etiam in psalterium & epistolas Pauli, & nonnulla alia. Claruit sub conrado. 3. circa 1140.

CAP.

poscendum, verum primò cõcursu capitur ab eisdem.

CAP. 42.

Citat Platina, quia Alexander Venetias componendæ Italiæ causa conuerat, & eò Fredericus accedens, in vestibulo sancti Marci pedes pontificis exosculatur. Simul deindè imperator ad altare maius profecti accepta & data salute, de fœderibus pacis diu collocuti sunt, & die sequenti confecta est. Et hinc abiẽs Fredericus cum pontificis venia Dertonum ecclesiæ restituit. Et hinc pontifex & imperator cum bona pace discesserunt liberato filio Othone, cõductusquè pontifex triremibus Guillelmi Siculi, & Venetorum post alia Tusculanum, peruenit. Vbi fuit quæstio de abolendis Consulibus, non facile tamen res per 50. annos agitata componi potest. Eo nihilominus pacto

ſu annuali feudatorio ſummo pontifici. Ob quod Henricus Tuſculanum reſtituit, & Tancredum vſurpatorem bello vicit, & necauit, & in eo finis Regni Normanorum in Apulia.

CAP. 49.

EX ea vero Conſtantia filium Henricus habuit, qui fuit Fredericus 2. patris ſucceſſor poſt Philippum & Othoné. Et poſt diſſentionem & receſſum franciæ & Angliæ ex terra. S. Celeſtinus mortuo Saladino cótinuè Henricum hortatur ad recuperationem terrę .S. potiſſimum cum Regnũ Siciliæ mortuo & deuicto Tácredo pacificè obtineret. Verum Henricus abire nó valens in perſona, Maguntinum tamen epiſcopum

Aiebant item nunquam eſſet iuramentum licitum. Item nec virum perfectũ debere laborare corporaliter. Item nec vllum eſſe verum miraculum in eccleſia. Item aſſerebant religiones mendicantium inuentas à diabolo. Item quod nec obediendum ſit ſummo pontifici, aut alicui prælato. Item quod nec ſententia vel auctoritate iudicis licet homini hominem occidere. Item nullum capitale peccatum eſſe tollerandum, etiam ſi ad maiora vitanda. Item omnes presbiteros eſſe pares nec vllum eſſe alio ſuperiorem. Item nulli eſſe parendum, qui reus eſſet mortalis culpæ. Item liceat cuiquè prædicare etiam prohibẽte ſuperiore. Item aiebant poſt mortem nullum eſſe purgatorium. Item ſacerdotem non poſſe conficere, qui mortale peccatum commiſerit.

Item & ſanctos non eſſe à nobis

CAP. 45.

Petrus dictus Commestor præsbiter eclesiæ Trecensis studiosus & eruditus in sentētiis sacre scriturę, in eis ita habūdās, vt ob id dict⁹ sit Commestor, ac si in vētrē memoriæ eas mādu ducasset. Scripsit historiam scolasticā & alia laude digna. Claruit sub Frederico. 1. circa 1160.

Vndè Gratianus, Petrus Lombardus, & hic Cōmestor, non videntur cōtēporanei aut eiusdē nationis vt queant dici fratres, prout fertur à nonnullis in vita eiusdem Gratiani in fine eiusdem decreti.

CAP. 46.

Gauffridus Altissiodorensis monachus Cisterciensis auditor Aballardi, verum agnito eius errore sancto Bernardo ad hærens eiusdem Abaillardi

pacto concordatum, quod consules electi, non prius magistratum inirent, quā in verba pontificis iurarēt se ecclesiæ Romanæ fore fidelissimos, nec vnquam aliquid quod pontifici obesset molituros.

CAP. 43.

Sed & quidam Comes Haymo, dominium Tusculanorū Alexandro donauit, quem receperunt, nec antipapam. Rex Angliæ oratores ad hunc Alexādrum destinauit asserentes Regem falso inculpari de morte beati Thomæ Cātuariensis, & eam ob rem papa duos Cardinales cum plena potestate misit, qui rem diligenter inquirerēt. Quibus Rex cum honore vsque in Normandiam occurit. Et re discussa sub iuramento se purgauit quod insons esset & inscius necis eiusdē sanctissimi viri. Quanquàm de facto vix se potuisset purgare, quin simulatè, & odio præbuisset

episcopum & ducẽ Saxoniæ cum magnis copiis properè misit. Idẽquè fecisset Rex Franciç nisi quia Sarraceni per hispaniam bellum illi inferre minabantur. Et Germani in Asiam deueniẽtes Berintũ muniunt, & Ioppam liberant, Hierosolimam tãdentes, dum Celestinus in magnum detrimentũ Christianismi moritur.

CAP. 50

Martinus citat hunc Henricũ duxisse Tancredũ & matrem Margaritam pellicem, quemdamquè alium, Regem secum captiuos in Alemaniam. Certum saltem est quia eos deuicit. Obtinuit (prout citat Caryo) ab electoribus, vt eius filius Fredericus adhuc puer eligeretur ad imperium & eorum sigilis firmaretur.

Verum

nobis colendos, venerãdos aut exorandos. Item quod nil differt quo loco quis sepelitur. Item quod suffragia pro deffunctis nil eis prosunt. VVicleffitæ, & Luterani hos penè errores renouarũt singulos.

CAP. 54.

Marsilius paduanus sensit cum eisdem valdensibus, de ecclasiasticis quod nil possent habere propriũ, & de episcopis, summo pontifice, & simplici sacerdote, quod sint pares, & nullus superior alio.

CAP. 55.

Bugaurius de monte fulcone in Chatalonia docuit nullum esse opus bonum nisi fiat ex puro corde & amore sincero, quacumquè ex causa fiat, etiam si spe æternæ mercedis. Clouidius Taurinensis episcopus asseruit (vt citat Thomas valdẽsis) crucem Christi nullo pacto adorandam: et tamen baptismum nullum esse nisi crux fronti baptisandi imprimatur.

baillardi fuit pugil expugnator, vt amplè deducit Vincentius historialis. Floruit tempore Frederici primi circa. 1160.

CAP. 47.

Petrus de Riga clericus Remensis plura docta super penè totam bibliam scripsit.

CAP. 48.

Ioachim abbas florensis ordinis sancti Benedicti Calaber, multa scripsit valdè confusè, vt in Apoca. Ihieremiam &c. ait Tritennius, quia cum modo prophetandi aut potius sumniandi vt de Frederico primo quòd futurus esset hostis ecclesiæ qui maximè fuit fidelis.

Clarùm tamen quod maximus schismaticus, quanquam pœnituerit Freder icus ipse. Is Ioachimus abbas quendam tractatum fecit contra Petrum Lombardum, qui

buisset occasionem necis eiusdem. Vndè aiunt quod in pænitentia pollicitus fuerit se per annum missurum 200. milites suis impensis in subscidium terræ sanctæ. Vtquè cum quāto posset exercitu triennio bellum gereret contra barbaros, quod & fecit. Item & libertatem ecclesiasticam in regno tueretur, et appellantes ad sedem Romanam permitteret. Item ipse & successores heredes cōfirmarentur in Regnum Papa annuente.

CAP. 44.

Alexander rebus debitè compositis Romam reuersus lætanter & cum honnore suscipitur. Mores curiæ labefactos reformauit. Inhibuit ne quis ferrū aut arma infidelibus defferat. Emanuel imperator Constantinopolita. moritur cui filius Alexi⁹ minor annis succeßit, tutella data Andromico, qui debitè administrauit, & eius cōsensu Philippus

Verum ante mortē ob infimam ętatem Frederici, eius tutellam & administrationem imperij dedit fratri suo Philippo. Refertur in vocabulario iuris vtriusquè super verbum digestum quia mater eius antiquissima, ne suspicaretur partum esse suppositū in medio Palatii peperit. Hēricus (ait Martinus) moritur Panormi familiari veneno. Aiunt quidā, quòd in terra sancta cū imperasset annis. 10. aut 9. fidelis & Catholicus. Post cuius mortem fuit maxima Contentio pro imperio. vndè & Germani qui erant in terra sancta nec premiis aut pollicitationibus potuerunt ab Innocio. 3. retineri. Et redierūt in Europam cum destitutione pauperum Christianorum, qui destituti omnia amiserunt quæ possederant. Et Ioppenses vi

CAP. 56.

Iohannes Caßianus fertur sub nomine abbatis Ioachim asseruisse quod licitum sit mentiri pro tuenda vita hominis aut alio magno beneficio, etiam per humilitatem ad contegendam virtutem. Alphonsus hæc citat. hic tamen Caßianus non fuit qui cō posuit collationes patrum, & quem prosper speciali lib. reprehendit, quod per peram senserit de gratia dei. Nam is multo præcessit etiam ante Ioachimum. Nam & fuit ante tempora Gelasij.

qui condemnatur, extra de summa tri. & fide catholica. c Dánamus. Nó tamen author ipsius qui se semper submisit correctioni ecclesię. Scripsit ex mandato Lucij Papæ, vt in bulla Clementis super eius apoc.

CAP. 49.

Rupertus monachus cœnobii sancti Remigij,

Dudechinus pręsbiter comitatus Conradum in bello contra Sarracenos, Hi quasdam texuerũt historias, & alia opera.

rupertus item episcopus Lingonensis super libros Dionsii, & aliis multis, composuit.

CAP. 50.

Ioannes Carnotensis episcopus scripsit de beato Thoma Cantuariensi & aliis.

Petrus

Philippus Rex franciæ Agnetem filiam adolescenti in matrimonio dedit. Interim Alexander post longos & assiduos labores, anno sui pontificatus 21. & die. 19. Romæ moritur sublatis prius 4. antipapis schismaticis ecclesiæ plurimum infestis.

CAP. 45.

Lucius 3. Tuscus Papa 177. instituitur circa annum domini 1181. *Eo tempore Andronicus Græcus Alexium pupillum (cuius tutor erat) & præcipuos proceres imperij vi necat, vt gaudeat imperio. Auctoritate & cõcilio huius pontificis, & Balduini Regis Sibilla relicta Guillelmi longespale & soror Balduini Regis datur Guidoni Lusigniano, vt iam super Frederico. Tum etiã Lucius dum nomen consulum Romanorum nitteretur abolere ex vrbe deijcitur effocis oculis quibusdam suorum. Isquè Veronã pro-*

vi capti, & interfecti sũt omnes, & ciuitas a fundamentis euersa.

CA .51.

Philippus frater precedentis Henrici .6. dux Suaniȩ imperator ·105. circa annum Domini. 1200. Maximum fuit dissidiũ in Germania pro huius electione. Nam pars electorum Othonem ducem Saxoniæ, imperatorẽ elegerunt & nonnulli hunc Philippum, quem Henric⁹ instituerat tutorẽ filii. Verum Innocẽtius Othonem vt verius electum confirmat, & eolibentius quo Philippi successores quippe Henricus, Fredericus & c. ecclesiam turbauerãt. Et hic etiam Philippus dum esset gubernator in Italia. Ac etiam quia à tempore Celestini, dictus Philippus captiuũ detinebat episcopũ Salernitanum

Petrus blesensis huius Ioannis familiaris præclara scripserunt, tempore Frederici primi circa 1160.&.1140.

Chrisolanus episcopus Mediolanensis, Hugo Etherian⁹ Tuscus Christianus archicancellarius Frederici primi, Leo Tuscus interpres Emanuelis imperatoris, & Ioannes quidam archidiaconus scripserunt aduersus hęreses Grecorũ

CAP. 54

Godifredus vuiterbiensis præsbiter quodam volumine doctor pãtheom scripsit Vrbano.3.& alia quœdam. Eckerbectus abbas sancti Florini Tremerensis, frater Sanctæ Elisabeth abbatissæ Schonangiensis multa præclara scripsit, & etiam prefata

Elisabeth

nam profectus babito concilio Romanos damnat. Et Christianos adhortatur, vt laborantibus pro fide succurrãt. Nam Heraclius patriarcha Hierosolimitanus accesserat illuc postulaturus opem, etiam ad Regem frãciæ. Interim Guillelmus Rex Siciliæ mouit bellum aduersus Græcos, quod à pontifice sedari nõ potuit. Vndè ea turbatio commeatum impediuit. Et dum bæc agerentur Lucius Veronæ moritur anno 4. sui pontificatus mense penè 3 cum omnium desiderio. babuit pacem cum Frederico, & obtinuit priuilegia suis lucensibus.

CAP. 46.

Vrbanus 3. Mediolanensis ex gente Cribella papa 178. instituitur circa annum domini 1186. Tumq; omnia penè conturbata erant ob dißidium inter principes in terra sancta, quos concordare nequiuit.

Vndè

lernitanũ,& ob eã causſam (vt citat Florentinꝰ)fuerat excõmunicatus à Celeſtino,Se,nihilominus fecit inungi & coronari ab epiſcopo Taratenſi,non apud Aquiſgranum,ſed Magũtię.Et citat Cario quod etiam fuerit excommunicatus ab Innocentio ſed tandem abſolutus.

CAP.52.

Tandem Philipus armis in Othonem pręualuit & coegit fugere in Angliam.Ac per decennium imperium tenuit. At cum de nullo diffiſus ſtaret in camera ſua,per quendem Othonem de Vvilteſpac, aut per principem Palatinũ inſciẽs petitus necatur, Et iſdem Otho nõ multò pòſt ſecundum demerita etiã occiditur. Hic Philippusfuit ſororius Alexii. Cõſtantinopolitani Imperatoris qui & ad ipſũ confugit.

CAP.

Elezabet ſub Frederico primo circa 1160.

Hildegardis abbatiſſa ſancti Ruperti Moguntinenſis diœceſis plurima per reuelationem ſcripſit ꝓbata (vt aiunt) ab Eugenio. 3. in concilio treuerenſi, preſente beato Bernardo, & ſi latini ſermonis ignara latinè tamen congruè dictauit.

CAP. 52.

Albertus patryarcha Hieroſolimitanꝰ vir doctus & ſanctus, Carmelitis in terra .S. degentibus dedit regulā, quā nūc in Europa conſtituti profitentur, approbatam & modificatam ab Innocentio. 3. Claruit ſub Henrico. 6. circa. 1190. Innocentius tertiꝰ vir doctiſſimus & verè Theologus & canoniſta præclara ſcripſit & claruit circa 1200. Verū quia de eodem, & Adriano & ſimilibus, qui cum

Vndè & Saladinus & Turci nacta oportunitate omnia ferè quæ Chriſtiani conquiſierant multo labore, bello adepti ſunt, & ciuitatē ſanctam Hieruſalem quam Chriſtiani poſſederant 88. annis ſub 8. Regibus.

CAP. 47.

Retinuit tamen Saladinus tributarios Chriſtianis ex diuerſis ſectis & nationibus. Vrbanus qui omnibus viribus pro eadem ciuitate ſancta laborauerat Venetias ſe contulit ad comparandā claſſē in auxilium Chriſtianorum, verū animi dolore in via apud Ferrariam moritur cum ſediſſet annis penè duobus. Nec hunc legimus contendiſſe cum Frederico, aut econtra. Nam & eſt præmiſſum, quia & cum Alexondro conueniſſet Fredericus.

CAP.

CAP. 53.

Otho. 4. filius ducis, & dux Brusiensis imperator.106.mortuo Henrico. 6.instituitur circa 1209.& eo anno Romæ coronatur ab innocentio,cui & præstitit iuramentum se deffensurum tota vita patrimonium beati Petri. Verum non multò pòst terras ecclesię plurimas inuasit & detinuit, & is potissimùm(ait Martinus) intrauit & abstulit regnū Apuliæ à Frederico rege cuius tutellam papa susceperat,nec admonitus voluit restituere, ex quo papa communi consilio prelatorum eundem Othonem vt periurum, ac ecclesię persecutorem excommunicauit & deposuit, absoluens principes Alemanię à fidelitate illi prestita. Vndè & 4. sui imperii anno,principes præfatum Fredericum elegerunt.

cum officio pontificatus scripserunt, in eorũ dem ordine narrabitur, pauca hic sufficiant.

CAP. 53

Guillelmus episcopus altissiodorensis diuinis & humanis scripturis eruditissimus longo tẽpore in vniuersitate parisiensi clarus emicuit. hic primus per questiones ad vtranquè partem composuit. Edidit commentaria in Paulum, & summam Theologiæ. Cirillus monachus mõtis Carmeli, Græcus, spiritu prophetico illustratus, multa docta scripsit, vt de oraculo angelico ad abbatem Ioachim & alia nonnulla, sub Philippo & Othone circa 1200. ex Tritennio.

CAP.

CAP. 48.

Saladinus igitur prout in altero cathalogo super Frederico retinuit Christianos tributarios ex diuersis sectis & nationibus, vt citat Platina super Vrbano 3. & expressius in opusculo de origine Vrbis & imperij Romani, et Abbas Tenauldus in suo itinerario. Græci illic habitant cum suis Calogeris & monachis, de quorum erroribus & schismate iam notatum est lib. 2. cap. 102. 4. cathalogi.

Asiatici seu, (vt reor) Indiani ex terra præsbiteri Iohannes, qui & si non conueniant cum ecclesia Romana in omnibus non multò tamen discrepant.

Siriani aut potius Suriani, a Sur ciuitate Assiriæ vtuntur lingua græcia in officio diuino, & grecorum errores sequuntur, cum quibus & Samaritani.

Armeni

elegerũt. At Otho maiori vi qua potuit restitit. Verum.5.anno a depositione eiusdem Othonis Philippus Augustus Frãcorum Rex, auus sancti Ludouici Regis, eundẽ cum sancta suorum commilitonum exhortatione euicit in prelio, eo occiso, suisquè omnibus penè occisis aut fugitiuis. Et relicta inperatoria Aquila, que Draconis simulachro altè super posita curru vehebatur hęc Guaguinus, de eodem Rege Philippo, & de magnificis legatis, eiusdem ad Hierosolimitanos, & pro fide certantes

CAP.54.

Fredericus.2.filius Henrici.6.imperator. 107. qui, vt Caryo citat, postulatione patris fuit electus ab imperii electoribus adhuc puer & viuente patre. Verum quiạ pupilllus,

CAP. 54.

Helimandus monachus frigidi montis historiã ab initio mundi contexuit, & alia quàm plura Gilbertus monach⁹ Cisterſienſis, abbas cuiuſdam cœnobii, compleuit commentaria Bernardi in cantica canticorum & alia nonnulla.

Adilredus eiuſdam ordinis etiam abbas deuota quædam ſcripſit. Mauricius Item epiſcopus pariſienſis multis annis docuit, magnus declamator ad populũ, ſermones & quædam alia compoſuit, hi tempore Henrici. 6. qui ſtatim ſequitur.

Ioannes beleth doctor pariſienſis varios ſermones ſcripſit, & ſummam de diuinis officijs, & alia quædam.

CAP.

Armeni in proprio ydiomate cantant officium, quadrageſimam ieiunant ſine piſcibus & vino, & die veneris manducant carnes, de his & eorum erroribus vide multa lib. 2. c. 44. cathologi 4.

CAP. 49.

Iacobitæ dicti à Iacobo quodom Syro, errores tenent Eutichianorum & Monophiſitarum de quibus iam lib. 2. c. 7. hi magnam partem Aſiæ habitabant. Neſtoriani de quibus iam lib. 2. cap. 26. viri huius ſectæ habitabant in Tartaria & maiori India. Georgiani quia (vt aiũt) beatum Georgium aduocant patronum, habitant in partibus orientis iuxta Medos & Perſas, vtuntur ſacramento more Græcorum. habent pileos altos per cubitum, vt nunc noſtri, Sarraceni eos timent: Vndè ingrediuntur Hieruſalem & ſanctum ſepulchrum vexillo erecto

abſq;

vt Florentinus & alii citant, ordinatione patris mansit sub Philippi patrui administratione, ordinatione patris eiusdẽ, & depositione Othonis fuit institutus imperator circa annum domini. 1212, Constatquè ex premissis quia natus sit ex matre Constantia iã quinquagenaria, quę ex ea causa in aula publica parturire voluit.

CAP. 55

Philippo mortuo sub cuius tutella & administratione erat Fredericus Marchualdus quidam expulsus à domino Marchiæ, Regnũ huius frederici nittebatur occupare. At Constantia mater prohibuit, qui dum in extremis ageret domi num Innocentium papam instituit pueri & Regni Siciliæ tutorem & protectorem, prout de iure ad illum spectabat vt ad precipuum domi

num

CAP. 55.

Theodoricus abbas, Petrus abbas Cluniacẽsis, Petrus cantor episcopus parisiensis, Stephanus Anglicus, qui primus scripturam sacrã moraliter, & medullitus exponere cœpit, & quædam præclara composuit. Petrus Archiepiscopus senonensis, hi floruerunt & scripserunt tempore præfati Henrici.

CAP. 56.

Fanciscus assisinas pater & institutor ordinis minorum. Regulam domino inspirante conscripsit. quam Dominus Innocentius 3. approbauit 1206. Et Dominus Honorius successor aprobatam confirmauit anno. 5. sui põtificatus, & suo scripto communiuit. Scripsit & ipse sanctus breue & spirituale testamentum

absquè tributo, eorum fœminæ armis vtuntur vt viri.

CAP. 50.

Moronitæ à quodam Morone hæretico, vnum intellectum & vnam voluntatem ponentes in Christo, vt Monosophisitæ Eutichiani cap. 67. vel vt vt Monophisitæ c. 8. hi habitant Lybiam in prouincia Phœnicis circa montem Carmeli. Campanis & mitris ac baculis pastoralibus vtuntur more latinorum. Eorum Patriarcha affuit lateranensi concilio, & se quandoquè submiserunt ecclesiæ Romanæ. Iterum tamen reuersi sunt ad suum errorem.

Est alia secta quorundam qui dicuntur Mozorabes in partibus Affricæ & Hispaniæ. At quia non multò discrepant a Latinis hæc sufficiant.

CAP.

num. Vndè post mortẽ Cóstantię matris, Innocentius curam ac tutelá pueri suscepit: de negotiis Regni disponens ac eundem fideliter protexit contra Othonem & prefatum Marchualdum, spretis quibuscunquè comminatoriis & promissis eorundem. Isquè (vt Martinus citat Dicitur ab infantia educatus ab Ecclesia, vt à matre, & promotus ad imperium: Nec eam vt matrem fouit at potius vt nouercam, aut velut viperam.

CAP. 56.

Is Sicilia Romam enauigans accessit coronam postulaturus ab Innocentio, quam attamé non obtinuit, quapropter Germaniam profectus superato Othone Regni

diadema

testamentum. Obijt anno domini. 1226. die sabati. Gregorius .9. qui ipsius sanctitatem familiariter agnouerat, facta diligenti examinatione personaliter Assisium adiens, sanctorum catholago ascripsit anno.1228. biennio à transitu ipsius 17.kal. Augusti die dominco.

Anno vero Domini. 1230. cóuenientibus fratribus ad generale capitulum apud Assisium, corpus eiusdem sancti patris translatum fuit de ecclesia sancti Georgii ad Basilicam eius nomini dicatã. In qua Dominus papa Gregorius primum lapidem fundamenti posuerat, & ab omni iurisdictione suorum inferiorum exemerat: & nunc est in manu fratrum conuentualium.

CAP. 51.

Gregorius 8. Beneuentanus papa 179. creatur omnium consensu circa 1187. Creatus statim omni via principes Christianos adhortatur secum profecturos, vt terram sanctam & Hierosolimam recuperarent: & ad Pisas se contulit vt eosdem cum Genuensibus in pace conueniret & concitaret ad eam sanctam expeditionem. At in ea sancta cura Pisis moritur cum tãtum sedisset 57. diebus.

CAP. 52.

Clemens 3. Romanus papa 180. instituitur circa annum 1187. & à sua erectione principes Christianos ad bellum in Saracenos animauit, cum Saladinus pænè omnes ciuitates è manibus Christianorum eripuisset, Anthiochiam potissimùm & Hierusalem, vt iam super Frederico. Et tum Guillelmus Rex Siciliæ moritur absq; prole,

Diadema à Mag untino archiepiſcopo accepit iniens amicicias cum Ludouico Rege francorũ vtq; fretus eſſet authoritate Papæ vexillum ſuſtulit laturus opem (vt aiebat) in Aſia dimicantibus. Et vt gratũ animũ præ ſe ferret Fundamũ Comitatum eccleſiæ dedit, aut potius (vt ait Platina) antea vſurpatum reddidit.

CAP. 57.

Fredericus hic (vt iam ſuper Henrico eius patre) fuit ex Conſtantia filia Rogerii, iam quinquagenaria natus, quá ob cauſam, ne crederetur ſupoſitus, mater publicè & in medio palatij Parturire voluit, vt citatur in vocabulario vtriuſquè iuris, ſuper verbo digeſtum, his nó obſtantibus, Marcualdus iam premiſſus voluit coram Innocentio probare quod eſſet ſup

ſpoſitus,

CAP. 57.

Cæsarius cistertiensis, Gullielmus monachus sancti Dionisii parisiensis, Iacobus de vitriaco episcopus Aconẽsis, multa docta & deuota scripserunt circa 1220. tempore Frederici .2.

Anthonius de padua ordinis Beati Frãcisci Portugalensis, conuersatus nihilominus in Padua & Italia. Fuit feruentissimus declamator verbi Dei. Claruit miraculis viuus & mortuus. Deuotos scripsit sermones de tempore, & de sanctis. Floruit adhuc viuẽte beato Francisco Obijt 1231. & an. sequẽti ciuitate Spoleti die Pentecostes à Gregorio 9. sãctorum cathologo ascribitur. Is etiam Gregorius. 9. ascripsit beatum dominicum predicatorum

prole, cum detrimento Christiani excercitus. Et eo casu regnum ipsum Siciliæ ad ecclesiam spectabat. Vndè et Clemens sua iura repetiturus eò copias misit, & resistente Tancredo cuncta sunt rapinis repleta & orta est commotio ex morte Frederici superueniente. Super quibus Clemens, omisso Tancredo vsque fortunam meliorem, ad reformandum clericorum quorundã mores animum dedit, ac post multa pia opera, sui pontificatus anno 3. & mẽse 5. moritur magna deuotione sepultus apud Lateranũ.

CAP. 53.

Celestinus 3. Romanus papa 1181. sacratur die sãcto paschæ circa 1191. et die sequenti Henricũ 6. corona impery donauit. adeptus ægrèferens Tancredum potiri Regno Siciliæ, Constantiam filiam Rogerij ex monasterio eduxit, Henrico 6. dedit vxorem prout pater Fredericus viuens

poſitus,& maximis pol licitationibus precatur obtinere Regnũ ipſius ab Eccleſia, cui nec in minimo pontifex voluit acquieſcere. Vndè & clarè patet huius Frederici ingratitudò ad Eccleſiam. hęc Florẽtinus. Aiunt hunc Fredericũ linguis plurimis peritũ, & in Lucẽ ſcientias humanas Aſtronomię, puta Almageſtum Ptolomei reduxiſſe autenticas. Vndè & vocabulũ digeſtorum, quanquam non terminetur aut inicietur per F. nihilominꝰ nomine huius Frederici, & alterius deſcribitur per duplicem. ff. quę ſimul ita ſonant vt digeſtis. Hic mortua matre Conſtantia quæ eũdem in officio continebat, Romam veniens, contra ius quodcumquè, ditionem pontificiam ingratus vexauit ob quod honorius eundem

predicatorum instituto rem Cathalogo sanctorum, & beatam Elisabet Turingiæ.

CAP. 58

Iordanus Dominicanus magister generalis post eundem sanctum Dominicum, scientia clarus, qui & docta quędam scripsit, floruit circa. 1220.

CAP. 59

Ioannes de abbatisvilla cardinalis, Archiepiscopus Bisuntinus gallus, multis annis in studio parisiensi cum laude docuit, scripsit sermones vtiles.

CAP. 60.

Raymundus de penna forti dominicanus & .3. Magister generalis eiusdem ordinis in diuinis & canonicis scripturis eruditus plurima cũ laude scripsit, & coaceruauit, puta, decretales iuris iussu Gregorij .9. sũ mam

petierat, & ea conditione, vt Regnum Siciliæ dotis nomine repeteret et censum debitum quotannis pontifici solueret. Vndè Henricus & Constantia Neapolim obsederunt, peste tamen coguntur abire. Nichilominus obtinuerunt Regnum victo & occiso Tancredo. Tumquè Christiani à multo tempore Ptolomaidem obsidentes deditione, recipiunt eandem, & ita Saladinus desperans se posse reliqua tueri, mœnia quarundam vrbium est demolitus.

Et cogitabat de Hierosolima Christianis reddenda nisi ob discordiam, quam sensit inter Philippum et Richardum de principatu contendentium, & Philippus morbo simulato (vt aiunt) relicto Richardo abscessit.

CAP.

dem anathemâte notat & dignitate priuat.

CAP. 58.

Soldanus autem informat⁹ de inimicitia inter Papam & imperatorem maiorem exercitum aduersus Christianos parat, sperans quod vltrà non compararent. Eidē nihilominus Christiani suadente Ioanne columna cardinali obuiam eunt, qui & multò simulans, excrescentiam Nili expectauit, qui inundas, quouis loco exercitus per cubitum & vltrà excedebat. Vndè & compulsi Christiani Damieta relicta, & captiuis vtrimquè dimissis, ac reddito à barbaris crucis sanctæ ligno, Acconem & Tyrū redierunt, tum tartarii insurrexerūt vt super Honorio. Principesquè ac Duces Christiani nil in Asia proficientes obstā tibus inimicis in Italiā cum

mam de casibus, quæ dicitur summa Raymondi, & alia quędam. Floruit sub Frederico.2.circa.1230.

CAP.61.

Ioannes Teutonicus episcopus bossinensis Dominicanus, episcopatum deserens ad suum ordiné est reuersus. Et fuit magister ordinis post Raymondum præmissum. Scripsit summã confessorũ & alia quædam, clarus fuit etiam miraculis sub Frederico secundo

Innocentius. 4. scripsit de potestate ecclesiastica, & alia nonnulla. Bernard⁹ Cõpostellan⁹ pręsbiter Capellanus eiusdem Innocentii, preclara scripsit super decretalibus, casus decretalium & alia nonnulla circa 1250.

CAP

CAP. 54.

At Ricardus Rex Angliæ nõ minus ad bellũ animatus conuenit cum Guidone Lusigniano vt illi Regni Hierosolimitani iura permitteret: quo & titulo Reges postmodũ vti voluerut. Vndè Ricardus anglus auctus animo Hierosolimã obsidendam properabat, dũ in itinere à Saladino loco incõmodo vexatur in quem tamen preualuit, Cumq́ commeatus ex Aegipto ad christianos intercipere tur. Ricardus relicta obsidione Ascalonen & Gazã tendit & prius demolitas instaurauit.

Pisani classe marina Polam in mari adriatico capiunt & detinent: à Venetis tamen eyciuntur vrbe direpta. Celestinus eos ad pacem attraxit. Ricardus autem verno tempore instituerat obsidere Hierosolimam dum nunciatur Regem franciæ iam vexare Normandiam acribello et Angliam tendere. Ea

cum Ioanne Columna redierũt. Quos & ſubſequutus eſt Iohannes Rex Hieroſolimitanus, qui honorificè ab Honorio Romæ ſuſceptus eſt. Qui quidem Rex filiam in matrimonium dedit Frederico imperatori ſimul & nomine dotis omne ius quod ſibi hereditario titulo in regno Hieroſolimitano competebat. Et hinc Reges Siciliæ & Neapolitani ius regni Hieroſolimitani verbo ſaltem ſibi vendicant. Verum & is Iohannes Rex recepto ex teſtamẽto Philippi Regis Franciæ plurimo millionum numero, ſanctum Iacobũ ex deuotione adiit, & Berengariam Regis hiſpanię ſororem accepit, & pòſtmodùm ad regnum proprium eſt reuerſus.

CAP. 62.

Bartholoniens Brixianus professor iuris canoni & interpres, preclara circa hæc tempora scripsit, si quidem repertorium iuris seu decreti, chronicam, & alia nonnulla.

CAP. 63.

Hugo Cardinalis præsbiter tituli. S. Sabinæ, dominicanus conuersatione, scientia & religione clarus, insigne opus super bibliam edidit & claruit circa. 1240.

Dauid ordinis minorū, docta quædam scripsit non longè à tempore beati patris Francisci.

Humbertus ordinis prædicatorum quintus generalis magister, auditor Hugonis cardinalis, qui & eundē doctorem Hugonem ad ordinem pertraxit, docta scripsit & claruit circa. 1250.

CAP.

Ea propter mutata sententia conuenit cum Saladino, ea conditione quód sibi omnia preter Tyrum & Ptolomaidam haberet: Reliqua autem, quæ essent in Christianorum potestate, nequaquam vexaret. Et inito eo fœdere Ricardus in Europam reuertitur, & rediens capitur a duce Austriæ, & magno prætio liberatur pugnaturus cum rege franciæ. Tumquè moritur Saladinus, (& aiunt) quòd in fine etiam christianis multa restituit Et Celestinus in ea opportunitate cunctos incitabat ad bellādum bella domini. Super quo & Henricus copias multas illic transmisit. Sed contigit, & etiam Celestinum mori, cū multa loca sancta construxisset. Viterbium enim erexit in episcopatum. Sedit annis sex & mensibus 7.

CAP.

CAP. 59.

Fredericuis iſte monit⁹ a Gregorio maximá multitudinem cruce ſignatorum in armis conuocauit apud Brunduſium profecturus ad bellum Aſiaticum. Ex quibus Lãtgrauius haſſcię Germanus illic moritur cũ magna parte militum. At Fredericus egritudinem ſimulans in Sicilia cognita morte eiuſdem Lantgrauii eò celerimè adnauigat, & omnem eius ſupellectilem diſrupit. Verum iterum parauit in Aſiam pertranſire. Ea fama Ioannes Rex Hieroſolimitanus percitus Bononiam ad preſentiam ſummi pontificis cum vxore Berengaria ſe tranſtulit, Venetorum nauigio in Aſiam traiecturus.

Verum

AP.64.

Vincentius historialis Burgundus ordinis prædicatorum peritus & doctissimus insigne opus edidit mandato & sumptibus Regis Franciæ, quod dicitur speculũ historiale, á quo plura desũpsimus, & quàm plura alia docta composuit, ac claruit circa annum domini.1240.

CAP.46

Alexander de hales Anglicus, doctor parisiensis irrefragabilis, spreto mundo totum se diuinæ philosophiæ dedicauit. multo tempore in vniuersitate parisiensi docuit, & verbum dei dissemninauit. Tum ordo minorũ seu beati Francisci sui initio magno deuotionis & humilitatis feruore florebat. At nullus in eo insignia magisterij aut doctorat⁹ habuerat

CAP. 55.

Innocentius 3.papa 182. Aguaguinus aut Campanus creatur omnium consensu circa 1198. vir doctrina insignis. Non potuit quibuscunq; pollicitationibus continere germanos, quin ex terra sancta redierint cum fidelium destitutione. Oriturque nõ parua seditio in ea germania pro electione imperatoris: dum vna pars Othonẽ saxoniæ ducẽ cuperent, cui fauebat Rex franciæ, alia pars Philippum, quẽ Henricus filij tutorem instituerat, cui fauebat Anglus. Innocẽtius Othonẽ vt verius electum confirmat. Verũ Philippus in hetruria Italiæ, & Sueuia germaniæ, & Constãtia fratris vxor in Apulia & Sicilia fortissimis præsidijs cõcorditer se muniũt aduersus Othonẽ. Nec his obstantibus Innocentius hortatur ad bellum Asiaticum. Ad quod incitauit Marchionem Montisferrati, Balduinum &

Verum pontifex agnita fraude Frederici eundem retinuit in regimine exarchatus Rauennatis. Et Fredericus tandem Cyprum nauigans vires explorat.

CAP. 60.

At interim eius præfectus Raynaldus quē in Sicilia dimiſerat mouens in pontificē multa Picentini agri detinuit oppida, & alii ſatellites eiuſdem fulgineum & alia plura loca Qui nihilominus à Iohanne columna deuincuntur & fugantur, ac etiam Sarraceni ab eiſdem conducti. Vndè & Fredericus Brunduſium rediens, pacem & abſolutionem à pontificè poſtulat, quod illi promittitur ſi damna illata reſarciſſet.

vt què

habuerat. Et doctores Theologi cōmuni sententia eis non licere cōtendebant. Et eam compescendo sententiam iā doctor eundem ingreditur ordinem & profitetur. In eoq; ordine sanctus doctor maximo feruore in humilitate conuersatus est, vt inter minores minimus. Suaquè eruditione & sanctitate totam ecclesiam illustrauit. Scripsit iubēte Innocentio. 4. summā Theologię per. 4. partes & per articulos distinctam, quam scribendi modum nullus attigerat. At beatus Thomas ipsius auditor, eundem est imitatus. Beatus Bonauentura precipuus ex suis discipulis fuit, de quo & testificatur quia Adam videbatur in eo non peccasse. Aiūt ipsum composuisse super totam bibliam. Hic Alexander Regulam B. Francisci

Henricum, Comites Flandriæ & sancti Pauli, & Ludouicum comitem Sabaudiæ, qui & coniunctis copijs cum Venetis Tergestinos ex adriatico conpescunt, & Iadrenses obsidione capiunt.

CAP. 56.

In aduentu verò horum principum Alexius adolescens filius Ysaac imperatoris Constantinopolitani ex fuga in horum castra perueniens opem ab eisdem postulauit aduersus patruum tyrannum etiam Alexium. Qui fratrem imperatorem excæcatum in vincula coniecerat. Cui cum conditionibus & iuramentis appositis subuenientes Cretam seu Candiam in eius ditionem redd unt. Quam & redonauit Bonifacio Montisferrato Christiani excercitus duci cognatione coniuncto eidem Alexio.

CAP.

Vt què patuit non nisi cum fraude ageb at. Insurgentibus etenim Romanis & diti onem ecclesiæ vexantibus Reate se Gregorius contulit quò Fredericus, qui & collocuti conuenerunt, vt primo tempore coniuncti Romanos adorirentur. At Fredericus fraude potiùs adiit Germaniam, suis mandans, vt Romanis obtemperarent, eos nihilominus Gregoris mercede conductos habuit auxiliares & victores aduersus eosdem Romanos. Tumquè pontifex missis fratribus predicatoribus & minoribus per Europam, magnum exercitum animauit aduersus Sarracenos, qui aduersam potius habuit fortunam.

CAP.

Francisci explanauit, ex mandato fratris Hamonis Anglici ministri generalis in capitulo generali Bononiensi. 1242. deputatis cum ipso fratre Iohanne de rupella, fratre Godefredo custode parisiensi, & fratre Roberto de bassia, vndè dicitur expositio. 4. magistrorum. Quam in sequenti capitulo generali trāsmiserunt. Obijt hic sanctus doctor anno domini 1245. 12. kalendas septembris, sepultus ante crucifixum ecclesiæ parisiensis conuentus.

CAP. 66.

Iohannes de rupella etiam doctor parisiensis excellētissimus, eundem etiam ordinem magna deuotione ingressus excellenti doctrina & sanctitate floruit. In eo regulam beati Frācisci cum prefato.

Alexandro

CAP. 57.

De eo Alexio restituto, & conquisitione imperij Constātinopolitani iam supra in 4. cathologo. Hic dominus Innocentius Philippum Imperatorem & ecclesiæ perturbatorem excōmunicauit vt aiunt. Certum saltem est quia fauit Othoni aduersus eundem. Eumque Othonē mortuo Philippo coronauit in ecclesia beati Petri, suscepto iuramento ab eodem, quod fidelis ecclesiæ esset protector, & cum promissis contrauenisset terras ecclesiæ & Apuliam inuadens nec monitus vellet desistere ab eodem etiam ex communicatur & deponitur.

CAP. 58.

Deposito igitur Othone, Fredericus 2. Rex apuliæ sub tutela Innocentij instituitur imperator, vt iam viuente patre electores consenserant. Tempore huius Innocentij oritur heresis Albigentium

circa

CAP. 61.

Fredericus iterum patrimonium ecclesiæ per Petrum fregepanum, &per Encelmum, Trãſpadanas ciuitates occupat, ipſe Mediolanum & ſocias ciuitates trucidat. Et pontifex Gregorius à Petro Capotio ſuſcipitur, Vt iam ſuper eo Gregorio. Dehinc cum eidã Frederico non ſibi conſtaret qui ſuas partes ſaquerentur, ciuitates per Italiam in duas factiones diuiſit, vt qui pontifici fauebãt Guelphi,& qui imperatori Gibellini ſint appellati, quæ factiones maximam perniciem in eccleſia concitarunt.

CAP. 62.

His enim factionibus Gibellinorũ oẽs penè ciuitates Italię fuerunt ad diuiſiones concitatæ. Iſquè ad vrbis mœnia hoſtilli agmine peruenit, bene-

Alexandro declarauit, vt super eo iam premissum est, Composuit super sententias, & alia multa, Floruit sub Frederico.2.circa.1250.

CAP. 67.

Alexander de villa dei multa composuit, si quidem de computo Ecclesiastico, de sphera, doctrinale, puerorum, an.domini 1090.vt in fine eiusdem.Item sermones & epistolas, & alia quędam dicitur composuisse. & ordinem Beati Francisci professus in eo cum magna religione & doctrina fulsit vsquè ad tempora Frederici.2.

CAP.68.

Eustachius qui & B. Bonauentura de balneo Regio Italus, doctor seraphicus propter ardorem suæ doctrinæ dictus. Minister generalis minorum per.18. annos fuit auditor magistri Alexandri

circa Tholosam aduersus quos cunctos fideles animauit, concessis indulgentijs cruciatè dimicantibus, vt contra infideles, prout de eisdem in 4. cathologo.

Isdem Innocētius summa affectione zelauit pro conquisitione terræ sanctæ, & ea causa ex precipuis coegit solemnissimum concilium apud Lateranum anno domini 1215. à quo illa solemnis decretalis, omnis vtriusque sexus, de pœn. & re. &c. Cui quidem interfuerunt Patriarcha Constantinopolitanus & Hierosolimitanus, Metropolitani, 70. episcopi 400. abbates, 12. priores 80. legatique Graci & Romani imperij, nec mirum, nam tum erant Latini. & de Romana ecclæsia, affuerunt & oratores Regum, &c.

CAP.

Beneuentũ diſrupit, & rediens ad vrbem, Caſſinum monaſterium eiectis monachis ſpoliauit. Item Soram & bona templariornm de prędauit, Sarracenos inſuper adeò dilexit, vt eorum opera in bellis & aliis vteretur. Quibus vrbem Nuceriæ in Italia & eius magiſtratũ conceſſit. Vndè & multo tẽpore dicta eſt Niceria Saracenorum. Fratrem Item Regis Tuneſii deterruit ne baptiſmũ Panormi ſuſciperet. Itẽ & tempore Gregorii (prout Florentinus & Palmerius citant) is quadã ſimulatione & fraude nauigauit in Syriam: habitaq; conuentione cum Soldano, ingreſſus eſt Hieruſalem, & conſenſu Soldani coronatus cum conditionibus Chriſtianiſmo indecoris, vna ſi 'qnidem vt Soldanus templum re-

tineret

Alexādri de hales, prout 23. dist.2.q. vltima citat. Qui quidem ipsius puritatem admirans aiebat quia non videretur Adam in eo peccasse.huius doctrina profunda & deuota fuit ac ceraphica. Composuit excelentissimum opus super sententiis, in .2. singulariter.

Item & alia penè infinita opuscula. Is & beatus Thomas de Aquino primi ex ordinibus minorum susceperunt insignia doctoratus in vniuersitate Parisiensi, & eandem vt luminaria ardentia illuminarūt.Hic moritur in cōcilio Lugdunensi, in quo vice Gregorij.10. præfuerat iam effectus cardinalis Albanensis, post legatum albanensem, vt conijcitur, qui obijt apud Tunisium cum beato Ludouico Rege circa.1283.In legē da

CAP. 59.

Eo concilio Lateranensi condemnatur libellus abbatis Ioachin contra Petrum Lombardum, & nō ipse qui se submisit correctioni. Item & Almericus cum sectatoribus vt super eisdem suis locis ac de summa trinit. & fide. Damnamus. Item vt saltem semel in anno quilibet confiteatur statuit, non quia de nouo tunc sit instituta confessio, sed prius festiuitatibus præcipuis quibusque confitebatur, et forsam indifferenter cuicunque.

CAP. 60.

Item declarauit verba consecrationis esse ex verbo christi, aut apostolorum vel verbaliter aut scriptis tradita ab eisdem, aut quia ex alijs locis desumi queāt prout capitulū, cum Marthæ de celeb. missarum. Et alia quāmplurima de sacramentis et rebus ecclesiasticis sunt eo cōcilio ordinata. Hic

retineret pro cultu Mac
hometi,reclamantibus,
Templariis & cunctis
Christianis , idq; circa
1235.

CAP.63.

Dumquè sedes vacasset
post Celestinum.22.men
sibus,Fredericus agrum
Picennium Bononiam
& fautores ecclesię plu-
rimum aflixit,at suppli-
catione Balduini impe-
ratoris detentos cardi-
nales liberauit, & tum
Innocētius eligitur: A-
pud quem non nisi cum
frau de etiam se habuit.
Ex quo Innocētius Lug
dunum Gallię adiens
indicto illic concilio
Fredericum litteris &
pręconibus citat qui nō
nisi dilationes quęsiuit,
ea propter dato illi ter-
mino omnium consen
su imperio & regnis pri
uatur. Vndè estrenis ex
rabie innumera damna
Fautoribus pontificis
intulit , Damna etiam
meritò

da ipsius dicitur anno. 1274. die dominica quæ 13. Iulii, ætatis suæ anno 53. Is beatus Bonauentura miraculis continuè fulgens ascriptus catha logo sanctorum per Sixtum. 4. 1482.

CAP. 69.

Philippus Cancellarius parisiensis scripsit sermones elegantes de singulis psalmis, & summam Theologiæ.

CAP. 70

Albertus dictus magnus dominicanus & tandem episcopus Ratisponensis, in diuinis scientiis, & seculari philosophia nulli suo tempore secundus, conuersatione deuotus. Parisiis, & pòst modùm Coloniæ docuit, vbi Thomã de Aquino habuit discipulum ęgregium. Cumquè Ratisponensem aliquot annis gubernasset, amore studii salutaris, ipsum deseruit ad conuentum

Hic Innocentius ordines prædicatorum & minorũ sub beato dominico & beato Francisco approbauit: & in tantis tumultibus plurima loca sacra erexit inter tantas mundi tenebras plurima scripsit, vt summam quandam decretalium, de sacramento Eucharistiæ, de sacramento baptismi & alia quàm plurima, Taxatur nichilominus à quibusdam hæreticis huius temporis, vt & alij summi pontifices præcipuè si fuerint Zelatores. At scandalosi & persecutores ecclesiæ commendantur ab eisdem cuiuscunque vitæ fuerint. Cum ob bellum inter Pisanos & Genuenses nil posset concludi pro commeatu terræ sanctæ, hic sanctus pater eò proficiscitur tollendæ discordiæ causa, sed in via apud Perusium moritur sui pontificatus anno 18. mense etiam 8. Cuius vita ac doctrina adeò

meritò quamdoquè recępit, ita vt eius imperialis corona & alia vasa aurea fuerint à Parmẽsibus conquisita. Et de hinc se omni voluptati etiam cum spadonibus dedicauit. Et credens Innocentius ipsum voluptatib⁹ quietatum, instat apud Ludouicum Regem franciæ vt iisset pro conquisitione terræ sanctæ: Et hic impediuit succursum quantò potuit, vt super Innocentio. Tandem. 6. anno à sua depositione moritur. Refert Florentinus, quia fugiens intrare Florentiam ob quendam conceptum augurum quia illic deberet mori: deceptus ęquiuocatione nominis, adiit in ciuitatẽ firesiola dictam vbi moritur.

CAP.

conuentum Coloniæ reuersus. Vbi docendo, & scribendo plurima composuit. Summam quidem Theologiæ, ac penè super totam bibliam. Item multa philosophica, & a nugacibus fuit notatus, de Nigromátia. Moritur sub Rudolpho imperatore. 1280.

CAP. 56.

Thomas. 5. ex Comitibus de Aquino Italus ordînis fratrum predicatorum, auditor pręfati Alberti magni, & etiam nonnunquam Alexandri halensis, vir eloquentia ac sanctitate doctrinæ clarus: Vndè & meritò dicitur doctor angelicus. Is cum B. Bonauentura primus fuit ex mendicantibus religiosis qui insignia & gradú doctoratus habuit, non sine iniuriosa cócertatione Guillelmi de sancto amore, maxima affectione & sanctitate coniunctus fuit bea-

deò fuit probata, vt post mortem ipsius de scriptis, aut ab eo ordinatis (teste platina) & veritate nil sit immutatum.

CAP. 61.

Honorius 3. Romanus ex Agnania Campaniæ papa 183. omnium suffragijs creatur post Innocentium circa 1216. dictus antè vgolinus, hic coronauit petrum comitem Altissiodorēsem imperatorem Constantinopolitanum, successorem Henrici & Balduini, Item & Fredericum 2. Romanum imperatorem, quem postmodum deposuit & excommunicauit tanquam continuum hostem ac ecclesiæ persecutorem. Hic statim instituit legatum Iohannem columna cardinalem, qui ad cōponendas res Asiæ proficisceretur cum copijs, quas Innocentius ad eam rem colegerat, cum quo et beatus Franciscus adijt, qui vt reuelante illi domino prædixit

CAP 64.

Iſque fredericus primogenitum ſuum Henricum, qui de ipſius tyranide dolebat fecerat detineri in carcere cum liberis, & illic moritur. conradum autem qui illi ex Yole filia Regis Hieroſolimitani fuerat natus, miſerat in Alemaniam, vt illic regnaret. Vndè Manfredus ab eo ex concubina genitus, cum eodem ſolus erat, cui & plura oppida teſtamento legauerat, qui & timens ne pater ſuperuiuens reuocaret conuenit cum Camerario & patrem cum ſeruicali ſuffocauit ac ſolemniter, quanquam eſſet excommunicatus, ſepeliuit.

Hic Fredericus, à Manfredo ſpurio filio fuit extinctus cum imperaſſet annis. 33. Quod ſentiens Conradus,

Apuliam

to Bonauéturæ, & sancto Regi Ludouico, quem quidem Regem sanctum, sancti sæpius comitabantur. Tot tátaquè scripsit volumina super sacrá scripturam, sententias, de Rebus ecclesiasticis, de fide & scientiis humanis, vt vix habeat parem, Scripsit officium de eucharistię sacramé to, & cóposuit iubente Vrbano 4. quod nunc canitur in ecclesia dépta prosa Lauda Sion, quam conposuit beatus Bonauentura, vt in ipsius legéda. moritur sub Rudolpho imperatore. 1274. & fuit canonisatus à Iohanne. 22.

CAP. 72.

Petrus de Tarentasia, ordinis prædicatorum, effectus cardinalis Hostiensis, habuit sermonem in obsequiis beati Bonauenturæ, proposito themate doleo super te

prædixit, & si primum Damietam seu Heliopolim conquisissent nichilominus orta dissentione inter legatum & Regem Hierosolimitanum fuit maior interitus in excercitu christianorum. Nam pro suorum nobilium redemptione qui captiui erant, & redditione ligni sanctæ crucis à Barbaris compulsi sunt eandem Damietam reddere infidelibus, die natalis domini, quæ die purificationis beatæ mariæ fuerat inhabitata 1221. *Hic summus pontifex Regulam beati Francisci confirmauit* 8. *sui pontificatus anno cum secũdum verba einsdem iam ab Innocentio esset approbata. Confirmauit & ordinem beati dominici sub quo Isdem sanctus moritur & beatus Franciscus pariter.*

CAP.

Apuliam & Siciliam accessit, & Manfredus eius partes tueri simulauit. Et hinc Conradus cœpit more sui patris affligere ecclesiam. At leni detentus infirmitate veneno in clistere posito à Manfredo intoxicatur, relicto paruo filio Conradino.

CAP. 65.

A depositione autem Frederici & à morte eiusdem circa. 1244. ferunt imperium vacasse annis. 28. prout Palmerius & alii nonnuli, nó simpliciter, sed quia nulli sint coronati. Henricus etenim. 7. Lantegrauius seu princeps Thuringiæ maritus beatę Elisabeth fuit electus à depositione Ferderici & fuit imperator. 108. Et is prout Cario citat victoriam obtinuit aduersus Conradum, & eum ex Alemania fugauit, qui & 5. annis imperauit

te mi frater Ionatha. Hicquè post Gregoriũ 10. fuit papa Innocentius quintus. docta plurima cõposuit in Paulum, in sententias, psalmos &c. sub eodem Rudolpho circa. 1275

CAP 73.

Hieronimus de esculo ordinis minorum 9. generalis minister post beatum Bonauenturã, & pòst modũ prenestin⁹ & tandẽ Nicolaus papa. 4. vir in diuinis scripturis eruditus & ægregius declamator missus à Gregorio. 10. Constantinopolim (cum fratre bona gratia dalmata qui post eundem fuit generalis minister) ad Gręcos, eos persuasit venire ad obedientiam ecclesiæ & ad concilium Lugdunense. Item & ad Tartaros qui baptisati fuerũt. Et hi patres reuersi

CAP. 62.

Eo anno Tartari ex scythia aut ex montibus Indiæ digreßi, Parthiam, Mediam, Persam, Aßiriam & Armeniam deuastarunt & per Sarmatas iuxta palũdes Meothidis sedes posuerunt, hicque Honorius tandem rebus externis vtcunque quietis plurimas ecclesias restituit, & quasdam ædificauit. Cumquè ea quæ bonum decẽt pastorẽ strenuè esset executus, moritur anno sui põtificatus 10. mense 7. pœnè in dimidio:

CAP. 63.

Gregorius 9. natione Cãpanus seu Hernicus papa 184. nepos Innocentij 3. ex familia comitũ Agnaniæ ordinatur 1226. hic statim Fredericum monet sub anathemate, vt primo tempore in Asiã proficiscatur cum exercitu recuperandæ Hierosolimæ causa. Qui cum fraude simulauit ire vt super eo dicetur.

Gregorius

rauit &'ſagita percuſſus in obſidione vlmæ obiit

CAP.66.

Guillelmus Comes Holandiæ imperator. 109. fuit electus circa. 1249. & cum benignè annis 7.imperaſſet, interfect⁹ fuit à Friſonibus.

CAP.67.

Alphoſus Rex Caſtillię, & Ricardus Comes Cornubiæ, frater Regis Angliç, cum diuiſione fuerunt electi circa.1252. Aitquè Platina ſuper Clemente. 4. magnam contentionem ortam inter ipſos pro imperio.Nam Rex Caſtellæ armis & largitione id quærebat & electores nó facile aſpiciebant ad Ricardum. Cario autem narrat Alphóſum potius vt literarum amatorem non acceptaſſe, & quia Richardus receptus

uersi ab eisdem mirāda narrarūt de ipsis coram toto cōcilio. hic sermones vtiles composuit de sctis, et alia circa. 1270.

CAP. 74.

Haymo anglicus ordinis minorum generalis minister. 5. electus 1239. præsente & vota recipiente Gregorio. 9. & ab eodem confirmatus, fuit vir sacris scripturis, vita & doctrina clarus. Breuiariū correxit iussu Alexandri 4. & rubricas adiecit. Scripsit super sententias, & alia quædam, claruit vsquè. 1270.

CAP. 75.

Simon de Tornaco præsbiter doctor parisiēsis docuit & scripsit super sententias & sinbolum Athanasii. At ferūt quod Aristotelem nimium secutus in quibusdam errauerit.

Aldaricus de Argentina, dominicanus ægregia

Gregorius hic volumen decretalium ex multis in unum compillauit per pænitentiarium suum dominum Raymundum prædicatorij ordinis Beatus Frācíscus dum in humanis ageret hunc adhuc cardinalem in patrem & protectorem prælegerat, & spiritu prophetico prædixerat papam futurum. Hic 2. anno sui pontificatus ex Perusio aßisium petijt, ut myracula quæ de beato Francisco ex communi fama audiuerat probaret, et comperta veritate eūdem in numero retulit magno habito christianorum conuentu. Dumquè Fredericus simulasset ire versus terram sanctam & Raynaldum præfectum dimisisset cum alijs satellitibus qui terras & oppida ecclæsiæ peruastassent: hic sanctus pater manus ad fortia misit & eosdem deiicit ac fugauit. Studuitquè perusinos exulibus cōturbatos

receptus non fuerit. Vndè ſuper his vacauit imperium annis. 17.

CAP. 68.

In ea autem vacatione imperii plurima euenerunt. Rex enim Daciæ Henricus à proprio fratre Abel fuit ſubmerſus & non multò pòſt etiam iſdem Abel per friſones. Rex Hungariæ pro terminis & terris cõterminalibus tanta multitudine bellum mouit aduerſus Regem Bohemiæ, qui & tãta vi reſtitit vt ex puluere commoto, ſe ſe clara die agnoſcere non poſſent, attamen Bohemus preualuit. Carolus item Andegauenſis conuocatus fuit ab Vrbano 4. qui repreſſiſſet tyranidem Manfredi, & Regnis Siciliæ Ihieruſalẽ & Apuliæ inſigniret, abſquè aſpiratione ad imperium, ne hinc forſam ſchiſma

gia etiam ſcripſit.

Otho etiam Frigienſis epiſcopus ſcripſit opus hiſtoriarum:

Guillelmus epiſcopus pariſienſis Aluern⁹ multa docta opuſcula etiam compoſuit, tẽpore Frederici 2. circa 1230.

CAP. 76.

Guillelmus duranti epiſcopus mimatenſis cõpoſuit repertorium iuris, Rationale diuinorum & alia quędam circa 1286

Guillelmus epiſcopus Lugdunẽſis etiam dominicanus Docta compoſuit in ſententias.

Ioãnes valeix aliàs galenſis ſeu vt reor, de gallandia anglicus ordinis minorum multa preclara ſcripſit circa. 1270, tempore Rudolphi imperatoris.

CAP.

turbatos quietare eò profectus.

CAP. 64.

Interim Romæ à quodam Hannibale ex Hãnibalibus cõcitatur populi ſeditio ac coniuratio, & quorũdam ſacerdotũ hæreſis: quos diuina vltio compeſcuit inũdatione tyberis, ac tanta peſte vt vix decimus ſuperfugerit. At pontifex Romam adueniens ſumma clementia populo ignouit pulſoq; Hannibale ordine ſenatorio, ſacerdotes hæreſim faſſos benignè correxit.

CAP. 65.

Tumquè (vt aiunt) Reate ob valetudinem ſe conferens beatum dominicum cathologo ſanctorum aſcripſit patrem dominicanorum ac Spoleti beatum Anthonium de padua ordinis beati Franciſci. Item & poſtmodum beatam Eliſabetam filiam Regis Hungariæ, vxorem Lantgrauij Thuringiæ imperatoris.

Hicquè

ſchiſma oriretur inter Alphonſũ & Ricardũ.

Quiquidem Carolus cum fratris adiutorio, ſancti ſiquidem Ludouici Regis Franciæ, dicta Regna obtinuit, de uictis Manfredo & Cõradino. At de hac Regni tranſlatione, expreſſior erit mentio cathologop riori.

CAP.69.

Sanctus verò Ludouicus Francię Rex prioribus laboribus & expenſis non perterritus iteratò pro conquiſitione terræ ſanctæ iter cũ duobus filiis, & Theobaldo Rege Nauarræ ac Edoardo Rege Angliæ, & alijs quàm plurimis aſſũpſit, qui ex conſilio per Tuniſium ſunt agreſſi, vt eo Regno detento, quod in medio conſiſtens, magnam transfretantibus præſtabat impedimentum, facilius alia terra cõquireretur Vrbem Cartha-

CAP. 77.

Gualterius episcopus Pictauiẽsis ordinis minorum sermones vtiles scripsit iubente Alexandro. 4. Itẽ & super sententias scripsit. De ipso citat florentinus titu. 24. 3. partis, quia cũ fuisset cõpulsus ad episcopatum Pictauiensem, & pro iure eiusdem ecclesiæ habuit litẽ cũ Clemẽte. 5. qui in Auinionem residebat, quapropter ipse Clemens eum deposuit, & remisit ad claustrum. At ipse in extremis fecit litterã qua appellabat à sententia eiusdem Clementis, & ea in manu dextra inclusa sepultus est.

Mirum, nam biennio à morte eiusdem sancti patris, curiosè voluit Clemens experiri an ita esset, & tumulo aperto aspicere, qui nec manũ ipsius apperire potuit, nisi facta promisione, quòd

Hicque ob Frederici persecutionem in vrbem se recipiens, & si à Iohanne Cincyo senatore vrbis prohiberetur, Nihilominus à Iacobo capotio honorifice susceptus & protectus quieuit. Ac Fredericum ita perturbantem continuè iterum anathemate ferit. Suscipiens item legatos beneuentum, & Venetorũ, confederauit vtrosquè simul & cum imperatore Constantinopolitano Balduino 2. & eosdem ecclesiæ tutores conquisiuit. quibus is Fredericus infælix innumeras oppreßiones intulit, ita & pontifici, Vnde super his Gregorius concilium apud Lateranum indixit vt ratio de his haberetur. Attamẽ Fredericus terra & mari vias præclusit, ac quosdam cardinales & prælatos in uantibus Pisanis in carcerem coniecit, qua ex re Gregorius ob concæptum dolorem non diu superuixit

Carthaginem cum castro de la goulette manu potenti conquisierunt. Verum eo anno pestilentia tanta in eorum exerciiu prevaluit, vt obierint Ioannes filius Regis, & dominus legatus pappe Cardinalis Albanensis, cuius lo lo sanctus Bonauetura fuit suffectus. Item & non multò pòst isdem Christianissimus princeps beatus Ludouicus, & quàm plurimi Barones & Comites. Qui quidem Rex consueta oratione pro populo suo intercedebat, aiens. Fac domine quęsumus nos prospera mũdi despicere, & nulla eius aduersa formidare, & pro suis orabat, esto domine plebi tuæ sanctificator & custos &c. obdormiuit in domino, aiens, Introibo in domũ tuam domine. At Carolus frater obtenta victoria de

quòd litteram illi restitueret, prout fecit.

CAP. 78.

Guillelmus Varro Anglicus, professione minor, preceptor Ioannis Dúns scoti docta super sententias scripsit, quæ semper non probat scotus scripsit tẽpore Rudolphi imperatoris circa. 1270.

Geraldus monachus sãcti Quintini scripsit de translatione sanctę crucis à beato Ludouico & de miraculis ipsius & beatæ Elisabeth.

CAP. 79

Guillelmus lamarensis franciscanus additiones in beatum bonauẽturam scripsit, & in sententias 1280.

Richardus etiam eiusdem ordinis Remensis archiepiscopus, docta scripsit circa. 1270.

Guillelmus itidem de Samuto Carmelita,

Egidius

xit sed moritur sui pontificatus anno 14. et mẽse 3. Ante cuius obitũ inassueta solis eclipsis præcessit.

CAP. 67.

Celestinus 4. mediolanensis ex familia Castilionum papa 185. eligitur circa annum domini 1240. iam senex & valetudinarius insignis & sanæ doctrinæ, vndè et 18. die sui pontificatus moritur relicto sui maximo desiderio quo sperasset omnes se sub eius pontificatu futuros fælices. Vacat tum sedes ante alterius electionẽ 22. mensibus oppinione maiorũ ecclesiæ, vsque quo cardinales detẽti à Frederico essent liberi et interim patrimonium ecclesiæ et eius ꝓtectores Fredericus prout potuit detinuit & afflixit. Balduinus 2. imperator Constantinopolitanus, in his commotionibus omissa spe rei benè agendæ in Asia reuersus cum Raymũdo comite Tholosano 2.

precibus

ria de Manfredo & Cõ
radino, Regno ſuo debi
tè inſtituto, iuxta promiſ
ſa Tuniſium acceſſit, ea
penè hora qua frater
Rex emiſerat ſpiritum,
& obuiantes primorib⁹
exercitus prenunciatur
de valetudine fratris,
qui diſſimulato merore
eundem ad fratrem per
ducunt, quem vt mor-
tuum conſpexit, humi
proſtratus orationem ſi
mul & lachrimas fudit.
Ex Guaguino lib.7. fo.
118. Surgens Rex Caro-
lus & temperans horta-
tur, vt confidentius a-
gant, ne hoſtis vicinus
efficeretur ferocior, nõ
enim inimici diſtabant
niſi ad 4. lapidem zabu-
loq; per aerem expenſo
Francos inquietabant,
& ſi nũquam prælii po-
teſtatem exhiberẽt. Ca-
rolus nihilominus cum
ſuis eos proſperè inua-
ſit, & inuadere parabãt.
Quod ſentientes Sarra
ceni,

Egidius de Roma prior generalis Augustinensium, dehinc Bituricensis archi episcopus, auditor beati Thomæ, multa docta opuscula scripsit 1280. Ita & Iohannes de Parma frater minor, & Iohãnes Christophori dominican⁹.

CAP. 80.

Henricus de Gandauo archidiaconus Tornacensis doctor solemnis dictus, scolastica & subtilia cõposuit. Quæ & in aliquibus scotus contemporaneus subtiliùs impugnauit.

Hambaldus Romanus docta quædam etiam edidit.

Hugolinus etiam patriarcha Constantinopolitanus Augustinensis Arletus. 10. minister generalis ordinis minorum electus. 1285. docta composuit, etiam (vt aiunt) concordãtias bibliorum.

precibus obtinuit apud Fredericum vt cardinales incolumes dimitterentur. Quapropter Anagniæ habito concilio concluserunt de nouo pontifice creando.

CAP. 68.

Innocentius 4. papa 186. Sinebaldus ante vocatus Genuensis ex comitibus Armeniæ, notus antea & familiaris Frederico, vndè nec super electione eiusdem fuit delectatus. Instituitur episcopus pontifex Agnanie circa 1242. Is statim suscepto pontificatu mentionem facit de pace ineũda cum Frederico, etiam Rege Balduino interueniente & res in longum protracta nil nisi fraudem Frederici detexit. Quibus agnitis Innocentius in franciam apud Lugdunum se transtulit, dumque intellixit pòstmodùm Fredericum ad voluptatem deflexum, animum ad liberationem terræ sanctæ dedit nam eo

ceni,pacta postulant & iniunt, vt omnem impensam ipsi cumpensent annuum tributum Regi Sicilię quotannis soluant captiuos dimitant, & fidem Christianam per frarres Sācti Domi nici, & Sancti Ftancisci permittant communicari.

CAP.70

Rudolphus imperator.III.Comes (ut aiūt) de Habisbourg Prouincialis Halsatiæ, vaccāte aut diffidente imperio eligitur circa annum domini.1237.ea(ait Platina) conditione vt sequente anno Romam peteret coronę assumendæ causa. Qui & si non iuerit, eius nihilominus electio fuit à gregorio decimo probata in concilio Lugdunensi. Qui & conuenerunt apud Lausanum dumGregorius reuertetur in Italiam, & obuium tum habuit Alphó

CAP. 81.

Iacobus de voragine episcopus Iauuenensis dominicanus diuinis scripturis exercitatus, ob quarum alegationes crebras dictus fuit de voragine. Scripsit doctas epistolas & legendam auream sanctorum circa. 1290.

Lucas quidã Italus professione minorũ etiam doctus scripsit postilas: Ita etiam & dominus Conradus de haberstat dominicanus: Nicolaus item de bibera teutonicus, Ioannes parisiensis Dominicanus & Nicolaus Gallicus carmelita circa hæc tempora scripserunt.

CAP. 82

Richardus de media villla anglicus ordinis minorum, in sacris literis iure canonico & philosophia peritissimus

Frederico abscedente, Hierusalem statim fuit agressionibus arabicis resumpta & eo facilius quo absquè muris erat, & Soldano iubente fuit resumpta, vndè & Innocentius Ludouicum Regem franciæ incitauit ad eam resumendam qui ex voto id fuerat pollicitus. Veruntamen tartari superuenientes eam sanctã expeditionem impediuerunt, de quibus pòstmodũ agetur. Ludouicus nihilominus eam viam accelerat & primò prosperè, nam fugato Soldano, Damietam obsedit. Fredericus autem ad arma conuersus quantò potuit impediuit ne nostris succursus mitteretur & terras ecclesiæ ac ciuitates tumultu repleuit.

CAP. 69.

Placuit tandem altissimo vt Fredericus finem flagitijs daret, suffocatus à suo spurio Manfredo vt super eodem Frederico. Vndè Inno-

ſum Regem Caſtellę cõ quærentẽ quia imperium Rodolpho mandaſſet. Verum Aphonſus accæpta pontificis ſatiſfactione, ius omne Rodolpho conceſſit, qua forſam ex cauſa Caryo arguit, quia philoſophiæ deditus non curarit de imperio. Adrianus 5. papa Genuenſis hunc Rodolphum in Italia cõuocauit ad conuincendam Caroli Regis potẽtiam, vt ſuper eo Adriano. Nam bello Bohemico implicitus ire nequiuit. Initio enim ſui imperij acre bellum habuit aduerſus Bohemos & victis barbaris, etiam præualuit in Bohemos à quibus & Auſtriam conquiſiuit & Alberto filio dedit.

CAP.

simus & scolastic' quim & doctor in vtroquè iure, & in sacra pagina, in qua dicitur doctor copiosus, aut solidus, egregia scripsit super sententias, & super euãgelia, & Pauli epistolas, & super distinctiones decreti, ac vtilia & profũda decreta de ordine iudiciorum de cõceptione beatæ virginis, & alia quàm plura. Claruit parisiùs circa. 1280.

CAP. 83.

Matheus de aqua sparta. 12. minister generalis ordinis minorum electus 1287. & deinde Cardinalis episcopus Portuẽsis scripsit super sententias. Item & in Paulum, & sermones, ac tabulas, super magistro sententiarum.

Guillemus parali dominicanus, scripsit summam vitiorum & virtutum, & alia nonnulla.

dè Innocentius cum prius inter sanctos ascripsisset Hedimundum episcopum Cantuariensem, & Petrũ martirem ordinis prædicatorij, & Stanichlaum episcopum Cacrouiẽsem vocatus à proceribus Regni Siciliæ spe obtinẽdi Regnum in breui moritur & sepelitur apud Neapolim sui pontificatus anno 11. & dimidio instituit octauam natiuitatis beatæ virginis vir doctus, cõposuit enim apparatum decretaliũ auctenticas, & apologeticum de iure imperij, Hugonem cardinalem, & Alexandrum Halensem plurimum dilexit.

CAP. 70.

Post mortem Innocentij non concordantibus cardinalibus sedes pontificia ferè biennio vacauit & Manfredus interim Regnum Siciliæ, & terras ecclesiæ detinuit, Tentauitquè nepotem Conradinum intoxicare, & maximam

CAP. 71

Et Rex Bohemus Othocarus bello etiá captiuatur à Rudolpho, ac detinetur ad tempus, vt ville mácipium, at pòst modùm ab eo liberatur, & Regno restituto suá etiam filiam illi dedit vxorem. Caryo, tamen ac Florentinus potius aiũt eundem in conflictu occisum, & eam misericordiam filio suo Vincelao (qui inter sanctos fuit numeratus) fuisse præstitam. Citat Florentinus Rudolphũ hunc in Lugdunensi cócilio cófirmatum, & institutum directorem militię ecclesiasticæ in terram sanctam, vt & Romam per transiés susciperet coronam imperialem, vtquè acceleret iter deppolita fuit summa 200. milium florenorum illi pro ea expeditione soluendorum apud Lugdunum. Item & decimam beneficiorum

Giraldus Teutonicus, & Iohannes de sancto Geminiano ordinis minorum docta scripserunt.

CAP. 84.

Iohannes duns scotus ordinis minorum vir omni scientia profundus, & peritus, vndè & doctor subtilis nuncupatur composuit super sententias & quolibeta excellentia. Item de primo principio complexo & incomplexo, in methaphisicam, de anima, vniuersalia & alia innumera, & mirum cum re & nomine fuerit subtilis in nullo tamen fuit ab vniuersitate taxatus, vt alii quamquàm doctissimi. Aiunt quòd etiam in Paulum scripserit. Moritur tempore Alberti imperatoris. 1308. sepultus in Colonia Agripina apud fratres minores.

mam tyrãnidem exercuit. Dum enim is Conradinus esset puer in Alemania cum matre, legatos misit Manfredus, qui colore visitationis eundem necassent, at prouida mater aliũ præclarè indutum loco eius ostendit; cui confectiones venenatas dederunt, qui hinc statim obijt ex quo reuersi proclamarunt Conradinum mortuum, et Manfredum regem, qui hinc maiori tirãnidi intumuit.

CAP. 71.

Alexander 4. papa 187. Campanus eligitur circa 1254. Manfredum statim monuit ne ita in ecclæsiam insurgat qui in deterius semper processit spretis etiam Censuris. Ludouicus Rex franciæ cum suis in terra sancta oppressus peste ac fame Damietam repetens incidit in manus inimicorum, & capitur cum suis fratribus, comite Pictauiẽn. & comite Andegauensi,

Scripsit

ciorum ecclesię ordina
runt ad ſexennium pro
ea expeditione ſoluen-
dam. Qui & pollicitus
fuit illuc Mediolanum
die certa conuenire ſub
pœna excommunicatio
nis : quod bellis Alema
nicis implicatus non ad
impleuit. Ideò nec co-
ronā accepit, ac potiùs
fuit excommunicatus,
& pro ſatisfactione Co
mitatum Romanidæ,
eccleſiæ dedit.

CAP. 72.

Tempore huius Ru-
dolphi, Siculi cæperunt
machinari & inſurgere
aduerſus Carolum Re-
gem Siciliæ commoti à
quodam Ioanne prochi
ta, eo colore quia ab eo
& ſuis gallis nimis gra-
uarentur impoſitioni-
bus & oppreſſionibus.
Et quędam diſcordia or
ta eſt inter Nicolaum
terriū & Carolum Re-
gem, cauſis citatis
alio

Scripsit & is doctor super 4. euágelia & super Genesim ad litteram. Item sermones de tempore & de sanctis & in sententiarum cursum exouiensem qui cómuniter legitur, & cursum pariensem qui dicitur reportata, vtile opus & compendiosum: Ac super cursu exouiensi. Anthonius de fautis summaria, quotationes & plurima adidit, quæ non sunt in scripto anglico.

CAP. 85.

Symó monachus hafsligensis Benedictinus, moralia beati Gregorij abbreuiauit & recollegit alia quàmplura.

Rainerius Pisanus dominicanus, vir studiosus, summam de casibus scripsit quam prænotauit pantalogiam, claruit sub Alberto circa annum. 1300.

Benedictus

gauensi, attamen sub altero Soldano pro accepta pecunia & restituta Damieta liberantur, & deducuntur salui vsque Ptolomaidam, at in ea terra adhuc per annum remansit. Dum autem sanctus Ludouicus franciæ Rex per sexenniū stetisset in sancta expeditione conquirendæ terræ sanctæ, Manfredus continuè impediuit ecclesiam tyrannicè opprimens. Item & Eccelinus tyrannus de quo sub Gregorio 9. quod copias habuisset à Frederico 2. cum quibus impugnabat ecclæsiam, hoc etiam tempore eandem plurimū turbabat, at domino volente, inflicto illi vulnere apud sicinum moritur cum fratre & liberis.

Tum etiam oritur bellum inter Genuenses & Venetos quod multo amplius deturbauit, vtquè inimicus nil turbationis omitteret. Balduinus imperator Constantinopolitanus quo

stante

alio cathologo, vbi de Regno Siciliç Vndè & is Nicolaus ab eo dignitatem senatoriam abstulit & suasit Regi Aragonum Regnum Siciliç ad eum spectare per vxorem filiam Manfredi. Martinus. 4. tamen eam dignitatem eidem restituit. Sed & Paleologum imperatorem excommunicauit qui pacta cum eodem Rege non seruaret.

CAP. 73.

Verum super his Paleologus & Petrus Aragoniæ Rex fœdere belli sociantur aduersus Carolum regem, & Petrus expectans noua ex concitatione Prochitæ in Affricam contendit cum classe, & populatus littora Hyponétium, Rediit in Sardiniam: & interim Siculi cócitante Prochita conueniunt, vt ad primum sonum cápanæ pro vesperis

Benedictus Caietanus qui pòstmodum Bonifacius. 8. compilauit. 6. decretalium, & alia nõnulla, sed de ipso in ordine pontificum initio. quinti libri.

CAP. 86.

Hubertinus de Cassali ordinis minorum, vir deuotus & doctus, cum videret eum ordinem à prima institutione (vt aiebat) deficere, nouas quasdam separationes sub specie reformationis incæpit, eidem annuente & adhærente Raymõdo Gauffridi, qui fuerat minister generalis eusdem ordinis, & obtinuit à summo pontifice Clemente quinto confirmationem, qui tamen auditis superioribus ordinis, precipuè Alexandro de Alexandria generali ministro, ea reuocauit, & super ea re edidit eam Clementinam

stante spes aliqua conquirendæ terræ sanctæ super erat, auxilio Genuensium à Michaele palleologo græco deuincitur et fugatur. Cum Galli 59. annis tenuissent imperium. Et in hijs disturbijs, Claram inter sanctas retulit põtifex Alexander. papa pro his disturbijs sedandis Vuiterbium proficiscitur pacem inter Venetos & Genuenses compositurus, qui & tædio animi illic moritur & sepelitur cum sedisset annis 7. Viros doctos semper dilexit & pauperes pro christo, vndè & Guillelmum de sancto amore condemnauit cum suis erroribus aduersus statum mendicantium. Beatos Thomam & Bonauenturam iussit recipi ad doctoratum in parisiensis vniuersitate renitente et obsistente eodem Guillelmo.

CAP.

peris conuenientes, Gal
los nil meditantes absq;
sexus vel ætatis discrimi
ne cæderẽt, & adeò sæ-
uitum est vt etiam gra-
uidæ mulieres cum fru-
ctu & prole necarẽtur,
& hinc cum multorum
exterminiũ optatur, in
precantur eis vesperæ
Siculæ. Et Carolus cõ-
pulsus est Apuliam re-
dire, & iurgium adeò
succreuit vt ad sigulare
certamen conueuerint,
vt centum contra centũ
qmod tamen fuit inte-
ruptum. Sed & Carolus
Salernitan⁹ filius Caro-
li captiuus fuit in Ara-
gonia, tandem liberatus
datis filiis obsidibus,
qui illic per septennium
fuerunt. Ex quibus fuit
sanctus Ludouicus epi-
scopus vn⁹ & Philippus
Rex

nam quę incipit Exiui de paradiso, de verbo. signifi.
Vndè is Hubertinus trã sijt ad Cartusianos. Scri psit quædam docta, vt aiunt, quamquàm non in omnibus conformia menti & opinioni ecclesię, maximè vbi assumit canticum Simeonis fuit circa 1300.

CAP. 87.

Alanus de insulis Teutonicus, vir omni scientia clarus. vndè ab vniuersitate parisiensi dicitur doctus vniuersalis multa docta opuscula composuit super sententias & sacram scripturã, Claruit etiam sub Alberto circa 1300.
Albertus patauinus Augustinensis sermones de sãctis & 40. & alia quædam docta composuit.
Iacobus de Vviterberbio Archiepiscopus Neapolitanus Augustinẽsis edidit præclara opera,

CAP. 72.

Vrbanus 4. Gallus, ex Vrbe Trecensi, Patriarcha Hierosolimitanus, creatus papa 188. circa annum domini 1261. hic instituit festum & solemnitatem sacro sanctæ Eucharistiæ. milites ex gallia reuecauit qui Manfredo tyranno restitissent. Vndè & Iordanis dux copiarum Manfredi ad eum reuocatus: Guelphis fautoribus pontificis aliquam respirandi facultatem dedit. Isquè Manfredus copijs comparatis ex Sarracenis ditionem ecclesiasticam inuasit, etsi non semper fœlici exitu pro ipso. Vndè Vrbanus beatum Ludouicum franciæ Regem hortatur vt primo tempore Carolum fratrem ducem Andegauiæ, & Prouinciæ Comitem, vxorio iure cum armato milite mittat, quod què sibi animo esset eundem Siciliæ, & Hierosolimæ Regem (pulso Manfredo) instituere,

Rex Franciæ cum filio Carolo valesiensi pro Regno Arragoniæ dato prius illis in prædam cō certarūt, ac Petrus Rex ex īflicto vulnere obijt. Ita & Philippus Rex Franciæ in his incommodis infirmitate grauatus apud Parpinianū obijt. Pariter & eodem anno. 1285. Obijt papa Martinus. Et Rex Carolus primus dum copias & necessaria præpararet vt ante vernum tempus aduersus Petrū certaret, infirmitate grauatus apud Apuliam deuotissimè sumptis ecclesiæ Sacramentis reddidit spiritum. 7. Ianuarii anni præcedentis, hoc est, 1284. honorificè sepultus apud Neapolim. Carolo regi Carolus. 2. filius eiusdem successit, adhuc (vt creditur) in Arragonia detētus. Vndè & post quadriennium ab eius detentione

ra, ad Clementem. 5. circa. 1310.

Alexander de Alexādria. 16. minister generalis ordinis minorum electus apud Barchinēsem. 1313. & sequenti anno obiit Clemens. 5. & sedes Romana penè biēnio vacauit, obiit & isdem generalis, post quem ordo per. 17. mēses fuit sine generali.

Vndè quidam zelatores ex prouincia Narbone, videntes relaxationem ordinis, recesserunt ab eius vnitate cum maximis commotionibus & defformitate habituū, quos pòst modùm Iohannes 22. conpescuit vt in extrauaganti. Quorumdam. Hic composuit super sententias & in Methaphisicam.

CAP.

instituere, & si non nisi tempore sequentis pontificis sit completum. Tempore huius Vrbani floruerunt, Albetus magnus, sanctus Thomas de Aquino, & beatus Bonauentura. Qui & tandem Perusij moritur sui pōtificatus anno 3. & mense. Ferunt Cometam per tres menses priùs apparentem, in eius morte disparuisse.

CAP. 73.

Clemens 4. papa 189. Guido Fulcodi antè nominatus patria Narbonensis: qui meritò ob vitæ & doctrinæ sanctitatem fuit creatus pontifex circa 1265. hic primus causas in curijs integerrimè agebat. Vxorem prius habuit, quæ duas filias illi genuit. Quarum vna fuit religiosa, cui 30. libras turonenses: Alteræ quæ viro suæ conditionis nupserat 300. libras dotis nomine dedit.

Nepoti

tentione Rex Angliæ vtriq; affinis obtinuit vt tantem liberaretur datis tribus ex ſuis filiis obſidibus qui inibi per ſeptennium ſuerunt. & is Carolus liberatus ſatis fœliciter cum Dongione Petri Regis ſucceſſore militauit, & initis cũ eo Treugis duorum annorum filius eiuſdem Carolus Martellus à legato Papæ Rex Hũgariæ coronatus eſt.

CAP. 74

Carolus & Dongianus pòſt modum pacem inierunt cum certis pactis. Et Dongianus alteram Caroli filiam accepit vxorem. At Fredericus frater Dongiani regnũ Siciliæ detinuit fauẽtibus Siculis. Dum què à Carolo rege & Dongiano, ac Carolo Valeuſi inuaderetur, cõpoſuit cum Rege Carolo vt etiam alteram filiam haberet, & regnũ

Siciliæ

CAP. 88.

Michael de Cesena, ordinis minorum fuit minister generalis. 17. successor dicti Alexandri electus circa 1316. dicitur etiam quædam docta scripsisse, de eodem, ac de Guillelmo Octrā per amplius sub Ioanne 22.

Bertrandus etiam eiusdem ordinis scripsit circa 1325. Iohannes de columna, dominicanus, archiepiscopus Messanensis, historiarum sagacissimus scrutator, edidit volumen quod dicitur mare historiarum.

CAP. 89.

Martinus ordinis predicatorum papę pœnitentiarius, & pòst modùm episcopus, excellēs verbi dei declamator tabulam composuit decreti quę dicitur decreti Marguareta.

Item & Chronicam quę dicitur Martiniana, quam sæpius in hoc opere

Nepoti clerico quem reperit tres habere præbendas iussit vnam tantum retinere, aiens se deo & non carni aquieturum. Omnes penè acclamant hunc sanctum virum, qui nec carni & sanguini acquiescere voluit, egisse priout & nunc et semper fieri deberet pauci nihilominus aut nulli qui dicant sat meis aut mihi. Clamant in alios vt omnia habere queant & sæpius sub alieno titulo. Hic sanctus pontifex Carolum Andegauensem & Prouinciæ Comitem fratrem beati Ludouici, accitum à prædecessore Vrbano pro tuitione ecclesiæ aduersus Manfredum tyrannum, recæpit collato illi senatorio munere, quem & Siciliæ ac Hierusalem & pòstmodùm Apuliæ Regem declarauit. Carolus igitur proficiscens, Regno cum pace obtento, etiam dono pontificis senatoriam dignitatem circa 1268.

Siciliæ pro dote, ea ſo-
lummodo viuente: Ni-
hilominus vtrumquè re
tinuit, & ita ſemper re-
manſit bellum pro eo
Regno. de his expreſſe
in cathalogo. 4. ad le-
uam huius.

Hic Rudolphus, vt prę
miſſum eſt, Auſtriam cō
quiſiuit, & eam pro fu-
turo Alberto filio dedit
titulo imperiali. Et ab
eo Alberto Originati
ſunt principes Auſtriæ.
Itidem & Rudolphus
filiam Vincelao Regi
Bohemorum dedit v-
xorem, qui quidem Vin
celaus inter ſanctos eſt
relatus. Tempore Hono
rii. 4. Rudolphus Can-
cellarium miſit in Hetru
riam, qui populos pro
precio ſumpto liberos
faceret, & quanquam
tanto pricipi eſſet indi-
gnum, papa Nihilomi-
nus non ægrè tulit, quia
hinc ditio eccleſiaſtica
ſecurior eſſet.

Circa

pere secutus sum. Item sermones & aliaquædam Sunt qui dicunt ipsum Benedictinum, à similitudine nominis Mariani scoti, qui etiam chronica scripsit.

Claruit sub Ludouico. 4. & circa. 1320.

CAP. 90.

Gerardus Odonis ordinis minorum. 18. minister generalis, electus post Michaelem de Cesena in cap. parisiensi 1329. vir in diuinis scripturis & scolasticis doctus ac vita clarus. scripsit super sententias, & in libros Ethichorum. Item composuit officiũ de stigmatibus beati Frãcisci, quòd canitur in ecclesia, dicitur etiã quod edidit quædam commẽtaria in quosdam libros bibliorum, rexit ordinem annis. 13. vt in memoriali ordinis..

Anno verò 1342. quo Benedictus. 12. ex hac luce migrauit, Clemens. 6

1268. *exercuit. Et tandem Clemens pontifex sui pontificatus anno 3. die 21. moritur & sepelitur Viterbij. Vbi primum Edinigem Poloniæ ducissam inter sanctas retulit: beatum Bonauenturam cum eius doctrina magna precio habuit. Mortuo itaquè pontifice, Carolus ditione ecclesiæ paccata, nauigio Pisanorum in Africam ad fratrem Ludouicum Regẽ transfretauit. Qui quidem fratrem repperit mortuũ, cum filio suo Iohanne, & domino papæ legato, & alijs plurimis, ex quo Treugis initis ad decennium cum Sarracenis, eis conditionibus quod tributum annuum Regi Siciliæ soluerent, captiuis dimissis cum libera facultate prædicandi fidem per fratres predicatores & minores, reuersus est Carolus cum Philippo Rege Nepote, & Viterbium applicantes, cardinales adhuc de instituendo*

Circa hæc tempora obiit Michael Paleologus imperator Constãtinopolitanus, & sacerdotes ac monachi Græci vetuerunt quominus loco sacro inhumaretur quia in cócilio Lugdunensi consensisset cum ecclesia Romana & occidentali, Andronicus autem filius eiusdem libẽter cum ecclesia sensisset si quid auxilii habuisset à nostris, at cum sedes vaccaret Romana, destitutus auxilio a fide catholica defecit. A morte enim Nicolai 4. Cardinales profecti Perusium vt liberius eligerent successorem, discordiis intestinis, biennio & 3. mense in longum deduxerunt. Dumquè à Rege Carolo monerẽtur venire in concordiam advitanda incommoda Benedictus Caietanus, qui pòstmodum Bonifacius.

ad pontificatum assumptus hūc Girardum patryarcham Anthiochenum, & episcopum Cathanésem instituit. Claruit maximè sub Ludouico Bauaro.

CAP. 92.

Nicolaus de Lyra ex ordine minorum, doctor parisiésis, in sacris scripturis studiosissimus & exercitatus plurimū in Hebraica lingua, & in omni scientia diuina, & humana, vt constat ex scriptis eiusdem, Ait Tritennius, quia qui sui eloquij cōtemnunt simplicitatem ecclesiasticā, verba & non res amplectuntur, prout & Hieronimus ad Panuchiū ait, ecclesiastica inter prætatio & si eloquii venustatem non habet dissimulare debet, vt nō otiosis philosophorum paucisq; discipulis, sed vniuerso loquatur hominum generi. Expositionem

do pontifice dißidentes reperiunt. At tantorum Regum præsentia moti Theobaldum Archidiaconum elegerunt, qui fuit Gregorius 10.

CAP. 74.

Gregorius decimus papa 190. Placentinus, Leodiensis Archidiaconus, dū penè biēnio dißidio quodā sedes vaccasset, in aduentu illustrium Regum franciæ Siciliæ Nauarræ & Angliæ, &c. ex Africa remeantium, domini cardinales hunc qui tum ex deuotione in terram sanctam adierat concorditer elegerunt circa 1271. & in suo reditu ab eisdem honorifice suscipitur & coronatur. Nec legitur alius Archidiaconus præter eū promotus ad tantum munus. Occasione desumpta ex damnosa & prolixa vaccatione ecclesiæ. Hic Gregorius statuit in concilio Lugdunensi, prout continetur in 6. de electione

Bonifacius. 8. restitit aiens vota debere esse libera.

CAP. 75.

Insigne miraculum accidit Parisiis circa 1290 Cum quidã Iudęus mutuasset cum vsuris cuidam mulieri certam pecunię quantitatem super pignus honestioris tunicæ suæ Quam in pascate immò & totam summam Iudęus concessit liberam, modò sacrã hostiam, quã reciperet ad eundem defferret,& eam miserrima ore reseruatam, ab ecclesia recedens Iudęo detulit. Et infidelissimus hostiam super ignem in aqua buliente posuit, quæ & illęsa permansit. At ipsa,ab eo, gladio percussa,emisit sãguinem, ita vt tota aqua esset sãguinea,& tandem euolauit super tabulam, & Christiani ingressi sacrilegium perpenderunt. Vndè

tionem litteralem ſuper totam bibliam compoſuit inter cũctas ſingularem & vtilem vt cunctis manifeſtum eſt, edidit & moralem ac miſticam. Item & ſingulare opus contra errorem Iudęorum, quod in fine bibliorum habetur. Itẽ & præceptorum ſuper decalogum. Item & ſuper ſententias & quoſdam ſermones. Quidã, vt Florentinus & faſciculator, eum dicunt aut ex Iudæis conuerſum, aut Brabantium, vel quid eiuſmodi. In ſuo epitaphio ſuper tumulo ipſius in capitulo conuentus pariſienſis hæc habentur

Lira breuis vicus, Normania in gente celebris.

Prima mihi vitæ Ianua, ſorſquè fuit: Nullaquè me diu tenuit veſania natum. Protinus euaſi relligione minor.

Vernolium

ctione & electi poteſtate c. Vbi periculum. Vt à morte ſummi pontificis cardinales aßiſtentes decem tãtummodo diebus expectare teneantur abſentes, quibus elapſis formato conclaui debeant ad electionem procedere quod & Bonifacius approbauit & obſeruatur. Hic ſtatim animum dedit ad componendam pacem inter Italos, Genuenſes Venetos & c. & ad conquiſitionem terræ ſanctæ, ad quam in propria perſona ſperabat tranſfretare, eiſquè de cauſis concilium generale apud Lugdunum indidit. In quo affuerunt Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Primates Græcorum, qui ad fidem eccleſiæ conuerſi ſubſignarunt, qui etiam (prout Platina citat) 13. vice ab ea defecerant, & ita nec reuerſi curarunt. De his in 6. de ſum. tri. & fide cath. c. fideli.

CAP.

Vndè & captus Iudęus confeſſo ſcelere combuſtus eſt, & hoſtia reuerẽter & ſolemniter recepta à ſacerdotibus cum fidelium deuotione reportata eſt ad eccleſiam vbi & vſquè in preſens, vt aiunt conſeruatur, & in domo Iudæi facta eſt eccleſia, quę dicitur ſaluatoris bullientis. Florentinus hoc citat cum aliis. 3. parte tit. 20. ſ. 8. cap. 6.

CAP. 76

Rudolphus victorioſus princeps coronam imperialem non ſuſcepit, nam potius(vt Florentinus citat) cupiuit augere in Alemania potentiam pro filijs, nec plurimum videbatur curare de ſtatu Italiæ. Acquiſiuit enim ducatum Auſtrię, & magnam partem Sueuię.

Obiit

Vernolium admisit currentem ad sacra tyronem:

Et Christi docuit me domitare iugo.

Vt tamen ad mores legis doctrina beatæ,

Addita planaret simplicitatis iter.

Artibus ipse pijs & Christi dogmatè fretus

Parisij excæpi sacra magisterii.

Sequitur &c.

Omnipotens dominus quo sumus, & morimur.

A cruce tu cuius numeres si mille trecentos.

Adiungés vnà quatuor & decades,

Ille me rapuit mors omnibus ęmula, cielo,

Cum micat Octobris terna vigena dies.

Legi in alio quodam quod viam sit ingressus vniuersæ carnis anno. domini. 1349. Octobris. 14. & ab ingressu ordinis. 48. plenus annis. Ipse pro

CAP. 75.

Beatus Bonauentura cardinalis & episcopus Albanensis affuit vnus ex præsidentibus vice summi pontificis: affuerunt episcopi 560. abbates & alij mille, in eo recepti sunt solemnes nunti Tartarorum, & baptisati. quos Hieronimus de esculo ad eosdem missus conuertit ad fidem, & cum eodem frater bona gratia dalmata, qui fuit generalis minister post eundem fratrem Hieronimum. Et is Hieronimus tandem fuit Nicolaus papa 4. Gregorius Aretium perueniens illic moritur anno sui pontificatus 4. & bino mense ac die 10. relicto sui magno desiderio.

CAP. 76.

Innocentius 5. papa 191. Petrus Tarentasiensis antea dictus, vir doctissimus ex ordine beati Dominici creatur Aretij post Gregorium 1275. qui & ad paccandas

Obiit tempore Nicolai 4. circa annum domini 1291. cum. 19. annis impe raſſet, temporibus Gregorii 10. Innocentii. 5. Adriani. 5. Ioannis. 21. Nicolai 3. Martini 4. Honorii 4. Nicolai etiam 4.

CAP. 77.

Adulphus Comes de Nanſau cum imperium anno vno vaccaſſet poſt mortem Rudolphi, electus fuit primus huius nominis, &. 112. imperator circa annum domini. 1292. vt qui tempore precedentis Rudolphi magnæ fuit reputationis, ſed & frater eiuſdẽ tum epiſcopus Maienſis ſemper Rudolpho fauerat. hic Adulphus quia non ſatis potens, nec ęre, aut milite, pro tuitione Imperij per consultationem & concordiam electorum deponitur: Cuius loco eligitur Albertus dux Auſtriæ filius

ſeprout citat ſuper gene. cap.1.ſcripſit in eundem librum, anno domini. 1322.tempore.Caroli.4. Regis franciæ.

De Regno Siciliæ ad Gallos

CAP. 93.

Iam in 4. cathalogo huius libri a 10.cap vſq; ad 25,actum eſt de hoc Regno Si ciliæ, qualiter Normani annis cir citer 170.in eo Regnarunt,& non illaudabiliter,& dehinc à cap. 25. quomodo tranſlatum ſit ad Germanos ſub Celeſtino.3.& Henrico 6.ac Frederico, eius filio.qui in eodem regnarunt annis circiter .70. aut 80. & adeò eccleſiã vexarunt, vt ſummi pó tifices compulſi fuerint conuocare Gallos in eorum axilium vt per ordinem ſequitur.

CAP.

paccandas res Italas, & ad conquiſitionem terræ ſanctæ animum dedit.Verum intempeſtè moritur 6. menſe ſui pontificatus ac die 19.

CAP. 77.

Adrianus 5. papa 192. Nepos Innocentij 4. Romæ eligitur & ſacratur 1276. Creatus Viterbium proficiſcitur ſtatim,ac Rudolphum vocat ad communendam Caroli poteſtatem,qui & implicitus bello bohemico tum ire nequinit. Sed & Carolus dans locum iræ,in Achayam ſe tranſtulit, viam ſibi parans ad imperium Conſtantinopolitanum. Et Adrianus Viterbij moritur cum ſediſſet menſe vno ac diebus 19. & ſepelitur in eccleſia fratrum minorum ante ſuam coronationem. Vndè & Carolus ſtatim in Italiam eſt reuerſus.

CAP.

filius Rudolphi. aduer-
uersus quem manu ar-
mata Adulphus insurre
xit. Verum non longè
ab Vuormatia occiditur
circa annum domini.
1298.cum.7.annis impe
rasset. Ab Alberto ita ele
cto, qui & sequitur, pe-
nè omnes sub sequentes
imperatores vsq; ad mo
dernum descenderunt.
Id circo erit liber quin-
tus de Imperatoribus
Austriacis.

FINIS.

CAP. 94.

Fredericus.2.prefatum regnū obtinuit, & pòst modùm Conradus, & Conradinus, & postremò Manfredus spurius filius eiusdem Henrici, qui inter ceteros ecclesiam & eius ditionem tiranicè conturbauit & vexauit. Et super his vrbanus. 4. fuit electus circa .1261. prout Florentinus citat. 3. partis.tit.19.cap.13.is coacto concilio cardinalium & prelatorum ac sapientum qui in Curia erant, Carolum Ducem Andegauię fratrem sancti Ludouici Regis Fräcię, virum strenuum & famosum elegerunt in Apuliæ & Sicilię Regem qui tyranidē Manfredi reprimeret, & destinato ad id Symone Cardinali in franciam qui eàm Regni Collationem prçsentaret. Ad quę Carolus habito cōcilio

CAP. 78.

Iohannes 21. Portugalensis papa 193. Institutus 1256. vir doctus etiā scientijs humanis, minus nihilominus in rebus agendis prouidus, vt singuli proclamant. Platina & summa conciliorum hunc supputant 22. connumerantes Iohannissam quandam pro Iohanne 8. & ecclesia eam non numerat inter pontifices. Errauit ob hoc is qui vitam huius ex Platina desumpsit, & impreßit in fine extrauagantium Ioha. 22. quasi iste eas composuerit cum vltima sit ex 9. sui pontificatus, & hic non sedit nisi mensibus 8.

CAP. 79.

Nicolaus 3. papa 194. dictus dominus Gyannos Cajetanus de gente vrsina creatur, protracta per 6. menses electione, in qua præfuit Carolus senator & Rex Siciliæ, qui instabat pro vno gallo anno domini

cilio à Rege & ſuis fratribus aſſenſit, & eiuſdē Regni titulum ſuſcæpit ea conditione (vt Platina citat) quod quadraginta milia nummorum aureorum feudi nomine quotannis eccleſiæ perſolueret: nec ad imperii titulum, etſi oblatum aſpiraret, ad ſciſmata vitanda, inter Alphōſum & Ricardum.

Pręmiſſus Carolus, vt premiſſum eſt, fuit frater ſancti Ludouici Regis franciæ, & ex paterna ſucceſſione dux Andegauenſis, qui &, vxorem habuit filiam Raymondi Beringerii nobiliſſimi, ex proſapia Regum Arragonię & Comitum Tholoſanorum.

Hic Raymondus quatuor habuit filias, quarum priorem habuit ſanctus Ludouic⁹ vxorem cum magna dotis quantitate,

1278. *hic quemadmodum ex ardua proſapia ortus ita magna agreſſus eſt. fuit ſemper integræ famæ, honeſtus & caſtus, doctos dilexit, deuotus, & pauperum religioſorum amator, ita vt celebrans lachrimas funderet. Ordinem minorum, cuius erat protector ante papatum ſumma affectione Zelabat, & Regulam eorum propter inſultus mordaces declarauit. Idquè 2. anno ſui pontificatus, qui & penè per duos menſes omiſſis alijs negotijs vacauit in ipſius declaratione, vt in minorica, & ipſa continetur in 6. de verborum ſignif. Exijt qui ſeminat. Vicariatum Hetruriæ à Carolo Siculo abſtulit, ob Rudolphum, qui alias non ſuccepiſſet expeditionem in terram ſanctam, quia eum vicariatum aſſerebat eſſe imperatoriæ ditionis ſicut & pòſtmodùm eum vicariatum precio ſumpto ſubditis*

quantitate, secundã rex Anglię: tertiam re: Arragonię quartam hic Carolus Dux. Isq; Carol⁹ ex successióe vxoris prefatę obtinuit Comitatũ prouinciæ Auinionem ac Narbonem, & alia quàm plura. Papa tamẽ emulabatur, quia eius sorores Reginæ essent & ipsa non. Vndè & omnia iocalia sua impignorauit pro stipendiis ad consecutionem nominis Regine prout platina citat. Florentiùs interim Vrbanus moritur, & Clemens. 4. in eius locum successit, qui & maiori Zelo Carolũ vocauit & confirmauit. Qui quidem Manfredũ deuicit. Eo occiso circa Beneuentum Conradinum etiam & Austrię ducem cum eo, ac Henricum senatorem occidit: & Romam adiẽs senatorium munus ãnuẽte pontifice exercuit, & cuncta

subditis liberam dimisit. Sibi nihilominus senatoriam dignitatem retinuit pontifex, & statuit vt nulli cuiuscunquè dignitatis ea potestas competat, vt in 6. de elect. et elect. fundamenta & alia nonnulla statuit, vt eorum reprimeret auctoritatem, qui ecclesiam vellent molestare. Dicitur plus debito suos dilexisse. Et hic quamuis abstinentissimus esset, subita tamen morte obijt, cum sedisset annis tribus & mensibus octo cum dimidio apud Surianum. Et ob dissentionem inter familias Hannibalum et Vrsinorum, electio fuit protensa vsque ad 5. menses. Et tandem super his cardinales Galli præualentes elegerunt Martinum 4. Gallum.

C Æ P

cuncta ad pacem composuit. Clemensquè obiit non multò pòst cum tribus sedisset annis.

CAP. 95.

Tumquè beatus Ludouicus frater eiusdem Caroli non territus ex prȩcedentibus laboribus & expensis pro conquisitionȩ terre sanctȩ, rursus iter assumpsit cú duobus filiis, & Theobaldo Nauarrȩ Rege ac Edoardo Angliæ & aliis, qui per Tunisium sunt agressi, vt eo obtento in via consistente facilius residuum conquirerent. Qui & portum cum vrbe Carthagine conquisierunt. At tanta infirmitas eo anno in eorum preualuit exercitu, vt obierint per eam filius Regis, & Dominus Legatus papȩ Cardinalis Albanensis, & non multò pòst isdem Christianissimus Rex

CAP. 80.

Martinus 4. Symon antè vocatus, patria Turonensis, papa 195. electus vt iam super Nicolao 1281. noluit apud Viterbium sacrari, ob interdictum propter detentos cardinales, sed in Oruicto: etsi postmodum eam cum pace conciliarit. Dignitatem senatoriam Carolo restituit, aut saltem (secundum Martinum) in suum locum substituit. Concessit & Romanis, vt duos ciues eligerent qui gubernarent vrbem, qui Hannibalem & Andulphum elegerunt benè administrantes. Excommunicauit Palleologum pacta cum Carolo non obseruantem. Petrum Regem arrogonum, qui Caroli Regnum iniustè inuadebat, notat anathemate, qui dum magis proteruiret ipsius Regnum dedit in prædam. Iusque illius concessit Carolo Valesiensi. Comiti Neellæ

Rex & alii plurimi.

CAP. 96.

Et Carolus obtenta inimicorum victoria, singulis ritè ordinatis, nauigio cum multa militia Tunisium aduenit, ea penè die qua frater spiritum emiserat, quo cõperto, prostratus orationem simul & lachrimas fudit. Verum dissimulato mœrore ob proximitatem inimicorum hortatur vt agant confidentius. qui & adeò strenuè prosequuntur vt inimici compulsi sint cum Christianis pactũ postulare & inire: ea cõditione vt Sarracenus inpensas compensaret, ãnuum tributum Regi Siciliæ solueret, captiuos Christianos dimitteret liberos. Item fidẽ Christianam paterentur annunciari in sua gente per fratres predicatores & minores nec prohiberet suos. Et ita soluta

Neellæ 2. genito Philippi regis franciæ. Cui & Rex Carolus neptem suam, filiam principis salernitani dedit vxorem, & pro dote comitatum Andegauensem. Sed Carolus tandem moritur: Ita & Martinus apud Perusium cum sedisset annis 4. & mense. Apud cuius sepulchrum multi valetudinarij, cæci & Claudi perducti curantur.

CAP. 81.

Honorius 4. Romanus ex gente sabella papa 196. ordinatur circa annum domini 1285. habuit fratrem Pandulphum senatorem virtuosum & probum podagra tamen laborantem, vt & frater Honorius, adeò vt non nisi instrumentis fabrefactis substentatus celebraret, nihilominus plus propè videbat quam omnes simul spectantes: & si proposuisset neminem lædere, at potiùs omnibus prodesse, attamen Petri

ſoluta parte auri decennes induciæ pactæ ſunt cum iuramento, & Chriſtiani ad propria remearunt, peſtilentia eoſdẽ inuadente, & oppotunis deſtituti.

CAP. 97.

Tempore verò Rudolphi imperatoris Siculi cæperunt inſurgere & machinari aduerſus Carolum Regem, commoti à quodam Ioanne prochita: eo colore quòd à Carolo & ſuis Gallis nimis affligerentur impoſitionibus & oppreſſionibus. Contigit & quandam diſcordiam oriri inter eundem & Nicolaum 3. eo forſam (prout platina) quia Regi eidem (vt qui eccleſiam à tantis oppreſſionibus liberarat) Clemẽs 4. ſenatoriam dignitatem conceſſerat & alia plurima. Vndé penè ſingula pro ſuo arbitrio in vrbe diſponebat.

Etiam

Petri Arragonenſis iniuria motus Martini interdicta in eum approbauit. Cùm Rudolphus imperator Lucenſes & Florentinos accepta pecunia libertati donauit, quod etſi ea venditio indigna eſſet tanto principi, Honorius nihilominus non ægretulit cum hinc ſecurior eſſet ecclæſia. Eo tempore Petrus Arrago ex inflicto vulnere moritur.

Tumultuantibuſque in Sicilia bellis ac in Italia Honorius pacem adhibere non valuit. Hic paſtor Zelantiſsimus ordinem carmelitarum prius in ſacris concilijs non ſatis probatum, approbauit: mutatis chlamydibus varijs & difformibus in albas chlamides & habitu nigro. Item & ordinem hæremitarum beati Auguſtini apud pariſios improbatum, confirmauit & iam recepti erãt per Gregorium 10. in concilio Lugdunenſi, vt in

6. de

Etiam presidens concla ui electionis eiusdem Nicolai, & magis vni Gallo fauẽs. Super quo Nicolaus eius minuere potestatem cupiuit. Sicut & ante ipsum Vrbanus fuerat meditatus. Nicolaus igitur instantia Rudolphi imperatoris vicariatum Hetruriæ ab eo abstulit & senatoriam dignitatem, quam & sibi duobus annis retinuit, Nepotem item Latinum in Hetruriam misit legatum: & alium nepotem Berthollum in Romandiolam. Item & duos Reges in Lombardia & Hetruria meditabatur erigere ad reprimendos ecclesię aggressores.

CAP.

6. de religi. do. c: Religionem, expulsis quibusdam religiosis saccinis reprobatis in concilio Lugdunensi, vt Florentius citat, & loco eorundem saccinatorum, datus fuit conuentus qui nunc apud lutetiam dicitur Augustinensium: fertur quod & conuentus Lanbaliæ in Britannia erat inhabitatus ab eisdem saccinis. Anno autem 2. pontificatus sui moritur Honorius, & contagione superueniente seu cardinalium ægretudine alterius electio fuit dilatata vsquè ad mensem 10. vbi Nicolaus 4. fuit electus.

CAP.

CAP. 57.

Gibellini absque dubio maximi scismatici fuerunt & rebelles aduersus ecclesiam vndè & meritò inter hereticos citantur. Platina & alij narrant Fredericum 2. quatenus illi constaret qui suas partes sequerentur ciuitates Italiæ in duas diuisisse factiones, in Guelphos nempè & Gebellinos. Ita dicti (aiunt) à duobus fratribus teutonicis, quorum alter Guelphus & alter Gibel dicebatur. At Guelphus partes papæ & ecclesiæ tuebatur. Gibel verò partes Imperatoris tyranni. Quæquidem factiones innumeram perniciem & diuisionem genuerunt cum in eadem ciuitate de vtraque essent factione: & qui in alios præualebant oppreßionibus exilij, deprædationibus et huiusmodi eosdem vexabant. Multoq; tempore hoc scisma viguit. At sanctus

Bernardinus

CAP. 98.

Item & is Nicolaus persuasit Petro Regi Arragonum sibi licere repetere Regnum Siciliæ quod iure hereditatario Constantię vxori suę, vt quæ filia fuit Mãfredi spectaret, qui cum spurius esset & illegitimus nullatenus ad eum spectabat. Id circo Martinus 4. successor eam dignitatem illi restituit aut saltem eundem suo loco substituit.

Item Paleologum imperatorem, qui pacta cum eo non seruaret excommunicauit. Vndè & communibus expensis cum Petro Arragono iure belli sociauit. Vndè & Martinus Regnum Petri vt contumacis dedit in prædam Carolo Valesiensi Comiti filio tertio Regis Francię.

CAP.

CAP. 82.

Nicolaus 4. papa 197. 10. mense post mortem Honorij 4. eligitur & ordinatur circa 1287. hic nominabatur frater Hieronimus de esculo, ordinis fratrum minorum minister generalis post beatum Bonauẽturam, debinc præsbiter cardinalis sanctæ sabinæ. Hicquè cum fratre bona gratia dalmata (qui post eundem fuit minister generalis) missus ad Tartaros, eisdem verbum dei tanto Zelo annunciauerunt vt etiam eorum Rex fidem & baptismum susceperit, prout narrarunt in cõcilio Lugdunensi vbi & multi Tartari baptisati fuerunt.

CAP. 83.

Hic absque acceptatione omnes dilexit & promouit, solaquè virtus aut vitium eum in aliquos inclinabat præ alijs. Studuit plurimum pro pace inter regem Siciliæ & arragonia,

Bernardinus suis sanctissimis prædicationibus ipsum pœnè extinxit. Hicquè Gibellini sese albos nũcupabant, & Guelphos nigros. Caryo ait Guelphos ex Alemania, & semper fuisse Frederici, & sui sanguinis inimicos: quapropter ita nuncupabantur alemanicè. Ait item Caryo: eundem Fredericum ex ipsis Gebellinis traxisse originem. qui & alemanice dicuntur Guiblinges: & ita secundum eundem non fuissent fratres, vt alia opinio citat. Constat saltem Gibellinos partes Frederici tenuisse & Guelphos pontificis & ecclæsiæ.

CAP. 85.

Desiderius Lombardus tempore Alexandri 4. circa 1254. asseruit paupertatem cum mendicitate esse illicitam, sed benè licitam in religione poßidentium, vel vbi ex proprio labore sine mendicitate victus haberetur. Idquè

CAP. 99.

Paleologus igitur & Rex Arrago sunt aduersus Carolum regem fœderati. Et is Petrus dissimulans contendit in Africam cum classe, & dehinc in Sardiniam, expectans noua de concertatione Prochitæ, prout cõuenerant. Ex Platina. At interim Siculi suadente eodem Iohanne coniurationẽ ineunt, vt data die, cum primum Campana pro vesperis esset audita, Galli sine discrimine sexus vel ætatis cæderentur. Et adeò sæuitum est, vt etiam mulieres grauidæ cũ fructu & prole necarẽtur. Et hinc adagio communi cum multorum optatur interitus, imprecantur vesperæ siculæ. Carolus igitur cum suis copiis compulsus fuit in Apuliam abire. Et petrus Arrago receptus & coronatus Rex Siciliæ.

niæ, In hisque disturbijs soldanus Trypolim, Sydonem, & Baruthum euertit nemine obsistante.

Cumque biennales Ptolomaida obtinuisset inducias Nicolaus summus pontifex proprio ære milites mille quingentos sub vexillo christi eo mittit, quos secuti sunt alieni quidem maiora damna fidelibus quam inimicis inferentes.

Oritur simul discordia inter christianos de possessione Ptolomaidæ.

Guillelmus patramala episcopus Arretinus iuuante Carolo rege in Gibellinos præualuit cũ Florentinis, & ea causa feudatorius vtriusquè Siciliæ a Nicolao confirmatur: & pax vtcunque ab ipso inter reges conficitur.

Vtquè nil mali deesset ad turbationem christianissimi, acre bellum inter franciæ regem & angliæ oritur, quod ita nostros exterruit, vt postmodum effugerint

Idquè asseruit vt verisimile est ne ab eodem eleemosina postularetur aut ne minueretur fructus eius.

CAP. 59.

Guillelmus de sancto amore doctor parisiensis tempore eiusdem Alexandri 4. dum auctoritate apostolica fratres prædicatores & minores (qui tum maximi exempli & ædificationis erant in ecclesia) fuerunt recepti ad promotionem graduum in eadem vniuersitate, & duo primi fuerunt beatus Thomas & beatus Bonauentura viri preclarissimæ sanctitatis & doctrinæ, vt eorum opera testantur: vndè & ipse potius lætari debuisset. Attamen ex hoc forte minorari metuens contabescere cæpit, & in eos & eorum ordinem insultare, molestijs corporalibus eosdem inquietando, & concitando aduersus eos quos potuit

tuit

Siciliæ. Et respódit quia misericordia motus id fecerit ad populum. Et quia hereditario iure illi debebatur per vxoré.

CAP. 100.

Ex Martino.

Concrescentibus tandem iurgijs res deducta est ad singulare certamen, ea conditione, vt Rex vterq; 100. sibi milites coaptaret, inter quos & essent. Itaquè bellum esset cétum contra centum, idquè in plano Burdegalensi prima Iunii.1282. & victus perpetuò esset infamis priuatus regio honore, ac periurus non veniens & subditus eisdem pœnis. At Petrus non comparuit timore aiebat Regis Franciæ, aut(vt Platinæ placet) quia Rex Anglie vtriq; coiunctus & Papa Martinus tantum certamen dirimerunt.

Non

effugerint ex Ptolomaida, periclitati tandem in mari iuxta Cyprum vnde soldanus eam euertit reperiens desertam anno 196. postquam à Godifredo esset capta.

CAP. 84.

Vndè Cyprus tantum & Armenia minor (quæ & Silicia dicitur) in fide christianorum permanserunt. Instabat Nicolaus papa vt Rudolphus imperator eò suas mitteret copias, at non multo post moritur, & Adulphus eius successor. Vndè & Nicolaus tædio animi (vt aiunt) Romæ apud sanctam mariam Maiorem etiam moritur, anno sui pontificatus 4. & mense, & tum cardinales Perusium profecti, discordijs intestinis, biennio & 3. mense electionem protraxerunt.

CAP.

tuit, ac etiam libellos famosos & pernitiosos componendo, & vnum signanter, cuius initium erat. Ecce videntes clamabant foris. In quo multos cõtexuit errores, & prior ex eis vt præcedens, quod paupertas propter christũ emissa cum mendicitate esset illicita & imperfecta. Item quod singuli quantuncunque studio, verbo dei, aut officio & ministerio diuino essent intenti & incumberent, tenentur labore manuali sibi victum acquirere, vnde & aiebat in eisdem ordinibus nullum simpliciter posse saluari. Item aiebat summum pontificem non posse dare licentiam eisdem audiendi confessiones aut prædicandi sine consensu inferiorum prælatorum. Quemquidem libellum condemnauit isdem pontifex cum suis erroribus, Iniungendo sub pena latæ sententiæ excommunicationis

Non multò pòst Carolus primceps Salernitanus eiusdem Caroli Regis vnicus filius, non lógè à Neapoli incautè exiens in hostes, ducitur captiuus in Arragoniam. Et is fuit Carolus 2. post patrem, qui & habuit vxorem Mariam filiam & tandem heredem Regis Hungariæ, ex qua sex habuit filios si quidem Carolū Martellum Regem Hungariæ primum, Aloysium seu Ludouicum episcopum Tholosanum secūdum, ordinis minorum qui fuit relatus inter sāctos, Robertum ducem Calabriæ tertium, qui fuit Rex Robertus. Philippum item Raymondum, Ioānem & Petrū. Itē & filias habuit, quarum prior data fuit Carolo valesiensi. 2. filio Philippi. 3. Regis franciæ, dispensante Martino papa, & ex ea genuit Philipum

CAP. 85.

Celestinus 5. Petrus Moroneus prius dictus, Anachorita papa 198. Instante potissimum Carolo rege, & cardinali Latino ordinatur circa annum domini 1293. cum omnium admiratione, ac præter spē ipsius. Coronationi eiusdem feruntur affuisse vltra ducenta millia hominum ob nouitatem. Sanctus hic pater priorem simplicitatem non dimisit, vndè & quidem contemptus & diminutio dignitatis oriebatur, quapropter mortuo cardinali Latino, cuius auxilio pondus aptius sufferebat, orta est quæstio de abrogatione eiusdem. Instantibus cardinalibus, & maximè benedicto Cajetano, qui postmodum fuit bonifacius 8. & ferunt nonnulli, quod fraude per can[illegible]am quandam, aut fistulam vt alter Eleurus, eidem sugillauerit vt loco & dignitate

nicationis ne quis eum ser uasset aut detineret sed potius statim igni daret, At Guillelmus remansisset pertinax & rebellis christianissimus Rex sanctus Ludouicus ipsum exilio damnauit, & etiam idem pontifex sub pena sententiæ excommunicationis, & in ipso exilio vitam pertinaciter finiuit.

CAP. 60.

Armachanus archiepiscopus hybernus non multo post, nam sub Innocentio 5. eadem ferme asseruit, vt Guillelmus de sancto amore non tamen cum per tinacia sed sub correctione, et id proposuit apud Auinionem coram eodem Innocentio, & ea inseruit quodam libello quod defensorium curatorum nuncupauit. Cui & respondit magister Petrus minorita. Hic etiam asseruit simplicem sacerdotem in absentia episcopi posse conferre & excercere omnia offi-

Philippũ valesiensẽ 50. regẽ Franciæ, à quo Reges subsequentes habẽt originem. Et Martinus papa, vt habet Florentinus, Petrũ anathemate damnauit, & Regnum suum in prędam dedit Carolo Valesiensi, agẽs vt contra periurum, & vsurpatorem bonorum ecclesiæ, qui derisoriè & irrisor censuræ se nominauit Petrum de Rathona.

CAP. 101

Et rex Siciliæ Carolus super his commotionibus, copias prępareus ante tẽpus veris in partibus Apuliæ infirmatus sacramentis ecclesiæ deuotissimè susceptis reddidit spiritum. 11. Ianuarij. 1284. honorificè sepultus apud Neapolim. Cui Carolus. 2. successit, adhuc tamen in Aragonia detentus. Verum Edoardus rex, vt affinis post quatuor annos obtinuit vt libera-

tate eidem cessisset. qui vt ab angelo monitus illico cessit. Vndè de ispo Bonifacio, aiunt, quia intrauit vt vulpes. Dissuadebat nihilominus Carolus Rex cum toto populo. At tandem vt simplex respondit se id velle modo liceret, & discussione per ipsum facta fuit declaratum id licere, & Bonifacius id inseruit in 6. de renunciatione. c. primo.

Item & concessa per eundem Celestinum reuocauit, vt in extrauanganti: sancta Romana. de domibus religiosis. Verũ quod fraude premissa eidem Bonifacio seu Cajetano resignauit officium, nullum habet colorem, cum Bonifacius pura electione sit promotus.

Nec in ea constitutione aliqua est mentio de resignatione huiusmodi quod liceat sed equidem de abrenunciatione sola. Hic sanctus pater cum tantum

mensibus

cia sacramentalia vt episcopus contra quem Thomas valdensis.

CAP. 61.

Vtquè materia simul correspondeat de erroribus circa euangelicam paupertatem ad aliud extremum, alij sunt locuti sub sequentibus & nominatis pontificibus.

Guillelmus antuerpiensis asserebat per paupertatem omnia consumi & deleri, multoque meliorem esse pauperem meretricem, quā castam diuitem.

CAP. 62.

Apostolici de quibus iam supra, aiebant non licere alicui, quid proprium habere fratricelli aut pseudo apostoli quorum dux fuit Gerardus sagarellus parmensis circa 1260.

Item Dulcinus nouariensis cum vxore sua qui tempore Bonifacij 8. asserebant apostolos nec habuisse aut recepisse pecuniam aut aliquid seruasse in

retur, pollicens se procu raturũ, quaten⁹ Comes Valesiensis cessisset Regno Arragoniæ, aut Carolus sub iuramento in eius carceres reuerteretur: ad quod tres ex filijs suis dedit obsides, Ludouicum siquidem, Robertum, & Raymundum, vbi & Ludouicus concepit spiritum, vt minorum sumeret habitum.

CAP. 102.

Philippus tamen Rex Franciȩ & eius filius nõ aquieuerunt, at potius pro Regno Arragoniȩ maximis viribus contendunt, vbi & Philippus Rex infelici vulnere obijt. Ita & Philippus Rex his incommodis vexatus infirmitate obiit apud Parpinianum. Et eo anno. 1285. obijt & Martinus Papa, Cum iam obijsset Carol⁹ primus. Et ita transit gloria mundi. Carolus vero

mensibus 5. aut circiter sedisset: & latanter rediret ad heremitorium, retentus fuit ab eodem Bonifacio, & inclusus in arcem sumonis, ad scismata vitanda vt aiebat Bonifacius, ne qui sub eius colore vellent insurgere in ipsum. In ea tamen detentione aut (aiunt) dolore animi, vel naturali morte moritur anno vno, & mense 5. à sua coronatione. Qui & a Clemente 5. relatus fuit inter sanctos, ac colitur 19. Maij. sub nomine Petri Celestini. Fuit fundator & institutor Celestinorum.

FINIS.

in crastinum, & consequenter nec id eis aut alijs licuisse. Item aiebant decimas non debere dari sacerdotibus, nisi essent pauperes vt apostoli. Item hi fratricelli aut apostolici Pseudo aiebant seipsos non subijci nisi christo more apostolorum. Item quod nulli licet vllo casu iurare. Item negabant esse præstandam obedientiam prælatis ecclesiæ, nec etiam alijs si soli christo subderentur vt aiebant. Item quod papa non habet potestatem vel auctoritatem nisi sit bonus & sanctus, & eam iam per peccatum amisit. Item aiebant ecclesiam consecratam non plus valere ad orandum quam stabulam porcorum. Aiebant ea magis meritoria quæ sine voto. Et hij tres nempe Sagarellus parmensis & dulcinus nouariensis cum vxore sua, conuicti fuerunt & conbusti.

Platina

verò secundus liberatus satis feliciter dimicauit aduersus Dongianum Regem Arragoniæ Petri successorem, & iniit trugas duorum annorũ cum eodem. At interim Carolus Martellus filius eiusdem rex Hungariç coronatut à legato summi põtificis. Et Dõgianus egit pacem cum Carolo circa .1295.& cũ ecclesia approbante Bonifacio.8·ea tamẽ cõditione pax inita est vt Carolus Valesius cederet Regno Arragonie , pro quo Ducatum Andegauensẽ possideret, & Dõgianus pariter dicto Regno Siciliç, & ipse simul filiam Caroli haberet Vxorem, à quib⁹ fuit genitus Petrus infans beati Ludouici ex sorore nepos, qui etiã in ordinem minorũ professus laudabiliter in eo vixit, vt in minorica super.21.ministro generali

Et ita

Platina eos ponit tempore Clementis 5. & dicit eos fuisse libidini deditos, & quia erant hi qui dicti sunt fratricelli: Qui & in alpibus a legato inedia & armis fuerunt oppressi, & Dulcinus cum vxore conbusti. Florentinus, titulo 21. 5. 1. ait, eos asseruisse omnia communia ex charitate, etiam vxores.

CAP. 63.

Flagellantes se tempore Gregorij 10. circa 1271. processerunt per totam Italiam, Germaniam, & galliam 40. annis aut circa sese cum flagellis & aculeis fustigantes, asserentes illud esse salubrius quam quæcunque confeßio aut martyrium nõ sic fatuum & voluntarium. Item aiebant aquam benedictam nil plus habere virtutis quam alia aqua. Item baptismum aquæ cessasse, & mutatum esse in baptismum sanguinis per flagella. Item euangelium in

aduentu

Et ita liberati ſunt obſi-
des. Fredericus nihilo-
minus frater Dongiani
annuantibus Siculis, vi
retinuit Siciliæ Regnū,
& ita fomes bellorum
inter eos continuè man
ſit.

CAP. 103.

Tandem Carolus Apu-
lię Rex moritur 1307.
Cui Robertus filius ſuc
ceſſit annis triginta na-
tus tribus, deuotus &
catholicus, multa tamen
ſuo tempore paſſus. Hic
ſine virili prole mori-
ens, filiam Ioannem An
dreæ nepoti, filio Caro-
li Regis Hungarię dedit
vxorem: iubens vt poſt
eumdem regnaret, qui
& tribus annis regna-
uit. Verum illa ſocordē
peroſa, per inſidias eun
dem perimi & ſuſpen-
di fecit, ac Ludouico fra
trueli, filio Tarentini
principis nupſit. At Rex
Hungarus fratris iniu-
riam

aduentu sectæ illorum cessasse. Item aiebant periurium esse licitum.

CAP. 64.

Turelupini infames absque verecundia nudi incedebant & vt canes coibant, vndè aut quando fuerint non legi. & forte idem sunt cum sequentibus Adamitis.

CAP. 65.

Adamitæ vt ait Aeneas siluius, qui pius 2. fuerunt sub sigismundo imperatore et ita post hæc tempora. Hi in Regno Bohemiæ duce quodam infami picardi nudi promiscuæ incedebant, vndè eos Adamitas vocabat, & seipsum filium dei & adam. Qui & connubia promiscua eidem permisit modo pro vsu ipsum adissent asserentes sese concupiscere, quibus aiebat.

Ite

riam vlturus oppugnare Italiam adoritur.

CAP.104.

Et super his ea Iohanna cum adultero prouinciam Narbonensem ex timore aufugit, relicto Dirachino duce, etiam Roberti nepote pro custodia Regni. quem Hũgarus superatum & victum vltimo suplicio affecit: vt qui forsam in mortem fratris fuisset machinatus. At grassantè peste per Italiã, Rex in hungariam est reuersus. Verum Clemens sextus quieti Italiæ consulturus pacem cum Hungaro instaurauit: & Ludouicum Tarentinum in Regem Neapolitanum inunxit. Vrbem in super Auinionẽ, quę ex patrimonio

Ioannis

Ité crescite &c. Vndè isti alij erant ab Adamianis de quibus habet Augustinus vt suprà, nam illi nuptias, & omnem copulam negabant licere.

Ioannis Reginę erat ab eiſdem emit, commutato pretio emptionis, pro feudo debito eccleſiæ ob regnum Neapolitanum: Et extunc Auinio eſt ſedes papalis. Hęcq; ſufficiant.

FINIS.

Anni Christi.

CAP. I

Albertus primus, Austriæ dux filiꝰ Rudolphi imperatoris, imperator 113. eligitur imperator cooperante Edoardo
1298. Rege Angliæ circa 1298 ferunt nonnulli ipsum fuisse monoculum. Cũ bis, aut ter confirmationẽ à Bonifacio postulasset non obtinuit, papa (vt aiunt) asserẽte, quia ipse Cæsar solus esset. Aut alia ratione, per Florentium. Quia ipse Carolo Valesio pollicitus esset conferre imperium, & si hunc confirmasset, hinc conceptum esset odium.

1298. CAP. 2.

Oritur tamen dissentio inter eundem Bonifacium & Philippum Franciæ Regem, & ea causa Bonifacius hunc Albertum confirmauit vtq; eum in Regem, concitaret, ius Regni dicti Philippi eidem concessit,

CAP. I.

Valdenses, qui & pauperes de Lugduno dicti, à quodam Valdone Lugdunensi. prout citant Alphonsus, pius Æneas, & Guido carmelita. Hicquè Valdo episcopus diues omnia distribuit sub colore euangelicæ pauperatis. Et cum esset ydiota fecit sibi conscribi quosdam libros in lingua materna, cum quibusdam testimonijs sanctorum, quos nec intelligens officium arripuit prædicatoris, & innumeros seminauit errores.

CAP. 2.

Omnes enim benedictiones, exorcismos cantus & solemnitates, ac ceremonias ecclesiæ deridebant. Item ieiunia, delectus ciborum, confessionem, & confirmationem negabant. Ac auctoritatem & obedientiam ecclesiæ, ac totius iuris canonici. Item & omnem superioritatem ac

LIBER QVINTVS CONPENDII HISTORIARVM ECCLESIASTICARVM A tempore imperatorum domus Austriæ.

Scriptores Ecclesiastici

CAP. I.
Ex Tritennio.

IOannes de Columna dominicanus Archiepiscopus Messanensis edidit volumen historiarum, quod dicitur mare magnum.

Martinus ex eodem ordine pœnitentiarius Papæ, composuit tabulam seu Margaretam decreti, & Chronicam quæ dicitur Martiniana quam & sœpius secuti sumus.

CAP. 2.

Augustinus de Anchona Augustinensis, Sigisbertus

Summi pontifices.

CAP. I.

BOnifacius 8. Hernicus, Benedictus Cajetanus antè dictus, papa 199. creatur post abdicationem Celestini 1294. fuit vir doctrina & experientia insignis, vt qui diu in curia versatus. Eam declarationem Nicolai 3. super regulam fratrum minorum dictauit existens cardinalis, quam pòstmodùm inseruit in 6. decret. sub Rubrica de verbo. signif. Eū ordinem minorum plurimis priuilegijs dotauit. Ludouicum Regem retulit inter sanctos. Aiunt ipsum voluisse dominari arroganter. Gibellinos summo

ſit, ad Eccleſiam, prout aiebat, ob contumaciam deuoluti propter violatum iuſgentium, & omnes francos à præſtito iuramento abſoluit. Id nihilominus fuit in vanum. Nam Rex Philippus filiam ſuam primo genito Alberti dedit vxorem, atquè ita potius fuerunt confęderati nec inimici.

CAP. 3.

Albertus iſte prout citat Caryo domuit Bohemos, & filium ſuum conſtituit Bohemorum Regem. Vndè & imperatores de domo Auſtrie, Bohemiæ & Luxemburgi comnumerātur: in hoc lib. vt ex vna domo, quanquam duo Bauari ſint commixti.

CAP. 4.

In eo anno Iubilei. 1300. opifices & Plebei infimæ conditionis apud Belgas-

inſurgunt

ac poſſeßiones eccleſiæ pariter negabant, aientes quia eccleſiaſtici ex ſola eleemoſina debeant viuere. Omnem autem carnus probabant in tentatione, culpabant tamen ſi abſquè tentatione committeretur. Aiebant item quod nullus peccator ſit epiſcopus. Item quia ſola die cena domini ſit communicandum & conſecrandum. Negabant omnem vſum imaginum, & indulgentias. Item & omnem iuſticiam ad pœnam vel mortem & omnia myracula negabant. Et religiones mendicantium. Item & purgatorium & omnia ſuffragia pro deffunctis. Guaguinus hæc habet ſuper Ludouico iuniore, filio Ludouici großi.

CAP. 3.

Turelupini nudè incedebant tanquam infames & inpudici, quando fuerunt non legi, verum reor eoſdem eſſe cum ſequentibus Adamitis.

Sigisbertus de betra Carmelita, Petrus de Parpiniano, Odoricus Franciscanus, & Guido Parpinianus episcopus maiorensis etiam Carmelita, hi doctè scripse runt circa. 1320.

Bonauentura Patauinus Augustinensis Car dinalis, dum contra tyrannos ecclesiæ liberta tem tueretur, à domino Cariensi sagita confixus martirio coronatur an. 1320.

CAP. 3.

Guillelmus Octram incœptor viæ monialium, fuit ex ordine mino rum, discipulus Scoti. Discessit tamen vt cum què ab eius doctrina, scripsit in sétentias plurima, & Mathematica. Gabriel viel in eis sentétijs secutus est eundé. De contentione inter eundem & Ioannem 22. infrà sub eodem Iohanne, & Ludouico bauaro.

CAP.

mo odio prosecutus est, & signanter Columnienses cardinales Petrum & Iacobum, quòd aduersus eum libellis famosis principes commouissent. Eos enim cardinales cum familia Columensium, schismaticos, rebelles, ac priuatos beneficys, & patrimonijs per formam decreti retulit, vt in 6. de Scismat. c. ad succindendos.

CAP. 2.

Isquè Bonifacius præmissos Columnenses bello cum cruce signatis insequitur, & compulsi sunt fugere velut exules, & quidam eorum patruus nomine Scarta maluit detineri a pyratis quam ab eodem. Qui & pòstmodùm à Rege Philippo agnitus apud Maßiliam fuit redemptus. Qui & pòstmodùm præbuit medium capiendi eundem Bonifaciū. Hic Bonifacius festa apostolorum & euangelistarum & doctorum instituit

insurgunt in francos & prevaluerunt : eosdem etiam in anno sequenti plurimum inquietantes. Et tempore huius belli cum Belgis & Flamingis Bonifacius meditabatur expeditionem Hierosolimitanam. Vndè & episcopum Apẽniensem misit qui hortaretur Regem Philippũ ad eam expeditionem qui eo bello præpeditus nil promisit. Legatus instat verbis accerbioribus, & ea causa incarceratur à Rege. Bonifacius ius regni sui iterum eidem Alberto concessit. Et si plurima antè eidem regi concessisset, vt de vacantibus ecclesijs & c. Rex super his inhibuit accessum ad Iubileum ex suo Regno.

CAP.

Adamitæ, vt citat AEneas siluius fuerunt sub Sigismundo imperatore et Rege Bohemiæ sub duce quodã infami picardo, qui nudè promiscuè incedebant. Vndè & eos Adamitas vocabat, & se filium dei & Adam.

CAP. 4.

Hic infamis picardus connubia promiscuè permittebat modo pro vsu ipsum adijssent, asserentes se se concupiscere, quibus aiebat, ite, Crescite & multiplicamini &c. Hiquè Adamitæ, alij sunt ab Adamianis, de quibus Augustinus loquitur, vt iam suprà. Nam alij nuptias, & omnem copulam negabant. Similes istis fuerunt infames Taboritæ in apocella, vt infra.

CAP.

CAP. 4.

Gerardus Adonis minister generalis ordinis minorum anno domini 1329. Vir in diuinis scripturis vita Clarus scripsit super sententias & librum æthicorum. Cóposuit officium de stigmatibus beati Fráncisci. Item & commentaria in bibliam. De contentiore Otram & Ioannis 22. Non curauit, nec Fráciscus Mayronis. Clemens.6. eum in patriarcham Anthiochenum & episcopum Carthaginensem instituit. 1342. Claruit sub Ludouico Bauaro.

CAP. 5.

Franciscus Mayronis ordinis minorum quondam Scoti auditor, doctor Parisiensis scientiis humanis & diuinis doctus & eruditissimus, hic vt aiunt actum sorbonicú prior instituit. In cuius memoriam actus ipse semper ab vno

tuit sub ritu duplici celebranda, vt in 6. de Reliq. & ven. Gloriosus deus. Nec tamen ea primò instituit.

CAP. 3.

Is Bonifacius hæresim Fratricellorum condemnauit, de qua in 4. cathologo. Recollegit 6. decretalium per tres præstantissimos viros, ex constitutionibus ac decretis prædecessorum, & sæpius ex proprijs. Is liber est causidicus. Hic in anno domini 1300. *declarauit & concessit indulgentias anni Iubilei visitantibus ecelesias beatorum Petri & Pauli quolibet anno centesimo nullis casibus reseruatis, Romanis visitantibus per* 30, *dies, peregrinis per* 50. *& confessis, eo saltem anno. Hæc clara sunt de ipso Iubileo per communem extrauagantem, Antiquorum, de pænit. & remissione.*

Clemens

CAP. 5

Tempore huius Alberti Paleologus Constantinopolitanus imperator moritur, cui successit Andronicus. Angli Scotos subigunt: At sequenti anno Regem eligentes defficiunt ab eisdem. Nec communiter Angli cũ Scotis benè sunt fortunati nisi forsam breui tempore.
1303. Et si hic fuit confirmatus à Bonifacio non tamen coronatus.

CAP. 6

Nepos huius Alberti prout citat Florentinus cóquerebatur, quia magnam partem Austriæ ad se iure hereditario spectantem retineret, cui plurimi ex Austria fauerunt super ea re.

CAP.

CAP. 5.

Begardi & Beguinæ condemnati sunt in concilio Vienensi per Clementem 5. vt in Clementina ad nostrum, de hæret. Hi fuerunt in Regno Alemaniæ, atquè Alphonsus à castro se quosdam adhuc illic vidisse colegiat è viuentes, mulieres sine voto & liberè, viros cum emißione trium votorum, in distinctis tamen cænobys: Licet enim condemnati per Clementem, Iohannes 22. tamen permisit fide dignis, non culpabilibus, non suspectis sub eo habitu viuere.

Iohannes 22. censuit non culpabiles huius status, non debere molestari ab ordinarys, vt in extrauagantibus communibus de Religiosis domibus c. Ratio Recta. Errores eorundem eo capitulo condemnati fuerunt octo. Primus quia homo in vita præsenti potest talem gradum perfectionis

vno minorita inchoatur & clauditur à Dominicano. Cópofuit super .ententias, precepta decalogi, Sermones de tempore, & alia plurima, floruit sub Ludouico Bauaro circa 1320. & sub Ioanne. 22. quanquã non contentiones cum eodem.

CAP. 6

Aluarus hispa nus ordinis minorum etiam Scoti auditor, vir eruditissim⁹ deuotus & Zelator, scripsit cótra præfatum Otram. Item cópofuit opus de planctu ecclesiæ, & plurima de vera religinonis obseruantia. Item super sententias, & alia plurima circa. 1320.

Ioannes canonicus etiã eiusdem ordinis & temporis, docta scripsit in sententias, & Philosophica.

CAP.

Clemens tamen & Paulus ac Sixtus alia de Iubileo statuerunt, quæ & patebunt suis locis.

CAP. 4.

Tandem Rex Philippus Startam Columnensem, à pyratis vt suprà Agnaniam & Neogaretũ mittit aduersus Bonifacium, sub colore defferendæ appellatiouis, qui medio Gibellinorum Bonifacium in paterna domo capit & Romam deducit captiuum populo consentiente. Eum Bonifacium nihilominus liberarunt non multò pòst. At nimio dolore grauatus decidit in morbum, quo interijt anno 8. sui pontificatus & mense in anno 1303.

Ludebant de eodem dicentes, quia intrauit vt vulpes, regnauit vt Leo, moritur vt canis, in sua tamen sede moritur.

CAP.

CAP.7.

Dum igitur super ea questione contenderent & Albertus post descensum ex fluuio Rheni die plena equitaret, ab eodem Ioanne eius ex fratre Nepote cum fauentibus occiditur, Aiunt quod forsam id Deus permiserit, ob vindictam mortis Adulphi imperatoris, prout nec occisores eius remanserunt impuniti. Nam etsi Adulphus esset inuasor, id tamen fuit pro sui iuris protectione. Albertus igitur cum decem annis imperasset
1308. moritur a nepote occisus circa annum domini. 1308. tempore Clementis. 6. qui nec coronam imperialem recepit Imperauit temporibus Bonifacii. 8. Benedicti vndecimi, ac Clementis 5. saltem pro parte & laudabiliter.

CAP.

perfectionis acquirere, quod redderetur impeccabilis, & amplius non proficiens in gratia alioqui (aiebant) posset effici Christo perfectior. Secundus error Begardorum, non oportet hominem ieiunare aut orare, postquam eum gradum fuerit assecutus. Nam (aiebant) sensualitas est plenè rationi subdita. Tertius error hi qui sunt in eo gradu perfectionis non sunt subiecti humanæ obedientiæ, quia vbi Christus, & libertas. Quartus potest homo finalem perfectionem & beatitudinem ita perfectè in presenti assequi, vt in vita beata. Quintus error, quælibet intelectualis natura est, in se naturaliter beata, nec indiget lumine gloriæ eleuante ad deum videndum, vt eo beatè fruatur. Sextus se exercere in actu virtutis est hominis imperfecti, & perfecta anima licentiat à se

CAP. 7.

Durandus de portiano Dominicanus, pòstmòdum episcopus Aniciensis primo defensor beati Thomæ, & postea impugnator, scripsit super sententias, & ob facilitatem à multis diligitur, nec fuit Guillelmus Duranti speculator.

Herenus seu Herueus de boyo, brito Carmelita, & Rupertus dominicanus (non abbas qui multò pręcessi) docta scripserunt. t

CAP. 8.

Atesanus ast ordinis minorum summam de casibus vtilem edidit circa 1330. Ioannes de Alreyo Tholosanus generalis Carmelitarum. 13. & Ioannes de Regio eiusdem ordinis præclara scripserunt.

Ioannes

CAP. 5.

Benedictus 11. *papa* 200 *fuit electus concorditer paucis diebus post obitum Bonifacij, electus itaquè* 1303. *Hic patria tarnisinus, Nicolaus antè vocatus, ex parentibus pauperis conditionis ingressus ordinem prædicatorum, vita & doctrina ita claruit, vt per omnes gradus promotus sit ad generalatum, & à Bonifacio inter cardinales promotus, fertur post mortem fulsisse myraculis, Nogaretium & Scartam in detentione Bonifacij fauentes nec satisfacientes maiori notat anathemate.*

CAP. 6.

Regem franciæ causa diligenter agnita à censuris absoluit, Cardinales Columnenses pristinæ dignitati restituit, dempta Laurea cardinalatus, Nicolaū Pratensem cardinalem & episcopum

CAP.8.

Henricus.8. Comes Luxemburgus imperator 114. eligitur circa 1308. fuit electus astutia & cõcilio domini Pracensis Cardinalis hostiensis, vt & ipse Clemens, vt Iam super eo Clemente 5. Hic ab Italis dicitur henricus 6. qui Henricum primum non computant, nec Henricum 7. Lantgrauium, at communius dicitur 8. Post mortem Alberti electores diu fuerunt discordes, vt super Clemente quinto. Moritur etiam Rex Carolus.2. cui successit Robertus eius filius frater sancti Ludouici episcopi

CAP.9.

Iam facta electione Clementis 5. in fauorem Regis sub promissis conditionibus, vt super eo Clemente.

se virtutes. Septimus, mulieris osculum quia sine inclinatione naturæ est peccatum mortale, sed actus carnalis natura inclinante & tentante non est peccatum. Octauus error, quòd in eleuatione Christi corporis non debeant assurgere aut descendere à contemplatione, vt misterium paßionis vel sacræ Eucharistiæ meditentur, quia (aiunt) id est, imperfectionis.

Hicquè gloriosi condemnati sunt cum his erroribus, vt in ea Clementina, ad nostrum, de hæreticis, nec tamen status eorum vt iam suprà, per extrauagantem, Ratio recta.

CAP.

Et

Ioannes Andreas bononiensis, Iuisconsultus & interpres super iure canonico & decretalibus. Item & de laudibus beati Ihieronimi scripsit sub Carolo. 4. & Climẽte. 6. circa. 1345.

CAP. 9.

Monaldus Franciscanus Theologus & iurista, summam iuris canonici & super sententias composuit. Iohannes de plomenda teutonicus eiusdem ordinis scripsit circa. 1330.

Guido de monte rotherii eo tempore composuit manipulum curatorum, & quędam alia docta.

CAP. 10.

Petrus de palude gal⁹ ordinis predicatorij cõposuit super sententias & alia quędam.

Guericus abbas Agnacensis, & Henricus de vrinaria Angustinensis circa 1340 scripserunt.

Bartholomeus

episcopum hostiensem misit legatum per Italiam ad componendum pacem. Florentinus narrat de eodem Benedicto, quia nobiles pauperem matrem ipsius sericeis induunt, vt pro eius reuerentia ad ipsum introduceretur, qui eam noluit agnoscere nisi in plebeio habitu. Dum hic sanctus põtifex plura pro fide & ecclesia proponeret Perusium fatis concessit cum mensibus solum 8. & diebus 17. sedisset.

CAP. 7.

Clemens 5. papa 201. antè Bertrandus aut Raymundus nuncupatus, Archiepiscopus Burdegalensis eligitur absens in anno 1305. solicitudine & concilio domini Nicolai pratensis cardinalis hostiensis ex ordine prædicatorum. Post mortem enim Benedicti dum cardinales penè per annum contendissent pro alterius institutione alijs optantibus Italum

fauentem

Et poſt mortem Al-
1307. berti, electoribus per annum in alterius electione contendentibus, Rex in anno 1307, mutata petitione, qua inſtabat memoriam Bonifacii deleri, ſecreto concilio decreuit petendum à pontifice Clemente, vt diligentiam adhibeat, quatenus Carolus valeſius dux Andegauenſis eius conſanguineus Cęſar decerneretur, pro ut illi fuerat præmiſſum à Bonifacio.

CAP. 10

Et ſi ſecretiſſimo conſilio id fuiſſet concluſũ nihilominus reuelatum fuit ſummo pontiſici ab aliquo. Vndè conſilio adhuc eiuſdem domini Pratenſis preuenerunt eiuſdem Valeſij aduentum, ſecretiſſimè ſignificans Dominis electoribus, vt ſtatim vnum eligant, aut ſecus imperiũ ad Gallos reuerteretur qui

CAP. 6.

Fratricelli citantur ſub Bonifacio condemnati, & Hermanus quidam (vt aiunt) à multo tempore inhumatus, & ab eis pro ſancto habitus, exhumatur tanquam hæreticus. Ac de his Fratricellis citas Platina, quia fuerunt ab hoc Clemente condemnati. Id nihilominus nequit dicit de Fratricelli condemnatis à Iohannes 22. vt in extrauaganti, ſancta Romana, de Religio. Domibus. At potius de Fratricellis à Dulcino & Margareta eius vxore inſtitutis. de quibus iam ſupra, prout ab eo Platina deducitur. Hi Fratricelli, etiam dicti ſunt Pſeudo apoſtolici, quorum dux fuit quidam Sagarellus Parmenſis, & Dulcinus Nouarienſis cum vxore. Qui & tempore Bonifacij 8. aſſerebant nec habuiſſet aut recepiſſe pecuniam, nec id etiam eis aut alijs

Bartholomeus de osa, Bartolomeus Pisanus, & Albertus Brixianus etiam Augustinenses summas historias, & alia docta eo tempore scripserunt.

CAP.I[?].

Hermanus de schildis Augustinēsis multa scripsit in genesim & sententias. Guillel mus brito dominican⁹, Petr⁹ de casu Car melita, Bernardus parentinus dominicanus, Olfredus Anglicus Carmelita, Ioannes estuidij pariter Anglicus, docta opuscula ecclesiastica in sententias, sermones, summas historiales ediderunt circa 1340.

CAP. 60.

Bernardus abbas Cassinnesis ordinis sancti Benedicti, Symon de Cremonia augustinensis Petrus Raymondi carmelita:

Symom

fauentem amicis Bonifacij, & alij amicum Regi franciæ. Et de astutia huius Pratensis conueniunt, vt & Itali eligerent, tres Vltramontanos ex omnibus dignos eo munere.

Vltramontani intra 40. dies vnum ex eis tribus nominarent, qui haberetur pro electo ab omnibus. Eo igitur firmato Itali tres gallos eligunt quos sciebant Regi infensos, ex quibus primus fuit Archiepiscopus Burdegalensis, qui cum suis consanguineis a Carolo valesio plurimum fuerat grauatus. his igitur propositis, Pratensis cum suis conuenit, & citissimè Regi significat, vt cum Archiepiscopo conueniat.

CAP.

qui ante dies. 8. cógregati hunc Henricum elegerunt, etiam ex consilio pontificis & publicatur electio etiam apud Regem, & ea causa nullū destinauit pro ea petitione, Rex nihilominus in pontificem. Florentinus hæc citat tit. 21. tertiæ partis.

CAP. II.

Henricus itaquè electus confirmatur à papa Clemente, ea lege vt inter biennium ingrediatur Italiam coronā suscepturus. Eo animo, (vt aiūt Platina & Florentinus) quatenus Italicos motus & factiones Guelphorū & Gibellinorum ac dissidentium ciuitatum, cum innocentum oppressione sedasset. Esto quidā maligni id alio animo factum a Clemente asserant.

CAP.

alijs licuisse. Decimas etiā non deberi eis, qui non essent pauperes vt apostoli. Item aiebant non subijci nisi Christo. Item negabant omnem obedientiam prælatis ecclesiæ deberi, sed soli Christo. Item aiebant papam nullam habere potestatem nisi & bonus sit, & quia per peccatum omnem admittit potestatem. Item aiebant ecclesiam consecratam in nullo amplius ad preces dignam quam stabulam porcorum, ac si dominus impertinenter dixisset, domus mea, dom⁹ orationis vocabitur, vt nec sineret etiam vax aquæ quoquàm per eam transferri Mar. 11. Item aiebant ea magis meritoria quæ sine voto fuerint, quàm quæ ex obedientia, ac si non sit verum obedientia plus valet quā sacrificium 1. Regum 15. Aiunt item hos omni libidini deditos ita vt Nicolaitæ. Et hi fuerunt in alpibus

Symon de Cassia Augustinensis, Symon de spira, Hi docta scripserunt circa ea tempora 1340.

Ioannes ordinis minorum summã de casibus edidit, & quædam alia. Gerardus de senis carmelita scripsit super sententias & de contractibus.

CAP. 13.

Ioannes de Rupe scissa Francíscanus scripsit super sententias, & friuolas quasdam reuelationes, ob quas à suis ministris fuit detentus, tempore tamen Innocẽtii. 5. circa 1370. Gerard⁹ episcopus, sanonensis Augustinensis, Thomas garbo eiusdem ordinis scripserunt circa 1340.

Ioannes de Bacchone carmelita, Rupertus gallus eiusdem ordinis docta quędam scripserunt circa 1350.

CAP.

CAP. 8.

Rex igitur conuocato eo Archiepiscopo cum eo conuenit sub certis conditionibus Regi sub iurerando promissis, dum eius medio eam obtinuisset dignitatem. priori, quod restitueret Regem priori suæ dignitati, qua ante Bonifacium gaudebat. Secunda eidem concessit decimas ad quinquennium &c. Et tertiam petitionem pro tẽpore expressisset: Ac super his promissis eligitur pontifex fauore & instantia Regis.

CAP. 9.

Electione nuntiata eidem, Lugdunum profectus, eò ad se mandat cardinales, qui suæ interessent coronationi. Qui & conuenerunt. Itali tamen ægrè, & cum desiderio, præsertim dominus Matheus de Vrsinis primus inter cardinales, qui & eidem domino Pratensi ait tu assecutus es tuum intentum

CAP. II.

Henricus itaquè electus confirmatur à Papa Clemente, ea lege vt intra biennium ingrediatur Italiam coronamsu scepturus. Eo animo, (vt aiunt Platina & Florentinus) quatenus Italicos motus & factiones Guelphorum & Gibellinorum ac dissidentium ciuitatum, cum Innocẽtum oppressione sedasset. Esto quidam maligni id alio animo factũ à Clemente asserant.

CAP. 12.

Henricus igitur rebus Alemaniæ primum compositis, primam coronã illic recepit à Domino Archiepiscopo Coloniensi. Et cùm Rex Bohemiæ Vincelaus decessisset absq; filio hic Henricus eiusdem primogenitam filio suo dedi vxorem. Quẽ & coronari fecit in Bohemiæ Regem. Et eum suo loco

alpibus à legato insecuti & oppreßi: & Dulcinus cum vxore digna vltione conbusti.

CAP. 7.

Templary tempore eiusdem Clementis feruntur defecisse ad saracenos. Ordo ipse militum templariorum prout citat lyranus apoc. 4. aprobatus fuit in anno 1128. Quorum regulam beatus Bernardus scripsit sub 13. capitulis prout fo. 95. operum suorum. Hi apud Hierosolimam primum militiam sunt profeßi, ad fidei & peregrinorum protectionem. & ea contemplatione opulenta prædia per vniuersum orbem conquisierunt.

CAP. 8.

Citat Florentinus tit. 21. partis tertiæ quia quidam prior eiusdem ordinis detentus in carcere, à magistro eiusdem ordinis, ob crimina & hæresim. Et quidam alius cum ipso eosdem

CAP. 14

Fortenarius vassalli, aut sertorius. 19. minister generalis ordinis minorum sub Clemente. 6. composuit super Augustino de ciuitate dei, & alia quędam. Cũquè eum ordinem per sex annos rexisset, fuit per eum Clementem factus Archiepiscopus Rauenensis, & Cardinalis Romanæ ecclesiæ: Gregorius Ariminensis generalis Augustinensium scripsit etiam circa. 1350.

CAP. 15

Clemens. 6. Lemouicensis, de quo in ordine pontificum, composuit varios sermones. Item opusculum de canonisatione sancti Yuonis, quem & ascripsit sanctorum cathologo, & alia nonnulla scripsit.

Franciscus

tentum, curiam educendo vltra montes, tardè in Italiam reuersuram. fuit igitur sacratus & coronatus apud Lugdunum astante Rege franciæ, & Carolo Valesio, ac Iohanne 2. duce Britanniæ patre Arturi, qui ruina muri fuit oppressus.

CAP. 10.

Clemens ita solemniter coronatus reuertitur Burdegalen. Et tandem resedit apud Auinionem, vbi & curia per 14. annos permansit. Is promissa Regi seruauit. Verum apud Pictauum conuenientes 1307. Rex vltimam expreßit petionem, instanter postulans, vt memoriam Bonifacij ex albo pontificum deleret, & iuberet corpus exhumari & comburi, quod vellet eum probare hereticum, etiam suorum testimonio.

CAP.

loco in Alemania vicarium reliquit. hęc Florentinus.

CAP 13

Diſpoſitis itaquè rebus Germaniæ, Henricus ſecundum promiſſa parauit ire in Italiā. Nam & Clemens à confirmatione ipſius ordinauerat legatos ex dominis cardinalibus, dominum de Fliſco epiſcopum Ianuenſem & pręfatum dominum Pratéſem hoſtienſem, qui & commitarentur, & ipſius authorirate eundem recipi iuberent. Ciuitates Italiæ ab Alberti morte diſſidiis miris tumultuabāt. Nam & cū moritur Carolus Rex Neapolitanus, qui & filiam Beatricem Azoni Marchioni Eſtenſi ac duci ferrarienſi dederat vxorem, filiuus patrem ob introductam nouercam necauit.

Et

eoſdem accuſarunt denunciantes officiarijs Philippi Regis, quia multis flagitijs & hæreſibus eſſent dediti ſperantes ipſi eo medio liberari. Quæ cum Regi eſſent nunciata, ipſe Clementi pontifici vt delerentur ſuggeſſit. Qui & Regi annuens conceſsit ſub bulla vt certa die detinerentur, & vbilibet deprehenſi die beatæ Magdalenæ concremati ſunt.

CAP. 9.

Accuſabantur de multis, quæ ſi vera erant nec dum ſolum hæretici ſed ydolatræ ac proditores merito eſſent iudicandi. Vt quod ſimulachrum aut ydolum colebant & cogebant eum ordinem profitentes ſacrificium eidem offerre abnegato chriſto, & eius calcata cruce, & alia plura horrenda, quæ dicebantur circa ipſum ydolum ab eiſdem exerceri, quæ vix ſunt credenda.

Item

Franciscus Patriarcha hetruscus plura composuit, etiam in poesi & scientiis humanis, vixit solitarius circa hec tempora.
Richardus de Buri episcopus dimelmensis cācellarius Edoardi. 3. eo etiam tempore scripsit, & præfatus patriarcha ad eundem:
Ioannes valgram carmelita scripsit super sententias.

CAP. 16.

Ioannes de saxonia franciscanus vtilem summā iuris & quosdam sermones edidit circa. 1380.
Thomas de Argentino generalis Augustinensis pòst de Arrimino: Ioannes bremart carmelita. Henricus de Herfodia Ioannes de Herfodia minor, Ioannes de tacepha te Anglus, plurima scripserunt in sacra scriptura & sententiis & Nicolaus dorchin carmelita.

CAP. II.

Papa non immerito ex ea petitione conturbatur, cum & ex 6. decret. per eum Bonifacium edito constet eundem fuisse catholicum etsi alioquin imperfectum. Igitur consilio adhuc eiusdem domini pracensis, dißimulauit cum Rege vsque ad generale concilium quāprimum cogendum quatenus Res firmior esset. Quod ad triennium fuit aßignatum apud Viennam extra territorium Regis. At interim moritur Albertus circa 1308. & Rex petitionem mutat vt iam supra Henrico.

CAP. 12.

De Fratricellis & Templarijs tempore huius pontificis iam in 4. cathalogo, ita & de interdicto & anathemate aduersus Venetenses pro Ferraria iam super Henrico 8. & de irreuerentia Florentinorum. Clemens concilium

Et Venetorum auxilio detinuit Ferrariam. Ferrarienses tamen potius optabant ditioni sub esse ecclesiasticæ. Vndè super his Clemens, Cardinalem dictum Pelagura Bononiam mittit, qui & venetis sub anathemate imperat vt obstineant a Ferraria qui eam potiùs impugnarunt & cœperunt, & Friscus maiorẽ partem incendit ob vindictam, ob quam iniuriam eo deiecto se se Venetis dederunt.

CAP. 14.

Tum legatus Pelagura cruce signatos conuocat in eos Venetos, & Clemens sacra eis interdixit, ac eorum bona proscripsit vbiq; locorum. Et hinc in multis Regnis magna incommoda in eorum mercimoniis receperunt. Mandauit insuper Clemens alijs tumultuantibus vt abstinuissent, qui paruerunt

Item & eis quædam infamia etiam contra naturam obijciebantur. Item quod eorum præcessores prodidissent terram sanctã & Rex per eos fuisset captiuus S. Ludouicus.

CAP. 10.

Plurimi ex eisdem fuerunt detenti & paulatim exusti ac cruciati, vt ea confiterentur etiam quidam superiores eiusdem ordinis. Qui etsi aliqua inter tormenta sint confeßi maioribus nihilominus tormentis postmodum, & cruciatibus afflicti se & totum ordinem acclamarunt Innocentes ab impositis, & coacti sunt falsum fateri & ita interierunt. Vndè pænè omnes quas viderim dubitant an verè sint accusati.

CAP. 11.

Bona ac redditus Templariorum præmissorum fuerunt proscripta fisco. Tandem tamen collata militibus Hospitalarijs seu Rhodianis.

CAP. 17.

Robertus halkot Angl' ac Dominicanus scripsit super sententias, & in librum sapientiæ circa 134.9.

Paulus de Perusio doctor in vtroquè iure prefectus bibliothecæ Roberti Regis Siciliæ vtilia scripsit circa 1350. Tilmanus aquensis carmelita, Bartolomeus Franciscanus Anglus scripsit librum de proprietatibus rerum, & sermones varios circa hęc tempora, Petrus etiam Boherius Benedictinus, & Iacobus de alta villa, Ioãnes Inienhusem scripserunt circa 1360.

CAP. 18.

Petrus de Bartholomeo pictauiensis, prior sancti Eligii parisiensis, ordinis benedicti, vir studiosissimus, omni scientia eruditus plurima

iam indictum & aßignatum apud Viennam celebrauit 1311. Cui affuerunt episcopi 300. & alij prælati quàmplures. Vtquè Regi satisfaceret proposuit articulum de obiectis contra Bonifacium. Concilium nihilominus eum catholicum & verum pontificem declarauit. Simul etiam est declaratum quia Rex & sui in nullo essent culpandi de actis contra eundem Bonifacium. Item & cardinales Columnen. Nogaretus & Scarta qui eidem Bonifacio fuerant aduersati, & ab eo destituti & priuati, restituti essent & absoluti. Bona ac reditus Templariorum fuerunt aßignata hospitalaribus Hierosolimitanis, qui tum dicti sunt milites Rhodiani ob Rhodum insulam ab eis conquisitam.

CAP.

runt omnes præter Florentinos, & Lucenses Vndè & Clemens sacra eisdem interdixit: ipsi tamen & precipuè Lucenses Legato parentes & fauentes pro Ferraria recepti in gratiam. Item Rex Robertus Bononiam missus à Clemente, præficitur Ferrarię à legato. Qui Reuersus Neapolim, dignum virum reliquit in pręsidio cum militibus.

Qui nec Ferrariam continere valens, missis militibus ex arce. 28. ex eisdem necauit,

CAP. 15.

Henricus oratores ad principes & populos per Italiam destinauit mandãs vltra Aretinos vexarent, & Florentinis pręsertim, vtquè hospitium eidem pararent. Qui responsum proternum, &

Rhodianis. Hiquè Rhodiani cum prius dicerentur milites Hospitalarij, quia fideles peregrinos reciperent & conducerent per sanctam terram. Quia tamen circa ea tempora, Rhodum insulam ab infidelibus conquisierunt, dicti fuerunt Rhodiani ob priorem tamen confiscationem pœnè fuit necesse eos reditus redimere. Vt & is lyranus habet in eo 20. c. apoc. Hi hospitalarij præcesserunt Templarios in hospitalitate sola excercitati. At postmodùm artem militarem exemplo Templariorum didiscerunt & exercuerunt, vt citat episcopus Acouen. c. 93. De his Templarijs continetur extra de pur. vulgari c. dilecti. quod compellerent christianos ferri candentis subire iudicium, quod ab Honorio 3. interdicitur, & hic fuit circa 1216.

CAP.

plurima docta scripsit opera tempore Innocentii. 6. circa 1360. Alexadder de Alexandria generalis ordinis minorum scripsit super sententias & Methaphisicam, & & hic fuit qui deffendebat ordinem coram Clemente papa contra Vbertinum cassali & Raymundum. Leonardus de giffonibus etiam generalis eiusdem ordinis multa scripsit. Et Iohannes de tambaco dominicanus. Ioannes balistarius prior generalis Carmelitarum scripsit super sententias, & alia quædam circa. 1370

CAP. 19.

Iaannes bocatius Italus historicus, Ioannes Huldeshennensis teutonicus carmelita plurima de historiis, chronicis, aliisquè ecclesiasticis & humanis scripturis, sub Carolo. 4. scripserunt circa. 1370.

Ioannes

CAP. 13.

In eo concilio condemnatus fuit error dicentium quod anima rationalis non sit forma humani corporis. Item & declaratum quia in baptismo etiam paruulorum infunditur gratia & virtutes, vt Clementina de summa tri. & fid. catho. Item & facta fuit institutio festi sacræ eucharistiæ feria 5. pòst octa. penthecostes. Itẽ & condemnati sunt Begardi & beguinæ cum eorum errroribus, vt iam de ipsis est præmissum. Item & alius error quod vsura non sit peccatum vt Clementina de vsuris.

CAP. 14.

Plurima de statu monachorum sunt in eo concilio ordinata. Vt de sepulturis & prædicatione, quia fratribus prædicatoribus & minoribus liceat confessiones audire modo legittimè præsentati fuerint. Item & prædicare

verbum

& insulsum dederunt, quos tamen in cameran intẽdebat extollere imperialem. Atquè interim Mediolanum applicuit, & intrauit victis, aut sedatis factionibus & coronatus est ferrea corona ab Archiepisco po Mediolanensi in vigilia Epiphaniæ.

Robertus Rex Sicilię, Neapolitanis, florentinis, ac Lucensibus fauet, vt iam lib. 4. precedenti.

AP. 16

Henricus Romam tendens Lucẽsibus plurima fecit incommoda, & processus aduersus Florentinos. Qui & Romam perueniens benignè & cum honore suscipitur, ac etiam coronatur à tribus Cardinalibus. Etsi in Laterano, non autem in beato Petro. Tamen omnes in eius verba iurarunt pręter Vrsinos. Qui & statione

CAP. 12.

Dãtes Florentinus, poëta insignis fuit circa haec tempora & vsque ad Iohannem 22. Hic edidit volumen tripartitum, de paradiso purgatorio & inferno ydiomate vulgari in quo asseruit Pythagoram, Platonem, Aristotelem &c. esse in campis eliseis secundum fictionem poëtarum, etsi non in gloria, saltem non in pœna Et Iohannes le mayre in illustrationibus galliæ simile finxit. Et hac præstant simplicibus occasionem erroris. Hic notabat Celestinum papam de pusillanimitate in cessione papatus, vbi ecclesia eius humilitati attribuit.

Item & alio opere, asserit potestatem imperij in temporalibus non dependere ab auctoritate papæ. Isquè qui in officiorum priorum & aliorum dominorum præfuerat propter partialitates mortuus est exul apud

Iohãnes Maronis Anglus carmelita scripsit aduersus vvicleffitas sui temporis, Iohannes goleim carmelita prior Rhotomagensis, Henricus dolendorum eiusdẽ ordinis, scripserunt super sentias circa. 1370.

Gallus cistersiẽsis abbas aulæ regiæ in Bohemia pariter scripsit.

CAP. 120.

Matheus de Cracouia polonus docta scripsit de diuinis officiis, & rebus ecclesiasticis in studio Praganensi, ex quo à Hussitis pulsus apud Luteciam docuit.

Iohannes fust carmelita, Gerardus magnus, Guillelmus Califfordiensis anglus, eiusdem ordinis scripserunt circa 1390. Iacobus de Lusana dominicanus episcopus, Cõradus Altzei, Stephanus petrigonensis Anglus scripsit contra Vvicleffum.

CAP.

verbum dei, ac sepelire apud eosdem eligentes, vt in Clementina, dudum. de sepult. Item & Clementina, Religiosi de exces. priuil. ne Eucharistiam aut extremam vnctionem ministrent, vel matrimonia solemnisent, sub pœna excommunicationis.

CAP. 15.

Fratrer Vbertinus de Cassalt, & Raymundus Gauffridi antea minister generalis ordinis minorum cum quibusdam complicibus accusabant totum ordinem, quod puritas Regulæ non obseruaretur in eo. Isquè Raymundus existens generalis, oblatum episcopatum Paduanum à Bonifacio recusauit, vndè ab vtroquè, pontificatu (inquam) & generalatu fuit absolutus per eundem Bonifacium.

CAP.

tione militum confiſus exegit tributum inaſſuetum à populo, vndè & ciues vtriuſqué factionis ad vrſinos confugerunt, & auxilio Ioannis, fratris Roberti Regis, iſdem Henricus cogitur Tybur adire. Et Io annes ipſe ex vrbe diſcedens eam dimiſit paccatam.

CAP. 17.

Henricus verò Peruſium perueniens, Regē Robertum reum declarat leſę maieſtatis, & citatum nec comparentē, Regno & vita priuandum indicat. Id tamen Clemens papa meritò improbauit, quia tantā rem loco non competēti, nec ad ſe pertinentē peregiſſet, cum propriū ſit ſummi pontificis Regnum Siciliæ &

dare

apud Rauennam. Hæc ex Florentino tit. 21. tertiæ partis.

CAP. 13.

Fratricelli ſeu biZochi, aut beguini, vel de paupere vita, ita nominati in extrauag. Sancta Romana. de Relig. domib. à Iohanne 22. qui nullius fuerunt approbatæ religionis hi enim, vt in ea extrauaganti confingebant ſe regulam beati Franciſci obſeruare ad litteram, nec tamen erant ſub obedientia prælatorum eiuſdem ordinis. Et quandoque aiebant ſe habuiſſe habitum ab epiſcopis quibus tamen in tali caſu per concilium id concedere non licebat.

Ac nonnumquam ſeſe affirmabant de tertio ordine beati Franciſci, ſed Regula eiuſdem ordinis eum modùm viuendi non concedit. Ij in Narbona, Tholoſa, & Italia habitum

nouæ

CAP. 21

Bertranus episcopus Thefelicensis dominicanus scripsit de demonū illusionibus & alia plurima circa. 1387. Thomas lombe scripsit in sententias & aduersus Lolardos & alia quædam. Philipus Riboti, Nicolaus ritzonis Tholozanus, Richardus Maidesconensis carmelita, scripserūt aduersus vuicleffum, tēpore quo in Anglia eius heresis pululabat, Iohannes monachus benedictinus, Iohannes Rusbrok canonicus regularis, docta scripserunt.

CAP. 22.

Marcilius de Iugensi Anglus aut Germanus fundator gymnasij heldebergēsis, questiones in sententias, & cōmentaria in Aristotelē ędidit, & obiit circa. 1394. Michael Angrianus generalis sui ordinis

CAP. 16.

At in eo concilio, consistorio, & postmodum solemni in publica cessione fuit modus viuendi fratrum, quem accusabant, licitus declaratus, & obseruabilis, per aditam declarationem in eo concilio, quæ incipit Exiui de paradiso. Cle. de verborum signif. Alexander de Alexandria pòstmodùm generalis eiusdem ordinis ipsum deffendebat ordinem. Et hinc venit quod in ea declaratione inseritur quod quædam sunt relata ad nostrum examen quæ huic perfectioni videntur obuiare &c. Clemens, Celestinum papam, sub nomine Petri Celestini, approbatis ipsius myraculis, inter sanctos retulit. Clementinas in eo concilio ædidit quas Iohannes 22. approbauit.

Philippus Rex sub hoc Clemente, Iudæos ob maleficia & vsuras eiecit ex francia

dare & adimere, nec sententia habuit locũ: Nã & Robertus multò superuixit ipsi Henrico.

CAP. 18.

Henricus ex Aretio mouens in Florentinos & Lucenses sentientes cum Roberto Rege, copias duxit. Quos nec impugnare valens bellum Senensibus indixit. At cum ęgrotare cæpisset, ad Macereti balnea se contulit. Vndè inbecilior redditus ad Boncouentum peruenit, vbi pòst aliquot dies moritur cum sex annis imperasset

CAP. 19

Platina author fasciculi temporũ, & alii quidam, citant suspitionem exortam de morte Henrici, quod fuerit per venenum datum à Florentinis, cuidam dominicano predicatorii ordinis Benhardo de monte pelitano, qui sub illita hostia

nouæ religionis, & congregationes atque conuentus fecerunt sine approbatione. Nonnumquam etiam fingebant se sub priuilegijs & approbatione Celestini papæ, cuius tamen acta fuerunt per Bonifacium reprobata, vt citat hic Iohannes in ea extrauaganti sancta. At pro conclusione nullius erant approbatæ religionis.

CAP. 14.

Nec hi erant begardi aut beguinæ, aut pauperes de Lugduno, vel nouarienses sub Dulcino, de quibus item suprà in eo Capitulo notantur ex relatione fide digna quia ecclesiæ sacramenta despicerent & alios seminassent errores. At non exprimitur quos. Vnde & sectam eorum pro futuro prohibet sub pœna excommunicationis, absquè alia pœna vt in eo capitulo, & id secundo anno sui pontificatus.

CA

nis sub Vrbano.6. circa 1381. docta scripsit in sacris, iure canonico, & sentẽtiis. Phillipus ferrariensis Tholosanus, atquè pacensis in hispania episcopus carmelita. Iohannes de monte Gallerio Frãciscanus vtiles scripsit sermones.

CAP. 23.

Gualterus dissẽ Anglus, carmelita, legatus Bonifacii.9.' per Angliã hispaniam Aragoniam, & Vasconiam, prædicaturus crucem cõtra infideles plura scripsit, claruit circa 1290.

Gerardus Zuphaniensis, Iohannes de hisdinio, ex hospitalariis seu Rhodianis, multa commentaria de sacris edidit, & sermones circa 1390. Iohannes grossus carmelita circa annum.1400.

CAP.

francia qui & à filio Ludouico Hutino fuerunt reuocati.

CAP. 17.

Gualterus quidam ex ordine minorum citatur à Florentino titu. 24. 3. partis. Qui ex obedientia compulsus fuit suscipere episcopatum Pictauiensem Qui & pòstmodùm pro iure eiusdem ecclesiæ litem habuit, cum Clemente papa, qui in eum commotus ipsum deposuit & remisit ad claustrum. Isquè in extremis fecit litteram qua, à sententia papæ appellabat ad deum, & cũ ea littera dextra manu inclusa sepultus est. Ac post biẽnium eam litteram Clemens voluit videre nec potuit manum aperire eiusdem nisi facta promissione quod littera ipsa illi restitueretur. Clemens varijs ægritudinib' afflictus moritur anno pœnè 10. sui pontificatus, & vacauit

sedes

hoſtia illud eidem dederit. Faſciculator tamen narrat ſe autenticas literas teſtimoniales vidiſſe quibus ipſe cum toto ſuo ordine eſſet excuſatus, & inter manus inimicorum imperatoris reponſurus obiectis.

1311. CAP. 20.

Ludouicus Bauarus imperator 115. in anno 1311. poſt mortem Henrici Luxemburgi per annũ vaccauit imperium. At domini electores conuenientes apud Franford iam fecerunt electionẽ in contentione. Epiſcopi enim Maienſis & Treuerenſis, ac Rex Bohemię cum marchione Brandeburgenſi, Ludouicum hunc Bauarum elegerunt, epiſcopus verò Colonienſis, Comes Palatinus, & dux Saxoniæ Fredericum ducem Auſtriæ elegerũt, cui & fauebant Reges Franciæ & Hungariæ. Ludouicus hic in ea conten-

CAP. 15.

Iohannes de polliaco doctor Pariſienſis, tempore huius Iohannis 22. errores quoſdam ſeruit, & defendit etiam coram ſummo pontifice, in conſiſtorio dominorum cardinalium.

Qui quidem errores fuerunt condemnati, nec tamen ipſe, nam & eos adiurauit aiens eos falſos & quod nec poſſet obiectis ſatiſfacere: & ſe ac illos ecclæſiæ Romanæ ſubmiſit, ex quo non fuit hæreticus, vt nec abbas Ioachim aut Armachanus, ſed benè Guillelmus de ſancto amore ſemper pertinax.

CAP. 16.

Hi errores continentur in extrauaganti Vas electionis, de hæreticis. Primus, confeſſi fratribus habentibus licentiam audiendi confeſſiones, tenentur ſemel in anno omnia ſua peccata, confiteri proprio ſacerdoti, imo nec deus (aiebat) poſſet, quia implicat,

CAP. 24.

Nicolaus de goram minister prouincialis franciæ, ordinis fratrũ minorum docta composuit super sacra scriptura & sententijs. Hẽricus de hassia doctor parisiẽsis præclara scripsit docens in vniuersitate viẽnẽsi circa 1400.

Iohannes broymart dominicanus. Ioannes Gluel Carmelita. Henricus de Andernaco: Blasius Andernari⁹ carmelita. Henricus hoyta teutonicus eisdem temporibus scripserunt.

CAP. 25.

Ioannes abbas sancti Bauonis. Richardus lamihensis, scripserunt tempore Vvicleff & lolardorum. Ioannes de verdena franciscanus. Iacobus magnus carmelita. Iohannes campsensis, Thomas gualẽsis Dominicanus circa 1400. Floruerunt. Philippus

sedes annis duobus, nec minor pro imperio fuit discordia. Florentinus citat quasdam visiones post mortem huius, & sui nepotis.

CAP. 18.

Iohannes 22. papa 202. circa annum domini 1317. hic fuit gallus ex infima plebe ingenio tamen & scientia diues, ac magni animi, fuit instructor beati Ludouici episcopi, & post Arelatensis Archiepiscopi mortem, cancellarius Regis Caroli, dehinc episcopus Auinionen. ac Portuen. cardinalis, fuit vocatus Iacobus caturcen. & sub hoc nomine quidam decepti crediderunt eum professione carthusianum. Post mortem domini Clementis 5. fuit longua contentio inter cardinales, & vacauit sedes annis duobus, & mensibus tribus.

CAP.

tione fuit coronatus apud Aquiſgranum: & Fredericus apud Bonã recepit inſignia imperialia, & hincciuillis cõtentio& bellũ per annos 8. Tãdem Ludouicus pręualuit, & detinuit Fredericum captiuum, qui & pro liberatione ceſſit imperio. Verum Ludouicus Auſtriæ Archiducatum eidem reſtituit, ſub fidei ſeruandę iuramento. Caryo hæc citãs ait ipſum tamẽ non fuiſſe fidelem. Et hic Ludouicus continuè fuit eccleſię conturbator ſchiſmaticus tempore Ioannis. 22. Benedicti. 11 & Clementis. 6.

CAP. 21.

Ioannes Papa dum ſẽſit hunc Bauarum eſſe initium turbationis eccleſiæ & Italiæ, quodquè abſquè ſufficienti auctoritate arripuiſſet imperium, ſacra illi ſolemniter interdixit. Et Carolum Valeſium

plicat, & ſolum curatum aſſerebat proprium ſacerdotem, ita confeſſus epiſcopo, per eum non ſatiſfeciſſet. Tertius error, quod nec papa, vel deus poſſet dare alicui licentiam generalem confitendi. ſeu audiendi confeſſiones, quin teneantur eadem peccata confiteri proprio curato. Et error huius & domini Armachani hinc erat, quia non niſi curatum tenebant proprium ſacerdotem, de quo adhuc clarè dicitur eo capitulo, omnis verus. Teneantur ſemel in anno proprio ſacerdoti confiteri, aut alteri de licentia eiuſdem, quanto magis de licentia papæ aut epiſcopi? cum magis ſint proprij ſacerdotes, & vbi eſſet caſus reſeruatus, vt quid curato confiterentur. Hic Polliacus ſecundum Gaguinum fuit picardus.

CAP.

pus abbas Otheburgensis cistertiensis, Ioannes de durem, Titelmanus de hachenbeg, franciscani, Hugo stelstadt teuthonicus beati Bonauénturę interpres, Paulus venetus augustinensis circa 1400.

CAP. 26

Thomas de hasselbach teutonicus, Thomasin⁹ ferrariensis dominicanus, Thomas de kẽpis canonicus regularis sancti Augustini, Nicolaus monacus sanctæ crucis in Austria, Bartholomeus de vrbino Augustinẽsis, Franciscus de platea ordinis minorum, hi docta scripserunt circa 1410.

Franciscus de Baccone carmelita, Michael helbrand de

durem

CAP. 19.

Qui cardinales tandem conueniunt in eum, eo modo & ea conditione (Vt ait Florentinus) quia Vice omnium Vnum elegisset, qui & concilio cardinalis de Vrsinis seipsum præter spem aliorum elegit. Etsi in alijs electionibus non tenuisset in hac nihilominus tenet dum sibi committitur electio, & duæ partes Voluntariè assentiunt prout fuit declaratum.

CAP. 20.

Priori anno beatum Ludouicum episcopum ex ordine minorum, fratrem Roberti Regis retulit inter sanctos. Vt qui existens cancellarius eiusdem Regis sancti Bonifacius, Benedictus, & Clemens iam causam examinari fecerant, at morte præueniente ad effectum non deduxerant. Beatos item Thomam

de

Valeſium, ac alios in eum cómouit. qui & nihilominus Mediolanũ proficiſcitur, & inſignitur ferrea corona. Ac indè Caſtrucio comitante 1500. milibus Romã peruenit, vbi apud Lateranum iuſſu cleri & populi coronatur à Stephano Columna.

CAP. 22.

Iſquè coronatus Petrum quendam Corbarienſem minoritam creauit pontificem & iterum ab eo fuit coronatus. Quin & Iohannem papam ſua ſententia priuauit. Et is Perrotus præſumpſit Cardinales & epiſcopos creare. At tandem à Bonifacio Piſano captus, ductus eſt in Auinionem, vbi & vitam finiuit incarceratus.

Ludouicus

CAP. 17.

Hugo ambriotus, tempore Caroli 6. Regis franciæ, & Clementis 6. papæ, aut Bonifacij 9. præfectus pariſiorum, conuictus quod eſſet iudeorum ſectator, & blaſphemus in ſacram Euchariſtiam, ac deriſor totius ecclæſiaſtici ſtatus Manifeſtata ipſius hæreſi cum ſolemni ſatiſfactione adiudicatur ad perpetuos carceres. à quibus tamen pòſtmodùm tumultu populi liberatur, rediens ad ſuos apud Diuionem. de quo in Guaguino ſuper eo Carolo 6.

CAP.

durē eiusdem ordinis, Petrus de spina augustinensis circa 1410.

CAP. 27.

Petrus de haliaco episcopus Cameracensis & tandem cardinalis, ac quondem cancellarius vniuersitatis parisiensis & prçceptor magistri Ioannis gerson, docta scripsit super sententias de sacra scriptura, & rebus ecclesiasticis, floruit tempore concilii constātiensis & affuit eidem circa 1416. Niçolaus Clemengis Diaconus baiocensis, scripsit eidē domino cardinali. Ioannes Dominici Cardinalis sancti Sixti Dominicanus, obiit in eo eoncilio.

CAP. 28

Ioannes episcopus Lōbariensis, Ioannes Zacarias teutonici. Gabriel de spoleto Augustinensis, composuerunt circa 1417.

Franciscus

de aquino, & Thomam episcopum herfreden. albo sanctorum ascripsit. Hugonen Carthucen. vt qui in eum coniurasset, abdicare se episcopatu compulit, & vitam cum morte commutare.

CAP. 21.

Ioannes (vt aiunt) fuit amator nouitatum adeò vt simplices diocœses dimiserit, & episcopatus in abbatias, vicissim transtulerit, ecclæsiam enim Tholosanam in Archiepiscopalem erexit. Ferunt quod & in sancto Maclonio monachos seu canonicos regulares, in simplices cononicos transformarit, & plurima similia, Clementinas confirmauit.

CAP.

Ludouicus hic ecclesiasticam iurisdictionem plurimum conturbauit, etiam (vt aiũt) hereticis & rebellibus fauendo. Vndè & papa censuras in eum fulminauit, & continuauit.

CAP. 23.

Cario ait quod Ludouicus sæpius petierit absolutionẽ: Vndè nec Benedictus successor processum huius ap℘bauit. Certum tamen per Platinã & alios, quia Benedictus statim a sua creatione, censuras in eum a Io anne factas approbauit & confirmauit. Et sub Clemente fuit depositus, & Carolus. 4. suffectus in eius loco. Isquè ita Romæ susceptus pararabat cum Castrusio Roberti Regnũ inuadere, at tandem deuictus in Alemaniam redire compellitur, & Romam dimittere liberam & moriuntur Castrucius

CAP. 18.

Secta quadam alborum quorundam tempore Bonifacij 9. circa 1398. citatur à Florentino, & Platina, exorta. Dum ciuitates bello tumultuarent atque schismate per Italiam. Factus fuit magnus concursus populorum, incitante (ait Platina) quodam sacerdote ex alpibus in Italiam descendente, qui albo indutus incedens, tantam modestiam vultus et verborum præferebat, vt ab omnibus haberetur sanctus. eum sacerdotem maxima multitudo virorum ac mulierum necnon & clericorum & religiosorum est secuta, incedebant induti albis Lyneis protensis vsquè ad pedes, cum caputijs quibus faciem velabant quibusdam foraminibus aspicientem tantum qui & incredibili deuotione processionaliter per ciuitates commeantes: pacem ac misericordiam acclamabant,

Franciscus Zarabellis cardinalis, Petrus Maurocenus, Nicolaus dékelsputem, præclara scripserunt, de iure canonico, de sacris & ecclesiastici scripturis qui & in concilio Constantiensi cum laude affuerunt circa 1418. Ioannes de palummar Barchinonensis archidiaconus.

CAP. 29.

Iohannes de tenera munda catthusiésis, Anthonius Ianensis, Antonius de parma prior generalis ordinis Camaldulensis, Hermanus carthusiensis, scripserunt circa hec tempora.

Leonardus Aretinus historicus insignis affuit concilio Constantiensi, Henricus de hassia iunior

CAP. 22.

Nouum ordinem instituit militum in Portugalia, qui Saracenis in Bethica seu granata resisterent, & eam terram, Platina arbitratur dici Bethicam à cocco illic abundante. Hic pontifex initio sui pontificatus plutimum dilexit ordinem minorum & quã plura illis concessit. Anno tamen 2. sui pontificatus dum quidam ex eo ordine, qui se spiritales intitulabant, contenderent pertinaciter pro eorum opinione, etiam appellantes ad sedem Romanam. Pontifex commisit fratrem Michaelem de monocho dominicanum. Qui eorum friuolæ appellationi non detulit sed potius eos puniuit.

CAP.

cius & Galeacius.

CAP. 24.

Ioannes papa in anno 1322. attendens obstinationem domini Maffei & filiorum eius de vice comitibus tiranidem apud Mediolanum exercentibus, & in Lombardia, qui & censuras spernebant. Iussit prædicare crucem aduersus eosdem, tanquam aduersus hæreticos. Vndè & Fredericum Austriæ electū in contentione cum Bauaro, cōuocauit, vt suis præstaret auxilium, & confirmaret eundem. Qui acceptās misit fratrem suum Henricum cum multis cruce signatis ex Alemania. Ita & Rex Robertus plurimos misit.

CAP.

clamabant, simul & laudes diuinas, eam prosam signanter. Stabat mater dolorosa concinnentes.

CAP. 19.

In ea peregrinatione eiusdem adiungebantur nobiles etiam & episcopi: præcedebant viri, & mulieres sequebantur vt in processione, sicut & is Florentinus propris ait conspexisse oculis, etsi platina solus eum nominet sacerdotem. Vbi nox opprimebat, dormiebant & publicè in vicis epulabantur. Nam & apud pistorium iuncta sunt cum eis quattuor millia nec minus ex Florentia &c. Sacerdos ipse crucifixum defferebat, quem afferebat propter hominum errata lachrymantem. Durauit is motus per tres aut duos menses, quo tempore nullus erat concursus aut tumultus bellorum, confitebantur, & communionem frequentabant.

Dumquè

iunior ordinis camaldu lensis circa.1420.

CAP. 30.

Iohannes de gerson, cancellarius vniuersitatis, parisiensis quondā discipulus præfati magistri de Aliaco, vir diuinis & humanis scientiis eruditissimus, & deuota conuersatione insignis, innumera penè opera èdidit, quæ non abs re magno habentur pretio. Claruit personaliter in concilio constātiensi, pro extirpatione hæresum plurimum laborans aduersus potissimum errorem condēnatum in 15. sessione, quòd quilibet tiranus possit licitè occidi à quo cunquè vassallo &c.

Et pro veritate tuenda, concilio absoluto, domo, patria, & dignitatibus, atquè amicis priuatus, cōpulsus multis insidiis Lugdunum confugit, vbi & moritur,

CAP. 23.

Eodem anno secundo super his disceptationibus, dues articulos Regulæ iniunxit obseruandos, secundum declarationem Nicolai 3. & Clementis 5. Nempe vt vilitas vestimentorum obseruanda esset in forma, præciositate & colore, secundum iudicium superiorum in conscientia. Nam quidam, habitus adeò curtos, strictos, & difformes defferebant, vt indecentes essent statui clericali. Quosdam habitus iussit deponi sub pœna excommunicationis. Item dū superiorum iudicio & cōcilio discretorum antiquorum in ordine, conuentus non posset viuere ex quotidiana mendicatione, tum licitum esset eisdem fratribus congregare modeste in cellarijs & granarijs, & hæc in extrauaganti quorundam de verbo. signif. Eo etiam anno condemnauit errores quorundam

CAP. 25.

Super his Maffenus timens, astutè & calidè misit ad legatum apud Valentiam sub specie cócordiæ, & interim secretò ad Fredericum cum muneribus, suggerens quia si Ecclesia & Rex Robertus obtinerent Lombardiam id vergeret contra eundem. Vndè & eo concilio allectus, fratri Henrico scripsit, vt simulata & inuenta occasione reuerteretur in Alemaniam quod & fecit. Dehinc Fredericus destinauit oratores ad dominũ legatũ, in pecatis querens excusationé. Ex Florentino titulo. 21,

CAP. 26.

Eo etiam anno. 1322. apertum fuit bellum atquè indictum inter eum Fredericum & Ludouicum Bauarum in quo præualuit Ludouicus, vt Iam suprà, & Ludouicus

Dumquè ex Viterbio Romam tenderent ad sacra visenda loca, papa Bonifacius fraudem subesse veritus, præmisit milites, qui ad se sacerdotem deducant & aiunt fraudem quæstione detectam & punitam. Aly tamen aiunt nil fraudis in eo sacerdote deprehensum. Tum saltem ea peregrinatio finem habuit, & pòstmodùm subsecuta est maxima pestilentia & furor bellorum.

CAP.

ritur, prout citat Tritẽnius. Qui nihilominus rem propensiùs scire optat, videat propositionem & sermones ab eodem editos coram concilio, qui sunt in prima parte suorum operum. Similiter & Guaguinũ super Carolo. 6. Rege franciæ. Nam is Carolus filius Caroli quinti habuit patruum Philippum ducem Burgundiæ pro vno gubernatore ex testamento patris, cum esset iunior annis. Habebat & fratrem Ludouicum ducem Aurelianum, qui habuit Valentinam filiã ducis Mediolanensis vxorem & per eam fuit auus Ludouici 12. Regis. Vndè & per eam ducatũ mediolanensem prætendũt in francia. Contigit & Iohannem filium præmissi Phillippi defuncti ducem etiam Burgundũ inuidisse eidem duci Aureliano ne forsam illi

dam fratricellorum. Vt in extrauag. Sancta Romana. de Relig. domib. Et de his iam in 4. cathalogo.

CAP. 24.

Horum autem atque aliorum occasione Iohannes papa declarauit christum cũ suis discipulis aliquid proprium habuisse, saltem in cõmuni, & quo ad vsum necessarium. Et condemnauit glosulam cuiusdam fratris Petri minoritæ, in oppositum. In alioquè anno condemnauit errores magistri Iohannis de Polliaco de quo iam suprà. Annoquè 6. sui pontificatus reuocauit excommunicationem latam à Nicolao 3. aduersus disputantes aut glossantes declarationem: Exijt qui seminat & non contra detrahentes, vt in extrauag. quia nonnumquam.

CAP.

uicus cessit titulo imperii. Ex Florentino. Isquè Ludouicus instantibus Bolonienſibus, Gibelinis, tres oratores destinauit ad dominum legatum apud Placētiam. Qui ex parte Ludouici exorarēt, ne molestiam aut bellum indicerent domino Maffeo Mediolanensi, cum ea ciuitas esset potiùs ex imperio quàm ex ecclesia.

CAP. 26.

Quibus respondit legatus, quia dum Ludouicus legitimus esset imperator, ecclesia potius vellet imperium conseruare, quam ab eo auferre. Aitquè se mirari, quod dominus eorū, & ecclesiæ rebelles deffendere vellet. Requisiuitquè simul vt mandatum eiusdem sub sigillo ipsius exhiberent. Qui merito formidantes ne hinc ecclesiæ indignationem

CAP. 20.

Manfredus per Florentinum tertia parte tit. 22. c. 7. Paulò pòst hæc tempora exsurrexit, nempe tempore Martini 5. circa 1420. *Hic (ait) fuit prædicatorij ordinis Vercellensis, vir peritus ac timens deum. Is prædicans per Lombardiam, ductus quodam spiritu nunciabat populis antichristi aduentum eo tempore futurum, & id maximè inducebat ex apocalipsi beati Iohannis, vt antè ipsum quidam dictus Iudas in anno* 200. *à christo. Isquè Manfredus simul narrabat horrenda quæ refferuntur à sanctis, ab eo excercenda aduersus fideles. Vndè & ex terrore, multi vtriusquè sexus iuuenes ac senes, contemnentes seculum eidem adhæserunt, recipientes habitum tertij ordinis dominicanorum. Ita vt transcenderēt numerum* 400. *mares* 100. *ac fœminæ* 300.

Viuebant

præferretur vt propinquior in regimine. quodam enim casu rex sensu & corpore, valetudinarius fuit, vt quanquàm maior, opus tamen illi esset gubernatore. Vndè & is Burgundus in ipsius Aureliani necē cruentam assensit, & quidam satellites duce Radulpho autouilla, eumdem Aurelianum nil tale meditantem apud Lutetiam crudeliter trucidarunt reffugientes ad eumdem Burgundum. Qui & ipse re agnita aufugit. Iisquè Burgundus quęrens excusationem in peccatis, plurimas necis causas Aureliano imposuit vt quod tirannus esset regnum affectans, magosquè vocaret, & adhiberet, & alia quàm plura. Et quanquam hæc longè aliter quam comperta, ea tamen publica concione parisii per Ioānem

parruum

CAP. 25.

In anno autem 7. reuocauit, quod Nicolaus declararat dominium rerum necessariarum ad vsum fratrum minorum, ad Romanam spectare ecclesiam. Idquè potißimum de his quæ vsu consumuntur vt vinum, panis &c. aiens quia illorum essent domini hæc in extrauag. Ad conditorem. At per eas restrictiones (aiebat) noluit vllomodo derogare Regulæ aut priuilegiis ordinis nisi in illis articulis, nempe ne asserant Christum cum suis discipulis nil proprij habuisse in communi; & ne sub nomine ecclæsiæ per procuratorem agerent.

CAP. 26.

Dumque hæc in curia agitarentur, fuit celebratum capitulum generale eiusdem ordinis apud Perusium sub generali fratre Michaele de Casena, in quo determinarunt iuxta Nicolaij declarationem Christum

indignationem incurrissent, responderũt se non habuisse mandatũ, veniam de mendatio postulãtes. Ex Florentino, tit. 21.

CAP. 28.

Eo pariter anno. 1322. Soldanus Syriæ cum suis Sarracenis minorem Armeniam misera clade deuastauit, qui Paulò antè fidem Christi susceperat. Ea, ait Florẽtinus causa dicitur, auunculus demortui Regis contraxerat cũ relicta sui Nepotis, vt Regnum facilius obtineret, eoq; potiretur, dũq; monetur, quia deberet habere dispensationem, respondit more stultorum, quia prius peccatum est committendum, vt venia petatur. Et ea causa proceres dedignabantur illi auxillium pręstare.

CAP.

Viuebant in communi separatim viri a mulieribus, labore manuum suarum, nec omißis diuini frequentantes confeßion & communionem, nil eisdem fuit proprium, peregrinabantur vt albi, & victus illis dabatur ex deuotione vt ait Florentinus non tamen omnis, si viuebant ex labore.

CAP. 21.

Martinus papa, ne id, scandalum generaret conatus est eam congregationem dissoluere, remittendo eos ad propria. Nec bonomodò potuit, ab eorum specialem affectionem & populi deuotionem ad ipsos, ipse enim Manfredus rigide puniebat delinquentes etiam ad cippos pro paruis contentionibus. Accesserunt Bononiam vbi papa aderat qui & examinari fecit eum Mãfredum nec quid indignum in eo aut in ea congregatione fuit repertum, & ita pontificem

paruum doctorem habita, disseminauit. qui asserunt licuisse tirannum huiusmodi occidere, ac propria auctoritate non obstante iuramento, &c. Vniuersitas autem parisiensis cuius hic sanctus doctor erat decanus restitit, & eum paruum cum sua doctrina damnauit. Burgundus insurgit, rex Carolus de nece fratris inquirit, & eam pariter condemnat iustificationem.

CAP. 31.

In cócilio autem Cóstantiensi hic Dominus Gerson, orator regis, & vniuersitatis hanc iustificationem proponit & prosequitur eundem Burgundum, cum præfato Iohanne paruo taxans nominatim.

Ita vt is articulus meritò fuerit condemnatus, vt hęreticus prout in

stum nec etiam in communi quid habuisse proprium, & eam determinationem voluit is Michael imprudenter opponere ac deffendere, vnde & summus pontifex commotus in eum & totum ordinem efferbuit. Ac multi aliarum religionum, continuis flatibus augebant incendium, forsam formidantes ne sub eo nomine dicerentur perfectiores.

CAP. 27.

Eidem de Cesena adhesit magister & frater Guillelmus Octram inceptor viæ nominalium qui simul cum fauore Ludouici Bauari, nixi sunt suā tueri opinionem. Pontifex denuò commotus ædidit extrauagantem. Cum inter nonnullos, qua denuò declarauit esse hæreticum asserere christum, ac eius discipulos nil in proprio habuisse, idq; nitebatur probare auctoritate scripturæ, & hi eadē authorictate respondere, & resistere tentabant ex

CAP. 29

Tempore huius, Maffeus de vicecomitibus prætensus dux Mediolanensis obijt octogenarius, & excommunicatus. Cuius fili⁹ Galeaczius locum pro tempore obtinuit, & plurima commouit: & alia quàm plura in ea gente commota sunt, Italica inquieta & rixosa etiã apud Florentiam circa 1328. Sed & Papa Ioannes publico consistorio iterum protulit sententiã excommunicationis in Bauarum, vt qui misisset copias in adiutorium pręmissi tyranni Galeazii, qui & plurimas detineret ciuitates contra ecclesiam. Deditquè terminum trium mensium eidem Ludouico, infra quẽ deberet renunciare electioni, & facere personaliter excusationem de fauore prestito hæreticis ac schismatibus

tificem eundem, vsquè Romam secuti sunt, sed maior Romæ obdormiuit, & quã plures à demonijs sunt vexati, & iunioribus quibusdam illusorie vt timetur apparuerunt, visiones angelorum, offerentes patriloquia, & Manfredus illis credulus ab eisdem sperabatur futurus papa, & Antichristus manifestandus. At ipse prior mortuus est, & mulieres aliquæ quæ nec eum papam viderunt, nec Antichristum natum, beatus Bernardinus contra eundem & eius errores prædicabat, qui & suggillabat in eum.

CAP. 22.

Bohemi inter cæteros asseruerunt esse communicandum sub vtraquè speciè vniuersaliter & ex præcepto, & id pertinaciter tenuerunt diuisi ab ecclæsia, Petrus quidam drecen. germanus à suis pulsus quia Valdensibus adhæreret,

in sessione.15.Burgund⁹ tum tremens Anglos proditoriè in Francos concitat. At quodã colloquio cum Delfino filio Caroli Regis, irreuerenter loquens, gladio aut hasta percutitur ad mortẽ & interiit. Idquè (vt aiunt) per Tanquidum du Chastel Britonem, olim Aureliano familiarem, & Delphino veré fidelem. Philippus tamẽ filius eiusdem Burgundi maiora ad huc dãna commouit, & preualuit apud Lutetiam Adeò vt hic sanctus doctor in vindictam fuerit expulsus, prout supra: Nomen tamem ipsius in æternum manet, & commendant ipsum opera eius.

CAP.

declaratione Nicolai maxime, & euangelij auctoritatibus, vt qui non renunciaret omnibus quæ poßidet &c. non potest meus esse discipulus. Item & vulpes foueas habent &c. filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet dumquè ignis ita ferueret, in anno sui pontificatus 9. alteram ædidit, quæ incipit, quia quorundam. Iterum condemnans eam opinionem & satisfaciens obiectis, eundemquè de Cesena ab officio generalis absoluit, qui & friuole appellauit.

CAP. 28.

Isquè dominus Ocтram, impugnauit etiam pontificem notando & de hæresi culpando in quibus valde mirandum de ipso & adherentibus, quia ita restiterent & contentiosè ac irreuerenter, vbi poterant absquè his Regulam & statum suum obseruare. Sed & summus pontifex

matibus &c. Et priuauit omnes clericos qui eidem prestarent auxiliū vel fauorem. At visis his madatis appellauit cum concilio ad papam benè informandum & ad concilium generalle, quando Romæ adesset in sede Petri. Misit nihilominus oratores, promittens se eclesiæ pariturum. Vndè prę rogatus fuit illi alius terminus trium mensiū.

CAP. 30.

Is tamem prout nec perfectè paruit ita nec reconciatus. Quin (vt citat Cario) iussu eiusdem Ihoannis papæ coacto multorum electorū numero apud Luxemburgum, Carolum. 4. filiū Ioānis Regis Bohemiæ elegerūt imperatorem. At prout nec ab omnibus electus fuit & receptus, ita nec communiter imperauit saltē pro-tunc.

ret, hunc errorem apud eos seruit. Vbi Iacobellum Misenen. in eum errorem conijcit, alioquin doctum. Item Aiunt sanctos non esse venerando aut deprecandos, & plurimis alijs erroribus detenti sunt schysmatici, insequentes doctrinam Iohannis hus.

CAP. 23.

De his Bohæmis infra sub Sigismundo. c. 49. & sub pio 2. ac pòst concilium constancien. Quomodo plurima per germaniam conturbarunt, etsi vtcunquè dicantur redijsse in obædientiam ecclæsiæ, non tamen absquè erroribus.

Aiuntquè ij qui ægiptij dicuntur, quod sint ex ipsis & ita in pænitentiam peregrinantur, vt edoceantur in fide qui potius discurrunt latrocinantes etsi ita sub obædientia papæ mitterentur deberent igitur in fide doceri & examinari per dioceses & ciuitates per quas transeūt,

&

CAP. 32.

Vincentius Ferrarius de Valentia dominicanus, ad quem is Dominus Gersor quasdam scripsit epistolas, scripsit & ipse sermones elegantes. Sed & feruentius & celebrius eosdem composuit. Ex dono enim linguarum, omni ydiomate intelligebatur, etiam Britannico. Affuit in concilio Constantiensi, & moritur ac sepelitur in ciuitate Venetensi Britanniæ minoris. De qua Iullius Cęsar cōmētariis suis multa citat, & qualiter illic pugnauerit. Is sanctus Vincentius in vita, & post mortem claruit miraculis. Vndè & à Calixto. 3. relatus est inter sanctos. 1455.

CAP.

fex nimis emungere videbatur pro re non certa, aut saltem non damnosa pro salute animarum, & qui ignem accēdebant, vtinam omnes tanto Zelo optaremus esse perfecti & veri pauperes, quanto dici aut apparere videbantur optare. Isquè Ioahannes non à solo Oxam notatus est de hæresi, sed & à Philippo rege franciæ culpatus est, quod temerè senserit de visione diuina, quia à multis antè iudicium habeatur prout citat Guaguinus in fine libri 8. *Florentinus tamen ait quia id reuocauit ante finem. In eo ordine tum erant viri percelebres qui de his non curarūt, Petrus aureli Frāciscus mayronis, Franciscus de marchia ac Girardus Odonis, qui absoluto eo de Cesena fuit electus minister generalis.*

CAP.

CAP 31.

Tempore huius dissidii inter Bauarum & Carolum 4. insurrexit quidem gloriosus fatuus dictus Nicolaus Rance vrbis Romæ sacretarius, qui eam vrbem cótendit esse caput imperij, & quod hinc summam auctoritatem haberet tractandi omnes causas eiusdem imperij. Qui & citauit coram se, Ludouicum ipsum, & etiam Carolum, Reges ac ciuitates, aiens se tribunum Augustum. Qui & tandem fugatus nocte fugit ad Carolum quem & misi ad Clemétem tunc papam, & fuit inclusus apud Auinioné vsquè ad Innocentium Sextum.

CAP.

& si debitè recipiant sacramenta, qualiterue frequentant diuina, simul & corrigi ac instrui, vbi delinquunt.

CAP. 24.

Thaboritæ, ex his Bohæmis fuerunt contemnentes templa dèi, ac vi & armis destruentes, duce quodam Zischa, qui multos huius erroris congregauit, & secum eisdem muniuit in quodom loco quem nominauit thabor. & suos Thaboritas, ac si transfiguratos cum Christo, nuncupauit.

CAP. 25.

Iohannes Vvicleff, errorum fons & origo, hic ex Anglia natus circa 1380. eo tempore quo ecclesia erat schismate diuisa ante concilium constancien. innumeros seminauit errores, qui & condemnantur. Citantur 8. sessione eiusdē concilij constancien.

Et

CAP. 33.

Bonifacius fertarius, hispanus carthusianus, & dicti Vincētii frater, vir diuinis scripturis, & iure canonico eruditus, sancta conuersatione fratris imitator, plurima docta etiam cumscripsit. Claruit tempore Sigismundi, & Martini. 5. circa 1420.

Lupus de Oliueto etiam hispanus prior generalis ordinis sancti Hieronimi, quædam præclara scripsit, regulam signanter sui ordinis recollegit, à Martino. 5. confirmatam. Affuit etiam cōcilio Constantiensi.

CAP. 34.

Iohannes Priæth, & Dieppurg de Frācofordia teutonici scripserūt aduersus Bohenos & Hussitas circa 1430. Ambrosius Florentinus generalis gauldunēsis diuinis & humanis scientiis,

CAP. 29.

Tandem pontifex Innocentum supplicationibus flexus, pias ac consolatorias destinauit ad generale capitulum, parisijs celebratum 1329. in anno 13. sui pontificatus, in quo fuit electus præmissus Girardus Odonis. & reuocauit acta aduersus ordinem vt in minorica super Nicolao 3 Noluit nihilominus, per Guaguinum, reconsiliari cum Bauaro aut condonare moritur apud Auinionem 1334. Cum sedisset annis 19. & 4. mensibus, ditior in thesauris quam de aliquo legatur.

CAP. 30.

Benedictus 12. Tholasanus, cistercien. ordinis, antè dictus Iacobus, præbiter cardinalis sanctæ priscæ, instituitur ab obitu Iohannis die 17. papa 203. circa 1335. Censuras in Ludouicum Bauarum datas à Iohanne confirmauit, & super ea confirmatione fui turbati

CAP. 32.

Circa hæc tempora, nouæ ortæ sunt discordiæ in Regno Neapolitano. Cum Regi Roberto vnica esset filia Ioanna asbquè virili prole, eam dedit vxorem Andreę illi nepoti ex fratre Rege Hungariæ: & ipsa pòst modum eundem perosa per agnatos necari & laqueo suspendi iussit, ac procurauit. Atquè alteri fratrueli eiusdem Andreę. Ludouico principis Tarentini filio nupsit, qui quidem Tarentinus eiusdem Roberti frater germanus. Vndè & Rex Hugariæ primogenitus frater eiusdem Andreæ fratris iniuriam vlturus Italiam opugnat, dum pręmissus Reucius reboabat. Vndè adultera Ioenna cum adultero Narbonensem prouinciam aufugit, que iure paterno ad eum spectabat, Didrachiumquè

Et probatur decessisse in hæresi, vndè & eius ossa iubentur exhumari & comburi, computantur eius errores munero 45. Quos pòstmodùm luther ab eo et eius doctrina resumpsit.

Hoc caput continet errores Vvicleff 45. numero.

CAP. 26.

Substantia panis manet 1
in sacramento altaris, Ac 2
cidentia non sunt ibi sine
subiecto, Christus in eo nō
adest præsentia corporali. 3
Si episcopus est in peccato
mortali aut sacerdos non 4
consecrat, ordinat aut baptisat. Non est fundatum 5
in euangelio quod christus
missam ordinauerit. deus
debet obædire diabolo. 6
Si homo fuerit debitè con- 7
tritus, omnis exterior confessio est illi superflua, si
papa fuerit præscitus & 8
malus ac membrum diaboli;
non habet potestatem super
fideles

tijs, grecoquè & latino eloquio eruditus multa composuit, & transtulit ex libris Dionisij Areopagitæ, Chrisostomi Ephrem, & aliorum. Claruit in conciliis Constãtiensi & Basiliensi, & in Basiliensi fuit orator & nuncius Eugenij. 4

CAP. 35.

Rudolphus de Bruxella teutonicus, Hencus de Gauda, Henricus de susato teutonici scripserunt super sententias, tempore horum cõciliorum. Ioannes grith teutonicus ordinis minorũ, verbi dei celeberrimus declamator scripsit sermones vtiles circa. 1430

Ioannes nider dominicanus teutonicus excellens diuini verbi declamator, & inquisitor fidei accerrimus, maleficarum mulierculatum potissimè, quæ suo vigebant tempore, scripsit & edidit vtilissima opera

turbatio in italia, vt in Platina & Florentino. Bonos & sufficientes semper dilexit, & præ ceteris promouit, nil omittens ad verum pastorem, pacem dilexit. Moritur & sepelitur cunctis collachrimantibus, cum sedisset annis 7.

CAP. 31.

Clemens 6. Lemouicen. monachus, dehinc Archiepiscopus Rothomagen. papa 204. Coronatur circa 1342. apud Auinionem, vir compositæ eloquentiæ & perhumanus. Ludouicum Bauarum ob contumaciam insequitur, & Carolum 4. eius loco designari fecit. Auinionem à Regina Iohanna emit & permutauit pro feudo Neapolitano & extunc est ciuitas papalis, prout Platina citat. Beatum Yuonen ascripsit sanctorum cathalogo, & opsculum edidit de canonisatione ipsi⁹, eo enim tempore Lemouicen. erant de patrimonio ducis Britanniæ.

Didrachiumquè ducem etiam Roberti nepotem ex fratre, pro Regni custodia reliquit. Quem Rex Hungarus superatum & victum, vltimo supplicio affecit, vt qui fratris necem fuisset machinatus. grassante tamen peste per Italiam compellitur Rex in Hūgariam remeare.

CAP. 33.

Mortuoquè Ioanne 22. Benedictus successor censuras in Bauarum confirmauit, & post eūdem Clemens. 6. & multo plus. Atquè Italiæ sic tumultuanti Vicarios prefecit, qui eidem Bauaro restitissent. At Bauarus, vt par pari

redderet

fideles, nisi à Cesare post
Vrbanum 6. seu ab initio
schismatis non est aliquis 9
recipiendus in papam, sed
viuendum est suis proprÿs
legibus more græcorum
& hinc aliqui erant neutrales.

Est contra sacram scriptu- 10
ram, quod ecclæsiastici habeant possessiones.

Nullus prælatus debet ali-
quem excommunicare, nisi 11
sciat eum à domino excommunicatum, aliàs est hæreticus prælatus.

Excommunicans clericum 12
appellantem ad regem est proditor regis & regni.

Qui omittit prædicare, aut
audire sermonem propter 13
excommunicationem hominum est excōmunicatus.

Licet diacono prædicare,
absquè auctoritate papæ 14
vel episcopi.

Nullus est dominus ciui-
lis, nullus est prælatus 15
dum est in peccato mortali.

Domini

Pro conscientia præceptorum, de contractibus, sermones & alia: Intuitu veritatis adhæsit doctoribus alterius ordinis, ita vt suis.

CAP. 37.

Post mortem sancti pastoris Gregorii. 11. est ortum schisma pessimũ & perplexum, etiam apud doctores in electione duorum summorum pontificum, & tandem trium, continuatum per annos 39. vsquè ad concilium Constantiense.

Et hic fuit modus & causa, vt narrat Florentinus, inter eos quos vi derim clarius. Is Gregorius Lemouicensis, curiam pontificis ex Auinione Romam reduxerat, & Romani in eius obitu, formidabant, ne iterum reduceretur, si quis nó Italus, aut Romanus eligeretur.

Ea propter præcipui ex

Hic supplicatione Romanorum iubilaum pro quoquè anno 50. statuit, vbi per Bonifacium solum pro centesimo cum vix ætas hominis 100. attingat, & id conformius legi Mosaicæ. Fertur in promotionibus consanguineis fauisse habuit Gregorium 11. nepotem ex fratre.

CAP. 32.

Hic plurimum laborauit pro pace inter francos & Anglos, & si concludi nequiuerit. Nam & Angli vi detinuerunt Calesium hic moritur & sepelitur apud Auinionē cum sedisset annis 12. aut 10.

CAP. 33.

Innocentius etiam Lemouicen. antè dictus Stephanus Claromontanus, vtriusquè iuris consultissimus creatur papa 205. in anno 1352. fuit integerrimæ vitæ & sanctitatis, beneficia non nisi doctis ac probatissimis conferens, ac eos compellens residere cum bono

redderet, multò plures instituit, qui ecclesiæ di tioné per totam Italiam conturbarunt.

CAP. 34.

Clemens papa consulturus quieti Italiæ induxit Ludouicum Tarentinum ad pacem cum Bauaro, permutás feudum Neapolitanum cum Auinione ciuitate. Componit pacem inter vicecomites & Florentinos, ad vitandum Caroli imperatoris furorem, Ludouicus, (vt citat fasciculator) contumacia vsquè in finem durus permansit. Vndè iussu Clementis Carolus aduersus eius electus fuit. Ludóuicus ex equo cadés subito moritur, cum im-
1345. perasset annis. 33. idquè anno 1345.

CAP.

Domini temporales possunt pro suo arbitrio auferre temporalia ab ecclesijs possessionatis habitualiter delinquentibus. 16

Populares possunt pro suo arbitrio dominos delinquentes corrigere. 17

Decimæ sunt puræ elemosinæ, & propter peccata prælatorum possunt parochiani eas ad libitum auferre. 18

Speciales orationes nõ plus prosunt quam generales. 19

Conferens eleemosinas fratribus est excommunicatus. 20

Si quis ingreditur aliquã religionem priuatam ineptus fit ad mandata dei seruanda. 21

Instituentes religiones priuatas peccauerunt, & religiosi in eisdem viuentes non sunt de religione christiana. 22

Fratres tenentur per laborem manuum victum querere & non per mendicitatem. 23

Omnes

ex Romanis, instanter obsecrarunt dominos Cardinales, & sigilatim atquè coadunatos, vt quendam probum Romanum aut Italum eligerent in Christi vicarium, vt ratio & commoditas tẽporis exposcebat. Quibus benignè responderunt terminis generalibus. Vndè & vulgus per vicos conclamabat: Romanum volumus. Cardinales percipientes furẽtis populi impetum, pauere cæperunt, & curam cõmiserunt placandi populum cardinali Lemouiensi.

CAP. 38.

Qui quidem dominus Cardinalis, Bartholomeum Barensem archiepiscopũ Neapolitanũ sibi notum consulit, vt [illegible] astutum

no exemplo, paci studuit potissimum inter dissidentes Italos. Carolus 4. ex mandato ipsius coronatur Romæ. Ciuitates ditionis ecclæsiasticæ redduntur, industria præsertim domini Ægidij Caroli legati.

CAP. 34.

Constituit 61. studio parare Classem aduersus infideles, sed rem ad effectũ deducere non potuit, propter bellum inter francos & Anglos, qui & Regem franciæ detinuerunt captiuum. In Italia autem Romani, Pisani, Veneti & Hungari, bello ac dissidijs contendebant. Nam & ægidio legato successerat Ærduinus Burgundus nõ paris animi & Idoneitatis, vndè in tantis conturbationibus, hic sanctus pontifex anno 9. pontificatus & mense 8. moritur.

CAP.

CAP. 35.

In morte Ludouici maior oritur discordia. Nam electores spreta Caroli electione, Edoardum Regem Angliæ elegerunt, qui non curauit. Item & Comitem quendam Misnie, qui pro pace vicinorum BOhemorum non curauit: vt citat Caryo. Itē quatuor ex electoribus elegerunt quendam Gonterum Comitem Schamaburgensem, qui magna vi contendit cum Carolo. Ait Nauclerus quod à proprio medico intoxicatur, quem tamē coegit pregustare, & ita prior mortuus est.

CAP. 36.

Carolus .4. super præmissis solus potitur imperio, imperator .116 post destitutionem Bauari, circa annum Domini

1347

Omnes sunt symoniaci se 24
obligantes orare pro eis
qui temporaliter illis sub-
ueniunt.
Oratio præsciti nulli valet 25
Omnia de necessitate abso-
luta eueniunt.
Confirmatio, ordinatio, con 26
secratio locorum reseruan-
tur &c. propter lucrum
& honorem.
Vniuersitates, studia, gra- 27
duationes &c. vana gen-
tilitate sunt introducta,
& prosunt ecclesiæ sicut
diabolus. 28
Excommunicatio papæ, ti-
menda solum, vt censura
Antichristi.
Peccant fundantes claustra 29
& ingredientes.
Ditare clerum est contra 30
regulam Christi.
Siluester & imperator er
rauerunt ecclesiam ditan- 31
do ac dotando.
Omnes de ordine mendi-
cantium sunt hæretici, & 32
dantes eisdem elemosinas
excommunicati.

Intrantes

aſtutum & prudetem, qui & ſuaſit ſingulare eſſe remedium vt vnum nomine tantum eligant & pòſt modùm alterum re & facto, ſublato periculo. Et ſub eo conſilio, eum Bartholomeũ ingreſſi conclaue eligere diſponebant, vt tumultuantis populi euitarent furorem. At interim pro ſe ſperãs populo nunciat vltramontanum electum eſſe. Qui hinc furiis conclaue fregerunt, minis & terroribus irruentes, at dum intellexerunt Barenſem electum, pro mouendũ quieuerunt, qui ex eo pacto fuit electus. At ceſſante metu eum vt pontificem ſalutarunt. Suiſquè litteris ad principes & cõmunitates denunciauerunt electum Vrbanum. 6. nuncupantes ex 8. Aprilis. 1378.

Is

CAP. 35.

Vrbanus 5. Lemouicen. Guillelmus griſa antè dictus, abbas ſancti Victoris Maßilien. abſens omnium conſenſu electus & creatus papa 206. anno domini 1363. Dum apud Vice comites legatione fungeretur, fuit ſingularis & innocentißimæ vitæ. libertatem ecclæſiæ & ditionem eiuſdem debita prouidentia protexit. & opera maximè ægidy Kali iam præmißi. Dumquè in Italiam iſſet anno 4. ſui pontificatus cauſa rerum componendarum. ÆEgidius ipſe fit ei obuiam, rationem miniſtratæ prouinciæ reddens, & ob ſenium liberatur eo onere. Tertio tamen, menſe moritur apud Viterbium cuius corpus cũ digna reuerentia & ſolennitate, deportatum fuit atquè inhumatum apud Aßiſium in ecclæſia beati Franciſci in ſepulchro à ſe condito dum viueret.

CAP.

1347. fuit filius Ioannis Regis Bohemię, filii Hẽrici Luxẽburgi. Tres recepit coronas, vt auus ipsius, aureã Romæ à duobus cardinalibus iussu Innocentij 6. fuit fidelis catholic⁹, sub Clemente. 6. Innocentio 6. Vrbano 5 & Gregorio. 11. Lemouicensibus & Britannis. Hic ordinauit bulam auream, quę continetur in fine primi tomi conciliorum. Et in ea bulla agitur de electione & statu imperatorum ac Regis Romanorum, Dequé statu & ordine electorum, quę & fuit probata in concilio Constantiensi.

CAP. 37.

Cum inter vicecomites & Florentinos ac eorum socios, Pisani metuentes familam gumbacurtorum Florentinis amicam, hunc Carolum in Italiam vocant.

Qua

intrantes eas religiones 34
non sunt in statu salutis
nisi ab eisdem opostatauerint.

Papa & habentes posses- 35
siones sunt exbcommunicati & hæretici.

Ecclesia Romana est sina- 36
goga Sathana, nec papa est
vicarius christi & apostolorum.

Decretales sunt Apocri- 37
psæ. & seducunt à fide
Chrísti, in eisquè studentes
sunt stulti.

Imperatores & domini se
ducti sunt à diabolo, vt in 38
temporalibus ecclesiam dotarent.

Electio papæ per cardina- 39
les, introducta est per diabolum.

Non est de necessitate sa- 40
lutis credere Romanam ecclesiam esse inter aliossupremam: error si per eam intelligatur vniuersalis ecclæsia, aut concilium generale, aut primatus papæ.

Fatuum

Is tamen vrbanus natura inquietus, omnibus statin elatus & intolerabilis apparuit, minabundus & asper: Ita vt timeri potiùs quàm diligi præelegeret,

CAP. 39.

Ea ex causa indignati post aliquot menses ab eo abire cęperunt, causantes se metu fuisse cũpulsos, & electionem non fuisse canonicam. Dumquè abiissent 14. Cardinales vltramontani conuenerunt in ciuitatem Fundorum con finem Campaniæ.

Et Iohanna Regina Apuliæ metuens ne vrbanus Carolo potiùs faueret, in iure Regni eos ad se conuocat, at interin Florentini fidem præstant Vrbano.

CAP.

CAP. 36.

Dumquè Vrbanus Romam adiret Carolus imperator eò etiam init, atquè in via quædam loca conquisiuit, & iussu Innocentij fuit coronatus. Vrbanus capita apostolorum Petri & Pauli diu desiderata repperit, & ad altare Lateranen. debita veneratione recondit.

CAP. 37.

Vrbanus in galliam reuersurus instituit Iohannem hancut ducem copiarum quæ fuerant sub Egidio, sperans se in Italiam reuersurum. Rediens tamẽ in gallias moritur Massiliæ sui pontificatus anno 8. & mense 4.

CAP. 38.

Gregorius 11. Lemouicen. antè dictus petrus belforth, pontifex 207. omnium consensu, annoq; domini 1371. Clemens 6. patruus eiusdem, adhuc adolescentem 17. annorum creauerat cardinalem, &

Qua ex re veritus Clemens ne Italia flāma & ferro ab eo vastaretur, vt comminatur, quia iunior illuc à patre missus se ab eis offensum asserebat. Idcircò pro pace cum vicecomitibus Bononiam eisdem permisit ea conditione, vt 12. millia nummorũ auri quotannis ecclesiæ persoluerent. fuit mira concertatio inter imperatorem Constantinopolitanum, Regem Aragonum & Venetenses, ac Genuenses. Et imperator Cathacusinum imperij occupatorem deuicit. Innocentius Egidium rila destinauit legatum, qui tirannos compescuit, & ditionem ecclesiasticam redidit tutiorem.

CAP.

Fatuum est credere indulgentias papæ & superiorum episcoporum. 41

Iuramenta illicita sunt, quæ fiunt ad Roborandos humanos contractus, & commercia ciuilia. 42

Augustinus, Benedictus, & Bernardus sunt damnati, nisi pœnituerint quod habuerunt possessiones: & ingreßi sunt religionem. 43

Omnes itaque à domino papa vsque ad infimum Religiosum sunt hæretici. 44

Omnes Religiones indifferenter introductæ sunt à diabolo. 45

Hi omnes errores declarati sunt in eo concilio, pro parte hæretici, & omnes erronei & scandalosi, & blasphemi, temerarij aut seditiosi, vt in 8. seßione & in bulla Martini 5. in fine eiusdem concilij.

CAP.

CAP. 40.

Cardinales autem in Iullio recesserunt ab Vrbano, & sequenti septẽbri elegerunt Cardinalem Gebenensem, Clemensem. 6. vocantes. Ac suis litteris eam electionem canonicam, & alterius coactã per totũ orbem nunciarunt. Et hinc ortũ habuit schisma illud perplexum etiam apud doctiores. Italia enim, Alemania & Hungaria Vrbano adhęserunt. Clementi autem Francia, Hispania, Catholonia.

CAP. 41.

Itaquè electo Clemẽte, vterquè eorum nouos crearunt Cardinales, Clemens in Auinione, & Vrbanus Romæ, qui & sex ex eis, qui ei dem fuerunt aduersati, captis & saccis inclusis, in mari demergi iussit. Vndè Clemens non tutè se offerebat suis manibus

& ad Baldum legisperitum apud Perusium, miserat instruẽdum. Qui & quouis genere doctrinæ excellenter profecit, fuit maximæ Innocenciæ atquè humanus & pius ita vt à singulis vnicè diligeretur eoquè tempore omnes pænè prouinciæ Italiæ commotæ erant ad bellum, & in parte aduersus legatum hancut.

CAP. 39.

Pontifex in tanta permutatione Gebenen. cardinalem destinauit legatum per Italiam cum sex millibus æquitum Britonum, & quatuor millibus peditum. Qui per Taurinos, vsquè ad Bononiam absquè maleficio descenderunt. At legatus ob aduentum Florentinorum, Cesenam concessit hiematum cum copijs, & arcem cum oppressionibus retinuerunt. Nec mirandum vndè venerit hic nonus ortus Britonum per Italias. Nam ex 4. libro,

CAP.38.

Tum Romæ altera oritur turbatio, dum quidam Franciſcus Baroncellus Romanus ciuis potés admodum, pulſis ex ſenatoria dignitate Iohanne Vrſino, & Petro Columnienſi, tribunitiam dignitatem ſibi vſurpauit. Ob quòd Innocentius ad comprimendam viri audaciam, Nicolaũ Reucium præmiſſum, ex carcere liberauit, & Romam miſit, ac dominatum repeteret, qui & nobilibus & plebe adiuuãtibus, eum Barõcellum interfecit, & ſolus tribunatu potitur. At ſtatim immemor beneficii, eoſdem is Reucius perſequitur. Vndè & ab eis pulſus, & fugiendo agnitus obtrũcatur. Et eum finem habuit vtriuſquè præſumptio. Tum Guido Iordanus auctoritate ecclesię pręficitur ſenator ad annum.

CAP. 27.

Iohannes hus Bohæmus, imitator & protector Iohannis Vvicleff, condemnatur etiam in concilio conſtantien ſeßione 15. & pro vno generali articulo prædicabat Iohannem Vvicleff, virum catholicum & euangelicum, errores eiuſdem illic recitat. 1

Aſſerebat non eſſe eccleſiam niſi ex prædeſtinatis, & ita incognitam. 2

Vndè petrus per eum nunquàm fuit membrum diaboli.

Nec aliquis præſcitus eſt pars eccelſiæ eſto ſit in gratia. Sed prædeſtinatus aiebat ſemper eſt pars eccleſiæ eſto ſit in peccato. 3

Item duæ naturæ, diuinitas & humanitas ſunt vnus chriſtus, Caminus tamen, ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo, ita deus et homo vnus eſt Chriſtus ex ſymbolo Athanaſij. Vndè crediderim ideo hunc articulum condemnatum 4

nibus tradendum, si pro pace decerneretur (vt ait platina) dumq; Vrbanus sensit Ioannem Reginam fauisse Cardinalibus, eam titulo Regni priuauit. Et Carolum ex Hungaria accitum Regem inunxit. Et si pòst modùm fuerint discordes. Ludouicus item dux Andegauensis ingressus est Italiam, vt Vrbanum deiiceret, Vrbano verò mortuo, electus fuit Bonifacius. 9. Neapolitanus, Petrus Tomācellus antè dictus idq; anno. 1390. tempore adhuc Vincelai imperatoris. A quo Bonifacio Reges Frāciæ. Anglie, Hispaniæ, & Nauarrę, postularunt vt cederet, sicut ad id se offerebat Benedictus, qui respondit se indubitatum pontificem,

bro chronicorum Britanniæ Arturus 2. dux contraxit cum beatricè vicecomitissa Lemonnicarum, & ex ea habuit Iohannem 3. qui iure hæreditario eidem successit cum suis, & hic sanctus pontifex cum tribus præcedentibus fuerunt Lemouicenses, vndè & hinc auxilio Britonum vtebantur. Verum pauci ex eisdem redierunt in Britanniam.

CAP. 40.

Gregorius verò timens ne ob suam absentiam tanta mala in Italia cōmiterentur, prouidè cæpit de suo reditu meditari. Commotus potissimum ex collocutione cuiusdam episcopi sancti. Quem dum interrogaret, cur nō ad suam rediret ecclesiam, respondit econtra cum humilitate et feruore. Cur & tu summe pōtifex exemplum ceteris daturus, non repetis tuum episcopatum? & his verbis commo us, alio ire simulās

CAP. 39.

Carolus itaquè per Italias benignè suscipitur, & coronatur apud Mediolanum.

Itidem & Romæ. Ea tamen conditione (ait Platina) vt nequè Romæ aut in Italia diu moraretur. Tempore huius Angli in parisiensi agro Francos superant, & Iohannem Regem detinent captiuum. Quem Edoardus Rex cum cõditionibus liberat, quibus non obseruatis magno exercitu Franciam graui clade affecit, & obsidet Parisium.

CAP. 40.

Hic Carolus, dũ Vrbanus in Italiam pro rebus componendis iuisset, & ipse etiam Italiam adiit cum vxore & liberis, Lucamquè & alia loca conquisiuit à Florentinis, & tandẽ ad propria cũ pace reuersus

condemnatum quia poneret eas naturas in Christo confusas, & non distinctas, vt Apolinaris qui posuit naturam verbi effectam carnem & suplere animam, & Eutichianus ad oppositum, quod in sola verbi natura.

Item aiebãt, præscitus etsi 5
aliquando sit in gratia, secundum præsentem Iusticiam, nunquam tamen est pars ecclesiæ & prædestinatus semper est, licet aliquãdo à gratia aduenticia.

Item is articulus credo ec- 6
clesiam catholicam solum intelligitur de congregatione prædestinatorum.

Petrus nunquam fuit ne-
que est caput sanctæ eccle- 7
siæ catholicæ.

Sacerdotes, quomodolibet
criminosè viuentes, sacer- 8
dotij polluunt potestatem, & sicut filij infidelium sentiunt infideliter de sacramentis ecclesiæ, clauibus & censuris.

Papalis

pontificem, ideò necces surum.

CAP. 42.

In anno autē 1391. mortuo Clemēte, Petrus de luna Consanguineus regis Arragoniæ eligitur cum schismate Auinionensi. Qui quandoquè finxit velle cedere pro pace modo Bonifacius pariter cederet. permansit tamen pertinax vsquè in finem, nec voluit comparere in concilio.

CAP. 43.

Bonifacius duobus annis sedens moritur, & Innocentius 7. qui Cosmas de Sulmona, in eius eligitur loco. 145. Benedicto sedente apud Auinionem.

CAP. 44.

Isdem Innocentius multo minus vouluit paci intendere, dum Benedictus. 13. concordiam offerret. Is potius præpotentes Romanos mittebat

Romam cum tota curia se transtulit anno domini 1376. à transmigratione in gallias anno 7. ac anno 7. sui pontificatus.

Idquè cum exultatione Italorum & Romanorum in via tamen multa est perpessus Florentius.

Et Romæ consistens nullam pœnè pacem habuit, maximè à Florentinis quã tumcumquè pro pace loboraverit etiam per arma. Qui & tandem dolore vesicæ moritur anno 7. sui pontificatus & mense 5. Pace non conclusa, quod initium & fomentū schysmatum. Sepultus fuit cum lachrymis, vt qui laudabiliter & sanctè vixerat. Post mortem huius sancti pastoris, ortum fuit schisma perplexum in electione duorum pontificum & tādem, trium, quod continuatum fuit per annos 39. vsquè ad concilium constanciense.

CAP.

ſus eſt. Isquè iam ætate grauis filium ſuum Vincelaum Cæſarem fecit, imperiiquè conſortem & ſucceſſorem circa 1371. Qui & obiit cũ imperaſſet annis 32. ſemper fidelis & catolicus, circa annũ domini. 1379.

CAP. 41.

Vincelaus filius prę-
1379. fati Caroli, & frater Sigiſmundi imperator 117. octo annis cum patre imperauit, & ſolus à morte patris annis. 22. cœpit itaquè imperare circa. 1379. hic degenerauit à probitate patris, ſignitiei & laſciuiæ deditus, & ita inutilis fuit monitus & detentus, etiam (vt aiunt) a proprio fratre, & tandem
1379. ab electoribus depoſitus vt inutilis, & ita ab omnibus notus.

Vincelaus inſigniuit Iohannem Maria ſeu Galeatum vicecomitem Mediolanenſem titulo ducatus.

Papalis dignitas à Cæſare inoleuit & præfectio atquè inſtitutio. 9

Nec ſine reuelatione quis poſſet dicere eſſe alicuius 10 *eccleſiæ caput, & maximè niſi ſciatur eſſe prædeſtinatus.*

Et niſi Chriſtum & petrum ſequatur in moribus 11 *alioquin eſt potius vicarius Iudæ proditoris.*

Ita & qui incorrigibilem per cenſuras tradit curiæ 12 *ſeculari, eſt ſcribarum & phiriſæorum vicarus.*

Nec dici debent ſancti ex officio, aliàs diabolus ſan- 13 *ctus eſſet.*

Obædientia eccleſiæ eſt ſolùm per inuentionem ſa- 14 *cerdotum.*

Quilibet ſacerdos debet et poteſt prædicare euange- 15 *lium nonobſtante excommunicatione.*

Nec conſtat quod vnum ſit caput eccleſiæ, & melius ſine illo regeretur. 16

Nullus eſt dominus prælatus aut epiſcopus dum 17 *eſt*

bat ad Nepotem, qui & statim per fenestram deiici & necari fecit. Ita vt vndecim ex præcipuis (aiens) non erit aliter finis scismatis. Vndè & ipsi conuocato rege Ladislao, Viterbium confugere compulerũt, & moritur pariter anno. 2 sui pontificatus.

CAP. 45.

In anno vero 1407. Gregori⁹ 12. Venetus dictus Angelus cororarius eligitur. ea compromissa conditione, sub fide & execratione, quod is, qui ex eis eligeretur statim renunciaret, modò & pariter Benedictus, vt vnus pastor ex omnibus eligeretur & hic sub ea conditione signis & notariis firmata eligitur.

Post

CAP. 41.

Vrbanus 6. Bartholomeus barensis, suo consilio & astutia, & metu populi Romani fuit electus papa 20. anno 1378. vir aiunt malè gratus, vt iam satis cap. 38. prioris cathalogi. Obijt anno vndecimo & mense 8. sepultus ait Platina paucis flentibus.

CAP. 42.

Bonifacius 9. Neapolitanus, Petrus Thomacellus antè dictus, creatur Romæ post Vrbanum papa 209. anno domini 1390. Clemente in Auinione sedente. hic ætate Florenti, tæstimonia videbatur commutasse iuuentam in senectam, fuit virilis & prudentis consilij. Aiunt quia consanguineis fauerit, quorum tamen proles decidit in paupertatem. Superstitio dealbatorum suo fuit tempore, Reges franciæ, Angliæ, & Hyspaniæ ac Nauarræ, postularunt ab eo, vt renunciaret ipse

ducatus. Et tempore ſchiſmatis fuerunt infinitæ turbationes & contentiones per Italiam. Quibus Vincelaus ob Laſciuiam, inertiam & auaritiam non prouidens, fuit ab electoribus depoſitus cum tenuiſſet imperium annis 22. Idque anno domini.1410. & vacauit aiunt anno vno, & ita cum fomite con entionum, ſchiſmatis.

CAP.42

Robert⁹ Bauar⁹, dux Palatinus Rheni ſuper deſtitutione Vincelai fuit electus imperator. 118. circa annum domini 1402. ſed non ab omnibus receptus. Hic à Florentinis grandi pretio conuocatur preliaturus pro eiſdem aduerſus Galeazium ducem Mediolanenſem, & accepta parte pretii congrediens ſuperatur

eſt in peccato mortali, & alios plures eiuſdem ſententiæ multiplicauit.

Item, Nulla aiebant, ſunt opera indifferentia, quæ non ſint vitioſa, vel virtuoſa. Sanctus Thomas in aliquo ſenſu, hanc videtur deffendere 1. 2. *q.* 18. *art.* 9. *Sco.* 41. 2. *ad oppoſitum.* 18

Sed nihilominus de elicitibus operibus à voluntate, actu formali vel virtuali certum apud omnes, quia tales virtuoſi ſunt aut vitioſi actus. Si vero ſint quaſi non humani, aut ex quadam imaginatione vt fricare Barbam & huiuſmodi, & ij ex ſe ſunt indifferentes, etiam ſecundum beatum Thomam, & ſecundum Hieronimum tomo. 2. *Auguſtino epiſcopo* 6. *indifferens ait ambulare, Reumatia, iacere &c. hoc. nec bonum nec malum, nec iuſticiam habet aut iniuſticiam.*

Hußitæ,

Post tamẽ Pisanum cõcilium & electionem Alexandri. 6. ipse se contulit in Apuliam, & Ariminum cum Carolo malatesta, per quem tamen secundum promissa cessit in concilio.

CAP. 46.

Post mortem autem Innocẽtii, adhuc ante Gregorium, principes ac duces Galliæ, nempe Bituricensis, & Burgundus Patrui Regis Caroli. 6. & dux Aurelianus frater eiusdem Regis, & Regni administratores miserati calamitatem ecclesiæ, conueniunt Auinionem, rogantes Benedictum vt labenti ecclesiæ succurrat, pontificatu se abdicando, si opus sit, vt vnus eligatur, & ita cederet eligẽdus post Innocentium.

CAP.

ipse sicut Benedictus offerebat, & Clemens ante ipsum. Qui respondit se indubitatum esse pontificem id circo nec renũciaturum. Quandoquè calculo infirmus, dum ab infamibus medicis suaderetur mederi per coitum sacrilegium illud abhorruit. Aiunt quia in anno 1405. instituit primus vt qui beneficium consequeretur, dimidium annui prouentus, fisco apostolico persolueret. Hic obijt cum annis 14. sedisset, & mensibus 9.

CAP. 43.

Innocentius 7. Sulmonen. cardinalis sanctæ crucis, dictus antè Cosmas de Sulmone fuit electus papa 210. anno 1405. Tum in Italia post mortem Galeacij ducis Mediolanen. omnia à filijs suis conturbantur, & Innocentius qui ante pontificatum negligentes præcessores super schysmatis ablatione taxabat, ægreferebat si quid

ſuperatur,& ſuga petit Tri dentinum. Sequētiquè anno moritur Galeaczius.

CAP.43.

Tamburlanus Tartarorum imperator moritur qui mira multitudine Turchas deuicerat, & eorum imperatorem cathenis aureis vinctum deducebat. Hic Robertus decennium tenuit imperium temporibus Bonifacii.9. Innocentij 7.Gregorij.12. & Alexādri.5 & negligenter, nā nec virtuoſè egit pro ſchiſmatis ablatione, ea propter non fuit coronatus, moritur circa 1411. non tamen eccleſiam turbauit, aut fauit hæreticis, vt alius Ludo
1379. uicus Bauarus prædeceſſor.

CAP.44.

Clemens .7 Cardinalis Gebenenſis electus fuit à quibuſdam Cardinalibus cum ſchiſmate, in ſeptembri.

Huſſitæ, vero longè alio ſenſu tenebant, eo nempè quia omnia opera humana, ex ſe ſint virtuoſa, vel vitioſa. Si enim aiebant homo ſit vitioſus & in peccato, quicquid agit eſt vitioſum, & ſi ſit virtuoſus & in gratia, quicquid agit virtuoſum eſt. Vitiū enim mortale aiebant, ſicut inficit omnes actus hominis, ita virtus viuificat actus virtuoſi, vndè per eos etiam dare eleemoſinam in peccato eſſet peccatum, & quodcunque opus virtuoſi, quanquam nec directum formaliter, eſſet meritorium, aut virtualiter in finem.

CAP.

CAP. 47.

Vndè facta electione Gregorij 12. sub eis conditionibus compromissis. Benedictus vtcumquè promisit se cessurum. & ad id compromiserunt in vrbe Siona conuenire: Sed non nisi cum fictione & illusione maiorem diuisionem concitantes. Allegante Benedicto quod non nisi pro pace & liberè id ageret. Vndè & principes aliquot mensium obsidione detinere & compellere eumdem voluerunt. Vndè & ipse aufugit in Cataloniam ex qua erat oriundus.

CAP. 48.

Domini igitur Cardinales eas fugas & fictiones percipientes, clam ab vtroquè recedunt, & maturo examine vt super tanto discrimine debeant cogere & congregare concilium.

quod

quid illi proponeretur. Quin proponentes per nepotem necabat. nec vllomodo voluit paci intendere, vt iam c. 44. prioris cathalogi. Moritur anno sui pontificatus 2.

CAP. 44.

Alexander 5. qui Petrus de Candia, ordinis minorum, Archiepiscopus Mediolanensis, cardinalis 12. apostolorum, fuit in concilio Pisano electus papa 212. anno 1409. Vir doctrina & sanctitate preclarus adeò liberalis, vt se meritò diceret diuitem episcopum fuisse, pauperem cardinalem & mendicum papam. Ladislaum Regem Apuliæ, qui in eo tumultu vrbem Romam vexarat Regno priuauit, id conferens duci Andegauensi idquè in eo concilio, & hinc noua turbatio.

CAP.

ſeptembri-1379.& in cō tentione contra Vrbanū eiſdem allegantibus, quia Vrbani electio nō fuiſſet libera. Hic à Gallis fuit receptus Hiſpanis & Cathalonenſibus & ſedit apud Auinionem annis vndecim, nec numeratur inter pontifices, vt nec Benedictus 13. quia Romę non ſederunt Ait Florentinus titulo. 22, quia Clemens hic obtulit ac petiit per oratores vt generale celebraretur concilium. In quo ſi decerneretur pōtifex, Vrbanum Cardinalem decerneret, & ſi contra, ipſe in manibus Vrbani ſe daret, (ne ſcitur ſi tutè) & verè nihil Clementius.

Ac creditur quod ex obedientia & zelo eccleſię mouebaur.

Qui

CAP. 28.

Hic Iohannes hus fuit condemnatus cum ſuis erroribus in concilio conſtancienſi & tanquam rebellis ac fatuè & deriſorie ad deum appellans, traditus fuit curiæ ſeculari, & degradatus atquè combuſtus, vt in 15. ſeſſione eiuſdē concilij conſtancien.

CAP. 29.

Iohannes parui quidam doctor pariſienſis tenuit et proclamauit errorem condemnatum 15. ſeſſione concilij conſtancien. prout gerſon aptè citat Is fuit error quia quilibet tyrannus poteſt & debet licite occidi & meritoriè per quemcunquè etiam vaſſalum ſuum, vel ſubditum, ac per clanculares inſidias & blanditias vel adulationes, nōnobſtante quodcūquè præſtito iuramento, ſeu confederatione factis cum eo nec expectata ſententia aut mādato cuiuſcunquè Iudicis.

Et

quod & Pisis conuocat, & assignarunt pro anno 1407. vbi & vtrunquè, Gregorium & Benedictum, velut schismaticos & rebelles deposuerunt, prohibentes ne qui eidem paruissent, ac elegerunt, Petrum de candia Frãciscanum Alexandrum. 5. nominantes.

CAP. 49.

In eoquè concilio, secundum Florentinum tit. 22. Cóuenerunt Cardinales 22. Patriarchæ tres Archiepiscopi. 180. cum episcopis. Item abbates. 300. Doctores & oratores principum 280 Qui & eundem Alexandrum. 5. elegerunt. Vndè clarum quòd solemne fuit & legitimum. Hispania tamen citerior, Rex Scotiæ, & Comes Arminiacus, Benedicto parebant. Et Gregorio Rex

CAP. 45.

Soluto Pisano concilio Bononiam proficiscitur, et Romam adire distulit, quã quàm rogatus, cupiens premitere legatum Iohannem cosam qui fuit Iohannes 23. Verum ægrotare cæpit, & mortem agnoscens proximam, cardinales ad pacem & tuitionem ecclesiæ exhortatur, Protestans quia in Pisano concilio nil fraudis fuerit, & obijt collachrymantibus cunctis, aiens pacem meam do vobis, pontificatus sui mense 8. Bononiæ sepultus in ecclesia fratrum minorum.

CAP. 46.

Iohannes 23. qui de cosa Neapolitanus, creatur papa 213. circa 1410. Idquè aiunt ex optato, vel liberè vel largitione, hic statim animum seu operam dedit vt Sigismundus imperator eligeretur, qui citatus ab eo imperatore electo ad tollendum schisma per celebrationem concilij generalis,

1391. Qui & obijt circa .1391. Cardinales autem ab eo promoti, apud Auinionem, ad alterius electionem, processerunt, intrantes & formantes conclaue, secundum formam, & elegerunt Petrum de Luna, nuncupantes eum Benedictum. 13.

CAP. 45.

1391 Benedictus. à Cardinalibus Clementis eligitur in locum eiusdem Clementis anno. 1391. Dicebatur antè Petrus de Luna Regis Arragonum consanguineus. Et sedit apud Auinionem. Finxit aliquando pro pace velle renunciare officio, modo Bonifacius pariter cederet. Pertinaci tamem animo in schismate permansit, nec citatus comparuit in concilio Constantiensi.

CAP.

Et ita quilibet ad libitum & indifferenter iudicaretur tyrannus à quocunquè, & forsam pro vera Iusticia. Vndè hæc propositio merito fuit condemnata vt hæretica & scandalosa, & reprobatur. vt dans vias ad fraudes mendacia, proditiones, & periuria, de ipsa tamen super magistro Iohanne Gerson expreßius.

CAP. 30.

Hieronimus de praga auditor & imitator Iohannis hus, magister artium laicus delatus & infamatus super erroribus eiusdem hus & Iohannis Vvicleff, per concilium correctus, liberè eorum adiurauit errores & anathematisauit etiam in scriptis, vt in seßione 29. eiusdem concilij constancien. 1415. Verum ipse ad vomitum rediens, in seßione 21. penultima Maij anni sequẽtis, post sermonem petijt loquendi licentiam, & ascendens

rex Apuliæ, & Ariminum. Vndè loco duorum pontificum tres apparuerunt.

CAP. 50.

Mortuo roberto imperatore & Alexandro quinto ac Ioanne. 23. in eius locum suffecto, solicitatione in parte eiusdem Iohannis Sigismundus Luxemburgus, Hungarię & Bohemiæ Rex institutus est imperator. Et cum ob vexationem Ladislai Regis Apuliæ è roma Florentiam, Bononiam abiit & tandem Laudam: quò sciebat imperatorem vẽturum. Vbi imperator cum principibus eundem obtestantur de celebratione concilij, qui bus annuit.

Et destinauit duos cardinales legatos, qui de loco conuenirent. Aitquè Florentinus, quia aliqua

ralis, duos destinauit cardinales qui cum eodem imperatore elegerunt & assignauerunt Constanciam, cui papa tandem conuenit, & cum Honore suscipitur, & sacrum formauit concilium, vt hic ad lenam expreßius de progreßu cõcilij eiusdem constancien.

CAP. 47.

Iohannes multum vexabatur à Ladislao rege Apuliæ, imo & tota vrbs Romana & ea causa ex Roma Bononiam profectus est. Et dehinc Laudam, vbi sciebat imperatorem venturum. Vbi & apud Mantuam imperator & principes obtestantur apud eundem pontificem, de celebratione concilij, qui consensit vt iam præmissum est & formauit conciliũ cum debita solennitate & protestatione & eidẽ præsedit per 4. menses. Dum tamen prioribus seßionibus, de præeminentia concilij suprà papam. metuens aufsugit habitu dißimulato,

CAP. 46.

Principes Franciæ, administratores Regni, duces siquidem Bituricensis, Burgundus patrui Regis Caroli 6. & dux Aurelianus frater regis hunc coegerunt, vt pro pace ecclesiæ, cederet, vt & alius Italus eligendus. vt ita, labanti ecclesiæ consuleret.

At pòstmodùm eisdé pariter dici potuisset, vt consulerent toti Regno Franciæ per eos diuiso, hic, bono nihilominus zelo procedebāt, factaquè Gregorij. 12. electione, cum códitione vt cederet, & hic Benedictus vtcumq; promisit cum Gregorio cóuenire apud Saonam, sed non nisi fictio & cauilatio. Quin potius respondit se grauiter offensurum, si veræ ecclesiæ caput eam desereret. Vltimum & a principibus obsessus compellitur

cendens quoddam Scamnū suam præfatam adiurationem reuocauit, aiens se malè consensisse in eorum condemnationem, & fuisse mentitum, asserēdo eorum doctrinam hæreticā, quod & reuocabat, demptis aiebat articulis de sacramento altaris, & eius transsubstantiatione, quos cum ecclesia tenebat, credens potius Augustino, & doctoribus ecclesiæ, quam ipsis Vvicleff & hus. Vndè & concilium ipsum, velut palmitem aridum, resecans & declarans hæreticum relapsum & excommunicatum, tradidit curiæ seculari & fuit combustus.

CAP.

aliqua restrinxerat loca, in quibus non plus posset imperator. Diuina tamen dispositione, eosdem cum libera destinauit legatione, Vndè & pòstmodùm doluit. Nā communi assensu, Constantiam Moguntinæ Prouinciæ imperatori subiectam elegerunt.

Et Ioannes initio hyemis cum Cæsare apud Placentiam, & dehinc Laudam conuenit.

CAP. 51.

Ladislaus moritur, & hinc Ioannes animo eleuatur. Et si is locus eidem non placeret noluit nihilominus promissis deesse, super assignato concilio. Vndè transmissis alpibus mense octobri viam cępit ad Constantiam, quanquàm sui dissuaderent, formidātes quod euenit Ipse nihilominus firmior, sperans ad sedem Petri redire, Veronem & Tridentum

nec quanquam citatus vltra voluit comparere, vndè & captus, & detentus, ac depositus fuit completo tamen concilio, dum iam Martinus Romam tenderet, & hic Iohannes seu Balthasar esset liberatus, in via cum legato pontificis conueniens, deo inspirante ad Martinum pontificem se contulit apud Florentiam, & vt Christi vicarium, cùm osculo eum salutat. In qua re, lachrymas ex gaudio ab omnibus excussit. Et pontifex eundem creauit cardinalem et episcopum tusculanum, ac merito qui non multò pòst moritur, cum iam ante concilium sedisset 4. annis.

CAP. 48.

Martinus 5. *Romanus, Otto, Columna antè dictus cardinalis diaconus, concorditer electus in concilio constancien. papa* 214. *die beati Martini* 1417. *Vndè Martinus nuncupari voluit, & quanto ad altiora promotus,*

tur fugere in Cathaloniam. Sed tamen vterquè a cardinalibus relinquitur, & conuocato concilio Pisano deponuntur ambo, & eligitur Alexander, 5. huic tamē hispania, rex Scoliæ & comes Arminiacus semper parebant, non tamen vniuersitas parisiensis.

CAP. 47.

Hic absoluto concilio monebatur sub censuris se abdicare iuxta cōcilii sententiam, & etiā a suis cardinalibus, & semper subterfugit, & hinc ab omnibus relinquitur, & auffugit in quandam peninsulam, in qua sub presidio moritur. 19. annis contendit, & iussu eiusdem, frigidi quidam cardinales ipsius, quendam Giletū aut Egidium canonicum Barcinonensem elegerunt post mortem ipsius, Clemētem nuncupantes.

CAP. 31.

Lothardi in Anglia, fuerunt discipuli Iohannis Vvicleff, & si non in omnibus. Hi negabant ecclesiæ benedictiones, & deridebant, vt infames Vvaldenses, negabant etiam reliquias sanctorum esse venerandas. Et quidam Guillelmus albus vnus ex eisdem, id coram tribunali asseruit.

CAP. 32.

Augustinus de Roma episcopus nazarenus, reffertur sessione 22. Basilien. quosdam ædidisse libellos cum multis erroribus qui illic cōdemnantur. primus fuit christus quotidie peccat, ex quo fuit christus, non aiebat pro cacapite Christo, sed ad membra refferens quæ vnum sunt cum capite. Item non omnes iustificati fideles sunt membra Christi, sed soli prædestinati. Item humana natura in Christo verè est Christus, et persona

Tridentum accessit, & imperator cum decenti comitiua fit ei obuiam. 1414.& summo honore intro duxerunt Constãtiam.

CAP. 52.

Atquè ita concilium incredibili frequentia principum & prælatorum congregatur. Nominequè Gregorii.12. affuit cardinalis Ragusinus, dominus Iohannes dominici ex ordine prædicatorum, qui & concilium confirmauit, & alii tres cardinales affuerunt etiam eius nomine, siquidem Gabriel, qui fuit Eugenius 4. & Cardinalis Bononiensis & alius quidam, & ita ex duabus obediẽtiis fit vnum ouille. Is insuper Gregorius misit Dominum Ariminensem, qui eius nomine renunciaret, vt & factum est tandem. Acta verò eiusdem Gregorii non abs

promotus, tanto humanior apparuit, & in concilio, cum plurimæ ad vtramq́ partem essent contentiones ipse medium quoddam tenuit, communi consulens vtilitati, & eam ob rem fuit imperatori, atque cardinalibus gratus.

CAP. 49.

Martinus soluto concilio constancien. etsi à gallis & alemanis suppliciter exoraretur vt saltem ad tempus moraretur, apud eosdem. Ob necessitatem tamen ecclesiæ, ex constantia ad Romam directè tendit per Mediolanum, & Florentiam. Quam quidem Florentiam in metropolitanam erexit. Ac 4. cardinales Iohannis 23. recepit, sed & eundem Iohannem 23. pariter recepit, & creauit cardinalem & episcopum tusculanum vt iam super eodem Iohanne 23.

Is

cupãtes. Martinus pòstmodùm misit legatum, qui hunc interdiceret, iubente tamen Alphonso ipse cessit, effectus episcopus Maioranus, & ita schisma est ablatum.

CAP 48.

Sigismundus Luxemburgus, Hungariæ rex & Bohemiæ, frater Vincelai, & filius Caroli. 4. imperator. 119. an. 1412. electus etiam exhortatione Iohannis. 23. Hic laudabiliter imperauit an. 27. temporibus Iohánis. 23. Martini. 5. & Eugenii. 4. affuit concilio Constantiensi, & Basiliensi pro parte. Is cum magnis copiis alpes tráisiit coronam Romæ suscepturus. Verum Venetis renitétibus (vt citat Platina) reuertitur in Alemaniam.

CAP.

sona Christi & persona verbi. Item eadem natura ex vnione personali est veraciter deus naturalis & proprius. Hique errores deducti sunt ex erroribus Iohannis hus, vt illic citatur. Vndè & constat articulum condemnatum super Iohanne hus quod duæ naturæ in Christo, diuinitas & humanitas sunt vnus Christus, ideò condemnatum, quia ponerent eas naturas confusas & indistinctas, sic quod homo nõ solum per vnionem & communicationẽ esset deus sed etiam per cõuersionem humanitatis in deum, aut diuinitatis in carnem. Item Christus secundum volun tatem creatam, naturam humanam vnitam tantum diligit quantum diuinam, propter personam communem. Nec mirum si ita dixerit, quia ex præcedenti ponebat quod ea natura esset veraciter deus.

Item

abs re fuerunt accepta.
Benedictus autem 13. qui Petrus de Luna, fuit semper pertinax & cum infamia fuit repulsus. Iohannes. 23. ab initio canonicè & bono zelo processit, declarans sua auctoritate & Alexandri. 5. Concilium Pisanum esse illic continuãdum, assignando primã sessionem ad 16. Nouẽbris 1414. anno. 5. sui põtificatus. Alexander enim constituerat ad triennium, concilium celebrandum, & ipsum indixerat Romæ. At non cõueniẽte numero sufficienti ad Constantiam transfertur.

CAP. 53.

Iohannes itaquè, concilium cum debita solẽnitate aperuit & formauit. Sed & palam & solẽniter iurauit atquè deuouit se liberè cessurum pro pace ecclesiæ, modo Gregorius, & Benedictus

Is Martinus recepit oratores græcorum sese offerentium ob fidem & communionem latinorum suscipiendam cum quibusdam conditionibus, qui ad id cardinalem petrum Fontesiccum creauit legatum à latere & eò præmisit fratrem Anthonium massanum generalem ministrũ ordinis minorum. Qui græcorum explorata sententia si quid sperandum esset, admoneret pontificẽ, prout citat Platina. Is tandem generalis de massana, fuit creatus massanus episcopus à Martino pontifice vt in minorica. Hic põtifex summus à Romanis cum omni solẽnitate suscipitur 1421. Atquè vrbem dirutã & collabantem breui reparauit, & eam ob rem eum patriæ parentem appellarunt. Aloysium filium Ludouici Andegauensis à Iohanna Regina adoptum, titulo Regni Neapolitani insigniuit. etsi Alphonsus Arrago

CAP. 49.

Sigiſmundus mortuo fratre Ladiſlao ipſe ſucceſſit eidem in Regno Bohemiæ. Et poſtulauit à Martino adhuc apud Conſtantiam, vt legatum illic deſtinaret ad conuertendos hæreticos. Qui & legauit dominum Cardinalem Ragufium, Ioannem dominicum ex ordine prædicatorum. Qui ad eas partes profectus, vidés eoſdé durę ceruicis, ac incorrigibiles, ſuaſit imperatori, vt vi armorum eoſdem corrigeret. Alioquin formidadum, ne effecti incorrigibiles cunctos inficiãt quod pené euenit. Nã pius imperator ſubditis compatiens ſperauit aliter poſſet prouideri, quod nequaquàm potuit miſſis legatis quibuſdam, aut ducibus: Nam ſemperin deterius prorumpunt, eccleſias &

Item anima christi, tam clarè & intentè videt deum quam deus ſemetipſum. Item ratio ſuppoſitalis determinans Christi naturam, non realiter diſtinguitur ab ipſa natura determinata. Scotus facilè concederet hoc eſſe erroneum. Sed nominales diſquirerent in quo ſenſu erroneũ ſit. errores præmiſſi & contenti in ea 22. ſeßione, prohibiti fuerunt & condemnati vt in fide erronei, non tamen Author eorum qui legitimam abſentiæ cauſam allegauit ſequi, ac ſuos libellos correctioni eccleſiæ ſubmiſit.

CAP.

ctus pariter cedant. Et imperator corona deposita, & genu flexo deo osculatis ei⁹ pedibus, gratias illi egit nomine concilii. Isquè Ioannes formato concilio, eidem astitit per quatuor menses. Tandem prioribus sessionib⁹ declarauit cõcilium canonicum nec dissoluendũ propter recessum põtificis, nec ab eo mutandum, & quia auctoritatem habet imediatè à Christo, cui etiã & papa tenetur parere in his quæ spectant ad fidem, extirpationem schismatis & hęresum, reformationem ecclesiæ, in capite & in membris & alia plura huiusmodi vt in sessione 4. & 5. Atquè in 6. determinarunt de forma procuratorii ab eo dandi ad tolendũ schisma. Vndè super his metuens dissimulato

Arrago sit cõquestus & restiterit. Id tamen Martinus fecerat ex consensu & suasione cardinalium. Vndè & Martinus facilè respondit Aloysium adoptione Iohanne Reginæ, ab Alexandro 5. & Iohanne 23. fuisse hæredem confirmatũ. & non esse ipsius feudatorium tollere nisi ob grande scelus in ecclesiam Romanã, quod non aderat, sed confirmare. At Brachinus iterũ insurgens in ditionem ecclesiæ, a militibus martini perimitur, et ex ea victoria fuit pax & tranquilitas.

CAP. 50.

Cum verò in constancien. concilio fuisset decretũ, vt concilium ad quinquenniũ esset celebrandum. Instante eo tempore circa 1422. Martinus quosdam apud papiam destinauit cardinales qui cõcilium inchoarẽt, at ex gallia et germania nõ conuenerant nisi duo abbates, ea propter distulerunt &

& fideles peruadentes. Aiunt tamé quod multò pòst redierũt ad gremium ecclesiæ, volentes tamen sub vtraquè specie semper communicare, cum etiam aliis quibusdam erroribus.]

CAP. 50.

Hi etenim Bohemi hęretici, dum pòstmodùm turbationibus agitaretur Italia & etiam Alemania, & ipsi catholicos armis inquietabant etiam ecclesias & sacra comburendo. Vndè & Martinus Papa legatos destinauit, qui eosdem monitionibus corrigerent, & incitarẽt catholicos ad arma cótra eos. Qui nihilominus ignauia militum, nil nisi incommodum consecuti sunt. Et si Bohemi dicãtur vt cumquè in obedientiam ecclesiæ redisse, non tamen sine erroribus.

Aiunt

CAP. 33.

Iohannes de Rokfesana, vt citat Eneas Siluius, in eo concilio Basiliensi, astans & nolens obœdire, abcessit a concilio, proteruè deffendens solos bonos pertinere ad ecclesiam dei. Nicolaus galecus, legatus Bohemorum in eo concilio obstinatè tenuit, nullum hominem posse iustè occidi, etiam si præcepto iudicis.

CAP. 34.

Iohannes de vestfalia, germanus asseruit tempore Frederici 3. Aquam benedictam non maioris esse virtutis, quã aquam aliam & idem de omnibus bene dictionibus. Item, aiebat, ecclesiam in diffinitionibus indifferenter errare posse, & errasse, & apostolos & eorum successores prælatos nullam à Christo habuisse potestatem condendi canones aut leges. Vndè ipse apud Maguntiam fuit condemnatus & eius libri combusti.

CAP.

imulato habitu & nocte auffugit fauore Archiepiscopi Maguntini, & Frederici ducis Austrię, sperans ad ducem Burgundum confugere, datus tamen fuit imperatori ab eodem Frederico, & detentus multis locis, cùm nec citat⁹ cóparuit, ac in 10. sessione, factus fuit processus, super scandaloso discessu ipsius, & deponitur, vt nec vtra esset eligibilis.

CAP. 54.

In 14. autem sessione sequenti Carolus de mala testa miridicè renunciauit nomine Gregorii. 12. Benedictus verò pertinax fuit depositus tanquam schismaticus & hæreticus, ac ineligibilis pro futuro. In 13. sessione, inhibitum sub pœna excommunicationis, ne qui communicét populum sub vtraquè specie. Item cõdemnati sũt errores Ioannis hus, & Hieronimi

& tandem ob pestem, Senas migrarunt, vbi & maior multitudo conuenit Alphonsus autem Martino infensus, causam Petri de lima, Benedicti 13. adhuc superstitis promouit vt concilium pertraharet. Vndè Martinus eiusdem Alphonsi insultus præcauens mandauit concilium dissolui in anno 1424. & sui pontificatus 7. approbatis illic decretis circa fidem, & ne videretur subterfugere conuentum christianorum, adiudicauit concilium celebrandum in sequens septenniũ apud Basileam, & ita pia astucia semina schismatis substulit.

CAP. 51.

Martinus ardua etiam aduersus Bohemos verum instituerat discordias Italorum sedare, & interim moritur Petrus de Luna, Benedictus 13. & paccato Alphonso. Clemens seu Egidius antipapa cessit iussu

Aiunt quod Egiptii discurentes quasi in pœnitentiam, sint ex eisdem, sed de his iam in 4. cathalogo.cap.33.

CAP. 51.

Eugenij tempore circa 1433.cum inter eundem & Columnenses fuisset conclusa pax, vt super eo Eugenio videbitur dũ intellexit Sigismundum venturum in Italiam, eam pacem citius publicari fecit. Oriturquè bellum Venetorum ac Florẽtinorũ, aduersus Philippum Mediolanensem ducem. Ideo potissimum animatis Venetis, quia Eugenius esset eorum conciuis. Philippũs tamẽ classem eorum deuicit & fugauit. Qui quidem Phillippus suis opibus & fauore, ingressum sigismũdi in Italiam iuuit plurimum. Vndè & veriti ne suo aduentu Philippo faueret, etsi primo ad impensas

CAP. 35.

Niuellenses quidam hæretici etiam tempore eiusdem Frederici & Innocentij 8. in diocesi Leodiensi circa 1490. fuerunt. Aduersus quos Humbertus Leenardus episcopus Dariensis carmelita & inquisitor, per 28. propositiones, tot errores eorundem refutauit, vt narrat Tritennus, at non narrat, qui fuerint eorum errores.

CAP. 36.

Laurentius valla, fertur à Fontano & cæteris, scripsisse & docuisse plurima contra statum, & auctoritatem summi pontificis, & à quo ait Fontanus Luther methodum suæ oblocutionis in summum pontificem pro parte decerpsit. Qui & correctus fuit à Nicolao 5. priori tamen epistola elegantiarum suarum miris laudibus eum Nicolaum effert. Nec in eis elegantijs vix reperiuntur aliqua contra fidem, sed

Hieronimi de Praga & Ioãnis parui, vt in 4. ca halogo. Fuit facta quædam prouisio pro fratribus de obseruantia beati Frãcisci secundũ puritatẽ regulę sessione. 19.

C A P. 55.

Ordinata etiam per precessores pontifices Ioannem, Gregorium & sia nte eorum cessionem aut depositionem, approbata fuerunt & recepta, censuris tamẽ reuocatis, secundum Florentinum. In eo concilio facta fuit quædam costitutio pro securitate cõscientiarum bene notãda, esto non contineatur in actis eiusdem concilij, nemo tenetur aliquem vitare in communione sacramentorũ, receptione ad diuina, aut quid huiusmodi, prętextu censuræ ecclesiastică, a iure vel ab homine ꝓmulgatæ, nisi ea sẽtẽtia aut cẽsura fueri a iudice publicat a

su Alphonsi, effectus episcopus Maioranus. At duo cardinales ipsius incarcerantur, & ita finis schismatis per dei gratiam circa 1430.

C A P. 52.

Paccata itaquè dei ecclesia Martinus mira prudentia semper vsus est conferendo beneficia non nisi dignis & cum examine: suo tempore surrexit Manfredus, vt supra alia. Martinus fuit vir famæ integerrimæ. Qui & moritur appoplexia anno sui pontificatus 14. & mense 3. sepultus Romæ, cum omniũ desiderio & fletu, ac super optimo parente, circa 1431.

C A P. 53.

Eugenius 4. venetus, ante dictus Gabriel candelmarius, canonicus regularis ex ordine Celestinorum papa 215. creatus anno domini 1431. Gregorius 12. & Martinus in legationibus & rebus arduis opera ipsius sepe vtebantur.

impenſas cõmunes pro commeatu eiuſdem ob tuliſſent ſe ſe, propoſitũ tamẽ mutarũt. Quin & Eugenio per quendam Nerium capponiũ aduentum Sigiſmundi in vrbem fore in exitiũ ſedis apoſtolicę perſuadent : Ac communibus & coniunctis copijs & expenſis nitũtur impedire, ne cum ſuis fluuiũ Arium tranſeat. At Senenſes dederunt facultatem traiiciũdi paccato itinere. qui & pacẽ Florentinis obtulit, quam noluerunt. Eis igitur ſpretis, inito foedere cum Eugenio Romã profectus perbenignè ſuſcipitur, & corona imperiali donatur ab eo Eugenio. At in ponte Adriani iens ad Lateranum, multos Italos atque Germanos more imperatorum, in equeſtrem & ordinem militarem aſciuit.

CAP.

ſed in alijs ſuis libris condemnatis.

CAP. 37.

VRicus hutem etiam plurima proteruè & deriſoriè ſcripſit contra curiam Romanam, & ſtatum eius & à quo pariter Luther ſumpſit exordium & fulcimentum oblocutionis.

CAP. 38.

Petrus exouien. Hiſpanus doctor ſalmãticus multos aſſeruit errores, vt citatur in ſumma conciliorum, qui fuerunt condemdemnati auctoritate Sixti 4. in quadam congregatione doctorum apud Complutum, per Archiepiſcopum Toletanum, & tandẽ per eundem Sixtum error eſt primus. Peccata mortalia quod ad culpam & pœnam æternam remituntur per ſolam contritionem, ſine ordine ad claues. Item confeſſio de peccatis in ſpecie non eſt de iure diuino, ſed ex ſtatuto eccleſiæ.

Item

publicata vel denuncia ta specialiter & expressè, dempto casu de iniectione manuum violanta in clericum, quæ adeò patet, vt nequeat aliquo iure excusari. Et in concilio Basiliensi sessione fuit expressè à Martino. 8. determinatum, & in concilio Tridentino. In 41. sessione processerunt ad electionem pontificis, & constituit pro ea sola vice, vt sex ex quaquè natione Italia Gallica Hispanica, Anglica, viri ꝓbati deligerētur, qui cū Cardinalibꝰ cōclaue ingrederentur, & in ea electione vocem haberent. Imperator Sigismūdus iam cum labore iuerat vsquè Narbonem collocuturus pro actibus concilii cum Regibus, Franciæ Angliæ & Hispaniæ, ac cum Benedicto. 13. Vbi & concorditer cōuenerant, quod si

Reperit ecclesiam & quietam & habundantem pòst Martini decessum. At sub eodem agitata fuit & conturbata, ac diminuta à multis tyrannis, deo permitente, et signanter à duce mediolanen. Philippo instantibus enim delatoribus qui dicerent Martinum infinitos thesauros cum nepotibus & familiaribus reliquisse hac re permotus Stephano columnæ suarum copiarum præfecto iniunxit vt pocium Martini vicecamerarium ad se adduceret, absque tamen ignominia, quem econtra suis bonis direptis vt Latronem vi traxit eundem, qua indignitate motus, eidem Stephano cum interminatione censuit, qui huic veritus, Præneste ad principem Columnam confugit.

CAP.

CAP. 52.

1434. Deinde cum is Sigismundus per aliquot méses Romæ pacificè stetisset abiit cum bona gratia Eugenii per Pincentes & Flaminiam, optauerat & per Florentinos ire, & quia diuisi non aquieuerunt ita per Ariminum Rauenam & Ferrariã, Mantuam peruenit.

CAP. 53

Mantuæ autem Franciscum dominum Mantuanum Marchionali dignitate cũ insigniis imperialibus ornauit, spondens Ludouico ipsius filio, Barbarã Marchionis filiam vxorem dare, & mutata fortuna redit in Alemaniam, ortis inimicitijs inter eundé & Philippum ducem Mediolanensem, quanquàm Philippus suis opibus plurimum fauisset, in eius ingressu per Italias.

CAP.

Item praua cogitationes non sunt de necessario confitenda sed sufficit displicencia. Item nec manifesta peccata sed sola secreta. Item nec absolutio danda nisi peracta pœnitencia iniuncta. Item papa non potest alicui viuo indulgere pœnam purgatorij, nec dispensare in statutis ecclesia. Item ecclesia vrbis Roma errare potest. Error maximè, vbi ecclesiam vniuersalem qua non potest congregari in causa fidei representat. Item sacramentum pœnitentia, quo ad gratia collationem est legis natura, & non institutionis noui ac veteris testamenti. Omnes pramissi articuli, fuerunt condemnati haretici, scandalosi, & malè sonantes. Et liber eiusdem Petri fuit per sententiam combustus. Quod & ipse approbauit, & pramissos errores sub iuramento anathematisauit & abiurauit.

CAP

ſi is Benedict⁹ cum ſuis cardinalib⁹ cócilio debitè apareret, reciperetur aꝓbatis actis per eundẽ.

CAP.56.

Is tamen Benedictus citatus cum ſuis, & per trimenſe expectatus nó comparuit. Vndè in eo num abſentia, concluſú fuit, electionem debere fieri, vt 40. ſeſſione. Ingreſſi igitur cóclaue. 8. Nouembris.1417. dominum Odonem columna elegerunt die .11. ab ingreſſu ac die B.Martini (vndè Martinus nuncupari voluit) & cum omnium exultatione. Nam & imperator conclaue ingreſſus exoſculatus eſt pedes eiuſdem, & pax diu deſiderata reddita eſt eccleſiæ.

CAP.57.

Martinus ita electus ſtatim comcilium confirmauit & aprobauit. Et etiam condẽnationes hereſum hus, vuicleff de Praga &c. Et

CAP. 54.

Iſquè Pocius falſò ſuggeßit eidem principi Columnen. quia certò percepiſſet, Eugeninm velle delere nomen Columnen. eaq; ex cauſa cum & ipſe Columnienſis eſſet auffugiſſet ſupplicans vt his communibus calamitatibus occurriſſent, Eugenium ab vrbe pellendo, & ad id ſuas opes pollicebatur. Vndè & ſuper his motus princeps Columnen. & familiares Martini, vrbem & pontificem aggreßi ſunt & plura molliti.

CAP. 55.

Eugenius ſuper his decidit in infirmitatem, vndè cœpit de pace agere cum columnen. curante Angelo foſco ciue Romano, quẽ pace concluſa creauit cardinalem cum nepote Franciſco Carrario, eamquè pacem ſtatim curauit diuulgare antè Sigiſmundi aduentũ vt iam ſuper eo. Atquè ſuper his præfatum nepotẽ Franciſcum

CAP. 54.

A diſceſſu imperaroris, omnia per Italiam bello feruebant, & maxi mè aduerſ⁹ Eugeniũ papã. Philip⁹ dux Mediolanenſis agrum Romanũ depredatus eſt. Vndè & Romani cõqueruntur. Pontifex expers concilii eos miſit ad Nepoté Camerarium, qui otio & voluptati deditus nõ curauit. Vndè indignati confugiunt ad arma conclamantes libertatem, & pulſis magiſtratibus Eugenii ac Nepote capto nouos creant gubernatores. Eugenius vero fugit in habitu monachali ad Florẽtiam. Cognita autem fuga ipſius, Romani eundem ſagittis & lapidibus inſequntur, cupientes ipſum detinere, vt & ſimul caſtrũ ſancti Angeli

CAP. 39.

Hermanus Riſſuic. tempore Friderici 3. aut circa multos ſeminauit errores etiam cum reſidiuo poſt pœnitentiam, hic fuit Holandinus aut batanus. Primo aſſeruit Angelos aut bonos aut malos non fuiſſe à Deo creatos. Item cum ſaduceis aiebat animas mori cum corporibus & nunquam reſurgere. Item nullum proſus eſſe infernum. Item cum Valdenſibus mundum fuiſſe ab æterno. Aitquè Alphonſus à caſtro quia Hermanus recantauit malè aſſerta, & miſericordiam cum aliqua pœna obtinuit, qui tamen euadens in anno 1502. ad peiora relapſus, condemnatur datus curiæ ſeculari & fuit combuſtus.

CAP.

geli

Et cuncta acta & conclusa pariter in eodem. At de non sic conclusis non item, vt in vltima cessione eiusdem concilii fuit ordinatũ vt pro futuro, proximum concilium a quinquennio celebraretur, & aliud subsequens a septennio & dehinc quolibet decennio, in loco designãdo a summo pontifice, ante finem concilii precedentis.

CAP. 58.

Martinus igitur, in sessione 44. assensu totius cõcilii assignauit ciuitatem Parisiensem pro loco futuri concilij: ad quinquenniũ. Et absoluto concilio, imperatorem etiam absoluit à custodia Ioannis. 23. & eã in se ręcepit. finis concilii Constantiensis in sessione. 45. Aprilis. 22. anno domini 1417. Martinus absolutionem plenariam concessit ijs qui causa

Franciscum Carionem instituit Camerarium, adhibitis præstantißimis & probis consiliarijs.

CAP. 56.

Eoquè adueniente Sigismundo in pace conueniunt, & Sigismundus recepta corona ab Eugenio, receßit in germaniam cum bona pace. Post cuius discessum omnia per Italiam bello feruere cæperunt, & potißimum aduersus Eugenium papam. Philippus dux Mediolanen. agrum Romanum est deprædatus. Vndè & Romani conqueruntur, ac tandem armis insurgunt. ita vt Eugenius sit compulsus Florentiam in habitu monachali fugere, vt iam super Sigismundo. cap. 54.

CAP. 57.

Cumquè essent derisi à Balthasare de offida super castro sancti Angeli compulsi fuerunt commutare captiuos, & nepotem pontificis, & 5. post mense sese

geli detinerent, At triremibus deffertur Florẽtiam. Et tum Romani castrum obsiden t cum imcursionibus.

Risu dignũ, quidam miles Baltazar ex industria & concilio prefecti armis captus, eundem præfectum criminãs policetur sub mercede arcem, & prefectum eidem traditurum, Eo autem regresso in arcem, simulachrum quoddam in habitu prefecti, suspendit ad muros, clamans vt in certo numero accurrissent cũ mercede, quos omnes detinuit captiuos, & tum in arce fit clamor exultãtium, & missilia ac bombardas emittunt in Romanos. Qui & ita derisi, commutãt captiuos vt suos liberẽt &c. 5. pòst mense, se se in eius dederunt potestatem.

Et

CAP. 40.

Martinus Ludder, paterno cognomine mutato in Lutherium, ex gloria, aut potius ex vera significatione, quia infixus sit Lutho & limo profundo. Fuit germanus saxo, ex comitatu de Manfeld ordinis hæremitarum diui Augustini tempore Leonis papæ 10. *& Maximiliani imperatoris, circa* 1517. *Hic nouus hæresiarcha exortus cisternas putridas & infectas errorum Iohannis Vvicleff, Iohannis hus, Hieronimi de praga, ac Vvaldensium & aliorum hæreticorum iterum fodit, atque dissemináuit, contra statum totius ecclesiæ, & leui causa, ea nempè Leo papa* 10. *circa* 151?. *dedit & publicare fecit per vniuersum Christianismum indulgentias plenißimas sub nomine crutiatæ, in subsidium fiendi exercitus contra Turcas & infideles, sub*

causa concilii affuerant, semel quidem in vita,& mortis articulo,ac eorũ familiaribus. Sic tamen quodam die noticię,pro absolutione in vita ieiunẽt per annum. 6. feria, & pro absolutione in articulo mortis per aliũ annũ nisi legitime impediti. quo casu habẽt alia pietatis opera peragere. Post secundum annum debeant etiam vsquè ad finem vitæ feria.6. ieiunare, vel alia opera pietatis peragere.

Hæc in ea sessione vltima, vbi constat quia maiori austeritate,concedebantur tunc indulgentię. Fuit & conciliũ ad quinquennium apud Papiam & Senas, de quo iam super martino.

De

sese in potestatem dare Eugenij, etiam veniente Iohanne Vitelesco pro parte eiusdem Eugenij, & maiori cum tremore. Hic omni conatu laborauit dissoluere aut transmutare concilium Basilien. etiam Alberto creato ad eundem et partes concilij, scribens vt propter græcos aduenientes apud Ferrariam, & tandem ad Florentiam conuenissent. Vtraquè tamen persistẽtes parte, apud Florentiam, & Basilæam sub nomine concilij contendunt & continuant, ac in Basilæa; incitantibus maximè Alphonso, & Philippo duce Mediolanen. Eugenium citatum nec compaparentem deponunt, & Amadeum ducem Sabaudien. decanum militum in solitudine Ripaliæ, Gebenen. diœcesis deo in continentia famulantium, elegerunt in summum pontificem 1439.

Flelicem

Et aduenienre viteleſco ex partte Eugeni qui nec hiare eſſent auſi, vel hiſcere. Florentinus citat, aliud iucundum de eodem Balthaſare officia. Is ab Eugenio miſſus fuit ad Regendam Bononiam, qui & Iuſtitiam adminiſtrabat ſecũdum ęquitatem, & non ad cautellas litium: gratia exépli. Quidam diues in quodam ſaculo amiſit 300. florenos aureos, quos quidam pauper reperir. Et audita querimonia, nec ſaculum apperiens, reſtituit. diues conqueritur quod deeſſet vnus Florenus, & pauperem trahit ad iudicium, Balthazar iudicat quia cum in ſaculo amiſſo eſſent floreni 300. & in reperto à paupere non eſſent niſi 299. relatione dicti diuiti s, quia ille, qué repererat non eſſet huius diuitis

ſub vexillo Chriſtianiſsimi Regis Franciſci, vt bulla in eo Regno publicata certum dat teſtimonium.

CAP. 41.

Archiepiſcopus Moguntius legatus apoſtolicus ad eas publicandas per Germaniam ſeu Alemaniam, ſubdelegauit, doctum ac probum virum Iohannem Tetzet ordinis prædicatorij. Et is mos fuerat ab antiquo obſeruatus per Germaniam, quod huiuſmodi indulgentiæ annunciarentur populo per hæremitas Auguſtinenſes. Vndè hic Martinus, commotus quod ſibi ac ſuis dictus Tetzet præferretur, omni via capit laborare vt dictus Tetzet à præfato munere deſtitueretur aut deturbaretur, & multa commouit fauore ſui vicarij generalis Iohannis ſtanpit, qui acceptus & notus erat apud Fredericum ducem ſaxonum.

Qui

De Basiliensi concilio.

CAP. 59.

Certum per ea quæ infrà notantur super Martino. 5. & sigismundo cap. 40. Quia per concilium Constantiense assignatum fuit generale concilium celebrandum Papiæ. 1421. & paucis illic conuenientibus Senas fuit translatum, & tandem superueniente causa dissolutum anno 1424. anno. 7. pontificatus eiusdem Martini, & assignatum ad sequens septennium ad Basilæã absquè dissolutione cõcilii Senensis interim.

CAP. 60.

Martinus igitur anno 14. sui põtificatus paulo ante mortem suam misit Iulianum sancti Angeli Cardinalem diaconum ad correctionem & reductionem Bohemorum. Vt etiam cõcilium apud Basileam celebraret,

Flelicem 5. nuncupantes, ægrè acquiescentem nec optantem, Vt sessione 39. & 40.

CAP. 58.

Is Amadeus tandem paucos habuit obedientes vltra suos sabaudien. Nam & fuerunt alij neutrales nec Eugenio aut parantes Vt VVicleffitæ, & Hussitæ, &c. Et ita nouum schisma ortum est. Fœlicè tamen cedante tempore Nicolaij finem habuit. Greci in eo concilio Florentino recepti sunt in obedientiã Romanæ ecclesiæ. Et Ioseph durante concilio decessit, &c. At in eorum recessu non fuit qui eis fidem annunciaret.

CAP. 59.

Armeni pariter in eo concilio Florentino aduenientes, sese cum ecclesia vnierunt. At tandem à Mahumetis sunt occupati. Eugenius, Nicolaum Tolentinum retulit inter sanctos. Viros religiosos & doctos

diuitis ſaculus, at interim eſſet illius pauperis ſaculus ille, cùm nullus dominus illius compareret.

CAP. 55

Sigiſmundus cum laude imperauit annis. 27. miraquè prudentia ſuccurrit eccleſię deſolatæ & conturbatæ in celebratione cócilii Cóſtantienſis & Baſilienſis etiam pro parte.

Et mirum quod pro pace & vnione eiuſdem eccleſiæ iuerit in perſona per aliena Regna collocuturus cum Regibus Francię, Angliæ & Hiſpanię ac cum Benedicto 13 vſquè Narbonem (Nam tunc Rex Angliæ Burdegalenſibuss dominabatur) vt in actis eiuſdem Conſtantienſis cócilii conſtat de his.

CAP.

Qui & non valens obtentum obtinere, cœpit ſcribere & declamare contra Papæ indulgentias. At vbi pro ſe aut ſuis eam prouinciam habuiſſet, tenuiſſet & prædicaſſet eas ſaluberimas. Sicut & Donatus a quo donatiſtæ hæretici modò Cecilianus non fuiſſet illi prælatus, tenuiſſet fidē eccleſiæ optimam. At quia antè ipſum promotus fuit, proclamauit fidem inualidam, & opus conſtituere nouum, vt ex Auguſtino, & alijs. Patet ex his qua leui occaſione, hic Luther ſumpſerit initium erroris. Quod benè in diſceptatione lipſica contra doctorem. Eckium furore concitus euomuit aiens, ſuum inſtitutūm in dei nomine non fuiſſe ſuſceptum, nec in eo conſummari poſſe aut finiri, vt multi teſtati ſunt tum, ab eo audiuiſſe vt citat Fontanus.

CAP.

lebraret, instante fine septennii assignati, dum ipse ob decrepitã ætatem & valetudinem interesse non posset. Et hæc singula patent ex priori sessione concilij Basiliensis, & ex bula eiusdem lecta & publicata, atq; interim Martinus moritur.

CAP. 61.

Mortuo Martino. 5. Eugenius 4. successor eiusdem similia mandata eidem legato iniunxit anno primo sui pontficatus. 1431. Vndè cum is legatus multo tempore causę Bohemorum incubuiset, instanti tempore Basilæam applicuit, vbi per tres menses contulit cum patribus. Et priori sessione, concluserunt eum locum verè & canonicè deputatum pro celebratione concilii prioribusquè sessionibus, concilio

ritè

doctos plurimum dilexit, & admisit suis decretis, puta Leonardum Aretinum, blondum &c. minoris obseruantinos priuilegijs dotauit, canonicos regulares ex laterano pulsos restituit, quos & Calixtus remisit, & Paulus 2. reuocauit. Tumquè moritur Eugenius 16. anno sui pontificatus 1446.

CAP. 60.

Nicolaus 5. Papa 216. Thomas sarzanus antè dictus, agri lunensis, vir non excellentis generis, sed clarissimæ virtutis & doctrinæ. Creatur papa circa 1447. & renitens. Nam supplicauit dominis cardinalibus vt maturius consuluissent ecclesiæ, & dominus cardinalis Portugalen. fertur respondisse. Nos Nicolaum, sed dominus pontificem designauit. Et ita dominus infirma elegit vt confunderet, fortia. Nã & anno sequenti Fœlix dux Sabaudiæ, magni generis cessit eidem.

CAP. 56.

Iste (vtcitat Fasciculator) nouen bella habuit cū Turchis è quibus retulit triumphum. In vno nihilominus exercitu Gallorum Italorum, Alemarum, ac Burgnndorum orta diuisione, non præualuit, At dux Burgundus captiuus fuit. Hic Sigismūdus nimis cōpassus est suis Bohemis in heresi obstinatis, qui facillè potuissét in initio supprimi & diuelli, at pòstmodùm nec bello, etiam cū predicatione cruciatè potuerunt plené diuerti, aut domari.

CAP 57.

Dum Sigismundus imperasset annis. 27. moritur in anno domini 1438. ætatis suæ anno. 70. vir merito ex zelo fidei & ecclesiasticæ pacis inter sanctos enumerandus, obijt absquè virili

CAP. 42.

Hæsitaretur tamen cur igitur dictus exercitus in Turcas erectus non fuit, & pecuniæ collectæ eo titulo non fuerunt expensæ. Satis patet, quia deo permitente, Sathanas aliundè præualuit, bellum incitando intestinum, inter Carolum 5. imperatorem, post auum Maximilianum defunctum, & præfatum Christianißimum Regem Franciscum pro ducatu Mediolanen. & alijs terris Italiæ.

CAP. 43.

Dictus igitur Luther non valens præfatum Tet Zet perturbare aut destituere, à cura data pro indulgentijs, scripsit Alberto Archiepiscopo Moguntinen. legato qui suprà, qùia non deceret suæ maiestati permitere, vt suo nomine diuulgarentur indulgentiæ repugnantes aiebat euangelio Christi dicentis arctam esse viam ad

ritè formato, statuerunt vt in Cóstantiensi: quia concilium immediatè auctoritatem habet à Christo. Cui quilibet cuiuscunquè status tenetur obedire &c. etiam si authoritatis papalis. Item quod nec possit papa dissoluere, aut trás ferre concilium, vel locum eiusdem sine assensu eiusdem concilii. At in. 3. sessione transmiserunt venerabiles oratores ad Eugenium papā supplicantes, vt si posset commodè accedere ad cóciliū' cóuenisset cú dominis cardinalibus Et ad eorum peruenit noticiam, quia dominus Papa sinistra quadā relatione attemptaret dissoluere concilium in scandalum & ruinam ecclesię ea propter quosdam reuerendos patres episcopos & abbates ex parte cócilii, & seremissimi Sigismundi imperatoris

Quem quidem fœlicem aut Amadeum instituit cardinalem Sabinianum, & legatum & meritò. Nicolaus tumultuantem Italiā summo labore ad pacem incitauit publicis exhortationibus, & maximè per reuerendum patrem Robertum de Licio minoritam. Celebrauit Iubilæum cum magna exultatione & frequentia in anno 1450. Sequenti anno Fredericus imperator, aduenit, & desponsatam Vxorem hæleonoram, Regis Portugaliæ filiam, neptem Alphonsi, Senis adductam repperit. Qui & simul ingreßi & honorificè recepti à Nicolao, benedictione nuptiali simul & corona imperiali donati sunt ab eodem.

CAP.

viril i prole, cũ vnica filia quam dederat ; Alberto Auſtriæ vxorem, & per quam ſucceſſit Regnis Hungariæ, & Bohemie.

CAP. 58.

Deffuncto Sigiſmundo, tempore Eugenii Turcus quidam Amurates vt citat Florentinus trugas, inierat cũ Chriſtianis, quas (vt aiunt) nonus Rex Poloniæ & hũgariæ Vladiſlaus, concilio Iuliani præſidentis in concilio Baſilienſi fregit Turcũ inuadens, à quo tamẽ deuincitur & ociditur. Et premiſſus legatus fugiens agnitus etiam peremptus eſt.

CAP.

ad ſalutem. & præfata indulgentiæ ad oppoſitum. Item quia excludunt timorem contra dictum beati Petri, Vix iuſtus ſaluabitur. Item quia ex hoc promittunt ſecuritatẽ vndè & populus efficitur deterior. Clarumquè eſt quã tum hæc pugnent aduerſus ea quæ pòſtmodùm aſſeruit & ſcripſit.

Item & indifferenter omnes indulgentias condemnabat, & non ſolos abuſus ſi qui circa eas committebantur.

CAP. 44.

Statim innumeras alias propoſitiones atquè themata, in Vvitembergo, & per germaniam publicauit, & affixit proteruè contra præfatum teZet. & cunctos alios, & is TeZet cum etiam ſpeciali commiſsione eſſet inquiſitor fidei agebat in eum. Iſquè Luther nonnumquàm fictè & cũ hypochriſi ſcribebat ad ſummum pontificem, & ſæpius

toris miserunt, supplicantes, vt eam dissolutionem reuocare dignaretur, & opportuno fauore concilio suffragari, at non optinuerunt optatum respósum. Vndè auctoritate præmissorum, denuo eidem supplicāt &c. Quim & peremptoriè præfigunt, vt compareat intra spatium trium mensium, & bis ac ter monent &c. aliter se in eum acturos, vt in contumacem, & id ex parte imperatoris, & aliorum principum & prælatorum.

CAP. 62.

Eugenius cum his etiam bello vexabatur.

Vndè bullam reuocatoriam eiusdem dissolutionis, & approbatoriam ac confirmatoriam concilij concessit, quæ lecta, accepta, & inserta in sessione. 16.

Quin

CAP. 61.

Quidam Stephanus porcarius proditor seditionem arte dicendi excitauit in pontificem Nicolaum. At conuictus suspenditur ad muros sancti Angeli. alijquè nonnulli ex ea coniuratione eo supplicio interierunt.

CAP. 62.

Sed & miseranda captiuitas vrbis Constantinopolitanæ, eo anno 1452. per Mahumetum Regem Turcarum. Imperatore constantino obtruncato post mortem tamen in ea captiuitate, qui fuit filius Hælenæ, vt Constantinus primus. Erat frater Iohannis palleologi imperatoris qui affuerat concilio Florentino. Occisa fuerunt innumera fidelium millia in ea expugnatione, & omnes incolæ occisi vel venundati fuerunt eaquè ruina ita repentè euenit, vt nec vix licuerit de auxilio cogitare.

Solis

CAP. 59.

Albertus dux Austriæ, ac Sigismundi gener, & per eum Rex Bohemiæ & Hungariæ imperator 120. post Sigismundum circa 1438. non recepit coronam imperialem, & solo biennio imperauit, cũ eo forsam dignus nõ esset mũdus. Vnicum etiam habuit filium, ex vxore Sigismundi filia, qui & vnicam filiam solam reliquit.

CAP. 60.

Fredericus. 3. Hermesti ducis Austrię filius imperator. 121. eligitur post Albertum tempore Eugenii circa 1440. Eugenius destinauit ad eundem & principes Alemaniæ dominum Thomã Episcopum Bononiensem, qui fuit Nicolaus successor eiusdem, ac dominum Ioannem hispanũ oratores peritissimos qui

pius cum arrogantia & imprecatione vt huius natura erat.

CAP. 45.

Leo Papa cunctis erroribus eiusdem Lutheri cum graui consilio discußis & examinatis eos condemnauit 1520. 17. Cal. Iunij. Iniungens sub censuris vt quisquis libros ipsius habuisset, eosdem dedisset igni. Quo verò ad personam ipsius eum paternè monebat, cum suis fautoribus, vt ab inceptis destitissent & ab omni eorum publicatione. Datisquè peremptorijs terminis vt comparuisset cum saluo conductu, satisfacturus, vel sufficientem misisset cautionem, cum satisfactione. At vir reprobus semper ad deteriora procupit & in dicta, apud Vvormatiam coram nouo Cæsare Carolo 1521. Et legato papæ Hierosolimitano.

Alexandro

Quin & protestatus est 3. à se aut ex suo scitu nõ emanasse, nec simpliciter concilium dissoluisse, sed ex loco propter commotiones Bohemorum, & alias rationes, transtulisse Bononiam. Vndè & apostolicis litteris concilium confirmauit. & ita patet quia auctoritate sufficienti sit celebratum.

CAP. 63.

Eugenius etiam speciales legatos ac præsidentes misit ad concilium, qui recepti sunt sub pręmissis conditionibus, quod concilium sit immediatè sub Christo. Iamquè plura de electione pontificum & huiusmodi statuerant non Eugenio grata. Idque fuit in anno. domini milesimo quadringentesimo trigesimo quarto.

Vndè

Solis enim 60. diebus fuit obsessa, circa annum 14. à reditu ex concilio Florentino. Pax quidem est secuta in Italia sed tarde minus.

CAP. 43.

Ait fasciculator quia quidam Iohannes Iustinianus Ianuen. eam prodiderit ciuitatem spe & promißione quia instituere-tur Rex in eadem. Quod ait per triduum obtinuit & 4. sequenti fuit excapitatus.

CAP. 44.

In viatorio tamen terræ sanctæ dicitur quia hic Iohannes Iustinianus, virtuose se gesseric ac fideliter, & tandem saluus exierit. Nicolaus retulit sanctum Bernardinum inter sanctos subquè eiusdem auctoritate condita sunt statuta Barcinonensia nostri ordinis. hic tædio affectus maximo audita calamitate Constantinopolitana, podagra laborans, & Maiori crucia-tu,

qui eosdem ad plenam obedientiam reduxerũt. Teutonici enim se se neutrales prius gerebãt nec Fœlici aut Eugenio parentes, & ferè soli Sabaudienses obediebant Fœlici.

CAP. 61.

In eorum dominorum reditu super ea professione, & obedientia, fuit solemnis missa celebrata apud Lateranum, in qua Florentinus affuit (prout citat) Eugenio tamen infirmante. Vndè & obiit circa annum Domini,1445. Vndè & Fredericus suo tempore coronam imperii nõ suscepit, cum toto suo tempore chisma fuerit continuatum. Fredericus imperauit Catholicus annis.53. cum dimidio, temporibus Eugenii, Nicolai.5 quo fuit coronatus Calixti.3. Pij 2. Sixti.4. Innocentii .8 & Alexandri 6. sub.8.

CAP

Alexandro semper stetit pertinax cum arrogantia.

CAP. 46.

Super autem pertinacia ipsius Cæsar eum proscripsit & damnauit exilio. Iubens vt expirato saluo conductu, à quocunquè detineretur & libri ipsius darentur igni. Vndè & iussu Frederici Saxonisadyt Alstatam pertinatius scribens præsertim contra doctores theologos, Scolasticos, sanctum Thomam, &c. ac contra cerimonias missæ & ecclesiæ. Fuit & super his declaratus excommunicatus à Leone 10. in processu bullæ Cœnæ domini. Vndè maiori furia exarsit & intumuit

CAP.

Vndè & anno ſequenti, in publico conſiſtorio cenſuit concilium transferédum eſſe apud Ferrariam, quo loco dicebat Grȩcos cum eccleſia Romana conueniſſe.

CAP. 64.

At concilii præſides Grȩcos precibus & pollicitationibus hortabā-tur, vt omiſſo Eugenio ad ſe proficiſcantur.

Quin & ſe Eugenium abrogaturos niſi & ipſe conueniat. Subſtitit aliquamdiu dubius quid decerneret miſſo legato qui eius cauſam tueretur. Atquè interin moritur Sigiſmundus imperator. Et creato Alberto Auſtriæ ad eundem & dominos Electores ſcripſit Eugenius.

CAP.

tu, moritur ſui pontificatus anno 1455.

CAP. 65.

Calixtus 3. Hyſpanus, dictus Alphonſus boria, cardinalis epiſcopus Valentinus creatur papa 217. *concorditer & tanto munere dignus poſt Nicolaum* 5. 1455. *fuit ex ſecretis et concilio Alphonſi Regis, qui ægidium antipapam, ad obedientiam veram adduxit ſub Martino pacem inter Alphonſum Arragoniæ, & Iohannem caſtellæ Reges compoſuit, hinc creatus cardinalis ſanctorum* 4.

CAP. 66.

Calixtus cunctos principes incitauit ad bellum contra Turcos. deſtinans prædicatores per vniuerſam Europam. Suo tempore habita eſt inſignis & myraculoſa victoria contra eoſdem apud belgradnm duce Iohanne vaiuoda. At per preces Iohannis Capiſtrani ordinis minorum obſeruantiſſimi vt ſuper eodem

CAP. 62.

Tota Italia tum bellis erat commota duxquè Mediolanensis Philippus moritur. Franciscus autem Sforcia ipsius gener preficitur dux exercitus Mediolanensis, qui & Papiam per deditionem recepit, Placentiam vi detinuit ac disrupit, habuitquè victoriam de Venetis. Et pòst modùm etiam ducatum Mediolanensem obtinuit 1449. aduersáte Alphonso Rege.

CAP. 63.

At anno domini. 1450. Iubileus tanta populi frequentia suit celebratus, vt ruinę plurimæ euenerint, & oppressiones. Et sequēti anno Fredericus Italiam ingressus spōsam Regis Portugalię filiam & neptem Alphonsi Regis, ex Hispaniis Senas aduectam offēdit, & cum ea Romá ingressus obuiantibus

CAP. 47.

Vniuersitas parisiensis post disceptationem apud Lipsiam, cum magistro Ekio suos etiam taxauit articulos sub censura. Esto in initio voluisset acquiescere voluntati & sententiæ ipsorum cōfidens quod commoti essent in pontificem Leonem ob reuocatam pragmaticam sanctionem, in destitutionem priuilegiorum eiusdem vniuersitatis, & sperabat quia amore sui ipsius potius affectionem propriam, quam veritatem insequerentur. Similiter se submitebat determinationi vniuersitatis Erphodien. quia in ea fuisset promotus, & vniuersitatum imperialium, quas nimirum exaltabat. At dum censuerunt contra ipsum multo profundius easdem deprimebat.

CAP.

CAP. 65.

Tumquè dominus Cardinalis sanctæ crucis Eugenii nomine concilium inchoauit. Vbi & Eugenius se transferens imperatorem Paleologum cum Græcis summo cū honore suscępit. Basilienses libenter conuenissent apud Auinionem, & Eugenius cum suis non acceptabat. Hæcq; fuit mira & occulta dei permissio, quòd in re tā ti ponderis, vbi erant vnius fidei & super sola disconuenientia loci nō conuenerunt.

CAP. 66.

Eugenius mortuo Sigismundo conuocat concilium apud Ferrariam, 1438. in quo astiterunt imperator & patriarcha Græcorum.

Vbi

Capistrano super sanctos doctores c. & in gratiarum actionem institutum fuit festum Transfigurationis domini cum indulgentijs & officio composito ab eodem. Item ordinatum fuit, vt in meridiè pulsaretur Campana tribus ternarijs ictuum pro signo orationis contra Turcos.

CAP. 47.

Calixtus pòst Martinum constitutionem quandam edidit, quod licitus contractus sit emendi census annuos, cum pacto redimendi, certis conditionibus obseruatis, vt in extrauagantibus communibus, de emptione & vendit. quæ conditiones in summa conciliorum exprimuntur, desumptæ ex ea extrauaganti.

Calixtus Beatū Vincentium, ex ordine prædicatorum, & Emūdum Anglicum retulit inter sanctos, consiliauit Regem per

sarum

bus.13. Cardinalibus, & omni magiſtratu vrbis honorato comitatu ſuſcipitur, & ad ſcalem beati Petri obuium habuit pontificem, à quo deſponſantur, benedicantur & coronantur 1452. Eoquè anno. 1452. aduenit ea lachrimoſa calamitas, & vaſtatio vrbis Conſtantinopolitanæ, & non multò pòſt Turci etiam imperium Trapeſuntium obtinerunt, fugatis aut captiuis vel occiſis cunctis fidelibus ex tota pœnè Græcia.

Is Fredericus ſolemniter coronatus, plurimos in ponte Adriano armatos equites creauit, & de hinc abiit Neapolim, viſendi Alphonſi Regis gratia.

CAP. 64.

Ars impreſſoriä reperta eſt tempore huius Frerici, apud Maguntiã circa. 1440. à quodam Ioanne Eutemberg germano,

CAP. 48.

In anno 1521. *faber ſtapulenſis etſi præcedenti tempore floruiſſet, potiſſimum in ſcientÿs humanis: ipſe ſeductus, ſeduxit epiſcopum Meldenſem. Qui et ſeminarunt multos errores cum ſcandalo. At domini canonici, feruido Zelo reſtiterunt & alÿ viri docti. Vt pòſtmodùm domini canonici Colonienſes aduerſus Archiepiſcopũ electorem. Tum etiam Henricus* 8. *Rex Angliæ doctiſſimè ſcripſit aduerſus eundem Lutherum, opere dedicato Leoni papæ. Quod quidem opus Hieronimus Empſer tranſtulit in linguam vulgarem. Luther pòſtmodùm librum impudentem & inuerecundum edidit contra eundem: ac bullam papæ, ſimul & contra imperatorem, aliaquè innumera euenerunt, ex ea peſtifera doctrina, & multi ſcripſerunt contra eandem.*

CAP.

Vbi & diu disputatum est de vnione ecclesiæ Grecorum cum Romana. Quæ tãdem per diffinitionem est conclusa. At superueniente peste conpulsi sunt se apud Florentinos transferre.

Philippus dux Mediolanensis commotus in Engenium, vt qui fauisset Sigismundo contra eũ, Venetos ac Florentinos acri bello conturbat duce Picennio, optans conatus Eugenii distubare, Eugenius Frãciscum Sfortiam transmisit, qui venetis opem feret. Vndè & Philippus indignatus agit cũ his, qui concilio Basiliensi aderant, vt Eugenium bis atquè ter citarent. Quo non comparente, eo abrogato, Amadem ducem Sabaudiæ põtificem designarunt, Fœlicem nuncupantes. qui & Heremiticã, mũdo spreto du-ce bat

sarum & Armeniæ in subsidium contra Turcos, Romæ moritur senex 8. idus Augusti, cum omnium desiderio, cui & Rodoricus Boreas vicecancellarius ex fratre nepos, sepulchrum gloriosum construxit super eodem.

CAP. 68.

Pius 2. Æneas Siluius antè dictus ex patre Siluio Enea omnium consensu, post Calixtum creatur papa 218. in anno 1458. Hic ab ineunte ætate, cum magno labore litteras didiscit Rethoricam ac ius ciuile, doctos semper secutus. Vndè & in concilio Basilien. scriba fuit & abbreuiator litterarum apostolicarum & sæpius præsidens in deputatione fidei pro Italica natione. Nam & ipse Senensis fuit.

Nomine Basilien. concilij multas legationes obijt, patet iam capitulo 45. super Frederico, quod fuerit ipsius cancellarius, & à summo

mano,& hinc per omnes orbis partes est diffusa. Ita citant Fasciculator, Palmerius, & alij, & id ante mortem Eugenii ac pro tempore 43. sessionis cócilii Basiliẽsis.

CAP. 65.

Siluius Æneas, qui pòst modùm pius. 2. fuit huius Frederici secretarius, ac cancellarius, & Laureatus poeta.

Qui ab eo missus fuit in Germaniam ad tollendam neutralitatem, & ad Bohemos conuertandos. Efficitur à Nicolao 5. episcopus Tergestinus, & post modum Senensis. Mandato etiam huius Frederici, missus est ad Alphonsum Regem. Qui & affinitatem inter eos composuit, obuians sponsæ Leonoræ apud Bononiã vice imperatoris, & eã spósam Silui⁹ recæpit, & Romã vsquè

CAP. 49.

Hi sunt speciales errores Lutheri, vt citantur in bulla Leonis papæ. Primo, de indulgentijs. Nam ab eisdem sumpsit exordium erroris. Thesauri ecclesiæ aiebat à quibus desummuntur indulgentiæ, non sunt merita Christi & sanctorum. Indulgentiæ sunt fraudes fidelium, & remißiones bonorum operum ac de numero eorum quæ licent & non expediunt. Nec valẽt ad remißionem pœnæ pro peccatis actualibus: Seducuntur credentes eas salutares, aut vtiles. Hæ aiebat sunt necessariæ publicis criminibus, & conceduntur duris & impatientibus. Item sex generibus hominum nec vtiles sunt nec necessariæ. Mortuis aut morituris infirmis legitime impeditis, his qui publica crimina non commiserunt, nec his qui meliora operantur.

Sed

bat vitam,& ita de nouo schisma oritur.

CAP. 67.

Eo concilio Basiliensi, sessione 16. fuit declaratus articulus de conceptione beatæ Virginis, quia absquè originali peccato sit concepta. Quod & pòstmodùm Sixtus. 4. declarauit, sub interminatione excommunicationis ne oppositum asseratur, cõcedens indulgentias celebrantibus festum, de Reliq. & vene. sanct. extrauagãtibus Graue nimis. & cum præcelsa. Idquè idem sub eisdem pænis est declaratum in cõcilio Tridentino sessionè. 4. Quanquã in summa conciliorum is articulus suppressus fuerit.

CAP. 68.

Apud Basileam semper cõtinuarunt, quibus fauebat Rex Arragonũ ob contentionem super Regno Apuliæ, & dux Mediolanensis

à summo pontifice, & ab eodem Frederico sæpe missus ad legationes pro rebus arduis.

CAP. 69.

Pius hic continuè hortabatur populum ad pacem & ad bellum in Turcos, docta multa scripsit. Katherinam Senen. albo sanctorum scripsit, dilexit plurimum beatum Bernardinum, & obseruantiam beati Francisci, vt eius speciali epistola constat.

Pius hic pater primus licentiam concessit construendi conuentum, in hac ciuitate Briocen. anno 1453. Bessarione cardinali niceno existente datario eiusdem vt constat ex autenticis litteris eorundem. Hic caput beati Andreæ summa cum solennitate recipit à Thoma palleologo, in ponte miluio, & sacello ægregij operis constructo, apud beatum Petrum auro & argento ornatum collocauit. Vbi & is Bessarion celebrem

vſqué deduxit. Item & ab eo Frederico miſſus eſt ad ciuitates Bohemiæ & Auſtriæ, ac etiã à pontifice, cauſa tollendæ controuerſæ pro adoleſcentulo Ladiſlao Rege, quem & ipſi poſtulabant. Et plurimas ſcripſit epiſtolas ꝓ adoleſcẽtulo, quæ in ſuis leguntur operibus. Multis etiam præfuit conuẽtibus principum Chriſtianorum, animans eos ad bellum in Turcos, vt ſtatim ſuper eodem in ordine pontificum.

CAP. 66.

Circa (aiunt) annum 1457. Is Ladiſlaus adoleſcens ſubſtractus eſt. Et Mathias Ioannis Hunadis filius in Panonię, & Dalmatię Regem virtute clar⁹ accipitur: Palmerius. Carolus. 7. Francorum Rex Genuam victo Perino Fregoſo obtinet, ac Ioannes dux Andegauenſis filius Renati

Sed heu quibus potius debent valere quam iſtis. Eſto quantum ad vltimos, certum quod perfectius eſſet ieiunare & adimplere pœnitentiam, quam ex theſauris eccleſiæ quid deſtinere, non tamen hinc ſequitur quod ſint inualidæ.

CAP. 50.

Super his Luther ſentiẽs ſe authoritate ſummi pontificis ac Cæſaris reprimi. Item & per ſcripturas et prædicationes doctorum & religioſorum. Ipſe tum velut aqua quæ vi retinetur, vbi poteſt frangit obſtaculum, vt ad decliuiora loca diffluat: eo modò Luther in præmiſſos irruit, proterue debbachando & condemnando omnem authoritatem, & ſtatum religionis. Et primo contra ſummum pontificem aſſeruit. Romanus pontifex non eſt Chriſti vicarius ſuper eccleſias totius mundi, ſed potius debet dici Antichriſtus. Item quod chriſtus

Mediolanensis. Ex causa iam pręmissa & alii quidam.

Ex ecclesiasticis verò affuerunt dominus legatus Iulianus cardinalis sancti Angeli Abbas Siculus seu Panormitanus, Item Cardinalis sanctæ crucis, & alii notabiles Æneas Siluius, qui fuit pius. 2. scripsit de auctoritate eiusdem concilii, & fuit abreuiator litterarum Apostolicarum, in eodem, & in multis præsidens.

CAP. 69.

Ex ferraria, vbi etiam Egenius conuenerat cũ Græcis compulsi fuerũt ob pestem Florentiam transmigrare.

Apud Florentiam

Igitur concilium continuarunt: vbi diu dispútatum fuit inter Gręcos & latinos de processione spiritussãcti à patre & filio. De igne purgatorio, de primatu pa-

lebrem habuit orationem & Pius pòstmodùm elegans volumen super eò edidit.

CAP. 60.

Pius, quanquam febre oppressus, ne principes congregandos, quos animarat aduersus Turcas ipso ductore, falleret, lectica per fluuium vectus Anconam profiscitur atquè illic itineris iactatione & febre fatigatus classem expectãs emisit spiritum, Romam solẽni funere delatus 1464. anno 6. sui pontificatus. Florentinus super eo finit suam historiam.

CAP. 61.

Paulus 2. venetus, Petrus barbo antè dictus, Eugenij 4. ex sorore nepos, papa 219. creatur in anno domini 1464. fuerat ab auunculo Eugenio promotus cardinalis cum Aloysio Patauino, pòstmodùm Patriarcha inter quos tamen vt aiunt fuit simultas contentio &c.

nati Regis, eidem Genuæ præficitur. Alphonſus Rex Arragoniæ, apud Neapolin quam nuper conquiſierat febre extinguitur, cui Ferdinãdus filius nothus ſuccesſit Neapoli, & Ioannes frater ipſius, hiſpaniarum & Siculum Regnum obtinuit.

CAP. 67.

Eo tempore circa 1458. Mahumetus imperator Turcarum Corinthum expugnat, & tributa in ommi Peloponeſo imperat, diſcordantibus inter ſe de regionis imperio Thoma & demetrio fratribus Paleologi, tũc obiit Calixtus, pius. 2. illi ſuccedens, qui Ferdinandum, Apuliæ Regẽ declarat, & ſuo iuſſu per legatum diademate exornat.

CAP.

ſtus promiſit Petro, quodcunque ligaueris &c. id de ſolo Petro dicitur, & non de aliquibus ſucceſſoribus ipſius. Item aiebat quod Petrus nunquam fuit Romæ. Item certum aiebat in manu eccleſiæ aut papæ, non eſt ſtatuere articulos fidei, imo nec leges morum, ſeu bonorum operum. Et de cenſuris eiuſdem ſummi pontificis.

Aiebat, excommunicationes eſſe tantum externas pœnas. Item docendi ſunt Chriſtiani eas potius optare, quam timere. Item omnia papæ decreta, & decretales nullius ſunt momenti, & fatui ſunt qui eiſdem incumbunt.

CAP.

pæ, de azimo & fermentato pane.

Dequè trāsmutato pane in Eucharistia, in quibus non conueniebant. At per diffinitionem cōuenientes, professi sunt fidem ecclesię Romanę, & Reuersi in patriam nil tenuerunt.

CAP. 70.

In vltima sessione Ioseph patriarcha subita morte est deffunctus. Prius tamen (prout sui sunt testati) ingressus ex more studium suum hæc scripsit, vt in actis eiusdē concilii. Ioseph miseratione diuina archiepiscopus Constantinopolitanus, ac nouæ Romę, & œcumenicus patriarcha, Quia ad extremū vitę meę perueni, id circo pro meo munere dilectis filiis benignitate dei meam sententiā his litteris palam facio. Nā quæ domini nostri Iesu Christi catholica & apostolica

Pÿ & suorum Venetorum incurrit iram, dum episcopatum Vincentinum niteretur in Patauinum permutare.

CAP. 62.

Pio 2. deffuncto, Paulus illi succedens abbreuiatores eiusdē vt indoctos exoctorat & signanter nostrum Platinā qui hæc per experientiam enarrare didicit. Qui nihilominus sua epistola (quod verbis illi non donabatur) acerbius suam causam tutatus, conycitur in carcerem à Paulo & incriminabatur reus lesæ maiestatis.

Et pòstmodùm suspicione & ira feruente in tortura sæpius attrectatur nec vsque post Pauli obitum, potuit pauper Platina plenè esse liber, experto credendum Roberto. Paulus hic pius fuit & misericors ad pauperes & infirmos, vt etiam is Platina citat, plurimum laborauit exhortando Christianos vt infidelibus

CAP.68.

Mahumetus pręmissus Turcorum imperator expulso Thoma Paleologo & fratre secum deducto, Peloponesum occupat circa. 1460.

1460. Item & eo anno Trapeguntii Rege & imperatore capto, & interempto, Pontum obtinet. Genua iterũ defecit à Gallis, cum magna cœde, proditione & turbatione etiam inter eosdem Itallos.

CAP.69.

Margarita Anglię Regina Henrici vxor ex regio genere Francię: Cum Rex maritus quadam commotione procerum in eum, ducis siquidem Eboracensis, & Edoardi, captiuus esset & detemtus. Ipsa collectis copiis virilli animo, in vltionem captiui mariti, pręfatum ducem magno prelio victum, securi percussit. nec longè

CAP. 51.

Liberum est cuiquè confiteri & indicare, quicquid verum videtur: etiã contradicendo gestis atquè decretis generalium conciliorum siue ab eis probatum vel reprobatum. Item potest concilium errare in articulis fidei, vt cõcilium constantiense condemnando quosdam articulos Iohannis hus, verißimos & euãgelicos. Item peccatum non est, nec hæreticum dissentire à papa cum maiori parte ecclesiæ, vbi etiam vera doceret, præsertim de non necessarijs ad salutem. etsi nullo defferret concilio gerneral, nihilominus, pro subterfugio appellabat ad ipsum, vt in ea bulla Leonis papæ.

CAP.

apostolica ecclesia vete ris Romæ sentiat ac celebret, omnia me quoquè sentire, credereque profiteor, ac ipsis plurimum acquiesco. Beatissimum autem patrem patrum, summum pontificem, Romę què veteris papam, domini nostri Iesu Christi vicarium esse concedo:

At animarum purgatorium esse non inficior. Datum Florentiæ 8. Iunii. 1439. Dumquè concilium absolueretur, legati patriarchæ Armeniornm aduenerunt, se se pariter vnientes in fidem Romanę ecclesiæ, qui prius heresim Iacobinorum & Euthichianorum sectabantur vnam tantum naturam aut diuinam, vel cópositam in Christo ponentium.

Quibus data fuit diffinitio concilii Calcedonensis, &c. 5. synodi. Item & formá sacramentorú.

fidelibus occurissent, at bellis intestinis præpediti neglexerunt. Item & Georgium Bohemiæ Regem, publico consistorio, de hæresi damnat, & dignitate ac Regno priuat, saltem pro parte, quæ à Rege Mathia & alijs occupatur.

CAP. 63.

Paulus legatum destinauit in franciam causa abolendè pramaticæ sanctionis cui procurator Regis viriliter resistit, vt ex matre hystoriarum & annalibus. Hic statuit casus bullæ çenæ domini, qui nulli conceduntur nisi exprimatur, nec etiam virtute, cruciate, aut Iubilæi, vt in extrauaganti, etsi dominici, nec minus virtute confessionalium. Paulus hic apoplexia moritur, anno 7. sui pontificatus 1471.

CAP.

gè pòſt, cum hoſtibus qui virum captiuum in caſtris ducebant, cógreſſa, multa hoſtium cęde regem recepit maritum liberum.

CAP. 70.

Henricus tamen Rex, atquè regina modeſtè victoria vſi, non longè ab Eboraco, cũ Edoardo qui ſe Regẽ dicebat incẽſis vtrinquè animis cõfligunt horis. 12. continuis. At tandem victus Rex & Regina fuga ſibi conſulunt, & Rex quodã monaſterio latitans capitur cõiect⁹ in vincula, & Regina in Narbonã ad Renatum fratrem euaſit, ex Palmerio.

Mahumetus etiam Mitilenam ex pugnat & diripit.

Veneti magna claſſe & copiis terreſtribus Corintum obſident & in Peloponeſſo murum ac foſsas conantur reparare.

At

Errores Lutheri de ſacris ſcripturis.

CAP. 52.

Apocalipſis Iohannis, ait ipſe eſt ſomnium, epiſtola Iacobi ſtraminea. Ad hebræos notha. Secundus Machabeorum impius. Hæc aſſeruit Luther, primis editionibus ſuæ verſionis. Et quidam ex eis non niſi paulum recipere volebant & non euangeliſtas omnes. Et vniuerſaliter eos ſolos volunt, qui non militant aduerſus eoſdem. Item & aiebant, quia nulla tranſlatio qua vtatur eccleſia, certa eſt niſi tantum Lutheri & ſuorum & cuicunquè licet interpretari ſacras ſcripturas, quæ per ſe eſt clara vnicuique, & à quolibet poteſt intelligi abſque difficultate nec ſenſum habet niſi purum naturalem aut grammaticalem, & illa ſola debet eſſe omnium controuerſiarum iudex.

Vndè

Quiue libri de canone:
Quæ omnia deuotè suſceperunt.

Et ita finit concilium Florentinum.

CAP. 71.

Apud verò Baſileam nomen & auctoritatem cõcilii continuarunt. Et vbi ſuperueniret impedimẽtum ipſum Lauzanũ aſſignarunt. Dumq; Eugenius ex Florentia Romam rediſſet, Delphinus Francie Ludouicus filius Caroli. 7. Regis, qui & fuit Rex Ludouicus vndecimus, vt ex Guaguino clarè conſtat, & ex Siluio Enea. Is Delphinus inductus ab Eugenio, vel ab imperatore Alberto cum magnis copiis Alemaniam, Baſileam & Alſatiam inuaſit. Eratquè quaſi profugus à pio patre (ait Guaguinus) qui, cum ſuorũ rum iactura, concilium exturbauit, ac diſſoluit, cum per .17. annos fuiſſet

CAP. 64.

Sixtus 4. Ligur ex vrbe Sauona, Franciſcus arue re nuncupatus, miniſter generalis ordinis minorum ac dehinc cardinalis ſancti Petri à vincula ſub Paulo 2. Quo deffuncto, omnium cõſenſu creatur papa 220. anno domini 1471. Hic Platinam liberauit à carcere Pauli 2. cum bona gratia eiuſdem & multo honore donauit, iniungens vt vitas ſummorum pontificum deſcriberet.

CAP. 65.

Sixtus multa compoſuit, vt de ſanguine chriſti, & de Conceptione beate Virginis & approbauit officium de eadem Conceptione editum à Leonardo de Neogarellis, & miſſam inſtituit, eaſdem concedens indulgentias, vt pro feſto Euchariſtiæ, prout in extrauaganti. Cum precelſa, de Reli. & vener. ſanctorum. Item & ſequenti, quæ incipit, Grauè nimis, Excommunicat

At Turcę per interuptas munitiones vi penetrãt & eoſdẽ ad naues confugere cogunt.
Pius verò initis fœderibus cum duce Burgundionum & Venetis aduocata principum cõcione, feruenti oratione in Christi hostes inuect⁹ bellũ Turcis publicè indicit, ductorem ſe fore declarat, miſſis litteris per orbem vniuerſũ.

CAP. 71.

Vt què cum pace procedatur Sigiſmundus mala teſta, veniam ſuper agnita hæreſi poſtulat, & obtinuit etiã Venetis aduerſariis admittentibus permiſſo illi Arimino.
Stephanus ſuperioris Miſiæ Rex blanditiis à Mahumeto ex caſtro euocatur, & excoriatur, atquè ita vitam ſimul & regnum quod dolo à patre ſurripuerat, amiſit.
Franciſcus

Vndè & omnia decreta, concilia, traditiones eccleſiaſticæ, dicta ſanctorum, & ſcripta eorum, & expoſitiones, nullius aiebant ſunt momenti, preterquam ſuorum. Item ſacra ſcriptura in omnibus, maioris eſt authoritatis quam eccleſia, nec quid validè probatur niſi per ſcripturam. Item aiunt quia certa eſt ſcriptura apud eos, & verbum dei & ſpiritus dei, in omnibus eiſdem communia dicit. Contraria communiſſimè loquuntur & ſpiritus dei non eſt in illo eſt & non.

CAP. 53.

Errores de poteſtate Ciuili & legibus.

Inter chriſtianos ait Luther nulla ſuperioritas, aut ſecularis poteſtas & noſtri principes ait ſunt mendaces & obſtinati, ac beſtiæ, & de eiſdem aiebat, brat, trot Reuocandaquè libertas

ſet continuatum. Nam prima ſeſſio fuit. 1431.& vltima 1448. Errat igitur Cario qui ait ipſum fuiſſe quendem Armenũ principem nominis Delphini. Tandem tamen fœlix ſeu Amadeus ceſſit Nicolao.5.ſucceſſori Eugenii, effectus Cardinalis Sabaudianus,& legatus per Franciam ſecundum Faciculatorem vel per Germaniá.

CAP.72

Et tuncis Nicolaus acta concilii, etiam confirmauit & approbauit, prout in bulla eiuſdé in fine ipſius concilii inſerta. In qua quidem citat de eodem Delphino Vieñenſi.

CAP. 73.

Iſquè Carolus Rex fraude habito conuentu doctiorum apud Bituriges eo durante cócilio, pragmaticá ſanctionem per diſtincta capita edidit, pro

excommunicat affirmantes aut prædicantes eam in originali conceptam, aut quod non liceat colere feſtum, aut diuinis vel ſermoni interreſſe. Item & qui libros id continentes legunt pro veris, & tenent à qua cenſura non niſi ab eo eſſent abſoluendi. Hæcque conſtitutio, innouatur ſub præmiſſis cenſuris, primo decreto 4. ſeſſionis concilij Tridentini.

CAP. 66.

Hic ſimiliter poſt Paulum ſtatuit indulgentias Iubilæi pro anno 1474. et eas reſtrinxit id quemcunque annum 25. reuocatis quibuſcunque indulgẽtijs pro eo anno, vt in extrauaganti quemadmodum. Item & declarauit neminem poſſe abſolui virtute illarum, aut aliorum quorumcunque à caſibus bullæ cenæ domini, aut à 5. votis &c. & abſoluẽtes excommunicantur, extrauaganti, etſi dominici gregis 2.

CAP.

Franciſcus Sfortia dux Mediolanenſis Genuam à Ludouico Rege Francorum ſub fide data obtinuit.

CAP 72.

Cumquè inito fœdere cum duce Burgundo, & Venetis &c. pius multò expectaſset, cauſante potiſsimùm& protrahente duce Burgundo, ob ſuę prouintię motus, congregatis tandē Venetis apud Anconē, & ipſe Pius febre & labore grauatus fatis conceſſit. 10. kalendas Septembris anno. 1494.

CAP. 73.

Turci capta iam Epiro iter parabant ad Iliricū & Paulus Papa Chriſtianos principes, exorat & monet, vt eiſdem occurrant, qui inteſtinis bellis in vna quaquè natione præpediti neplexerunt. Rex item Bohemię perfidia ſe à chriſtiano

libertas euangelij, extinctis omnib⁹ legibus eorum, quibus nec Chriaſtiani aſtringuntur. Idcirco nec principibus obſequendum in bello aut ſubſidio, nec ſubueniendum præcipue contra Turcham. Cui nec licet reſiſtere cum ſit flagellum dei, querebat tamen dominus vt quis ſe ſepem interponeret & bene volunt reſiſtere ſuperioribus contra præceptum diuinum, & non Turcæ aut infidelibus. Item nec pro illatis iniurijs licet litigare in iudicio: quanquam nec minimam pati vellent, quin centum atrocioribus repellerent. Item (aiunt) quia comburere hæreticos eſt contra voluntatem ſpiritus.

CAP.

pro tuitione & directio ne eiusdem cōcili. Et penè secundū eam processū est in omnibus in eodē concilio. Et in ea siquidem plurima de electionibus ecclesiasticis sunt conclusa, maximè in fauorem studentiū: Quæ & confirmata fuit in cōcilio, prout citatur ab eodem Guaguino lib. 10. super eod. Carolo 7. Est sub speciali libro cū cōmēto redacta. Ipsa nihilomin⁹ limitata & cōcordata fuit inter Leonem 10. & Franciscum primum.

CAP. 74.

In eo Basiliensi concilio lōga fuit cōcertatio de præminētia & auctoritate in conciliis generalibus. Quę quidem controuersia secundum Fasciculatorem & Guaguinum fuit vsque in præsens continuata.

An

CAP. 67.

Sanctus hic pater, pius fuit & munificus ad sacra loca & religiosos. Principes ex proprio regno pulsos, vt filios palleologorum, & Reginam Bosne, ac alios à Turca infestatos plurimum iuuit. Vrbem maximè, instaurauit vt alter Romulus. Beatum Bonauenturam albo sanctorum asscripsit. Festa Conceptionis & præsentationis beatæ Virginis, sanctæ Annæ, ac sancti Ioseph, & beati Francisci iussit celebrari, & sub ritu maiori, & festum 5. martirum ordinis minorum. Aiunt quia plurimum suos dilexerit & promouerit. Vigilantissimus tamen, vt ius vnicuique daret. Iubilæum 4. anno sui pontificatus celebrauit.

CAP.

ſtiano nomine paulatin ſubſtrahebat , in quem Paulus Papa Mathiam Regem & Hugaros ac Germanos adeò in eum animarat, vt ſtatim eſſet reducendus , niſi eo bello in Turchos prę-pediente.

CAP. 74.

Item & imperator à morte Ladiſlai nepotis Regnum Hungariæ ad ſe ſpectare aiebat , quod quidem Regnum à Ioanne Vaiuodo erat occupatum. Item & Poloni aiebant dictum Regnum ad ſe pertinere. Rexquè Ferdinandus inſtabat, vt pro Apuliæ Regno eſset à tributo liber. Et hinc contentio inter Paulum et eumdem. Genua quæ ſe vltro gallis dederat ab eiſdem defecit, occiſis ſex milibus Gallis ante oculos Renati Regis. Franciſcus Sfortia moritur, & Galeacius filius eiuſdem

CAP. 54.

Errores de ſacramentis eccleſiæ in generali.

Hæretica aiebat ſententia eſt, ſed vſitata, ſacramenta nouæ legis iuſtificantem gratiam illis dare qui non ponunt obicem. Item quia in nullo ſacramento imprimitur character. Item quod non ſunt Et quandoquè vnicum aſſerunt, & nonnumquam duo. Et quandoquè tria, & quidam ponunt quatuor, & in ſumma nullum ponunt. Nam ſi vt aiunt non conferunt gratiam, ſacramenta non ſunt. Non enim ſufficit quod ſint ſigna ſancta, vt agnus paſcalis, & huiuſmodi, alioquin eſſent ſine numero. Sed hæc explicabuntur infra, in tabula Coclei, de diuerſis ſectis. Aiebant etiam eccleſiam non eſſe niſi ex bonis. Nec eccleſiaſticos

An ne Ecclesia sit supra papam aut in oppositione.

Occasione potissimum desũpta seu ratione, ex 4. &. 5. sessione concilii Constantiensis, quibus declaratur Ecclesiã seu concilium auctoritatem habere à Christo immediatè cui & quilibet cuiuscunquè conditionis tenetur parere, in his quæ pertinent ad fidem extirpationem &c.

CAP. 75.

Super ea difficultate, sub corectione, possent illę extendi maiores in virtute Constantiensis concilii.

Nam eo concilio in tribus solum notatur ecclesia supra Papam: Nempè casibus fidei, scismatis, & reformationis ecclesiæ in capitè & in mẽbris.

Vndè

CAP. 68.

Templum cultißimum extrui fecit apud sanctum Petrum, instituens ibidem sacerdotes, quos prouentibus annuis dotauit. Item Hospitale sancti spiritus, & beatæ Mariæ templum hic tandem obyt sui pontificatus anno 1484. *Bellum habuit cum Florentinis, &c. vt in alia Columna super Fredericum.*

CAP. 70.

Innocentius 8. *Genuensis Iohannes Baptista antè dictus, papa* 221. *omnium consensu creatur* 1484. *Hunc aiunt verè Innocentium dictum re ipsa, pacis & virtutis amatorem. Ferdinandum Apuliæ Regem, reddidit ecclesiæ obedientem, ita & Bucatium tyrannum expugnauit. Venetos absoluit a censuris latis à Sixto in eosdem. Helipodum Austriæ ducem retulit inter sanctos.*

CAP.

ei uſdem annuente Rege Franciæ affine ipſius & Paulo exhortante recipitur dux Mediolanus.

CAP. 75.

Fredericus magna deuotione, & media hyeme Romam veniens, à Paulo papa magnificentiſſimè ſuſcipitur circa 1469.

Mahumetus. imperator Turcarum maxima claſſe Euboeam expugnat & euertit cum magna cœde ſuorum.

Dictus Mahumetus Syrios atquè Ægiptios magno prælió ſuperat.

Beſſarió patriarcha Platonis apologiam redd idit lati nam.

Claſſis eiuſdem Mahumeti nauium. 200. quæ Trapezontio auxilio mitebatur circa Helepontum turbine agitata maxima ex parte periit.

Nicolaus

cos quid poſſe poßidere, quin ſingulis liceat ea rapere, ex argumento Iuliani apoſtatæ: deus veſter dicit, niſi quis renunciauerit omnibus quæ poßidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.

De Baptiſmo.

CAP. 55.

Baptiſmus non eſt niſi externum ſignum, nec confert gratiam. Item aiebant quia in puero poſt Baptiſmum remanet peccatum. Item et fomes peccati, quæ etiam abſquè actuali peccato, animam exeuntem à corpore moratur ab ingreſſu cœli. Confirmationem omnino negant: extremam pariter vnctionem. Ita & matrimonium aiunt non eſſe ſacramentum. Et ita vniuerſaliter omnia negant ſacramenta.

CAP.

Vndè erroneum est asserere concilium absq; assignatione Papæ & eius auctoritate posse celebrari, (maximè si sit Catholicum) Nam & aliàs esset acephalum & etiam contra decreta eiusdem concilii Constantiensis. Vndè & Pelagius.2.& beatus Gregorius quoddam concilium Constantinopolitanum reprobarunt, quia absquè eorum auctoritate fuisset, & non quia malè quid fuisset in eo deffinitum.

Item secundò quod nec sit requirenda confirmatio à summo pontifice. Recte pugnat actus illius solemnissimi concilii calcedonēsis. In quo patres postularunt à S. Leone papa, vt ipse qui spiritu presens erat in suis vicaris suis decretis probaret & confirmaret eorum iudicium vt in ctione.3.& 8.

CAP. 71.

Aiunt quia hic Innocentius permiserit apud Nouergiam, vt sub sola specie panis, ob defectum vini, possit consecrari, in eo casu necessitatis ea causa vt in additione super Palmerio quia vinum illuc importatum, ob immensa frigora statim acescat, hæc mira philosophia, cum potius ex vehementi ardore vinum acescat, & vix vnquam in frigido, at potius fieret aquosum. Idcirco potior et verior datur ratio, quia ob mare glaciale in hyeme præsertim, cum 70. gradibus latitudinis à sole distent vinum nequeat nauigio illuc transferri, nec minus transportari, ob nimiam, & imeabilem distantiam.

CAP. 72.

Vndè & constat, quia cum opinione scoti possit de facto consecratio fieri sub solo pane. Iudæi his temporibus expulsi sunt ex Hyspania, numero centum &

Item

Nicolaus prefectus classis, Venetorum Eniam Traciæ vrbem diripit & incendit cum magna præda. Et in littore Peloponési cœsis. 11. millibus opidũ Vesticium cõmunit.

CAP. 76.

Circa hæc tempora, nam anno 1471. Vrbs potentissima Nigropótis, olim dicta Calcidi in insula Eboya ditionis Venetorum omnibus bonis opulentissima, & à fidelissimis & Catholicis inhabitata in eo anno à Mahumeto fuit obsessa, & quodam proditore Thoma liburtino signo dato loci expugnabilioris continuis bombardorum ictibus concussa. Is tamen pòst modùm ante expugationẽ vrbis conuictus digna morte plectitur. Astante quodam miserrimo capitaneo Venetorum cum classe armata, in conspectu

CAP. 56.

De Eucharistia in speciali.

In Eucharistia remanet verus panis, ac verum vinum, sed is panis ait est verè Christi corpus, cum verba Christi asserant hoc est corpus meum, & verè grammaticaliter ita sonãt. Et Alphonsus ait, quod idem asserit de vino, quod sanguis, certum saltem de pane. Vndè Luther non negauit realem præsentiam Christi corporis in Eucharistia, vt Caluinus, & Oecolampadius. Item ait Luther, quod corpus Christi non sit in Eucharistia nisi coniunctum sub vtraquè specie. Ideò aiebat necesse vt sub vtraquè speciè detur laicis, more Bohæmorum.

CAP.

Item. 3. erroneum quod indiferenter liceat apapellare ad concilium futurum & incertũ, quod forsam nunquam erit, aut nescitur quando. Et id cum subterfugio iustitię & ĩpietate scelerũ, quod pariter prohibuit Pius secundus, vt in eius decretali epistola: Et Gregorius in suo processu cenæ domini.

Ita & de causis beneficialibus, & huiusmodi eo non continetur concilio, sed de tribus præmissis expresse.

Quòd autem his tribus casibus præualeat ecclesia consentaneum est actibus apostolicis, & rationi. Alioqui Ecclesia iremediabiliter nunquã erraret, vt in casu illorũ trium pontificum, dum quilibet se gerit pro sũmo pontifice, nec verè tum scitur quis sit papa.

aut

& viginti millia familiarum.

CAP. 73.

Tempore Innocentij, Regnum Granuatæ seu Bethicæ eripitur à Sarracenis per Regem Hyspaniæ, & per ipsius virilem vxorem hinc expulsis Sarracenis circa 1491. *Et in anno* 1505. *compulsi sunt omnes infideles fidem recipere aut exire Regnum.*

CAP. 74.

Tempore adhuc Sixti 4. *& Frederici in anno* 1480. *Mahumetus magna vi Rhodum tribus mensibus obsidet, quæ liberatur operatione miraculosa, & deffensione fidelium fugatis Turcis infidelibus. At ipsi abeuntes, ciuitatem Ierontinam in Apulia, cum furore & ira sunt deprædati, occisis aut dispersis habitatoribus, Atque episcopum Senen. indutum pontificalibus, & crucem manu gestantem, serra lignea per medium secuerunt.*

CAP.

cóſpectu vrbis, qui etiſi à ſuis ſuaderetur, nec in minimo ſuccurrir deſpe ratis fidelibus obſeſſis. Qui tamé vt veri Chri ſti Athletæ & pugilles continuè infideli bus reſiſtunt: ſumpto, ex vera fide, Euchari ſtiæ ſacramento, propri um fundunt ſanguinem Chriſti martires, in clitęquè domi, filię ac virgines, more Amazonum armis accinctæ furenti bus ſe ſe obiiciunt & necantur: Et ita vrbs miſerando excidio de ſtruitur, ſingulis crudeli ter occiſis vel venudatis. filia autem prætoris illuſtriſſima virgo, ob ſingularem pulchretudinem ipſius Mahumeto præſentata pulchrior fide quàm facie, nec pro miſſis, aut metu mortis eidem carnaliter acquieſcens

Item aiebat quia ad iudicium ſibi manducant & bibunt omnes huic innixi, quia confeſſi, quia non ſint ſibi conſcij alicuius criminis mortalis, quia præmiſerint orationes ſuas, & præparatoria, ſed ſola ait fides, quod credant ſe gratiam conſecuturos, facit eos puros & dignos.

Hæc clarè in bulla Leonis papæ. Ait item, quia confidens in preparatorijs peccat. Eoque aiebat dignius accedit quo peccatis onuſtior. Hoc horrendum eſt audire. Lyndanus tamen hoc illi tribuit, ex ſermone de præparatione ad Eucha riſtiam. Item ait corpus Chriſti non eſſe in Euchariſtia adorandum. Alibi tamen ait quod illic poſſit adorari, prout adoratum fuit à Magis.

CAP.

Aut nonnunquam vbi & ipse esset caput erroris vel scandali, vt de multis legitur, non enim sunt ex officio sanctiores beato Petro, qui siue vt Symon Ioannis, aut vt papa simpliciter negauit: Rediculum enim est dicere, quod non erat vt Papa, dum absolutè erat.

CAP. 77.

Vndè beatus Petrus cũ aliis apostolis, quanquã iam indutis virtute ex alto, & gratia spiritussancti, antè diuisionem leguntur quatuor tenuisse synodos, & per magistrum historiarum act. 21.

Primam, pro substitutione Mathiæ pro Iuda. act. 1. secundã, pro electione. 7. diaconorum act. 6. tertiã de cessatione legalium act. 15.

Vbi de ipso concilio aiunt, visum est spiritui sancto & nobis &c.

annuens

CAP. 75.

Innocentius multum insudauit & laborauit, pro sedandis bellis intestinis, & pro pace conficienda, etsi non singula pro voto complere potuerit, obijt 26. Iulij 1492. cum annis 8. sedisset.

CAP. 76.

Alexander 6. Hyspanus, Rodericus antedictus, ex borgia gente nobilissima, insignitur papa 222. cum omnium applausu, 1492. Calixtus 3. patruus eiusdem, eum educari & edoceri inter doctos & probatos fecerat, & ad cardinalatum primæua ætate promoueri. Qui & cum laudè officium vicecancellarij 40. annis exercuit. Initio sui pontificatus principes Christianos ad mutuam pacem hortatur, & ad bellum aduersus infideles.

CAP.

acquiſcens,iuſsu ipſius decolatur Chriſti martir.

Hæc ex itinerario terræ ſanctę.

CAP.77.

In anno. 1473. (prout citat Palmerius) & le maire illuſtrationibus Galliæ Veneti Regnum Cypri vſurparunt eiecto Rege Ludouico filio ducis Sabaudię,& vxore eiuſdem quæ erat filia regis Cypri. Idquè aiunt per quendem baſtardū aut nothum Cyprinum. Cui & dederunt filiam cuiuſdem Marci Venetenſis vxorem,& eam in filiam adoptarunt.Et tādem vtrunquè toxico quodam mori fecerunt, & ex tunc detinuerunt regnum.hæc ex pręfato Palmerio & Le maire.

CAP.

CAP. 57.

De Miſſa.

Aiebat, quia in Miſſa nec ſit ſacrificium, nec oblatio. Item quod non ſit oblatio pro peccatis: nec prodeſt (aiebat) viuis aut deffunctis, ſed ſoli ſacerdoti.

Errores de votis.

Hic ſimiliter condemnabat omnia vota, & ſtatum religionis ac obedientiæ, & eo colore liberius à ſua profeſſione, & ſuſcepto ordine apoſtatare poterat, vt Theodotius, de quo iam in priori libro qui Chriſtum timore negauerat, ne diceretur deum negaſſe, pertinaciter tenuit Chriſtum non niſi purum hominem eſſe.

CAP.

annuens quia spiritussanctus, in eo preſideret

Quartam, de eiſdem licite obſeruandis à iudæis act. 21.

Vndè nec apoſtoli in ſe ipſis confidebant in caſibus ſidei eccleſię, at potius mittebant ad apoſtolos & conuocabant multitudinem in Hieruſalem eorum ſententiā obſeruantes.

Hæc de Baſilienſi & Florentino conciliis.

CAP. 78.

Nicolaus Siculus, qui Panormitanus Archiepiſcopus Romanæ eccleſiæ cardinalis iuriſconſultus celeberrimus ægregia ſcripſit ſuper iure canonico, & pro concilio Baſilienſi, in quo affuit, & alia quàm plura. Ludouicus Pontanus de Roma tum etiam ſcripſit.

Ioannes

CAP. 77.

Duos ex ſuis more pontificum efficit cardinales, Iohannem Gorgiam & Valentinum. Eumque Iohannem legatum miſit, Alphonſi Regis noui, coronandi gratiá. Quem Dyademate inſigniuit, accepto iuramento de fidelitate eccleſiæ ſeruanda, & soluendis tributis. Verum Alexander dum intellexit, Carolum 8. Regem franciæ, virtute bellica clarum, ad conquiſitionem eiuſdē Regni ſe parantem, potentiam Caroli veritus non immerito, fœdus iniuit cum Rege Alphonſo, & milites, imo & Ferdinādum Alphonſi filium, ad præſidia Romæ aſciuit ne eoſdē gallus marte ferox opprimeret. Nam aiunt et Platina ſignanter quia Italis ſit innatum gloriæ gallorum inuidere, & nomen habere exoſum. Ac ſæpius Platina, in additione iurata fœdera cum eis violare, quod deteſtandum eſſet.

CAP. 78.

Galeacius Maria dux Mediolanus die beati Stephani in ecclesia eiuſdem Sancti miſsam audiens proditoriè à quodam Andrea ciue Mediolanenſi gladio percuſſus occiditur.

Ea cauſa agebat quia iniuſtè quandam eius poſſeſſionem, & alia in eũ iniuſtè ageret. Idquè circa. 1477.

CAP. 79

Item & pari penè modo citat Palmerius, quod Ferdinandus Rex miſerit Florentiam Raphaelem Cardinalem Sixti Nepotem, & Franciſcum Saluianum Archiepiſcopum Piſanum cum aliis 300. Qui in diuę liberatę templo, eo archiepiſcopo celebrante, hora compoſita Iulianum Medicem confoderunt.

Laurentius autẽ frater eiuſdem

CAP. 58.

Errores Lutheri de abſtinentia & caſtimonia.

Luther præ cæteris fuit antiſignianus eorum de quibus conqueritur B. P. ad Philip. 3. Multi ambulant quos ſæpe dicebam vobis, & nunc flens dico, inimicos crucis Chriſti, quorum deus venter eſt, & finis illorum mors. Et non de his qui carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs & concupiſcentijs Gal. 5. Suis enim predicationibus & ſcriptis, effrenatam libertatem conceſsit & firmauit in occaſionem carnis heu, ad quam abſque prædicatione homines nimis prout ſunt, & inclinati. Hic etenim prædicauit & conceſsit omnem abrogationem pœnitentiæ, ſatiſfactionis, confeſsionis, voti caſtitatis; delectus ciborum obedintiæ eccleſiaſticæ, ſolutionis primitiarum

Ioannes noblet carmelita gallus arte primùm medic⁹, preclara scripsit in sententias, epistolas canonicas, & alia quædam.

Ioannes Ragusius dominicanus scripsit contra Hussitas, & in concilio Basiliensi affuit.

CAP. 79.

Blondus Flauius fortiniésis historiographus, Nicolaus Rocham minorita, Haymericus de campo,
Georgius Trapezontius secretarius apostolicus,
Ioannnes de schótonem canonicus regularis,
Petrus de colle franciscanus, Hermanus cistertiensis,
Ioannes gauuer carmelita, hi scripserunt de conciliis generalibus, in sententias, sermones, & & alia plurima

Geradus

CAP. 78.

Is tamen Carolus Rex victoriosus cunctis renitentibus inuitis, Insubriam, Hetruriam, Romam vsquè traduxit, vbi & facilem repperit commeatum, dum sua mansuetudine pollicetur nil detrimenti moliri, quod & continuè obseruauit, aut si amore non daretur commeatus, armorum vbi progrederetur, vndè 3. aut 4. ex suis non obtemperantibus, erectis patibulis publicis, suspendi iussit.

CAP. 79.

Item in aduentu eiusdem Caroli Regis in vrbem, pars castri sancti Angeli corruit, quod Romanos terruit velut portentum. Vndè & Alexander qui cum milite, in ipsum castrum auffugerat securior factus, fœdus inijt cum Rege Carolo, remittens milites quos pro præsidio habuerat ab Alphonso, qui & Rex Carolus cum deuotione

eiuſdem Iuliani cum prudentia impetus hoſtiles coercuit, et ſi atrociter vulneratus.

Vndè & eundem Archiepiſcopũ, habitu pótificali ſuſpendunt, & alios 300. cum eodem, & nepoté Sixti detinuerunt.

Vndè & Sixtus his auditis hortantibus Rege Ferdinando interdictum in igne & aqua in eum Laurentium fulminat, Bellum Florentinis indicens. hincquè diu per totam Italiã tumultuatum eſt, etiam ab infidelibus. Florentini Venetis ſociantur, qui & ſimul diu a pontifice ſupplicant, vt à bello deſiſtat, liberans Chriſtianos ab oppreſſione infidelium. qui nec obtinentes, ad Ludouicum gallorum Regem mittunt oratorem, vt Italiæ tumultus comprimeret, qui ad id Renatum Lotharingię

& decimarum, & impunitatem peccatorum, in hoc mundo & in alio. De quibus per ordinem. Nec ſenſualitas aliud optat, & eo medio Mahumetus, ſenſualem ſuam legem & beſtialem inſtituit, & plantauit facillimè, quia concedens omnem carnis concupiſcentiam.

CAP. 76.

Nunc verò in particulari de eorum quolibet vt errores ipſius deſumpti ſunt ex bulla Leonis papæ. Et ex actis ſcriptis, atquè dictis eiuſdem Lutheri, prout à domino & magiſtro Iohanne Eckio, Cocleo Fontano Rouero, & alijs doctiſsimus inferuntur, de pœnitentia errores. Non eſt fundatum in ſcriptura ait ipſe, quod ſint partes tres pœnitiæ; contritio confeſsio, & ſatiſfactio, nec in antiquis ſanctis Chriſtianis doctoribus, ex bulla clarum, quia id aſſeruit.

Item

Gerardus ſtredenſis carthuſianus ſcripſit tempore Eugenii.

CAP. 80.

Bernardinus de Ienis ordinis minorum reformator, ac feruentiſſimus declamator verbi domini. Vndè & ſchiſmata Guelphorum ac Gibellinorum penè extinxit per Italiam, prout Platina, & pius Eneas illi tribuit. Scripſit deuotiſſima opuſcula, ſermones plurimos, deuotiſſimū officium de nomine Ieſu. Obiit ſub Eugenio 4. circa 1443. creberrimis claruit miraculis, etiam ante mortem & 7. anno ab eius obitu inſertus eſt chatalogo ſanctorum per Nicolaum quintum.

CAP.

uotione quodam tempore comoratus loca ſancta viſitauit. Item aiunt quia Alexander eum inſigniuit Conſtantinopolitanum imperatorem.

CAP. 80.

Hinc Carolus tendens Neapolim, ne via illi interciperetur, aut inſidias pontifex moliretur eidem Valentinum Borgiam Alexandri aut ſui fratris nepotem, cum quibuſdam caſtellis, accepit obſidem à pontifice. Item & Zizinū Turcæ fratrem, ſub ſpe conductus per eum, aduerſus infideles & Turchos. At fuit illi datus intoxicatus, vndè & ſtatim moritur, & is nepos latenter auffugiens, reuerſus eſt ad pontificem.

CAP. 81.

Rex nihilominus Neapolim victorioſè peruenit. Et Alphonſus auffugit in Siciliam vbi & moritur, & Ferdinandus filius eiuſdem fuga pariter elapſus

ducem & Renati Andegauensis ex filia Nepotē Apuliā mittit Regnum auunculi inuasurum. At tandem post multa Sixtus, precibus & minis Ludouicici Regis in die palmarum Florentinorum interdictum & bellum deposuit.

CAP. 80.

Tum Rex Portugaliæ magna classe Regnum Gaditanum, transgressus magna Mauritaniæ oppida, Tinquam & Argillam expugnat. Et Turcæ in superiori Panonia multa sunt deprædati, & cum exercitu centum milium scutatorū partes Illirici littoris, & Sanii Fluminis inuadunt. Venetis animosè se se deferentibus, ita vt illi fatigati compulsi sint recedere.

CAP.

Item ait doctrina de contritionibus hactenus data, verißimum prouerbium, de cætero non facere. Optima enim & summa pænitentia noua vita. Optima siquidem, sed ea non est noua vita, quia in veteri rebellione & inobedientia continua est. Contritio quæ cum amaritudine animæ recogitat peccatorum multitudinem, grauitatem, &c. Hæc ait contritio facit hypocritam & magis peccatorem. Pænitentia, quæ est ex timore gehennæ noxia est. Quare igitur ait dominus: eum timete, qui potest corpus & animam perdere in gehennam Mat. 10. Item cur dominus inducit Pharisæos ad pænitentiam timore gehennæ, aiens Mat. 23. quomodo fugietis à iudicio gehennæ. Item aiebat quisquis credit iam absolutus est, nec sacerdos debet inquirere si quis sit contritus.

CAP.

CAP.81.

Matheus palmerius Italus orator pręclarus fuit in concili o Florentino. Chronicam Eusebii compleuit & emendauit vsquè 1484. Sed quendam librum de angelis edidit infinitis scatantem erroribus, prout citat Tritennius, quē pertinaciter deffendens condennat⁹ fuit vt hæreticus, & apud Cornā ciuitatē exustus. In supplemento suæ chronicæ ipsum in multis sum secut⁹, nec quid in ea mea opinione reperi peruersum, nam & impressor ea tū retulit quę meritò possunt desiderari.

CAP.82.

Ioannes hermesti teutonicus, Bartholomeus carthusianus, Henricus de Vverth ordinis minorum, Andreas de Traiecto Benedictinus, hij omnes scripserunt circa eiusdem Eugenii tempora

elapsus est. Vndè & Rex Carolus, toto Regno potitus, & sub debita fide ordinato, iter ad reditum in franciam parat. Alexander, prosperis successibus eiusdem inuidens, coniurauit in eum, cum Maximiliano, Venetis, Hyspanis & Sfortia. Idcirco aiebant quia non iuisset aduersus infideles Turcos, secundum promissa. Nam mors Zizimi interueniens, impediuerat.

CAP. 83.

Et eidem Rege Romam redeunti, iussit Alexander Claudi portas, & aggeribus vallari, vt habet Guagui. Et Ornetum cum suis cardinalibus se contulit. Populus tamen Romanus eum benignè recepit. Ita & ipse ciuitates quas pro obside habuerat dimisit liberas, præter hostiam. Et Senas hinc profectus, eam in suam suscepit tutelam.

CAP. 81.

Iudæi apud, Tridentinũ furtim arrepto quodam puero nomine Symon die dominicæ pasſionis, omnia miſteria eiuſdem paſſionis in eum ſunt operati. quo diuinitus cognito meritas pœnas luerunt. Et ob crebra miracula, baſilica illi erecta eſt.

Ex Palmerio & Faſciculatore

CAP. 82.

Carolus dux Burgundionum, qui adhuc patre Philipo viuente pręualuit contra Ludouicũ. 11. in loco de Montlehery Diuannium & Leodium pŏtentiſſimas ciuitates deſtrùxit, Geldriam & Lotharingiam obtinuit inquietus. Iſquè Carolus Nuſciam ſuper Rheno, penè per annum obſedit. Et agreſſus fines Heluetiorum, ab eidem fugatur occiſis ex ſuis viginti millibus:

CAP. 60.

De confeſsione.

Confeſsio ait ipſe eſt ex conſtitutione humana & non neceſſaria. Nam ſufficit ſoli deo confiteri. Imo, ait & carnificina conſcienciarum. Item ipſa numquã debet eſſe venialium, nec omniũ eſſe mortalium, niſi manifeſtorum, vt in primitiua eccleſia. Verum ſolennis aut publica, quæ adhuc fit de aliquibus, in feria 4. cinerum, ſed non niſi de manifeſtis aut ſcandaloſis, vt Theodoſius primus iuſſu B. Amb. per 8. menſes pœnituit, prohibitus ab ingreſſu Templi, & communione, ob crudelem necem 7000. hominum apud Theſſaloniam 9. trip. c. 30. Item ait aliquid remittendum eſſe diuinæ miſericordiæ ignoſcendum, nec omnia confitenda. Item per confeſsionem, non confertur gratia. Nec peccatum remittitur aut ab eo abſoluitur niſi quia ita credit

pora, Leonardus de vtino dominicanus præclaros scripsit sermones & alia quædam, tépore huius frederici.

Iohannes de Capistrano, ordinis minorũ, reformator & obseruator, discipulus beati Bernardini, vir fuit doctrina, eloquio, & secularitate clarus, miraculis fulgens, signanter aduersus infideles, vt in victoria contra eosdem apud Belgradum die beatæ mariæ magdalenes. 1450. vndè fuit institutum festum transfigurationis. qui tum locum pòstmodùm conquisierunt, vbi & Rex Ludouicus mortuus est.

Nicolaus de Chusa episcopus Brixiensis, atquè presbiter cardinalis beati Petri ad vincula, teutonicus,

CAP. 84.

Hiquè ita in eum coniurati viam illi intercipere apud fornoniũ conati sunt cum tamen eorum ruina et opprobrio in anno. 1495. Isque Rex cum triumphis & victoria in franciam reuersus, tandem apud Ambasiam deffunctus est 1497. absque prole. Cui successit Ludouicus, 12. dux Aurelianus, vt proximus sanguini.

CAP. 85.

Alexander verò nouum fœdus cum nouo Rege Ludouico inyt. Ac filium Valentinum, sui fratris nepotem, misit fauentiam cum grandi exercitu aduersus Catherinam dominam Sorotinij, quæ locum detinebat ex ditione ecclesiæ, & eam diu resistentem captiuã duxit ad Alexandrũ. Hic Valentinus Borgia, in suo vexillo scripserat, aut Cæsar aut nillo seu nihil, quasi æquaturus esset Cæsarem aut nil foret.

Faustus

milibus:Ft datis ſpoliis duci Lothatingiæ. Vndè indignatus ciuitatem de Nancy obſedit.

At fugatur à Lotharingo & fœderatis. In ea fuga à quodam plebeio, baculo trucidatur, vltra mortales plagas, velut is plebeius in morte (vt aiũt) detexit.corpus eiuſdem multis ſignis agnoſcitur idquè circa. 1487.ait Guaguinus 1476. Huius Caroli epitaphium fuit:

Te piguit pacis, teduitq; quietis,invita,
Hic iaces Carole,iam què requieſce tibi.

CAP.83.

Vnicam filiã Reliquit is Carolus quæ Maximiliano Frederici filio fuit, coniuncta. Ex qua habuit Philippũ, patrẽ Caroli imperatoris, & filiam Margaretam. Atquè per eam vxorem ſucceſſit Burgundiæ Luxẽburgi,Holendæ, Flandriæ &c. Ipſaquè

dit peccator. Item ſi abſoluatur à ſacerdote non propter contritionem remittitur peccatum,ſed quia credit peccatum ſibi remiti.

Nec ſufficit remiſſio peccati, & gratiæ donatio, ſed oportet credere remiſſum. Nec credendum quod remitatur, niſi propter Verbum christi, quodcunquè ſolueritis &c.Vndè ſi obtinueris ſacerdotis abſolutionem,crede te abſolutum & Veriſſimè eris abſolutus.Ecce quomodo ſibi contradicit, quia per eum ſacerdos ex Verbo christi abſoluit.Item ait ſi ita credit quanquam non contritus, per impoſſibile & ſi ſacerdos ſolo ioco abſolueret, eſt Vere abſolutus.

Item ait in ſacramento penitentiæ ac remiſſione culpæ,non plus facit papa,aut epiſcopus quam ſimplex ſacerdos, immo, ſacerdote defficiente, tantum poteſt quilibet

teutonicus, peritus in omni lingua plurima doctissima scripsit & moritur sub Frederico. 1464.

CAP. 83.

Ioannes de Rhode abbas sancti Mathiæ Treuerensis doctus & zelator scripsit etiam sub Eugenio. Guarinus veronensis multa composuit, & plurima ex græco vertit in Latinum iussu Nicolai. 5.

Iohannes Bertachinus de firmo scripsit singulare atquè vtile repertorium iuris & alia nonnulla.

Siluius Eneas, qui Pius 2. multa doctissima, de fide & statu ecclesiæ scripsit. At de ipso amplius in ordine Pontificum.

CAP. 84.

Henricus Gorittem teutonicus, Ioannes krauenam ordinis minorum scripserunt tempore dicti Pii papæ.

Iacobus

Faustus Andrelinus forotinen. de ipso lusit, aut nihil, aut Cæsar, vexillo pingis inani, pro magno fies Cæsare stulte nihil. Ipse enim relicto ordine Cardineo, effectus est dux Valentinię. & Lucretiam Herculis Estensis filiam cum magna dote duxit vxorem & tandem crudeli morte fuit præuentus. Obijt & ipse Alexander cum sedisset annis penè 11. *circa* 1502. *plurimum dilexit religiosos.*

CAP. 86.

Regnante iam Ludouico 12. *in francia, ab obitu Caroli* 8. *Alexander vt nouo fœdere cum eo conuenit vt iam super eo, etiam & Veneti confederati sunt, ita vt tandem Ludouicum Sfortiam detinuerit captiuum & Ascanium fratrem eius cardinalem, ita & Fredericus Neapolitanus cum vxore & liberis sese inter manus eiusdem dederant. Tamen aduenien*

te

in venatione fuit præcipitio interempta 1482.

CAP. 84.

Rex Frăciæ audita morte eiuſdem Caroli detinuit ciuitates de Perone, Aras, Hedin &c. Maximilianus filius Frederici iam fuerat receptus in imperio cum patre, & coronatus Rex Romanorum per electores in anno. 1486.

Philippus eiuſdem Maximiliani filius contraxit cum Ioanna filia Regis Caſtellæ & Hiſpaniarum, & per eădem ſucceſſit Regnis. Et habuit ex ea Carolum quintŭ imperatorem & Ferdinandum ac filias quatuor Leonoram Yſabellă Mariam & Catharinam. Philippus ante patrem Maximilianum moritur.

CAP.

quilibet Chriſtianus, etiam ſi mulier, aut puer eſſet.

Circa ſatiſfactionem.

CAP. 61.

Culpa dimiſſa nulla pœna pro peccato debetur aut requiritur. Nam Chriſtus ſatiſfecit pro noſtris peccatis ſi tamen compatimur & conregnabimus Ro. 8. Item in ieiunio non eſt aliquod meritum, maximè ſi eſt ex iniuncto & inobedientia. Dei tamen præcepta iniunguntur ſeruanda, & eſt in cuſtodiendis illis retributio multa. Item nec in delectu ciborum eſt meritum.

Vt quid igitur ex dicto ſaluatoris a tempore Iohannis, cælorum Regnum vim patitur, & ſoli violenti rapiunt illud? Math. 11.

CAP.

Iacobus interbachk carthusianus teutonicus edidit plurima sub Paulo 2. & Frederico. Nicolaus dorbellis ordinis minorum claruit docendo ac scribendo in gymnasio Pictaniensi, scripsit vtile & compendiosum opus super sententias, de casibus cõsciẽtiæ potissimũ. Et in libros Aristotelis tempore Calixti. 3. & Frederici circa. 1455.

CAP. 85,

Henricus herp, ordinis minorum prouinciȩ Coloniæ scripsit vtile opus de preceptis decalogi, & alia quȩdã sub Pio. 2. Ioãnes de turrecremata dominicani ordinis episcopus Sabinẽsis & prȩsbiter Cardinalis plurima scripsit sub Paulo & Pio. Ioãnes de Mathinia etiã scripsit super sentẽtitias & quedã alia. Albertus de fibre canonicus Banbergẽsis cubicularii Pii Secundi plurima

te Alexandri morte, hic Rex Pius & christianißimus, vt successoris electio esset canonica, Ascanium cardinalem inimicum, ex carcere liberat, & cæteros cardinales hortatur adire.

CAP. 87.

Pius 3. Senen. Pij 2. ex sorore nepos, Alexandro succeßit, papa 223. anno domini 1503. Vir aiunt ingenio clarus, exemplo auunculi, cœpit conspirare in gallos habens tædio eorum dominium. At morte præuentus, non potuit rem ad integrum deducere, breui curriculo, magnã gloriam nactus est Obijt enim sui pontificatus die 16. Romanis ægreferentibus. Mulier quædam nomine Aemilia ciui cuidam Ebulano nupta, post 12. matrimonij annum in Aemilium suum virum mutata est. ac deinceps viris conuersa, iussu Ferdinandi.

Siciliæ

CAP. 85.

Maximilianus iam Rex Romanorum ex quadã commotione fuit captiuus & detentus in ciuitate Brugensi à ciuibus subditis occisis ex suis precipuis in sua presentia cũ periculo proprię vitæ circa 2487. Verum à patre Frederico manu potenti liberatur, cum iusta vindicta de seditiosis. Multo tempore ortum est bellum inter maximilianum & Ludouicũ galliæ Regẽ.

CAP. 86.

Dumquè ipse Ludouicus vndecimus iam valetudinari⁹ proximaret ad mortem composita est pax inter eosdem, ea conditione, vt Carolus delphinus Margaretam Maximiliani filiam acciperet vxorem, quę cũ maximis triumphis adducta est in Franciam, & non cũ minoribus recępta, & soléniter despõsata. 1483. ex Guaguino.

CAP. 62.

De operibus.

In omni ait, opere iustus peccat. Item bonum factum opus etiam est veniale peccatum. Item opera nostra non sunt meritoria vitæ eternæ, sed sola fides. Si tamen vis ad vitam ingredi serua mandata. Et latro igitur aut homicida, æque saluabitur modo cedat, ita & periurus, & hinc patet quantum sit in eis fidendum.

CAP. 63.

Circa ordines.

Ordo ait Luther nullomodo est sacramentum, & omnes sunt in eodem gradu ordinis etiam aiebat mulieres, sed non valent exequi, nisi ex consensu communitatis.

Item non licet monachis aut sacerdotibus obseruare cœlibatum. Idque à nullo vnquam fuerat assertum, Iouinianus, contra quem Hieronimus arguebat, benè

ſcripſit circa.1460.
Ioannes abbas Niuicellenſis, Iacobus de gruytrode carthuſianus, & Iacobus Zenus epiſcopus Patauinus, ſcripſerunt ſub Sixto.

CAP 86.

Dioniſius Rikel cartuſianus omni ſcientia & conuerſatione clarus ac fulgens miraculis ſcripſit penè ſuper totam bibliam, & plurima deuota ac docta opuſcula, moritur ſuo Frederico, & & Paulo.2. 1471. fuit ex Ruremunda Geldriæ.
Ioannes hagem ſeu de indagine teutonic⁹ Carthuſianus, Iure canonico, ac diuinis ſcripturis eruditus ſcripſit aperto ſermone multa pręclara & religioſa volumina, de fide & ſtatu Religionis, & locis eccleſiæ & ſuper plurimos bibliæ libros, obiit ſub Pio.2.circa.1460.

CAP.

Siciliæ Regis, reſtituta dote propriam vxorem duxit, vt ſupra Parmerio pro anno 1496. Pro tempore item quo Rex Carolus conquiſiuit Neapolim, Maximilianus, priore vxore, filia Burgundi ducis iam deſſuncta, filiam Galeaczij Mediolanen. deſponſauit.

CAP. 88.

Iulius 2. papa 224. Ligur ac Genuenſis omnium cõſenſu Pio ſucceſſit 1503. dictus fuit Iulianus, cardinalis præbiter ſancti Petri ad vincula, obſcuris parentibus, ſed vir acri & verſuto Ingenio, patrimonium eccleſiæ inter cæteròs tutatus eſt, aduerſus Venetos, Hyſpanos, & gallos; Res enim gallorum, Ludouico 12. regnante, impetu belli plurimum afflixit, gloria bellica clarus vltraquàm, forſam decuiſſet.

CAP.

Iſquè Ludouicus rex pater Caroli ſororem habuit Annam Petro Borbonienſi domino Beaieu matrimonio cō-iunctam. Cui in extremis rex præfatus curam ac tutellam filii Caroli dimiſit, quod fuit, ſeminarium magni diſſidii inter principes ſanguinis. Ludouicus enim dux Aurelianus, qui pòſt modū fuit Rex Ludouicus 12. ac Ioannes Dux Borbonius, Comes dunenſis, & alii quidem id ęgrè tulerūt, conuenerunt nihilominus in coronatione Regis, at pòſt modùm conſpirarunt.

CAP. 87.

Ita & in Britànnia maxima inſurrexit contentio inter ducem & Barones propter quendam theſaurarium dictum Petrum le landois, & hæc omnia erant incendia belli

Vndè

benè aiebat, quia eis liceret contrahere, ſed tamen non tenerentur. Et Græci in prius contracto manent, non tamen eis permititur contrahere poſt ſuſceptum ordinem. Nec vnquam permiſſum fuit aliquibus monachis aut græcis vel latinis contrahere.

CAP. 64.

Contra Purgatorium errores.

Etſi ait Purgatorium ex ſacris non poſſet probari, tamen creditur eſſe. Per eum tamen nulla pœna peccato debetur. Vt quid igitur Purgatorium? Item animæ in Purgatorio nō ſunt certæ de ſalute, ſaltem omnes. Nec probatum eſt eas eſſe extra ſtatum mærendi. Item peccant cōtinuò dum horrent pœnas, vel querunt requiem.

CAP.

CAP. 87.

Guillelmus vorillon ordinis minorum conuentus Diuanni in hac Británia minori doctor parisiensis scripsit subtiliter super sententias, & quędá alia, obiit Romæ sub Paulo. 2.

Stephanns Burlifer etiam ordinis minorum ac eiusdem conuentus Diuanni, oriundus ex ciuitate Maclouiensi, doctor parisiensis nominatissimus atquè doctissimus, theologiam docuit in conuentu parisiensi necdum reformato, exposuit Scotum, & commentis explanauit, ac formalitatibus, & alijs doctis opusculis. hinc se transtulit ad obseruantiam, & multo tempore mãsit in cóuentu Maguntiaco, & Metensi exponens beatum Bonauenturam &

CAP. 89.

Iulius in sua electione, iurarat se celebraturum concilium, pro reformatione ecclesiæ, pace componenda. Requisitus autem vt illud secundum constancien. concilij, in expleto decennio celebraret, differebat. Vndè solicitatione & instantia Maximiliani cæsaris, Regis franciæ, & quorundam cardinalium, quos dignitate priuarat, concilium apud Pisas, & dehinc Mediolanum congregabatur, quod vt præpediret, ipsum apud lateranum indixit, quod fuit sub eodem et sub Leone, vt hic ad leuàm.

CAP. 90.

Iulius, vt aiunt aut Leo successor, Franciscũ de Paula, sanctorum cathalogo asscripsit. Concilium gallicanum Turonis celebratur et continuatur apud Lugdunum. Iulius Bononiam eiectis bentiuolis, ope & adiutorio christianissimi Regis conquisiuit. Item & Seriniam, Rauennam,

Vndè & quidá German° in aditione ſuper Palmerio, citat quod circa 1484. in initio horum bellorum Graculi & picæ ad aliquot miliariorum ſpatia aduolantes, ac in aere confligentes, Britannis Belli portentum præbuêre. Idquè recentiſſima fama accepi a preceſſoribus contigiſſe in loco qui dicitur Màlhala nó lóge ab hac ciuitate Briocenſi. Nec ſuper his mirandum. Ná & deus ex ore infantiũ perſicit laudem, & lapides eius iuſſu cóclamât. Et prout oſtendit ſigna in ſole & luna ac ſtellis, Ita poteſt in animantibus: Vnde & aiũt quia ſuper loco manſerint mortui inumeri ex vtraquè ſpecie. Quin domeſticę aues ex fiſcellis conuenerunt & redierunt deplumatæ.

CAP.

CAP. 65.

Circa liberum arbitrium.

Liberum arbitrium (ait) eſt res de ſolo titulo. Item faciens quod in ſe eſt, peccat mortaliter. Et poſt amiſſam gratiam, tanto plus peccat, quanto plus nititur. Item ait liberum arbitrium ſolum paßiuè ſe habet, nec actiue.

Item omnia eueniunt ex neceßitate. Vt quid igitur laborant pro eorum ſecta tuenda & plantanda? Item, & ſuperfluum eſſet orare pro aliqua re. Item aiunt quia omne peccatum eſt à deo effectiue. Nec eſt aliquod meritum hominis ſecundum eos. Atque ita ſi omnia eueniunt ex neceßitate, & effectiuè à deo, nil eſſet imputandum peccantibus.

Errores

& commentaria docta edidit super eodem. At tandé se trástulit in hác prouinciam Britanniæ cum obedientia patris bonæ memoriæ fratris Oliuerii Maillardi vicarii generalis. Et plurimũ laborauit pro edificatione huius conuentus Briocensis, ac tandem obiit in conuentu Bernonis eiusdem Prouinciæ ibidem sepultus.

CAP. 88.

Oliuerius Maillardi eiusdem ordidis & nationis Britannicæ & vicinus dicti patris vorilló, fuit feruentissimus predicator & nominatissimus & etiam apud Anglos & Hispanos. Multi sermonis sub eodem scripti sunt, apud Luteriam precipuè. fuit ter generalis fratrum de obseruantia. Primò sub Innocentio. 8. anno. 1487. secundò sub Alexandro 6. anno. 1493. tertiò sub eodem

ymolam, fauentiam. fortinum, & alia loca ecclesiæ, ope eiusdem ex manibus Venetorum eripuit, & cum ingratitudine, Ferrarium ducem, Regis generum voluit opprimere, vndè mala infinita.

CAP. 91.

Dum dux Ferrarien. protegitur à socero Rege, pontifex in eum concitat Venetos, Maximilianum, Arragonos, & Anglos, ac censuras fulminat in eundem. Et concedit indulgentias militantibus aduersus eum, & tandem Rex Arrago Ferdinandus in Regem Nauarrum insurgit, ac Pampeluniam vi capit & detinet, vsque in præsens. Georgius legatus multos reformauit conuentus ad obseruantiam.

CAP. 92.

Iulius statuit armis, decretis concilij obuiare. Vndè ex Pisis Mediolanum, se transferunt partes concilij, exercitus pontificis, cum

CAP. 88.

Tamen ea commotione ex vtraquè parte excreſcente Dux Aurelianus, Comes Dunenſis & Comes de Cominge deſcenderunt in Britanniam, & pòſtmodùm dominus D'albret & iã ante principes aurigianus duci aſiſtebat, vt ex ſorore nepos. Itaquè in his commotionibus domina de Beaieu exercitum deſtinat in Britanniam, qui Filgerias vrbem detinuit: Et exercitus ducis illuc tendens ex inſperato alter alteri cum magno certamine obuiauit, non Longè à Sãcto Albino du Cormier, vbi & Franci præualuerunt. Dux Aurelianus fuit captiuus & detentus, atquè alii non nulli, idq; fuit an. domini. 1488. Et eo anno Dux Fráciſcus facta quadam compoſitione moritur. Et pòſt modũ perfecta pax

Errores de ſanctis.

CAP. 66.

Sancti ait nullomodo ſunt venerandi aut inuocandi. Nec crux ait aut aliqua imago eſt habenda. Non proſunt ſanctorum ſuffragia viuis aut deſſunctis. Nec etiam ſuffragiá, aut ſacrificia viuorum.

Errores circa vota.

CAP. 67.

Vota aiebat non ſunt niſi ad præſumptionem & iactantiam nec obligant. Vndè non licet monachis ſeruare cælibatum. Id aiebat pro antecedente ſuæ apoſtaſiæ. Item & ſæpiſsimè dicebat quod actus carnis æquè eſt neceſſarius & naturalis, vt manducare bibere, aut excreare, quod què non poſſet abſtinere amplius quam quod non ſit mas. O impudens: incluſus abſquè cibo & potu, moritur, & abſquè muliere, ſanus & longius viuit: quomodò igitur eſt æquè neceſſarium? Nunquid

eodem 1499. cum opinione sanctitatis fulgēs miraculis.

CAP.89.

Rodericus episcopus zamorensis, Ambrosius Cariolanus prior generalis Augustinensium, Benedictus Standel de hallis opido Saxoniæ, Cifredus episcopus Cirenensis dominicanus, hi præclara scripserunt temporibus Pauli.2. & Frederici.3.circa 1470. Godescal⁹ de Melchede teutonic⁹ & Theodoricus eius frater floruerūt sub eodem Frederico.3. Stephanus hoest canonicus ecclesię Spirensis eo etiam tempore, & Bernardus Iustinianus venetus, ac Henricus de Pyro cartusianus sub eodem Paulo.20.

CAP.90.

Nicolaus de donis ordinis sancti Benedicti tabulas Ptolomei depinxit & correxit in fauorem Pauli.

cum venetis, Brixianis, & Hyspanis, castra ad Rauennam figunt, vallisque & muniunt. Vbi dle sancto Paschæ 1512. fuit mirabilis conflictus vbi galli mirabili triumpho præualuerunt, ductore duce Nemoren. fuxiano, qui & illic tamen est occisus, & Rauenna à gallis expugnatur & destruitur.

CAP. 93.

Iulius autem audita gallorum victoria singulos pœnè, siquidem, Venetos, Heluetios, Italos, Hyspanos &c. commouet in eosdem, ita vt tandem compulsi sint duce Palicio redire in galliam ex Mediolano & vniuersa insubria & Iulius tandem moritur 1512. anno sui pontificatus 10. cum paucis gallorum lachrymis.

CAP.

pax interuenit, ea compositione, vt Rex Carolus dimissa Margareta Flandriæ (quia sponsalia eiusdem, vt aiebant, non fuerant patri Maximiliano gratia) Annam Francisci ducis filiam & heredem simul cum ducatu, desponsaret.

CAP. 89.

Et ea fuit conclusio conflictus graculorum & picarum.

Ea Margareta pòst modùm coniuncta fuit Gilberto duci Sabaudiensi.

CAP. 90

Fredericus verò cum imperasset laudabiliter annis. 53. & dimidio moritur circa. 1473. Sepultus apud Viennam.

Maximilianus imperator.. 122. imperauit cum patre an. 7. Rex Romanorum, & ab obitu patris, qui fuit 1493. solus annis penè. 26. Sub Alexandro. 6. Pio. 3. Iullio. 2. & Leone. 10. fidelis & catholicus.

quid æque poßibile cum dei adiutorio, vt in Iob. 31. Pepigi fœdus cum oculis meis, vt nec cogitarem de virgine. Sciunt infiniti quod hylariter & publice poßit castitas & virginitas obseruari. Et quanto quis plus carnalibus deditus, tanto sanguisugæ insatiabiles, dicunt plus affer prou. 30. Hi singuli articuli declarati sunt à Leone papa hæretici, aut scandalosi, falsi, piorum offensiui, &c. & veritati catholicæ obuiantes, & prohibitum sub pœna excommunicationis maioris, & alijs pœnis eosdem asserere prædicare, deffẽdere &c. & libros eiusdem legere, imprimere, tenere publicare &c. sed statim eos dare comburendos publicè, ex anno 1520. & pontificatus 8. Et pòstmodùm id etiam in bulla cenæ domini, & ita à subsequentibus pontificibus & a concilio generali Tridentino.

Nunc

Georgius Pubarchius teuthonicus sacris litteris eruditus, & astronomus egregius in monasterio Viennensi scripsit Theoricam planetarum & alia docta. Habuit Ioannem de monte Regio discipulum doctissimũ astronomum fuit circa 1460.

CAP. 91.

Ioãnes tinctoris coloniensis scripsit non contẽnenda opuscula. vnum potissimùm quo dissolutiones Sancti Thomę & & Scoti nixus est concordare. Item & questiones in sententias.

Nicolaus perotus Saxo ferratensis episcopus Sipontinus dininis & humanis scientiis eruditus librum qui dicitur cornucopia, & alia multa cõposuit opera. Nõnulla ex greco vertit in latinum floruerũt ambo sub Paulo.2.circa 1470.

Iohannes

CAP. 94.

Leo 10. papa 225. Iohannes de medicis antè dictus, cardinalis sanctæ Mariæ in dominica, nutu quodam diuino, & præter expectationem creatur in locum demortui July 1513. fuit animi mansueti nec militiæ deditus. Musicos atque doctos in magno præcio habuit. Et ipse doctus, & quietis amator. Multa aliorum arbitrio agi patiebatur. Ducem Vrbinatem ducatu priuauit, nepotem ex fratre illi substituens, & Ferrariensem libenter destituisset nisi timens.

CAP. 95.

Henricus Rex Angliæ: Picardiam deuastat, subsidio Maximiliani. At Iacobus, Scotiæ Rex Angliam Victor percurrens ipsum ad reditum compellit.

CAP.

catholicus. Eo tempore Ludouicus Sfortia gubernator Mediolanensis voluit destituere Ioannem Galeazium ex sorore nepoté. & hinc superuenit totius Lombardiæ deuastatio. Tépore Maximiliani Turcę vsquè Traciam percurrunt depredantes, quos victoriosè fugauit.

CAP. 91.

Rex Carolus.8. prout etiam est præmissum, dimissa Margareta filia Maximiliani contraxit cum Anna Britãni ducis filia & hærede.

Is Carolus testamento patris satisfaciens, & Rouscilonem ferdinando Regi Arragonũ restituit contra multorú opinionem, & accepi quòd ex concilio patris Oliuerii Maillardi, ob id nihilominus non fuit pax secuta, vt sperabatur. Nam tum suadente Alexandre & Ludouico Sfortia

Nunc de sectis & sequacibus eiusdem.

CAP. 68.

Ex tot iactis & disseminatis pestiferis erroribus, quibus frena carnalitatis laxabantur, & dabatur libertas peruertendi sacras scripturas. Statim ex spiritu diuisionis prodierunt diuersæ sectæ. Quæ velut aquæ fracto obstaculo sese vijs diuersis, effuderunt super terram, aut velut incarcerati, qui aperto hostio per diuersa fugiunt, & qui obstaculum fregit aperuit, esto non simul curat, fugæ tamen author est ita nec in his sectis vlla est quæ nõ sumpserit initium in hac doctrina. Et harum sectarum alia est Anabaptistarum, alia Sacramentariorum, alia Confeßionistarum.

CAP.

Ioannes beeth carmelita, Gerardus de Eltem dominicanns & inquisitor fidei scripserunt super sententias, tempore Frederici & Sixti. 4
Ioannes sorhet carmelita vir angelicæ puritatis Theodorus Gaza græcus, Ioannes de Lutria, Alanus de Rupe dominicanus promotor Rosarii beatę virginis & confirmitatis eiusdem. Conradus de Zabernia, & Laurentius calcauenus scripserunt his temporibus.

CAP. 92.

Ioannes dorsum Augustinensis, Angelus Saxo de Brumsuico.
Franciscus Phitelphus gener & auditor Crisolorae Bizantini plurima scripsit ac docuit grecè & latinè.

Ita

CAP. 96.

Emanuel Rex Portugaliæ auream chersonesum, quæ dicitur Malchia, à Sarracenis eripuit, cum toto emporio. Leo conuenit cum Rege Francisco, vt crederet pragmaticæ sanctioni, sub quodam concordato, cum magna commotione vniuersitatum præcipuè.

CAP. 97.

In anno 5. huius pontificis circa 1517. Zelinus Turcha Alexandriam & Egiptum depopulatur dehinc Cayrum & sultanum cũ magna effusione capit, dehincque Babilonem & Soriam suæ adiecit ditioni cũ Damasco & extunc nomen sultani est deletum. In additione Palmerij.
Dux Vrbini Leonis nepos, filiam Burboniensis ducis desponsauit, & Delphinum, promogenitum Regis Francisci, ex sacro fonte, nomine pontificis leuauit, dato patris nomine.

CAP.

Sfortia grandi exercitu transiit alpes conquisiturus Neapolitanum Regnum, vt iam super Alexandro, idquè in anno, 1493. Eoquè Regno ab eo conquisito, & rebus compositis, ac legibus latis ipse cum triumpho in Franciam rediens maiori gloria triumphauit de occurentibus cóiuratis cum Maximiliano & Rege Arragonũ &c. apud Fornouium, cum 60. millibus pugnatorum. Vbi ipse cum 7. milib⁹ asq; magno detriméto preualuit cũ triũpho. idquè anno 1495.

CAP. 92.

Qui quidẽ Carolus tandẽ moritur in an.. 1497. Ludouicus igitur Carolo successit & sacratus. Is prius contraxerat cum Ioanna Franciæ sorore Ludouici Regis 11. Rege (aiunt) vtcumq; cópellẽte Et a morte Caroli eam Ioannẽ vt ineptam matrimonio

CAP. 69.

Anabaptistæ, seu rebaptisatores primogeniti Lutheri, ex eo potissimum, quo toties asseruit nullum posse iustificari, quàm per fidem actualem, quam aiebant paruuli habere nequeunt, igitur nec baptisari. Horum primi authores fuerunt Bernardus Rotman. Muncer, & alij 1522. *Alij etiam eisdem adhæserunt multiplicantes errores. Nec hæc sectæ, ita sunt distinctæ, quin commixtæ, sint & in multis concidant.*

CAP. 70.

Eo anno 1522. *se cum istis erexit quædam secta Somniantium, fingentium habere in somnis à deo reuelationem conflandi nouum mundum, & exterminandi papam, pontifices, ac religiosos omnes. Item & magistratus ac diripiendi bona eorum: atquè habendi omnia in communi.*

Vndè

Ita & filius eiusdem Marius Phitelphus sub eodem Sixto 4.
Theodoricus de Herptii visitator fratrum ordinis communiter viuẽtium teutonicus.
Dominicanus de Dinel Venetus episcopus tourcelanus,& pòst modùm Brixianus referendarius apostolicus & legatus sępè.

CAP.93.

Ludouicus Donatus Venetus episcopus pergomensis,
Stephanus de Gayeta Neapolitanus in diuinis scripturis,& vtroquè iure peritus & professor.
Georgius Molitoris mirenbergensis , Conradus de Rodemberg Abbas Riuaugiensis ordinis sancti Benedicti,hi docta scripserunt sub Frederico.3.
Nicolaus de vacchemhiem sub Sixtõ,4.Ioannes consobrinus Portugalensis

CAP. 98.

Laurentius de Medicis, frater Leonis papæ moritur, qui Paulo antè contraxerat, cum sorore ducis Sabaudiæ, & matris Francisci Regis. Ferdinandus Arragoniæ Rex similiter obyt, qui & cum vxore plurima conquisierat ab infidelibus, & eidem Ferdinando succeßit Carolus austriacus, eius nepos ex filia. Leo papa & Rex Frãciscus, conquisita iam Mediolano conueniunt apud Boloniam. Et facta pace cum quodam concordato super pragmatica vt supra, & de alys quamplurimis, discesserunt amici & concordes.

CAP. 99.

Turcæ per Hungariam cum magna strage irruunt vndè summus põtifex Leo 10. conceßit, & publicari fecit plenißimas indulgentias, sub nomine cruciatæ, in subsidium fiendi exercitus contra Turcos, sub vexillo

matrimonio, eius consensu, & iudicio & dispensatione Alexandri & ecclesiæ dimisit dato illi ducatu Bituri censi: & contraxit cum Anna Britanniæ relicta Caro li. 8.

Non multò pòst Neapolitani defecerunt à Gallis Ferdinando Aragone stimulante se missurum exercitum aduersus infideles, ipsum in Neapolim retorsit, & gallos nil tale meditantes fudit illusos ex periuro fœdere.

Vbi & dux Nemousis occubuit. At pòstmodū Rex ille destinauit Latrimolium & Aubini acum illustrissimos.

Et adiecit animum ad conquisitionem Medio lanensis ducatus iure hereditario ad eum spectantis.

CAP.

Vndè & infinita multitudo rusticorum relicto labore, se ad prædam dederunt seu depredationem, duce quodam Thoma muncero præsbitero, cui & kloſtadius se adiunxit, et quidam dictus fistulator: cum eis rusticanis ecclesias & monasteria deuastantes. Hic tamē Muncer cum eo fistulatore deprehensus est à bono duce Georgio, & per iustitiam destructi sunt ambo: eo tamen Muncero pænitente ex Fontano libro 8. & Rouero libro 2. At circa annum 1525. ex eis commotis rusticanis occisi sunt multa millia à duce Lotharingo Anthonio, & eius fratre Guisiano duce.

CAP. 71.

De sacramentarijs.

Sacramentariorum secta incœpit circa id tempus 1525. Ducibus Oecolampadio monacho sanctæ Brigidæ, & Vlrico Zuinglio canonico Tygurensi: & ij negant

galensis carmelita, Henricus prudens Cartusianus.

CAP. 94.

Franciscus diedus patricius Venetus, Baptista Platina cremonensis abreuiator Rhetor celeberrimus atquè animo constans, multa sustinuit à Paulo. 2. ex falsa vt ait relatione, & facilè creditur. Vndè & sub Sixto 4. liberatus, eiusdẽ pauli mores per antipodosim notauit, proutipse refert, gesta pontificum Romanorũ scripsit, & ea eidem Sixto 4. obtulit. quem super eidem sępius secuti sumus. Plurima edidit opuscula & moritur Romæ sub eisdem Sixto & Frederico. 1481.

CAP. 95.

Franciscus de Sauona generalis minister ordinis minorum & tãdem summus põtifex 4. multa docta scripsit vt de Christi

vexillo Francisci Regis circa 1516. Nam & acquisierat nomen grande in conquisitione Mediolani, vt bulla dat testimonium.

CAP. 100.

Hinc Martinus Luther infelix, cum pro se & suis, non habuit curam, & emolumenta, de his indulgentijs diuulgendis sed potius Iohannes Tetzet prædicatorij ordinis, proteruè insurrexit, vt super eodem in 4. cathalogo. Et prout secta sectam parit, statim secta ipsius in spiritu diuisionis, per varias sectas partitur, vt capita Hydræ. Leo in bulla Cænæ domini pro anno 1520. eum declarauit hæreticum, prohibitis libris & actibus eiusdem.

CAP.

CAP. 93.

Ius verò quo Ludouicus 12. Franciæ Rex ducatum Mediolanensem ad se pertinere contendabat, fuit. Quoniam Philippus vltimus dux ex vicecómitibus, qui decessit anno. 1447. absquè liberis qui vixerint, & is sororem habuit Valentinam, quam dedit Ludouico Duci aurelianensi vxorem & ciuitatem dast pro docte. Isque Ludouicus fuit auus huius Ludouici Regis & frater Caroli 6. Regũ franciæ, & ipsa auia. Isquè duos habuit fratres Ioannem & Philippum qui obierũt absquè prole saltem legitima. Philippus enim filiam illegitimam habuit ex nobili concubina de mayne. quam quidem Mariam dictam Blancã franciscus Sfortia habuit vxorem(vt aiunt) á pontifice legitimatam, & hinc belli fomes.

negant veritatem presentiæ corporis Christi in Eucharistia: dicentes quod non adsit nisi figuratiuè in ea: & consequenter quod non sit adoranda. Item aiunt quod non licet christianis bellare aduersus infideles, vt Luther tenet. Non conueniunt cum Anabaptistis de Anabaptismo, sed in alijs sunt vtcunquè concordes. Sectæ difformes ex vtrisque ortæ sunt, vt habet Fontanus libro 10. Iacobus kantuis seu bubo ex his Anabaptistis, cœpit prædicare publicè & proternè contra principem Palatinum. Et deffendere errores nephandißimos contra sacram Eucharistiam: & commouere Plebeios ad commotionem & seditionem, fuit ipse ex Vvormatia.

CAP.

Christi sanguine, de cō ceptione beatæ virginis, vt super eodem in ordine pontificum. Michael de Mediolano eiusdem ordinis, magn⁹ concionator verbi domini vtiles sermones edidit.

CAP. 96.

Dum Itaquè Iulius differret celebrare concilium, Bernadinus carnajatus hispanus, & Seuerinus Fredericus, Cardinales, cum quibusdem alijs cardinalibus Pisas conuenerunt, & dehinc Mediolanum, at contra voluntatem pontificis, vocarunt episcopos, & & principes Christianos ad cōcilium eisdem locis indictum. At Iulius pontifex vt id propediret ipsum concilium indixit apud Lateranū.

CAP.

CAP. 101.

Mortuo iam Maximiliano, & Carolo nepote effecto Cæsare. Isque Carolus Cæsar indignatus in Robertum Marchionem, bellum mouit in Picardia, vbi non praualuit resistente duce Bayardo, & alia parte Amiraldus, iussu Regis Fontarabiam conquisiuit, vndè & vndiquè incitamenta bellorum. Leo papa quodam instinctu contra promissa conspirauit aduersus Regem franciæ, & ipsius opera, Cæsariani milites arcem & ciuitatem Mediolanen. pulsis gallis receperunt.

CAP. 102.

Aiunt eundem pontificem dum hæc resciuit tanto exultasse gaudio, vt in vehementem febrem decidens attonitus cito expirauit aut potius toxico, vt alij conijciunt, cum sedisset annis circiter 9. atque circa. 1522.

CAP.

Nam hic Frácifcus Sfortia vir bellicofus, expulfis Venetis ex quibufdá vrbibus Ducatum obtinuit, cum adiutorio Renati Andegauenfis euntis in Siciliam. Hic Franciscus quatuor habuit filios, Galeazium, Philippum, Ludouicum & Afcanium.

Qui quidem Geleazius fuit occifus in templo fancti Stephani, & Ludouicus Sfortia frater Galeazij filium eiufdem intoxicauit, & detinuit Ducatum.

Porrò Maximilianus cõtraxerat cum vxore ipfius.

Et Ludouicus bello intimato, vt aduerfum tyrannum perfequitur, & ab obfeffa Alexandria capitaneus per murum auffugit ad Sfortiam: & ftatim Alexandria capitur à Gallis & Papia.

Vndè

CAP. 72.

Præmonftratenfis quidam apoftata abominabiles errores fuperaddit. Vt quod non fit infernus, nec in eo fuerint fancti patres. Nec christus ad ipfum defcendit. Item quod in cruce defperabat clamans Hæly Hely. Ex Morania à quibufdam Anabaptiftis dicebatur quod christus non fit deus fed propheta. Item quod nec eius euangelium predicandum. Et quod non fit aliquis magiftratus.

Nec quis maior alio. Aiebant quod omnia funt communia. Itẽ quod ante duos annos effet iudicium.

CAP. 73.

Adamitæ quidam alij, aut Turelupini etiam prodierunt ex ea carnali fecta per Heluetiam aut Suatiã vfque ad numerum Trecentorum, nudi promifcuè incedentes, & omni pudore poftpofito more canum fefe copulantes. Qui & altum montem confcenderunt,

CAP.97.

Quodquè concilium in an .1512. inchoatur: fuerunt sex sessiones sub Iullio, & sex sub Leone. Priori sessione, Iullius citauit, causas cōcilii nō celebrati apud Rauenā, de quo sub Iullio c.99. Sex prioribus aut saltē quatuor primis præfuit Iullius, ipsum cōcilium aprobans & reꝓbanus primum.
In quinta sessione maxime cōdēnarunt simoniā potissimum in electione Papæ quod vtinam semper obseruetur.

BAP.98.

Etiam sub Leone papa sex fuerunt sessiones, priori sub eodem quæ septima. Cardinales Carnaiatus & de sācto Seuerino satisfacientes recepti sunt ac restituti. Insequenti determinati fuit quantum ad fidem, animam rationalem esse formā corporis &

CAP. 103.

Adrianus 6. Teutonicus ex ciuitate Traiecten. in inferiore germania, substituitur Leoni papa 226. consensu omnium cardinalium Carolo Cæsari congratulansium 1522. fuerat enim instructor eiusdē, & tunc vice eiusdem Caroli tenebat gubernacula regnorum Hyspaniæ. Fuit creatus et electus absens vt Leo 10. & pòst mense Romam veniens coronam recepit. Hic cardinalis fuit tituli sanctorum Petri & Pauli.

CAP. 104.

Retinuit nomen quod antè habuerat. Vita huius fuit temperans, & magni zeli, vndè nec singulis placuit, asserentibus nonnullis quod inutilis esset in administratione rerum, alijs deridentibus & obloquentibus, quia, zelaret pro fide & reformatione ecclesiæ & reipsa aiebant,

secundum

Vndè Ludouicus ad Maximilianum auffugit, & & Rex toto ducatu potitur, concessa Cremona venetis.

CAP. 94.

Sfortia colecto milite germano dum hostem insequitur inter manus eiusdem deuenit circa 1500. Et amisso dominio ducitur in Franciã captiuus. Vbi honeste secundum statum enutritꝰ naturali fato obiit. Et hinc venit commune prouerbium, captus est vt Maurus. fuerat dato cognomine dictus Maurus. Et Ascanius frater Cardinalis, captus à Venetis Regi Ludouico datur captiuus. Arturus Angliæ Rex filiã Regis Arragoniæ Mariam duxit in vxorem circa 1504.

CAP.

runt inde confidentes ad cælum corpore & anima simul conuolari. Et circa fines Saxoniæ fuerunt infames huiusmodi: Item quidam præsbiter in Suætia prædicabat euangelij finem aduenisse, & oportere habere aliam legem. Item quidam Michael Sellerus apostata, sacramentarius & Anabaptista, seducebat populum circa Rotenburgum. Qui & per magistratus ac iusticiam adiudicatus morti est, cum alijs multis. His itaque sectis turbantur per Alemaniam necdum soli Christiani, sed etiam hæretici. Vt de his Fontanus libro 10. & Rouerus lib. 2.

De Zuinglianis.

CAP. 74.

Zuinglius de quo iam supra, direxit epistolas ad Heluetios vel Suitios contra sacramentum sacræ Eucharistiæ, & cælibatum sacerdotum, prout Fontanus libro 9. amplè citat.

Dumquè

& immortalem, distinctam nec vnicam in omnibus prout quidam errantes asserebant. quod etiam in concilio viennensi fuerat determinatum.

Inhibitum fuit etiam nō in sacris constituti studiorum Poetarum & Philosophiæ incunbent vltra quinquennium, nisi simul in theologia, aut iure canonico.

In qua sessione multa sunt ordinata de reformatione curiæ, de pluralitate beneficiorum, & simona vitandis.

De magistris scolarum vt pueros edoceant de præceptis diuinis, articulis fidei, sacris hymnis & psalmis, ac de vita sáctorum: nihilq; aliud doceant diebus festiuis. Compellant què missas audire, & vesperas, & diuina officia, & sermonem

Item

secundum dictum prophetæ, percutiamus eum lingua, quia contrarius est operibus nostris. hæc ex appendice in Platinam.

CAP. 105.

Fuit conuentus principum apud Norinbergam, in causa Lutheri, & pro subsidio aduersus Turcam, in Hungaria. Ad quem dominus Adrianus per legatum Franciscum cheregat doctißimè scripsit super fienda refformatione. At Lutherus cum suis vertit in derisionem nec quicquā obtentum fuit aduersus infideles. Vndè Solimanus, Rhodum insulam, post longuam obsidionem cum incredibili damno vicit & detinuit 1522. *Is tamen Solimanus cum humanitate, permisit christianos, liberōs abire cum suis facultatibus, aut in sua lege remanere sub sua ditione qui voluissent.*

CAP.

CAP. 95.

Philippus verò Archidux & pater Caroli quinti amicitiam confirmauit cum Ludouico Rege, sub sponsatione quod Carolus primogenitus eiusdem Claudiá præmissi Regis & Reginæ Annę filiam desponsaret: Quæ nihilominus concilio Regni data fuit Francisco Valesio vxor.

Et Philippus in Hispaniam ad socrum Reginam victoriosam Mauortiam transiit, vbi & moritur circa 1507.

Ita & Neapolis, missis coppijs à Rege, iterum venit in eius potestaté, Frederico Rege in Galliam honeste deducto. & detento secundum statum suum.

CAP.

Dumquè comitia tractarentur apud Spiram 1526. Indita fuit solennis disceptatio Badennæ Heluetiorum, inter catholicos & Sacramentarios Zuingliũ, et Oecolampadium. Zuinglius tamen non comparuit. diu tamen disceptatum est à magistro Iohanne Ekio, & alijs catholicis contra Oecolampadium & suos, & ita doctè & viriliter, vt super his conclusum sit à principibus Heluetijs, fidem ecclesiæ per omnia obseruandam & tenendam. Et super hoc facta fuit solennis confederatio inter eos. 1526.

CAP.

vltra frequentarentur. Item in ea decima, inhibitum est ne qui de nouo libros ĩpriment absque examine Diocesani episcopi & approbatione in scripturis.

Atquè vbi non corigantur, exempti deliquentes à suis superioribus, possunt à suis superioribus ordinariis corrigi. Nec à sententia ordinarii valet appellatio ad Romanam curiam ante diffinitiuam.

Item ex vndecima sessione, inhibetur vt nullus scolaris aut religios⁹ ad officium prædicatoris admittatur nisi debitè promotus, & examinatus & cum littera testimoniali. Nec sacra exponat nisi secundum declaratione doctorum, quos ecclesia recepit aut recipiet

Item

Rege, & Venetis ac Florentinis, quam samper obseruauit, quæ fuit apud Lutætiam proclamata.

CAP. 108.

Rege iam captiuo in anno 1524, *& tota pœne ecclesia commota, Satan coluber tortuosas in aqua turbida suos commouit, & potissimum ex pestifera doctrina Lutheri, quia cunctos commouerat aduersus principes superiores & magistratus, & ita in omnes suggilarat, vt pœne cuncti essent ludibrio. Vndè Thomas quidam munsterus, se potiorem proclamauit Luthero, apud Turingos, dum Luther abedicto Vvormatien. esset exul. Luther tamen suis litteris egit vt de saxonia expelleretur & profugit ad Mulhusum, vbi adeò vulgus & rusticos commouit, in gladio aiebat Gedeonis. Et pariter quidam Christophorus scla per apud Sueuos, vt nelectis & spretis artibus mechanicis,*

Granatã fatis con cessit.

Sophi Persiæ, & Turcha confligunt, & Persa præualuit.

Maximilianus rebelles Hungaros domat. Soror eiusdem duce Bauariæ marito deffuncto cœnobium.3.ordinis ingreditur.

Classis quædam Anglica circa Aquitaniam duce eorum admiraldo fluctuat,& sentiẽs Frãciscum Valesiũ & Borbonium fugit ad littora Britaniæ & terruit impremeditatos Britãnos. Aderant armatæ naues Franciæ quę nec confligere ausæ sunt. At inclitus dominus Primogaius seu Pormogoet Brito magnanimus ductor Regię nauis quam Anna Regina à proprio insignians torque precessorum ducum Britaniæ Cordigeram nuncuparat, Regiam nauem Angliæ Regentem, cui admiraldus

CAP. 76.

Nihilominus Bernates contumaces, concluserunt contra fidem, eximẽtes sese ab obedientia ecclesiæ & à veritate sacramentorum, necnon & à celibatu sacerdotum, ac statim ecclesias & altaria demoliti sunt, diemquè huius subuersionis imprimi fecerunt in Columna litteris aureis. Hen. Natio olim nec Cæsaribus in armis cedens, in colluctatione aduersus carnem & sanguinem, non est fortis in bello, sed à vilißimis superatur apostatis.

CAP. 77.

Et non multo post Geneuenses imitati sunt eosdem Bernates, sese eisdem ac eorum erroribus subdentes, abnegato domino duce eorum, & expulso proprio episcopo: suam ciuitatem constituunt reffugium & spelumcam apostatarum. Ioannenquè Caluinum Nouinionen. sibi prefecerunt quo

Ioannes beeth carmelita, Gerardus de Eltem dominicanns & inquisitor fidei scripserunt super sententias, tempore Frederici & Sixti. 4

Ioannes sorhet carmelita vir angelicæ puritatis Theodorus Gaza græcus, Ioannes de Lutria, Alanus de Rupe dominicanus promotor Rosarii beatę virginis & confirmitatis eiusdem. Conradus de Zabernia, & Laurentius calcauenus scripserunt his temporibus.

CAP. 92.

Ioannes dorsum Augustinensis, Angelus Saxo de Brumsuico.

Franciscus Phitelphus gener & auditor Crisolorœ Bizantini plurima scripsit ac docuit grecè & latinè.

Ita

CAP. 96.

Emanuel Rex Portugaliæ auream chersonesum, quæ dicitur Malchia, à Sarracenis eripuit, cum toto emporio. Leo conuenit cum Rege Francisco, vt crederet pragmaticæ sanctioni, sub quodam concordato, cum magna commotione vniuersitatum præcipuè.

CAP. 97.

In anno 5. huius pontificis circa 1517. Zelinus Turcha Alexandriam & Egiptum depopulatur dehinc Cayrum & sultanum cũ magna effusione capit, dehincque Babilonem & Soriam suæ adiecit ditioni cũ Damasco & extunc nomen sultani est deletum. In additione Palmerij.

Dux vrbini Leonis nepos, filiam Burboniensis ducis desponsauit, & Delphinum, promogenitum Regis Francisci, ex sacro fonte, nomine pontificis leuauit, dato patris nomine.

CAP.

Sfortia grandi exercitu transiit alpes conquisiturus Neapolitanum Regnum, vt iam super Alexandro, idquè in anno, 1493. Eoquè Regno ab eo conquisito, & rebus compositis, ac legibus latis ipse cum triumpho in Franciam rediens maiori gloria triumphauit de occurentibus cóiuratis cum Maximiliano & Rege Arragonũ &c. apud Fornouium, cum 60. millibus pugnatorum. Vbi ipse cum 7. milib⁹ asq; magno detriméto preualuit cũ triũpho. idquè anno 1495.

CAP. 92.

Qui quidẽ Carolus tandẽ moritur in an. 1497. Ludouicus igitur Carolo successit & sacratus. Is prius contraxerat cum Ioanna Franciæ sorore Ludouici Regis 11. Rege (aiunt) vt cumq; cópellẽte Et a morte Caroli eam Ioannẽ vt ineptam matrimonio

CAP. 69.

Anabaptistæ, seu rebaptisatores primogeniti Lutheri, ex eo potissimum, quo toties asseruit nullum posse iustificari, quàm per fidem actualem, quam aiebant paruuli habere nequeunt, igitur nec baptisari. Horum primi anthores fuerunt Bernardus Rotman. Muncer, & alij 1522.

Alij etiam eisdem adhæserunt multiplicantes errores. Nec hæc sectæ, ita sunt distinctæ, quin commixtæ, sint & in multis concidant.

CAP. 70.

Eo anno 1522. se cum istis erexit quædam secta Somniantium, fingentium habere in somnis à deo reuelationem conflandi nouum mundum, & exterminandi papam, pontifices, ac religiosos omnes. Item & magistratus ac diripiendi bona eorum: atquè habendi omnia in communi.

Vndè

Ita & filius eiusdem Marius Phitelphus sub eodem Sixto 4.

Theodoricus de Herptii visitator fratrum ordinis communiter viuẽtium teutonicus.

Dominicanus de Dinel Venetus episcopus tourcelanus, & pòst modùm Brixianus referendarius apostolicus & legatus sępè.

CAP. 93.

Ludouicus Donatus Venetus episcopus pergomensis,

Stephanus de Gayeta Neapolitanus in diuinis scripturis, & vtroquè iure peritus & professor.

Georgius Molitoris mirenbergensis, Conradus de Rodemberg Abbas Riuaugiensis ordinis sancti Benedicti, hi docta scripserunt sub Frederico. 3.

Nicolaus de vacchemhiem sub Sixtò, 4. Ioannes consobrinus Portugalensis

CAP. 98.

Laurentius de Medicis, frater Leonis papæ moritur, qui Paulo antè contraxerat, cum sorore ducis Sabaudiæ, & matris Francisci Regis. Ferdinandus Arragoniæ Rex similiter obyt, qui & cum vxore plurima conquisierat ab infidelibus, & eidem Ferdinando successit Carolus austriacus, eius nepos ex filia. Leo papa & Rex Frăciscus, conquisita iam Mediolano conueniunt apud Boloniam. Et facta pace cum quodam concordato super pragmatica vt supra, & de alys quamplurimis, discesserunt amici & concordes.

CAP. 99.

Turcæ per Hungariam cum magna strage irruunt vndè summus pōtifex Leo 10. *concessit, & publicari fecit plenißimas indulgentias, sub nomine cruciatæ, in subsidium fiendi exercitus contra Turcos, sub vexillo*

matrimonio,eius consensu, & iudicio & dispensatione Alexandri & ecclesiæ dimisit dato illi ducatuBituri censi: & contraxit cum Anna Britanniæ relicta Caro li.8.

Non multò pòst Neapolitani defecerunt à Gallis Ferdinando Arragone stimulante se missurum exercitum ad uersus infideles, ipsum in Neapolim retorsit, & gallos nil tale meditantes fudit illusos ex periuro fœdere.

Vbi & dux Nemousis occubuit. At pòstmodū Rex ille destinauit Latrimolium & Aubini acum illustrissimos.

Et adiecit animum ad conquisitionem Medio lanensis ducatus iure hereditario ad eum spectantis.

CAP.

Vndè & infinita multitudo rusticorum relicto labore, se ad prædam dederunt seu depredationem, duce quodam Thoma muncero præsbitero, cui & klostadius se adiunxit, et quidam dictus fistulator: cum eis rusticanis ecclesias & monasteria deuastantes. Hic tamē Muncer cum eo fistulatore deprehensus est à bono duce Georgio, & per iustitiam destructi sunt ambo: eo tamen Muncero pœnitente ex Fontano libro 8. & Rouero libro 2. At circa annum 1525. ex eis commotis rusticanis occisi sunt multa millia à duce Lotharingo Anthonio, & eius fratre Guisiano duce.

CAP. 71.

De sacramentarijs.

Sacramentariorum secta incœpit circa id tempus 1525. Ducibus Oecolampadio monacho sanctæ Brigidæ, & Vlrico Zuinglio canonico Tygurensi: & ij negant

galensis carmelita, Henricus prudens Cartusianus.

CAP. 94.

Franciscus diedus patricius Venetus, Baptista Platina cremonensis abreuiator Rhetor celeberrimus atquè animo constans, multa sustinuit à Paulo. 2. ex falsa vt ait relatione, & facilè creditur. Vndè & sub Sixto 4. liberatus, eiusdē pauli mores per antipodosim notauit, proutipse refert, gesta pontificum Romanorū scripsit, & ea eidem Sixto 4. obtulit. quem super eidem sępius secuti sumus. Plurima edidit opuscula & moritur Romæ sub eisdem Sixto & Frederico. 1481.

CAP. 95.

Franciscus de Sauona generalis minister ordinis minorum & tādem summus pōtifex 4. multa docta scripsit vt de Christi

vexillo Francisci Regis circa 1516. Nam & acquisierat nomen grande in conquisitione Mediolani, vt bulla dat testimonium.

CAP. 100.

Hinc Martinus Luther infelix, cum pro se & suis, non habuit curam, & emolumenta, de his indulgentijs diuulgendis sed potius Iohannes TetZet prædicatorij ordinis, proteruè insurrexit, vt super eodem in 4. cathalogo. Et prout secta sectam parit, statim secta ipsius in spiritu diuisionis, per varias sectas partitur, vt capita Hydræ. Leo in bulla Cænæ domini pro anno 1520. eum declarauit hæreticum, prohibitis libris & actibus eiusdem.

CAP.

CAP. 93.

Ius verò quo Ludouicus 12. Franciæ Rex ducatum Mediolanensem ad se pertinere contendabat, fuit. Quoniam Philippus vltimus dux ex vice cõmitibus, qui decessit anno. 1447. absquè liberis qui vixerint, & is sororem habuit Valentinam, quam dedit Ludouico Duci aurelianensi vxorem & ciuitatem dast pro docte. Isque Ludouicus fuit auus huius Ludouici Regis & frater Caroli 6. Regũ franciæ, & ipsa auia. Isquè duos habuit fratres Ioannem & Philippum qui obierũt absquè prole saltem legitima. Philippus enim filiam illegitimam habuit ex nobili concubina de mayne. quam quidem Mariam dictam Blancã franciscus Sfortia habuit vxorem (vt aiunt) á pontifice legitimatam, & hinc belli fomes.

negant veritatem presentiæ corporis Christi in Eucharistia: dicentes quod non adsit nisi figuratiuè in ea: & consequenter quod non sit adoranda. Item aiunt quod non licet christianis bellare aduersus infideles, vt Luther tenet. Non conueniunt cum Anabaptistis de Anabaptismo, sed in alijs sunt vtcunquè concordes. Sectæ difformes ex vtrisque ortæ sunt, vt habet Fontanus libro 10. *Iacobus* Kantuis *seu bubo ex his Anabaptistis, cœpit prædicare publicè & proternè contra principem Palatinum. Et deffendere errores nephandissimos contra sacram Eucharistiam: & commouere Plebeios ad commotionem & seditionem, fuit ipse ex Vvormatia.*

CAP.

Christi sanguine, de cõ ceptione beatæ virginis, vt super eodem in ordine pontificum.

Michael de Mediolano eiusdem ordinis, magnus concionator verbi domini vtiles sermones edidit.

CAP. 96.

Dum Itaquè Iulius differret celebrare concilium, Bernadinus carnajatus hispanus, & Seuerinus Fredericus, Cardinales, cum quibusdem alijs cardinalibus Pisas conuenerunt, & dehinc Mediolanum, at contra voluntatem pontificis, vocarunt episcopos, & & principes Christianos ad cõcilium eisdem locis indictum. At Iulius pontifex vt id propediret ipsum concilium indixit apud Lateranũ.

CAP.

CAP. 101.

Mortuo iam Maximiliano, & Carolo nepote effecto Cæsare. Isque Carolus Cæsar indignatus in Robertum Marchionem, bellum mouit in Picardia, vbi non præualuit resistente duce Bayardo, & alia parte Amiraldus, iussu Regis Fontarabiam conquisiuit, vndè & vndiquè incitamenta bellorum. Leo papa quodam instinctu contra promissa conspirauit aduersus Regem franciæ, & ipsius opera, Cæsariani milites arcem & ciuitatem Mediolanen. pulsis gallis receperunt.

CAP. 102.

Aiunt eundem pontificem dum hæc resciuit tanto exultasse gaudio, vt in vehementem febrem decidens attonitus cito expirauit aut potius toxico, vt alij conijciunt, cum sedisset annis circiter 9. atque circa. 1522.

CAP.

Nam hic Fráciſcus Sfortia vir bellicoſus, expulſis Venetis ex quibuſdá vrbibus Ducatum obtinuit, cum adiutorio Renati Andegauenſis euntis in Siciliam. Hic Franciſcus quatuor habuit filios, Galeazium, Philippum, Ludouicum & Aſcanium.

Qui quidem Geleazius fuit occiſus in templo ſancti Stephani, & Ludouicus Sfortia frater Galeazij filium eiuſdem intoxicauit, & detinuit Ducatum.

Porrò Maximilianus cótraxerat cum vxore ipſius.

Et Ludouicus bello intimato, vt aduerſum tyrannum perſequitur, & ab obſeſſa Alexandria capitaneus per murum auffugit ad Sfortiam: & ſtatim Alexandria capitur à Gallis & Papia.

Vndè

CAP. 72.

Præmonſtratenſis quidam apoſtata abominabiles errores ſuperaddit. Vt quod non ſit infernus, nec in eo fuerint ſancti patres. Nec christus ad ipſum deſcendit. Item quod in cruce deſperabat clamans Hæly Hely. Ex Morania à quibuſdam Anabaptiſtis dicebatur quod christus non ſit deus ſed propheta. Item quod nec eius euangelium predicandum. Et quod non ſit aliquis magiſtratus. Nec quis maior alio. Aiebant quod omnia ſunt communia. Itē quod ante duos annos eſſet iudicium.

CAP. 73.

Adamitæ quidam alij, aut Turelupini etiam prodierunt ex ea carnali ſecta per Heluetiam aut Suætiā vſque ad numerum Trecentorum, nudi promiſcuè incedentes, & omni pudore poſtpoſito more canum ſeſe copulantes. Qui & altum montem conſcenderunt,

CAP.97.

Quodquè concilium in an .1512. inchoatur: fuerunt sex sessiones sub Iullio, & sex sub Leone. Priori sessione, Iullius citauit, causas cōcilii nō celebrati apud Rauenā, de quo sub Iullio c.99. Sex prioribus aut saltē quatuor primis præfuit Iullius, ipsum cócilium aprobans & reprobanus primum.

In quinta sessione maxime cōdēnarunt simoniā potissimum in electione Papæ quod vtinam semper obseruetur.

BAP.98.

Etiam sub Leone papa sex fuerunt sessiones, priori sub eodem quæ septima. Cardinales Carnaiatus & de sácto Seuerino satisfacientes recepti sunt ac restituti. Insequenti determinati fuit quantum ad fidem, animam rationalem esse formā corporis &

CAP. 103.

Adrianus 6. Teutonicus excivitate Traiecten. in inferiore germania, sustituitur Leoni papa 226. consensu omnium cardinalium Carolo Cæsari congratulansium 1522. fuerat enim instructor eiusdē, & tunc vice eiusdem Caroli tenebat gubernacula regnorum Hyspaniæ. Fuit creatus et electus absens vt Leo 10. & pòst mense Romam veniens coronam recepit. Hic cardinalis fuit tituli sanctorum Petri & Pauli.

CAP. 104.

Retinuit nomen quod antè habuerat. Vita huius fuit temperans, & magni zeli, vndè nec singulis placuit, asserentibus nonnullis quod inutilis esset in administratione rerum, alijs deridentibus & obloquentibus, quia, zelaret pro fide & ressormatione ecclesiæ & reipsa aiebant, secundum

Vndè Ludouicus ad Maximilianum auffugit, & & Rex toto ducatu potitur, concessa Cremona venetis.

CAP. 94.

Sfortia colecto milite germano dum hostem insequitur inter manus eiusdem deuenit circa 1500. Et amisso dominio ducitur in Franciã captiuus. Vbi honeste secundum statum enutrit⁹ naturali fato obiit. Et hinc venit communè prouerbium, captus est vt Maurus. fuerat dato cognomine dictus Maurus. Et Ascanius frater Cardinalis, captus à Venetis Regi Ludouico datur captiuus. Arturus Angliæ Rex filiã Regis Arragoniæ Mariam duxit in vxorem circa 1504.

CAP.

runt inde confidentes ad cœlum corpore & anima simul conuolari. Et circa fines Saxoniæ fuerunt infames huiusmodi. Item quidam præsbiter in Suætia prædicabat euangelij finem aduenisse, & oportere habere aliam legem. Item quidam Michael Sellerus apostata, sacramentarius & Anabaptista, seducebat populum circa Rotenburgum. Qui & per magistratus ac iusticiam adiudicatus morti est, cum alijs multis. His itaque sectis turbantur per Alemaniam necdum soli Christiani, sed etiam hæretici. Vt de his Fontanus libro 10. & Rouerus lib. 2.

De Zuinglianis.

CAP. 74.

Zuinglius de quo iam supra, direxit epistolas ad Heluetios vel Suitios contra sacramentum sacræ Eucharistiæ, & cœlibatum sacerdotum, prout Fontanus libro 9. amplè citat.

Dumquè

& immortalem, distinctam nec vnicam in omnibus prout quidam errantes asserebant. quod etiam in concilio viennensi fuerat determinatum.

Inhibitum fuit etiam nõ in sacris constituti studiorum Poetarum & Philosophiæ incunbent vltra quinquennium, nisi simul in theologia, aut iure canonico.

In qua sessione multa sunt ordinata de reformatione curiæ, de pluralitate beneficiorum, & simona vitandis.

De magistris scolarum vt pueros edoceant de præceptis diuinis, articulis fidei, sacris hymnis & psalmis, ac de vita sãctorum: nihilq; aliud doceant diebus festiuis. Compellant què missas audire, & vesperas, & diuina officia, & sermonem

secundum dictum prophetæ, percutiamus eum lingua, quia contrarius est operibus nostris. hæc ex appendice in Platinam.

CAP. 105.

Fuit conuentus principum apud Norinbergam, in causa Lutheri, & pro subsidio aduersus Turcam, in Hungaria. Adquem dominus Adrianus per legatum Franciscum cheregat doctißime scripsit super fienda refformatione. At Lutherus cum suis vertit in derisionem nec quicquã obtentum fuit aduersus infideles. Vndè Solimanus, Rhodum insulam, post longuam obsidionem cum incredibili damno vicit & detinuit 1522. *Is tamen Solimanus cum humanitate, permisit christianos, liberos abire cum suis facultatibus, aut in sua lege remanere sub sua ditione qui voluissent.*

CAP. 95.

Philippus verò Archidux & pater Caroli quinti amicitiam confirmauit cum Ludouico Rege, sub sponsatione quod Carolus primogenitus eiusdem Claudiá præmissi Regis & Reginæ Annę filiam desponsaret: Quæ nihilominus concilio Regni data fuit Francisco Valesio vxor.

Et Philippus in Hispaniam ad socrum Reginam victoriosam Mauortiam transiit, vbi & moritur circa 1507.

Ita & Neapolis, missis coppijs à Rege, iterum venit in eius potestaté, Frederico Rege in Galliam honeste deducto. & detento secundum statum suum.

CAP.

Dumquè comitia tractarentur apud Spiram 1526. Indita fuit solennis disceptatio Badennæ Heluetiorum, inter catholicos & Sacramentarios Zuingliũ, et Oecolampadium. Zuinglius tamen non comparuit. diu tamen disceptatum est à magistro Iohanne Ekio, & alijs catholicis contra Oecolampadium & suos, & ita doctè & viriliter, vt super his conclusum sit à principibus Heluetijs, fidem ecclesiæ per omnia obseruandam & tenendam.

Et super hoc facta fuit solennis confederatio inter eos. 1526.

CAP.

Itē &c.9. priuātur beneficio & fructibus ipsius qui non persoluerint officium diuinum, post sex menses à beneficio obtento.

In decima sessione aprobantur montes pietatis, pro reuelatione pauperũ fundatiex deuotione. In Italia sunt multi huiusmodi, vbi subueniuntur pauperibus in mutuis necessariis pecuniẹ, cum debita cautione solutionis: Et pro impensis & indemnitate, quid modicum sumitur vltra principale, duo forsam denarii, pro qualibet (vt aiunt) libra. Et declaratur meritorium, talia fundare & ordinare.

esto nonnulli tenuerint oppositum. Caietanus plurima super his deducit. Quamquàm (aiunt) multo sancti⁹ & perfectius esset, si gratuite cõstituerentur, & sermones vltra

CAP. 106.

Signa miranda apparuerunt, terræmotus, hyatus, cometes, &c. & ortus diuersorum monstrorũ, in Alemania presertim quoddam monstrum cuculatum quoccocleus & aly in Lutherum excuculatum apostatam rerorquebant.

Adrianus cum anno vno solum sedisset & aliquot mensibus, fæliciter obijt in anno 1523. *mense Septembri.*

CAP. 107.

Clemens 7. *magno cardinalium applausu eligitur post Adrianum, papa* 227. *sub fine anni* 1523. *fuit Florẽtinũs Leonis* 12. *ex fratre nepos, nomen illi fuit Iulius de Medicis, cardinalis sancti Laurenty in Damasco, hic in anno sequenti dedit plenißimas indulgentias, ad modum Iubilæi, in toto Regno franciæ, inijt pacem cum Rege*

CAP. 96.

Rex Portugaliæ Emanuel naues per Affricam ad Indias misit, & regiones incognitas cognitas reddidit, atquè habitatas, ad fidei exaltationẽ regnum Magnicongo vltra Affricã fœderatum Lusitanis fidem Christi suscepit.

Genuenses a Rege Ludouico superantur & veniunt in eius ditionẽ, excapitato Paulo eorũ duce.

Veneti pariter ab eo superantur, & Dalmianus eorum dux ducitur captiuus.

Deducti sunt homines quidam siluestres apud Rothomagum cum grandi admirarione, & nunc sunt nimis familiares, & nociui piscantibus in terra noua.

Elisabetha mauortia celebris Regina hispaniæ post triumphatos Sarracenos precipuè apud Granatam

CAP. 75.

In anno autem 1528. initio Ianuarij instinctu Zuinglij, Oecolopandij, atque Buceri apostatæ prædicatorij ordinis, & asseclarum, fuit instituta alia disceptatio Bernis, cum comminatorijs ad catholicos, in qua nec nisi purum textum scripturæ vellent admitere, Font. lib. 11. cap. 5. Vndè & palam fuit eos non nisi ad partem affectatam velle procedere, & propterea pauci catholici conuenerunt, eisque fuit supplicatum à confederatis Cantonibus catholicis, Lucernis, Vranijs. Sulicijs. Vnteruualdijs, Tugianis, Clarenis, Friburgensi & Soloturinis, & a carmera imperiali, & à 4. episcopis Heluetiorum Constantiensi Basiliensi Curiensi, & Lausanensi ne quid contra fidem & fœdus initum concluderent.

CAP.

vltra frequentarentur. Item in ea decima, inhibitum est ne qui de nouo libros ĩprimẽt absque examine Diocesani episcopi & approbatione in scripturis.

Atque vbi non corigantur, exempti deliquentes à suis superioribus, possunt à suis superioribus ordinariis corrigi. Nec à sententia ordinarii valet appellatio ad Romanam curiam ante diffinitiuam.

Item ex vndecima sessione, inhibetur vt nullus scolaris aut Religios⁹ ad officium prædicatoris admittatur nisi debitè promotus, & examinatus & cum littera testimoniali. Nec sacra exponat nisi secundum declaratione doctorum, quos ecclesia recepit aut recipiet

Item

Rege, & Venetis ac Elorentinis, quam samper obseruauit, quæ fuit apud Lutætiam proclamata.

CAP. 108.

Rege iam captiuo in anno 1524, & tota pœne ecclesia commota, Satan coluber tortuosas in aqua turbida suos commouit, & potissimum ex pestifera doctrina Lutheri, quia cunctos commouerat aduersus principes superiores & magistratus, & ita in omnes suggilarat, vt pœne cuncti essent ludibrio. Vndè Thomas quidam munsterus, se potiorem proclamauit Luthero, apud Turingos, dum Luther abedicto Vvormatien. esset exul. Luther tamen suis litteris egit vt de saxonia expelleretur & profugit ad Mulhusum, vbi adeò vulgus & rusticos commouit, in gladio aiebat Gedeonis. Et pariter quidam Christophorus sclaper apud Sueuos, vt neglectis & spretis artibus mechanicis,

Granatã fatis con ceſſit.
Sophi Perſiæ, & Turcha conſligunt, & Perſa præualuit.
Maximilianus rebelles Hungaros domat. Soror eiuſdem duce Bauariæ marito deffuncto cœnobium.3.ordinis ingreditur.
Claſſis quædam Anglica circa Aquitaniam duce eorum admiraldo fluctuat,& ſentiẽs Frãciſcum Valeſiũ & Borbonium fugit ad littora Britaniæ & terruit impremeditatos Britãnos. Aderant armatæ naues Franciæ quę nec confligere auſæ ſunt. At inclitus dominus Primogaius ſeu Pormogoet Brito magnanimus ductor Regię nauis quam Anna Regina à proprio inſignians torque preceſſorum ducum Britaniæ Cordigeram nuncuparat,Regiam nauem Angliæ Regentem, cui admiraldus

CAP. 76.

Nihilominus Bernates contumaces,concluſerunt contra ſidem, eximẽtes ſeſe ab obedientia eccleſiæ & à veritate ſacramentorum, necnon & à celibatu ſacerdotum, ac ſtatim eccleſias & altaria demoliti ſunt, diemquè huius ſubuerſionis imprimi fecerunt in Columna litteris aureis. Hen. Natio olim nec Cæſaribus in armis cedens, in colluctatione aduerſus carnem & ſanguinem, non eſt fortis in bello, ſed à viliſsimis ſuperatur apoſtatis.

CAP. 77.

Et non multo poſt Geneuenſes imitati ſunt eoſdem Bernates,ſeſe eiſdem ac eorum erroribus ſubdentes, abnegato domino duce eorum, & expulſo proprio epiſcopo: ſuam ciuitatem conſtituunt reffugium & ſpeluncam apoſtatarum. Ioannenquè Caluinum Nouinionen. ſibi prefecerunt quo

Item nec predicent tempus præfixum fututorū malorum, aut aduentū Antichrist, vel iudicii, cum non sit nostrū nosse tempora vel momenta.

Nec reuelationes de incertis asquè approbatione Romanæ sedis, vel ordinarii cum tribus grauibus viris.

CAP.99.

Rudolphus Agricola natione Friso græco & latino sermone peritus atquè hebraico, Psalteriū ex hebræo, & quædam opera Dionisii è greco in latinum vertit, & alia multa, moritur Hildebergę sub Frederico.3. & Innocentio 8.

Tilmanus Augustinensis canonicus Regularis, Henricus Arnoldi cartusiensis Saxo notarius in concilio Basiliensi.

CAP.

mecanicis, & laboribus, sese omni prædationi dederunt, in ecclesiasticos præsertim, principes ac diuites asserentes omnia esse communia vt de his super eo Luthero & Munstero.

CAP. 109.

Et post eam tumultuationem, Regi christianißimo Francisco cum filijs in hyspaniam præpedito, Turci Pannoniam inuadunt, & direpta Buda præda onusti nemine insequente Constātinopolim reuertuntur.

Aiunt quia commune sit infidelibus dum Regnum franciæ ab alijs inuaditur, & ipsi christianos inuadunt, cum nouerint se ab eo Regno sæpius reprimi.

CAP. 110.

Ita & Clemens papa, quanquam Rex esset captiuus, & francis essent res deplorate. Fideliter nihilo minus agebat pro Rege & init fœdus cum eodem, & Venetis, & Florentinis, vt

miraldus insidebat pleno velo inuadit: Et diutissimo & terribili certamine, enchorisquè atquè burinis connectũtur indissolubiliter, & quędam voracem igné iniecit qui ambas naues aflagrauit nemine saluo & Normani in alijs nauibus confugientes ad littora Angliæ. 28. parrœchias combusserũt nemini cuiuscunquè sexus aut ætatis parcentes.

Pòstmodùm Rex Ludouicus Regina anna defuncta circa. 1413. cõtraxit cum Maria sorore Regis Anglię.

Prius absolutis nuptiis cum Francisco valesio & Claudia filia.

Ludouicus. 12. pius pater plebis obiit in anno 1514. Franscisicus primus successit eidem.

Sigismundus

quo ad religionem eo duce cum Beza. amplectuntur omnes errores Lutheri, Sacramentariorum, ac omniũ fermè Anabaptistarum negantes Turcis & infideli-bus debere resistere, aut bellare contra eos. At ipsi cum secacibus in diuersis locis, aduersus fideles ecclesiasticos, proprios dominos Reges, episcopos, & huiusmodi, maiora pararunt & exercuerunt bella & Maiori seditione quam Mucer bel, Kantius, etiam & tyrannides sæpe. Omnem cantum & ceremonias ecclesiæ detestantur & condemnant, suisque cõuenticulis garrulitatem promiscuè, & cum prophanatione intermiscent. Subsidia aut prouentus & decimas ecclesiæ dicunt auariciam, vbi eorum ministri in vna cœna aut baptismo maiores impensas & grauamina extorquent ab excœcata plebe, quàm omnes curati diœcesis.

CAP.

CAP. 100

Nicasius de Voerda Brabantinus captus oculis a 3. anuno suæ natiuitatis, nihilominus omni scientia diuina & humana sapientia doctus euasit. docuit in vniuersitate Coloniensi, & Louaniensi.

Ordinatus sacerdos apostolica dispensatione celebrabat & ministrabat ministrante illi alio sacerdote.

Docta scripsit in sententias & super institutiones.

Iudocus de calue, Nicolaus grundemarch scripserunt tempore Frederici.

Petrus scotus canonicus scripsit tempore Frerici tertii.

CAP.

Vt communibus copijs Regnum Neapolitanum feudatorium esset pro Rege, pro 75. millibus aureis, & suis litteris ad Cæsarem, sua officia ad eundem enumerat vt quia Machinationẽ in ipsum detexisset, hostium. Ac dedisset summam pecuniæ, & super his Clemens conquerebatur de Cæsare, quod eo inscio pepigisset cum Rege, & saluti Italiæ multum obuenisset. Vndè & nouum pactum statuere compellitur, etsi in pacem non conueniret, necesse illi esset, ad arma confugere pro tuitione ecclesiæ Romanæ, & Italiæ, hæc ex Rouero fol. 114.

CAP. III.

Cæsar autem suis litteris Clementi pontifici respondit se semper detulisse ecclesiæ Romanæ, nec curam suscepisse Imperij ni prius Leo papa suam probasset electionem, nec aliter suscepisse dominium Neapolitani

Sigiſmundus Poloniȩ Rex aduerſus Moſcouitas plus minuſ-uè octingentis milibus occiſis triumphauit.

Frãciſcus Valeſius qui ſuprà, ſacratur Rex anno. 1515.

Iudȩus quidam ob audaciſſima facinora contra ſacram Euchariſtiã hallis Saxonum viuus concrematur: vt quidã Chriſtianus paulò antè apud Hiſpaniam.

Maximilianns Sfortia Brianſonem in ditione Mediolanenſium inpugnat, & hinc bellum renaſcitur.

CAP. 98.

Rex Franſciſcus audita Brianſonis inuaſione à maximiliano Sfortia cum Heluetiis, Inſubribus & hiſpanis, alpes ſuperat cum innumeris Gallorum copiis, & in agrum hoſtium deſcendit, ae in vigilia exaltationis ſanctæ crucis ad

CAP. 78.

Et ſub eorum colore ſunt commixti de omnibus ſectis. Vt quidam aiunt quandoquè fuerunt vt aiebant charitatini, quaſi ex charitate nocturnis conuenticulis impudice, & communiter commixti vt Nicolaite. Alij libertini, alij Atheiſte & huiuſmodi, qui omnes in caudis ſunt circumligati aduerſus eccleſiam, vt vulpecule Sampſonis. Argentoratences etiam ſeducti fuerunt à Bucero. Baſilienſes pariter deffecerunt in anno 1529. *Rouerus fo.* 147.

De Confeſſioniſtis.

CAP. 79.

Confeſſioniſte fuerunt etiam dicti proteſtantes ea ratione ait Rouerus lib. 2. *ſub anno* 1529. *quia in comitijs aut dicta Spirenſi fuit iniunctum obſeruare edictũ Cæſaris apud Vormatiam, de rectitudine fidei ſeruanda. Tum principes Lutherani, dux elector Saxonie,*

CAP.102.

Christophorus porcena Romanus ordinis fratrum sancti Guillelmi in græcia, sub gręcis ita eruditus vt videretur græcus natus, plurima in operibus Origenis, Chrisostomi, atquè Theophilacti, & Athanasii.

Hermolaus Barbarus Venetus Archiepiscopus & patriarcha Aquiquiliensis, & tandem episcopus cardinalis multa composuit, & Dominicanus volanus.

Iacobus de Straté Marsilius, Ficinus Italus plurima transtulit è gręco tempore eiusdem Frederici.

CAP.103.

Robertus de licio ordinis minorum disertissim⁹ verbi dei cócionator sub Frederico & Sixto.

Guillelmus de aquisgrano, Ioãnes de lapide carthusienses.

Angelus

tani Regni, & quia pacta cum Rege palam erant nec volebat ea latere, vnde nec vllam indignandi causam dederãt ob quam pontifex debere vellet eum ab Italia expellere forsam & priuare imperio, vbi potius ipsi vt duo luminaria deberent à bello abstinere & paci intendere, & ecclesiæ refformationi. Aut secus éa in generali concilio terminare, quod optabant quã primum designari. Scripsit etiam ad Cardinales vt etiam paci intenderent, & id persuadeant summo pontifici, super etiam diffinitis in dieta spirẽsi, & strage à Turcis, per Hungariam, domini electores suis litteris obtinuerunt transitum securum per franciam ad Cesarem, pro tempore certo, vt eum ad pacem inuitent.

CAP.

ad karignam ſeu ſanctam Brigidam præliũ anceps commiſit, generoſis plurimis interemptis. At in craſtinum victorioſè præualuit.

Et mediolanum denuò capitur à gallis & eorum dux. qui & liber & decenti ſtatu nutritus eſt in Francia.

Franciſcus itaque ſalutato pontifice apud Bononiam reuertitur in Franciam victorioſus, relicto apud Mediolanum vice-rege.

CAP. 100.

Maximilianus imperator nouo exercitu progreditur per Veronem aduerſus eundem Burbonium, qui & eundẽ vſquè ad obſidionẽ accedere paſſus eſt, nõ cõfidens in Mediolanenſibus. At pòſtmodũ virtuoſè ac victorioſè eũ repulit & inſecutus eſt. Ita

Saxoniæ, Marchio Baugburgicus, Erneſtus & Franciſcus duces Limeburgenſes, Lantgrauius Haſciæ, ac princeps Lohaldius. Item ciuitates Argentina Noremberga, Vlma, Conſtantia, & Rutelinga reſponderunt ſe in ſua noua religione perſeueraturos vſque ad concilium, proteſtantes ſe interim nil dignum reprehenſione aggredi, ſed ſalua conſcientia non poſſe aliud conſentire. Confeſſioniſtæ vero dicti, quia in dieta Auguſtatia 1530. Iuny 20. confeſſionem ſuæ fidei in vulgari teutonico, & pòſtmodùm in latino paulò modeſtiorem quàm Luther docuiſſet, per Philippum Melanctonem obtulerunt. Ea tamen confeſſio ad id tota tendebat, vt ſedes apoſtolica & vſus ac authoritas clauium omnino deleretur. Aiebant ſe miſſam non abrogaſſe, nec confeſſionem, cõſtabàt tamen de oppoſito. Et

Angelus de clauasio Italus ex ordine minorum, vicarius generalis de obseruantia, summam de casibus conscientiæ vtilem composuit sub nomine Angelicæ. fuit contemporaneus eiusdem patris Maillardi vsquè 1494.

CAP. 104.

Iacobus pergomensis Augustinensis composuit etiam quoddam complementum Chronicorum.

Marcus anthonius sabellicus historicus tria volumina historiarum composuit, & quędam alia apud Venetos temporibus maximiliani & Alexādri 6. circa. 1494.

Gabriel viel teutonic⁹, ordinis fratrum in communi viuentium vtilissima composuit in canonem missæ ; sermones plurimos , epithomata sententiarum, insecutus Guillelmum ókam sub

CAP. 112.

Clemens igitur cōmotus super fœdere cum Cesare, quia Regnum Neapolitanum eidem restitueretur, nil expresso de iure ecclesiæ Romanæ, & super renascente bello super difficultate conditionum, & ipse fœdus init cum Rege, & coegit exercitum 30. millium pugnatorum duce principe Oruinen. conductorum, & ex alia parte erat exercitus Regis, duce domino de Lautrec. Item & Venetorum.

CAP. 113.

Cæsariani igitur metu & necessitate accelerarūt, ciuitatem seu Vrbem Romam improuisam circumdantes, scalisquè & aggeribus oppugnantes, ascenderunt, & irruunt in anno 1527. Vbi & summus pontifex fuit captiuus, cum insolentijs innumeris, & ductus ac detentus Neapolim à prorege, nesciente tamen Cæsare, vt

Ita vt soluta obsidione domum abierit suis relictis, ob mortem aiebat Regis Hungariæ. Ludouicus nihilominus filius defuncti Regis Ladislai Regno Hungariæ & Bohemiæ successit. Carolus Austriæ in Regnis Hispaniarum & Siciliæ intronisatur. 1. februarii. 1518. Julioquè sequenti Maximilianus auus eiusdem celebrat comitia quibus agitat de successione Nepotis in imperio.

Et eisdem comitiis negotium Lutheri coram legato Cajetano agitatur. Isquè Maximilianus dũ solus laudabiliter imperasset annis. 29 moritur 12. Iannuarii.

CAP.

Et volueront pertinaciter in confeßione persistere quanquam sint diuisi, & ipsa confeßio sit difformis. Reuerendus pater frater Iohanens à Dauentria minister Coloniæ circa 1535. composuit exegesin errorum eiusdem confeßionis.

CAP. 80.

De victoria catholicorum Heluetiorum.

In anno 1529. Zuingliani agitati diuisionibus, catholicos graui & damnoso bello inquietant. Nam Bernales, Basilienses, Tigurini & Zuringi, catholicos Cãtores seu pagicos Heluetiorum bello acerbo inuadunt & tanta strage ac demolitione inquietant, vt compulsi fuerint graui & damnosa pace conuenire absque reparatione & satisfactione inflictorum in eo anno 1529. vt habet Fontanus fo. 145.

CAP.

ſub Alexandro. 6. circa 1494.

CAP. 105.

Vuandelinus ſtambach burbachen, auditor eiuſdem Gabrielis opus epithomatum ipſius in ſententias compleuit, & à 28. diſt. 4. & dicitur ſupplementum Gabrielis.

Humbertus Leonardus epiſcopus Darienſis carmelita, ingenio pręſtãs, & clarus eloquio, docuit in vniuerſitate Pariſienſi, & ſcripſit multa vtilia, ſignanter aduerſus errores Niuellenſium in diocœſi Leodienſi, quos confutauit epiſcopus inquiſitor fidei per Germaniam ſub Frederico tertio & Innocen 8. circa 1490.

CAP.

re, vt ait Rouerus. At de his expreßius, ſuper eo Carolo 5.

CAP. 114.

Eiſdem temporibus ſectæ variæ ex doctrina damnabili Lutheri pullularunt in tumultibus his. Siquidem Adamitarum, ſeu terrelupinorum. Michaelis ſalleri, ac aliorum de quibus ſuper Luthero. Atquè in anno ſequenti, 1528. inſtinctu Zuingly, Oecolampady & aliorum, fuit ſecunda diſceptatio apud Bernates Heluetiorum. In qua ſeſe ab eccleſia ſegregarunt. Etto Lucernates, & aly catholici ſuis litteris plurimum diſſuadere tentaſſent.

CAP. 115.

Summus itaquè pontifex detentus, deſtinauit Reuerendißimum patrem fratrem Franciſcum de Angelis, ſeu quignoium, generalem miniſtrum ordinis minorum ad Cæſaream maieſtatem, vt hæc

CAP. 101.

Carolus 5. Rex hiſpaniȩ & Siciliæ Archidux Auſtriæ, eligitur poſt auũ Maximilianum imperator. 123. menſe Iullii anno. 1519. apud Francofordiam, multis pro Rege Franciæ contẽdentibus. Reges Frãciȩ, & Angliæ cum coniugibus magno triumpho in fœdere pacis apud Ardonem conuenerunt. 1520.

Atquè in anno precedẽti conuenerant apud Lutetiam, vt dominus Delphinus contraxiſſet cum Maria filia Angliȩ, quod tamen non tenuit.

CAP. 102.

Iamquè Carolus antè cum vinculo pacis ſponderat accipere Ludouicam primogenitam Franciſci Regis, at ipſa obiit ãte ætatẽ legitimã. Carolus ipſe Rex & Cȩſar Romanorum coronatur ab Archiepiſcopo Colonienſi cum maximo imperii applanſu 12.

CAP. 81.

De 2. conflictu.

Anno vero 1531. antiquiores pagici ſeu cantones catholici: ſiquidem, Lucernales, Suiciani, Zuigiani, Subſiluani & Vrſenſes: dum continuè impeterentur & grauarentur à Bernalibus, Tigurinis & alijs miro feruore & Zelo in eos inſurgunt, confidentes in domino & pracibus beatæ virginis, & bellum eis denunciant, aſſignatis rationibus inuaduntur ab eiſdem Zuinglianis, in quibus fideles ſemper praualuerunt. Priori enim conflictu ipſi catholici ita aggreſſi, primum fugam ſimulant, at ſtatim pedem refferentes coniunctis animis eos vertunt in fugam obtentis omnibus ſpolijs, & interẽptis ex eis 1400 ex quib⁹ Zuinglius læthali vulnere ſaucius cum nec pænitere vellet occiditur,

eiuſque

CAP.106.

Ioannes Camerarius episcopus Vvormatiensis.

Ioannes Venetus Carthusianus, Ioannes de millebat,

Ioannes de Arondine, episcopus Vvsbitensis carmelita hi scripserũt tempore Frederici.

Baptista Mantuanus carmelita doctor Theologus, ac pręclarissimus poëta & orator, plurima scripsit, omnibus penè nota & quoddam in ductorium in Scotum non ita notum floruit sub Sixto.4.

Ioannes Bertrand nemburgẽsis, floruit in gymnasio Mogũtino, Theologiam publicè docens & vtilia multa composuit.

CAP.

hæc illi nunciaret, & pro eodem supplicaret. Qui quidem Cæsar super his doluit, vt quæ preter ipsius intẽtionem fuissent facta, & curauit vt quamprimum pristinæ libertati põtifex restitueretur, cum dominis cardinalib⁹, prout factum est. Vndè & summus pontifex eundem patrem, instituit cardinalem sanctæ crucis premissa didisci ex litteris eiusdem transmißis ad singulas prouincias pro institutione alterius ministri generalis.

CAP. 116.

In anno autem 1528. fuit abscissum caput cuiusdam ymaginis beatæ virginis super via quadam publica apud Lutetiam insolentia quorundam hereticorum, quod plurimum commouit totam ciuitatem & Regnum. Nam ea pestis necdum palam in Regno apparuerat, vniuersitas per eum locum solennißimam fecit processionem.

octobris an. 1520. apud Aquiſg:anum.
Luther condemnatur ab vniuerſitatibus Pariſienſi & Colonien:& à Leone Pontifice ſolēni congregatione apud ſanctum Petrum declaratur pertinax hæretic⁹ cum adherentibus.
Chriſtiernus Rex daciæ ciuitatem Holimenſem dolo & Fraude ac maxima tirannide depopulatur. At pòſtmodùm Dei iudicio propellitur in exilium cum cōiuge, de qua demolitione eſt liber ſpecialis.
Carolus imperator comitia Vuormatię celebrat & audit cauſam Lutheri.
Item confirmatur Auguſtus à legato Leonis Papę an.1521.

CAP.

eiuſque cadauer facto eius proceſſu comburitur per iuſtitiam, tanquam ſeditioſi & heretici & cum eodem Zuinglio, etiam occubuere precipui ſocij ſuæ factionis, & multi captiui. Ac non multo poſt Oecolampadius apoſtata reperitur mortuus in lecto à ſua concubina.

CAP. 82.

At quia dominus eſt qui pugnat pro nobis, & à quo primo depoſcenda eſt victoria, durante eo bello, catholici diuinum auxilium continuò implorabant, & ſuos ſecum duxerant ſacerdotes vt miſſam cotidie audiuiſſent & pro tempore confiterentur. Item & ſtatuerant vt fierent continue proceſſiones ab antiquioribus & vxoribus ac pueris, in ſacra ede deiparæ virginis multum deuota, & multis decorata myraculis, que dicebatur heremitorium. Item & ſtatuerant vt 18. probè & deuotè

CAP.107.

Robertus Guaguinus gallus ordinis trinitatis, generalis minister, doctor decretorum, insignis poëta & orator facundissimus, vita & conuersatiõe deuotus: scripsit annales Regum Franciȩ, & de conceptione beatæ virginis. Claruit parisiis residens apud sãctum Mathurinum sub Alexandro. 6. & Maximiliano. 9.

Ioannes de Reyserbertin ecclesiæ Argentinensis concionatot, sermones & alia multa edidit & scripsit.

Item & opera Gersonis in debitam collegit & redegit formam, & fecit pretodari.

Ioannes picus Comes Mirandulus, ingeniosus studiosus ac singularis, qui & multa scripsit.

Fuit ob singularitatem taxatus ab vniuersitate parisiensi sub Alexandro in aliquibus,

Ita & Christianissimus Rex in crastino sanctissim sacramenti, solemniorem instituit processionem, quàm vix vnquam visa sit, in qua pedester affuit, in dextera cereum ardentem deferens, & tota curia cum parlamento, in eo ordine toti affuit processioni. Item Rex christianissimus, ymaginem argẽteam fecit Fabricari, & loco alterius reponi, & narratur quod quidam puer natus mortuus pracibus eiusdem beatæ Mariæ commendatus, presentatus eisdem ymaginibus, reuixerit & susceperit Baptismum in chronica Britanniæ fo.259. fuit etiam iussu Regis exactissima inquisitio & iusticia de his infractoribus.

CAP. 117.

Eo tempore vt aiunt Iudei per totam Europam et Aphricam commoti sunt ad portas caspias vsque, quadam spe sui messiæ citò venturi. Clemens pontifex suos Florentinos

CAP. 103.

Eoquè anno Ferdinã dus infans hispaniç & Austriæ Archidux Caroli frater nuptias cum Anna sorore Regis Hungariç mense Maio apud Linceam celebrat. Rex item Hungariæ & Bohemiç Ludouicus frater eiusdem Annæ pari solemnitate contrahit apud Budam cũ Maria sorore Ferdinandi, quç pòst modũ eo occiso in bello Turcorũ iurè dicta fuit Regina Hungariç. Quç & habuit regimẽ Flãdriæ post amitã Margaretã, & viriliter Gallos inquietauit.

Isquè Ludouicus Rex Hungarus, dum Turcæ obtinuissent Belgradum ex Buda in eos prosiliẽs ex equo decidens interiit, cum perquisitus à suis solemniter inhumatur apud Budam.

Hæc

deuotè vidua, per senariũ continuè & successiuè, eandem edem adissent orantes, & super his Tigurini & Bernales cum instructa acie 30. millium dupli ci via aggrediuntur Lucernales fideles. Qui coniunctis viribus cum solis 18. millibus Bernales inuadunt iuxta fluentum, & facto impetu prosternunt, ita vt 500. submersi fuerint, & 700. gladio cæsi ac multi in fuga cauernis ac dumis & vepribus latitantes, postmodum benignè suscipiuntur.

CAP.

CAP. 108.

Bessarion Graecus sanctę Romanae ecclesiae cardinalis Nicenus vulgariter nuncupatus, patriarcha Costantinopolitanus, & sanctae Sabinae episcopus. Hic pater prout citat Platina, speciali & panegirico de eodem, fuit ex veteri graecia oriundus, loco dicto Synope iuxta Trapezũ, vir doctissimus atquè eloquentissimus, saepius mittebatur ab imperatore Constentinopolitano ad Trapezuntinum pro componendis rebus arduis. Ipse animauit gręcos conuenire in fide ecclesię Romanę in concilio Florẽtino. In quo cõcilio diu fuit disputatum de processione spiritus-sancti à patre & filio, resistentibus maximè Marco Platone episcopo Ephesino, & Dionisio Sardiniensi gręcis. Et hic Bessarion

expugnauit, & cum iactura libertatis eorum, compulit enim eos suscipere ducem sub eodem, qui & suum nepotem illis praefecit. Eo etiam anno 1528. obijt Margareta Flandriae amitta Caesaris, cui in regimine Flandriae, successit Regina Hungarie eiusdem Caesaris soror. Obijt & eo anno mater Frãcisci Regis.

CAP. 118.

In anno 1530. Clemens papa Carolum imperatorem Dyademate imperiali insigniuit apud Boloniam. Fuit solennissima dieta apud Augustam, vt hic propè super Carolo, vbi & saxonae, sue fidei confessionem obtulerunt, poscentes concilium pro subterfugio, Clemens sub fine comitiorum Augustae, se prima commoditate acceptare generalis concilij celebrationem scripsit.

CAP.

Hęc accepi à Religiosis qui affuerant. Vndè & ipse decessit absq; prole, & eidē successit Rex cū vxore præmissa Quanquam Ioannes Vaiuoda aliquo tēpore regnū tenuerit sub Turca.

Dumquè iam tempore maximiliani rex Portugaliæ misisset ad partes Indiæ per Affricam, & sui perlustrassent regiones incognitas. Ita sub hoc tempore circa 1521. innumeræ prouinciç sub Carolo Cæsare sunt ab Hispanis perlustratæ ad partes orientales indorum & fides plantata est in eisdem. prout altero cathalogo hic ad leuam narabitur.

CAP. 104.

Vtquè nihil turbationis deesset, & omnia bello feruerēt, post amissionem preclaræ Rhodiensis insulæ, bellum ab Anglo Rege, Regi, Frāco

CAP. 83.

Die posthac 24. eiusdem mensis Octobris 1540. Tigurini & Bernales opem implorant Basilienfium et Scasch ustanorum, catholicosquè ex insperato sub noctem obruunt cum dißitæ essent eorum copiæ. Et tum Lucernates catholici aciem direxerunt in eosdem, & reliqui 4. cantones catholici agnita inimicorum fraude arreptis armis albas superinduunt camisias, quo se in tenebris facilius dignoscant. Qui etsi in congressu sint grauati, nihilominus conglobati, ac ex signo sese agnoscentes, præualuerunt, sex millibus ex inimicos peremptis 4. conflictus.

Et die postrema Octobris, Tigurini eos catholicos 8. millibus iterum aggrediuntur, atque ita ceduntur à catholicis vt non nisi duo millia superfuerint ex eis.

CAP.

ſarion ſpecialem tracta-tum aduerſus eoſdem fecit,& ſuper carc ſolu to concilio dum cum ſu is remeaſſet Conſtantinopolim,tum vt Creditur,patriarcha poſt Ioſeph,qui in eo concilio obierat., Eugenius qui eius ſufficientiam agno uerat,eum abſentē promouit cardinalem eccleſiæ Romanæ,& accerſit in ſuam curiam.

CAP.109.

Nicolaus verò Eugenii ſucceſſor eum deſtinauit & pręfecit legatum Bononiēſibus,inteſtinis ac exterioribus bellis oppreſſis,quos ſummo labore ad veram pacem reſtituit. Defuncto Nicolao Romam conuenit pro alterius electione. Vbi & in conclaui optimorū ſuffragiis eligitur pontifex ſummus. Verú ait Platina,nōnulli quodam ſpiritu moti dixerunt ſuffragia vitio inita,denuò eſſe

CAP. 119.

In anno 1531. Antiquiores pagici ſeu Cantones Heluetiorum catholici miro feruore inſurgunt aduerſus Tigúrinos & alios deuios à fide , & dei ope præualuerunt. Zuinglius eo conflictu occiditur , & alia quamplura,quæ hic ad leuam enarrantur,moritur & Oecolampadius.

CAP. 120.

In anno autem 1532.Turcus animo ſe vlciſcendi ab ignominia ſuperiorum annorum , pœne infinitis copijs,vſquè caſtrum Taurinum non longè à Vienna peruenit, & ingreſſus die beati Iohannis, & dehinc decem millibus à Vienna caſtra metatus, cui Cæſar cum fratre Frederico papa exhortante occurrit animo prælij commitendi,at fuga Turci prohibuit.Qui etiam in oppugnatione arcis Cuſane diuinis ſignis territus fugatus eſt à Platino.

CAP.

co denunciatur & indicitur. Simulquè nunciatur quod Burbonius có neſtabilis curam Regni gerens, & proximus ſanguini, deficeret ab ipſo ad imperatorem, occaſione accepta vt ferebatur quod mors illi intentaretur, ex peruerſa ſub geſtione. Eaq; circa annum domini. 1523.

Maxima inuaſio & turbatio, per Anglos, Flamingos, Cæſarianos Et hiſpanos, qui in Gallos coniurarunt, diſcurrentes per Picardiam Guinam & omnes partes Galliæ. Rex Francus ſub directione domini Trimoliéſis, & domini Vindictionenſis & aliorum, Atquè dum pararet grádi exercitu alpes tranſire, via illi fuit per Molinũ vbi Burbonius infirmabatur.

Et

CAP. 84.

Surienſes autem Zuingliani, dum eam deuotionem & frequentationem eiuſdem edis beatæ virginis perceperunt, vt eam de nocte demolirentur, & ymaginem infringerent, ac per mille fruſtra ſpargerent conſpirarunt. Dum vero catholici id ſciuerunt ſtatim armati, & albis vt prius ſuperinduti, in eoſdem viriliter irruunt, occiſis ex eis quinque millibus, & conquiſitis tribus inſignijs, & ita dominus potens in prælio, ſuis ſemper aſtitit. Tandem poſt has cedes, interuentu quarumdam ciuitatum imperialium, pax compoſita eſt: ea conditione vt Zuingliani permiterentur in ſua ſecta modo pacificè ſe gererent non inquietantes catholicos. Fontanus hec poſtrema citat, & etiam præcedentia, vt & Rouerus &c.

CAP.

repetenda, & eo nó renitente electus fuit Calixtus.3.

Etiam sub pio. 2. sæpius missus est in legationem & potissimum in Galliam.

Vbi & moritur sub Sixto.4.anno.1473.

Cum Cóstantinopolis iã capta fuisset. 1453.

Vndè non bene constat quandò fuerit Patriarcha Constantinopolitanus.

Scripsit opera penè innumera, atquè doctissima, quæ, pro parte numerantur à Platina.

CAP. 110.

Anthonius Florentinus archiepiscopus & oriundus, ordinis prædicatorum diuinis scripturis eruditissimus prę clara scripsit atquè vtilia: notabilem summam casuum, Item & Chronicam singularem, in qua maximè pugnat pro patria sua Florentini: Et

CAP. 121.

Summus hic pontifex antea cum Rege Christianissimo apud Massiliam mense Octobri 1533. conuenit. Vbi & contulerunt de multis pro extirpatione heresum et schismatum, quæ apud Lutetiam insurgebant, vtque concilium in proximum esset celebrandum. Et tandem Henricus dux aurelianus, secundo genitus Regis, neptem pontificis, vrbini ducissam, duxit vxorem. Quæ & nũc superest Regina mater cæterarum decus Reginarum & lumen. Rumor increbuit inter quosdam Lutheranos, diem Iudicij in proximo adesse ob diuulgationem, à quodam ex suis, cui plurimi ex eis tandem fidem abbibuerunt, vt nec serere aut arrare vellent, & cum euenisset, famescentes erubescebant. Ipsoquè anno 1533. Henricus 8. Angliæ Rex antea vere catholicus, illectus improbo

Et ilic de diſpoſitione regni contulerunt. Nā Rex adhuc in eo confidebat.

CAP. 105.

A decimo, aut duodecimo die pòſtmodùm Burbonius de nocte cu magna comitiua ad electum imperatorem trāſijt, ex ſuo caſtro de Cātelles:

Fungens auctoritate Cęſaris per omnes Italias, qui & Mediolanum retinuit & alia loca. Vndè & Rex conſulte alios miſit pro tuitione Regni, qui cum periculis compulſi ſunt redire, & eos inſecutus eſt Burbonius, ac in ea fuga læſ⁹ fuit dominus Almiraldus.

CAP. 106.

His temporibus quidam incendiarii ignem accendunt in ciuitate Trecenſi cum magno diſpendio. Et alii quidam diuulgabantur per Franciam ſub diſſimulatis

Speciales ſectæ, ſub Luthero, per modum tabulæ.

CAP. 85.

Cocleus, lib. qui dicitur ſepticeps, multiplicatas ſectas, ſub tribus præmiſſis ſectis generalibus depinxit. Vel ab altero docto addita eſt, & continetur in textu ſui operis.

Ex prole ait Lutheri prodierunt tres hereſiarchæ ab anno 1517.

Primus. Bernardus Rotmā pater Anabaptiſtarum.

Secundus Caroloſtadius, pater ſacramentariorum 1521. *Tertius Melanchon pater confeſſioniſtarum* 1530. *Sunt etiam ſectæ* 12. *Anabaptiſtarum ſiquidem.*

Adamitæ

Et finit super pio.2.quē sæpe secuti sum⁹ in hoc opere. Scripsit & alia plurima, moritur cum opinione sanctitatis sub Frederico.3.1459. insertus vt aiūt catalogo sanctorum per Adrianum. 6.pro.2.Maii.

CAP. III.

Iohannes capinon seu Renchlin, teutonicus omni lingua peritus & disertus, plurima secreta misteria hebræorum penetrauit. Ea lingua hebrea, greca, atquè latina & Caldaica fuit peritissimus interpres. multa in latinum vertit, & nonnula edidit opera vtilissima, florens adhuc sub Maximiliano.

Iacobus etiam Vvimphelongus, præsbiter. Spirēsis, Arnoldus bostius carmelita, Rudolphus languius canonicus Monasteriensis huius fuerunt temporis.

CAP.

probo amore Anna cuiusdam, Boullac, legitimam coniugem repulit, vndè mala innumera, & ruina totius Regni, vt per se narrabitur.

CAP. 122.

Pirrata quidam grecus barbarossa cum classe Turcarum, tunissi Regnum volens inuadere, hostiam primum crudeliter depopulatur, & detinet mare circa Gennam, etiam & Carthaginem, in anno 1534. sed victus est ab imperatore Carolo, vt narrabitur in sinistra. Vice-Rex Hyberniæ totam pæne insulam Zelo fidei opera siluestriū, ad deffectionem regis Anglorum redegit. Clemens cum sedisset annis 10. & tot mensibus, Rome moritur 1534. cum suspitione Veneni.

CAP.

tis habitibus,ad id, vt formidabatur,deſtinati. Et tũ obiit Adrianus. 6. & Clemens in eius locum ſuffectus eſt. Iulio què ſequenti 1524. Claudia Regina Ludouici. 12.& Annæ britanniæ filia cum omnium deſiderio,& ſanctitatis odore obiit in caſtro blezéſiſ ful gens :n iraculis,& ex ea fuerunt tres filii & duæ filiæ ſuperſtites.

CAP.107.

Burbonius magna vi Prouinciam ingrediens Maſſiliã obſedit.Et Rex duos Palicium & Trimolicum cum magnis, copiis miſit aduerſus eũ dem.qui & detinuerunt Auinionem ob diſſimulationem domini legati, vbi & Rex ſe tranſtulit. Et id ſentiens Burbonius auffugit in Italiam.

Rex

Adamitæ.	1
Stebreri.	2
Sabatharij.	3
Clancularij.	4
Manifeſtarij.	5
Demoniaci.	6
Communiatici.	7
Condormientes.	8
Eiulantes.	9
Georgiani.	10
Mannonitæ.	11
Pohganiſtæ.	12

Adamitæ aut Turelupini in ſiluis & per mundum nudi vagantes. 1

Sabatharij, ſabathum colentes & ſpernentes dominicam,ſolumquè patrem inuocantes,& cum Iudeis expectantes Meſsian futurum. 2 3

Clancularij, qui templa non intrant ſolo corde orantes, & id dicunt Anabaptiſmum cordis, vndè etiam dicuntur hortenſes. 4

Manifeſtarij

CAP. 112.

Stephanus ticio seu brant, Argentinensis, vtriusquè iuris ꝓfessor diuinisquè & ecclasiasticis scripturis doctus plurima opera de vtrisquè conposuit.

Baptista de Salis ordinis minorum summã de casibus edidit, quæ dicitur baptistiana.

Sebastianus murro, eis etiam scripsit temporibus.

Vernerus Rolenueck de laer, teutonicus carthusianus vtilem scripsit librum, qui dicitur faciculus temporum, à quo multa desũpsimus, de vita Pauli, valore missarum &c.

CAP. 113.

Carolus Phernandus Flauerensis à parua ætate cœcus, peritus tamen in omni sciẽtia, docuit in gymnasio parisiensi. Et plura laude digna composuit.

Ingressus

CAP. 123.

Paulus 3. papa 228. antè dictus Alexander farnesius Romanus, episcopus hostien. Iam ætate senex pura & liberrima electione concorditer eligitur 12. *Octobris* 1534. *Hic inito magistratu concilium diu desidereratum & dissimulatum indixit, primũquè apud Mantuam, & ex causa pòstmodùm apud Vincentiam, verum quia schismaticis causantibus atquè dissimulantibus, quod ab eisdem longius abesset, nouo medio inter Alemaniam & Italiam egit, vt apud Tridentum* 10. *pòstmodùm anno inchoaretur. Qui enim prius importune aut quasi per appellationem ipsum concilium inuocarent oblata ipsius copia adeò nequiter & per ambages ac cauillationes se gerebant, vt clarè constaret nil minus optasse nisi nationale ex eis, modo namquè locum, modo presidem*

aut

Rex verò ſui dux exercitus inſequitur,timorquè a deò Mediolanēſ s inuaſit & Maximilianum Sfortiam ducem vt Papiam confugerint. Itaquè rex Mediolanū aſquè conflictu obtinuit,caſtra ad Papiam mouens,quo dux cum ſuis aufugerat , ciuitatemq; trimeſtri obſidione cinxit profunda hyeme.
Et quodam concilio ducum Albaniæ cum parte exercitus miſit Neapolim, inſuper infirmitas, Gallorum caſtra inuaſit. Hæc ſingula Cæſariani milites ſentientes nocte in eos irruerunt,& Galli in fugam diſperguntur.rex ferui dus ſuis opem ferens cō foſſo ipſius equo,pedeſter captus eſt.
Etiam & multi nobiles detenti ſunt cum eo ,& alii multi nobiles perēpti ac occiſi , in vigilia beati Mathię. 1524.

Manifeſtarÿ oppoſitum aſ ſerunt vt appareant hominibus & aiunt impium orare,in Prußia. 5

6 *Demoniaci,qui credunt demones ſaluari vt Origeniſtæ.*

Communiatici , habentes omnia communia , etiam vxores,vt Nicolaitæ, & Monſterienſes. 7

Condormientes aut charitatiui,vel potius infames, qui omnes eodem lecto aut conclaui dorminnt. 8

Poliganiſtæ, habentes plures vxores ſimul,vel vxorem fratris viuentis vt Rex Munſterienſis. 9

Eiulantes,qui nil deo plus placere putant,quam eiulare aut flere. 10

Georgiani dauitici , negantes diabolum & omnes ſpiritus , carnis reſurrectionem , iudicium extremū, & matrimonium. De eo dauide, ſtatim dicetur infra. 11

Imperator *Mannonitæ*

Ingressus & professus ordinem sancti Benedicti ordinatus est diaconus ac zelosus predicator sub Alexandro. 6.

Iohannes etiam Phernãdus frater ipsius, docta scripsit & deuotè, officium maximè seu horas sanctæ crucis, & cõpasionis beatæ Mariæ.

Hieronimus donatus Venetus multa ex Damasceno & Dionisio vertit in latinum.

Ludouicus badius gadensis multa prosa, & carmine scripsit: Ruthgerus etiam veuray canonicus regularis. Iodocus vissellius, Theodoricus de ostenbruK ordinis minorum, Hieronimus de padua, dominicus Maurinus, scripserunt de passione domini, & alia plura, tempore Alexandri. 6.

Iacobus

aut quid aliud calumniabantur nec minus quidem prebendis dulciter onera ti instabant vt remoraretur. Hæc ex proemio, super ipso concilio.

CAP. 124.

Tandem domino aspirante & inuocato, per preces, ieiunia, indulgentias, atquè supplicationes, ipsum concilium in fine anni eiusdem 1545. *cæptum est, et continuatum per septem sanctißimas seßiones, sub eodem paulo. At quadam superueniente causa, in* 8. *seßione Bononiam translatum est & continuatum alijs seßionibus, sub eodem Paulo.*

CAP. 125.

In anno 1536. *Hermanus Archiepiscopus, Colonien. elector celebrauit cõcilium prouinciale suorum suffraganeorum, in quo plurima de dogmatibus, & cerimonijs ecclesiæ determinarũt. Et librum super his, per dominum*

Imperatori autem apud hispanias significata fuit victoria,& Regis captiuitas:qui& clementer indulsit vt ad easdē hispanias duceretur, & nō ad Neapolim,quod plurimum formidabat.

Item & vt liberæ essent legationes ab vtraquè parte,& induciæ.

CAP. 108.

Isquè Cęsar Carolus nuptias celebrat cum Ysabella inclita sorore Regis Portugaliæ eis temporibus. Et anno. 1527. illi ex ea nascitur Philipꝰ. Ferdinandus frater eiusdē recipitur Rex Hungariæ & Bohemiæ. At iterū renascitur bellū inter Cæsarem & Franciæ Regē ea causa,quia dum adhuc esset in hispania detentus, domina mater Regis eiusdē, & soror ac

Mannonitæ seu Schunen- 12
feldiani hi cum Manicheis negant Christum carnem sumpsisse ex Maria virgine, sed fuisse iunctum alteri homini.

CAP. 86.

De infami Georgio.

Georgius iste (vt citat Fontanus lib. 17.) fuit Holandinus, qui & per frisiam seminauit primcs errores. Et vltra, aiebat, fatuum mori pro confeßione fidei vt martyres. Item quod spiritus nō peccat sed sola caro, que & sola damnatur. Item aiebat se 3. esse dauidem immortalem.

Imo & alium se esse Messyam asserebat, à patre in spiritu missum, & non in carne. Qui & Paulum liberasset Clementia & non in cruce & quod esset corrector legis & euangelij. Hic vt Surius narrat super anno 1556. timens iustitiam Caroli imperatoris, fugit cum multis

Iacobus ſprenger dominicanus prouincialis Coloniẽſis, inquiſitor ſidei per Germaniam, & Henricus inſtitoris doctor theologus eiuſdẽ ordinis ſcripſerunt volumen quod dicitur maleus maleficarum ſub Innocentio. 8.

Hartuanus ſcedel quandam hiſtoriam temporum reportauit.

CAP. 114.

Ioannes Tritennius ordinis. S. Benedicti Abbas Spautelnenſis diœceſis Maguntinæ, vir ſtudioſiſsimus & eloquens, & religionis zelo ferui dus. Vltra alia docta opera eiuſdem cathologum illuſtrium ſcriptorum eccleſiaſticorum ſcripſit, Heronimum, Sophronium atquè Gennadium imitatus. multo labore & ſtudio in eius labores præſentium deſcriptionum introiuimus. Huius oculus ſimplex,

dominum Iohannem groperum iuriſperitum, prælo & typis dederunt qui dicitur Canones concilij Columnienſis cum adiuncto Euchyridione. At proh dolor, ipſe dictus Archiepiſcopus, qui tanquam, Lucerna manè oriebatur, labitur poſtmodum in ſpeluncam errorum: & Buccerũ à fide & religione apoſtatam aduocauit eccleſiaſten & concionatorem apud Bonnam, & alios eiuſdem farinæ ac per totam diœceſim, qui innumeros errores diſperſerunt, ſed & librum quendam ſub titulo refformationis eccleſiæ, nomine dicti Archiepiſcopi prælo dederunt, erroribus plenum, At domini canonici Columnien. & Vniuerſitas ſe oppoſuerunt, et præſertim dominus groperus, ad ſummum pontificem appellantes, & Ceſaream maæſtatem, qui & pertinaciter inherens, tandem depoſitus fuit à ſummo

ac alii ab vtraquè parte cóuenissent apud Madericum hispaniæ. 14. Ianuarii.1525. cum conditionibus grauibus ex parte Regis.

CAP.109.

Eis etenim conditionibus quia Rex ducatui & Comitatui Burgundiæ, item & Flandriæ cederet, ac omni dominio in eodem.

Et dux Burgundiæ nunquam sub ea libertate Flandriam aut Burgungundiam possederat, cum esset ex paribus fráciæ.

Item & toti Regno Neapolitano, ac toti insubrię& Mediolano. Quod papa molestè tulit, vt iá super eo, quia sine ipso fieri non poterat. Ac ea libenter restitueret imperatori, & suos duos primogenitos daret obsides vsquè omnia cóplesset, aliaquè multa grauia extorserant à Rege

multis ad Basileam vbi sub ignoto nomine est receptus cum familia, & multa acquisiuit. Tandem moritur, & post mortem agnitus cum sua doctrina examinata, vbi iam fuerat sepultus cum honore, exhumatur, & corpus ipsius adhuc sericis opertum, à tortore publicè concrematur. Hæquè secta omnes in Anabaptismo conueniunt, sed in speciali particulares habent errores, & idem de Sacramentarijs, & Confessionistis.

Sacramentariorum secta.

CAP. 87.

Hi Sacramentarij, à Carolostadio, Zuinglio, & imitatore Caluino edocti, aiunt omnes, verum christi corpus non esse sub hostia sacra. At in modo palliandi. Alij sunt

Significat ivi

ge

plex, non liuidus, nec alieni laboris spretor. Fuit tempore Alexandri & Maximiliani circa. 1464.

Ex prima apendice super Tritennio.

CAP. 115.

Martianus Romanus zizanensis, prior generalis Augustinensis, maximus predicator, sermones & orationes eloquētes scripsit circa 1500.

Felinus sandeus docta commentaria in iure & decretalibus composuit, & quædā theologa sub Innnocentio. 8.

Hieronimus Ferrariensis dominicanus feruidus concionator, scripsit quadragesimale, & super septem psalmos circa. 1499. sub Alexādro 6.

Bernardinus

mo pontifice & à Cesare 1547. & dominus adolphus, suffraganeus ipsius eligitur & suscipitur Archiepiscopus, & domini canonici cum vniuersitate Colonien. errores eiusdem libri selegerunt, & impugnarunt, libro ab eis edito, qui dicitur antididagnia. Rouerus, fo. 374. Surius fo. 221. & Fontanus hæc & alia quàmplura citant.

CAP. 126.

In anno 1539. Georgius sanctus & catholicus dux Saxoniæ, & socer Lantgrauij hasciæ diem clausit extremum vir dignus qui inter catholicos, & fidei protectores annumeretur, ac inter beatos.

CAP. 127.

Citat Rouerus, quia in anno 1540. Rex Angliæ, cū iam negasset obedientiā summo pontifici in suo Regno, Lutherani ex omni parte ad ipsum cōfluebant, et ex diuersitate dogmatū seditiones

ge, vt citatur á Rouero, Carione & aliis.

CAP.110.

Rex tamẽ desiderio fruendæ libertatis asséſit & promisit datis obsidibus petitis, & ita in Regnũ restitus est 10. martii.526. destinato cum eodem nomine Cęsaris pro Rege Neapolitano, qui reportaret confirmationẽ. Cui & nihilominus nomine ordinũ Regni est responsum, quia id violentum concordatum in nimium Regis & totius Regni vergeret detrimentum ac dedecus. Rogarentq; Cesaream Maiestatem, vt eas conditiones, in rationabilem commutaret redemptionem.

Item & sua pignora restituerentur, & Alienora vxor præmissi Cæsaris soror cum pollicitis conditionibus. Cumquè hæc non concederentur,

Significatiui. 1
Tropici. 2
Euergici. 3
Arrabonarij. 4
Adesseuari. 5
Methamorphitæ. 6
Isthariotæ. 7
Neutrales. 8
Yconoclastræ. 9

Significatiui dicti, quia aiunt illud verbum est, in eo loco, hoc est corpus meum, nil vltra dicere quam verbum significat. Et ita nil plusquam circulus ad vinum venale, qui non est vinum, sed significat illud. 1

Tropici, qui aiunt quod est idem sit quod figurat, & ita nil plus quam agnus paschalis. 2

Energici, qui dum dicitur corpus intelligunt, virtutem corporis. Et ita vult Caluinus contra Vvestphalum, vndè aiunt quod sit vbique sicut diuinitas. Smidetinus, & Brencius id pariter asserunt, vt habet Surius fo. 363. 3

Sacræ

Bernardin⁹ gadolus Brixianus abbas Camaldulensis commentaria in omnes bibliæ libros edidit & alia docta.

Philippus Beroaldus multa scripsit in gramatica potissimùm & rhetorica, & etiam quædá theologa, obiit circa 1500.

Calepinus Augustinensis Ambrosius nomine proprio scripsit vtile vocabularium.

Petrus Burus Belgicus canonicus Ambianus multa in scientiis diuinis & humanis scripsit sub Carolo 8. circa 1507.

Iudocus Clitoneus doctor parisiensis scripturis diuinis atquè humanis fulsit adhuc circa tēpora francisci Regis

Guillermus

seditiones, & dissentiones oriebantur. Eapropter Rex ipse, conuentum seu parlamentum, episcoporum & doctorum, sui regni conuocauit, ac eorum consensu ordinatum & decretum fuit de his quæ ad fidem, & religionem pertinent sub interminatis magnis supplicijs.

CAP. 128.

Sequentia in eo concilio aut parlamento Regis Angliæ sunt hæc. Primo, sub specie panis verum ac naturale christi corpus & sanguinem contineri in altari. Secundo & à consecratione non permanere panis & vini substanciam. Tertio nec ad salutem necessariam vtriusque speciei sumptionem quodquè christus, sub vtralibet sit præsens. Item & sacerdotes non debere contrahere matrimonium. Votum castitatis, & missæ retinendum sacrum.

Item

rentur, hinc de nouo instau ratur bellum.

CAP. III.

Exercitus igitur Cęsaris Romam tendit duce Burbonio, & Auriſcano ſiue Aurengiano principe cum magna copia eorum quos nuncupant Lanſquanets. Qui iam in ſectam Lutheri instructi & imbuti erãt, ſimul & nudi erant & mendici.

Qui diuertententes ab exercitu Regis atquè pontificis omiſſa Florencia Romam aplicuerũt, famemquè patientes vt canes, & circundantes ciuitatem Romanam.

Conſtituti intet medi-os cuneos hoſtium adeò agebant vt nec victualia poſſent habere.

Mane

Sacra tamen Euchariſtia non eſt vbique, ita nec corpus Chriſti ſub ea, quomodocunquè ſinuatur eſt, non enim figurat, aut ſignificat vbi non eſt.

Arrabonarij, aſſerentes quod detur Chriſti corpus tantum in Arrabone & inueſtitura, & non in veritate. 4

Stancarus ita docuit in Polonia & Tranſſiluana.

Adeſſenarij, quod corpus ſit cum pane in pane, aut circa panem, & ita pane manente. 5

Methamorphitæ, aiunt chriſti corpus in aſcentione mutatum in eſſentiam dei atquè ita non amplius corpus. 6

Iſcariotæ, qui negant Iudam verum chriſti corpus ſumpſiſſe, etſi veram ſumpſerit Euchariſtiam. 7

Neutrales, neutram ſpeciem Euchariſtiæ ſumentes ſolam vt reor niſi ambas ſimul, & quod nil ſit ſub vna ſola. 8

Yconoclaſtræ,

CAP. 116.

Guillelmus de quercu insignis doctor eo etiam fulsit tempore. Guillelmus demarra canonicus Constantiensis in Normania docta scripsit. Matheus ebroicensis, & Guido ebroicensis, Laurentius Geruasii etiam Normani ex ordine prędicatorum feruntur docta scripsisse.

Siluester de prierio dominicanus auditor palatii apostolici, scripsit sūmam siluestrinā vtilē & super sententias: Obiit 1512. Albertus Pighius scripsit de correctione kalendarii, & de celebratione paschæ, & de componendis dissidiis Ratisponensibus.

Alphonsus à Castro zamorēsis hispanus, ex ordine minorū, scripsit aduersus omnes hęreses, à quo multa in hoc opere & de iusta hęreticorūpunitiōe, & de lege penali. Affuit in cōcilio Triden.

Item & secretam peccatorum confeßionē cum primis vtilem et necessariam. Et si quis ab ita decretis diuersum traderent, aut attemptarent, eos hæreticorum instar igne cremandos &c. Vndè & 7. sacramentarios qui veritati Eucharistiæ nō credebāt iußit exuri testibus his qui affuerunt, idq; in anno 1540.

CAP. 129.

Cumquè comitia apud Spiram, Ratisponā atque Vvormatiam coacta fuissent, nil à protestantibus, conclusum aut concessum fuit, nisi in subterfugium. Vndè & legatus Farnesius, & Marcellus ceruinus legati censuerunt nil vltra tentandum cum eisdem, quia nil prætenderent nisi ruinam ecclesiæ. Idcirco opus esse vt cōcilium statim fit. Et anno 1540. *Paulus papa approbauit ordinem societatis de nomine Iesu vt ample citat Surius, & de origine a fundatione eorū sub fol.* 221.

Manè igitur ſequenti ſub diluculo & nebula denſiori vrbem circundant, ſcaliſquè & aggeribus aſcendunt & ingrediuntur, vbi & Burbonius quodam ſcoplo occiditur. Et hinc celerè furcibundi & famelici loca ſacra & totam ciuitatem maiori blaſphema, & tyrannide deprędati ſunt quàm vnquã infideles.

Papa verò in arcem ſancti Angeli fugiens cum cardinalibus tandem fuit captiuus inter manus Aurigiani principis & pro-Regis Neapolitani illuc deductus.

CAP. 112.

Dum verò Rex id reſciuit, grãdem deſtinauit exercitum ad Italias duce domino de Lautrec, qui ciuitatem Alexandriam deuicit & cœpit, & Papiam, vbi Rex fuerat

Yconoclaſtræ, ymagines ſanctorum, etiam Chriſti frangentes, ſed non ſuas, aut vxorum in vanitatem aut voluptatem.

CAP. 88.

De Confeßioniſtis.

Sunt ipſi in Triplici differentia, Rigidi, Molles, extrauagantes, qui & etiam ſunt in ſe diuiſi. Rigidi apud eos, qui omne quod ait Luther pium aut impium pro euangelio colunt. Et alij ex his ſunt.

Antinomi. 1
Trinitarij. 2
Samoſetani. 3
Infernales. 4
Infernales alij. 5
Antidemoniaci. 6
Amſdorffiani. 7
Antidiaphoritæ. 8
Antiſuencfeldiani. 9
Antoſiandrini. 10
Anticaluini. 11
Manus impoſitarij. 12
Biſacramentales. 13
Sacerdotales. 14
Inuiſibiles. 15

Antinomi

ſub Carolo. 5. opus eiuſdem cõtra hæreſes, primò fuit prelo datum in an. 1541.

CAP. 117.

Iohannes Ekius germanus, contẽporaneus Luthero, canonicus Ingolſtadii ſacræ theologiæ doctor peritiſſim⁹. hic ex primis qui zelãtiſſimè & doctiſſimè ſe oppoſuit erroribus Lutheri & ſecacium eiuſdem.

Is ſolemnem & famatiſſimam diſceptatio-nem habuit cum Coroloſtadio, ſpatio decem dierum, & quatuor diebus cum Luthero ad id ſe ingerente. & alijs adhuc diebus cum eo Caroloſtadio, & ſemper mãſit inuictus cum ſancta victoria.

Luther ipſe certamini diſputatorio ſe inpatienter & toruo vultu offerens, hortatus à cõcilio ducis Georgii vt modeſtè

Et eo anno 1540. renaſcuntur ſeminaria belli ex cauſis non plenè expreßis.

CAP. 130.

Vndè & eo anno Rex paſſim ad omnes epiſcopos ſuæ ditionis datis litteris, iuſſit vbique preces & orationes, proceßioneſquè fieri, vt pax compoſita non inturbaretur, à qua firmiſſimè ſtatuiſſet non diſcedere, metus nihilominus imineret, ne pacis inimicus eam cuperet infringere, nihilominus vltra fœderatum ducem Climen. alia ſe præbuit occaſio, dum Rex quoſdam nobiles deſignaſſet in legationem ad Turcum, deprehenſi à Cæſarianis, immaniter Trucidati ſunt. Et hinc Rex vehementer conqueritur, de violatis legatis, & atrocius exceptis, aiens id in ſui nominis & famæ fore detrimentum, ſi inultum relinquat. Et ad ſenatum pariſien. ex 2. Maij. 1541. ſuis præcipit litteris, per eccleſias

fuerat captus, obſedit, & deuictam penè deleuit.

Is etiã dominus de Lautrec obſedit vrbem Neapolitanam multo tempore, & tum liberatus fuit ſummus pontifex. At peſte ſup erueniente moriuntur ex ſuis vltra 400. & ipſe paritur moritur, corpore eiuſdem ſolemniter relato in Frãciam,

Vndè diſperſus fuit exercitus.

Iuuenis dux Ferrarienſis circa ea tempora contraxit cum domina Renata filia Ludouici Regis.

CAP. 113.

Eo tempore domina Regens mater regis conuenit Cameracũ cũ domina Margareta Flandriæ amita Cæſaris, eo vſquè, vt pax ſit ſecuta & concluſa inter principes Chriſtianos, & proclamata. 5. Auguſti ſequẽtis

Antinoni qui omnem iuſtificationem & bona opera negant, vt Luther, qui ſæpe tamen aſſeruit oppoſitum. Item & Iohannes agricola. 1

Trinitarij, in ſelecia & Bohæmia negantes ſanctiſsimam Trinitatem, quam aiunt eſſe Triplicem cerberum vt quidam Mathias illiricus, in Bohæmia. Trinitarij alij ponentes tres deos. 2

Samoſetani aut Arriani, vel Alogiani, negantes filium patri conſubſtantialem, vt præfatus Mathias & ſcola VViterbergenſis. 3

Infernales, ponentes ſepulchrum pro inferno, & non alibi Chriſtum deſcendiſſe, ſunt in ciuitate Bremhanburgi, Lubece, &c. 4

Infernales alij, ponentes Chriſtum pertuliſſe æternos cruciatus inferni, vt Gallus Smidelinus, Caluinus, &c. 5

Antidemoniaci

modestè agat, impatiés exclamauit institutúhoc minimè in dei nomine susceptũ, propterea nec in ipso noie posse cõsũmari. Scripsit hic doctor in initio Luthericæ doctrinæ, breue énchiridió doctissimũ & vtile. Itẽ sermones de sanctis ac de tẽpore. Itẽ & de sacramẽtis. Itẽ apologiã aduersus Bucerũ, & Replicã & expurgationẽ suã super mendacijs eiusdẽ. Tilman⁹ Sibergẽsis scripsit apendicẽ super enchyridió ipsius & alia: fuit dominicanus.

CAP. 118.

Ioãnes Cocleus doctor theologus olim decan⁹ Frãcfordiæ zelantissim⁹ etiã fidei protector, & hæresum impugnator Lutheranorũ maximè, qui & ab eis fugat⁹ tãto animosior & cõstãtior perstitit, quã plura doctissima scripsit, & tres siquidem libros miscelaneorũ, per distinctos

ecclesias fieri obsecrationes simul ac deum depræcari ita, Vt pacem tribuat cum satisffactione, aut si res bello consummada sit, victoriam donet, atque de contumacibus hæreticis, iniungit, Vt publica & acerbissima fiat iusticia, & interim coppias multas etiam per Cleuiam conflat & colligit.

CAP. 131.

Composita Vero pace in anno 1544. Vt in altera Columna super Carolo, & in anno sequenti etiam cum Rege Anglo, assensu communi ecclesiæ christianæ, inchoatum fuit concilium apud Tridentum. Præsidentibus in eodem nomine Pauli 3. Reuerendißimis, domino Iohanne Maria de monte, episcopo prænestino qui fuit Iullius 3. Et Marcello ceruino cardinali præsbitero sanctæ crucis, qui fuit Marcellus papa.

Et

quentis anno 1529. Et eo anno Rhodienſes milites, ſubſidio Cæſaris Melitam ab infidelibus eripiunt & conquirunt.

CAP. 114.

In anno verò 1530. Domini filii Regis redempti ſunt duobus milionibus ſeu miriadibus aureorum. Et ita recepti ſunt & reſtituti, cū ſumma totius Regni exultatione in anno 1530. Simul & domina Alienora ſoror Cæſaris, cum qua Rex ſolemniter cō traxit, & fuit coronata apud ſanctū Dioniſium 5. Martii an. premiſſi.

CAP. 115.

Solimanus Turchus ſolicitatione Ioannis Vaiuodæ Hungariam & Budā denuò inuaſit & obſedit Viennā 24. diebus quam

Antidemoniaci, negantes
eſſe diabolū aut aliqua eius 6
maleficia, vt Georgiani.
Amſdorffiani, aientes bo-
na opera homini potius eſſe 7
nocíua, vt quidam Nico-
laus Amſdorff.
Antidiaphoritæ, negantes 8
omnes eccleſiæ cerimonias,
& iuridiſdictionem epiſ-
coporum.
Antiſuencfeldiani, contra
Suencfeldium ponentes om 9
nem viam ſalutis in ſolo
vocati verbo miſterij ec-
cleſiaſtici.
Antoſiandrini, negantes 10
hominem eſſe iuſtum, niſi
imputatiuè à ſolo verbo.
Et diuiſi circa iuſtificatio-
nem hominis. Alij enim
quod ſit in Chriſti ſangui-
ne, alij in paſsione, alij in
ſatiſfactione, &c.
Anticaluini, negantes chri
ſti corpus eſſe in Euchari- 11
ſtia per ſolam tranſelemen
tationem, aut energiam vt
Caluinus, ſed verè illic a-
deſſe, in ſolo tamē vſu, nec
adorandum. Vveſpalus.
Manus

tractatus, vbi plurimũ satisfecit obiectis et probat.

Item & librum qui dicitur septiceps in quo citat contrarietates Lutheri.

Citat fontanus quod etiam scripserit librum de gratia sacramentorum: & aliũ de baptismo paruulorum, vixit vsquè. 1546.

Hi duo probi & sancti doctores fuerunt in dei ecclesia veræ columnæ & candelabra lucentia in domo dei.

CAP. 116.

De Indiis de nouo lustratis.

Iam super Maximiliano imperatore præmissum est, quod Emanuel Rex portugaliæ destinasset naues per Affricam apud Indos, igitur circa Austrum, & plurimas regiones cognitas redidisset.

Item

Et Reginaldo polo, Anglo, cardinali diacono sancta Maria in cosmedin legatis à latere, protestantes cum de ecclesia essent, ita nec voluerunt comparere.

CAP. 132.

In anno 1545. vt citant Rouerus, & Surius, ex scriptis & dictis staphili, aliàs discipuli Lutheri & auditoris quia in misnia quædam puella obsessa a demone adducta fuit ad eundem Lutherum, apud Vvitembergum, vt per eum liberaretur, quam ad se adductam in sacrario parrochianæ ecclesiæ suis tentauit exorcismis eam liberare, & demon ita clausit hostium, vt nec posset aperiri, atque horrida voce ita terruit Lutherum vt tentaret per cratem ferream exire. At tandem data illi securi, ab eo staphylo, hostio confracto, exiuit, vt is staphylus, pòstmodùm conuersus, dictis & scriptis recensuit. Simile legimus

actuum

quam, protegente Comite Palatino, compellitur deserere & abire inglorius. cum maxima tamen tirannide per viam, & constituit eundẽ Vayuodam super Regno Hungariç.

Franciscus Sfortia liberalitate Cæsaris restituitur Dux Mediolanẽsis, & pax vniuersa concluditur apud Boloniam inter principes Christianos.

CAP. 116.

Illoquè anno. 1530. februarii. 24. Carolus ĩperator celeberrima solẽnitate coronatur à Clemente. 7. die qua fuerat natus, & habuerat victoriam apud Papiam: ac mox relicta Italia abiit in Germaniam. dietamquè liberam ac solemnissimam asignauit & tenuit apud Augustam, vbi omnes, dempto Luthero, conuenerunt. Imperator cum fratre Ferdinando,

Manus impositarij, ponentes laicalem manuum impositionem esse sacramentum in Saxonia & Pomeriana. 12

Bisacramentales, duo tantum ponentes sacramenta, Baptismum & cœnam vt Caluinus. Trisacramentales qui absolutionem vltra ponunt. 13

Sacerdotales, negantes ordines sacros, & asserentes viros ac mulieres indifferenter esse sacerdotes, vt Luther in captiuitate Babilonica. 14

Inuisibiles, qui negant visibilem ecclæsiam in mundo. 15

Moles

Item & eo tempore apud eam Africam regnũ Magnicongo fidem recepit circa.1507.

Item sub pio 4. 1565. & sub pio. 5. 1571. quomodo illuc fides annúciata sit per patres Iesuitas. Et missi fuerint episcopi in insulam de Iappam, nihilominus in illa priori lustratiõe, non fuerat fides communiter annunciata aut recepta.

CAP.120.

De Indijs sub Cæsarea maiestate.

Sub Cæsarea autem maiestate Caroli. 5. circa annum domini. 1521. Aliæ per occeanum occidentis ad oriẽtem lustratæ sunt, & fides eisdem annũciata per fratres minores. Multi descripserunt, & modum huius lustrationis & conditiones distinctas habituum

actuum 17. de adiurantibus in nomine Iesu quem Paulus prædicat, & demonium insiliuit, & intrauit in eos, aiens Iesum noui, & Paulum scio, vos qui estis? Multo aliter demon fuit apud Laudunum in virtute sacræ Eucharistiæ in anno 1566. vt in fine 4. cathologi huius & in Anglia, coram imagine dei genitricis, vt citat Thomas Morus.

CAP. 133.

Cum apud Mansfelden, Luther 17. Febru. hylariter esset cænatus, ea nocte est mortuus, & in suo lecto ita repertus, vt Fontanus & alij habent. Multa ridicula narrantur à Melanctone, Pomerano, Iona cocco, & cæteris, de morte eiusdem, ac modis contrarijs, quæ à Cocleo & alijs impugnantur.

Et

Ferdinando & legato, Campegio, in vigilia sacramenti die sequenti fuit celeberrima processio, cum sacratissimæ Euchraristiæ deportatione, cui dux Saxo cũ suis Lutheranis adesse noluit. Sequenti die, quæ.20.Iunii illius anni 1530.Luterani suam confessionem obtulernnt, vt super Luthero, nec ad concordiam potuerunt adduci: At fideles sub propriis signis fidẽ firmarũt, & sũt professi.

CAP.117.

Imperator in anno 1531. in conuentu principum causas exposuit ob quas esset necesse creare Regem Romanorum, & communibus suffragiis ferdinandus frater, fuit institutus Rex Romanorum & futurus imperator reclamente tum Frederico Saxone cum filio Ioanne, & pòstmo dùm fuit coronatus Aquisgrani.

Moles confeßionistæ.

CAP. 89.

Alij sunt.

Biblistæ. 1
Andiaphoristæ. 2
Trisacramentales. 3
Semiostandrini. 4
Maioristæ. 5
Pœnitentiarij. 6
Sincretisantes. 7

1 *Biblistæ, aiunt nil legendum in ecclesijs aut scolis præter nudum textũ, & vt omnes artem aliquam addiscant, & excerceant, sunt in multis Germaniæ partibus & apud Geneuã Melancton, Caluinus &c.*

2 *Adiaphoristæ, spernentes omnes constitutiones conciliorum & ecclesiæ, & id est omnibus commune.*

Trisacramentales, ponentes Baptismum, Cœnam, & absolutionem.

3 *Quadrisacramentales, cum his ponentes sacerdotium, etiam Sacerdotales vt in Rigidis, ponentes etiam mulieres.*

Semostandriani,

habitátium.ſed & fratres noſtri qui fidem eiſdem anunciarunt, vt cũ què ſuerunt negligentes, nam non niſi pauciſſima de his ſcripſerunt.

CAP.121.

Qualiter primò hę partes luſtratę fuerint & & repertæ, reuerendus dominus prothonotharius Petrus martir, ad Margaretã Auſtrię narrat.

Quòd circa 1521. ex mãdato eiuſdem Cęſaris ciues quidam hiſpani ex inſula quadam dicta Cuba, aut Fernandina iuxta Hiſpaniolam, tres inſtruerunt Carauellas aut nauigia, quibus explorarunt & luſtrarunt inſulas plurimas. Aitq; eam inſulam Cubam à Cancro ſecari per medium, & Hiſpaniolam plus vergere ad equatorem, vt in tabulis Horótii ſunt expeſsè notatæ.

Narrat

Et tanto faſtu eum Lutherum ſui inhumarunt, vt nec vix maiori poſſet, princeps inhumari. Quas tamen ſolennitates, taxant apud catholicos.

CAP. 134.

Sub fine Ianuarij huius anni 1546. *Henricus* 8. *Rex Anglorum, vita deceßit, anno* 40. *Regni ſui. Hic in extremis, declarauit Eduardum illi natum ex* 3. *vxore filia ducis ſomerſet ſucceſſorem. Ac poſt eundem Mariam, filiam* kth*arinæ prioris vxoris, & dehinc Elizabeth qua nunc regnat eaque præmiſſa ipſe Rex in fine ordinauit, ex opinione procerum & concilij ſui regni.*

CAP. 135.

Eo anno 1547. *patris Tridenti pro concilio incumbentes, ob intemperiem, & infectionem æris alijſque cauſis Bononiam ſucceduͤt, & quidam Tridenti ſe continent* 1547. *Cæſar ducem*

Cęſar in anno.1532. paci Italiæ indendens operá dabat ad concilii aſsignationem.

Iohannes Crocus,& Georgius ſvicellius doctiſſimi à Luteriſmo deſciſcunt, cauſas doctis ſcriptis differentes.

CAP. 118.

Iuanno,1533. Clemens papa & imperator legatos in Alemaniam miſerunt, qui conciiium generale liberum denunciarent celebrandum. Quibus Saxo elector & proteſtantes reſponderunt, ſe id velle, modo in Germaniam, & non pontificio iure aut conſuetudine ſcolarum, ſed ex ſola ſcriptura fiat.

CAP.

Semoſiandriani, ponentes hominem in futura vita iuſtum, iuſticia qua deus eſſentiabiliter iuſtus eſt, ſed in hac vita tantum imputatiuè. Brentius & Tubigen. mediant inter Oſſiandrum & illiricos, copulantes duos errores in vno. 4

Maioriſtæ, à Georgio maiori aſſerentes hominem nõ poſſe ſaluari ſine bonis operibus, etiam nec puerulum. 5

Pœnitentiarij quidam craſſiſsimis erroribus. Noui pellagiani, aſſerentes hominem poſſe ex puris naturalibus conſequi gratiam dei. 6

Snicretizantes, aiunt omnes ſectas debere pacem ſimulare domo & concorcordiam, vt more Creten. populi, aptius poſsint hoſtes Papiſtas deuincere. 7

Extrauagantes

narrat insuper is Petrus martir quòd perlustrarunt, & explorarunt insulas plurimas : nempè Luchatanã, Lampechiũ Cozumellam, Calluacam, insulam sacrificiorum, Ca napá, & alias innumeras, in quibus nulla erat questio de fide, aut religione Christi, at de ydolatria, & horrendis sacrificiis, prout ab eo Petro martire narratur in suo enchiridione.

CAP.122.

Narrat etiam quibus periculis eas lustrarint, & repererint ac de rebus preciosis earum partium.

Et quomodo quibusdam locis cæperunt eosdem instruere de fide catholica. Et iam cum eisdem ad id esset frater Ioannes Caycedus franciscanus concionator, aut pulpitarius.

Et

cem Mauricium loco saxonis iure electoris inuestiuit, Saxonemque & Lantgrauium debitis multis, & conditionibus retinuit in pace. Paulus papa pollicetur Cæsari se, curatum, vt concilium apud Tridentum concludatur. Et in comitiys Augustinis, status imperij spondent se parituros decretis, eiusdem concilij, pro restitutione sacræ religionis, propter saxonem detentum qui proteruè respondit se non posse subscribere, quia contra conscientiam & in spiritum sanctum.

CAP. 136.

Cæsar in anno 1545. timens ne ex prolongatione concilij, dißidium aut turbatio enasceretur, in ordinibus imperij, edictum quoddam aut diffinitionem, per probos quosdam catholicos, edidit, quoquidem statuto interim pacifice viuant & bucer initio affuit, clam tamen auffugit, nolens subscribere.

Ea

CAP. 119.

Fertur Cacodemon prestigio cuiusdem sagę, oppidum quoddam in Germania, die sancto parasceues funditus combusisse. Et citat Rouerus, quod ipsa habuit commercium cum diabolo, ita vt ipse audiretur cum tympano discurrens per oppidulum nec videretur: & ipsa deprehensa crimen confessa combusta est.

In an. 1534. Sophi Rex Persarum Christianus suo modo, Solimanum Turcham deuicit, & prope inclusit, qui & tandem fuga saluatur.

CAP. 120.

Anabaptistę apud Nūsterium sub Ioanne Lindano, & Rhotmanno insurgunt, & tandem iustè destruuntur, vt de eisdem inter hereticos.

In

Extrauagantes Hæretici.

CAP. 90.

Hi quanquam impugnent confesionem Augustanā, sub prætextu tamen eiusdem numerantur sub Luthero. Sunt etiam inter se differentes, alij enim sunt.

Suencfeldiani. 1

Oßiandriani. 2

Antistancariani. 3

Nouipellagiani. 4

Noui manichei. 5

Marcionistæ Caluiniani. 6

Scenfeldiani, aiunt humanam Christi naturam esse genituram spiritussancti, & non creaturam dei, sed mediam inter deum & creaturam. Item quod in quibusdan sacramentis solo spiritu debemus esse contenti sine ministerio verbi. Item eam naturam christi ab ascentione mutatam in diuinam. Charitatem et fidem &c. esse particulas diuinæ naturæ. 1

Oßiandrini contra præmissos, aiunt fidem non esse dei particulam, sed benè iusticiam 2

Et in eo initio multi religioſi Franciſcani illuc miſſi ſunt cauſa fidei annunciandæ, ex omni eccleſia. Nam ex hac noſtra Britannia duos patres agnoui, qui ex deuotione viam cęperunt, & vnus frater Michael Gelim deceſſit in via: Alius frater Ioannes Vincentus illuc peruenit, & aliquo tempore moratus, & ex cauſa reuerſus eſt, cum aiebat, iam haberent illic quinquè connentus, & reuerſus eſt circa .1527. nã pene duobus annis commoratus ſum cum eodẽ & in anno.1530. deceſſit in hoc conuentu Briocenſi.

Surius citat quòd in anno 1524. Martinus de Valentia illuc miſsus ſit vicarius ſummi pontificis, & cum eo 12. patres eiuſdm ordinis, qui, dũ Martinus Luther fidem apud Alemanos euelleret,

Ea ordinatione aut decreto agebat de præcipuis fidei chriſtianæ dogmatibus, ac eccleſiæ cerimonijs cum validis probationibus. In eo mandato, permitebatur proteſtantibus gratia pacis; & eorum ſacerdotibus; vt cum ſuis mulierculis, acſi cum vxoribus, vſque in finem concilij perſtetiſſent. Item & laicis, vbi mos eſſet inuectus; vt ſub vtraque ſpecie communicaſſent. Et hanc conſtitutionem catholici nuncuparunt interim, quia ad certum tempus ſolum eſſet. At hos duos articulos vltimos reprobarunt, & etiam Paulus papa.

CAP. 137.

In anno 1549. *liber quidam falſo imprimitur ſub nomine Caroli Magni aduerſus* 7. *ſynodum, quæ fuit Nicena* 2. *in qua vſus imaginum, validis rationibus, & authoritatibus probatur; & eo libro, præfatus vſus, reprobatur: tacito*

In anno verò. 1535. apud Maguntiã mira fuit aeris intẽperies, glacea inbribus & niuibus glaciȩ intermixta, sub aqua multorum cadauera reperta sunt, sed hæc paulo sequenti.

Cæsar fugato Barbarossa Regnum Tunissi conquisiuit, vt specialiter narrabitur. & singulis ritè ordinatis, reuersus est Panormũ, tempore tamen Pauli tertii.

CAP. 121.

Ante progressum Cæsaris in Africam secta sacramentariorum insurrexit per Franciam, mirãdis blasphemiis & libellis affixis. Pro quibus Rex Franciscus, deuotis præmissis supplicationibus, & diligẽti inquisitione multos puniuit secundum iustitiã in anno 1534.

Vndè Sathanas multos commouit per Alemaniam aduersus eum, quod

ciam & charitatem. Item aiunt, christum secundum solam naturam diuinam iustificare impium. Item quod homo sit dei ymago perfecta quæ est christus filius dei & Mariæ.

3 *Antistancariani, aiunt ad oppositum, christum secũdum solam humanam naturã iustificare. Item quod corpus christi sit tantum pignus & Arrabo in Eucharistia, vt Sacramentarij Arrabones.*

4 *Noui pellagiani, qui asserunt paruulos non nasci in originali, sed esse quendam morbum non morte damnandum. Zuinglius.*

5 *Noui Manichei, ex quibus Luther, Caluinus, &c. aiunt omnia euenire absoluta necessitate, & quod deus sit causa peccati effectiua, & ita bona & mala æqualiter sunt à deo per eosdem. Aiunt quod Melancton vtcunquè retrectauerit, ad Romanos.*

Marcionitæ

leret, ille eam plantabat apud Indos.

CAP. 123.

Itaquè fides cæpit illic predicari, & cũ feruore suscipi. Vndè & ante generale capitulum eiusdem ordinis minorum Tholosæ celebratum, 1532. erat iam erecta prouincia sanctæ crucis Indiarum. Item & custodia sancti euangelii in noua hispania.

Et in eo capitulo conuenerunt fratres missi eisdem partibus, qui in toto concessu enarrarunt ea, quæ dominus eorũ misterio fuisset operat⁹, quodquè deo inspirante cunctus populus illic conflueret ad baptismũ. Qui quidem fratres & voce & literis retulerũt quia cum ab initio simul destinati fuissent. 12. fratres cum præfato Reuerendodo mino legato Martino, & nauigio

Cæsarianæ

cito loco & authoritate impressoris, nilque falsius. Nam is princeps præ cæteris, Zelosus fuit & deuotus, in erigendis crucibus maximè, & adhuc nunc patent, multis in locis, etiã in Britannia. Eo anno paulus 3. fatis concessit 10. Nouemb. cum annis 15. sedisset, ætatis sue anno 82.

CAP. 138.

Iulius 3. Aretinus papa 229. Iohannes Maria nuncupatus, episcopus prenestinus, vnus ex præsidentibus in concilio tridentino deffuncto Paulo 3. designatur pontifex an. 1550. pontifex factus Iubilæum celebrat cum incidisset annus 50. Eoque anno concilium inchoatum, & aliquo tempore, intermissum pro anno sequenti indixit continuandum. A klendis Maij concilium de nouo resumptum est & sub hoc pontifice per sex sessiones continuatum.

Atque

quod eorũ nationi plurima moliretur, & multos detineret captiuos, malè eosdem tractaret & alia multa: quibus doctissimis litteris impressis satisfecit. Audiens insuper Rex Franciscus quod vicini principes, Turcusquè, & Barbarossa se se mari & terra ad arma munirent, & ipse pari modo se muniuit ne præuentus esset, Cęsariquè fuit fidelis, quandiu fuit in Affrica, nec in minimo se aduersus eum commouit. quin & solemnes supplicationes pro eo fiebant per totũ regnum. Adueniente autẽ morte Francisci Sfortiæ dominantis apud Mediolanum, suas instruxit legiones, & easdem duce admiraldo destinauit in Italiam.

CAP.

Marcionitæ Caluiniani,
aiunt cum premißis quod 6
homo necessario peccat, deo volente & impellente. Item quod nullum malum est ab homine. Item quod lex dei & eius voluntas semper contrariantur. Item quod diabolus iubẽtur mentiri à deo, in cordibus hominum, & inspiret malas cogitationes hominibus vt peccent. Caluinus & Beza has blaspemias proterue deffendebant.

Francfordienses theologi aiunt diuinam naturam, simul cum humana, in crucem mortuam & passam, & asserunt quod in abstracto natura diuina sit passa. Nam si in concreto dicerent deum & hominem passum, quia is deus est & homo sit, passus esset verè per communicationem ydiomatum, sed non tenent eo sensu vt de præcedẽtibus multis in aliquo sensu

Cæsarianæ Maiestatis delati vnus ex eisdē adhuc superstes erat, qui toti capitulo scribebat per eosdem, cuius litteræ & alia per eos narrata, prelo sunt data, & ad singulas prouincias trāsmissa. Quibus narrabāt quod in eorum aduentu quodam spiritu lenitatis & mansuetudinis pueros adulescentes conuocassent, domino volēte, vt paruuli ad ipsum venissēt. quos & instruere cęperunt in lingua latina, & etiam vulgari atquè edocere de articulis fidei, at ipsi viceuersa idiomata paruulorū didiscerunt.

Tumquè paruuli lectionem illis datam annunciabant parentibus. Et eo modo fuit fides publicata, & cordibus impressa.

Aiebant

Atque in vltima fuit suspensum, ad biennium & tandem vsque ad annum 1560. *intermissum. Et interim Iulius papa decessit. citat Rouerus quia eo anno* 1550. *In Carinthia, mense aprili, per duas horas, bonum & electum frumentum pluit ex cælo, idque in latitudine* 4. *leucarum prout etiam impreßis literis tum diffusum fuit, quo populus pro cibo vsus est.*

CAP. 139.

In anno 1551. *Bucer moritur in Anglia. Cæsar liberum commeatum singulis conceßit, pro concilio generali, Rex christianißimus Henricus neminem adhuc de suis ire permiserat. Ex ea causa quia Rex ipse in suam receperat protectionem, Octauium farnesium, quem Paulus* 3. *præfecerat ducem parmensem. At Iulius papa aiebat Parmam esse ex patrimonio ecclesiæ eam tamen renitente papa Iulio valido præsidio munierunt*

CAP. 122.

Vbi & is dominus admiraldus de Brion per Sabaudiam transmigrās Turinum & alia castra coquisiuit, & dux Sabaudiensis compulsus est fugere vltrà, & Rex ipse progreditur spe cóquirendę insubriæ ad ipsum iure hæreditario spectanctis. Verum Anthonius Lestua partem Cæsaris tenens eam valido muniuit exercitu. Et Carolus imperator Romam ingreditur. 5. Aprilis 1533. cū magno triumpho, conquerens de fracta pace a rege. quem & viribus auctus ac munitus agreditur.

CAP. 123.

Dum igitur ferueret bellum inter Cæsarem & Regem sequenti anno 1536. Franciscus delphinus cum magno desiderio moritur intoxicatus a Comite Sebastiano, vt falsus est & cóuictus,

sensu possent esse vere & catholice at non sequuntur illum sensum. Quod si in aliquo sensu aliqua præmissorum sint vera, eo tamen sensu non tenent.

Item notandum quod præmissæ assertiones damnatæ sint vt erronee, non tamen omnes vt hereticæ, vt Leo papa 10. *in bulla sua exprimit aiens. Auctoritate dei & beatorum petri & Pauli & nostra, præfatos omnes & singulos articulos seu errores tanquam respectiuè hereticos, aut scādalosos, falsos, aut piarum aurium offensiuos, vel simplicium mentium deceptiuos, & veritati catholicæ obuiantes, damnamus & reprobamus &c.*

Inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ, sub maioris excomunicationis latæ sententiæ pœna, necnon quo ad ecclesiasticos &c. eam doctrinam deffendere, prædicare, aut publicè vel occultè fauere. Ita nec libros eosdem

Aiebantquè quod in tanta frequentia & affectu, vt quilibet eorum baptisasset vltra 12.milia, & quotidie augeretur numerus credétium in domino: & aliæ lustrarentur prouinciæ,

CAP.124.

In subsequenti generali capitulo apud Niceam prouinciæ sancti Ludouici, præmissa custodia sancti euangelii erecta est in prouinciam propter ampliatum numerũ nouorum conuenturũ. Et in terra de Perou noua custodia, sed propter numerum credentium & conuentuum, in capitulo generali Vatisoletani an. 1565. fuerunt illic erectę quinquè prouincię. & in sũma in eis partibus sunt nunc 12. prouincię multiplicet dominus gentem simul & letitiam semper.

Vndè

nierunt. Et id fuit origo noui & calamitosi belli. Cæsar enim aiebat quia ex fide prestita tenebatur tueri summum pontificem, & iura ecclesiæ, & super his Rex sua legatione ad concilium insinuat se ob eam causam suos non permisisse adire concilium. Sua tamen legatione, protestatus est, se semper futurum fidelem & catholicum, prout verè fuit. Nam & lege decreuit, vt soli ecclesiastici de causa fidei iudicassent, & edictum edidit aduersus hereticos, cum effectu, vt punirentur, etiam denunciãtibus prémia largiendo.

CAP. 140.

Ea propter patres concilij Reuerendissimum cardinalem Hieronimum Verallo in legationem ad eundem Regem christianissimum destinarunt, ac eiusdem maiestati cum insigni modestia & constantia satisfaciunt & respondent.

Quorum

uictus, & tractus ac discectus à 4. equis apud Lugdunum. Vbi & eo tépore moritur dux Albanus. Rexquè dum sensit eo anno Cæsaré apud Prouinciā & Massiliam aduenturum: Magnum Magistrum Monmorentium eò mittit cū valido exercitu, & imperator aufugit in hispaniam defectu victualium. Alia tum parte Flamingi Guisiā & Peroné obsederūt, & Rex hidinum pòstmodùm expugnauit & detinuit.

CAP. 124.

Cum his Rex Scotiæ aduениens in Frāciam Magdalenam Regis filiam solemniter desponsauit, & cum honore traduxit in scotiam, quæ non tamen diu superuixit.

Vndè & secundò ipse cōtraxit cū filia domini de Guyse, relicta domini

eosdem continentes legere, asserere, vel imprimere, aut retinere, sed dare comburendos sub eadem pœna. Et subsequentes summi pōtifices eas censuras & condemnationes confirmarunt etiam concilium Tridentinum eas confirmauit & instituit,

De Schismate Angliæ.

CAP. 91.

Iam supra multis locis & sparsim est tactum de schismate isto, hic tamen per ordinem colligitur & enarratur, prout ex Fontano, Rouero, Surio, & alijs citatur, & etiam vt accepi ab illis qui fuerunt presentes ab initio & fine. In anno 1533. Rex Henricus 8. Angliæ, amore improbo illectus in quendam Aunam Boulan, eo colore quod prolem virilem ex legitima vxore non haberet.

Item

Vndè & in eo capitulo tolosano ordinatũ fuit, vt singuli ministri prouinciales hispaniarum quolibet triennio tenerẽtur dare tres aut quatuor probos patres ydoneos iuxta regulam pro eis partibus Indianis, prout aliàs fuerat promissum Cæsareę maiestati. Ita & apud terras & insulas sub rege Portugaliæ, fides quotidie annunciatur. Nam & ex duabus prouinciis Portugaliæ à.4 annis missi sunt illic simul.150. fratres franciscani. Et in tãtam messem dominus misit nouos operarios, de societate Iesu.

CAP. 108.

Ambrosius Catharinus Senensis dominicani ordinis, multa doctissima & vtilia scripsit aduersus Lutherum. precipuè affuit in concilio Tridẽtino sub Paulo tertio.

Quorum præclara oratio inseritur à Rouero, fo. 403. Qua eum affectuosissimè hortabantur, & rogabant, vt iuxta sui & præcessorum christianissimi nomen episcopos suos accedere sinat, simul & destinet legatos, ne ob priuatum negotium, intermitatur publicum ecclesiæ.

CAP. 141.

In anno 1552. *patribus assistentibus in concilio fuit hyens temperatissima, ita vt in christi natalicio, flores vernales legerentur in admirationem incolarum.* 1552. *Patres diu expectarunt protestantes, qui se venturos fingebant, & obtemperaturos, ac Cæsari fideles, at contra transigunt cum gallis & Turca, vt concilium dissipent & obruant imparatum, & ita excrescente bello, concilium turbarunt, ex discessibus patrum & intermittitur, vt in 6. sessione sub Iulio.*

ni de Longue ville. quæ ex eo Rege filiã habuit, quæ nupsit Frãcisco filio Henrici Regis, nec prolem habuit & tandem in Scotiam reuersa alteri nupsit.

CAP. 125.

In anno. 1538. mense Mayo Cæsar & Rex Christianissimus cõuenerũt apud Niceã Pauli summi Pontificis interuentu, & inierũt treugas ad decẽnium, dumquè pontifex per mare abiret, & eum deduceret imperator, vale dicens Regi ait se iterum allocuturum eundem, quod & fecit rediens ad Vrbem d'Aguemorte.

Vbi & colloquentes astante etiam regina sorore Cæsaris firmam & finitam pacem inierunt.

CAP.

Item præcipuè ex voto quorundam suasus, quia eius legitima vxor Catherina, suo fratri deffuncto desponsata fuisset, absquè tamen consummatione matrimonij propter subitam mortem eiusdem, & papa Clemente 7. dispensante, eidem Henrico fuisset pòst modùm coniuncta. Illi nihilominus suadebant inualidis rationibus, quod non èsset ipsius vxor legitima. Priori ratione, ex dicto beati Iohannis Baptistæ, Marci 6. non licet tibi habere vxorem fratris tui. At clarum est quod loquebatur de fratre viuente, & de vxore rapta & absquè vlla auctoritate detenta.

Hæc verò fuit legittima cum dispensatione, & solemnitate ecclesiæ, fratreque iam defuncto. Item altera ratione ex 18. Leuitici. Vxorem fratris sui nullus accipiat, & turpitudinem fratris tui non reuelabis. At certum quod id

Ambrosi⁹ Pelargus seu storck etiam dominicanus, scripsit aduersus Sacramentarios Oecolampadianos, Anabaptistas, yconomachos , & alios huius farinę, fuit adhuc superstes in anno 1546.
Augustinus Stencus. Eugubinus canonicus regularis scripsit aduersus Luteranos sub Carolo quinto.

CAP. 126.

Bartholomeus Latomus scripsit de dispensatione sacræ Eucharistiæ , & de cœlibatu sacerdotũ & alla multa sub Carolo 5.
Henricus. 5. Rex Angliæ scripsit aduersus Lutherum ad Leonem papã & Luther cum furia pòstmodùm respõdit, & Ekius pro eo Rege satisfecit. At Luther quadã epistola ad eundem placare nitebatur , & ad suam alicere partem.

Cui

CAP. 142.

Eo anno 1552. Alemania mala pœnè infinita perpessa est, ab his qui gloriabantur se ipsius Zelare restaurationem. Prædicantes ab eis restituuntur, Renouatur bellum Zuinglianorum , & Caluinistarum, & Lutheranorum, ex quodam libro Vvesphalij , cui & Caluinus, mira contentione respondit. Tum tamẽ Methis , Galli libros hereticorum ex suis singulis domibus perquirunt , & palam per manum tortoris faciunt concremari. Item & apud Lugdunum iussu eiusdem Regis cõbusti sunt 9. heretici, nonobstante suplicatione Bernatum.

CAP. 143.

Rex Edoardus in Anglia moritur in anno 1542. Cui maria eiusdem , & Catherinæ deffunctæ, filia successit. Opere potius diuino quam humano.

Et

CAP. 126.

In anno 1539. obiit domina imperatrix, & eo an. imperator ex hiſpania ad Gaudāſes & Flamingos proficiſcēs trāſiit per Frāciam, & Luteriam vbiquè honorificè receptus, & deductus. tum ſperabatur in eo tranſitu & honneſta receptione, pacem eſſe perpetuò firmatam, ac ſecus euenit. Cæſarquè dum per Galliam ad ſuos Gaudanſes vt cumquè rebelles peruenisſet, eiſdem domitis, & magnis ſuppliciis cōſtitutis communi edixit decreto & inhibuit, nequis in ſuis ditionibus libros ſuſpectos habere, retinere, vendere, aut quouiſmodo vti auſus eſſet, preſertim Lutheri, hus, Oecolampadii, zuinglii, Melanthonis, Pomerani & huiuſmodi, qui aduerſū Criſti eccleſiam, & ſanctos patres ſcripſiſſent.

id erat purum legale, ne vt tale obligatorium. Quin potius ex eo tanquam legali, fuiſſet aſtrictus eam accipere, vt ſuſcitaret ſemen fratri deffuncto ex deut. 25. Et quanquam hæc nil concluderant, in ea nihilominus materia complacente, facile fuit virum, alioquin doctum & Zeloſum in ſcrupulū inijcere, prout ſenſus & cogitatio hominis prona ſunt ad malum gen. 8. Quidam etiam legatus in eo Regno, huic rei plurimū fauebat, & multa innouabat in deterius.

CAP. 92.

Rex tamen ex decentia & grauitate ſtatus voluit cum concilio & grauitate procedere expoſcens opinionem plurium vniuerſitatum, cum muneribus, vt aiebant, & etiam auctoritatem ſummi pontificis. Verum ipſe pōtifex ſuper diſpenſatione iam ab

Cui & Rex propria epistola ad eundem cum modestia & grauitate regia doctisime respondit, suos impugnando errores. & hanc habeo doctissimam vtiquè.
Sed & ducibus Saxoniȩ scripsit super erroribus ipsius, ac presumptione & irreuerentia, ad regalem majestatem. qui & suis scriptis satisfecerũt precipuè bonus dux Georgius. De his multa in Fontano.

CAP. 127.

Ioannes ficher episcopus Ronfensis, scripsit contra errores Lutheri ordine quo, in bulla Leonis Papæ condemnantur.
Item sacri sacerdotii deffensionem aduersus eũdem, & equidem doctissimè. Item & cõtra Oecolempadium, de sacra Eucharistia: obiit martir pro fidei deffensione, vt & Thomas Maurus

Et id in vltimis ordinarat, ex consilio & assensu procerum vt iam supra. Quæ & in breui cultum diuinum restituit, profligatis & proscriptis repugnantibus, ducemquè Nortembricum, ob tyrannidem iußit excapitari, qui desceßit verus pœnitens & fidelis. Religiososquè & ecclesiasticos antè expulsos reuocauit.
Liberauit etiam episcopos detentos, & dominum ducem de Nortfole. Recepit legatum apostolicum dominum cardinalem reginaldum pol. etiam communi voce Regni. A quo supplices fuerunt absoluti omnes, & reconciliati ecclesiæ. Et sectarij diuersi ob zelum sanctißimæ reginæ ad diuersas partes auffugerunt ex Regno.

CAP.

CAP. 127.

De Algerio.

Dum Cæsar sensit Turcam Hungariam & Austriam inuasisse, vt ad Germaniam perueniret Comitia imperialia indixit apud Ratisponam, vt tractaretur de concordia Religionis, at nil potuit cum pace concludi. Et cum à parte Hispaniarum querimoniæ ad ipsum peruenissent, quod ex Algerio plurimum grauarentur à quodam apostata Christiano magna extructa classe illuc nauigauit, tempore hyemali & contrario, & dissuadente summo pontifice.

Vndè cum grandi periculo & naufragio ac ruina suorum compulsus est, ad propria redire in anno 1541.

CAP.

ab eo data, & super solicitatione Cæsaris nepotis eiusdem, ex matre sororis huius Reginæ, diuortium vetuit sub anathemate.

Tum Rex excandescens in Pontificem summum, semetipsum proposito edicto supremum ecclesiæ Anglicanæ caput declarauit vetans sub interminatione mortis ne quis in ea authoritate papam agnosceret. Benè tamen fatebatur papam esse pontificem diœcesis Romane, sed non vniuersalis ecclesiæ. Nec cum blaspemia vt heretici, quod sit sedes sathanæ aut huiusmodi. Et eam annam traduxit solenniter vt Reginam, propria expulsa vxore, ex qua Mariam filiam iam nubilem habebat. Quã & compellere voluit vt iuri ac successione Regni cederet.

CAP.

rus sub eo Hērico 8.1535.

CAP. 128.

Thomas maurus eognominatus Rosee, cancellarius Angliæ, doctè pariter scripsit contra Lutherum, ipsius mandatia, furias, blasphenias, arrogantias, & imprecationes manifestando & confutando.

Hic pariter patitut pro tuitione fidei. Et pia est compassio filiæ ipsius in morte eiusdem, vt Fontanus, Surius, & alii enarrant.

CAP. 129.

Natalis Beda doctor parisiensis, decanus vniuersitatis multa composuit aduersus Erasmum, Fabrum & alios nōnulos. fuit magnus zelator pro fide, sub Clemente .7. & Paulo.3. ac sub Francisco Rege primo, sub quo obiit in monte Tūba. Magister Hieronim⁹ ab hangesto doctor paresiensis, multa docta scripsit

CAP. 144.

Legati imperatoris, concluserunt matrimonium inter Philippum Regem & Mariam Reginam. Et Iulio sequenti peruenit ipse in Angliam, & nuptiæ cum triumpho celebrantur. In sequenti octobri palam, ecclesiæ reconciliantur a domino legato, vt iam super Carolo 5. Iulius autem papa cum sedisset annis quinque moritur 23. Martij 1555.

CAP. 145.

Marcellus, ceruinus cardinalis sanctæ crucis in Hierusalem, vnus ex præsidentibus in concilio Tridentino, omnium fere suffragijs eligitur papa 230. 5. Idus aprilis 1555. & postridiè coronatur, retento Marcello. At proh dolor 22. die sequente deserit præsens seculum, indignum forsam tanti viri regimine.

Et

CAP. 128.

In anno. 1540. cœpit bellum repululare inter Cæsarem & christianissimum regem, nec reperitur causa plenè expressa. Rouerus super anno ipso, citat quod Dux Cleuiensis Geldriæ ducatum contra Cæsaris voluntatem sibi vendicarat, & cum non posset cum eo, in pace recóciliari, fœderatur cum rege Fráco, neglecto Cæsare, etiam sperans filiã Regis Nauarræ neptem ex sorore obtinere spósam pro duce Iuliacensi : et super his fuit fomes bellorum.

CAP. 129.

Rex Angliæ Annam coniugem, filiam ducis Cliuiensis iam defuncti repudiat, in eo an. 1541. aut præcedẽti. Et Thomam cromelium Lutherismi inprimis studiosũ, quem ex infimo loco ad summam euexerat dignitaté

Intrusio Lutheranismi.

CAP. 93.

In anno autem 1535. cum abissus in deterius inuoraret abyssum: vt pontifici summo redderet talionem, sectam Lutheri quam prius libris & scriptis doctissimè improbarat, subrepere permisit per totum Regnũ. Et singulos catholicos fidei assertores, aut qui eius diuortio contradicerent cœpit prosequi Font. lib. 14. fo. 184. Rouerus fo. 265. Mandauit insuper isdem Rex sub pœnis proscriptionis, & mortis ne quis reclamet, vel obmurmuret de præmissis, aut ne aliud ab eo ecclesie Anglicane caput agnoscat & tandem extorsit à singulis vt id sub iureiurando firment & fateantur. Et in ea causa Thomas morus cancellarius & sanctus Archiepiscopus Roffensis, Iohonnes ficher, & multi sancti Carthusiani, & minoritani de obseruantia, paßi sunt

ſcripſit in ſententiis humanis, & in ſententias, eſto non omnia ſint prelo data.

CAP. 130.

Bernardinus Luxemburgus dominicanus, prior Colonienſis ſcripſit cathalogum hæreticorum in cuius calce Lutherũ annumerauit claruit ſub Carolo. 5. circa. 1531.

Brigida ſancta vidua aſſueta diuino colloquio, miraculis & ſpiritu prophetico, inſtituit religionem ſui nominis, & ſcripſit inſigne opus de prophetiis & reuelationibus. Claruit in Suida & Romę circa hæc tempora.

Calixtus Placentinus canonic⁹ regularis ſcripſit aduerſus Lutherũ de libero arbitrio, & de neceſſitate bonorum operum.

CAP.

Et ita eodem anno mundus duobus clarus luminaribus deſtituitur, eo videlicet, & Iulio 3.

CAP. 146.

Paulus 4. antè dictus Petrus Carapha cardinalis Theatinus eligitur papa 231. in eo anno 1555. ingreſſus iam annum 79. initio ſuæ adminiſtrationis indixit vt ſupplicationes fierent triduanæ, cum ieiunio, & oratione, eleemoſinis, & ſacræ Euchariſtiæ preceptione, in dominica ſequenti, pro pace & reconciliatione principum chriſtianorum. Sequutaquè eſt quædam fœderatio inter chriſtianiſſimum Regem, & Hyſpaniarum Regem, verum fuit vtcunquè diſſipata propter Marcum Columnam.

CAP.

gnitatem iussit capite plecti. Catharinamquè Hauardiam ducis Nortūbriç ex fratre neptem desponsauit,

CAP.130.

Conquerente itaquè Christianissimo Rege de suis legatis violatis, cum nec vlla fieret satisfactio, ipse in mense Iunio accerbioribus verbis bellum denunciat Cæsari. Vndè ab anno 1544. durissimo & continuo bello concertarūt in Belgis, Picardia, Landricio, Luxemburgo, & in Pedemotanis: cūctus popul⁹ bellis oppressus erat suis fortè demeritis. In anno. 1543. Cæsar Philippum filium vnicum constituit Hispaniarum Regem data illi Maria Portugaliæ filia in coniugem, quę obijt in dolore partus 1545.

CAP.

sunt crudele martirium, & rapinam ac spoliationem omnium bonorum, premissi patres, Fontanus & Rouerus, ac Surius, hæc expressius narrant.

CAP. 94.

Cum igitur Henricus Rex eam Catherinam 20. annis aut circa legitimam habuisset vxorem, ipsa post repudium habitauit patienter, & cum paucis famulantibus in quodam castro betfort, malè sano. Et in præmisso anno 1535. decidit in infirmitatem. Rex vero per quosdam nobiles eam salutauit. Cui ipsa per famulam scripsit forma sequenti. Domine ac charissimè coniunx, nunc instante morti hora, michi curæ fuit ex charitate, de salute animæ vos exhortari spreto corporis amore, ob quem in miseriam me eiecistis. Verùm id in Christo Iesu, vobis remitto, exorans altissimum vt ipse vobis remittere dignetur.

Recommandans

CAP.131.

Córadus colum domini canus etiam prior conuentus coloniensis, scripsit aduersus epitalaphium Lutheri, & alia quã plura obiit. 1536. Magister Ioannes maioris scotus, doctor parisiensis, docte scripsit super sententias, in Matheum, & in scientiis humanis circa 1516

CAP.132.

Desiderius Erasmus ex opido Rotherodano Hollandiæ, rei litterariæ instaurator studiosissimus & nominatissimus, plurima scripsit aduersus Lutherum, & Luther in aliquibus respondit. Efferebatur passionibus si quis eum nomine læsisset, volens nihilominus equanimiter sufferri, quidquid in alium taxasset. scripsit docta quædam & vtilia & alia minus. Ita (ait Fontanus) vt fuerit quasi Ianus bifrons. Obiit Basileæ 1536.

CAP. 147.

Eo etiam anno Theodozius beza pridem licentiatus apud Lutetiam, qui & Simoniacè venditis beneficijs transierat ad Caluinum, se transtulit ad Henricum Palatinum, iam Lutheranismum amplexantem, qui et plurima commouit, & mira fuit concertatio inter sectarios, Lutheranos, sacramentorios, Zuinglianos, & huiusmodi. qui nec habent spiritum vnionis. Vndè Ferdinandus nullum potuit ab eis obtinere auxilium contra Turcam, nisi eorum sectam permittat. Nec tamen is Carolus eisdem acquieuit, iuste sperãs in domino. Et habuit victoriam.

CAP. 148.

Quedam reproba mulier in regno poloniæ, cupiditate cõmercij, sacrosanctam Eucharistiam, quam inconfessa susceperat in paschate, ad quendam Iudeum detulit. Quam cum suis in eorum synagoga pugionibus confodiunt

CAP.131.

Tandem Cęſar cum exercitu in Gallias eſt profectus deuicto Caſtro Ligniaco, & ſancti deſiderii , Catalauno prętermiſso , & ſuperato Caſtrotheodorico , penè vſqnè Meldunum peruenit. & Rex etiam ab Anglis apud boloniā oprimebatur At initio belli inumera cō quiſiein Luxemburgo, Belgis & aliis locis. Vndè & Varius euentus belli. Tendem nutu diuino pax illic eoncluſa eſt ſolicitāte plurimum quodam probo dominicani ordinis & proclamata fuit 24.ſeptembris. 1546.

CAP.132

Cum in coloquio apud Ratiſponam 1549.à Cæſare indito,proteſtantes nec comparere vellent nec minus parere niſi pro voto ſuo. Imperator facta iam pace cū Rege Frāciſco ſimul & cū Anglo,inducias etiā

Recommandās vobis filiam noſtram in amore paterno, & famulas,proteſtanſquè nullum præter vos deſiderare in oculis meis , vale dico. Et his in verbis expirauit. Surius hæc citat fo. 169.

De infælicitate in ſuis matrimonijs.

CAP. 95.

Dehinc Henricus ipſe in ſuis matrimonijs diuino nutu fuit infælix. Ea enim Anna Boullan Regia dignitate exaltata , cum filiam tantum peperiſſet,cupiens prolem virilem obtinere , ſeipſam proſtituit, etiam cum proprio fratre & alijs. Vndè & conuicta,à proprio patre Bolennio , iuſſu Regis morti adiudicatur,relicta ex eodem Rege, vnica filia Elizabetha,quæ nunc regnat.

Tertiam

Obiit Basileæ 1536.
Francisc⁹ knaial⁹ minori ta scripsit in eũm Erasmum, satisfaciens suis inuectionibus in religiosos: qui & ipse Erasmus, spreta religione canonicorum regularium, quã professus fuerat], exiuerat ab eadem.
Eduardus leus Anglus etiam scripsit annotationes in eundem, vt Beda & alii nonnuli.

CAP. 123.

Franciscus Titelmonus hassèlẽsis ordinis minorum obseruantissimus quàm plura docta atq; deuota scripsit apud Louanum, In psalterium, in Iob, in Paulum, in Matheum, & Ioannem. Similiter in Dialectica & philosophia, cuius opera in magno precio habentur. fuit contemporaneus eiusdem Erasmi.

Franciscus

confodiunt. At ex ea in horrorem blasphemiæ, sanguinem emisit distillantem vt aliàs apud Lutetiam, & apparuit cruenta vndè sanguinem in vitreum calicem colegèrunt, & nutu diuino scelus patuit.
Requè comperta & confessa, ex mandato Sigismundi Regis ipsa cum Iudæo & participibus exuritur. Factumquè huius improbæ mulieris plurimum contulit aduersus eos qui illic contendebant sub vtraquè specie, ac si in christi corpore sub hostia non sit verus sanguis, ea enim de causa lippomanus episcopus Veronen. erat tum illic destinatus legatus. Eo Anno Dauid Georgius transijt ad Basileam & illic moritur, vt de ipso super Luthero.

CAP.

obtinuit à Turca. Et tũ ratus est eorũdem protestantium rebelliones & seditiones non vltrà ferendas, aut tollerendas esse. Eum etiá, summo pontifice, ad id, incitante.

CAP. 133.

Ea propter Saxonem & Lantgrauium reos læsæ maiestatis ac sediosos proscripsit. Qui indè furentes, bellum suis litteris eidem denunciant, putatiuum Cęsarem nũcupantes, & Romani Antichristi fautorem. Qui & collectis vndiquaquè copiis, etiam vltra sex milia pugnatorum ipsum agrediuntur. Qui & confisus in domino ac collectis viribus à summo pontifice, Italis & Hispanis, vertuosè & magnanimiter restitit, & eosdem protestantes fugauit, & deuicit ducem, qué vviterbergensibus facultatibus

Tertiam habuit vxorem, filiam ducis à Sommerset, ex qua habuit Eduardum, qui post eum regnauit, & in partu eiusdem ipsa decesßit, fidelis semper & catholica, quæ & pœnè Regem conuerterat. Quartam habuit filiam ducis Iulliacen. quam & cum probro reiecit. Thomamquè cromelium magna gloria in Lutheranismo elatum, fauentem eidem qui & suo medio procurarat mortem domini Roffensis, & domini Thomæ mori, iusßit capite plecti. Quintam habuit vxorem Catherinam hauard, quàm desponsauit repudiando sororem ducis Cleuien. filiam Iulliacen. ducis. Et hanc hauardam accusauit, de adulterio cum quibusdam dominis de Culpen & durã: eamquè morti adiudicauit, fuerat neptis ex fratre ducis Nortumbriæ. Sextam habuit Catharinam pariæ viduam.

francifcus vatalus, hæbraicæ linguæ profeffor Regius apud Luthetiam, fcripfit in Pantalenum Moifis, & alia quędam circa hæc tempora, nam & eum agnoui. Fredericus Nanfea, epifcopus Viennæ Auftrię, hicquè fcripfit Homelias fermones, & alia plura, etiam aduerfus inimicos fidei huius tēporis. Francifcus de Offima bethicus exordine minorum fcripfit vtiles fermones fuper euangeliis totius anni, ydiomate latino, & etiam hifpanico. 1532.

Gafpar fagerus minorita, docta fcripfit aduerfus Lutheranos, vt de matrimonii indiffolubilitate, & de facrificio miffæ. Vitus amerbachius ex Lutherano effectꝰ fidelis, vt Vvicelius, adherens domino Ioanni Ekio,

CAP. 149.

Fuit colloquiũ apud Vvormatiam inter fideles et confeßioniftas, & nil inde nifi contentio inter Zuinglianos, Caluiniftas, & Lutheranos quoque fuit. Zuingliani fugitiui ex Anglia fcripferunt librum fub nomine Martirij fuorum, qui pro fuis delictis paßi fuerãt in Anglia, nec mirum cum quidam Cayniftæ, coluerint Cain, datham & Abiron, vt citant Epyphanius, ireneus & Auguftinus. Occifis & fubmerfis innumeris, captiuis atque detentis 800. *aut mille, cæteri fuis nauibus fuga faluantur.*

CAP. 150.

In anno 1558. *Carolus ceffit imperio, & fequenti Septembri moritur, & regina Angliæ, ac cardinalis Polus. Mofcouitæ apud liconiam, & milites teutonici, qui a militia chrifti et fide deffecerant ad Lutherum ftragem & tyrannidem exercuerunt.*

Tunc

bus exuit. Ioannem Fredericum Saxonē & Philipum Lãtgrauium hasciȩ detinuit captiuos, & eosdem cum ciuitatibus Argentoratensi, Vlmensi & aliis multauit, vt de iure.

Et ita permansit victoriosus triumphator. quã quam in initio colectis iam viribus multo essēt eo fortiores. Nec mirũ, nã bellabat domini bella & eo casu dominus semper suis affuit, vt clarè potest deduci.

CAP. 134.

Hi protestantes, eo bello subsidia à Rege franco, & à Henrico multoties postularunt, nec obtinuerunt. Verùm laudãda Christianissimi fidelitas, qui nec memor prȩteritorum aut vlla spe, conuenit præmissis.

Simul & in Anglo constantia qui non adhæsit eorum erroribus.

Eo

CAP. 96.

De subsequentibus miserijs eiusdem Regis.

Rex ipse a miseria in miseriam semper prolapsus est. Sua enim permissione, omnia pænè loca sacra prophanata sunt, & Regnum illud florētissimum in summam miseriam prolapsum. Ossa etiam beati Thomæ martiris Archiepiscopi Cantuarien. mirifice ornata & miraculis clara redegit in cineres, eo colore quod Regni fuisset proditor. Rouerus fo. 294.

Qui quidem Rex, etsi ea tollerasset & fædus quoddam inijsset cum protestantibus, re tamen ipsa aduersæ erat opinionis.

De

CAP. 134.

Georgius Vvicellius omni lingua peritissim⁹, atquè doctus, Citat Fõtanus, quia primùm Luthero adhesit, sed ex sacris scriptis & doctoribus veritatem agnoscẽs, desipuit. qua ex causa diu fuit ab eo Luthero detentus apud Saxones semper in fide constans. Qui & liberatus plurima pro fidei defẽsione edidit & scripsit, ad finẽ vsquè semper orthodoxus.

Dominus ac magister Groperus, doctor canonicus ecclesiæ Coloniẽsis, sanctum edidit apologeticum, (quod sacræ Cæsareæ maiestati dedicauit) aduersus doctrinam Buceri, & eius vocationem ab Hermano archiepiscopo Coloniensi. 1545. Vt Rouerus de his ample tractat. Quin & multa alia strenuè fecit & docuit.

CAP.

Tunc per franciam insurrexit bellum Caluinistarum, qui iam suas hereses per secreta & nocturna conuenticula serebant. At Rex non consternatus animo à bello exteriori vltra 300. apud Lutetiam de nocte pro suis cerimonijs conclusos, capi, & detineri fecit, e quibus multi debite puniuntur. CAP. 151.

At pro numere vt pie creditur dominus victoriam eidem Regi concessit, dum dux Guisianus Calesium victoriose cepit ac detinuit initio anni 1558.

Angli substituere Elizabetham Reginam Angliæ in locum demortuæ, sororis regis, in anno præcedenti. Hæcque statim profligauit religionem catholicam ex regno. Zuinglianismum cum Caluinisto confuse serens. Ymagines tamen crucifixi & deipare virginis, in suo retinuit oratorio. idquè anno 1559. *Et in Scotia eisdem etiã erroribus à veritate*

Eo anno.1547. prefatus Rex Christianissimus franciscus diem clausit extremum anno. 33. sui Regni, idquè vltima Martii. Is fidelis fuit & catholicus bonarum literarum amator & studio sus. Isquè Rex Franciscus celebri pompa sepelitur apud sanctum Dionisium 14. Maij cū duobus filiis defunctis iā & aromatibus conditis. Cui Henricus filius succepta, ab eo in morte, paterna benedictione & exhortatione successit, Rex inunctus, ac 26. Iulii apud sanctum dionisium, cum exultatione coronatus.

CAP. 135.

Cæsar iterum coactis comitiis apud Augustā sub finē Iulii conuenit illuc cum Saxone captiuo: & proposuit conditiones pacis ac reconciliationis Lautgranij, pro quo instantissimè deprecatur,

De parlamento & sanctis decretis ipsius.

CAP. 97.

Vndè & in anno 1540. cum Lutherani indies confluerent in Regnum suum, & essent in dissentione dogmatum, ea causa conuentum seu parlamentum episcoporum & Regni præfectorum cōuocauit in quo omnium consensu hæc decreta sunt, vt nec quisquā ea nisi sub commeritis supplicys ausit dicto vel facto impugnare. Rouerus fol. 302. Primo sub panis & vini specie verum ac naturale corpus Christi & sanguinem contineri. 2. Et à consecratione non iam permanere panis vinique substantiam. 3. Nec ad salutem esse necessarium vtriusque specie sumptionem. 4. Quod Christus sub vtraquè specie sit præsens. 5. Sacerdotes matrimonium non debere contrahere. 6. Votum castitatis & missæ sacrum retinendum. 7. Secretam

CAPI.135.

Ioannes ferus francisca nus seu minorita doctor atquè concionator Maguntinus scripsit in Ioannem, Matheum, & priorem Iohannis epistolam circa. 1536. usq; 1550. Ioannes hochstratus, dominicanus, prior Coloniensis scripsit ad uersus hereticos, & obiit. 1527.

CAP. 136.

Ioānes fabri germanus Episcopus Viennensis scripsit aduersus Lutherum, Anabaptistas, & hereticos sui temporis, qui & recollegit infinitas penè contradictiones ex operibus Lutheri Gasparus kmarus Valensis in Saxonia laicus scripsit tabulam apensisilem de contradictionibus eiusdem Lutheri, quas Cocleus apposuit in fine libri qui dicitur septiceps.

Ioannes

veritate declinantes adheserunt.

CAP. 152.

Paulus conspiciens dispendium imminens toti ecclesia, ob bellum inter christianißimum regem & Philippum. Ter & quater, Iubilæum & solemnes supplicationes ordinauit fiendas, quatenus humili & contrito corde deprecaretur altissimus, pro bono pacis, anno tamen 1559. *At ne forsam eidem potuisset obyci, ut regi Ioram, quid tibi & paci, cum ipse belli initium præbuisset. Idcirco ipse primum placans diuinam offensam, quosdā paci minus fauentes expulit ex curia sua, etiam nepotes.*

CAP. 153.

Ex quibus cardinales Carapha, dux palcamos, & marchio bellemontanus, et eos officio præfecturæ destituit. Vectigalia census & alia grauamenta recenter imposita, saccosque sordidos curtisanorum tulit.

Symoniacos

deprecatur, nec plenam obtinuerunt libertatem sed promissionem Sigismundus Rex Poloniæ moritur cum graui damno ecclesiæ. Nā ab ipsius obitu, sectæ Nestorianorum, & Arrianorū illic repulularūt habuit filium etiam nonomine Sigismundum successorem fidelem. Is cum rogaretur de fide & nouo euangelico respondit more patrum non ipsius esse negotiū sed ecclesiæ.

CAP. 136

Carolus igitur id mandatum edi iussit quod dicitur interim vt iam super Paulo. Et in Augustanis comitiis Mauricium ducem in electorem vice Saxonis creauit ciuitates protestantium compulit ad fidē, & de confessionistis.

CAP.

cretum illam, & quæ ad aurem exomolegestin peccatorum siue confessionem esse vtilem & necessariam in fine cuiuslibet intelligendum diffinimus & credimus. Si qui vero his diuersum traderent, vel attemptarēt, omnes hereticorum instar igni cremandos, & omnes eorum facultates vt maiestatis reorum in ius Regni fiscatis concessisse. Et ab eo tempore Rex ipse multos hereticos exuri fecit.

CAP. 96.

In anno 1547. sub fine Ianuarij, Rex ipse Henricus moritur anno 40. sui Regni. Rex etiam Christianissimus Franciscus, vltima Martij eiusdem anni. Et Luther anno præcedenti. Isquè Rex Henricus in extremis declarauit Eduardum ex 3. vxore filia ducis Sommerset natū, suum successorem & vere legitimū vti erat. Nam Catharina prima vxor erat iam desfuncta dum contraxit cum matre ipsius. Item

Ioãnes Dauentria mini ster prouincialis Colo niensis ordinis minorũ, scripsit exegesim absolutissimam errorũ & mã daciorum, quæ sunt in confessione Lutherana, & in apologia.1535.

Ioannes Huldaric basiliensis dominicanus, Ioannes lanspergius carthusian⁹ Ioannes Pesselinus& Ioannes Tauler⁹ etiã dominicani,his temporibus scripserunt.

CAP.137.

Matheus aulæ Regiæ, sanctus monachus & sanctæ doctrinæ,qui & sæpius disputauit cum Ioanne hus,scripsit super sententias,in Matheum,& psalterium.

Olimpus episcopus, hispanus,scripsit de libero arbitrio,quod culpa ab eo sit,nõ à creatore, vel natura.

Symoniacos concubinarios, effœminatos, & Iudeorum commercia ex vrbe profligauit,ac alia religionis offendicula, vt citant Rouerus,& tum communi fama fuit vulgatum. Vndè & dominus pijs suorum fletibus flexus, concessit vt sub initio veris fuerint conuentus consultißimorum principum, apud Cambresium 3. aprilis,pro ineunda pace. Quæ & nutu diuino, sanctissimo fœdere & equis conditionibus eenclusa est, eo fœdere quo vix maiori. Nam & catholicus Rex Hyspanns, coniugium inijt cum primo genita, Regis christianissimi Elizabeta. Item dux sabaudiæ, pedemontanus, princeps, Margaretam Hẽrici Regis sororem duxit vxorem cum conditionibus pacis quas citat Rouerus.

CAP.

Petrus

CAP.137.

In anno.1549. pro-Rex Angliæ Bucero euocato fidem à Regno profligauit. Philippus Hispaniarum Rex Bruxellam ac partes Flandriæ accedens recipitur cum triumpho. Magdeburgenses qui primi Lutheri errores amplexati fuerant dum pertinaces continuè, & in deterius essent, proscribuntur à Cæsare. Stephanus episcopus Vinctoniēsis in Anglia, vice-Regi profide se oponens carceri mancipatur.

CAP.138.

Rex Franciæ Henricus in ea commotione quidquid Angli in agro boloniensi conquisierāt resumpsit. Et misso milite in Scotiam Anglos hic abegit. Et Iacobi regis Scotiæ vnica filia & Regina, aducitur in Frāciam Delphino despondenda.

Dux

Item declarauit, Mariam filiam ipsius et Catharinæ prioris vxoris, post Eduardum succedere debere. Et post Elizabetham, & id assensu & opinione procerum sui Regni atque concilij. Qui & omnes successiuè regnarunt absq; prole. Eduardus igitur pupillus, post mortem Henrici patris successit eidem sub regimine & tutela domini de Sommerset auunculi eiusdem. bellum quadam ex causa tum oritur cum Scotis & Anglis. Vbi dux ipse præualuit, Scotis plurimum afflictis. Qui & in reditu cœpit sanctorū ymagines per totam Angliam prosternere & infringere, prophanando sacra loca.

Item & connubia permittere sacerdotibus. Item & interdicere missæ sacrificium, & vniuersaliter sectam Lutheri introducere, & sacacium. Dominus Stephanus episcopus Vvinctonien. Regni cancellarius

his

Perrus broeruenna carthusianus docta etiam scripsit. Fredericus Staphilus latina & græca lingua doctus, fuit multo tempore discipulus Lutheri, & Melanctonis. qui & illuminatus, & ad fidem conuersus, eorum imposturas suis scriptis detexit, & signāter cuiusdā Smimdelini. Affuit Luthero dum cōiurauit demoné, in quadam obsessa. qui & in eum insurrexit, & hic dedit illi securim vt infringere posset ostium, prout iam super Paulo tertio.

CAP. 138.

Canones concilii prouincialis Coloniensis & Enchiridion Christianę institutionis ex eodē concilio, quo Hermanus archiepiscopus præsedit adhuc catholicus. Item entididagniata seu propugnatio eorūdē dominorum canonicorum aduersus

CAP. 154.

In eo anno 1559. super tanta mutatione religionis, in Anglia apparuerunt ymagines sanctæ crucis impressæ in corde trunci vnius, fagi effractæ à vento quarum vna erat quantitatis vnius pedis, quæ plurimū splendebat, vt ait Surius fo 332. Eoque anno sanctissimus dominus Paulus 4. moritur 18. August. cum sedisset annis pœnè 4. 1559. Rouerus in eo fuit.

CAP. 155.

Pius 4. Iohannes Angelus de medicis mediolanen. eligitur papa 232. Ianuarij 2. in anno 1560. hic statim studuit vt concilium ab anno 1552. sub Iulio suspensum 3. denuo conuocaretur, & eo primo anno 1560. bullam solennem dedit, super conuocatione eiusdem concilij, ad sacratissimam diem paschæ anni sequentis.

Quod

Dux Vindictoniensis filiam Regis Nauarræ duxit vxorem, quam Cliuiensis dux optarat. Pro-Rex Angliæ proprium fratrem capite plecti iussit.

CAP. 139.

Pro-Rex Siciliæ collectis copijs ac militib^9 ex Sicilia & Neapoli, cum florẽtinis, Genuensibus & Rhodianis Dragutiũ quẽdam Archipiratam oras maris tyreni, & insulas balneares depopulantem insequitur, atquè vrbem Africam ad quam confugerat obsedit, & cum magna præda captiuorum etiam Iudeorũ cœpit, & detinuit. Et ab ea forsam ea regio dicitur Africa. Is tamẽ ad Turcam refugiẽs ad nouum prælium ipsum incitauit.

CAP.

his se ingenue opponens carceri mancipatur, vbi & detentus fuit vsque ad tempus Mariæ Reginæ. Ipse scripsit & edidit singulare opus de sacramento Eucharistiæ. In anno 1549. *prorex Angliæ dux à Sommerset, proprium fratrem Thomam semer admiraldum regni iußit capite plecti, quadam leui suspitione, eidem imponẽs, quod ambiret regni gubernaculum. Item & Bucerum et alios eiusdem farinæ conuocauit, vt fidem à regno exularet. Eo anno Regina franciæ Catherina de medicis sacratur & coronatur. Et Angli quicquid nacti fuerant in agro Bolonien. amiserunt. Et qui Boloniã proditorie dederat supplicio capitis plectitur. Rex item franciæ Henricus, missis claßibus in Scotiam, Anglos hinc magna clade abegit: atque Mariam vnicam filiam Scotiæ regis deffuncti, in Galliam delphino*

aduersus quandam librum, ab eo Hermano editum sub nomine reformationis, & eorum sententia super vocatione Buceri per eundem cum à fide dicessit. Atquè pòst modùm his dominis canonicis instantibus & maximè domino Gropero, á sede & officio ac dignitate meritò destituitur auctoritate papali & Cæsarea. Bartholomeus chasseneus heduensis edidit insigne opus, quod dicitur cathologus gloriæ mundi circa annum 1527.

Ioannes Brunderius dominicanus compendiũ dissidii hæreticorum, atquè Theologorum edidit 1539. & compendium rerum theologicarum, 1561. Guillot porcher, opusculum editum ab innominato authore aduersus errores Lutheri. 1559.

Quod fuit cõtinuatum sub eodem per sex sessiones, & conclusum atque finitum anno 1563. *Proquè anno* 1561. *Iurgia continuantur inter sectarios & continuè augebant blasphemias.*

CAP. 156.

In anno 1562. *Caluinistæ super Iuuenili ætate Regis Caroli, mirandis seditionibus, seductis quibusdam principibus apud Lutetiam & per totum regnum maximas tyrannides exercuerunt, præcipuè parisijs die beati Iohannis euangelistæ, per ecclesias & loca singula discurrentes. Primum edictum. Vndè & Ianuario, pro his sedandis tumultibus, latum fuit edictum, vt permiterentur concionari & baptisare suo modo, extra vrbes tantum, nec eisdem liceret erigere ecclesias. Idque non approbando duas religiones, sed ad tempus permittendo.* quin

CAP. 140.

Imperator tamen ob præsidii difficultatē eā vrbem vsquè ad solum deleuit. At Surius quia Cæsar in Comitiis Augustanis, tentauit etiam cum fratre ferdinando, etiam Romanorum Rege, vt pro tuitione imperii, Philippus eius filius crearetur Rex Romanorum, & id nō obtinuit, nec mirum cum frater esset iam coronatus, vt iam in superioribus est expressum.

CAP. 141.

Eo anno dux Mauricius, & Albertus Marchio Brangdeburgēsis, legationem mittunt ad Cæsarem exorantes vt Lantgrauium ociùs liberet. Quibus & Cæsar respondit se in aduentu ducis Mauricii obtemperaturum.

Verū Guillelmus Comes Lantgrauii filius impatiens Mauricio sua det

no Francisco desponsandam adduxit. Quæ & postmodum fuit eidem desponsata, & coronata Regina franciæ.

CAP. 99.

In anno vero 1553. Rex Eduardus moritur annos natus 16. Isque in vltima voluntate ordinauit quantum poterat, vt Iohanna de suffole, nepi ex sorore Henrici Regis deffuncti eidem in Regno succederet. At cum Henricus ex consensu procerum ordinasset Mariam eius filiam ex prima coniuge debere succedere, ita dei munere, & populi desiderio, ipsa Maria ad solium Regni est euecta, renitente duce Nortumbrigico & ea Iohanna mancipata est sub custodia tuta. Dux enim Nortumbrigicus filium Guilfortū dederat maritum eidem Iohannæ suffole, & procurarat vt aiunt mortem præfati ducis à Sommerset. Aiunt etiam eius medio,

CAP. 139.

Sanctes Paguinus, ordinis predicatorii, traduxit institutiones ex hebraica lingua, & alia plura. claruit sub Clemēte. 7.

Thomas de vio Caietanus cardinalis sancti Sixti ordinis etiam predicatorii, multa scripsit aduersus Lutheranos, & quædam scolastica, vbi non semper tenetur.

Bartholomeus carauzā mirandensis dominicanus summam conciliorum collegit. 1550.

Stephanns episcopus Vinctonensis, cancellarius Anglię composuit de sacramento Eucharistiæ.

Thomas Murner Argētinus ex ordinine minorum preclara scripsit aduersus Lutheranos.

CAP.

quin & reprobando hanc nouam, vt erat expressum. Hi nihilominus initentes, & pro sua parte ampliantes, mirabiliter insurrexerunt, parisienses autem ope ac subsidio domini ducis Guisiani eisdem viriliter restiterunt ita & ipsi hinc abscedentes, Aurelianum applicuerunt, & proditoriè occuparunt & detinuerunt ciuitatem. Ita & Cenomanum, Turonensem, Andegauum, Pictauium. Item Rothomagum & Lugdunum. Et loca sacra prophanabant, & sacras comburebant reliquias maioraque grauamina intulerunt, quàm in omnibus bellis præcedentibus, & præteritis.

CAP.

det ne Cęsari sistat. Vndè & is Mauricius Hérico regi fœderatur, se nouo tempore parans ad bellum, suis hyemātibus circa Turingiam. Vndè, & archiepiscopi electores compelluntur ex concilio abire.

CAP. 142.

Super eo nouo bello, propter Farnesium, exorto, Rex ferdinandus omni via laborabat, vt dirimeretur, nec præualuit. Nā & Dux Mauricius susceptorum beneficiorum inmemor, & instabilis. Itē & Guillelmus Comes filius Lantgrauii, & Marchio Brandeburgēsis, quem Cæsar ex detentione Saxonis liberat, Augustam & alias ciuitates inuadunt, & Rex Henricus Lotharingiam, Tullum & Verdunum ciuitates detinens, item &

dio, Regem Eduardum fuisse intoxicatum, & mortem ipsius diu per ipsum celatam. Atque dum cum ordinibus & potestate Regni gloriosus incederet ad filij & vxoris intronisationem, ab vno Regio præcone cum paucis intimatur ex parte Reginæ & consilij, vt desistat ac obediat: & statim immutatum est cor totius populi, & eidem Mariæ adheserunt vt iam supra. Et dux ipse Nortūbrigicus detentus est, & pòstmodùm cum plurimis ei fauentibus excapitatus, vere tamen pœnitens, & exhortans populum ad veram religionem & pacem. Item & qui fidem ecclesiæ tenere noluerunt, ab ea Regina constantissima fuerunt puniti. Ea propter Petrus martir & alij celerrimè auffugerunt. Captiui fideles per eam liberantur.

Vvinctouien.

CAP. 140.

Magister ac frater Petrus de cornib⁹, doctor parisiensis, ordinis minorum, zelantissimus, instructor meus.

Hic lectionibus continuis & concionibus, adeò erroribus Lutheranorum restitit, (vt teste Fontano lib. 6. suæ historiæ) suo tempore radicare in francia & circa Lutetiam nequiuerint. Scripsit & docuit multa, nil tamen iussit prælo dari. Obiit cum omnium desiderio. an. 1555.

Magister item ac frafrater Richardus Cenoinani, doctor parisiensis eiusdem ordinis, doctissimè composuit in psalterium, & alia nónulla.

Magister

CAP. 156.

At fidelis & victoriosus dux Guisianus, euocatus à Rege, & regina matre cũ domino sancti Andreæ, constructa acie, Pictauiam, & biturciam ciuitates conquisiuit. Item dominus de Montluc in Guiennia & circa tolosam victoriose bella domini agebat.

CAP. 157.

Tandem vterque excercitus Lutetiam applicuit. At ipsi non præualuerunt nam inclitus dux Guisianus, iam tenebat ciuitatem & firma militum custodia vallarat, & ideo hinc abierunt versus Normandiam isque dux cum exercitu Regis insequutus est eosdem, & iuxta ciuitatem Drusiensem fuit mirabilis conflictus, initio præualuerunt inimici, vbi & virtuosus dominus Marescbalus de sainct Andre fuit occisus, & dominus connestabilis captiuus.

CAP

& ciuitatem Metēſem, & multa in Pedemontanis.

CAP. 143.

Fuit interpoſita quidem pax ipſius Mauricii cum imperatore. Et Rex chriſtianiſſimus ſe in Lotharingiam recepit. Brangdeburgenſis Noremburgum & alias ciuitates ſeuitia depredatur inenarrabili. Rex inſuper Luxenburgum detinet, Dauillam, & Yuodium cum Herneſte Comite de manfeld.

Cæſar reſumit Auguſtam & redegit in priorem ordinem.

Iohannem Saxonem & Lantgranium plena libertate donat.

CAP. 144.

Brandeburgenſis magno pugnatorum numero venit vſq, ad Lotaringiam nomine Regis, vbi non fuerũt cõcordes pro ſtipendiis. Et ea propter receſſit ab eo inſequitur

Vvinctouien. reſtituit ur cancellarius. Clerici & exules religioſi læti reuertuntur, & eccleſiæ denuo ornantur & inſtaurantur in anno 1554. coniugium Philippi Regis & eiuſdem Mariæ Reginæ fuit concluſum. Seditioſi opponentes, Viat & dux Suffold p'eɛtuntur capite. Pariter etiã Guilford filius Nortumbrigici, cum præmiſſa Iohanna coniuge deſignata Regina ab Eduardo, fuerũt excapitati. Et EliZabeth ſoror detenta, adueniente-què Rege Philippo nuptiæ celebratæ ſunt in Iulio.

CAP. 100.

In anno 1557. cum iam Carolus imperator ſuis Regnis ceßiſſet, recollectus in Hyſpanÿs, chriſtiana fides reintegratur in Anglia, Zelo eiuſdem catholici regis, ſanctæ coniugis, & cardinalis poli. Cadauera Buceri, & Pauli fagÿ hæreticoru n effodiuntur & concremantur, vt qui indigni

Magister ac frater Nicolaus grandis doctor etiam parisiensis, & ordinis eiusdem, composuit in Paulum & ad hebreos, & ad Romanos & alia doctissima. hiq; tres fuerunt instructores mei, quorum animæ quiescant cum beatis amen.

Magister Franciscus Picardi doctor etiam parisiensis, eo tempore floruit apud Lutheriam & in toto Regno, feruentissimis predicationibus & doctrinis quasi in spiritu Heliæ veritatem nũcians: hic & prefatus magister de cornibus, & si non multa in scriptis reliquerint plurima tamẽ reportata sũt sub eisdem & fuerunt duæ veræ columnæ, & candelabra lucentia in tota ecclesia. Obiit hic Picardus in

CAP. 158.

At non multo post dominus suis astitit duce eodem Guisiano, qui pedester ex causa redintegrat conflictum. & eos vertit in fugam cum magnam strage, & princeps Condensis fuit captiuus cum eo. Verum illi iterum ad Aurelianum fugiunt, & in eo se muniunt ac includunt, & præmissus dux cum suis eos insequitur & obsidet ciuitatem. At dum fortuito casu is dux iuxta ligerim ambularet, à quodam proditore scoplo percutitur, & non multo post eo istu, laudabili fine decessit cum maxima totius Regni & ecclesiæ iactura. proditor deprehensus, debitas pœnas luit at pauca fuit consolatio. Vndè pòstmodùm fuit facta quædam pacificatio, & grauis permissio, restitutis ciuitatibus vtcunquè.

CAP.

insequitur tamen à domino d'Aumalle frater Guysiani ducis, qui tamen ab eo detentus est captiuus. Item à domino Renato de Rohan, quem iam detétum ictu scopuli peremerunt.

Et tum is Marchio Brádeburgensis reconciliatur Cæsari, & suis annu meratur. Marchio ipse cum Cæsarianis longa obsidione cingunt ciuitatem Metensem. Verũ à catholico duce Guisiano compellumtur abire. qui & maxima vsus est humanitate in læsos. Vndè & Galli apud Metensem victoriosi episcopum restituunt, & officiunt ecclesiasticum exustis, libris hæreticorum. Marchio fugatus ex Metis suos nationales crudelli bello vexat,

digni essent loco sancto inhumari. Et locus ipse reconciliatur & lustratur vt templũ à Neemia & Machabeo, vt & de Iohanne Vvicleff in concilio constancien. fuit ordinatum.

In anno sequenti 1558. *Carolus imperator ceßit fratri Ferdinando in iure imperij: Isque Ferdinandus fuit coronatus* 11. *Martij. Et sequenti Septembri is Carolus satis conceßit. Et non multò pòst Maria eius soror Regina Hungariæ.*

Item & hæc sancta Regina Angliæ, contristata plurimum de amißione Calesij, ac de morte consobrini & soceris Caroli imperatoris, etiam obijt circa finem Nouembris eiusdem anni 1558. *Et interuallo* 16. *horarum tantum, deceßit Reuerendißimus cardinalis Reginaldus Polus, ex regio sanguine Angliæ, qui fuerat vnus ex præsidentibus in concilio Tridentino sub Paulo* 3.

Qu

in anno ſequenti poſt eundem.1556.

Eo etiam tempore circa 1543.obiit reuerendiſſimus cardinalis Garſpar Contarenus, legatus in Germania & Colónia cum fructu & acceptatione.Fontanus libro.6. Item etiam moriuntur dominus Ekius,& Albertus Pichius, quibus forſam nec dignus erat mūdus. Inclitus & pius dux Bauariæ poſt mortem eiuſdem Ekii ſpeciali nūcio petiit a patribus generalis capituli Aſſiſini 1547. vt fideles concionatores ex ordine,eidem miſiſſent.

Magiſter ac frater Iohannes concilii, doctor eiuſdem ordinis, multa etiam compoſuit, & fuit in concilio Tridentino ab initio.

CAP. 141.

Simon fontanus doctor pariſienſis eiuſdem ordinis,ſcripſit atquè edidit

CAP. 159.

Concilium Tridentinum concluſum fuit, & terminatum ſub iſto ſanctiſſimo papa Pio 1564. atque in anno 1564. Ferdinandus Cæſar fatis conceſſit, vt iam ſuper eo. In anno vero 1565. patriarcha Alexandrinus legatum ex thebayda deſtinauit ad ſummum pontificem,fidem & obedientiam deſpondendo. Rex Portugaliæ eum ſummum Pontificem exorat, vt in amplis terris & inſulis de giappam apud Indos,duos tranſmittat epiſcopos, vt iam hic propè ſuper Maximiliano. Item et præsbiter Ioan. Imperator Aethiopiæ quotidie fidem & cerimonias eccleſiæ amplectitur.Pius 4. eo anno 1595. deceſſit, cum ſediſſet pœne ſex annis 1565. Sub quo concilium Tridentinum reſumptum fuit atque concluſum.

CAP.

vexat, at tandem con fœderati eum fugant ad hā n obrium. Mauricius ictu tormentario per ilia percussus postridie moritur: Marchio iterū fugatur á Brusiensi, & proscribitur à Camera imperii.

CAP. 145.

Cesar Flandrenses ab incursionibus gallorum liberaturus Ternanū seu Teroanum valat, vi capit, & solo ęquat, Hesdinum etiam resumit. Soliman us maritimas Siciliæ partes grauat ac insulam Corsicā cōquirit, quę tamen pòstmodùm medio Christianissimi Regis cum quadā compositione restituitur.

Solimanus præmissus leui quadam suspitione Mustapha filium proprium proditoriè suffocari fecit.

CAP.

Qui & facilè obtinuisset sedem papalem si cupiuisset.

CAP. 101.

In anno autem 1559. *Ianuarij* 15. *Elizabetha ex ordinatione patris Henrici regis substituta fuit regina Angliæ, in locum demortuæ sororis. Suoquè aduentu, Zuinglianismus & caluinismus seruntur per totum regnum. Eoque anno vt aiunt præcipuos regni inclusit, propter supplicationem minus gratam illi oblatam ab ipsis, prout citat Surius fo.* 441. *Pacem obtinuit & seruauit cum regnis vicinis vsque in annum* 1574. *cum magna prudentia.*

Ad

dit historiam catholicā huius temporis ab an. 1546. vsq;. 1550. Item & dialecticam ac alia docta quedam Ioannes driendo apud Louanium, pręclara de scripturis ecclesiasticis edidit & scripsit, & aduersus errores huius temporis 1534.

Anthonius du val edidit vtile opus in vulgari, quod dicitur Miroer des Caluinistes, & armure des Chrestiens.

Stanislaus hosius Vvarmiensis in Prussia, edidit opus de expresso dei verbo. 1559.

Frater Emundus Auger Iesuita scripsit in vulgari de sacramentis ecclesiæ, & eorum vsu: & secundo lib. de vera & reali presētia corporis christi in sacra hostia, tertio lib. de vera missæ institutione

CAP. 160.

Pius 5. cardinalis Alexandrinus ex ordine prædicatorum, nutu diuino eligitur papa 232. post Pium 4. & sacratus in Ianuario 1566. Prius dicebatur Michael Giscler, & nomen ac veri pij elegit. Dignitates & beneficia non nisi dignis cōferre voluit, nec muneribus aut fauore flexus est a vero. Hic iussit cathechismum, breuiarium & missale imprimi ex institutione concilij Tridentini. Sua sancta exhortatione, & vita exemplari, multos iudæos conuertit ad fidem, & in publica processione eiecit demonia. Liberalis fuit & pius ad pauperes, infirmos, & cathecumenos. Prostibula eiecit ex ciuitate, paucis tantum permissis in locis abiectissimis. Consanguineos noluit exaltare nisi ex conditione sui status.

Vnum

CAP.146.

In anno.1554 celebratæ sunt nuptiæ inter Philippum Regem hiſpaniarũ & præfatam Mariam Reginam, & fides tum refloruit.

Vxor ducis Saxonis deceſsit eo anno & etiam 11.die ſequẽti dux Sabaudienſis fatis conceſsit. bellum inter christianiſſimum Regem & Cæſaram continuatur, Mirandula atrita capitur. Segduinum reſumitur a Ferdinando.

CAP.147,

In an.1555. Carolus ſub fine octobris conuocatis legatis prouinciarũ, dominiorum ac ciuitatum Burgundiæ domus coram eiſdem perorans in Curia Bruxellenſi, & eorum obſequiun ac fidelitatem, ſuam imbecilitatem ex precedenti b⁹ laboribus, manifeſtãs filio ſuo Regi Philippo poteſtatem

Ad Pium lectorem.

Precor (pie lector) vt ab initio, quatenus præmiſſa ſuſcipias ea ſimplicitate cordis, & Zelo, ac charitate qua tibi offeruntur, prout & in templo dei, non ſola vaſa aurea, argentea, & lapides prætioſi offerebantur, ſed etiam Enea & fictilia neceſſaria erant, & nonnumquam commodiora. Et ſi quid forſan acerbum aut pungitiuum inſeruerim, ad vitia & errores (precor) refferatur non ad perſonas. Et ora pro paupere ſene, iam ad 70. die & nocte velociter currente.

Vale.

tutione, & vtilitate. ac de erroribus Caluinæ cænæ.

Iohannes d'Albin de valzer dictus seres Archidiaconus Tholosæ, edidit sex libros de sacramento altaris. anno 1568.

Frater Claudius de xeintes scripsit in vulgari, declarationem Atheismi ex doctrina Caluini & Bezæ aduersus prima fundamenta christianismi. 1568. Franciscus sonnius episcopus Bustodunensis, scripsit tres libros demonstrationũ Christianæ religionis: De erroribus confessionis caluiniticæ. 1563.

Frater thomas beauxanus carmelita, plurima vtilia scripsit in vulgari signanter:

Enqueste & grief sus le sac & pieces des depositions des tesmoins, par tes fauoris, produicts cõtre le Pape & prelatz.

Item

Vnum nepotem instantia instituit cardinalem.

CAP. 161.

Pro eo anno 1566. & sequenti anno, prætensi ressformati per franciam irrequieti & pacis osores, quã quam pax à prima commotione fuisset inita, hy nihilominus clam molliebantur conspirationes & noui tumultus per franciam oriuntur: & maiora in Flandria, & ab hac parte tumultus franciæ, & Flãdriæ in opposita citantur.

CAP. 162.

In anno 1568. dum Rex cum domino d'Aumalle frater deffuncti Guisiani ducis, & cum alys proceribus isset vsque Meldunum, præfati prætensi in insidys cum magnis copys explorabant modum & horam aggrediendi Regem simulato colore, quod vellent eidem litteras offerre, cum armis tamen. Quod Rex sentiens nocte discessit profecturus Lutetiam. At

magno

poteſtatem regendi, atquè gubernandi terras illi ſubiectas vltro didit obteſtans vt parem fidelitatem pręſtant filio. Simul ac in ea religione, quam a maioribus habuerunt perſeuerent & eos ad lachrimas cómouit.

CAP.148.

Cum in anno.1556.Cęſar iam traditis ſuis Regnis ac dominiis hæreditariis filio ſuo, traiecit in hiſpaniam, datis litteris fratri Regi Romanorum vt ſuo nomine ſacro præſit imperio. Simul ac legatione mádat dominis electoribus, vt eidem planè pareant.

Et eo anno obierunt viri percelebres ex imperio, quatuor ſiquidem electores imperii, Fredericus, Palatinus, Archiepiſcopi Trenerenſis, & Colonienſis, cum ſuffraganeo. Et Cometes ſeui

motus

Item resolution sus les articles contre le Clergé, au nom de la marmite 1571.
Item, histoire des sectes contre le sacrement.
Item sermones quadragesimales.

CAP. 142.

Gabriel du preau, scripsit in vulgari, Arrest de condénatiom pour les Catholicques, par les tesmoignages & sentences mesmes des predicās & ministres de la nouuelle doctrine.
Gentianus Heruet aurelianus, multa docta scripsit, & transtulit, Acta siquidem generalis. 6. synodi ex græco, & concilii Tridentini ex latino Sed & plurima alia de his temporibus conscripsit. Martinus peresius, Aiala episcopus Grúdiensis, scripsit insigne opus, de diuinis, apostolicis & ecclesiasticis traditionibus, & virtute earum

magno congressu ipsum inuadunt, etiam per viam. Vndè & grandi difficultate vsque Lutetiam peruenit saluus: & alij apud sanctum Dyonisium se recipiunt & muniunt. Prætendentes pœnè omnes commeatus ad vrbem parisien. qui & molendinos circum uicinos conbusserunt, & aggressibus plurimis ciuitatem in metum & ægestatem inijciunt. Item & ciuitatem Aurelianam de nuo occupant cum insolentijs. Tandem Rex suos nobiles propositos, & armorum præfectos ac duces conuocat, qui fideliter ac celeriter ad ipsum conueniunt. Et in vigilia beati Martini suas copias, cum fidelissimis ciuibus ciuitatis Parisien. misit contra inimicos. Qui etiam ægressi ex sancto Dyonisio, via pœnè media occurrentes concertarunt, & domino cooperante fideles pro parte Regis praualuerunt.

In

motus & coloris diu apparuit.

CAP. 149.

Tũq; noua denuò oritur belli occaſio inter Regẽ Chriſtianiſimum, & Hiſpaniarum Regem. Dum Paulus. 4. ſuos clientes ac ſubditos more ſolito Romæ euocaſſet, vt fidẽ præſtarent. At marcus colunanus, non ſatisfidens, noluit comparere. Ideo pontifex omnem illi dominatum eripit, & Frederico Caraphæ ſuo nepoti tradidit. Marcus hinc Philippi Regis hiſpaniarum opẽ implorat, qui pontificẽ admonet, vt reſtituat ei qui patri fuiſſet fidelis, & cum non acquieuiſſet, bellum inter vtrumquè exarſit. Alban⁹ proRex Neapolitanus cõſcripta militia Romam omnibus viribus cõtendit, Viletraſquè & Hoſtiam ciuitates expugnat ac detinet paucis miliaribus

earum lib.10.1548. Hieronimus Torthensis, ex societate Iesuitarum, recollegit summo studio confessionem Augustinianam.

CAP.143.

Lymdanus multa docta edidit, & scripsit cõtra errores huius temporis. Rouerus Pontanus Carmelita, historiam collegit rerum memorabilium, ab anno 1500. vsq; 1560. ex actis sui tẽporis, & ex Fõtano, & alijsquẽ insecuti sumus. Surius Carthusianus similem & ampliorẽ collegit historiam, quam protendit vsquè ad annum.1571. & hæc translata est ex vulgari à Iacobo l'estornea, quam quoquè insecuti sumus. Chronica cronicorum, opus verèinsigne, catholicum & conpendiosum in sacris historiis, ecclesiasticis, ac de temporalibus

In eo tamen conflictu, Mõtmorancius connestabilis [...]æditur, Vndè & moritur paulò post. Alij vero, nocte superueniente & iminente, denuo apud sanctum Dyonisium se recipiunt.

CAP. 163.

Post vero aliquot dies exeuntes ex sancto Dyonisio, versus Alemaniam tendunt, & ad ciuitatem Senensem auxilium ex ea sperantes frustra tamen. Nam & à domino duce Andegauen. fratre Regis insecuti, sunt conpulsi abire et fugere. Et non multo post, quidam numerus Reistorum in eorum aduenit auxilium. Vndè & simul se conferunt apud Aurelianum vbi & se recipiunt. Item & ciuitatem Carnòten. obsident, quæ viriliter repulit eosdem. Vndè & in sequenti quadragesima pax conclusa fuit.

CAP.

miliaribus à Roma diſtantes. Paulus ſuppetias & auxilia poſtulat à Rege chriſtianiſſimo. Qui & Philippo regi ſcribit, vt occupata reſtituantur pōtifici, alioquin ipſius inimicitias expectaret, & interin ne Roma à Cæſarianis detineretur, aliquot vaſcorum milia pontifici in ſubſcidium mittit.

CAP. 150.

Dumquè bellum ferueret, Rex chriſtianiſſimus ducem Guiſianum cum copioſo exercitu in auxilium pontificis tranſmiſit, qui in exordio ſequentis anni Valentiam commeatum ſecurum negantem capit & detinet. Dein per Ferrariā & Bononiam Romam peruenit, & ita ope Chriſtianiſſimi Roma liberatur.

Carolus imperator venit cū ſororibus in hiſpaniam, & ſe in quodā ameno

libus regnis, à creatione mundi, vſquè ad Leonem. 10, papam, & Carolum. 5. Cæſarem, ac Frãciſcum primum Franciæ & Henricũ. 8. Angliæ Reges. Qua pro faciliori memoria & inuentione, proceditur per figuras, lineas, & rotulos, vt in faſciculo temporũ. A quo fuerit id opus, compoſitum & collectũ non exprimit, niſi quia impenſis bibliopolarum Ioannis parui, ac Franciſci Regnaud, 1521. impreſſum eo anno per ſer rebouc. det illis dominus pro mercede vitam æternam.

CAP. 144.

Ornutius finei Delphinas Regius mathematicus, eo tempore ſcriptis ac lecturis claruit, libriſquè, tabulis, ac mathematicis inſtrumentis eas artes, & ſpeculatiuè & praticè plurimum enodauit, prout ſũt veræ &

CAP. 164.

Quinto pòſt menſe ſequenti ſuſcitatur ab eiſdem 3. commotio fracta pace, ſub fictis rationibus & ſimulationibus. Cum adhuc detinerent vrbes Montiſalbani, Rupellæ, & Xanſerre. Princeps Condẽſis illuc ſe tranſſert, cum domino Amiraldo, & alijs capitaneis. Dandelotus vero diſſimulans, circuibat per hãc Britanniam caſtra & loca iure vxoris ad eum ſpectantia: cupiens capere dominum de Martigues ex improuiſo, quem præ cæteris formidabant. Ipſe autem id ſentiens, & cum vicerex & gubernator eſſet in Britannia, ſuis clam conuocatis, finxit ſe venatum ire. At in via diſperſis & remiſſis canibus, ſe in Dinanum recepit, & Redonenſem, quos & muniuit. Et Dandelotus ipſe apud Vitrium ad eum iure vxoris ſpectans.

Qui

ameno côuentu Hieronimitarum ab eo constructo recollegit deo seruiens, omni cura filio data.

CAP. 151.

Otho Henricus, & elector Palatin⁹ & Marchio Badensis, religione ecclesiastica profliga ta, nouam carnis sectã introducunt.

Sleidanus eo anno moritur.

Cuius historiam (prout narrat Surius) Carolus. 5 & Iullius pflug episcopus Veran⁹ sepius geminantes exclamabãt esse mendosam.

CAP. 152.

Et quanquam esset bellum proclamatũ inter Regem Philippum spósum Reginæ Angliç, non tamen fuit inter Anglos & Francos declaratum, At tandem fauore Regis sponsi fuit commune bellum.

Et classem cum magno

& demonstratiuæ scientiæ: & non secundum superstitiosam & diuinatoriã mathesim. Qua multi nec abutuntur, vt superstitiosi Egiptii, plurimos illudentes & decipientes. Quæ & vix absquè hæresi, & quadam specie ydolatriæ queãt exerceri. Sacra scriptura & canones vetant cum cẽsuris, eosdem diuinos Phitones, Nigromãticos Ariolos, & huiusmodi adire, vel audire. Nonnulli tamen magis eisdẽ credũt, quã sacris litteris Et si vera aliqua predicant, quid inde? nunquid & antichristus faciet miracula? demon multa potest reuelare, vt nos decipiat, & ad se attrahat.

De conflictu & victoriis Caroli imperatoris contra infideles

CAP.

Qui dehinc conscendens per rippam ligeris queribat transitum vt cum alijs se coniungere posset, quieuitquè in vico quodam des Roseliers citra sarmurium. Isque dominus de Martigues id sentiens, suis clam conuocatis, die ac nocte, vijsque diuersis, cum armis & tuba ipsum aggreditur. Qui & malens priuari cœna quam vita incœnatus per vadum inexploratum fuga euasit, pro parte suorum, velut Pharao per mare Rubrum.

CAP. 165.

Qui tamen post fugam coadunati in anno 1569. breui detinuerunt omnes Xantoniæ, & Pictaniæ ciuitates, etiam Angolismensem. Reginaque Nauarræ cum filio se coniunxit eisdem. Super his apud Lutetiam factæ sunt solennes supplicationes, & inclytus dominus dux Andegauen. magna instructa acie eo contendit, & plurimis

gno exercitu flendrensium & Anglorũ biennio paratam destinarunt ad inferiorem Britaniam, quæ iniecit ignẽ in domibus du cõguet & circumuicinis: At. 2. die à solis plebeis à paucis directis nobilibus versa est in fugam.

Albertus Brandeburgensis Comes palatinus decessit, qui potuit dici flagellum germaniæ, vt aliàs Attila, idquè in anno. 1557.

Galli percurrunt confinia picardiæ trucidatis hispanis per pręsidia. Rex Philippus destinato duce Sabaudiensi, eos d: n deuicit & fugauit, captiuis quàm plurimis, ex quibus Montinorécius cum filio, & admiraldus, & larnacus. Dux Guisianus fœlicius agebat in Italia pro tuitione pontificis, & super his reuocatur a Rege.

CAP.

CAP. 145.

Illi etiam inter fundatores & doctores ecclesiæ numerantur meritò, qui pro fidei defentione vitam & vires expendunt, vt eam vbi opus sit plantent ságuine suo vt victoriosus Carolus 5. Cęsar & imperator, qui se & suos apud Tunissum, & Africam pro fidei tuitione exposuit.

CAP. 146.

Is carolus in anno. 1535. Regnum Tunissi ex manibus Barberossæ eripuit, restituto Muleasseo Rege spoliato, vt Surius citat fo. 157. in hunc modum.

De Muleasseo Rege.

Hic Muleasseus fili⁹ Regis Tunitani, & sororis cuiusdẽ Regulidicti Dorac habuit. 22. fratres paternos

rimis in locis, de inimicis obtinuit triumphum apud Iarnacúm signanter mirando conflictu præualuit. Vbi & princeps condensis 13. Martij occiditur, & quamplures ex suis etiam apud castrum de nuciam, inclitus tamen dominus de Brissac vere fidelis & catholicus illic decidit. Dandelotus vero decidit in infirmitatem apud Xantonas vbi & moritur. Dux bipons ex Alemania veniẽs cum copijs opem eisdem laturus moritur cica Lemouicas. Verum princeps Auriscanus etiam aduenienis, cum fratre Ludouico Comite de Nansau, sese cum eisdem adiunxerunt. Sanctißimus Pius papa validum numerum commilitonum destinauit in auxilium Regis duce Comite sanctæ floræ qui tum opportunè aduenerunt.

CAP.

CAP.154.

In anno 1558. iam bello indicto cum Anglis dux Guiſianus Sancto quintinum adire ſimulans in profunda hyeme Caleſium, præter omnium expectationem, properat, & obſidet, ac die 7. ſui aduẽtus capit, & tandem totum Comitatum Guinenſem.

Cum ab Anglis perducentos annos fuiſſet ea ciuitas detenta, ſiquidẽ ab an. 1346. ac non multo poſt etiam ciuitatem Thion-ville, & alias quaſdam conquiſiuit.

Et eo anno Carolus imperator inſigni legatione ceſſit imperio fratri Ferdinando illud reſignans.

Iſquè Ferdinandus etiam procerum electione in ea dignitate inſignitur, & 11. Martij.

Moritur

paternos, & exhortatione, & fauore matris eiusdem quosdam ex eis occidit, & alios calido ferro excæcauit, & ipsum Regnum Tunitanum sibi arripuit, vbi nihilominus pene odium omniũ incurrit & meritò. habuit & quendem fratrem primo genitum dictum Roscet. qui ad Barbarossam refugiens, presentatus est Solimano Turcæ apud Cõstantinopolim, vbi & detinetur. Diffusa tamem fama quod fauore Turcæ esset in Regnum restituendus. Et sub eo colore is Barbarossa pyrata græcus magna classe premissum Regnum odijs exulceratũ, mare conscendens inuasit. Et Hostiam primò depopulatur, & mare circa Genuam obsidebat. dein occupata minori Aphrica, & eo Regno Tunitano, sperantibus Regnicolis quod in ea classe

CAP. 166.

Hi pretensi refformati detinuerunt quædam loca, ac ciuitatem Pictauiensem prius deuictis & detentis circumuicinis castris, lõga obsidione cingunt. Quæ victoriose à domino Guisiano filio deffuncti & inclitis alijs protegitur, adeò vt quanquam muri locis distinctis, ex continua scopulorum concutione essent confracti in nullo tamen præualuerunt. Cumque, quinq; hebdomatibus eam obsedissent, sentientes aduentum domini ducis Andegauen. abierunt. Princeps Aurisianus etiam recessit ab eisdem quadam ex causa. Ea durante obsidione, dominus Terridanus, Beardum, & alia loca Reginæ Nauarræ detinuit pro Rege. Verum præuenitur à Mongommerio, & detinetur captiuus, cum domino sanctæ Columbæ, vbi & moriuntur.

CAP.

Moritur etiam Alienora ſoror, & relicta Franciſci Regis.

Tum nuptię Delphini Regis cum Regina Scotię celebrantur, & pòſtmodùm fuit Franciſcus 2. Rex Franciæ.

Carolus verò triumphator ac zelantiſsimus imperator obdormiuit in domino in ciuitate Pu-ſto Caſtiliæ. 21 Septembris, ciuſdem anni. 1558. cum fęliciter imperaſſet annis 39. temporibus Leonis, Adriani, Clementis, Pauli 3. Iulii, Marcelli, ac Pauli. 4.

CAP. 155.

Ferdinandus Bohemiæ & Hungarię Rex Frater Caroli, per liberam ceſſionem eiuſdem, eligitur imperator. 124., Martii. 1558.

Hic

se premissus Roscel adesset restituendus in Regnum. Vnde & tanta vi & arte is Barbarossa breui egit, vt omnes principes & ciuitates Solimano Turcæ fide data subderentur. Et Muleasseus fuga ad auunculum Regulum saluatur.

CAP. 147.

Carolus īperator super his nouis eminentibus periculis toti ecclesiæ & Christianismo, ex ea noua Turcarum inhabitatione, mare cum nauium maxima multitudine conscendit, & potissimum cum nauibus triremis Pauli. 3. summi pontificis, & Portugàliæ Regis sororii eiusdē imperatoris, qui etiam & in persona affuit. Itē & Andreę ab auria, cum expertis militib⁹ Italis, Germanis & Gallis. Ego sæpe contuli

CAP. 167.

Dominus vero dux Andegauen. frater & vicerex, victoriam & belli finem (etsi æquas pœnè inimici vires agnosceret) proposuit tamen confligere cū eisdem, ex concilio domini de Tauannes, & domini de Martiques, et aliorum. Vndè & 3. Octobris eosdem aggreditur, in quodam plano iuxta Moncotorium in Pictauia: tantoquè & aspero conflictu concertatum est, vt dux ipse fuerit in periculo, Domino tamen iuuante, fideles obtinuerunt victoriam fugatis inimicis & mortuis ex eisdem decem milibus.

Dominiquè daßier & de la Noë fuerunt captiui, reliqui vero fugiunt ad Nyord. Vbi & dominus de Moy vnus ex eis læditur ad mortem.

Itaquè

cum

hic fuit fidelis & catholicus. Et proteſtatus eſt coram ordinibus imperij ſemper ſe fore eiuſdem fidei, in qua fuit baptiſatus & educatus, vt citat Rouerus.

Ipſe ſemper zelauit pro pace, Vndè & in ſuo aduentu ad imperium ſumma pax fuit cõcluſa, vt ſtatim ſuper Paulo. 4. Eoquè anno. 1559. celebrata ſunt obſequia Caroli. 5. apud Auguſtam, cum conuenru princi-pũ imperii & Europæ. ea ſolemnitate & triumpho, qua decebat eius maieſtatem. Obiit & dux Ferrarienſis, & Regina hungarię. Item Romę pariter deceſsit Ioannes vir excellentiſsimæ doctrinę & virtutis. 14. Martii.

CAP.

cum vno nobili, qui eidem expeditioni affuit, dño de la Bourdõnaye, Iulii. 12. eiusdem anni 1535. Littora Aphricæ ac Tunissi aplicuerunt, & eo mense Castrum de la Goulette, & ciuitaté Tunissum seu Carthaginem conquisierunt, fugato Barbarosa. Qui & fugiens insulam minoricam, vnam ex balnearijs de populatus est. At pòstmodùm in anno 1530. tantum fecit naufragium, vt ex suis perierint vltra. 20. milia, prout citat Rouerus. 294.

CAP. 148.

Conquisitaquè ciuitate & liberatis captiuis Christianis detentis vltra 20. milia Carolus Regem Muleasseum (qui supplex ad eum refugerat) restituit, retento tamem Castro Goulete in sua manu cum tributo. 25. millium ducatorum pro stipendo militum

Itaque omnes pœnè Pictauiæ & Xantongiæ ciuitates rediguntur in obedientiam Regis.

CAP. 168.

Vndè illi ita destituti, sese in ciuitatem sancti Iohannis D'angeli incluserunt viriliter resistentes. Vbi victoriosus & inclitus Sebastianus à Luxemburgo, Comes de Martigues, & de Penteurio, in hac Britannia, dum machinas visitaret ictu scopoli cuiusdam serpentinæ ex muro læditur, & heu, non multo post cum damno, & desiderio totius Regni, & Britanniæ signanter decessit, qui & linea materna erat ex sanguine ducum eiusdem Britanniæ. Tandem abierunt ex ea ciuitate sancti Iohannis incolumes, sese iungentes cum vicecomitibus, & Montgommerio plurima demolientes ac deprædantes per Vasconiam.

Turci

CAP. 156.

Et quid ſuper tanta pace & ſancto fœdere (de quo iam in altera parte ſuper Paulo) niſi ſumma exultatio? Extrema nihilominus gaudii luctus occupuit: Dum Rex Hẽricus renouans gaudia, ĩſtituẽdo haſtitudio, ſeu torneamẽto cũ cœtu nobilium. Et ipſe in arenã deſcendens, vnum ex ſuis hortatur, & compellit, vt in ipſum lanceam obiiciat. qui & tanto impetu contorguet, vt fruſtra fractæ lanceæ ſpargerẽtur, & ab vno Rex lœthaliter vulneratur in fronte. Vndè & condito teſtamento filium ſucceſſorem monet, vt in fide perſiſtat, & reuerentia ad ſororium Regem Philippum, & data eidem benedictione, cũ omnium fletu & deſiderio vitam morte commutauit.

militum presidii eiusdem Goulette . quodquè valido presidio muniuit,& turrim Canallã: & Reuersus est panormum cum triumphis.

CAP. 149.

Rex autem Muleasseus circa annum domini 1543.timens reditum Barbarossæ,qui ingenti classe,circa Italiã fluctuabat &multo tẽpore obsedit ciuitatem & castrum Niciæ Sabaudiæ.Is Muleasseus constelationi & superstitionibus innitens Mahumetorum , coniicit ex astris,se statim Regno priuandum , & infeliciter,periturum. Ea propter aufugit in Siciliam ad imperatorem , Neapolim missus , iussu eiusdem Cæsaris, & receptus ac nutrirus.

CAP.

Turci eo anno 1569. vincuntur à saracenis Arabiæ, & amittunt ciuitatem de la Melque, in ea reor sepultus fuit Mahometus. Item & ipsi Turci ad Septentrionem aliquot prelijs deuicti sunt à Moschouitis.

CAP. 169.

In anno sequenti, prætensi refformati multa commouebant, per Vascouiam signanter, etsi non cum tanta sæuitia qua prius. Vndè Rex Christianissimus vna cum fratre, Andegauum conueniunt, vbi & pax cœpit tractari, & tandem concluditur.

Atque

CAP. 157.

In anno 1560. Ioannes Lasco in Polonia deceſſit: Et Philippus Melacto n cùm multa contra fidem ſcripſiſſent.

Franciſcus ſecundus poſt obitum patris Regis Hẽrici ſacratur Rex Franciæ. Et non multò-pòſt fuit maxima ſeditio aduerſus eũ apud Ambaſiũ ſeu Anbianũ. Et ſeditioſi conuicti debitas luêre pœnas.

Item & in ſcotia fuit maxima conturbatio ſuper Caluiniſmo. Et eis temporibus deceſsit Regina filia ducis Guiſiani. Ita & Rex Franciſcus ſecundus, dum in ſuo Regno errores, & commotiones quotidiæ augerẽtur, vt his tumultibus obuiaret voluit conuocare ſtatus ſui Regni at morbo preuentus moritur quarta decembris.

Cui

CAP.150.

Amydas verò filius eiusdem Muleassei Regis, occisis precipuis, quos pater regimini vrbis submiserat, eam vrbem cũ castro detinet. Quod dũ sensit Muleasseus, collectis, prout potuit. 1918. commilitonibus, reuertitur Tunissum, sperans filium facile deuincere. Atquè super his fama per eas partes spargitur quia Muleassius obiisset & suscepisset in fine baptismum. Vnde amidas totum regnum facilimè occupauit & detinuit.

CAP. 151.

Muleasseus super his inconsultè progrediens, deuincitur, & ferro calido excœcatur à proprio filio, sicut & proprios fratres excecauerat. Et hinc populus indignatus Obdamelc patruum eiusdem suscipiunt, qui & breui decessit, succedente tamen eius filio.

Muleasseus

Atque vtinam sit pax domini, quam non dat mundus, Mirabile monstrum apud Lutetiam nascitur, dum ea pax tractabatur, de duobus gemellis natis & coniunctis per partes inferiores, vsque ad Renes, & vnus ante alium decessit quod fuit notum omnibus fide oculata.

Similequè monstrum citatur à de lyragen. 1. contigisse in partibus & confinibus Normandiæ & Britanniæ, tempore Philippi Regis 1322.

CAP.

Cui frater Carolus no-
nus succeſsit,ætatis ſo-
lum decē annorū. Vndè
ſuper ipſius iuuenili æ-
tate,fuere innumeræ cō
motiones caluiniſtarū,
vt in altero cathalogo
ſuper Pio quarto.Et mi
ra portenta tum appa-
ruerunt.

CAP.158.

In anno vero mileſimo
quingenteſimo ſexage
ſimo ſecundo menſe no
uembri Maximilianus
Rex Bohemiæ filius Fer
dinandi,fuit vnanimiter
electus Rex Romano-
rum. Tumquè impera-
tor Ferdinandus legatio
nē à Turca recepit cū ho
neſto munere,eo nem-
pè munere , quod cun-
ctos Chriſtianos capti
uos liberos abire permi
tebat , expoſcens vt in
pari de ſuis ageretur.

In

Muleasseus pòstmodùm ereptus ex carcere iussu Cæsaris ductus est in Siciliam. Vbi pro residuo vitæn utritus est ab eodem Cæsare. aliàs illuc venerat in statu regio, & in condimentis pro salsa vnius Pauonis. 100. expendebat aureos.
Et denuo Amydas rece ptus fuit in Regno.
Hæc Surius super anno 1543. & 1545. & Rouer⁹ etiam plura citat, nec nó & ex litteris tum impressis & publicatis super his.

De processu eiusdem Cæsaris ad Argerium

CAP. 152.

Cum etiam in an. 1541. quærimoniç ad eundem Cæsarem peruenissent ex hispania quod ex Argerio plurimum grauarentur à quodam apostata

CAP. 70.

Hic sanctißimus pontifex continue hortabatur princepes Christianos ad bellum in Turcos, qui Cyprum & alias insulas impugnabant, & eosdem animauit, ita vt ipse, cum Rege catholico, & dominatione venetorum, fœdus inierint, quam dixerunt sanctam ligam, vt expensis communibus, quasi triplici funiculo resistant, de quo bello hic ad læuam expreßius. Et tum Rex christianißimus, ex præcedentibus, pro tuitione fidei erat oppressus. Et imperator ab eisdem Turcis per Hungariam, vndè non mirum si in eodem fœdere non essent coniuncti. Fuerunt mirabiles inundationes apud Antuerpiam, & terræmotus apud Ferrariam. Celebratum fuit eo anno capitulum generalißimum in Arracœli, in quo electus fuit Reuerendißimus pater frater Christophorus.

In anno milesimo quin gentesimo sexagesimo secũdo continuæ & con suetæ contentiones fue runt inter Bilingerum, Brentium, Zinglianos, Lutheranos &c.

CAP. 159.

In anno 1563. fuit miraculum apud Augustam in eiectione diaboli ex quadam obsessa à sancto doctore concionatore theologo, cõ fusis Lutheranis, qui id attemptarunt, & in vanum, vt Surius refert prout simile fuit in virtute sacræ Eucharistiæ in diocœsi Laudunensi, quod fuit iuridicè probatum, & auctenticis in strumentis redactum in anno milesimo quingen tesimo sexagesimo sexto, de quo expressius in fine quarti cathologi.

Et

ſtata Chriſtiano. ea cau ſa coacta ingenti claſſe Illuc progreditur hyemali tempore & incom modo, etiam diſſuadente Paulo. 3. & penè omnibus. Vndè cum grãdi periculo, & naufragio, ſuorumquè ruina compulſus eſt ad propria redire, vt iam ſuper eo Carolo.

De proteſtantibus & victoria Cæſaris contra eoſdem.

CAP. 153.

A reditu autem Cæſaris ex Argerio, dux Cliuienſis & Geldriæ iniit fœdus cum Rege Franciæ, neglecto Cæſare, ſub ſpe obtinendi Regis neptẽ filiam Regis Nauarræ in vxorem. Et ſuper his ortum eſt bellum inter eundem Cæſarem & Regem & cõtinuatum ab an.. 1542. vſquè 1544. Pax tamen optata concluſa fuit inter eos circa Caſtrotheo doricum,

ſtophorus A Capite fontium in Miniſtrum generalem totius ordinis minorum. Fides ſparſa & annunciata fuit in partibus orientis per patres Ieſuitas, in inſulis de Goa, de Cocin, Iappon, & alÿs multis.

CAP.

Et eo an. Maximilianus Rex Romanorum ſacratur & coronatur Rex Hungariæ.

CAP. 160.

In anno mileſimo quingenteſimo ; ſexageſimo quarto die feſto beati Iacobi catholicus imperator Ferdinandus deceſſit ex viuis cum imperaſſet laudabiliter annos ſex. Et Rex Philippus claſſem tranſmiſit in Africam duce Barſia toletano vt expugnaret caſtrum quodam dictum el penol dilelez, vt narrat Surius, via humana penè inexpugnabile, quod plurimum grauabat mare hiſpanicnm. Chriſtiani facta deuota confeſsione illud obtinuerunt diuino potius opere quam humano, fugatis Turcis & Sarracenis.

CAP.

doricum, & Meldunum vt iam suprà. Is etiā treugas obtinuit cum Turca, & pacem cum Anglo.
Vndè & ratus est, instante summo pontifice, rebelliones & seditiones Protestantium vltrà nō ferendas aut tollerādas.
Et ducem Saxonem & Lantgrauium hasciæ, tāquam rebelles & reos læsæ maiestatis proscipsit. Et hinc protestantes furentes bellum eidem Cæsari suis litteris denūciarunt, eum putatiuum Cæsarem fautorem Romani Antichristi nuncupantes, & piscem natatilem. quia aiebant ipsum in via ad Argerium natasse cum piscibus.
Et eum magnis collectis viribus aggrediuntur. At inprouisus opere potiꝰ diuino, ac sub sidis summi

CAP. 72.

Pius hic cum laudabiliter & deuote rexisset ecclesiam annis 5. & aliquot mensibus ex humanis sublatus est 1572. Statuit & legauit cuncta quæ habebat, non consanguineis, sed sanctæ ligæ, pro deffensione ecclesiæ ab infidelibus, & fœdus illius ligæ continuatum est à dominis cardinalibus, tota sede vacante.

CAP.

CAP. 161.

Maximilianus ſecundus Rex Romanorú,& Bohemię ac Hungariæ, filius Ferdinandi inſtituitur imperator poſt patrem 125. eo anno. 1564. Apud Indos in regionibus de Iappā & Sina cóuertuntur ad fidem inſtructione patrum Ieſuitarum, Rouerus ſub finē anni 1551.Ita habet.Iſdē feré temporibus Iappa inſula verſus ſeptentrionem,in paralelo Germaniæ,Galliæ què apud antipodes ſita de recipienda fide catholica à Ieſuitanis pertantata fuit , quæ,niſi Chiuenſes,ſiue Simarum populi, à quibus leucis ſexcétis diſtát, vnà recipere cóſentiant, renuit.

Poſt

summi pontificis, Italorum atquè hispanorum, in eos præualuit: ducem enim Vvitébergensem facultatibus exuit, Iohannem Saxoné, fredericum electoré, & Lātgrauiu Hasciæ detinuit. Quos pòstmodùm multauit vt de iure, & ciuitatem argentoranésem, & Vlmensem. Et permansit victoriosus triũphator, vt iam super eodem: quanquam ab initio essent fortiores. At manus domini erat cum eo. Illi protestātes, suppliciter & instāter subsidium postularũt a christianissimo Rege Francisco, & à Henrico. 8. Anglico Rege nec obtinuerunt. Vndè & laudanda christianissimi fidelitas, qui nec memor præteritorum aut vlla spe promissis contrauenit. Simul & patuit in Anglo, quia eorum nó adhæsit erroribus, vt de

CAP. 72.

Gregorius 13. cardinalis, concorditer eligitur post Pium 5. papa 233. in eo anno 1572. Priori anno dedit plenissimas indulgentias orantibus pro dispositione Regni, ac Regis franciæ, & pro tota ecclesia. Item & similes concessit in anno 2. post mortem Regis ex simili causa, declarans in vtrisque, quod valeant in solo foro conscientiæ, & non in exteriori aut litigioso. Concedebatur etiam in eisdem auctoritas absoluendi à casibus bullæ cænæ domini, demptis hæreticis.

CAP.

Poſt modum tamen v-
triquè aſſentiunt, & ad
eos deſtinantur epiſco-
pi vt infrà.hęc ex Ro-
uero.

Verum ſi ſuppoſiti ſint
germanis & gallis(vt ait
conſtat quòd ſunt alii
ab habitatoribus terræ
du Breſil,multò ante e-
tiam à Luſitatis luſtra-
ti,cũ illi ſint ad Auſtrum
iuxta Capricornum.

CAP.162.

In anno 1566. Cæſar in
tellexit Turcã Solima-
num,ingenti agmine ſta
tim venturum in Hun-
gariam & Alemaniam.
Vnde coacto exercitu
ſe parat aduerſus eun-
dem.

Iſquè Solimanus muni-
tiſsimam vrbem de Si-
get horrendo conflictu
per dies 29. inuaſit. at
dominus Comes de Se-
rim vice Ceſar,cum fide
libus chriſtianis, reſti-
tit, ſpretis quibuſcun-
què oblatis & policitis
à Solimano,

de his Rouer⁹ aplè citat super anno. 1546. à fo. 362.& Surius eo anno, vt iam amplius super eo Carolo.

De victoria eiusdem Caroli apud vrbem Africam.

CAP. 154.

In anno 1550. vice rex eiusdem Cesaris Caroli apud Siciliam, cum Cæsarianis militibus, Florentinis, Genuensibus, & Rhodianis Dragutiū quendam Archipiratam insequitur vsquè in vrbem Africam, à qua forsam ea regio denominatur Africa, eamquè ciuitatem obsedit, vicit, cæpit, & detinuit cū magna preda, & liberatis captiuis Chrianis innumeris, ac Iudeis captiuis.

Nihilominus

CAP. 73.

In anno 1573. excommunicauit in bulla cenæ domini quoscunquè hæreticos, Hußitas Vvicleffistas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluinistas, Hugalnotos, Anabaptistas, Trinitarios, ac omnes & singulos cuiuscunq; nominis existant. Item & credentes, fautores, receptatores, ac eorum libros sine auctoritate legentes scienter aut tenentes, imprimentes, aut deffendentes publicè vel occulte. Necnon & schismaticos ab obedientia Romani pontificis sese subtrahentes pertinaciter. Item excommunicauit singulas personas ad futurum concilium ex eius sententia appellantes, & communitates pariter appellantes interdixit. Nam nec communitas propriè excommunicatur sed benè interdicitur. Vel etiā ad id, dantes consilium aut fauorem prout Pius 2. antè eundem sub paribus pœnis,

&

à Solimano , & maluit gloriosè pro fide mori, quàm cum proditione exaltari. Vndè & domino permitente Turcæ crudeli exitio detinerũt ciuitatem. At tandem dominus sui miseratus, voluit vt is tyrannus Solimanus suis lòcum daret, nam in ea expiditione mortuus est.

Vt in simili domin⁹ per Eyechielem. c. 21. aiebat mucro, mucro euaginate, ad occidendum vsq; ad tempus iniquitatis prefinitæ. At tandem subiungit, reuertere in vaginam tuam, ibi te iudicabo, & effundam super te meam indignationẽ.

CAP. 163.

In eo anno 1566. cæperunt deplorandæ tragediæ & calamitates per Flandriam, Brabantiam & alias inferiores partes

Nihilominus imperator propter presidii difficultatem eam vsquè ad solum deleuit. De eadem victoria, habet ROUETUS super eo anno. 1550. fo. 397. & Surius fo. 284. & super eo Carolo iã. Ita & de obitu Grauellani, de obsidione Magdeburgensi, à Duce Mauricio & fuga Langrauii.

CAP. 155

Christianissimiquè Reges Franciæ, Franciscus primus, Henricus. 2. filius eiusdem, huiusquè filius Franciscus secundus, Carolus nonus, & Henricus qui nunc tertius præ ceteris inter Christianę fidei protectores debent annumerari. qui incóncussè armis & iusticia, nec carni aut sanguini parcétes vel propriis stipendiis eam tutati sunt semper, potisimum his turbatis temporibus.

& censuris inhibuerat, vt in epistola eiusdem in fine primi tomi conciliorum.

Cætera etiam quæ consueta sunt in processu cænæ domini, inhibuit, vt in extrauaganti, etsi dominici gregis de pœnit. & remiss. & in sequenti. Hic pater sanctißimus sanctam ligam aduersus infideles etiam continuauit, & contribuit pro eadem.

Eiusdem beatißimi papæ ac summi pontificis, & sanctæ matris ecclesiæ, me, & omnia mea, correctioni submitto, si quæ (præter intentionem) in hoc opere aut aliàs quid asseruerim minus rectum, aut quod male sonet, suplico vt pro non asserto habeatur paratus reuocare.

partes ſubditas Regi hiſpaniarum, ea occaſione quia precedenti anno, menſe octobri litteræ & edicta Regiæ maieſtatis, ad duciſſam ſororem Regis, & moderatricem earum partium vice eiuſdem. quibus ſignanter erat iniunctum vt obſeruarentur omnia edicta per Carolum. 5. aduerſus hereticos, quæ ab eo Rege erant ratificata. Item & canones concilii Tridentini circa clericorum reformationem obſeruarentur. Item vt à curatis diſqui reretur qui eſſent parochiani, ſi confiteantur, qua forma de ſponſati, qua baptiſati paruuli, & epiſcopi à magiſtris & puerorum inſtructoribus diſquirerent cuius patriæ & relgionis, quid legerent diſcipulis, nec permiterentur niſi fideles, aut admitterentur, vel alerentur in hoſpitalibus

Regalisquè eorum ciuitas Parisiensis inconstantissima, & imperterta fidei tuitione, gloriã & nomen æternum promeruit.

CAP. 156.

Est & nũc, & ab ĩmemorabili tempore fuit in hac birtannia minori, historia, his tẽporibus plurimum accõmodata pro veneratione in vrbe seu castro Montifortis. Iuxta enim eandem vrbem est quædam deuota ecclesia dedicata in honore dei & beati Nicolai, magna deuotione populi ab antiquo frequẽtata tempore. Estq; magnum stagnum non longe ab ea mediãte parte vnius vici, cum quibusdam hortis inter ipsum & ecclesiã in eoquè stagno quędam auetha auis aquatilis habitat. Quę dũ in Mayo suos alit pullos, circa festum translationis eiusdem sancti Nicolai aliquo die non

pitalibus nisi catholici: Quæ omnia tacta erant & post modùm à comitiis& statibus prouinciarum conuocatis fuerũt approbata.

Cap.164.

Super præmissis mandatis & iniũctis à Rege hispaniarum,publicatis & proclamatis,iussu dominę Regentis in eis Flandrię partibus : seditiosi plurimi, proclamarunt, quod Rex vellet instituere inquisitioné vt in hispania , quãquàm id non pretenderet . Super his tamen sectarii quidam colligas conspirunt in eum Regem Catholicũ cum magnis opprobriis.

Rex nihilominus perstitit,vt ea custodiantur edicta.Qui omni via qua potuerunt cœperunt in eum conspirare.

CAP.

nonnumquam festum precedente,& quandoquè sequente , ad eam ecclesiam per modum processionis accedit cũ pullis suis,progrediturquè ipsa,via illi a populo parata circumstante ad altare eiusdem beati Nicolai,ac si ad oblationem. visitato vero altari cum pullis in Stagnum , nullo directore reuertitur. Et aiũt quod relinquat vnum ex pullis,nec scitur vbi,quanquam non sit certum. Et cum exit ex Stagno, vt veniat vocem emittit,qua cognoscitur statim ventura. Tumquè omnia ostia mediarum domorum illi aperiuntur, & per posticum alterius earum ingrediens pertransit ad ecclesiam. Et tum singulári sonitu campanarum populus conueniens & congregatus illi obuiat vt adueniniti processioni. Et à suo

CAP. 165.

Dumquè eam dominã regétem conueniſſent, & ſuper his inquietarét quidam miles ex ſuis, ait eidem, domina ne formides aut timeas hos trutanos ſeu gueux vt vulgò dicitur. Qui hinc deſpectiuè, formam & habitum talium deſumpſerunt, lancem ad cingulum geſtantes. Atquè infinitis ſeditionibus inſurrexerunt, affigentes libellos, & cõuocantes miniſtros qui proclamarunt predicantes cum blaſphemia, & ſacrorũ prophanatione, etſi domina regens etiam armis reſtiterit, ita vt plurimi occiſi ſint & incarcerati. Eo tamen anno toto ſemper in deterius tumultuatum eſt. Ciuitates interim quædam viriliter reſtiterunt.

CAP.

ſuo reditu, in nullo ab aliis indomeſticis diſcer nitur. Nec ſingulis annis, aut certo die venit ipſa, ſed ſecundum tempus, vt Angelus in probaticam piſcinam.

At frequentiùs & maiori reuerentia venit à tempore currentium errorum contra ſanctorũ reuerentiam. Et in preſentia domini D'andelot & eius vxoris dominæ eiuſdem loci, venit cum maiori reuerãtia qua vnquàm.

CAP. 157.

Deridebunt forſam atquè ſigillabunt malignantes quòd ſit fabula, & vndè id fieret, & qua ex cauſa. At de re ipſa aliundè querant impugnationem. Nam teſtimonio infinitorum id conſtat qui penè quolibet anno id conſpiciũt, & ſignanter adhuc hoc anno.1574. & precedenti, quod ex parte me mouit eam hic inſerere

CAP. 166.

Princeps Auriſcanus fecit quandam laudabilẽ pacificationem apud vltrec, cum eis conditionibus quòd nulli impediuiſſent punitionem Yconoclaſtarum qui apposuiſſent libellos, aut prouocatoria cantaſsẽt, vel quid tendens ad ſeditioninem, & quod nulli predicantes ab aliqua parte quid predicarent prouocatorium. Is tamen dominus neſsio quo ſpiritu aliò diuertit de his plenius exprimi. Surius.

CAP. 167.

In anno 1567. quædam ciuitates eripiũtur è manibus ſectariorum. Domina Regens predicantes ex Melcheneis exulare iubet. Et cum Martinus ſiuet Caluiniſta nolet acquieſcere, capitur & ſuſpenditur relinquens tamen

Veram

inserere historiã. Vndè verò id fieri queat cum auis ipsa sit sine intellectu quibus & responde mus quod instinctu illi us qui iussit coruis vt pascerent Heliã. 3. Reg. 17 qui & eidem afferebant panem, & carnes vespere & mane. Vndè autẽ desumerent eos cibos aptos vsui humano & decoctos, aut quomodo corui non sibi potius re tinebant secundum naturam, dominus dat rationem, cum ait, precepi coruis vt pascant te, igitur quia ita iussit, factũ est. Et ita nunc potest esse, non est enim abreuiata manus domini.

Vndè & cunctis animan tibus in vna quaquè specie iussit, vt etiam ex desertis & incognitis locis cõuenirent ad Noe & ingrederentur arcam gen. 7. & ex ore infantiũ & lactentium (qui sine vsu rationis) perficit &

Veram fidei profeſſionē ſub proprio Regno.multi Trutani occiſi ſunt apud Antuerpiam. Caluiniſtæ autem intra vrbē Antuerpienſem multas exercebant inſolentias, conantes totam vrbem depredari,& repreſſi fuerunt à cathoilicis & Lutheranis & confeſſionariis.Item Valētia ciuitas reducitur īter man⁹ Regis &in mēſe Aprilli Antuerpienſes legatos ad ad dominam regentem deſtinant,quos ſuſcepit receptis promiſſis quod deo &Regi eſſēt fideles. Ac de multis fuit facta iuſticia. Et ea domina ſolemni apparatu ingreditur & recipitur 28.Aprilis. Et multi hinc fugientes, pauperes carthuſianos apud Ainſterdam ſunt depredati, & monachos apud aiguemont. Verum ſtatim fuerunt inſecuti & deprehenſi

ſi tacuiſſent,aiebat, lapides clamaſſent.

CAP.158.

Cauſam vero non legi ab aliquo ſcriptam, verum patres noſtri annunciauerunt nobis ex communi fama predeceſſorum. Quod quedã deuota & honeſta puella rapta eſſet pro ſtupro à violatoribus, & deducta ſecus ſtagnum,aſpiciens ſimiles aues, ipſa vt altera ſancta Sicillia, lachrimis interpellabat ſancta agmina beatorũ, & ſignanter beatum Nicolaum ob vicinam ei⁹ eccleſiam, vt ſuam pudicitiam domino commẽdarent, optans & ſupplicans,ſe ipſam potius in ſimilem auem conuerti,quàm ſtuprari ab eiſdem violatoribus,& ſtatim in auem conuerſa in ſtagnum euolauit.¦Et in miraculi atteſtationem ipſa aut alia ei⁹ ex prole ſuccedens viſitat locũ.

Nec

hési cum debitis pœnis.

CAP. 168.

Eaquè domina Regens edicta regis circa religionem iussit publicari, & quod singulare euenit apud Cambresium de quodam heretico predicante, qui conuictus appensus fuit patibulo, & à cõsodalib⁹ inhumatur non longè à loco. Et publicatur ab eisdem quia verè surrexit & apparuit prædicãs per frãciam. Verum Catholici perquisitum corpus exhumarunt, & rursus apenderunt in patibulũ, vbi & remãsit coruis & auibus prędicans. Eoquè.anno.1567.comes à Helfestem vir illustrissimus apud omnes, Luthèrano & Augustanæ cõfessioni prius deditus dum (aiebat) meditatus esset, quod in ea doctrina, & ministris nil stabile reperisset, at poti⁹ absurdas

Nec plus incōuenit quā de vxore Loh, cuius corpus conuersum fuit in statuam salis, aut de visitatione piscinæ per Angelum & de recessu maris in solemnitate beati Clemētis, vbi in eo mari non est fluxus, aut refluxus, vt in Occeano: Credendum tamē quòd anima fuerint separata & corpus ita conuersū. Hæc de ipsa historia satisfaciant.

CAP. 159.

De Regno Cypri & sancta liga ex Surio pro parte.

Cessantibus vt cùm què cōmotionibus per Franciam (& si non in Flandria) ecce subito aliud veh, dum in anno 1570. Sultanus Selinus imperator Turcarū bellum Venetis indicit pro Regno Cipri. Quæ quidem insula (Rhodo iam amisa(sola teneba

tur

ſurdas cõtrarietates qui bus nec ſatisfacere potuiſsent, ad gremium ecclesiæ reuertitur, & fugatis hæreticis & prędicãtibus ex ſuis terris & ditionibus, præſbiteros & catholicos reuocat. Cuius exẽplo, multi excircumuicinis conuertũtur ad fidem, ex quibus Glaber medicus.

CAP. 169.

Philippus Rex Catholicus, conſpiciens dominam Regẽtem, ac ſororem ex patre duciſsam de parme, non poſſe cõmodè, & ex deſiderio partes Flandrenſes moderari, obſiſtẽtibus dominis quibuſdam, communi decreto, & plena auctoritate, illuc deſtinauit dominum ducem Dalbanum dominum Ferrandum Aluaretz de Toleto cum duobus filiis, & numeroſo exercitu, qui & 30. annis ſub Carolo patre militarat.

At

tur à Christianis, ex eis orientalibus aut Cycladibus, quę sæpiùs fuerũt irrigatæ ex sãguine martyrum. Isquè Selinus potestate sua, & ea commoditate, dominos Venetos in eam Insulam præuenit, vt propinquior, & detinuit eam cum maxima crudelitate in pauperes christianos. In anno vero sequenti 1571. etiam ciuitatem famagustæ, quę viriliter restiterat, detinuit, & residuum insulæ cum multa tyrannide. Vndè vt eisdem resisteretur, exhortatione Pii. 5. pontificis summi, Rex catholicus Hyspaniarum, & dominatio Venetorum, sancta liga confederati sunt cum eodem, vt cõmunibus viribus & expẽsis resistant duce domino Iohanne Austriæ, fratre naturali eiusdẽ catholici regis. Turcis, multis depopulatis insulis, sistunt

At hic in aduentu ipſius domini ducis, princeps auriſcanus in Alemaniã auffugit, ſe merito ſuſpectum demonſtrans, quod priusdiſſimularat.

CAP. 157.

Albanus autem in ſuo aduentu dedit animum ad deuincendos & eruendos tumultus ac ſeditiones, ordinatis militibus, per ſtationes con gruas. Et detinendo authores ſeditionum ac proſcribẽdo eorum pro uẽtus ad reparationem demolitarũ eccleſiarũ.

Vndè & multi ſibi for midantes etiam aufugerũt. Princeps vero mœſtus cum fratre de proſcriptis facultatibus, ob tinuit a fratribus alemanis ſuæ religionis tria millia commilitonũ pro eiſdem facultatibus recuperandis. Vltra fidẽs in ſuæ nationis coadiutores.

Quod

ſiſtunt in ſinu de Lepan tho expectantes exercitũ chriſtianorum. Quiquidem chriſtiani, & ſi viribus eſſent impares confidentes in domino, vela vento committunt formidantes tamen ſinum ingredi leuem claſſem tranſmittunt, qua eoſdem Turcos exire tentarent: Et reſiduus exercitus noſtrorum ſequebatur paratꝰ.17. Octobris, dum infideles, noſtros aſpiciunt in aperto mari, in ſua multitudine cõfidentes aggrediuntur eoſdem ſine debito ordine: Et tantus fuit conflictus ab.8.de mane, vſquè ad veſperam, vt vix vnquã ſimilis. A.2. verò à meridie ex miſericordia diuina, victoria ceſſit chriſtianis, ita vt non niſi. 18. triremes infidelium, famulantibus tenebris euaſerint, vt ex litteris impreſſis.

Citat tamẽ Surius quod pro-rex

Quod perpendens Albanus, Citadelam fortissimam construxit apud Antuerpiam. Et iniunxit vt singuli fidem catholicam & ecclesiasticam amplecterentur. Et arma singulorum iussit dari gubernatoribus ciuitatum atque castrorũ. Et tum domina regens obtinuit à Rege cum bona gratia, & dignis muneribus, vt libera & absoluta esset a tanto onere. Et cum annis 5. rexisset laudabiliter, est reuersa ad dominũ ducem & sponsum apud Parmam.

CAP. 158.

Tum d'Albanus auctoritatem suam plęnariam prouulgauit, & claues Bruxellæ ciuitatis, alteri dedit. Gaudences ad eundem cum domino comite D'aiguemõt importune conquerũtur, quos nec vult audire. At potius conuocato concilio

pro-rex Argerii fuga euasit cũ 40.triremibus. Et alia duo capita illic interierunt, Et in ea victoria remanserunt inter manus fidelium.180 triremes. Et liberati sunt ex catenis circiter 20. millia christianorum,& cum pauca ruina nostrorum respectiue. Benedictus deus qui tradidit impios. Hæc ex Surio quit fuit, super eo anno. Et ex litteris super ea re impressis,& diuulgatis. Frater Mathias felisius ex ordine beati francisci, guardianus Mechliui en. perdoctum elucidatorium edidit super pręceptis decalogi, circa 1573.

CAP. 165.

Petrus boystuau, cognomine seu agnomine Launay, brito, hui⁹ armoricæ Britãniæ, docta & deuota cõposuit opuscula de teatro mũdi, de rebus prodigiosis,

concilio, ipſum Comitem,& dominũ de Horne incarcerari fecit apud Gandauum, & forti detineri præſidio. Et cum his magnam acien æqueſtrium & peditum habuit in ſubſidium à Rege franciæ, duce Guiſiano.

CAP. 159.

Tum.2.commotiones per Franciam inſurrexerunt, ſed de eiſdem iam ſuper Pio. 5. Albanus ſe apud Bruxellam ex Antuepia contulit. Vbi informatur certiùs de cõmotionibus Auriſcani principis.Item & de cõfederationibus factis a præmiſſis dominis d'ayguemõt & dehorne. Vndè ſequenti anno.1568. magna prçſidia Hyſpanorum poſuit in locis & dominijs eorumdem, & eorũ liberos miſit apud Louanium detinendos. Et filium Principis miſit in Hyſpaniam debitè inſtruendum,

prodigiosis, & alia nõnulla, qui & continuè studẽs & laborans pro repu. & gloria nostræ Britãniæ obijt hoc tempore omnium desiderio. Nicolaus Angelicus, vtriusquè iuris doctor, Regens peritissimus, & vigilantissimus Episcopus nostræ ciuitatis, & diocesis sancti Brioci, in verbo dei & sancta doctrina continuè laborat. Plurima doctissima scripsit & recolegit siquanquàm nulla in lucẽ emiserit, nisi per sanctã & continuam exhortationem. Is sua gratia plurimũ insudauit & laborauit pro examine & correctione huius operis. Dominus eundem nobis conseruet ad multos annos.

Christophorus a capite fontium seu penfeutenio Reuerendissimus generalis minister totius ordinis minorum & aliàs minister prouincialis & custos ad generale capitulũ huius nostræ prouinciæ Britãniæ, & alumnus egregia scripsit opera in vulgari pro deffensione fidei nostrorum predecessorũ distinctis voluminibus, & secundo signanter de reali prsentia corporis christi in sacra Euscaristia, & altero de libero arbitrio : Et alijs specialibus, Simul & continua exortatione laborat in messe domini cũ fructu & gloria. Quem dominus cũ toto suo grege conseruet atquè dirigat Amen.

inſtruendũ, Et interim dux ipſe intendebat pro ceſſui domini Dayguemont, iubens examinare ſuos domeſticos, ſuper fœdere & colligatione cũ principe & fiebat iuſtitia de ſęditioſis, Prícepſquè citatur compariturus pro ſua iuſtificatione nec comparuit. Et tandem Comes Daygmont conuictus crimine Læſę maieſtatis excapitatur cum magno multorum deſiderio Simul & C omes Hornenſis, qui tamen obierunt viri fideles, deuote ſuſceptis eccleſiæ ſacramentis, Et quidem alii magnates pariter excapitati fuerunt.

CAP. 160.

Fuerunt & aliæ multæ coſpirationes in eum Albanum ducem & Hiſpanos, Ludouicus Comes, frater Principis cum Alemanis multis ipſum inſecuñtur

inſecuntur, Qui occidit ex eis 1500. Hi tamen in aliquibus preualuerunt Eundem etiam inſecuntur per Phriſiam quos & mirabili cõflictu vertitin fugam, cum multa eorum ſtrage, occiſis ex eis vltra 7000. Vbi ex ſuis ſolum. 12. occiſi ſunt Comes verò frater Auriſcani, fuga elapſus cũ eodem Auriſcano fratre iungitur, Qui & grandi exercitu tendunt in Flandriam. Tũquè dux Albanus diſpoſita & inſtructa acie eidem occurrit & cõpulit flumẽ Muſiani vado pertranſire cũ grandi ſuorũ iactura, & eũ taliter ininſequitur, vt ex ſuis hę reticis fuerint occiſi 7000. Pluribus igitur in cõmodis princeps iſte preſſus, cõpulſus eſt adire Franciam leuiter tranſiens per infimans partes Frãdriæ non ex deuotione aut propter Iudeorum metum,

tum,

tũ,ſed ipſius ducis. Qui & iungitur cum duce Bipontium euntes ad Franciæ refformatos, vt ſuper Pio 5. & tum fuerunt tertiæ commot o-nes. Princeps igitur cũ fratre Comite de manſam, & duce Viſpontiã, ex Flandria tranſierunt ad pretenſos reformatos tumultuantes Franciam in anno. 1569. Et non multò pòſt moritur dux Bipons circa lemouicas Et princeps ipſe cum fratre diſceſſit ab eiſdem nec nota fuit cauſa.

CAP. 161.

Contractum eſt matrimonium Regis catholici Hiſpaniarum, cum primogenita huius domini Imperatoris Maximiliani. Quæ pòſtmodùm traducta fuit contriumphis in Hiſpaniam. Et nunc cum ſancta benedictione & fælici prole permanent coniuncti. Fuit pariter concluſum matrimonium

matrimoniũ inter chri-
ſtianũ Regem Carolum
& dominam Elizabetã
filiam eiuſdem Impera-
toris & nuptiæ cælebra
tæ eo anno 1571.

CAP. 162.

Et quanquam pax præ
cedenti anno fuiſſet con
cluſa in Francia: quædã
nihilominus occulta
conſpiratione ab eiſ-
dem pretenſis refforma
tis texebantur.
Tractabatur pariter ma
trimonium Regis Naua
ræ, cum ſorore chriſtia-
niſſimi regis. Quem il-
li prætenſi poſt mortem
principis condẽſem pa-
trui ſui ſibi præfecerant.

CAP. 163.

In anno 1572. Dux Alba
nus præclaram victoriã
habuit in Flandria. Cum
què nuptię, concluſo
matrimonio inter Regẽ
Nauarræ, & ſororem
chriſtianiſſimi Regis ce
lebrarentur apud Luthe
tiam cum magno proce
rum conuentu in men-

ſe auguſto. Rex Chriſti aniſſim⁹ ĩformat⁹ de cõ poſita conſpiratione ad uerſus eundem prǫuenit. Nam mandato ipſius (vt pòſtmodùm ſuis patentibus declarauit) occiſi fuerunt ex præcipuis conſpiratoribus in numeri, à 24. Auguſti vſquè 28. Ex quib⁹ preci puis fuit Admiraldus Chaſtillom author precipuus. Item dominus de Rochefoucaut, & alii quam plurimi.

Et id de ſolis conſpiratoribus nolens contrauenire mandato ſuæ pacificationis, dummodo quiete & pacifice viuere voluiſſent. Montgonmerius autem fuga ſaluatus tranſit in Amgliam. Et ita nuptię verſæ ſunt in ſiculas veſperas. Tandem is Montgonmerius captus in Normandia, excapitatus eſt apud Lutetiam. 1574. Summus pontifex elargitus

elargitus est, plenissimas indulgentias debite orantibus pro dispositione horum temporum ex 11. Septembris. 1572. Et mirum cum hæc euenerint a 24. Augusti, quod arbores multis locis cótra naturam temporis tú reffloruerint, etiam quę prius videbãtur siccę & aridæ.

CAP. 163.

Post mortem vero Admiraldi & complicum illius, consortes dictæ factionis, sese in ciuitatem Rupellæ incluserút cum forti præsidio, Et Iubente Rege ea ciuitas magna obsidione vallatur, ductore inclito duce Andegauensi fratre Regis, Quæ & multo tempore restitit. Et is dux eligitur, & aduocatur Rex Poloniæ.

Vndè cum quadá cópositione discessit ab eis profectus ad ipsum Regnum: Quem dominus

conseruet

conſeruet atquè dirigat. In anno vero, 1574. initio 40. Dum curia erat apud ſanctum Germanum, fuit facta comotio aduerſus eundem Regem Chriſtianiſſimum. Et in Paſchate inſidiati ſunt vitæ ipſius. At deprehenſi ſunt & detenti quidam & nonnulli puniti , multaque detecta, Et tandem, chriſtianiſſimus rex Carolus decidens in infirmitatē, die ſancto pontecoſtes emiſit ſpiritum, & timetur ne toxico. Cui ſuccedit modo inclyt⁹ Rex Poloniæ Henricus .3. cū multis optētis victoriis & inimicis ſuperatis etiam eodem anno. 1571 Dominus eum cōſeruet Amen.

FINIS.

TABVLA SEV INDEX RErum memorabilium quæ in hoc libro continentur.

Sacri Doctores.

FINIS

Summi pontifices.

FINIS.

Imperatores.

Hic notabit lector numeros capitum plerumquè variari,

FINIS.

Heretici.

FINIS.

FINE